

VERSANTUR HIS TRIBUS
Pharmacopœi Parisienses
Ex Dono Magistri
GILLET
1765

DISPENSARIVM

NICOLAI PRAEPOSITI AD

Aromatarios infinitis penè mendis diligentissimè repurgatum.

Cui accedit Platearius vulgo circa instans nuncupatus de Simplici medicina eadem diligentia correctus.

Cum Indice.

PARISIIS,

Ex Typographia Nicolaj Bonfonij, via noua diuæ Mariæ, ad insigne sancti Nicolaj.

Et apud Viduam Ioannem Ruellium, via Iacobea, sub signo D. Nicolai.

1582.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

SVMMÆ PREVILEGII.

ENRICI Francorum Regis Gratia ac preuilegio, Nicolao Bonſonio in Academia pariſienſi Librario Iurato permittitur nec non etiam viduæ Iohannis Ruellij quondam Librarij, eadem prebetur Licentia & conceditur, hunc Librum Autor Nicolao præpoſito in Celeberrima facultat, & ordine medicorum & Doctor admodum vtilem frugiferum neceſſarium & ad vſum publicum maxime conferentem vendere: ad quod confirmandum ſtabiliendumque, magis ab eodem Rege, omnibus Typographis & Librariis Denique etiam aliis cuiuſcunque ſint vitæ Conditionis aut Dignitatis prohibitum eſt edere, & ad Inprimendum communicare aut Inpreſſum venalem exponare, a diſtribuere, niſi Conſenſu Nicolai Bonſonij Librarij Iurati. Et potiſſimum ex iis quod excudi Iuſſerit alioquin, iuxta Preuilegium venditio non Conſtabit, Donec preſcriptum A Rege tempus abſolutum penitus nouem. Annorum ſuerit, numerando a die & ſcripto, quo Liber ille Inpreſſus & editus fuerit, ſub pena confiſcationis & publicationis Librorum qui poſt hac reperientur & multa arbitraria, vt fuſius patebit literis & Diplomatibus obſignatis Lutetiæ. Tertio die Februarij anno milleſimo octuageſimo ſecundo.

Conſilio & prudentia Pilei.

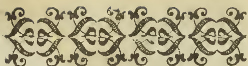
TYPOGRAPHVS LECTORI.

CVM Medicina vna sit ex artibus Deorum munere hominibus concessa, dubium non est quin ad eorum vtilitatem salutemque tuendam sit constituta, Quicquid igitur assidua mentis agitatione longaque experientia obseruatum est, id in communem omnium vtilitatem ingenuo liberalique animo conferri debet. Quare cum omnibus planum sit, seplasiarios medicorum esse ministros, neque medicos, sine seplasiariorum ope morbos profligare, aut sanitatem tueri posse, operæ pretium esse duxi & rei medicæ studiosis & apothecariis perutile si dispensarium Nicolai Præpositi typis quibus possem tersissimis excuderem, cum is ex aliis omnibus diligentissime persecutus sit, ea quæ ad apothecariam artem spectant. Sed cum me accingerem ad opus multa remorabantur genus dicendi incultum imo ne latinum quidem, quod hoc præsertim tam eleganti seculo, multis mouere stomachum posset, & innumerabilia pene menda, quibus totum opus scatebat, quamobrem vt me iis difficultatibus ex pedirem sudaui, laboraui, vigilaui, nec sumptibus peperci, vt quam correctissimum in lucem pro diret, retento tamen dicendi genere quod apothecariis (in quorum potissimum gratiam labor noster est insumptus) vsitatissimum est, nonnulla tamen immutare placuit quæ nimis vitiose ad hoc vsque tempus fuerant vsurpata. Adiecimus præterea Platearium de simplici medicina eadem diligentia, eodemque studio repurgatū, ne quid à nobis exposcere posset, quod ad artis apochecariæ perfectam cognitionem pertineret, nostro igitur labore fruere. Et si quid inde vtilitatis tibi euenerit (quam plurimum autem ni fallor, eueniet) iis qui nostrum laborem adiuuerunt gratias habe. Sin autem aliquid displiceat, scito perarduum esse hominibus præsertim occupatissimis, quæ inquinantissima sunt & infinitis peccatis inuoluta, ea repurgatissima & omni penitus mendo carentia reddere.

BENE VALE.

LECTORIS INtroductio.

QVia breuitas, dum nil de proprio omiſſum ſit multum placet & prodeſt è contrario prolixitas ſicut vnicuique notum eſt, in multis nocet. Quinetiam ars iſta apothecariatus, quia per eã ſi indebite diſpenſaretur: multa tam corporis quam animæ ſequerentur incommoda, maxima indiget diligentia & aduertentia, Qua propter in hac arte practicantes (ſicut & in aliis artibus) ſæpius circa multa vt artem decet, occupati ſunt: ideo vt ea vtentes prolixitatem euitent, & vt breuius facilius & diligentius, droguas, receptas & confectiones atque omnia alia (vt expeditius loquar) in hoc volumine contẽta, reperire poßint: vnam tabulã duos primos libros continentem, omiſſo tertio: quia cauſa breuitatis ſui, nulla indiget tabula: hic vt melius potui exarrare decreui. In qua quidem cum Dei auxilio ſequar ordinem literarum minoris alphabeti, oſtendendo in quoto folio receptæ, confectiones, antidota atque cætera omnia tam ſimplicia quam compoſita in prædictis duobus libris deſcripta ſituantur, & primo de incipientibus ab A. Demum ab aliis literis per ordinem.

INCIPIT TABVLA istius operis.

De litera A.

De litera B

De litera C.

De litera F.

De litera G.

De litera

De litera H.

De litera I.

De litera K.

De litera L.

De litera M.

De litera P.

De litera Q.

De litera R.

De litera T.

De litera V.

De litera Y.

De litera Z.

FINIS.

NICOLAI PRAEPOSITI DOCTORIS medici clariſsimi Iſagoge ſiue introductiones in artem apothecariatus nuperrimè ſumma lucubratione recognitæ additionibus nec non cumpluribus receptis quam vtiliſſimis exornatæ incipiunt.

AVTORIS PRÆFATIO.

Værebat ille Saladinus ſolennis doctor, qui & quot ſunt libri apothecario neceſſarij? Et reſpondens, ſe dixit eſſe libros apothecario neceſſarios: quos ipſe in compendio ſuo, ad aromatarios declarat. Nos verò dicamus quod iſte ſolus noſter libellus ſufficiens eſt apothecario, eóque habito nullo alio indiget: artem enim totam apothecariam in ſe comprehendit, & vbi in aliis medicorum libris prolixè, diffuſéque tradita eſt: hic breuiter & ſuccinctè & quaſi ſub quodam copendio pertractatur. In primis itaque inuocato diuini numinis auxilio: liber iſte diuidatur in ſectiones tres, ſiue in tres libros partiales. Liber primus erit de ſimplicibus. Liber ſecundus erit de compoſitis, & erit antidotarium ſiue diſpenſarium. Et liber tertius erit terminorum peregrinorum declaratiuus.

Libri primi de ſimplicibus erũt duæ partes principales.

Pars prima erit de ſimplicibus, quibus debet eſſe munitus apothecarius: de tempore ſuæ collectionis, modo repoſitionis, & de tempore ſuæ durationis.

Pars ſecunda erit de præparationibus ſimplicium quibus debent præparari antequam ingrediantur compoſitionis.

Partis primæ erũt capitula xvij.

Capitulum primum de conditionibus boni Apothecarij.

Capitulum ſecundum de his à quibus ſumuntur medicinæ in generali.

Capitulum tertium de radicibus quibus debet eſſe munitus apothecarius, tempore collectionis earum, modo repoſitionis & tem-

pore suæ durationis.

Capitulum quartum de herbis & foliis plantarum, quibus debet esse munitus apothecarius, de tempore suæ collectionis, modo repositionis, & de tempore suæ durationis.

Capitulum quintum de floribus, quibus debet esse munitus apothecarius : & de tempore suæ collectionis, & modo repositionis, & tempore suæ durationis.

Capitulum sextum de aquis distillatis, quibus debet esse munitus apothecarius & de tempore conuenienti ad eas distillandum: de modo repositionis, & de tempore durationis earum.

Capi. vij. de semin. quibus debet esse munitus apothecarius & de tempore suæ collectionis, & modo suæ repositionis, & de tempore suæ durationis.

Capitulum viij. de fructibus quibus debet esse munitus apothecarius: tempore suæ collectionis, modo suæ repositionis & de tempore suæ durationis.

Capitulum ix. de corticibus quibus debet esse munitus apothecarius, & de aliis circunstantiis vt dictum est de aliis.

Capitulum x. de gummis quibus debet esse munitus apothecarius cum aliis circunstantiis, vt de aliis dictum est.

Capitulum xj. de succis siccis quibus debet esse munitus apothecarius cum aliis circunstantiis vt dictum est.

Capitulum xij. de mineralibus quibus debet esse munitus apothecarius cum aliis circunstantiis vt de aliis dictum est.

a Has conditiones bene notet quilibet aromatarius.

Capitulum xiij. de medicinis sumptis ab animalibus : cum aliis circunstātiis vt de aliis dictum est.

Capitulum xiiij. de droguis & alephanginis quibus debet esse munitus apothecarius : & de electione earum: vt de aliis dictū est.

Capitulum xv. de laxatiuis quibus debet esse munitus apothecarius : & de electione eorum cum aliis circunstantiis vt de aliis dictum est.

Capitulum xvj. de vasis in quibus debent reponi predictæ medicinæ.

Capitulum vltimum de medicinis sopisticatis & quomodo sophisticantur.

De conditionibus boni apothecarij.
CAP. I.

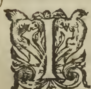
VI ad artem apothecariatus progredi intēdit: tres in se conditiones habere debet. Prima conditio est quod debet esse vir conscientiosus semper habens deum præ oculis: in quem omnia sua opera dirigat & per eum perficiat nec dolosè agat quicquam. Vnde Mesue libro suo de appropriatis capitulo prohemiali. Totus igitur dei timor preueniat & principiet opera tua, & fœlicitabit ea, Et subdens ait. Considera ne te amor aut odium circunueniat, ne declines à recto. Est enim excelsus gloriosus, qui iudicat, sunt & cœli qui arguunt, elementa quæ sæuiunt, & si non est aliud, superest in posterum cruciatus gehennæ.

a Non ergo presumat ex se apothecarius sine consilio periti medici aliquid facere, & maximè in

medicinis laxatiuis : vt hodie faciunt apothecarij nostri, qui pilulas ad omne quare, & omne propositum exhibent. Res etiam antiquas & resolutas in virtute abijciat à botheca sua. Nec presumat super permutationibus medicinarum sicut fecit ille Apothecarius quem refert Saladinus tempore suo fuisse punitum neapoli à rege Arragonum : qui carens albis corallis rubeos combussit, ex quorũ combustione effecti sunt albi condemnatus est enim in mille ducatis : & de cetero non fuit Apothecarius regis. Seconda conditio est quod debet esse diues & potens vt possit sufficienter muniri de his quæ sue arti sunt necessaria. Et tertia conditio est quod debet esse sciens, & expertus in arte sua, sciẽs quidem in cognoscendo: & expertus in operando: quoniam ars ista pure mechanica est : quæ plus vsu & opere, quam ratione, aut sillogysmo discitur.

De his à quibus sumuntur medicinæ in generali: & de diuisione medicinarum quæ sumuntur ex plantis.

CAP. II.

Nquit Auicenna in secundo casu. capitulo de electione medicinarum, & ipsarũ conseruatione. Medicinarum aliæ sunt de plantis, aliæ de mineralibus, & aliæ de animalibus. Sed illæ quæ sumuntur ex plantis secundum quod proposito nostro conuenit aliæ sunt radices : aliæ herbę & folia herbarum & arbustorum : aliæ sunt flores, aliæ semina, aliæ fructus, aliæ cortices, aliæ gummi aliæ droguæ, & alephanginæ, & aliæ sunt medicinæ solutiuæ : de quibus omnibus per ordinem dicendum est secundum quod ad apothecariam artem spectat.

De radicibus quibus debet esse munitus apothecarius secundum ordinem minoris alphabeti : & de tempore suæ collectionis : modo repositionis : & tempore suæ durationis.

CAP. III.

Stæ sunt radices quibus debet esse munitus Apothecarius in botheca sua secundum ordinem minoris alphabeti.

Azarum. Altea A
Aristologia vtraque.
Acorus. Apium.
Affrodillus.

Azarum viride melius est quam siccum. Platea. Aristologia vtraque debet colligi in hyeme ante productionem florum vt notat autor pandectarum : vult tamen Platearius, & credo quod melius: quod debet colligi in autumno quando cadunt folia ? sicut & ceteræ radices. Et dicit Saladi. quod debet colligi in mense Augusto. [a]

Acorus debet colligi in principio æstatis : & bene ablui & postea scindi in quatuor partes remotis extrinsecis superfluitatibus cũ cultello, & sic ad solem debet siccari : ne si cum humiditate remaneat, putrescat. Sicca autem per tres annos potest seruari in multa efficacia. Platea. dicit tamen Saladi. & credo melius, quod debet colligi in mense Augusto vt cæteræ radices, communis tamen vsus est cum Plateario.

a Hanc eandem seminam scribit haly .ij. prællice .ca. xiij.

Radix apij debet colligi in mẽſe Auguſto vt notat Salad.ſed antequam exicetur debet mundari, & ablui à terra & ſuperfluitatibus extrinſecis : & poſtea cum malleo paruo conquaſſari: & à corde mũdari & ſine corde ſiccari : quod ſimiliter cenſendum eſt de radicibus petroſelini & fœniculi, vt notat Bulcraſis in libro ſuo de præparatione medicinarum, qui dicitur ſeruitor.

Affrodillus non debet ſeruari ſiccus, quia recens melior eſt in omni tempore inuenitur. Pla.

B Bedegar Bugloſſa
Bruſcus Brionia
Baucia

Bedegar debet colligi in menſe Auguſto. Saladi. & ſimiliter bruſcus & brionia.

Baucia viridis melior eſt quam ſicca, Pla.

C Coſtus Creta marina
Centaurea maior Ciperus
Ciclamen Condiſus
Conſolida vtraque
Chelidonia vtraque

Coſtus poteſt ſeruari per decẽ annos. Plat.

Centaureæ maioris ſola radix conueniens eſt vſui medicinæ, debet autem colligi in Iulio vt notat Saladinus.

Ciperus maior melior eſt minore: per biennium ſeruatur. Platearius. Vult tamen Saladinus quòd debet colligi in menſe Auguſto.

Ciclamis radix recens & ſicca magnæ eſt efficaciæ, recens tamen maioris. Platea. & dicit Saladi. quòd debet colligi in menſe Octob.

Chelidonia in multa efficacia per tres annos poteſt ſeruari. Platearius.

Diptamus. D

Radix diprami collecta in menſe Auguſto, vt notat Saladinus per duos annos ſeruatur in multa efficacia. Platearius.

Enula. E

Radix enulæ campanæ debet colligi in principio æſtatis, & ad ſolem ſiccari ne putreſcat. Siccata autem per duos aut per tres annos ſeruatur in multa efficacia. Plat.

Filipendula Filix F
Fraxinus Feniculus.

Radix filipendulæ competit vſui medicinæ, in fine Autumni colligitur. Et dicit Saladi. quòd in menſe Octobri, & per decem annos in multa efficacia ſeruatur. Platearius.

Gentiana G
Gramen Gariofilata.

Ex gentiana radix non herba in medicinis debet poni : in fine veris colligitur. Dicit tamen Saladinus, & credo melius quod in menſe Auguſto, & exiccatur, ſicca autem ſeruatur in multa efficacia. Platea.

Radix Gariofilatæ debet colligi in menſe Auguſto, vt notat Saladinus.

Lilium Liquiritia. L

Radix liquiritiæ debet colligi in menſe Auguſto. Sala.

Meu M
Malua Morus.

Ex Meu radix magis competit vſui medicinæ, quæ collecta in menſe Auguſto, vt notat Saladinus, per duos annos ſeruatur. Platearius.

Piretrum P

Peonia Petroselinum
Plantago Peucedanum.

Radix Piretri colligitur in hyeme, dicit tamen Saladinus quòd in mense Augusto, & credo quòd melius. Et per quinque annos seruatur. Platearius.

a Radix peoniæ coligitur in hyeme, dicit tamen Saladinus: & credo quòd melius: quod debet colligi in mense Augu. & in decremento lunæ, quia sic efficacius operatur contra epileptiam, & per annum seruatur. Platearius.

Radix peucedani debet colligi in mense Septembri, vt notat Saladinus, & per annum seruatur. Platea.

R Rubus
Rubea tinctorum vtraque
Reuponticum.

Reuponticum debet in mense Augusto colligi. Sala. Et per decem annos potest seruari. Pla.

S Saxifragia Speragus
Spatula fœtida Satirion
Scrofularia Solatri.

Ex Saxifragia sola radice vtimur. Plat. quæ debet colligi in mẽse Augusto. Sala. & per tres annos seruatur. Platea.

Radix Speragi debet colligi in mense Augusto. Saladinus.

Radix Solatri debet colligi in Augusto mense. Saladinus.

T Tunici Tormentille.

Radix Tormentillæ debet colligi in mense Augustu. Sala.

V Valeriana.

Quod administratur ex Valeriana est radix eius cum comis suis Ser̃.li.ag. cap̃.Fu. autoritate Dio. Et debet colligi in æstate. Tamen dicit Sala. & credo melius, quod debet colligi in mense Augusto & debet ad solem desiccari: quæ sicca per triennium in multa efficacia seruatur. Plat.

Yris Yringus.

Radix Yris debet colligi in mẽse Augusto. Saladi. Et per duos annos seruatur. Platea.

Radix Yringorum debet colligi in mense Decembri, Sala.

Circa radices debet aliqua notare apothecarius. Primo debet notare tempus collectionis earũ, & secundo debet notare modum exiccationis & repositionis earũ: & tertio debet notare tempus durationis earum in efficacia bona. De primo *b* notandum quod radices sunt colligendæ tum casus foliorum tempus adest. Hæc regula data est ab Auicen. in ij. cano. ca. de collectione medicinarum & ipsarum conseruatione. Similiter & a Plateario ca. de aristologia. Ab hac tamen regula excipiũtur aliquæ de quibus particulariter dictum est.

c De secundo notandum quod nunquam radices: & similiter censendum est de herbis, debent reponi aut exiccari: nisi prius abluãtur cum aqua a terra & sordibus. vnde Albul. in seruito. Operet inquit vt lauentur ea die qua effodiuntur, ita quod bene mundẽtur a terra & luto quæ adherent eis.

d Notandum secundo de intentione eiusdem Albucrasis in eodẽ libro, quod illa die qua effodiuntur debent exponi soli aut in loco ventoso ad exiccandum: ne si longo tempore seruentur ante earum exiccationem destruantur: & maxime tempore hyemis, & quando desiccas debes eas sepe reuoluere in sole & in nocte debent poni in

a *Nota tempus conueniens collectionis radicis Peoniæ pro epilepticis.*

b *De tẽpore collectionis radicum.*

c *De modo exiccationis & repositionis radicum.*

d *Exiccationes radicum*

loco ventoso procul ab humiditate. Et iterum in die debent reponi in sole donec exiccentur perfectę. Et si dies nebulosa fuerit sine apparitione solis oportet quod extendantur in cribro ex paleis aut super craticulam ex cannis subtilibus, & suspende super ignem ita quod calor ignis ascendens eas desiccet. Et qui vult earum desiccationem subito imminente necessitate oportet quod accipiat patellam terream latam: & calefaciat eam super ignem, deinde auferat ab igne & extendat super eã radices aut aliud quod cunque voluerit desiccare: & reuoluat sepe cum manu & cum patella refrigerabitur remoueat radices à patella, & iterum calefaciebat eam & post ea tollat ab igne & iterum desuper apponantur radices, & fac hoc quousque siccentur calefaciẽdo semper patellam quoties refrigerabitur, caue tamen ne comburantur. Notat tertio saladinus quod radicum quædam sunt ad solem exiccandæ, sicut sunt radices magnæ valde grossæ: & densæ substantiæ, vt radix brioniæ, gentianæ, reupontici, mandragore: & similes, quia prius putrescerent quam possent desiccari in vmbra. Aliæ sunt quæ sunt rarioris substantiæ. Vt sunt radix yreos, petroselini, apij, feniculi, gariofilatæ, azarij, & consimiles, & tales debent siccari in vmbra, ne ex calore solis exhaletur virtus earum. Et ex his patet veritas huius quod dicit Nicolaus in principio sui antidotarij quod nunquam radices sunt reponendæ nisi sint congruo tempore & debito modo exiccatæ ne putrescant: & in debito loco sunt ponendę, non quidem ad fumum, vel ad solem, aut in loco humido vel pulurulento: ne arescant aut putrescant.

a Tempus durationis radicum.

a De tertio scilicet de tempore durationis radicum in virtute & efficacia. Notandum quod non pertranseunt vltra tres annos vt notat Auic. secundo cañ. cap. de collectione medicinarum & ipsarum conseruatione, Ab hac tamẽ regula excipiuntur aliquæ radices de quibus particulariter dictũ est. Notat tamẽ Saladinus ad hoc propositũ quod radicũ quedam sunt que sunt subtiles & raræ substantiæ? vt sunt radix valerianæ, petroselini, apij, gariofilatæ, azari, saxifragiæ, diptami, tormentilæ: hermodactylorum & consimiles: & tales debent quolibet anno renouari demptis duobus elleboris de quibus infra in capitulo de medicinis solutiuis. Aliæ sunt grossæ & densæ substantiæ vt sunt radix brioniæ reupontici peucedani, meu, aristologiæ, & consimiles. Et tales possunt seruari per duos vel per tres annos.

De cortic[illegible]

De herbis, folijs plantarum quibus debet esse munitus apothecarius, & de tempore collectionis herbarum: & modo suæ repositionis & de tempore suæ durationis.

CAP. IIII.

HErbe & folia quibus debet esse munitus apoth. ex hac areola secundũ ordinem minoris alphabeti possunt comprehendi.

A

Acetosa.	Altea.
Absinthium.	Alleluya
Agnus castus	Ambrosia
Adianthos	Arthemesia

Apium Aspergula
Agrimonia Arnoglosa
Abrotanum Alkekengi

Absinthium nostrum est absinthium romanum & melius tempus collectionis eius est ver. Mesue. & dicit Saladinus quod debet colligi in mense Iunij. & Plateatius dicit quod in fine veris & debet siccari in vmbra: & per annum si seruatur. Platearius.

Agnus castus in omni tempore reperitur viridis est autem viridis maioris efficaciæ quam siccus. Author pã. Ex hoc nota quod non debet seruari succus in bothe.

Adianthos semper debet propinari recens nisi fueri causa restringendi & in omni tempore inuenitur recens, sed in cau. restringendi debet propinari siccus, & quod dicitur hic de adianthos idem censendum est de aliis herbis capillaribus. Author pan.

Arthemesia maioris est efficaciæ viridis quã sicca, debes tamen colligi in mense Iunij vt notat Sa. & sic per annum potest seruari. pla.

Agrimonia debet colligi in mense Iunij, vt notat Saladi.

Abrotanum debet colligi in mense iunio, Saladi.

B Balsamita Berbena
Betonica Branca vrsina
Borrago Buglossa
Bleta Bursa pastoris.

Betonicæ folia competunt vsui medicinæ viridia magis quàm sicca. Platear. Dicit tamen Saladinus quòd in Aprili & Iunio debet colligi.

Ex Branca vrsina folia viridia semper ponenda sunt in vnguentis & nunquam sicca. Plat.

Bursa pastoris colligitur in Aprili. Sala.

Centinodia Cicorea C
Cardo benedictus
Cauda equina
Crassula vtraque
Centaurea minor
Capillus veneris Ceterac
Centonica Cameleonta
Calamentum Camedreos
Camepitheos Creta marina
Cotula fœtida Cuscuta
Celidonia Corigiola
Calendula Cime rubi
Cimbalaria
Consolida triplex
Cucumer asininus Caulis.

Cicorea viridis magnæ est efficaciæ. Sicca verò paucæ aut nullius. Potest tamen per annum seruari. Platearius.

Cardo benedictus simul debet colligi cum floribus Author pandectarum.

Crassula vtraque debet poni in medicinis recens, quia siccæ nullius sont efficaciæ. Pla.

Ex centaurea minori radix non confert vsui medecinæ.

Gal. vij. simplicium pharmacoroũm. Idem dio. Idem Sera.

Et dicit Mesue quòd melior pars plantæ eius sunt flores & semina. Debet autem colligi in principio æstatis. Mesue, scilicet in Iunio. Saladinus.

De capillo veneris & de ceterac: vide in adianthos, quia de eis videtur idem iudicium: quia sunt capillaria.

Calamentum montanum debet colligi cum flores produxit: & per annum potest seruari. Platearius.

Camedreos in fine veris: cũ flores producit debet colligi: scilicet in

Iunio. Et debent similiter colligi herba cum floribus abiectis radicibus. Qui in vmbra siccatus per tres annos in multa efficacia seruatur. Platea.

Camepiteos debet colligi in Iunio, vt notat Sala. sed melius cũ semen eius est maturum: vt notat autor pandectarum. Et seruatur per tres annos. Platearius.

Cotula fœtida & cotula odorifera: ambæ simul debent colligi cum floribus. Autor Pandectarũ.

D Daucus.

Daucus simul debet colligi cum floribus, cum flores producit: abiectis radicibus & in vmbroso loco siccari. Per annum potest seruari: sed singulis annis renouetur. Plat.

E Eupatorium Eufrasia
Endiuia domestica
Endiuia agrestis.
Epatica terrestris
Epatica aquatica Edera terestris
Edera arborea. Epithimus.

Eupatorium viride maioris est efficaciæ quàm siccum. Platea. Dicit tamen Mesue quòd melius tempus collectionis eius est finis veris. Et dicit Salidinus quòd in Iunio.

Eufrasia debet colligi in mense Iunij.

Omnes endiuiæ species siccæ paucæ aut nullius sunt efficaciæ: ideo debent propinari recentes: imò etiam debent ablui: quia virtus earum superficietenus est; debent propinari nouellæ non antiquæ. Auicen. ij. can. c. j.

Epithimus debet colligi in Iunio. Sal.

Fumus terræ Flammula
F Fragaria Filix.

Fumus terræ viridis debet poni in medicinis, & accipitur ille cuius flos est violaceus & non ille cuius est albidus, cinericius aut pallidus. Se li. ag. c. sterig. & dicit Mesue quòd melius tẽpus collectionis eius est principium veris. Et dicit Saladi. quòd tempus suæ collectionis est in medio Martij: quod verum est pro succo eius: aut pro syrupo faciẽdo: quoniam pro conseruatione eius debet colligi toties quoties si possit reperiri: alias pro conseruatione eius colligatur vt notatum est numquam enim siccus est tantæ efficaciæ sicut recens, vt notat Pla.

Flammula viridis magnæ est efficaciæ: sicca paucæ vel nullius. Platearius.

Gariofilata Gallitricum. G

Gariofilata recens maioris est efficaciæ quàm sicca. sicca tamen per annum potest seruari. Pla.

Iusquiamus Isopus. I

Ex Iusquiamo niger est mortalis. Rufus verò & albus satis vsui medicinæ conueniunt. Platea. Dicit tamen Serap. autoritate dio. quòd niger & rufus ambo disconueniunt vsui medicinæ: sed solum albus. Herba solùm apponẽda est in vnguentis & emplastris: & recens est magis conueniens. Debet tamen colligi in Maio. vt notat Sala.

Isopus in æstate cũ flores producit debet colligi scilicet in Iunio: vt notat Sala. & in vmbroso loco non fumoso debet suspendi & siccari. Folia & flores simul abiectis stipitibus debent poni in medicina: per annum seruatur: sed singulis annis renouetur. Platea.

Kalendula.

L Lactuca Laurus.
Lapacium acutum
Lapacium rotundum
Lapaciolum. Lentigo aquæ.
Lingua ceruina.
Lingua auis.
Lappa maior. Lappa minor
Lilium.

Folia lauri ſiccata in vmbroſo loco non multum fumoſo ſeruantur per annum.

M Mandragora Malua.
Maiorana Meliſſa
Morella Mercurialis
Marubium. Millefolium
Matricaria Mirtus.

Mandragora recens magis eſt conueniens vſui medicinæ quam ſicca.

Maiorana colligitur in æſtate cū floribus & in vmbroſo loco ſiccatur, & per annum ſeruatur. Plateariꝰ.

Melliſſa viridis & ſicca magnæ eſt efficaciæ, debet autem prius exiccari ad Solem poſtea in vmbra: & ſic per annum poteſt ſeruari. Platea.

Marubium in vmbroſo loco ſuſpenſa per annum ſeruatur in multa efficacia. Platea.

Millefolium debet colligi in Iunio, vt notat Saladinus.

Mirti folia quantò ſunt recentiora: tantò conuenientiora. Platearius.

N Naſturcium. Nenufar.

Nauſturcij herba viridis maioris eſt efficaciæ quam ſicca: imo ſicca paucæ aut nullius eſt efficaciæ. Platearius.

O Origanum. Oculi populi
Oſmunda Os mundi regalis.
Ozimum gariofilatum.

Ori ganum hortenſæ debet poni in medicinis. Colligitur tempore productionis florū ſcilicet in mēſe Iunij, vt notat Sala ſimul cum floribus & foliis abiectis ſtipitibus, & in vmbra ſuſpenditur & exciccatur: & ſic per annum ſeruatur: ſed ſingulis annis renouetur. Platea.

Oculi populi debent colligi in menſe Aprilis, vt notat Saladinus.

P Polium Pulegium
Policaria Portulaca.
Paritaria Pimpinella
Praſſium Plātago vtraque
Premula veris Pes colūbinus.

Polium debet colligi, cum flores producit ſcilicet in menſe Iunij: vt notat Sala. Et per annum ſeruatur. Platearius.

Pulegium, collegitur tempore productionis florum ſcilicet in Iulio: vt notat Sala. Et ſimul cum floribus abiectis ſtipitibus in medicina ponitur, & per annum ſeruatur. Plat. Expolicaria folia magis competunt vſui medicinæ, & ſimul debent colligi cum ſtipitibus: in medicinis tamen debent poni ſine ſtipitibus: & per annum ſeruantur. Platea.

Portulaca viridis magnæ eſt efficaciæ, ſicca vero paucæ aut nullius. Pla. Et ſuccus eius eſt illud quod in ea eſt magis vltimæ operationis. Auicenna.

Paritaria viridis magnæ eſt efficacię ſicca verò paucę aut nullius. Platearius.

Praſſiū per annū poteſt ſeruari. Plateat. Debet autem colligi in Iunio: vt notat Sala.

Q Quinque folia.

Quinque folia herba debet colligi in Iunio.

Ruta Ribes

R Rosmarinus.

Ruta per annum seruatur. Plat. Rosmarinus per annũ potest seruari.plate. Debet autem colligi in Iunio: vt notat Sala.

S Saluia.	Semperuiua
Serpilum	Scabiosa
Scolopendria.	Saturegia.
Sticados	Sauina.

Saluia viridis & sicca cōpetit vsui medicinæ: debet autē colligi in Maio: vt notat Sala. & desiccari in vmbroso loco & sic per annum potest seruari. Platearius.

a Tēpus collectionis herbarum.

Semperuiua viridis debet poni in medicinis: quia exiccata nullius est efficaciæ. Pla.

Ex serpillo follia & flores competunt vsui medicinæ: debet autē colligi simul cum floribus tempore quo florescit & per annum potest seruari. Pla.

Scabiosa. viridis magnæ est efficaciæ: sicca vero paucæ aut nullius. Platearius.

Saturagia debet colligi, cum flores producit scilicet in Iunio: vt notat Sala. & in vmbra desiccari, seruatur autem per annum. Plat.

b Modus exiccationis et repositionis herbarum.

Scolopendria colligitur in mense Aprilis, vt notat Sala. & similiter in mense Septemb. Item.

T Thamariscus	Trifolium
Tetrahit	Thimus
Tapsus barbatus.	

c Tēpus durationis herbarum.

Tetrahit viridis magnæ est efficaciæ: sicca autē nullius aut paucæ. Thymus colligitur in Iunio. Saladinus. mense in fine septembris

Thapsus barbatus viridis magnæ est efficaciæ: siccus autem paucæ aut nullius. Pla.

V Violaria	Vsnea
Virga pastoris	Vrtica
Vermicularis.	

Violaria recēs debet poni in medicinis. Vsnea propriè non est herba sed ab lanugo quedā que vestit arbores granatorum. Aut. pande. Ex virga pastoris folia viridia & sicca competunt vsui medicinæ: viridia tamen sunt maioris efficaciæ. Pla.

Ypericon. Ypericon debet colligi in Iunio & cum radicibus Sal. Y

a Circa herbas aliqua habet Apothecarius notare sicut & circa radices: scilicet tempus collectionis earum modum repositionis, & tempus suæ durationis. De primo notandũ quod herbæ debent colligi post quam earum folia incipiunt habere quantitatem quam debent & remanent secundũ formam: scilicet antequam ipsorum color alteretur & frangantur nedum quod cadant & attrita sint. Auicen. ij. can. ca. de collectione medicinarum & ipsarum conseruatione. Idem Albucrasis in libro suo qui dicitur seruitor. *b* De secundo scilicet de modo exiccationis & repositionis earum: notetur modus exiccandi radices prænotatus in cap. de radicibus quoniā est idem modus exiccationis ambarũ. *c* De tertio: scilicet de tēpore durationis earũ notetur quod supra dictum est de radicibus quia similiter debilitātur post duos aut tres annos. Auicenā ij. can.

Notetur etiam sicut dictum est de radicibus quòd nunquam sunt reponēdę nisi sint debito mōdo & cōgruo tēpore exiccatæ: alioquin putrescerent. Et cauēdum est etiā ne reponantur ad fumum vel ad solem, aut in loco humido vel puluerudento: quia putrescerent & virtutem amitterent

De floribus quibus debet esse munitus Apothecarius & de tempore suæ collectionis: mondo repositionis & tẽpore suæ durationis in virtute & efficacia. CAP. V.

A Isti sunt flores quibus debet esse munitus Apothecarius per ordinem literarũ minoris alphabeti.

Absinthij Anthos

Allij syluestris Agnicasti.

Tempus collectionisflorum absinthij est principiũ æstatis. Mes.

Flores anthos collecti & exiccati parum ad solem per annum seruantut. Platearius.

Flores alij siluestris debent colligi in fine veris, & in vmbra siccari, & suspendi. Pla.

Flos agnicasti. dicitur agnus castus simpliciter, in vere & autumno debet colligi. per annum seruatur & non vltra.

B Borrago Buglossa

Balaustia.

Borrago & buglossa debent colligi in mense Aprili. Sala.

Balaustia debet colligi in iunio. Sala. & per duos annos potest seruari in multa efficacia. Plat.

C Camomilla Cameleonta

Capparis Caprifolij

Cuscuca Crocus.

Camomilla debet colligi in vere. s. in Maio, vt notat. Sala. & simul debent reponi folia & flores. Sera li. ag cap. Beboing.

Flores capparis debent colligi cum adhuc sunt tuberosi & non dilatentur: quia quãdo dilatati sunt non valent. accipiuntur & cum sale & aceto cõdiuntur, & ita seruantur.

Possunt autem seruari per vnũ annum aut per duos. Pla.

Cuscuta id est podagra lini: rasca lini quæ circa linũ adhæret, cũ floribus debet colligi in Maio in vel Iulio: & per duos annos potest seruari. Platearius.

Epith mum. E

De epithimo dicit Mesue quòd melior pars plantæ eius sunt extremitates eius rosæ, quæ sunt sicut flores: & dicit Platearius quòd debet colligi cum flores producit.

Genesta Genestula. G

Flos genestæ debet colligi in mẽse Maio: vt notat Sala.

Keyri. K

Keyri debet colligi in mense Aprilis vt notat Saladinus.

Lambrusca. L

Lambrusca seu flos vitis agrestis debet colligi cum vitis agrestis incipit florere: & debet exiccari in vmbra, & in testa reponi. Dio. in cap. Ementium.

Myrtus Malua. M

De flore myrti dicit Plate. quòd quanto sunt eius flores recentiores, tanto meliores. Nequeunt enim diu seruari.

Flos maluę debet colligi in Maio. Saladinus.

Nenufar. N

Nenufar in mense Iulij aut Septembri debet colligi & per duos annos in multa efficacia potest seruari: & melior est qui in regionibus calidis quàm in frigidioribus reperitur. hæc omnia Platea.

Oleander. O

Rosa Rosmarinus. R

Rosæ siccæ & recentes ponuntur in medicinis. Quidam colligũt rosas post maturitatem: sed sic

non diu seruantur, sed debent colligi dum non habent omnino folia extensa & in mense Maij. Sa. & cum aliquantulum sunt rubeæ. Si verò pallidæ sunt aut nigræ nō debent poni in medicinis: quia signum est quòd sunt consumptæ vetustate aut ante tēpus collectæ. Collectę verò sicut dictum est, debent aliquantulum desiccari ad solem, & sic per biennium possunt seruari. Pla. idem. Mes. idem Bul. in serui.

a Tēpus collectionis florum.

Rorismarini flores debent colligi in Mense April. Sala. & aliquātulum debent ad solem siccari: & sic per annum seruantur. Plate.

S Squinantum — Salicis
Sambucus Sticade vtraque

De squinanto attende quòd in capitibus ramulorum eius inueniuntur spicæ pilosæ: & illi pili sunt flores & per decem annos seruantur in multa efficacia. Serap. lib ag. ca. Acher.

b Modus exiccationis rosarum.

Attende ꝙ si inueniatur in squinanto quoddam durum sicut lignum circa stipitem, illud debet abiici, & non poni in medicinis. Autor pandectarum.

Sticade colligi debet tempore productionis florum, scilicet in mense Iunij. vtrunque autem scilicet citrinum & arabicum per annum seruatur. Pla.

T Thamariscus.

V Viola.

Viola debet colligi à mēse Ianuarij vsque ad mensem Martium inclusiue. Saladinus. Et licet dicat Bul. in serui. quôd debent colligi in mense Aprilis quādo sunt in fine bonitatis & maturitatis, opinio tamen Sala. melior est. vnde dicit Mesu. quod melior est ex primis quam non inuenit calor resoluens virtutem atque eam dissipans. Per biennium seruatur: sed melius est vt in omni anno renouetur. Plat.

Sicut supra notandum est de radicibus & herbis: ita similiter censendū est de floribus. Debet enim notare apothecarius tria circa radices & herbas. s. tēpus suæ collectionis: modum repositionis: & tempus suæ durationis. *a* De primo. s. de tēpore collectionis florum. Notandum quòd flores debent colligi post ipsorum apertionem integram & ante extenuationem & casum. Auic. in ij. can. c. de collectione medicinarū & ipsarum conseruatione. Ab hac tamen regula excipiuntur rosæ quæ debēt colligi ante earum apertionem integrā: vt supra notēdū est. *b* De secundo. s. de modo exiccationis & repositionis eorū notandū quôd omnes flores debēt exiccari sicut exiccantur rosæ. Modus vero exiccationis rosarum scribitur a. Bulcrasi in libro suo de preparatione medicinarum qui dicitur Seruitor: sic. Accipe rosas cum fuerint in medietate suæ apertionis: neque adhuc sint folia earum egressa a camerula sua & expone soli cum tota sua camerula in fine mensis April. eadem die qua collectæ fuerint. Nam si reseruarētur vsque ad mane maximè coaceruatæ in vnum diminuerentur multū in suo odore & rubore, & cum desiccas reuolue eas cum manu sæpe in die. Et quando marcescent & fuerint prope de siccationem aufer folia earum a camerulis suis, & serua folia reposita, & si non possint exponi soli eadem die qua colligūtur, oportet quod ponātur in

loco vẽtoſo in quo non ſit humiditas, &ſequẽti die quàm cito poteris ponantur in ſole donec compleatur earum exiccatio, & repone in vaſe terreo & ſtringatur os eius, vt odor & color remaneant in eis. Debent autem exſiccari vſque ad conſumptionem decimæ partis. ita quòd ex decem libris roſarum & aliorum florum mundatorum & viridium non remaneat niſi libra vna poſtquam exiccatæ ſunt. *c* De tertio.ſ.de tempore durationis florum in virtute & efficacia notandum quod minori tempore ſeruantur, quam radices aut herbæ propter ſubtilitatem ſuæ ſubſtãtiæ, dempta camomilla, quę ſicut multum patitur de decoctione propter fortem eius commixtionem, ita etiam multo tempore ſeruatur in ſua efficacia. Notandũ vltra quod ſicut ſupradictũ eſt de radicibus cibus & herbis, ita cẽſendum eſt de floribus quòd nunquã ſunt reponẽdi niſi ſint debito modo & tempore congruo exiccati: alioquin putreſcerẽt. Cauendum eſt etiam ne reponantur ad fumũ vel ad ſolem: aut in loco humido vel puluerulento: quoniam putreſcerent & virtutem amitterẽt.

De aquis à prædictis radicibus herbis & floribus diſtillatis: modo ſuæ repoſitionis & tempore durationis earum.

CAP. VI.

A ISTæ ſunt aquæ diſtilatæ quibus debet eſſe munitus apothecarius in botheca ſua ſecundum ordinem literarum minoris Alphabeti.

Abſinthij	Acetoſæ	
Arthemeſiæ	Apij	
Abrotani	Anguriæ	
Alkekengi		
Boraginis	Bethonicæ	B
Berbenæ.		
Cicoreæ	Capillorum ven.	C
Calamenti.		
Conſolidæ triplices ſcilicet maioris minoris & mediæ.		
Cuſcutæ	Cretæ marinæ	*c Tẽpus durationis florum.*
Corticum fabarũ	Chelidoniæ	
Centonici	Curcurbitæ.	
Endiuiæ	Enulæ campanæ	E
Epaticæ	Eufraſiæ.	
Feniculi.		F
Geneſtæ ſcilicet florum.		G
Graminis	Gallitrici	
Lupuli.		L
Mentæ	Melliſſæ	M
Millefolij	Maioranæ	
Roſarum	Roriſmarini	R
Rutæ.		
Sauinæ	Solatri	S
Sparagi	Scabioſæ	
Violarum	Vitis	V

Vitiis quæ cadit ex vite: cum abſcinditur in vere. *a* Circa iſtas aquas habet tria notare apothecarius vt dictũ eſt de aliis.ſ.tempus diſtillationis ſeu conueniens ad diſtillandum: modum repoſitionis earum, & tempus ſuæ durationis. *a Tẽpus diſtilendi aquas.*

Pro declaratione quorum notat Saladinus in ſuo compendio ad aromatarios quòd omnes aquæ diſtilatæ quæ ſunt ex herbis debẽt fieri in vere.ſ.a me dietate Martij vſque ad totum menſem Maij incluſiue. Nos verò dicamus ſaluo meliori iudicio quòd omnes aquę diſtillatæ ſiue ſint ex herbis, ſiue ex radicibus, ſiue ex floribus, debent fieri in tempore quo radices

herbæ, aut flores, ſunt in maiori efficacia & non ſemper in vere, vt voluit Sala. imo quæ fiunt ex radicibus debent fieri in autumno, quod eſt tempus conueniens collectionis radicum,& quæ fiunt ex floribus debēt fieri in vere, & qui fiunt ex herbis debent fieri tempore quo folia herbarum habēt quātitatem conuenientem quam debent & remanent ſecundum formam ſuam.ſ.antequam color foliorum alteretur, & antequam folia alterentur & cadent vt ſupra notatum eſt in loco ſuo.

a Modus repoſitionis aquarum diſtilla.

a Notandum ſecvndo vt videatur modus repoſitionis aquarum diſtillatarum cōueniens: quod omnes aquæ diſtillatæ poſtquam factæ fuerint debēt reponi ad ſolem & ibi ſtare ſaltem diebus quindecim vt purificentur à fumo: ſed ſi vis vt nullo modo ſapiēt fumum, diſtilla eas in duplici vaſe ponēdo alembicum in balneo mariæ.

b Tēpus durationi aquarū diſtillatarū.

b De tertio ſcilicet de tempore durationis aquarum, notetur quòd vix per annum poſſunt permanere in efficacia & virtute propter raritatem ſubſtantiæ vaporoſæ,ex qua ſunt ideo omni anno debent renouari.

De ſeminibus quibus debet eſſe munitus apothecarius.

CAP. VII.

A Iſta ſunt ſemina quibus debet eſſe munitus apothecarius.

Alteæ	Agnicaſti
Abrotani	Atriplicis
Alkekingi	Apij
Aniſi	Agneti
Ameos	Anthera
Arilli	Acetoſæ
Anacardi.	

Semen agnicaſti viridis eſt magis conueniens quàm ſiccus, propter ſubtilitatem ſuæ ſubſtantiæ: eſt enim ſubtiliſſimæ ſubſtantiæ. Galenus vj. ſimplicium pharmacorum. Per annum tamen poteſt ſeruari & non plus, ſicut & flos eius. dicit tamen Saladi. quòd debet colligi in menſe Septembri.

Semen aniſi debet colligi in mēſe Iunij. Saladi. & per tres annos poteſt ſeruari Platearius.

Anetum debet colligi in vere cū ipſa herba,& dicit Saladi. quòd in Maio, & debet in ipſa herba ſeruari & per triennium ſeruatur in multa efficacia. Melius tamen eſt vt omni anno innouetur. Pla.

Anthera debet colligi in Iulio,vt notat Saladinus.

Anacardi ſemen per triginta annos poteſt ſeruari in multa efficacia, niſi ponatur in loco nimis humido. Platearius.

Berberis	Bruſci
Bardane	Bacchæ lauri. B

Semen berberis per ſex annos poteſt ſeruari in multa efficacia. Platearius.

Cucumeris	Cucurbitæ C
Citruili	Coriandri
Caulium	Carthami
Citoniorum	Cimini
Cicutæ	Coti
Citri	Cretani
Carui	Centonícæ.

Semina cucumeris cucurbitę melonum & citrulli, dicit Saladi. debent colligi in Iulio,quod nō poſſet habere verum in hac noſtra regione in qua propter ſui frigiditatem tarde matureſcūt fructus iſti:

imò tardantur vſque ad finem Augusti & Septembris: ideo tardius nos horũ ſemina colligimus. Ideo hic habeatur regula: quia tẽpus collectionis medicinaũ quæ ſumuntur ex plantis ſcripto perfecte mandari non poteſt, cũ quædam tardius & quædam tempeſtiuius matureſcant ſecundum diuerſitatem regionum & quædam in quibuſdam regionibus bis in anno: quòd in his ſemper modus conſuetus & tempora conuenientia ſecundum conſuetudinem regionis debent obſeruari. Attende tamen ſpecialiter circa modũ collectionis ſeminum cucumeris & cucurbitæ: quòd fructus eorum poſt maturationem eorum debẽt colligi & ſuſpẽdi cum ſeminibus vt ſubſtantia deſiccetur: poſtea propter glutinoſitatem vel viſcoſitatem abluantur ſemina in aqua & ſiccentur in ſole, & in loco ſicco ſeruentur ne propter humiditatem multam corrumpantur: & per tres annos ſeruantur. Pla. Nõ tamen credo ſaluã platearij reuerentia: quòd tanto tempore poſſint ſeruari, ſcilicet ranceſcunt & alterãtur à virtute eorum propria & medulæ fructuum, & ſeminum rancidæ eſt venenum. Auicen. iiij. cano. ideo melius eſt quòd omni anno innouentur.

Tempus collectionis

Semen coriandri debet colligi in Iulio. Sala. & per duos annos poteſt ſeruari in multa efficacia. Platearius.

Semen cimini debet colligi in menſe Iunij. Saladinus. Et per quinque annos poteſt ſeruari. Pla.

Semen carui debet colligi in Iulio. Sala. & per quinque annos ſeruatur in multa efficatia. Plat.

Semen cicutę debet colligi in mẽſe Iulij. Saladinus.

Semen centonicæ debet colligi in menſe Septembris. Saladinus.

Dauci. Semen dauci per annum poteſt ſeruari: ſed debet quolibet anno renouari. Platearius. D

Endiuiæ. E

Erucæ Ederæ.

Semen Endiuiæ debet colligi in Iulio Saladinus.

Semen Erucæ debet colligi in Iulio. Saladinus.

Fraxini Fumi terræ F

Fœniculi Fenu græci.

Melius tempus collectionis ſeminis fumi terræ eſt finis veris. Meſue.

Semen fœniculi in fine autumni colligitur ſcilicet in menſe Septẽbris: vt notat Saladinus, quia tunc maturum eſt & in multa efficacia & per tres annos ſeruatur. Pla.

Semen fœnugræci debet colligi in Iulio. Saladinus.

Gith. Geneſtæ.

Semen geneſtæ debet colligi in Iulio. G

Iuniperij Iuſquiami. I

Semen Iuniperij in vere colligitur. Pla. Sed dicit Sala. & forte melius: quòd mẽſe Nouembris: quia tunc maturum eſt, & per duos annos ſeruatur in multa efficacia. Platearius.

Semen iuſquiami propriè dicitur iuſquiamus, herba verò caſſilago. Pla. Ex iuſquiamo albũ magis cõpetit vſui medicinæ: & poſt illud rufum. Nigrũ verò eſt mortale. Idem Platearius, & idem etiã dicit Serapio. lib. ag. cap. berig. debet vero colligi ſemen in Iulio. Saladinus.

Kermes K

Leuistici Lactucæ
Lini semen.
Lupinos dulces & amaros.
Lenticulæ.

a Modus propinandi semen Psilij.

Leuisticus debet colligi in Iulio. Sala. & per tres annos seruatur. Platea.

Lactuca herba vsui ciborum cōpetit magis: semen verò vsui medicinæ. Platearius. Debet verò colligi semē lactucæ in Iulio. Saladinus.

M

Melonum Melliloti
Maluæ Mirti
Milij
Milij solis.

De semine Melonum dictum est in litera C.

Semen Melliloti cum ipsius corticibus debet colligi, & ita in medicinis debet poni: colligitur autem in mense Aprilis, & ad solem desiccatur. Saladinus, & sic per bienniū potest seruari. Platearius.

Milium solis per decem annos potest seruari. Platearius.
Et debet colligi in Iunio. Saladinus.

N

Nigella Nasturcium.

Semen Nigellæ per decem annos seruatur. Pla.

Semē nasturcij per quinque annos seruatur in multa efficacia. Pla.

O

Ozimum

Semē Ozimi collectum per tres annos potest seruari in multa efficacia. Platea.

P

Psilij
Papaueris
Portulacæ
Plantaginis
Peoniæ
Pastinacæ agrestis
Petroselini
Petromacedonici.

*a*Semen Psilij nunquā debet propinari, nisi cum cautella: quia cōtritum nūquam debet propinari. Deoccultat enim eius contritio substantiam medularem eius vlceratiuam & excoriatiuam. Mesu.

Aut ergo eius tantū debet propinari muscilago, aut debet conquassari grosso modo, & solus cortex exterior debet propinari: eiiciendo substantiam medularem, & in hoc attendendū est, vbi tamē ad dureretur aut tostaretur posset tamen simul propinari cum substantia sua medulari: quia per virtutem ignis resoluerentur partes igneæ & subtiles, quæ sunt in substantia medulari eius: quæ reddebant ipsam excoriatiuam & vlceratiuam propter quàm causam debet totari vt virtus ignis vsque ad profundū penetret. Vnde & fortassis propter hanc causam dicit Bulcrasis in seruit. quòd semen Psilij debet plus assari cæteris seminibus. Debet autem colligi in æstate & per decem annos seruatur. Platea.

Semen Papapaueris per decem annos seruatur. Plateari.

Semen Portulacæ debet colligi in Iulio.

Semen Plantaginis debet colligi in Iulio. Saladinus.

Petromacedonicum, dicitur Petroselinum agreste. Amborum scilicet Petroselini, & petromacedonici semina debent colligi in Iulio. Saladinus. Et ambo per annū seruantur. Platea.

Rutæ domesticæ. R
Rutę agrestis quę piganū dicitur.
Risum.

Semina vtriusque Rutæ debent colligi

colligi in Iulio. Saladinus, & per quinque annos seruantur. Platea.

S Sizeleos.
Staphisagriæ
Sinapis Scariolæ
Sumach Sparagi.

Semen Sizeleos simul cum herba debet poni in medicinis: & per tres annos seruatur. Platearius Debet tamen colligi in Iulio. Sala dinus. Ex Staphisagria solum semē vsui medicinæ competit & per quinque annos seruatur. Platearius? & debet colligi in Iulio. Saladinus.

Semen Synapis debet colligi in Iulio. Saladi. Et quinque annis seruatur. Platea. Semen Scariolæ debet colligi in Iulio. Sala

Semen sparagi per annum seruatur. Platearius.

Grana sumach per quatuor annos seruanteur. Platea.

T Thamarisci
V Vrticæ.

De fructibus quibus debet esse munitus Apothecarius & de tempore collectionis modo repositionis: & tempore suæ durationis.

CAP. VIII.

A FRuctus quibus debet esse munitus Apothecarius, sunt isti.
Amigdalę amaræ
Amygdalæ dulces
Auelanæ
Arangiæ.
Cubebæ
C Citranguli.

Cubebæ per decem annos seruantur. Platea.

D Dactylus.
F Ficus citrinæ
Ficus nigræ.
G Granata Galle

Granata suspensa per annum seruantur. Platearius.

I Iuiube.
L Limones.
M Mandragora.

Fructus Mandragore debet colligi in mense Nouembris. Saladinus.

N Nux cypressi.
O Oliuæ conditæ.
P Pruna Persica
Passulæ
Pistacea.

Pruna per annum seruantur. Platearius.

Passulæ per duos annos seruantur. Platearius.

Ex pistaceis substantia interior ponitur in medicinis.

S Sebesten.

Circa semina & fructus aliqua similiter habet notare Apothecarius, vt dictum est de radicibus & aliis. Nos verò ista notanda de fructibus similiter & seminibus, vsque ad hoc capitulum de fructibus postposuimus simul de ipsis tractando & nihil in capitulo de seminibus determinauimus.

Seminum enim & fructuum est eadem regula. Nos tamen de ipsis distincta fecimus capitula propter diuersum modum loquēdi apud Apothecarios nostros: eorum enim aliquorum fructus appellant & aliquos semina etiam inderdum impropriè vt alkekengi semen propriè non debet dici semen: & semen iunini perij propriè magis diceretur fructus.

a Notandum ergo primo circa tempus collectionis seminum & *a Tempus collectionis seminum & fructuum.*

fructuum quod ſemina ſunt colligenda poſtquàm ipſorum terminus finitur, & exiccatur ab eis cruditas & aquoſitas. Sed fructus ſunt colligendi poſtquàm finitur complementum eorum, & antequam ſint preparati ad cadendum. Hæc regula data eſt ab Auicenna, loco ſæpius allegato, ſcilicet in ij. lib. canon. capit. de collectione medicinarum & ipſarum conſeruatione.

a Modus repoſitionis ſeminum.

a Notandum ſecundo circa modum repoſitionis ſeminum, vt ſupra dictum eſt, de radicibus, herbis & floribus: quòd nunquàm debent reponi niſi conuenienti tempore & debito modo exiccata, ita ſimiliter nec ſemina aut fructus.

b Modus exiccandi ſemina.

b Modus autem exiccandi ſemina facile poteſt extrahi ex dictis Buſc. in ſeruito cap. de modo extrahendi corda ſiue medulas, a ſeminibus: ſatis ad principium capituli vbi ſic dicit. Accipe ex cartamo & per carthamum, debet intelligi omne ſemen & purga a ſuperfluitatibus eius: & ſi habet aliquam humiditatem oportet quod deſiccetur in ſole. Omnia ergo ſemina debent priuſquam reponantur purgari & mundari à ſuperfluitatibus ſuis. Quod communiter fit euentando cum flabello & cum paruo baculo: in fine cuius ponitur modicum ceræ: ſic enim mundãtur ſemina à lapilis & aliis ſuperfluitatibus & immundiciis ſibi admixtis, quia cum impingitur baculus ille ſic ceratus contra lapillum aut alias ſuperfluitates: tales lapilli & ſuperfluitates adherent cerę: & ſic faciliter tolluntur. Iſte eſt modus ſatis vſitatus apud Apothecarios noſtros qui ſatis videtur rationi conformis. Et poſt talem purgationem & mundificationem ſi ſemina ſint adhuc humida debent exiccari in ſole. Et dicit Saladinus in compendio ſuo ad aromatarios quod ſi non radiarit ſol: ſed ſit dies nebuloſa, quòd talia ſemina debent exiccari ad ignem lentum & a longè. Et debẽt talia ſemina cum exiccãtur ſæpius reuolui cum manu, vt melius exiccentur.

c Tempus durationis ſeminum & fructuũ

c Notandum tertiò circa tempus durationis ſeminum & fructuum: quod vt plurimum debilitantur poſt duos aut tres annos ſicut herbæ & radices: imo vix pertranſeunt annum quin raucceſcant.

Et vix inueniuntur fructus qui poſſunt per annum ſeruari quin putreſcant.

De Corticibus quibus debet eſſe munitus Apothecarius.

CAP. IX.

Iſti ſunt Cortices quibus debet eſſe munitus Apothecarius.

Arangiæ, Apij. A
Bugiæ. B
Citri Capparis. C

Attende hic circa iſtos cortices de intentione Bulcraſis in ſeruitore: quod arangia & citrum illa die qua colliguntur ab arbore debent excorticari ſic. Primo tergantur ſuauiter cum mantili mundo poſtea excorientur cum cultello acutę aciei paulatim & leniter ne accipiatur ex carne cum cortice. Et dicit Auicen. in v. cano. in confe-

ctione citrorum cõditorum:quod ſcindantur in longum & in quatuor partes, ſic enim melius & facilius mundabitur cortez à carne. Scribit vltraBulcraſis in ſeruitore, quod debent accipi ab arangis & citris quæ ſunt magnæ acetoſitatatis intrinſecus : quia Cortices eorum ſunt magis odoriferi.Et dicit Auicenna loco ſupra allegato ſcilicet in v. canonis, cap. de citro condito:quod debent eſſe media matura equalis ſuperficiei & longua.

Capparis ſolo cortice radicis vtimur quæ in principio veris debet colligi:vt notat Pla. Vult tamen Saladinus & credo quod melius quò in Septembri. Debent autem ſuſpendi in vmbra & in Sole ſiccari. Siccatus autem per ſex annos poteſt ſeruari in multa efficacia.Platearius.

Cortices granatorum.

Cortices granatorum debent colligi in tempore maturitatis fructuum & per duos annos poſſunt ſeruari.Platea.

E Ebulus.

Ex ebulo præcipuæ cortex radicis competit vſui medicinæ. In vere coligitur: & ad ſolem ſiccatur, & per annum ſeruatur. Platearius.

Fraxinus Fæniculus.

F Ex fraxino & fæniculo ſola radice vtimur. Et vult Platea. quòd fœniculus debet colligi in principio veris.Sed Sal.vult quod debet colligi inmenſe Auguſto & credo quòd melius.Et dicit Platea.quòd perdimidiũ annum ſeruatur duntaxat. Apothecarij tamen noſtri ſeruant per annum, caueant ne ſit error.

M Mandragoræ.

Morus.

Ex mandragora: alia maſculus alia fœmina. Indifferenter vtriſque vtimur in medicina præcipuè tamen cortice radicis quæ collecta in menſe Auguſto : vt notat Saladinus per tres annos multa in efficacia ſeruatur. Platearius.

Ex moro ſolo cortice medio vtimur.

Papaueris. P

Pſidę. Pineæ.

Petroſelini.

Ex radice Petroſelini ſolo cortice eius vtimur in medicinis. Et debet colligi in menſe Auguſto: vt notat Saladinus: & mundari à ſuperfluitatibus ſuis extrinſecis. Bulcraſis in ſeruitore.

Raſani. R

Raſanus debet mundari à corde, quia ſolo cortice eius vtimur. Et eſt radix per excellentiam recens eſt melior ſicco. Siccus tamen per annum poteſt ſeruari. Platearius.

Sambuci Sumach. S

De ſemine ſumach dicit Galenus .viij. ſimplicium pharmacorũ cap. proprio quod melius quod eſt in tota arbore eſt cortex grani eius.

De Sumach dictum eſt in ſeminibus.

Thuris. T

Circa iſtos cortices tria debet notare Apothecarius vt de predictis dictum eſt, ſcilicet tempus collectionis corticum modum repoſitionis & tempus durationis earum.

a De primo notandum eſt quod cortices quę ſumuntur ex radicibus debent colligi eodem tempore ſicut ipſe radices. *a De tempore collectionis corticum.*

Et quæ ſunt ex ſeminibus aut fructibus debent colligi eodem tempore ſicut ſemina & fructus à quibus ſunt.

a Modus repoſitionis corticum.

a De ſecundo: ſcilicet de modo repoſitionis conſimiliter dicendum eſt quod eodem modo debent reponi & ſiccari ſicut illa à quibus ſumuntur vt cortices radi? cum ſicut ipſæ radices & cortices ſeminum & fructuum ſicut ſemina & fructus: & ſic de aliis.

b Tempus durationis corticum.

b De tertio etiam ſcilicet de tempore ſuæ durationis, conſimiliter dicendum eſt quod tanto & conſimili tempore durant cortices ſicut illa à quibus ſumuntur vt plurimum, tamen interdum cortices fructuum hortalium vt arangie citri & etiam granatorum ſolent diutius & melius cōſeruari ſeorſum à fructu propter exiccationem humiditatis ſuperfluæ quam fructus ipſi.

gummi naturalia sunt

c Tempus collectionis gummorũ.

De gummis, quibus debet eſſe munitus apothecarius.

CAP. X.

Isti ſunt gummi quibus debet eſſe munitus Apothecarius.

A ſa fœtida.

Amoniacum.

Aſa aromatica.

Aſa ideo dicitur fetida: quia ma xaximè feret & quanto fetidior tanto melior. In æſtiuo tempore colligitur diu abſque corruptione conſeruatur, & debet ſeruari in loco mediocriter ſicco. Pla.

B Bdellium iudaicum.

Bdellium de mecha.

C Colophonia.

D Dragagantum.

Dragagatum per xl. annos ſeruatur. Pla.

G Gluten. Galbanum.

Gummi ederę. Gummi cedri.

Gummi elenni

Gummi arabici

Gummi amygdalarum.

Gummi ceraſorum.

Gummi ederæ debet colligi in Maio. Sala.

K Karabe.

L Lacca.

M Myrrha, Maſtix, Manna thuris.

O Oppoponacum.

Oppoponacum diu poteſt ſeruari abſque corruptione, imò vix aut nunquam corrumpitur. Pla.

P Pix. Pix liquida.

R Reſina.

S Serapium. Storax rubea

Storax liquida.

Storax calamita per x. annos poteſt ſeruari. Pla.

T Terebentina per centum annos poteſt ſeruari. Platea.

V Vernix.

c Circa gummos tria debet notare apotheca. vt de prędictis dictum eſt. De primo ſ. de tempore collectionis gummorum notat Aui. ij. can. c. ſepius allegato quod tempus collectionis gummorum eſt poſt congelationem eorum & exiccationem pręparatam pulueriſationi. Et hoc notato patet qualiter debent gummi deſiccari. quia debent ſiccari in arboribus ex ſe ad ſolem non enim debent colligi niſi poſt exiccationem. Aliqui tamen gummi exiccantur ad ignem artificialiter: vt potiſſimæ ſunt ſpecies reſinę. Et tunc talis ſpecies dicitur reſina carpinata, & illa quæ non ſic exiccatur dicitur raſa.

a Modus autem exiccandi tales gummos describitur à Sera. li. ag. ca. Atronig. siue hatin, authoritate dio. in vase magno & amplo ponuntur libro ix. prædictorum gummorum & aquæ pluuialis lib. xviij. & coquuntur bene super prunas & mouentur semper cum continuatione, & coquuntur donec desiccentur desiccatione forti, & fiant facile frangibiles, ita quod frangātur cum digitis, deinde reponantur in vase fictili, & tales gummi cum primum adhuc sunt humide debent plus decoqui quam qui exiccate sunt in arboribus, quia debent decoqui tribus diebus & noctibus, & quæ siccæ sunt sufficit quod decoquantur die vna tota a mane vsque ad vesperam. Et postea tales gummi debent colari sic enim albificantur.

b De tertio scilicet de tempore durationis gummorum dicit Auicena in ij. can ca. sepius allegato: quod vt plurimum virtus gummorum debilitatur post tres annos veruntamen prolongatur spacium durationis eorum secundum ipsorum bonitatem. Cum autem recens deficit fortis proculdubio stet duplum veteris debilis loco eius in omni re. Auicen. loco allegato.

De succis siccis quibus debet esse munitus apothecarius.

CAP. XI.

SVcci omnes artificiales sunt: ideo proprie eorum determinatio ad secundum librum spectat: ibique cum dei auxilio illorum ponemus descriptionem & modum faciendi: quia tamen solent ab apothecariis nostris inter simplicia numerari: & etiam quia eorum compositio est multum simplex sicut de aquis distillatis: ideo hic subiungemus capitulum de his quibus debet esse munitus apothecarius cum aliis supradictis circunstantiis: scilicet tempore collectionis plantarum ex quibus fiunt: de modo repositionis: & tēpore suæ durationis. Isti sunt ergo succi sicci quibus debet esse munitus apothecarius. Et notāter dixi sicci ad differentiā rob. & diuersitatum vinorum de quibus in secundo sumus determinaturi.

a Exiccatio gummorū.

Acatia
Absinthij succus. A

Acatia quando fit ex fructu maturo perfecta maturatione ita quod iam acquisiuit dulcedinem est color eius nigrior & clarior, & non est stipticus propter suam dulcedinem. Sed quando fit ex fructu non perfectè maturo erit color eius decliuis rubedini magis & stipticitas eius erit maior. Eligatur igitur talis acatia & quæ est magis odorifera, Bul. in serui.

b Tempus durationis gū morum.

Succus absinthij debet fieri in vere Mesuæ.

Berberis. B
Succus Berberis debet fieri quando semina Berberis sunt bene matura. Bul. in seruito.

Caprifolij. Centauræ C
Chelidoniæ.
Cucumeris asinini.

Succus caprifolij qui litium dicitur, per quinque annos seruatur. Platearius.

Succus centaureæ fit quando centaurea est recēs & tenera. Bul.

in feruito. & dicit Mefue quod in principio æftatis.

a *Tempus collectionis fuocrum.* Succus Chelidoniæ fit in completa maturitate huius herbæ: quod agnofcitur cum incipiunt apparere femina.

Succus Cucumeris afinini fit poft completam fructus maturitatem. Bul. in feruito. Et dicit Mefue quòd melius tempus operationis fucci eius eft finis æftatis, & fubdit quod fructus eius incompletæ maturitatis malus eft.

E Eupatorij.

Succus.Eupatorij fit in fine veris. Mefue. Et dicit Bul.in ferui. quod in menfe Maij.

F Fumiterræ.

Succus Fumiterræ fit in principio veris.Mefue.

L Liquiritiæ

Succus liquiritiæ debet fieri in Iunio.Sa.

M Mandragoræ.

Memitæ.

Mabatematicon.

Succus Mendragoræ fit dum radices funt teneræ & recentes.

Memita non eft Chelidonia vt quidam putant: fed quid fit vide in tertio huius propter diuerfitaté horum fuccorum.

Mabatematicon exponitur cōmuniter quod eft fuccus caulis agreftis : fed de hoc vide in tertio lib.Et ficcatus per duos annos feruatur.Platearius.

O Opium.

Opium per viginti annos feruatur & vix corrumpitur.Pla.

Circa iftos fuccos habet tria notare Apothecarius : vt de aliis fupradictum eft,fcilicet tempus collectionis: modum excicationis, & tempus durationis eorum.

a De primo dicit Bul. in feruito. quod fucci plantarum ex folijs & ramis earum exprimantur dum funt adhuc teneræ. Et Saladinus dicit quòd in vere. Sed ego credo falua reuerentia horum virorum quòd melius eft extrahere fuccos plantarum, fiue radicum, fiue foliorum & herbarum, & fructuum tempore conuenientiori ad colligendum huiufmofdi plantas vt Succi qui funt ex radicibus tempore conuenientiori ad colligendũ radices : & fucci qui funt ex foliis & herbis tempore conuenienti ad colligendum herbas & folia de quibus fupradictum eft fuis locis. Et licet in vere herbæ omnes incipiant virere & abundent in humiditate maiori:talis tamen humiditas cruda eft:&nimio humore dominante in eis : quafi infatili ætate plantæ tales imbecilles viribus exiftunt . Debent ergo extrahi earum fucci cum plenæ funt maturate : exceptis paucis vt dictum eft de acacia & fimilibus quando queritur maior ftipticitas.Et ad authoritatem authorum dicendum quòd loquuntur non quidem fimpliciter fed vt plurimum quia vt plurimũ herbæ colliguntur in vere non quidam in principio veris : fed quafi in fine circa principiunæftatis vbi propter diftantiam maiorem a principio fui ortus plenæ funt maturitate. Et quod hæc fit mens autorum clarè patet quia fuccus Cucumeris fit iam completa maturitate fructus: vt Mefue.Et fuccus Eupatorij fit in fine veris.

Et fi bene confideres tempora conuenientia ad extrahendũ Succos plantarum ab autoribus affi-

gnata: videbis quòd assignauerũt sibi tempora in complemento suę maturitatis antequam tamen exicentur & arrescant & viribus destituantur. Et hoc est quòd dicit Bulcrasis in seruitore: cum dicit quod succi plantarum ex foliis & ramis earum exprimi debent dum sunt adhuc teneræ. Debes enim exponere dũ sunt adhuc teneræ: id est antequam exicentur & arescant per antiquitatem: & non intelligas dum sunt adhuc teneræ ex humiditate cruda vt in principio sui ortus, sicut contingit in vere sepissimè. Debent tamen extrahi de mane ante solis ortum: quia tunc maiori abundẽt humiditate cum nondum sint a virtute solis exiccatæ.

a De secundo scilicetde modo suę exieccationis: notandum quod debent exiccari ad solem: aut per decoctionem ad ignem: sed de hoc latius videbitur in secundo huius.

b De tertio scilicet de tempore suæ durationis: attende quod tanto tempore conseruantur in efficacia sicut & plantæ a quibus extrahuntur quarum sapiunt naturam.

De mineralibus quibus debet esse munitus Apothecarius.

CAP. XII.

Ineralia quibus debet esse munitus apothecarius sunt ista.

Aurum foliatum
Argentum foliatum
Argentum viuum
Argentum viuum sublimatum
Alumen iameni, id est de pluma.
Alumen zuccarinum
Alumen commune
Aspaltum
Atramentum
Auripigmentum rubeum
Auripigmentum citrinum
Antali.

B
Belliculi marini
Bolus armenus
Baurax
Batitura æris.

C
Calx ex lapidibus
Calx ex testis ouorum
Calx ex marmore
Calx ex conchiliis
Climia auri
Climia argenti
Cerusa Chimolea
Calcecumenon
Corallus vterque
Cinabrium
Corallus per.xl. annos potest seruari. Plat.

a Modus exiccationis succorum.

D
Dentali.

E
Es vstum
Erugo æris.

F
Ferrugo
Fragmenta omnium lapidum, vt sunt saphyri, hyacinthi, granati, smaragdi, rubini sardinæ.

b Tempus durationis succorum.

G
Gipsum.

L
Litargirium auri
Litergirium argenti
Lotura plumbi
Lapis vesicæ
Lapis spongiæ
Lapis conchilij
Lapis Iudaicus
Lapis Amatites
Lapis smaragdus
Lapis hyacynthus
Lapis gagates
Lapis berillus.

M
Marcasita Marmor
Magra Minium

2 genus remediorum

metalli species ...

N Nitrum.
P Pumex
Plumbum vſtum
Pomphiligos.
S Sulphur viuum
Sulphur extinctum
Sal gemma
Sal armoniacum
Spodium.

a Repoſitio axungiarũ anatis, anſeris & gallinarum.

Sulphur per tres annos ſeruatur, poſtea actione proprij caloris in cinerem album cõuertitur. Platearius.

V Vitreolum
Vitrum combuſtum.

Vitreolum per decem annos ſeruatur. Plat.

Circa mineralia nota primò quòd mineralia debent accipi ex mineris notis & bonis: debent inſuper eſſe munda à permixtione extranea: ita quod ſit eorum ſubſtantia pura de ſuo genere non confracta in ſuo proprio colore & guſtu. Auicen. in ij. can. cap. ſæpius allegato.

Notandum ſecundò quòd mineralia omnia ſunt magnæ durabilitatis præter ſulphur propter paucam eſſe in eis humiditatem corrumpentem & partes terreas in eis dominari.

b Modus reponendi adipes in generali.

De medecinis ſumptis ab Animalibus.

CAP. XIII.

3 genus remediorum vel potius primum, respectu ammaris, calori et humido innato nostris (?) primigenio ... alimenti,

Stæ ſunt medecinæ quæ ſolent accipi ab animalibus, quibus debet eſſe munitus apothecarius.

Axungia hirci
A Axungia anſeris
Axungia ànatis
Axungia gallinarum
Aquæ limatiarum
Adipes animalium
Adipes vaccarum
Adipes bouis.

a Axungiæ anatis anſeris & aliæ ſic debent reponi. Accipe axungias earum quæ recenter fuerunt interfectæ & purga benè à pelliculis ſuis & pone in olla noua terrea capacitatis quòd ſit dupla quantitate adipis & cooperi vas & pone in vaſe calidiſſimo, & quod diſſoluitur ex adipe pone in alio vaſe, & fac ità aſſiduè ad illud ſecundũ quòd egredietur ex eo: donec nihil ex eo remaneat. Deinde accipe quod clarificatum fuerit & repone in loco frigido & vtere in neceſſitate. Vel facias ſic accipe ollã nouam, & pone in ea de adipe, & hanc ollam pone intra aliam plenàm aqua & pone ambas ſuper ignem. Et quicquid diſſoluetur ex adipe clarifica in alio vaſe quoſq; totus ſoluatur & repone in loco frigido: & ſunt qui quando reponunt proijciũt deſuper modicum ſalis propter cauſas medico notas. *b.* Iſtos duos modos clarificandi & reponendi axungias notauit Bulcraſis in ſeruitore. Adipes animalium ſic debent reponi in generali. Accipe de adipe ſecundum voluntatem tuam ſicut eſt adeps hirci: vel pecudum: vel porcorum, & ſimilium & accipe de eo quod eſt magis pingue: ſicut eſt adeps caprarum: vel zirbus vetris: & pone in vaſe, & proijce ſuper eum de aqua pluuiali frigida & frica manibus benè & purifica à ſanguine eius & venis & pelliculis, & laua iterum donec mũdetur

&al-

& albescat. Deinde pone in olla noua: cuius capacitas sit duplex quantitate sepi, & pone super ipsum aquam, qua cooperiatur, & pone super ignem paruum & leuem: & misce donec dissoluatur. Et cùm dissolutus fuerit adeps, proiice in vase quod habeat aquam frigidam, & laua & ab sterge ollam suã benè, & dimitte eam siccari ab aqua, & liquefac secũdò adipem & iterum proiice super aquam frigidam: & dimitte infrigidari & fac hoc ter. Quarta verò vice dissolue sine aqua & proiice in vase quod sit calefactũ cum aqua calida, & proiice quod clarificabitur ex adipe & proiice substantiã si est aliquid, & repone necessitati.

Adeps vaccarum sic debet reponi accipe ex ea & munda à sua pellicula & ablue cum aqua marina & pone in mortario & tere benè, & proiice super eam aquam maris dum teris & facias hoc sæpè: tandem pone in olla fictili, & super eam proiice aquam marinam qua cooperiatur, & coque tãdiu quòd consumatur odor naturalis. Deinde appone ad omnes libras adipis ceræ. ℥. iiij. & liquæfac similiter, & quandò infrigidatum fuerit accipe superiorem partem eius & pone in olla noua & expone soli qua libet die cooperta panno vt albificetur & recedat odor eius & fœtor, & sunt qui ponunt in vase paruo sicut fit ex cera quando dealbatur. Bulcra. in ser.

C

Cera alba   Cera rubea
Cortex oui à quo pullus fuit extractus.
Cantarides   Castoreum
Cornu ceruinum
Cornu capræ
Cauda tremula   Carnes ericij
Caro Leonis   Caro Vulpis
Cancri fluuiales
Caro leporis
Coagulum leporis
Coagulum hedi
Cerebella auium.

a Cera efficitur alba artificialiter sic: Accipe de cera quam accepisti ab alueari: hoc est ceram nouam quæ declinet ad albedinem: si potes, & si non potes de cera munda & meliori & pone in olla noua cum medietate quantitatis eius ex aqua clara & munda, & pone super ignem donec lique fiat cera tota & natet super faciẽ aquę. Deinde accipe vas vitri cuius pars exterior sit lenis & madefac eum in aqua, & submerge minus medietatis eius in cera liquefacta, & extrahe cum cera quæ sibi adhæret & dimitte infrigidare ceram illam à vase, quia ipsa est habens formam parapsidis: & fac ità donec totam ceram tali modo extraxeris. Deinde pone istas formas in sole pluribus diebus & volue sæpè ab omni parte earum donec albescant, & fiat cera alba sicut cerusa, & sunt qui dealbant eam in tribus diebus in Iulio, quandò Sol est in maiori calore. Aliter sic: Coque ceram in aquam donec nigrescat aqua & proiice aquam illam, & pone aliam, & fac ita sæpè donec fiat alba, & collige, & serua istos duos modos faciendi ceram notauit Bul. in serui. *a Modus faciendi cerã albam.*

b Oportet venari cantarides in Vere & elige ex eis rubeas magnas & lenes tactu? & caue à nigris & asperis, & habeat venator in manu sua forsiculas de ferro vel ligno & ponat cantarides cum istis. *b Modus reponendi cãtaridos.*

D

forsiculis in vase stricti orificij: deinde pone super eas oleum vetus & suspende in sole pluribus diebus, donec putrescat & vtere. Alij comburunt eas. Alij vt Dioscorides ponunt eas in vase non vitreato & cooperiunt os vasis cum panno lini & perforant fundum ollæ & ponunt orificium ollæ supra fumum aceti fortis bullientis donec cantarides moriantur, & infigunt in filo lini & seruant. Attende quòd cantaridarum fortiores sunt quæ transmutantur in diuersis coloribus & habent maculas citrinas & sunt magni corporis longæ & plenæ. Et quæ sunt vnius coloris, absque quòd transmutentur ad diuersos colores sunt debilis operationis. Hæc omnia notauit Bulcrasis in seruitore loquens de cantaridibus.

Castoreum per sex annos potest seruari in multâ efficacia: melius tamen est si possit haberi recens. Pla. Caueat medicus & apothecarius à nigro fœtido & rancido quoniam tale interficit in die vno. Auic. de venenis.

Plurimum quod administratur ex cornibus est cornu ceruinum & caprinum: nam aduruntur & administrantur, Sera. lib. ag. ca. Hau. autoritate galeni.

Cauda tremula quando administratur in medicinis debet aduri & redigi in cinerem adeò vt possit puluerisari.

a Modus reponēdi carnes animalium.

a Carnes animalium vt ericij, leonis, debent ablui cum vino calido dulci quatuor vel quinque vicibus per horam, pro qualibet vice posteà exiccari in furno leuiter & vsui reseruari. Caro tamen leporis debet simul cum pelle & ossibus: visceribus remotis ad vri in furno & puluerisari. Carnes vulpium rarò veniūt in vsum medicinæ præterquam in oleo vulpino vbi simul tota vulpes cum pelle & visceribus decoquitur vsque ad separationem ossium, vt patebit in secundo huius capit. proprio de oleo vulpino.

b Modus preparādi cancros fluuiales.

b Cancri interdum aduruntur, vt patebit in secunda particula huius. Interdum verò non vt cùm intrant in electuariis & antidotis resumptiuis. Et tunc debent sic præparari. Oportet vt euellantur extremitates cancrorum ex pedibus suis & corporibus suis & abluantur cum aqua frigida & sale bono cum cinere vicibus tribus donec mudificentur & purgentur à grauitate sui odoris: deinde coquantur in aqua ordei aut aqua lactis, à quo extractum est butyrū. Sic enim præparati debent reponi in electuariis resumptiuis. Auicenna lib. iiij. sui can. Fen prima tractatu tertio capite de rememoratione medicinarum infrigidantium ethicos.

c Repositio coagulorū animaliū.

c Coagula animalium debent accipi ab animalibus dum sunt recēter mortua, scilicet postquam decollaueris: & inuolue ea sale & suspende ea ad solem & serua. Bulcrasis in seruitore.

d Repositio cerebellorū animaliū.

d Cerebella animalium debēt accipi recentia & postquam euulsa fuerint à craneis suis debent sic purgari: fricando cum manu & aqua frigida & lauari bene & colari cum panno, sic enim debent reponi. Bul. in seruitore. Et sunt qui lauant & ponunt in vase duplici ad ignem donec lique fiat medulla: & colant in aliquo vase terreo

nouo, & qui vult reponere sine præparatione faciat sicut de sepis gallinarum & anserũ dictum est.

e Attende tamen particulariter circa cerebella auium, quæ solent administrari in medicinis coitus, quòd debent accipi ex auiculis quæ nidificant in domibus, & debent tales auiculæ venari in autũno aut in vere, & debent decollari & euelli cerebella eorum, quo facto ponantur in vase mundo: & purgentur à ventriculis circundantibus ea. Et pone cum eis pro omnibus decem cerebellis vitellum vnum oui recentis quod fuerit ex gallina quæ habuerit masculum, & confice simul & pone in patella supra cinerem calidum & dimitte quousque coaguletur & desiccetur ab humiditate & aufer ab igne & pone in sole vt desiccetur medicamen, aut pone iterum super ignem donec siccetur & vtere. Et sunt qui faciunt hoc medicamen sine vitellis. Et sunt qui vtuntur ita recentibus sicut extrahuntur à capitibus post decollationem. Et sunt qui addunt cerebellis & ouis parum mellis, & coagulant supra ignem & seruant, & vtuntur. Bulcrasis in seruitore.

E Ebur

Epar adip. id est lupi.

Ebur quando ponitur in medicinis, quia non potest puluerisari: ideò raditur & ponitur eius rasura.

Epar adip. debet reponi prius lotum cum vino dulci & exiccatum in furno vt dictum est de carnibus in litera C.

F Fel gruis

Fel leopardi

Fel aquilæ | Fel tauri

Fel leporis | Fel ancipitris

Fel vulturis | Fel hirci

Fel testudinis.

e Præparatio cerebellorũ auium quæ solent poni in medicinis coitus.

a Debent accipi fella animalium dum sunt recentia, & debes ligare os fellis & pone in olla cum aqua bullienti & dimitte ibi tanto tempore quòd possis facere tres passus & extrahe statim ab aqua & desicca in loco vmbroso non humido & serua & vtere, sed fella quibus volumus vti in medicinis oculorum oportet vt ligentur orificia eorum cum filo lini & pone in vase vitri, in quo positum est aliquantulum mellis, & ligetur aliud caput fili ori vasis, & ita seruetur necessitati. Bulcrasis in seruit.

a Qualiter fella animalium debẽt reponi.

G Gluten animalium

I Iscoli

Irici siue ramulæ

Ipotanus.

L Lana | Lepus

M Mel

Mumia | Margaritæ

Medullæ ouium cerui, vituli, vaccæ, asini.

Non debet accipi mel hyemale, quia tale est malum, sed debet accipi mel vernale aut æstiuale. Aui. ij. can. & per centum annos seruatur. Plat.

b Modus præparandi medullas animalium & reponendi eas. Accipe medullas sicut sunt recentes, & extrahe ab ossibus suis & purga fricando cum manu & pone de aqua frigida, & laua benè & cola cum panno & repone. Et sunt etiam qui lauant sic. Ponunt in vase duplici & ponunt ollam super ignem, & dimittunt donec liquefiat medulla & colant in alio vase.

b Modus reponẽdi medullas animalium.

Deinde accipiunt illud colatum clarificatum: & ponunt in vase terreo nouo. Et qui vult reponere sine præparatione oportet quòd faciat vt de adipibus gallinarum & anserum. Bulcrasis in seruit.

O Os de corde cerui
Os sipiæ

Os humanum & specialiter de craneo, vt in epilepsia.

Os de corde cerui aliquantulum debet siccari ad solem ne putrescat, & sic per triginta annos seruatur. Platearius.

P Porceliones
Pulmo vulpis.
Pellicula interior stomachi gallinarum.

Pulmo vulpis debet scindi supra venas & cannam gurturis, & posteà ablue & siccari vt dictum est de carnibus. Bartholomeus de montagnana in antidotario addito suis consiliis.

c Preparatio & repositio pelliculæ interioris stomacchi gallinarum.

c Pellicula interior stomachi gallinarum debet sic reponi. Accipe aquam capitelli calidã in qua infundantur stomachi gallinarum per horam: & posteà ablue duabus aut tribus vicibus & infunde in vino: & fac sicut dictum est de aqua: hoc est ablue cum vino duabus aut tribus vicibus: & iterum infunde in aqua capitelli vt supra. Iterum in vino abluendo semper modo dicto: & post ea sicca in furno à quo extractus est panis. Sic enim debet reponi. Bartholomeus de montagnana in antidotario superaddito suis consiliis.

a Præparatio serpentum.

b Præparatio sanguinis Hirci.

S Serum lactis
Scorpiones
Scarabei
Serpentes
Stincus
Splen pultri
Sanguis hirci
Sanguis hædi
Sanguis humanus
Sanguis testudinis
Stercus columbinum
Stercus lacertæ
Stercus soricis
Stercus apri
Stercus infantium
Stercus canis commedentis ossa
Stercus lupi
Sericum siue cera.

Serpentes debent eligi de locis siccissimis & remoris ab aquis cũ dorso nigro.

a Et debent cum virgulis minutis flagellari: & ligatis versus caput & caudam debent simul caput & cauda amputari, & in vino instanti: & permitantur postea agitari super terram: & quantô plus agitabitur serpens & plus exibit de sanguine suo: tantò melius, & tunc excorientur & lauentur in aqua salsa calida: & postea cum vino puro. Sic enim præparati debent poni in medicinis. Bernar. de gorgonio in Lilio. cap. de lepra.

Ex stinco simul debent accipi renes, sumen & cauda. Sera. lib. ag. cap. Rhul.

b De præparatione & repositione sanguinis hirci: diuersi diuersa senserunt.

Hic autem tantum describam modũ præpatationis & repositionis eius de mẽte Alexãdri yatros: quoniã ipsum secuti sunt omnes alij posteriores. Debet ergo sic preparari. In augusto mense cum incipit vua maturari accipe patellam nouã de terra figuli & mitte in eã aquam vt bulliat ad ignem vt terræ saporem amitat: deinde accipe hircum & recipe sanguinem eius: nõ qui primo fluet aut postremò: sed accipe medium: & cum se coagulauerit incides minutim in

patella ſanguinem: & cooperi patellam lateraliter linteo ne tangatur à puluere: & pone ſub diuo, vt ad ipſum poſſit ſol peruenire vſque dum exiccatus fuerit: terræ & vſui reſerua.

Attende tamen conditiones hirci quas ſcribit ipſe alexander. Prima conditio eſt quod hircus debet eſſe annorum quatuor: ſed non plus aut minus antequam occidatur.

Secunda conditio eſt quod ſanguis ſit boni odoris: quod hircus debet prius nutriri per dies & ſeptimanas & menſes, cum foliis fæniculi: aut lauri: aut edere: aut amomi. Et Io. de tornamirain clarificatorio vult propter iſtam cauſam quòd in deſiccatione dicti ſanguinis conueniens eſſet infundere frõdes huiuſmodi plantarũ. Et ipſe Alexãder admiſcebat mirhã.

a Sanguis hædi ſic debet colligi accipe animalia ſana & iugulẽtur vnumquodque eorum: & pone ſanguinem in vaſe vitreo mundo & exicca in ſolẽ & ſerua & vtere Bul in ſerui.

b Sanguis teſtudinis ſic debet colligi, accipe teſtudinem aquæ & pone eam reſupinam ſupra parapſidem & abſcinde caput eius ſubito: & dimitte egredi ſanguinem eius. Et quando coagulabitur cooperi parapſidẽ cum cribro ex ſetis vel ex panno lini: & expone ſoli donec deſiccetur & ſerua. Bul. in ſeruitore.

c Stercus canis debet eligi quòd ſit album, quia ſignum eſt quòd fuit ex comeſtione oſſium. Et debet colligi recens vnius diei vel duorum, & fac eum ſiccari & ſerua neceſſitati. Bulcra in ſeruitore.

d Ad recipiendum ſtercora infantium Gal. faciebat venire pueros ad domum ſuam & faciebat eos comedere panem & lupinos: & erat hoc plurimum cibus eorum: & accipiebat ſtercus eorum: & exiccabat & vtebatur: & non dabat ad commedendum lupinos pueris niſi vt ſtercus eorum non tantũ fœteret. Vbi enim dabat eis ad comedendum carnes pullorum columbarum & galinarum: ſtercus eorũ faciebat eandem operationem. Bulc. in ſeruitore.

T

Tela araneæ

Tyrus & caput eius.

V

Venter merguli

Vngula aſini

Vngula caprarum

Vrina infantium.

e Oportet quod colligas vrinam infantium in vaſe pluribus diebus & quando colligetur ſex eius in fundo reſidens, proiice ſubtile eius ſupernatans: & fac ita pluribus diebus, donec colligatur ſatis ex fæce eius: & vtere ea ita liquida ſicut eſt, & repone. Bul. in ſeruitore.

H

Hirundo

Hyſſopus humida.

f Hyſſopus humida ſic debet reponi: accipe de lana ſuccida, & ſordida ſicut tonditur, & laua in vaſe aliquo quouſque colligas de pinguedine ſua ſuper natante in aqua ſatis, poſtea cola aquam, ab ea & pone pinguedinem in vaſe æneo, & pone ſuper eam aquam, & bulli pauco igne: & accipe pinguedinem illam collatam & pone in parapſide cum aqua frigida ſæpe. Et modus abluendi eſt quod miſceas ſatis cum manu, quouſque aſcendat ſpuma eius: Deinde accipe

a *Repoſitio ſanguinis hædi.*
b *Repoſitio ſanguinis teſtudinis.*
c *Repoſitio ſtercoris canis.*
d *Repoſitio ſtercoris infantium.*
e *Repoſitio vrinæ infantium.*
f *Repoſitio hyſſopi humidæ.*

parum aquæ mellis & proiice super illam spumam donec quiescat ebulitio & collige pinguedinem illam mundam: deinde adde super eam aliam aquam, & misce donec ascendat spuma eius: & proiice super illam parum aquæ marinæ. Et quando quieuerit spuma eius collige pinguedinem eius, quæ super aquam natauerit & frica cum manu. Et si non videris aliquid ex sorde eius in ea, bene: sed si adhæserit, iterum laua secundum hanc disciplinam: & est quòd proicias iterum aquam illam: & muta aquam sæpe donec albescat. Et hoc opus oportet fieri in sole calido: deinde repone & serua. Et sunt qui accipiunt de illa pinguedine, & ponũt in vase quod sit calefactum aqua calida: & ponunt super eum pannum grossum, & exponunt soli quousque ingrossetur pinguedo illa bene & albescat. Et hysopus humida bona est quando non habet odorem sanæ. Et qui ponit eã cum aqua calida in cocleari, & agitat, dealbatur & non reperitur in ea aliqua asperitas, nec aliquid coagulatum, sicut reperitur in illa quæ est adulterata cum cæra lique facta, cum pice vel sepo. Bulcra in seruitore.

a A quibus animalibus medicinæ sint sumendæ.

a Circa has medicinas sumptas ab animalibus debet tria notare apothecarius, vt de cęteris dictum est: scili. à quibus animalibus debẽt accipi, quomodo conseruãtur: & quanto tempore durãt. De primo nota quod medicinæ quę sumuntur ab animalibus: debent accipi ab animalibus viuẽtibus: & quod eligantur animalia sani ora corpora habentia, & integri ora membra: & caueatur ne illud quod assumitur sit ab animalibus mortuis ab ægritudinibus eis accidentibus. Auicen. loco sæpius allegato, scilicet in ij. can. cap. de collectione medicinarum & ipsarum conseruatione.

b Quo tempore accipiendæ.

b Notandum secundo quòd medicinæ quæ sumuntur ab animalibus debent accipi in tempore veris. Auicen. ibidem.

c Tempus durationis medicinarum animalium in generali.

c De tertio nota quòd medicinæ ossosæ sunt quasi infinitæ durabilitatis, quia ab eis parum aut nihil resoluitur: imò antiquiores sunt meliores vt plurimum saltem vbi attendit operatio, ex parte terrestreitatis: imò etiam quácumque operationem, & sub membris ossosis intellige vngulas & cornua animalium. Partes verò molliores vt sunt medulæ, axungiæ, carnes, pulmones, epata, fella, & coagula sunt paruæ durabilitatis & raro pertranseunt annum, imò vix durant per annum: sed putrescunt & fœtant. Aliquæ sunt medię inter has, vt glutem: & tales medio modo se habent inter has & illas in durabilitate.

De droguis & alephanginis [aromaticis] *quibus debet esse munitus Apothecarius: & de electione earum, modo suæ repositionis, & tempore suæ durabilitatis.*

CAP. XIIII.

Hic super addenda sunt duo capitulla: scilicet de droguis & elephanginis & de medicinis laxatiuis, seorsum à prædictis: quamuis in rei veritate omnes tales sint aut ex plantis aut ex mineralibus, aut ex animalibus. Causa autem propter quàm hic in serui predicta

duo capitula seorsum à prædictis est, quia droguæ solent esse magni precij: ratione cuius sæpissimè sophisticantur: & medecinę laxatiuæ de se sunt timendæ nisi sint tales quales esse debent. Propter ergo imminentia pericula congruũ fuit specialiter de ipsis tractare: vt prolixè magis & perfectius valerent declarari: quàm si sub globo confuso aliorum simplicium tractarentur. Et voco droguas medicinas magni precii: quę ad nos deferuntur à longinquis partibus: allephanginę verò sunt species coquinæ. Istę sunt quibus debet esse munitus Apothecarius.

A Ambra. Amomum.

Ambra melior est alba: & si inueniatur gispei coloris seu grisea, adhuc est melior: nigra verò est mala Ambra diu potest seruari. Platearius.

Eligendum est amomum recens & album virgas purpureas habens extensum & semine plenum, simile botruo, & ponderosum, suaue, quòd masticatum linguam remordet & vnum colorem habens nõ varium Dio. ca. de amomo.

B Balsamus.
Bombax Been albi
Been rubei.
Blactæ bisancię.

Apud auctores medicinæ inueniuntur isti termini, balsamus, xylobalsanus, opobalsamus, & carpobalsamus. Sed xylobalsamus est lignum balsami, & sunt rami arboris illius qui debent colligi recentes & exiccari: & debet eligi recens, vel quod non sit perforatum licet sit vetus: si enim sit perforatum, significat vetustate esse consumptum, debet etiam eligi quòd quando scinditur habet gumositates interius & potest seruari per duos annos, ad plus per quatuor. Opobalsamus est succus balsami ab opos quod est succus, non tamen propriè & succus, sed est lachryma siue oleum: licet aliqua species eius sit propriè succus, vt in secundo huius patebit in litera O ca. proprio de oleo balsami. Et dicitur opobalsamus per analogiam balsamus: ita quòd quando simpliciter ponitur balsamus, de opobalsamo intelligitur: vt in secunda particula huius declarabitur, cap. de analogis per se sumptis Et cognoscitur opobalsamus quãdo est bonus in quinque, vt notat Sala. scilicet in substãtia in colore, in odore, in sapore, in ardore, vt patebit in capitulo finali huius particule quòd erit de medicinis sophisticatis. Opobalsamus autem non diu seruatur, vnde Auicenna: melius ex eo est recens: grossum autẽ & vetus non habet virtutem & Sera. li. ag. ca. Iulessen. Melius ex eo est nouum fortis odoris, nihil habens acetosi, & Dio. subdit quòd debet esse gustu suaue & mordax & stypticum. Sed carpobalsamus dicitur fructus balsami à carpos quòd est fructus, vt in tertio huius declarabitur. Seruatur verò carpobalsamus ad plus per quatuor annos, postea incipit putrefieri.

Blactæ bisanciæ illæ sunt meliores quæ vergunt ad albedinem & sunt odoriferę, & quorum odor trahit aliquantulum ad odorem castorei. Ser. lib ag. ca. Ostraceorũ

Carpobalsami Cardamomi
Camphora Cinamomum.
Casia lignea Cubebæ.

Calamus aromaticus.
Celtica. Crocus.

De carpobalſamo dictum eſt in littera B.

De cardamomo magis eſt eligendum cuius color ſit ſub rufus, & quòd aliquantulum habet acuminis & dulcedinē immixtant: & quod eſt album abiiciatur. Cum autem ponitur in medicinis debēt proiici lapili, & debet fricari manibus vel pannis propter puluerē, & abiiciantur fuſtes: per decem annos ſeruatur. Pla.

Camphora niſi cum efficacia ſeruetur facilè perditur, debet autem ſeruari in vaſe marmoreo cū pſilio aut cum ſemine lini: & ſic per xl. annos poteſt ſeruari. Auctor pande.

Cinamomum eligendum eſt quòd eſt ſubtilè &acutum habens ſaporem dulcedini, immixtum cū multa aromaticitate, & tale dicitùr cinamomum, & alethinum. Quod autem ſubalbidum aut nigrum, abiiciendum eſt. Attende quòd precipua cinamomi electio eſt per colorem: cum autem per guſtum elegitur, ſi prius guſtatum fuerit bonum, abluatur lingua cū ſaliua vel aqua, quia bonum inficit ita guſtum, quod malum dicitur bonum. Quòd ſimiliter cenſendum eſt in omnibus acutis & linguam remordentibus: & per decem annos ſeruatur Platearius.

De caſialignea dicit de Serap. li. ag. ca. melochaa auctoritate Dio. quod tātum duæ ſpecies eius ſunt adminiſtrandæ in medicina: ſcilicet illa que habet ſtipitē groſſum & corticem, cuius folia ſunt ſimilia foliis ireos, nigra & purpurea, & qui habet odorem ſimilem odori roſæ: & illa cuius color eſt ſicut color coralli & eſt ſubtilis leuis, longa, groſſi calami & pleni, & mordicans linguam cum ſtypticitate & a cuitate modica bonum habens odorem participantem aliquid odoris vini. Aliæ ab iſtis duabus ſpecibus ſuut inutiles & malæ & vt cognoſcantur, ſic illas notificat. Sal. loco ſupradicto. De eis quædam eſt quæ eſt nigra, habens odorem malum, & corticem ſubtilem, & reperitur res quædam ſimilis caſiæ ligneæ. & non eſt caſialignea, & cognoſcitur per ſaporem, quoniam non eſt acuti ſaporis nec odorifera, & cortex eius eſt adherens ligno. Et reperitur ſimiliter quædam habens calamum latum, leuem, mollem, aſperum tactu, & eſt minus mala quā nunc dicta, ſed peior omnibus eſt illa quæ eſt alba & quæ eſt odoris ſimilis odori porri, non habens calamum groſſum ſed ſubtilem.

Cubebæ ſunt eligendæ que mediocriter habent acutum ſaporem cum multa aromaticitate & pauca dulcedine, & per x. annos poſſunt ſeruari. Pla.

Calamus aromaticus concauus eſt, quia quando colligitur extrahitur ab eo quoddam lignum & inde calamus dictus eſt: tamen continuus reperitur vt ſit maioris ponderis: cuius duæ ſunt ſpecies vnus in perſia reperitur qui citrinus eſt & eo non vtimur, alius in India ſubalbidus in longum perforatus non in latum, qui cum frāgitur non pulueriſatur, per tres annos ſeruatur. Platea.

Crocus vt facilius terratur debet poni in ſole, cum ſiccus fuerit remoueatur & ponatur in vmbra

& ſi ſol

& si sol non est in illo tempore calefac eum cum testa calida. Dio. & per quinque annos seruatur, & debet seruari in sacculo de aluta. Pl.

D Doronicum.

F Folium.

Folium optimum est illud quod est leue & subalbidum vel nigrosum, nardi ferens odorem sine vlla salsedine, ac diu multumque reseruans, est enim folium integri odoris cum suauitate stypicum, & diu cum diuturno odore. Sera. lib.ag.c 1.Sedis.

G Galanga.

Gariophyllous.

Galanga est eligenda quæ subrufa est & nodosa & in sui specie põderosa habẽs acutum, saporem & dentium constrictioni resistens. Quæ verò subalbida est & leuis, non acutum imò ferè nullum habens saporem, & quæ etiam perforata est & facile in puluerem resoluitur, abiicienda est. Platea. Garophyllus est duplex scilicet masculus & fœmina: masculus est sicut nucleus oliuæ, sed longior & vehementius niger. Auicen. & iste dicitur platophyllus. i. magnus gariofillus. Lignum garyophylli administratur in medicinis simul cum fructu suo sicut defertur ex terris Indiæ. Sera. lib.ag.ca. arnulphei. Idem dia. & meliores sunt quorum color vergit aliquãtulum ad ruborem. Debent autẽ colligi ex arbore sua singulariter cum digitis vnus post alium. Sera. vbi supra & per sex annos seruantur in multa efficacia: imò per x. absque corruptione in locis non multum humidis ne putrescãt nec multum siccis ne arescant. Pla.

L Lapdanum. Lignum alœs.

Lapdanum est eligendum quod est ponderosum & nigrũ, & quod potest malaxari. Illud vero quod est valde nigrum: & quod cum tractatur manibus puluerisatur, significat ipsum esse vetustate consumptum: aut nimis esse sophisticatum. Platea. De electione ligni alœs dicetur in capi. de medecinis sophisticatis.

Muscus. M

Malabastrum. Macis.

De electione musci dicetur in ca. de medecinis sophisticatis. Debet autem seruari muscus in vase vitreo & spisso, bene cooperto & obturato cum cera: & adhuc melius seruatur in vase plombeo vt frigiditate & humiditate plumbi melius seruetur & non debet seruari cum alij aromaticis: quia tũc aromaticitatem suam admitteret quando autem suam aromaticitatem amisit, debet poni in vase vitreo ore aperto, & in cloaca suspẽdatur, sic enim aromaticitatẽ suã recuperabit. Platea.

Macis eligatur qui sit subrufus, vel rubeus, & qui acutum habet saporem cum aliquantula amaritudine: niger verò & terreus & qui non habet acutum saporem abiiciatur, seruatur autem macis per decem annos. Pla.

Nux muscata. N

Nux indica.

Eligenda est nux muscata quæ plana est & in suo genere grauis: quæ cum frangitur interius non puluerisatur, & que inuenitur acuti saporis, & si ista desunt non est ponenda in medicinis. Pla. Debet colligi in tempore suæ maturationis: & per septem annos seruatur. Platearius.

Nux indica cum ponitur in medicinis debent poni interiora non cortices, per annum feruatur. Platearius, & dicit Auic. quòd aqua quæ eſt in ipſa, eſt ſuauis: & cum non inuenitur aqua in ipſis, ſignū eſt quòd ipſa eſt antiqua.

P Piper.

Piperis tres ſunt ſpecies: ſcilicet piper longum, piper album, & piper nigrum. De pipere albo dicit Platea. quod ipſum non habemus, ſed loco eius ponitur catapucia tranſmarina que piper non eſt quia groſſior eſt quàm piper, nec acutum habet ſaporem. Cum verò talis catapucia tranſmarina ponitur in medicinis, interior ſubſtantia abiectis corticibus debet poni. Piper nigrum tempore maturitatis colligitur. Piper album ſatis durat: ſed non habemus. Piper nigrū ſeruatur per quadraginta annos & piper longum ſeruatur per viginta annos. Hæc ad literam dicit Platearius.

R Ribes.

S Spica nardi.

Spongia.

Sandali quantum ad tres eius ſpecies, quæ ſunt albus, rubeus & citrinus.

Spuma maris.

Spica nardi eſt eligenda quæ eſt in ſubſtantia plana, in colore citrina, in odore ſuauis, in guſtu acuta & aliquantulum ſubamara, habens aliquid ponticitatis: & que ſit in colore rufa. Cum autem ponitur in medicinis, abiiciendum eſt quoddam album quod interius eſt, & quoddam nigrum quod exterius eſt circa radicem. Folia eius pura ponuntur in medicinis per decē annos poteſt ſeruari in loco ſicco & non humido. Spica nardi quæ nigra eſt & terrea, non debet poni in medicinis, hæc Plate. De ſpongia dicit Sera. lib. ag. cap. Affelgiabac: quôd quando prolongatur tempus ſuæ collectionis euaneſcit virtus eius, & non eſt conueniens vt adminiſtretur in opere niſi prius lauetur cum nitro aut borach: aut cum aqua cineris quæ diſtillata dicitur, id eſt cum lixiuio.

Tres ſunt ſpecies ſandalorum apud nos vſuales: ſcilicet albus, rubeus & citrinus, & omnes iſte ſpecies per quadraginta annos ſeruātur. Platearius.

Vnicornu.	Zinziber	V
Zedoaria.	Zuccara.	Z

Zinziber per bienniū ſeruatur, & cum pipere melius ſeruatur. Platearius.

Zedoaria per decem annos ſeruatur. Platearius.

Zuccara per quinque annos poteſt ſeruari. Platearius.

Circa droguas & elephanginas aliqua debet notare Apothecarius. Primo debet notare modum electionis earum, & hoc ſignanter: quia vt plurimum ſophiſticātur. Secūdo debet notare tempus ſuæ durationis.

De primo ſcilicet de electione ipſarum dantur aliquæ regulę. Prima regula attenditur ex odore & eſt quod omnia aromatiqua quāto magis ſunt aromatica, tanto ſunt meliora. *a* Secunda regula attenditur ex guſtu: & eſt quod cum aromatica guſtu eligūtur, non debēt eligi niſi mora intercedente conuenienti inter guſtationem vnius & guſtationē alterius: quoniā prima aromatica ſiue pri-

a Modus electionis aromaticorū.

Cathartica

mo gustata inficiunt gustum secundum speciem suam, quare posset subsequi error in gustu alterius, nisi mora sufficiens intercideret, tanta scilicet quod in ore gustantis nihil remanserit de gustu prioris aromatici: aut saltem debet bene lauari os cum aqua clara, & tantum, quòd remoueatur gustus aromatici prægustari. Hæc regula data est à Plateario. cap. de cinamomo, & quod habent pro experimento, quod masticatio papyri penitus aufert gustum aromaticorum. Et istas duas regulas tangit Auicen. sub. vna regula generali in cap. sæpius allegato de electione medicinarum, & ipsarum conseruatione, tangens etiam electione aromatum ex parte coloris dicens: quod quotienscunque fuerit earum scilicet droguarum vel medicinarum aromaticarum color magis tinctus & sapor magis apparens & odor, erunt fortiores in genere suo.

a De secundo scilicet de tempore suæ durationis habeatur regula, quod aromatica vt plurimum sunt paucæ durationis, quia omnia aromatica sunt subtilis substãtiæ & facilis resolutionis licet aliqua videantur excipi ab hac regula, de quibus particulariter dictum est, & adhuc minori tempore seruantur puluerisata.

De medicinis solutiuis quibus debet esse munitus apothecarius & de ipsarum electione, modo suæ repositionis, & tempore suæ durationis: & de officio apothecarij circa propinationem ipsorum.

CAP. XV.

Istud est secundum capitulum præcedentibus addendum propter causas dictas ex capitulo præcedenti: quamuis sit ex genere prædictorum, & sub eis posset reponi. Ista autem sunt solutiua, quibus debet esse munitus apothecarius.

Aloe. Agaricus.

b Ex aloe melius est succotrinum Mesue, & est illud cuius aqua assimilatur aquę croci, & cuius odor est sicut odor myrrhę. Auicen. & post succotrinum melius in bonitate est persicum. Mesue, & est illud quod vulgo appellatur epaticum, quod hinc inde habet foramina, vt fora venarum, vt istud habet obscuram substantiam est enim nigrum ceu cinericium. Et post persicum est Armenũ: & post Arabicum, & per Arabicum intellige cabalinum quod à medicina est alienũ: & istud est nigrũ & obscurum & feculentam habet substantiam: amarissimã, & horribilẽ portendit odorem, quia valde fætidũ est. *c* Versificatores autẽ laudauerũt aloẽ perfectũ in quinque proprietatibus: videlicet in colore, in sapore, in odore, in substantia, & pondere. In colore quidem, vt sit coloris citrini declinantis ad rubedinẽ, ita ꝙ sit quasi subrufus, & in quo sit claritas, maximè cum in parua frustra frãgitur, & si est in eo, densitas cũ colore, sicut est color epatis, ita quod appareat subnigrum & cinereum: declinauit bonitas ab illo quod est clarũ, & oportet quòd sit odoris boni, ita quòd non horribilis, sicut est caballinum, & proprij, non extranei, aut aquisiti sibi per adulteriũ

A Aloe triplex, Socotrina, hepatica, Caballina

aloe etiam pro myrrh ponitur apud [illegible] vel pro stacte, seu gutta styracis liquid

a *Tẽpus durationis aromaticorum.*

b *De electione aloes.*

c *Aloe perfectũ dicitur in quinque proprietatibus.* qualitates, sern

Sapor

Et sapor eius secũdum conueniẽtiorem modum considerationis eius debet sentiri in primo gustu dulce, declinans ad amaritudinem etiam amarissimam, non tamẽ intense, sicut hepaticum, vel caballinũ. Iuxta quod attende quod omne quod debet habere aliquẽ saporem, quanto in suo sapore est intensius, tanto melius excepta aloe. Nam cum sit de natura rerum amararum quanto minus amarum tãto melius. Et omne quod de natura sua est fœtidum, quanto fœtidius melius: excepto aloe. Author pandectarum, & sit aloes in pondere leue: & quãto leuius tanto melius, & sit in substantia sua tenerũ & tenax: tenerũ quidem vt sit habile ad frangendum. Tenax vero i. pingue & glutinosũ vt vult dia. ita quod quando supra ipsum anhelatur, cito humectetur & emittat humorem. Talen electionem aloes derscribit Me. de verbo ad verbum: quem imitatus est quidã versificator ita metrice loquens: Subrufum, clarum, frãgibile, quod sit amarum. Est aloés charum rerũ res vna bonarum. Et quia, vt voluit idem Mesue, vicinitate rei ad rem incolumiores vel nequiores dispositiones aquiruntur in medicinis, ideo conueniens est reponere medicinas iuxta se inuicem vt melius conseruentur, & secũdum modum secundum quem sibi additur in melioratione, *a* Debet ergo aloe conseruari iuxta species elephanginas, aut cum speciebus elephanginis, vel iuxta bdeliũ: inde enim melioratur operatio eius, vt Mesue capitulo de aloe, potest autem seruari per viginti annos. Platearius, antiquum tamen denigrat tempus id est efficitur nigrum per antiquitatem.

a Repositio Aloës.

b De electione Agarici.

c Agaricus perfectus dicitur in quinque proprietatibus

d Repositio agarici.

b Agarici generatio est sicut generatio fungorum, propter quod quidam estimauerũt quòd sit fungus: & videtur quòd sit Mesue ex agarico alius est masculus, & alius est fæmina. Masculus est malus, & est ille propriè qui est lõgus, & niger, & grauis, & habens in confracturis suis sicut fila neruorum, & est durus, & densus. *c* Agaricus verò quem sapientes laudauerũt est fœmina, & debet habere in se proprietates quinque bonas, & sunt proprié vt sit albus, & leuis, & velociter frãgibilis, & porosus, & rarus valde, & vt appareat dulcis in primo gustu eius, deinde succedat amaritudo, & stipticitas: & melior pars totius corporis eius est superior pars, & stipes eius est non bonus, habens quasi semitas ligni putrefacti, & corrosum ex eo est malum. Mesue. Et de istis quinque cõditionibus ita loquens quidam versificator dicit: Res frangi præsto pretiosus agaricus esto: Candidus, & splendens, bonus in libra leue pendens, *d* Debet aut. seruari agaricus cum zinzibere, dauco, leuistico, aut pollipodio quercino, ista enim sunt quæ meliorant eius operationem vt Mesue ca. de agarico: & potest seruari per quinque annos in multa efficacia. Platea. & eius contritio subtilis, est venenũ magnum. Iaco. de partibus, ca. de quotidiana febre.

5 qualitates albedo, leuitas friabilitas raritas dulcedo amaritas stypticitas

medoram

Bellerici. B

Meliores ex eis sunt grossi & spissi ponderosi & densi cortice. Mes. & per quindecim annos possunt seruari. Platea.

Casiafistula Coloquintida. C

Cucumer asininus.

a Casiafistula debet eligi cum sex proprietatibus bonis. s. quòd sit arundo eius grossa, plena, splendēs & multi ponderis & sit pulpa eius splendens, & pinguis. Dicit Mes. ꝙ debet sola seruari: dicit enim in cap. de electione medicinarum, ꝙ est capitulum primum sui libri de consolatione medicinarum, quòd singularitas casianfistulā facit bonam, & potest seruari per duos annos. Plat. b & debet seruari in canna sua. Et ex hoc patet communis error apothecarium, qui vt plurimum illam extrahunt, & mundāt à granis & pulpis, & medullā eius decoquunt & conseruant in vasis aliis. Dicit enim Mesue capitulo proprio de casiafistulla, quòd exhausta arundine sua conseruata in vasis pigritatur.

c Coloquintida duorum est modorum, scilicet masculus fœmina. Masculus est super quam nascitur sicut lanugo, & est grauis cum duritie & asperitate: attinēs nigredini. Laudatur magis fœmina, & propriè habens has prorietates bonas s. vt sit coloquintida grossa & leuis: & quātò leuior, tantò melior. & sit laxa & alba & leuis, & completæ maturitatis, & cuius pars interior est pulposa & laxa, & lenis, & alba vehementis albedinis: verum quæ non est completa in maturitate, mala est, & cùm sigillatur ex toto germine plantæ, vt nascatur colloquintida vna, illa est mala & perniciosa: imò est venenum & cùm in tota regione non est nisi vna planta per se nascens, est mala: & quæ nascitur in terris fortibus & puluerulentis, aut iuxta loca reptilium, aut in locis thermarum: hæc omnia faciūt colloquintidas minores, & sunt similiter malæ. d Quæ verò nascitur in terris laxis & arenosis & liberis, est quæ eligitur. Et de electione pulpæ coloquintidę dicit quidem metrificator: Non resonans mota, per pulpem cādida tota. Si pulpis hæret semen, si firma cohæret. Seminibus pulpa coloquintida sit sine culpa. e Tempus collectionis eius est autumnus & propriè dum iam citrinescit & remouetur viriditas ipsius. Mesue. f Medulla eius potissima est medicinæ, semen secūdario: cortex nullam habet efficaciam vel modicam. Plat. Et debet seruari in suo cortice: nam cùm extrahitur pulpa eius, tempus debilitat eam. Mesue. idē Auicen. nūquam autē debet sola seruari: quia singularitas addit illi perniciem. Mesue cap. j. libri primi de consolatione medicinarum, sed debet seruari cum mastice, galanga, & similibus cordialibus stomaticis & epaticis, quæ operationem eius felicitant: vt Mesue. cap proprio de coloquintida. Potest verò seruari per quatuor annos & plus. Pla.

g Melior pars plantę cucumeris asinini est fructus eius, & propriè cōpletus, & postea succus eius, & vltimo radix: & melior fructus eius est completus citrinus iam expoliatus à viriditate, & qui est veræ amaritudinis, & cuius succus est albus, habens sicut de pinguedine aliquid: incompletus verò est malus, & melius tempus collectionis eius est finis æstatis. Mesue. scil. in Iulio. Salad. & tempus collectionis radicis eius est finis veris. Mes. per duos annos seruatur, postea deficit virtus eius.

a Casiafistula eligitur cū sex proprietatibus bonis.

b Repositio casiæfistulæ.

c Laudatur magis, coloquintida fœmina.

d Laudis coloquintidæ.

e Tempus collectionis coloquintide.

f Modus reponēdi pulpā coloquintidæ.

g De cucumere asinino.

E Elleborus Esula.
Eufobium Emblici.

a Elleborus niger. *a* Ex elleboro niger incolumior est albo, imò minatur albus accidentia terroris: albus accidentia terroris: albus corporibus nostri temporis est molestus, imò est sicut venenum propriè præfocans: nigri verò vsque ad tempora nostra virtus tolerabilis est licet adhuc difficile. Mesue. Quod autem ex nigro magis elicitur, propriè est cuius sapor est acutus, mordicans gustum, & habens collorem sicut asarum propriè, & quod est frangibile, & medium inter subtile & grossum, & medium inter recentem & antiquum, & medium inter ponderosum & leuem, imò plus leuis quam ponderosus, & qui est leuis carens asperitate, & melior pars totius plãtæ est radix ipsius, & melior pars radicis sunt fustes, & melior pars ipsorum est cutis eorum. Mesue. vnde & Auicenna, & bonũ quod de eo administratur est, vt assumatur lignum paruum quod est apud radicem eius, & fundatur in parua aqua & excorticetur, & assumantur cortices illi & exiccentur in vmbra, & administretur, & melius tempus collectionis eius est ver & æstas, idem Mesue. Et subdit quòd albus plus patitur de antiquitate quàm niger, & idem Mesue. Et debet conseruari elleborus cum epiphymo & polypodio: confortant enim sese. Mesue.

b Modus reponendi elleborum.

b Ex esula alia est magna, habens radices grossas, & spissi corticis, & densi & ponderosi: & aliud est paruum, habens radices subtiles, & est tenuis corticis. Magnum est malum scindens viscera: Paruum est illud quod eligitur, & melior pars plantę est cortex radicis eius: & lac eius est acutius & fortius.

c Melior radix esulæ est habẽs proprietates quique.

c Et melior radix ipsius est habẽs proprietates quinque bonas: scilicet cuius cortex est subtilior, & leuior, & facile frangitur, & est habens de rubedine aliquid, & super quam iam præteriit medium anni. Recens mensis sui tantùm est mala nigra verò est perniciosa, & orta in locis thermarum similiter. Et melius tempus collectionis radicis ipsius est principium veris, & lactis eius in fine ipsius. *d* Debet autem seruari longè à scamonea, & ab aliis acutis & perniciosis medicinis, quia sibi addunt in malitia: sed debet conseruari iuxta medicinas cordiales & epatiquas, vt sunt daucus, macis, absinthium: semen psilij: & inuoluantur in folis lactucæ aut sacriolæ. Mesue. Et per duos annos seruatur in multa efficacia: melius tamen est vt singulis annis renouetur. Platearius.

d Repositio esulæ.

e Melius euforbium.

e Ex euforbio melius est leue frãgibile habens colorem palearem & clarum, & quod est vehementis acredinis. Experimentum tamen eius pergustum est difficile, quoniam mordicat linguam subitò cum violentia multa, & durat eius mordicatio diu, & propter hoc omne quod gustatur postea videtur bonum. Autor pandectarum. Eligatur etiam quod sit odoris valde acuti, & quòd est recens super quod iam præteriit annus. Recens verò sui anni est sicut venenum & ignis. Cognoscitur recens quia dissoluitur in oleo: quia antiquum fortasse non dissolui-

tur. Mes. & per decem annos seruatur. Platearius.

a Debet verò conseruari ne cito senescat in milio, fabis vel lentibus. Mesue.

Ex emblicis meliores sunt habentes frusta grossa & densa & grauia & qui minus crescunt in ossibus & plus in carne. Rari quoque non habent spiritum. Mesue. Seruantur autem per longũ tempus. Platearius.

H Hermodactylus.

b Ex hermodactilis eligitur rotundus, cum tribus proprietatibus bonis, videlicet quòd sit albus veræ albedinis intra, & extra, & quòd sit grossus & quòd sit mediocris duriciei, rarus enim leuis & laxus est debilis, rubeus autem & niger ambo mali sunt: & cuius ortus est in locis pinguibus, aut humidis est malus: propterea ꝙ addit ad eius humiditatem superfluam, & inflationem, & eligatur cuius ortus sit in vicinitate squillę, aut rafani, qua inde melioratur in conditionibus suis. Mesue. De electione verò hermodactyli sic ait quidam metrificator. Laus tibi de iure datur hermodactyle dure. Si solidus assis albi cui signa coloris. Et debet colligi in æstate, & secundum aliquos in Maio, sed credit Saladinus & melius quòd in Augusto vt cæteræ radices, & per annum potest seruari in multa efficaciã, sed singulis annis renouetur si sit possibile. Platearius. *c* Debet autem seruari in vicinitate squillæ aut rafani, aut cum cimino, mastice, zinzibere, pipere longo, mentastro aut leuistico: quia inde melioratur in operationibus & conditionibus suis. Mesue.

Laureola. L

Lapis lazuli

Lapis armenus.

d Laureola, id est meserion, melius est habens folia tenuia & viridia, que oritur in locis liberis in vicinitatæ plantarum speciei eius, & quando oritur ex ea vna planta in toto ambitu loci est mortalis, & quæ oritur in locis thermarum est sicut venenum, & habens parua folia & spissa est mala, & similiter aspera & crispa, & subnigra similiter.

e Debet autem seruari cum absinthio eo quòd frangit acuitatem eius & meliorat similiter conditionem eius. Mesue. fructus eius per duos annos seruatur. Platearius.

Et debet colligi in Iulio, vt notat Saladinus.

Ex lapide lazuli melior est cuius color est viridior in colore lazuli: & habet maculas aureas, & mixtus cum marcassita est non bonus & non maculatus etiã est non bonus, & similiter leuis. Mesue.

Lapis armenus ad nos non peruenit si tamen ad manus alicuius veniat debet eligi habens colorem medium inter viridem & obscurum terreum & indum, & habens macularum distinctiones virides & nigras: & qui non est in lapidis termino: imò est dissolubilis & puluerisabilis, & qui est in tactu lenis carens asperitate. Mesue.

Manna M

Mirobalani citrini

Myrobalani Kebuli

Myrobalani indi.

Manna est ros cadens super lapi-

a Repositio euforbij.

b Eligitur hermodactilus habens tres proprietates.

c Repositio Hermodactyli.

d Hoc nõ est verũ quia misereõ est cognidiũ et laureola camelea Dio.

e Repositio laureolæ.

des & ſuper quaſdam plantas. Diuerſificatur autem ſecundũ diuerſitatem rerum ſuper quas cadit, cadens enim ſuper lapides eſt ſicut guttæ paruæ quæ congelantur & ſunt ſicut ſemen: & cadens ſuper plantas ſuſcipit de virtute plantarum & eſt cum permixtione particularum plantarum, foliorum & florum. Ex ea quæ cadit ſuper lapides melior eſt, quæ eſt ſicut ſemen album: & eſt dulcis & eſt recens. Poſt iſtam verò in bonitate eſt quæ eſt ſubcitrina, fuſca verò & cineroſa & antiqua eſt non bona, & ex ea quæ cadit ſuper plantas melior eſt illa quæ eſt paucæ permixtionis cum foliis, & eſt ſubalbida & recens. Meſue. *a* Et poteſt ſeruari per annum. Pla.

a Repoſitio mannæ.

Sed debet ſeruari cum yſopo aut cum haſce i. com thimo: eo quòd cõfortant operationem eius. Meſ.

b Electio myrobalanorũ citrinorũ.

b Myrobalani citrini eligantur cũ quinque proprietatibus bonis: videlicet in colore vt ſint citrini multæ citrinitatis declinantes ad viriditatem & ſint in pondere graues, & denſi, & vt in confracturis ſuis inueniatur ſicut gummoſitas, & vt ſint groſſi, & ſit cortex eorum ſpiſſus, denſus, completus, & oſſa parua. Meſue. *c* Et debent ſeruari cũ abſinthio, aut ſpica, aut cum violis, & paſſulis. Iſta enim ſunt quæ ipſos emendant in conditionibus ſuis. Meſue. Seruantur verò per quindecim annos. Platearius.

c Repoſitio myrobalanorum.

d Electio myrobalanorũ Kebulerũ.

e Electio myrobalanorũ Indorum.

f Electio opoponaci.

g Repoſitio oppoponaci.

h Electio polipodij.

d Myrobalani Kebuli eligantur cum quatuor proprietatibus, ſcilicet vt ſint groſſi, & quanto groſſiores tanto meliores, & ſint ſubnigri declinantes ad rubedinem, & ſint graues in pondere citæ ſubmerſionis in aqua: & ſint habentes ſpiſſitudinem ſuorum corticum, & debẽt conſeruari cum eiuſdem rebus ſicut citrini, & ſeruantur tanto tempore ſicut & citrini, ſcilicet per quindecim annos. Pla.

e Myrobalani Indi eligãtur cum quinque proprietatibus, videlicet vt ſint nigri & confracti, denſitatem habẽtes ſubſtãtię & ſint groſſi, & graues carentes oſſibus quanto autem ab his elongantur proprietatibus, tanto à bonitate remoti. Meſue. & debent reponi, vt citrini. Longiori verò tempore cõſeruantur quam citrini, aut kebuli. Plat

Opponacum.

O

f Oppoponacum eſt gummi, & melius ex eo eſt quod eſt citrinum extra, & ſubalbidum intus, & quod eſt amarius, & quod facilè frangitur eſt quod facile diſſoluitur in aqua, & quod eſt boni odoris propriè. Meſue. *g* Et debet ſeruari cum ſtipticis rebus ſicut maſtix & ſpica & cum enula, ita enim ſignant ſibi proprietates bonas & meliorant conditionem eius. Meſ. Poteſt autem diu ſeruari ſine corruptione.

Polipodium.

P

h Polipodium eſt radix plãtæ cuius ortus eſt ſuper arbores & ſuper lapides: & eam vocauit græcus filicem arborum. Quod autem naſcitur in lapidibus humiditatem habet ſuperfluam indigeſtam cauſantem ventoſitatem & ſubuerſionem & nauſeam. Vnde melius ex eo eſt arborum, & propriè quod naſcitur ſupra arborem ferentem glandes cum proprietatibus octo bonis: ſcilicet quod ſit groſum, ſolidum & nodoſum, & cuius color aliquid participat nigre-

nigredinis & rubedinis, sed parum, & cuius color est sicut color fistici & inquo est ex aromaticitate aliquid & in cuius sapore est dulcedo cum stipticitate derelinquēs in gustu & amaritudine aliquid vltimo, & quod est recens. Mesue.

a Et debet seruari cum dauco, feniculo, aniso, aut zinzibere. Talia enim rectificant operationem eius. Mes. per biennium seruatur. Platea.

Reubarbarum.

R *b* Reubarbarum laudatur quod est sub nigrum declinans ad rubedinem, & quod est graue cum raritate sua, & in quo etiam in fracturis suis inuenitur disgregatio ex rufo & glauco, & quod est croceæ tincturæ, & quod est recens Mesue, & quòd masticatum tingit vt crocus. Pla.

c Debet autem conseruari cum spica: quia est proprii iuuamenti cum ipso. Mesue. Et pertres annos aut quatuor seruatur. Pla. Et præseruatur à putrefactione & corruptione si super liniatur ei cera & terebenthina liquefacta, aut cera sola aut superliniatur melle taberzed. aut sepeliatur in milio aut psilio, conseruatur enim esse ipsius sic tempore longo. Mes.

S
Serapinum	Sarcocolla
Squilla	Serpentaria
Scamonea.	Sene

d Serapinum est gummi, & melius est cuius color est intra subrubeum & subalbidum, & quod habet odorem porrorum, & quod est facilè resolubile in aqua: & quod est clarum cum spissa substantia, & quod ex eo est leuius est melius. Et quod non est in vehementia odoris asse scilicet fœtidę: nec habet odorem galbani: ipsum enim est sic adulteratum. Mesue, debes autem seruari cum mastice, & spica, aut cum ruta:

e Cum opus est vt reponatur pro passionibus oculorum. Et enula sigilat sibi proprietatem mirabilem ad ea quæ oportet. Mesue, diu seruatur in loco sicco. Platea.

f Sarcocolla est gummi: & fortior est subcitrinus albo. Et quòd est amarius melius. Mesue. Et caue à redacta in puluerem, quia sæpe ex alio puluere solet sophisticari. Platea.

g Et debet seruari cum zinzibere aut cordumeni: quia vigorant eius operationem. Mesue. Et diu seruatur ex gummositate quam habet. Platea.

h Squilla melior est habens parem, sola enim est venenosa. Adhuc melior est quæ saporem habet compositum ex dulcedine, & acuitate & amaritudine, & quæ splendorem habet in laminis suis & quæ nascitur in locis liberis. Orta enim in locis thermarum aut horta singularis est mala. Attende tamen quod exteriores cortices siue tunicæ, squilæ propter nimiā caliditatem suntmortiferæ, & medię sunt tēperatę. Platearius. Ideo ipsis solis vtimur. Bulcrasis in seruitore.

i Forma desiccandi squillam, accipe cepe crudum & aufer corticem exteriorem eius, & scinde in duas partes per longitudinem eius cum cultello facto ex ligno pini. Deinde separa tunicas ab inuicem & configas eas in fillo lineo, & imple filum ex frustis eius distanter: ita quòd frustra non tangā se inuicem, & suspēde in vmbra in loco

a *Repositio polipodis*
b *Electio reubarbari.*
c *Repositio reubarbari*
d *Electio serapini.*
e *Repositio serapini.*
f *Electio Sarcocollæ.*
g *Repositio Sarcocollæ.*
h *Electio Squillæ.*
i *Modus desiccandi squillam.*

ventoso, & dimitte donec deficcentur à vento absque sole. Bulcrasis vbi supra.

a Repositio Squillæ.

a Et repone cum rafano: quia sibi vigorem prestat Mesue, & debet colligi in mense Martij. Saladinus.

b Electio serpentariæ.

b Ex serpenteria melior pars totius plantæ eius est radix, & melior radix est grossa & completa, & orta in locis liberis. Mesue, & melius tempus collectionis eius est ver, & principium æstatis. Idem Mesue, vt in mense Martij. Saladinus Radix in frustula diuisa & ad solem siccata per biennium seruatur. Platerius.

c Repositio serpentariæ.

c Debet autem seruare cum alephanginis, & cum mastice & spica. Ista enim bene faciunt operationem eius. Mesue.

Scammonea

Scamonea melior est antiochena, & armena post hanc. Que verò fit in partibus nostris, & corasceni est mala prorsus.

d Electio scamoneæ.

d Mesue. Laudatur autem scamonea in quinque proprietatibus Prima est, vt sit in colore clara sicut gummi, aut subalbida aut varia. Secunda est vt si tangatur confractum eius, aqua vel saliua fiat sicut lac. Tertia est vt si tenera multæ facilitatis ad frangendum, & ad puluerisandum. Quarta est vt sit pondere leuis. Et quinta est vt sic boni odoris proprij non grauis remota verò ab his proprietatibus est non bona Mesue. Dicit Mesue, quòd seruatur per viginti annos, se dicit Serapio lib. ag. cap. Scamonea, quòd seruatur vsque ad triginta annos, vel quadraginta. Sed didicit Mesue quòd quanto antiquior tanto debilior. Debet autẽ seruari grossa non puluerisata neque preparata, grossa quidem aut non puluerisata, dicit Platearius quia quæ in puluerem redacta est, non tanto tempore seruatur, &c. non præparata vt dicit Saladinus loco supra dicto quia quando præparata est & transierit longum tẽpus supra ipsam, amittit virtutem suam.

e Repositio scamoneæ.

e Ex quo apparet quòd non debet præparari, nisi quando opus est vsus eius, aut per modicum tempus antè. Et debet seruari cum citoniis, & aliis supradictis, quia rectificant operationem eius, & eius sæua nocumenta reprimunt vt Mesue, capite de scamonea.

f Electio senæ.

f Ex senæ præeligitur folliculus, deinde folia & meliora folliculus est cuius color accedit ad viriditatem & subnigredinem quandam, & in quo est de amaritudine res modica cum stipticitate, & qui est magis completus, & in quo sunt semina ampla compressa subalbidus autem non est bonus & incompletus, similiter & meliora folia sunt virida, subalbida verò & tenuia non bona, & antiquum ex eo est sine spiritu, & stipites eius sunt inutiles. Mesue.

g Repositio senæ

g Debet autem seruari cum zinzibere & medicinis stomaticis & cordialibus vt est mastix, spica, crocus, rosæ, & similes: quia talia meliorant operationem eius. Mesue.

Thamarindi

Turbith.

h Electio thamarindorum.

h Eligantur Thamarindi cum sex proprietatibus, scilicet vt sint nigri non veræ nigredinis cum luciditate, & teneri, & mixti cum vilis, qui sunt sicut radices, & sint recentes & pingues, absque desiccatione, & sint cum dulcedine ace-

T

tositatis paucæ, veri, puri, non permixti. Mesue.

a Debent autem seruari cum confortantibus stomachum calidis, vt est spica macis, & mastix, quia talia corrigunt maleficium, quòd imprimunt in stomachum frigidum. Mesue. Et per decem annos seruantur. Platearius.

b Turbith eligatur cũ proprietatibus septẽ bonis, scilicet vt sit album, & vacuum, arundinosum, & gũmosum & si cortex eius cinericius, & planus, & sit recens, facile frangibile. Citrinũ verò est malũ & nigrum peius. Grossum est non bonum & subtile, tenue similiter est enim debile, & antiquum est malum & quod est crispi corticis & habens interius dum frangitur sicut neruos, est siluestre: & malũ, & quòd non est gummosum, est est debile, & ventris conturbatiuũ Mesue.

Cum ponitur in medicinis debet radix cortex eius exterior donec album ipsius appareat.

c Et debet seruari cum zinzibere, est enim ex magis ipsum confortantibus, & sigilat sibi proprietatem mirabilem. Mesue, & potest seruari per biennium. Platearius.

Circa huiusmodi laxatiua quatuor sunt Apothecario notanda. Primo debet notare electionẽ eorum Secundo debet notare modũ repositionis. Et tertio debet notare tempus durationis eorum. Et quarto & vltimo debet notare quantum est ex officio suo rectificationem illum.

d De primo scilicet de electione laxatiuorum, nota quòd illa laxatiua, quę sunt potentioris virtutis, si sint leuiora sunt meliora, & que cũque sunt grauiora maligna sunt etenim Scamonea & aloe leuiores quidẽ meliores, & coloquintida similiter: & agaricus & similia nisi sit ex eis in quibus requiritur aggrauatio seu aggregatio substantiæ sicut hermodactyli, yreos, & lapis lazuli. Hæc enim inferiora & grauiora meliora sunt. Mesue libro de consolatione medicinarũ intentione prima, capite primo. Similiter & medicinæ habentes humidum superfluum, leuiores quidem meliores sicut agaricus, turbith, polipodium, squila & similia Mesue ibidem.

a *Repositio thamarindorum.*

b *Electio turbith.*

Et ex medicinis laxatiuis, illæ quæ faciunt operationes suas cõprimendo, grauiores quidem meliores, sicut Mirobalani species, & reubarbarum absinthium, & succus eius, quę enim ex eis grauiores sunt meliores. Mesue ibidem.

Similiter ex medicinis quibuscunque quæcunque mensuratur pleno & vacuo grauiores quidem sunt meliores: sicut casiafistula & thamarindi, & been, & carthamus & similes Mesue ibidem.

c *Repositio turbith.*

Similite ex medicinis lambificatiuis meliores sunt grauiores, sicut psilium, casiafistula pruna, sebesten: & similia, Mesue ibidem. Similiter & medicinarum quarumcunque illæ sunt meliores quæ colliguntur in ære claro, quem quæ in turbido. Auicenna in ij. can. capi. de electione medicinarum & ipsarum conseruatione.

Similiter & medicinarum quarũcunque siluestres sunt domesticis fortiores & minoris quãtitatis secundum plurimum. Auicenna ibidem. Ab his ergo cauẽdum est medicinis si sint fortes ex natura

d *Electio laxatiuorum*

ſua & malignæ: vt a turbith ſiluestri & ſic de aliis. Similiter & medicinæ omnes quarum color eſt magis tinctus, & ſapor magis apparens: & odor erunt fortiores in genere ſuo. Auicen. ibidem, excipitur tamen aloe. Nam cum ſit de natura rerum habentium amaritudinem, quanto minus amarum tanto melius. Et cum ſit de natura rerum fætidarum, quanto minus fætidum tanto melius, vt ſupra notatum eſt. Similiter etiam & in locis terræ liberæ acquiritur proprietas plantis talis qualem merentur ſecundum genus ſuum. Et in terra non libera declinant ad latus exceſſus eius. Vnde res humido abundantes ſuperfluo in locis ortæ ſiccioribus meliores & ſicciores in locis ortæ ſiccioribus deteriores: etenim hermodactilus in locis natus humidis malus eſt, & ſimiliter turbith, & agaricus, & dicitur quòd mezerion in locis thermarum malus eſt & venenoſus, & ſimiliter cucumer aſininus, & coloquintida, & dicitur quòd ſcamonea coraſceni eſt mala, & antiochena bona, & credo quod diſpoſitio loci vel aſpectus regulãtium ſimiliter nõ eſt hic & ibi. Meſ. ibi.

a Modus cõſeruandi laxatiua.

b Tempus durationis laxatiuorum

a De ſecundo ſcilicet de modo conſeruationis earum ſpecialiter dictũ eſt in capitulis propriis. Sed generaliter habe pro regula quòd ſemper debent iuxta ſeinuicem cõſeruari medicinæ quæcunque adiuuant ſeſe: & ſeſe meliorant in conditionibus, & operationibus ſuis: vt dictum eſt de intentione Meſue cum loquebamur de modo repoſitionis aloes. Et per oppoſitum nunquã debet ſimul conſeruari medicinæ quæcunque ſibi addunt in malitia: vt ſunt duæ medicinæ laxatiuæ acutæ: cuius ob cauſam voluit Meſue quòd eſula debet ſeruari longè a ſcamonea, & ab aliis acutis, & pernicioſis medicinis: quia dicit ipſe ſibi addunt in malitia. Ex quo textu ſufficiens elicitur generalis regula, quòd nũquam malicia quæ eſt ex pernicioſis & acutis debet cõſeruari prope aliã ſimiliter pernicioſam, acutam quæ ſibi addat in medicina.

b De tertio ſcilicet de tempore ſuæ durationis: notandum primo, quòd medicinæ laxatiuæ quę herbæ ſunt: debilitantur poſt duos aut tres annos: niſi ſint de illis quę excipiuntur ſicut duo elebori qui longiori tempore manent. Auicenna, loco ſupra allegato. Similiter ex medicinis quæcũque ſunt amare quanto antiquiores tanto meliores: ſpirat enim per antiquitatem ſuperficies in eis inflammabilis. Similiter omnes medicinę, quę ſtipticæ ſunt quanto ſunt iuniores tanto meliores, & omnes mediocres dulces ſunt meliores, & ſimiliter inſipidę: quia omnes medicinę humidæ recentes ſuo humido ſuperfluo cauſant inflationem & ventoſitatem. Et omnes medicinę ſalſæ antiquiores ſunt ſeroſæ, & iuniores ſunt conturbatiuæ, & cauſant ſubuerſiionem & vomitũ mediocres ergo ſunt meliores. Meſue vbi ſupra. Similiter etiam omnes medicinæ habentes virtutem debilẽ: & quę ſunt debilis texturæ. Et quę virtutẽ habent facile reſolubilem aut poſitam in ſuperficie quę ſunt recentiores ſunt meliores. Etenim antiquarum earum virtutes reſoluit tẽpus. In cõtrariis verò eſt è contra. Meſue ibidem.

b De quarto ſcilicet de rectificatione laxatiuorum, notandum quod nunquam debet dari aliqua medicina laxatiua, aut componi etiam quantuncunque benigna fuerit niſi prius rectificata fuerit modo decenti. Vnde Meſ. vbi ſupra. Tua intereſt malignarum atq; incolumin um medicinarum apud te habere differentias. Nam ſunt & malignarum quædã genere ſuper quibus de effrenitate non ambigitur ſicut meſerion & euforbiũ, & in generibus pluribus ſunt ſicut turbith nigrum & agaricus niger & coloquintida ſingularis in planta ſua, & ſcamonea de contrata coraſceni, a quibus elongari oportet, niſi forſitan congruant ex eis quędam in magnis cauſis: & tunc ſuper eis præſumendum eſt cum timore & cautela poſt fractionem tamen malitiæ ſuæ vltimam ſi poſſibile eſt vel ſaltem quam melius fieri poteſt, & ſequitur in litera. Et plurimi ſtolidorum quidam & precipue ſilueſtres & noui præſumunt ſuper eis nondum conſolatis non vtentes prouiſione, & ignorantes quòd ſunt venenum pernicioſum, & ignorantes leſionem quam faciũt poſſidere membra quæ ſunt mineræ virtutum cum ipſis virtutibus. Et iterum ſubdens ait ex auctoritate ſua. Inquit Meſue. Non tantum has fugere oportet, verum & omnes etiam ſi elegantiores ſint, niſi obſeruentur conditiones & modi correctionum & rectificationum earum quos ipſe, ſe dicturum aſſerit in ſequentibus. Ex hoc patet quod in hoc quaſi omnes apothecarij errant cum conficiunt pilulas cochias raſis, & alia multa antidota: in quorum deſcriptionibus non eſt expreſſa collectio ſolutiuorum niſi prius laxatiua corrigãtur quam ipſa componant. Medici enim confidentes de doctrina & ſciẽtia apothecariorum interdum talia ordinant antidota non exprimendo correctionem talem credentes quòd debeant ab Apothecariis confici correcta: quod de cetero venit notandum ab ipſis Apothecariis.

b Modus rectificandi laxatiua.

Laxatiuorum igitur ſupraſcriptorum tales ſunt correctiones de mente authorum.

Alœ. Agaricus. A

Alœ corrigitur per ablutionem, vt in ſecunda particula huius.

Agaricus corrigitur per eius trociſcationem: vt in ſecundo huius in litera. T. capitulo de troſcis de agarico.

Bellerici. B

Bellerici corriguntur per eorum infuſionem in lacte dulci mutando lac mane & ſero per triduũ poſtea exiccando in vmbra & vento. Meſue.

Caſiafiſtula. Colloquintida, C
Cucumer aſininus.

Caſiafiſtula non indiget correctione niſi in his qui habent ventrem lubricum: in quo caſu propinatur cum maſtice aut cum myrobalanis. Meſue.

Coloquintida corrigitur per trociſcationem, vt in ſecundo huius in litera. T. cap. de trociſcis de coloquintida.

Cucumer aſininus corrigitur ſi poſt operationem eius accipit infirmus de aqua ordei mellita: aut de vino aut oleum. Expellunt enim iſta nocumentum eius a corpore. Meſue.

E Emblici. Elleborus
Esula Euforbium

Emblici corriguntur vt bellerici: & generaliter omnes species myrobalanorum. Elleborus non debet dari in sub̃stãtia: sed solũ virtus eius infusa in aliquo vt in mãna aut melle vel in aliquo syrupo ex quo fiũt cõfectiones. Postea bonũ est addere in talibus de epithimo vel de polipodio & sale indo i. zuccaro candi, quia talia confortant sese in virtute. Mesue.

Esula sic corrigitur si infundatur in lacte dulci vel acetoso & remoueatur lac multoties, & exiccetur. Mesue. de intentione iudei. Euforbiũ sic corrigitur. Accipiantur parua frustra eius & inuoluantur in oleo amygdalino: & tunc sepeliantur in frustulis citri: & deinde inuoluantur pasta & decoquantur. Mesue.

L Lapis lazuli Lapis armenus.
Laureola.

Lapis lazuli corrigitur per ablutionem vt in secunda particula huius cap. de ablutionibus.

Lapis armenus corrigitur per eius ablutionem vt in secunda particula huius dicetur. ca. de ablutionibus.

Laureola corrigitur sic. Infundantur folia eius in aceto die vna & exiccentur. Mesue & subdit quod si in prædicto aceto coquãtur aut infundantur citonia au maciana, aut berberis erit melius. Et subdit quod ex hoc sigilatur bonitas almeserion ad hoc quod oportet.

M Myrobalani Manna.

Myrobalani omnes corriguntur vt bellerici Manna non indiget correctione. Mesue.

O Oppoponacum.

Oppoponacum corrigitur vt serapinum.

P Polipodium

Polipodium corrigitur si cum aqua casei propinetur aut iure galli antiquæ addendo sibi modicum dauci, anisi feniculi aut zinziberis. Mesue.

R Reubarbarum.

Reubarbarum si detur in emendationem oppillationum, corrigitur, si detur cum spica & modico vini. albi. Mesue. Serapinum.

S Sarcocolla. Serpentaria.
Scamonea. Senæ. Squilla.

Serapinum corrigitur per eius trociscationem vt in ij: huius in li. T. ca. de trociscis de serapino.

Sarcocolla sic debet corrigi pro collyriis infunde in lacte asinæ per v. dies infundendo quotidie lac super eam. Vigorat autem etiam operationem eius zinziber & cordumeni. Mesue. nunquam sola accipitur: sed semper cum aliis medicinis Bul. in ser. Scamo. sic corrigitur. Accipe mala dulcia & diuide in duas partes & pone illas partes extensas in fundo vnius ollæ quãtitatæ grossitudinis vnius digiti & expone scamoneam supra frustra malorum vel super ipsam carnem malorum tritotum, & facias vnũ lectum ex humoni carne & alium ex scamonea sic gradatim faciendo donec olla sit semiplena. Deinde prepara iterum alliã ollam secũ dũ eandẽ formã cum malis & scamonea & ita ponas iij. vel iiij. ollas secundum voluntatem tuã & pone ollam super ollã & luta orificium ollæ cum fundo alterius cum pasta & cooperi superiorem ollam cum coopertorio, & oppilla bene cum pasta etiam, & pone

in medio furni calidi & dimitte nocte vna vsque mane, & aperi furnum & ollas & extrahe scamoneam: & si inueneris mala quæ sunt sub scammonea & circuncirca sicca & combusta tunc, ea vtendum est & non alias. Et sunt aliqui ex medicis, vt Mesue, qui admiscent cum aniso & semine apij & dauco, & liniunt ante scamoneam cum oleo amygdalarũ dulcium aut cum oleo violato, aut cum muscilagine psilij & assant in malo mundato a granis aut incithonio & melius & vtuntur, & iste modus faciendi conuenientior est inter omnes modos: & satis vsitatus. Vel colligitur per trociscationem eius, vt in ij. huius in litera T.c.proprio de trociscis scamonę.

Senę corrigitur si propinetur cum iure galli: & si huiusmodi iuris quantitas magna, aut cum sero caprino & spica, deinde bulliat bullitione vna aut puluis eius cum lacte dulci & similiter debet eam eius lactis quantitas multa. Alij infundunt in musto albo & propinant post tres menses huiusmodi mustum. Mesue.

Squilla corrigitur per eius assationem: vt in secunda particula huius cap. de adustionibus. Serpentaria corigitur sic mundetur radix eius & lauetur in vino, deinde coque in rob: aut in melle addendo piperis, cinamoni, zinziberis, macis gariophilorum, repone & propina vbi oportet. Mesue.

T Thamarindi. Turbith

Thamarindi ledunt stomachum frigidum: sed corriguntur admiscẽdo cum calidis quæ stomachum frigidum habeant confortare de quibus nuper dictum est in isto capitulo cum loquebamur de modo repositionis thamarindorum. Turbith corrigitur sic. In primis abluatur cortez eius donec ipsius album appareat & admisceatur ei zinziber sigillat enim sibi proprietatem mirabilem. Mesue scilicet medium ponderis eius & zuccaris similiter. Corrigitur etiam per trociscationẽ, vt in ij. huius in litera. T.cap.de trociscis de turbith. Habe pro regula generali quod mastix & spica sunt ex rectificantibus communibus emendantibus quecunque ex acuitate medicinarum timentur. Mesue. in cap. de Euforbio.

De vasis in quibus debent reponi prædicta medicinæ.

CAP. XVI.

CVm Apothecarius muniuit bothecã suam simplicibus prædictis: debet illa reponere in locis debitis & vasis ad hoc conuenientibus secundum modum qui sequitur. Generaliter omnia aromatica ad aromatizandum debẽt reponi in vasis aureis aut argenteis deauratis, aut in vasis de porcelionibus, aut in vitro. Camphora tamen debet seruari in vase lapideo de marmore aut in alio vase sibi appropriato ad conseruationem ipsius: vt supra notatum est in cap. de droguis & alephanginis. Et crocus debet seruari in sacculo de aluta vt ibidem dictum est. Et omnes pulueres debent reponi in vase terreo stricti orifici, & oppiletur os eius cum cera, ne resol-

uatur & minuatur virtus eorum. Et omnes res humidæ ſicut ſunt ſucci & gummæ humidæ & confectiones liquidæ ac electuaria liquida & ſimilia: oportet eſſe in vaſis groſſis de vitro vel de terra vitreata, vel de argento vel cornu & ſimilibus. Sed medicinæ molles quæ ſunt conuenientes medicinis oculi debent reponi in vaſis eneis. Sed vnguenta in quibus reponitur pix, & akitram: & pinguedines, & cerebella, & omnem pingue: oportet reponere in vaſis factis ex ſtanno. Et olea debent reponi in vaſis vitreis & os vaſorum debet ſtringi ne putreant & feteant, & omne acetoſum quod debet ſeruari oportet reponi in vaſe linito cera vel piſce. Et oportet reponere in vaſe vitreo omne vinum quod habet ſubſtantiã equalem: quod eſt ſignum ſuper durabilitate eius: & ſuper prohibitione ſuæ coruptionis. Et omne vinnm cuius ſubſtãtia eſt inequalis quod eſt ſignum ſuper corruptione eius facili: & quod non poſſet diu ſeruari, oportet quod reponatur in vaſe terreo vt terra exiccet humiditatem eius ſuperfluam quæ eſt cauſa ſuæ corruptionis. Hæc notauit de verbo ad verbum. Bulcra. in ſeruitore quod etiam facit Sa. in ſuo compendio ad aromatarios.

De medicinis ſophiſticatis & quomodo ſophiſticantur, & de modo cognoſcendi.

CAP. XVII.

VN prædictis ſimplicibus habet apothecarius bothecam ſuam ſufficienter munitam ſupereſt vt illam reuideat & noſcat ſi ſua ſimplicia bona ſint aut aliqua ex eis mala & ſophiſticata. Deus enim omnium exemplar cũ primum mũdum creauit, peracto opere aſpexit quæ fecerat, & vidit quod omnia erant bona & tunc in die ſeptimo quieuit. Geneſ. j. Sic enim debet facere apothecarius, munita botheca ſua debet videre ſi omnia ſint bene & decenter ordinata & ſi etiam omnia ſint bona. Quo facto poterit quieſcere ab opere expectando lucrum futurum in Dei nomine.

Dictum eſt autem ſupra cap. primo quod apothecarius debet eſſe ſciens & expertus.

Sciens videlicet in cognoſcendo, vt ſciat eligere bonas a malis & ſophiſticatis. Vt ergo ſciat ſophiſticatas cognoſcere vt abiiciat & non eis vtatur: his noſtris ſcriptis poterit ſcire. Medicinæ quæ communiter ſophiſticantur ſunt iſtæ.

Alœ.	Acatia.	A
Ambra	Amomum.	
Aſafetida	Algalia.	
Aſpaltum.		

Sophiſtæ lauant alœn lotione qua partes eius immundę & groſſæ ſeparentur. Deinde lauant in aqua maris & pauco croco lotionibus pluribus, deinde permittũt exiccari, acquirentes ei per hoc luciditatem & colorem citrinum & odorem bonum: verum odor deoccultat eius fallaciam. Meſu. ca. proprio de alœ.

Acatia adulteratur cum ſucco prunellorum. In hoc tamen non eſt error magnus: carentes enim alio fructu ex quo fit vera acatia: vtimur pro acatia ſuccis prunellorum agreſtium Auicen. in II. can.

Ambra

Ambra adulteratur cum puluere ligni aloes, & ſtorace, calamita & lapdano reſolutis: addito muſco ſoluto in aqua roſarum appoſita ambra in maiori quantitate. Cognoſcitur vero ſophiſticata quia poteſt malaxari ſicut cera, vera autem Ambra non poteſt malaxari. Platea.

Amomum adulteratur cũ planta quæ dicitur amonides eo quod ſimulatur amomo: niſi quia nõ habet odorem eius nec tale ſemen. Si vis non don decipi ab hac vel à ſimilibus: caue a planta quæ eſt nimis iuuenis & elige eam cuius rami egrediuntur ab vna radice. Serap. lib. ag. cap. Hameme.

Aſafetida adulteratur dum viridis eſt ſuccus cum ſerapino & farina fabarum, quòd facilè comprehenditur guſtu odore & viſu. Dio. cap. Silphium.

Algalia adulteratur vt muſcus. Auicen. Pandectarum. De adulteratione muſci. vide in cap. Meſue.

Aſpaltum adulteratur cum pice mixta. Dia. cap. Aſpaltum.

B Balſamus.
Bdellium.

Balſamus quia charus eſt multis modis ſophiſticatur. Quidam pro eo vendunt terebenthinam, & quidam cum terebenthina miſcent parum oppobalſami, & ita habet odorem eius.

Alij accipiunt ſuccum foliorum citri: & miſcent terebenthinæ addito croco orientali.

Alij verò admiſcent oleum nardinum terebenthinæ.

a Cognoſcitur autem verus balſamus in quinque vt notat Sala. ſcilicet in colore, in odore, in ſapore, in ardore & in pondere. In colore, quia eſt liquor aliqualiter ſimilis oleo ſed eſt groſſior & viſcoſior ad aliqualem rubedinem tendens. In odore: quia eſt odoris aliqualiter rancidi non placabilis. In ſapore, quia habet ſaporem pinguedinis gallinæ antiquæ non recentis: & ardet in gutture acſi eſſet oleum forte & forte antiquum. In ardore, quia ſi in oculis ponatur vna gutta de eo, tantum ardorem in oculo generat acſi lixiuiũ forte eſſet in oculo per ſpacium vnius horæ: & vltra apparet quod oculus velit exire, ſed dimittit viſum in eodem ſtatu, in quo reperit quando ponitur in oculo. In pondere cognoſcitur quia ſi vna gutta ponatur de eo in cyatho pleno aqua nõ ſpargitur ſicut oleum in aqua imò conglutinatur & condenſatur ad modum vnius perlæ rotundæ: & immediatè petit fundum. Et vltra cum cuſpide potes ipſam guttã ab ipſa aqua retrahere: quia adhærebit cuſpidi ipſius cultelli: & extrahitur tota gutta integra ab aqua illa. Aliæ etiam probationes plures ſolent à doctoribus ſcribi. Quidam dicũt quòd ſi ponatur in puncto ſtili & accendatur, ardet: ſcili. iſta probatio non eſt ſufficiens, quia ita ſimiliter ardet terebenthina. Alij dicunt quòd ſi gutta balſami ponatur in lacte quod lac coagulabitur & gutta ad fundum deſcendit. Sed ſimiliter iſta probatio non eſt ſufficiens, quia multa ſunt alia coagulantia lac. Alij dicunt quòd ſi pannus ſubtiliſſimus madefactus oppobalſamo & ablutus: ſi in nulla ſui parte remaneat infectus: purus eſt oppobalſamus. Alij dicunt quòd ſi in vaſe eneo vel argenteo

a Conditiones quibus cognoſcitur balſamus.

mundissimo aqua pleno ponatur oppobalsamus, illud purum est quod congregabitur ad partem, vt argentum viuum. Et si aliquid gummi fuerit: separabitur ad aliã partem vasis. Alij dicunt quod si inficiatur pannus oppobalsamo, & posteà abluatur in aliquo vase reperitur oppobalsamus in eodẽ pondere sicut prius. Alij dicunt quòd oppobalsamum purum ponderat in duplo vel in triplo plusquàm terebenthina. Si verò non plus aut solum parum plus: constat esse sophisticatum. Alij dicunt quòd si parum oppobalsami ponatur in palato: cerebrum ita calefacit quod videtur incendi.

Bdellium adulteratur quando gummi sibi admiscitur: sed non habet talem amaritudinem, qualem habet non adulteratum. Et cum fit fumigium cum eo non habet odorem bonum. Serap. li. ag, ca. Melealyend.

C

Castoreum Costus
Crocus Camphora
Casialignea.

Aliqui sic adulterãt castoreum. Accipiunt pellem in qua fuit castoreum purum & implent sanguine & neruis & addunt puluerem castorei, vt habeat odorem castorei. Alij ponunt terram & sanguinẽ. Alij faciunt melius. Accipiunt sanguinem & neruos castorei; & addunt modicum piperis vt sit acuti saporis. Eligatur igitur castoreum mediocriter acutum habens saporem, quia si multum acutum habet saporem, & sit quasi terreum sophisticatum est; & non habet neruos intrincatos. Bonum autem castoreum habet saporem acutum glutinosum & odorem multum horribilem: & neruos intricatos adhærentes pelliculis & ad alteram extremitatum comentes.

Costus adulteratur cum radice enulæ sicca quando admiscetur, & maximè enulæ quæ est ex terris, quæ dicuntur cumeharta. Sed cognitio eius est facilis. Nam enula non mordicat linguam sicut costus: nec odor eius est adeò fortis: & exuberans sicut odor costi. Sera. li. ag. ca. Hosta.

Crocus adulteratur admixta secum magnete vel spuma argenti vel molipdena, id est plumbum vstum. Dia. ca. de croco.

Camphora maximè adulteratur in eius compositione & admixtione alterius succi: & ita efficitur dupla vel tripla in quantitate camphoræ. Sophisticatur enim ex admixtione vernicis quæ sibi simulatur in odore & substantia. Sed discernitur, quia vernix solidam habet substantiam & difficilè frãgitur. Camphora verò facilè frangitur, & si manibus tractetur cito puluerisatur. Plat.

Casialignea adulteratur per admixtionem corticis capparis. Platearius.

Euforbium Ebur E

Euforbium minutum adulteratur cum admixtione sarcocollæ. Auicen. & cum admixtione draganti rubei. Pla. Sed vt cognoscatur debet eligi vt dictum est in cap. de laxatiuis.

Gariofilus Galbanum G
Galanga.

Gariofili vetustate consumpti quorum exhalata est anima sophisticantur sic. Quidam ponunt tales gariofilos in aliquo vase prius

humectato parum & ligant in pãno & ponunt in acre per noctem: mane exiccant vt humiditas illa actualis non cognoſcatur. Tales verò gariofili cognoſcuntur: quia non habent ſaporem ita acutum ſicut boni gariofili. Cognoſcuntur etiam quia maiorem emittunt humiditatem. Et cognoſcuntur tertio, quia non multam habent planitiem. Alij aliter ſophiſticant tales gariofilos, pulueriſant gariofilos electos & conficiunt in aceto fortiſſimo addito modico vini odoriferi: & ex hoc vino vel aceto conſpergunt gariofilos inutiles inuolutos in panno per noctem, quia ſic contrahunt humiditatem & ſaporem acutum & vix cognoſcuntur in principio. Dignoſcuntur tamen quia illud acumen maius eſt in exterioribus quã in interioribus. In interiori enim ſubſtantia lingua modicum aut nullum ſentit acumen, & raro ſeruantur gariofili ſic ſophiſticati niſi per viginti dies. Platea.

Galbanum adulteratur per admixtionem ſerraturæ lignorum, alij per admixtionem colophoniæ in multa quantitate & fabarum fractarum abiectis corticibus, ſed debet colligi quod ſit albiſſimum, habens puras guttas quaſi amoniacum.

Galanga ſophiſticatur per admixtionem iunci cyperi vel biſtortæ, ſed cognoſcitur quia radix iunci inſipidum aut ſalſum habet ſaporem, biſtoria verò ponticum, ſed galanga acutum. Alij ſophiſticant ſic. Pulueriſant optimum galanga & piper & conficiunt in aceto, & imponunt radices iunci per duas noctes: & efficitur acuti ſaporis exterius: ſed cognoſcitur quia interius eſt ſaporis inſipidi, galanga verò acuti. Platearius.

Lignum aloes L
Lapdanum Licium

a Sunt aliqui deceptores qui accipiunt radices cameleæ, id eſt mezerion in montibus almaſiæ, quoniam videntur aſſimilari in colore, & pondere & ſapore cum ligno aloes, & ſophiſticant ipſas ponendo in vino ebullitionis pulueris ligni aloes per aliquot dies quod Deo & hominibus eſt abominabile, quoniam camelea multum laxatiua eſt, & lignũ aloes eſt ſtipticum & camelea de ſe nullius eſt odoris, ſed lignum aloes eſt odoris ſuauis. Autor pandectarum.

a Melius. id eſt laureolæ.

b Dicit Sala. quòd verum lignum aloes cognoſcitur ie quatuor, ſcilicet in colore, in odore, in ſapore & pondere. In colore, quia debet eſſe nodoſum fuſci & obſcuri coloris. In odore, quia quando comburitur ſupra carbones facit fumum boni odoris & facit ſpumã, & hoc eſt vnum de ſecretis ad cognoſcendum. Et in ſapore quod ſit amarum. Attende tamen quòd probatio veri ligni aloes quæ attenditur ex parte ſaporis & odoris habet veritatem dummodo radatur à ſubſtentia exteriori ſatis profundè, & probetur ſolum quãtum ad eius ſubſtantiam interiorem, quia poſſet eſſe error in hac probatione quantum ad ſubſtantiam eius exteriorem. In pondere verò agnoſcitur: quia ſi parum de eo ponatur in vno cyatho pleno aqua non notat vt alia ligna, ſed immediate petit fundum.

b Conditiones quibus cognoſcitur verum lignum aloes.

Lapdanum adulteratur per admixtionem puluerum nigrorũ &c.

crotarum caprinarum, & ideo eligatur quod possit malaxari, quia illud quod puluerizatur cùm tractatur manibus significat ipsum esse adulteratum aut vetustate cõsumptum.

Licium adulteratur cum amurca olei cum admiscetur in coctura eius & cum succo ab sinthij & felle bouino. Sera.li.ag. cap. Hadadb. Idem Bul.in seruitore. Ideo debet eligi liciũ quod habet spumam, & habet colorem similem sanguini & inflammatur in igne, & extinguitur in aqua: & cuius color exterius est niger, interius etiã declinat ad nigredinem, & quòd non habet in se pinguedinem, & quòd habet stipticitatem cũ amaritudine aut cuius color est sicut color croci. Bul.in ser.

M Muscus Manna
Myrobalani
Myrra

Muscus & maximè niger aut ad colorem rufum accedens, adulteratur ex admiratione panis assi vel sanguinis hirci, & ponunt ʒ. iij. vel iiij. de puluere prædicto. Discernitur tamen quia panis assus citò frangitur, & sanguis hircinus cum frangitur lucidus est & clarus & quandoque venditur cum ipsis pelliculis, & sophisticatur similiter cum puluere prædicto. Incidunt enim saraceni pelliculas, & remouent bonum muscum, & sophisticatum imponunt, & pelliculas conglutinãt inter pelliculas vt nõ appareat muscus sophisticatus cum pelle in duplo plus ponderat musco non sophisticato. Alij aliter sophisticant sic. Accipiunt carnem columbarum, siccant & terunt & puluerisant, & cum aqua rosarum miscẽt cum modico musci. Pla. Et dicit autor pandectarum, quod muscus & algalia adulterantur cum gummi inuento in radicibus xilocaractæ, quæ dicitur cedra, id est succus niger.

Falsificatores ex succara & folliculis senæ adulterant mannam cui post tempus accidit maturatio, aut mollescit & liquescit, & sic deoccultatur fallacia. Mesue.

Myrobalani non conditi nõ sophisticãtur: cõditi verò sophisticãtur quandoque hoc modo. Quidã accipiunt kebulos vetustos & ponunt in lixiuio calido donec inflentur & molles fiant & ingrossentur per quindecim dies vel plures & calefaciunt lixiuiũ cùm inflati & ingrossati fuerint, postea imponunt in fundo & dimittunt per mensem vel plus vsque dum omnino fiant nigri exterius & singulis diebus commouẽt. Quidam nuces maiores recentes in prædicto syrupo imponunt & operantur similes quidam ponunt albutum. Dicunt aliqui sic posse discernere, si actu penetretur sine aliquo obstaculo bonus est. Si verò non: non. Sed hoc est falsum quia tunc signatur albutium, quia omnes myrobalani recentes & veteres habẽt nucleos sicut pruna, vnde non possunt acu transfigi. Discernitur bonus hoc modo quia bonus cùm scinditur interius & exterius niger omnino reperitur, & cùm gustatur paruam habet põticitatem & multam dulcedinem. Sophisticatus autem cùm frangitur interius est subalbidus vel quasi pallidus, & habet ponticitatem multã & paruam dulcedinẽ. Plat.

Myrra adulteratur cùm admiſcetur ei gummi quod infuſum fuerit in aqua myrrhę. Ser.lib.ag. ca.Hęc autoritate di. Quandoque etiam adulteratur cum quodam lacticinio pernicioſo fit ipſa pernicioſa, & hoc quidem lacticinium nominatur alfericius, & eſt arbor pernicioſa. Auicen. Eligatur ergo myrrha noua leuis munda quæ quando tangitur eſt aliquantulũ aſpera & arida: & citò frangibilis, & quando frangitur remanet in eius fractura res alba, & figura eius eſt ſicut figura vnguiũ, & quæ eſt in fruſta magna, & color eius eſt vniformis, non diuerſus in exterioribus eius, ſili. interius eſt trahens ad rubedinem parum cum ligneis ſubalbidus & odor eius eſt delectabilis. Sera.lib.ag. cap. ſupradicto.

O

Opium Oppoponacum
Ozimum Os de corde cerui.

Opium adulteratur cum lacte lactucæ ſilueſtris, ſed tunc eſt debilis odoris, & etiam adulteratur cum gummi, & tunc eſt ſplendidum & clarum. Auicen. cap. de papauere.

Oppoponacum adulteratur cũ armoniaco & propriè ſupercolorando grana minuta ex eo. Sed odor & albedo in conſtacturis ſuis deoccultant fallaciam. Meſ. Nigrũ enim & leue eſt adulteratum cum armoniaco.

Ozimum adulteratur: quia ſophiſtæ apothecarij ſimiliter miſcent ſemen baſiliconis. Plat.

Sophiſtæ apothecarij ponunt pro oſſe de corde cerui cartilaginem quandam tortuoſam quę ibidem reperitur: ſed cognoſcitur quia talis cartilago non eſt rubea ſicut os, imò eſt alba, neque ſibi adhæret caro cordis ſicut ipſi oſſi. Platea.

P

Petroleum
Piper album.

Petroleum poteſt ſophiſticari facillimè ex alterius olei admixtione & parũ petrolei ſili. cognoſcitur quia multum alterius olei poteſt reddere petroleum fœtidum. Platea.

Piper album non habemus ſed loco eius venditur cathapucia trãſmarina, quæ piper non eſt quia groſſior eſt quam piper, nec acutũ habet ſaporem ſicut Piper. Pla.

R

Reubarbarum.

Non prætermittas quin ſcias quod in Reubarbaro cadit de adulteratione, accipitur enim ex eo integro ſicut eſt quantitas magna, & ſubmergitur in aqua per dies quinque, & dimittitur aqua illa deſiccari, & fiũt inde trociſci, & ſunt inde trociſci, & ſunt trociſci illi medicina regum Reubarbarum verò ſiccatur & venditur ſicut eſt, quòd iam perdidit animam. Sed cognoſcitur, quia illud in quo non accidit adulteratio eſt rarum & minoris ſtipticitatis, & eſt croceæ tincturæ. Adulteratum verò habet contrarium horum, & varietatem quã debet habere in fracturis ſuis, amiſit imò ſubnigreſcit in eis. Meſue.

S

Serapinum Sarcocolla
Storax Spodium
Sandalus Succus liquiriciæ
Scamonea.

Serapinum adulteratur cũ aſſa aut cum galbano: ideò eligatur quod non eſt in vehementia odoris aſſæ, nec habet odorem galbani Meſue.

Sarcocolla eligatur quæ est alba vel subalbida, & quæ est gummosa & grossa & non in puluerem redacta. Sæpè enim talis ex alio puluere solet sophisticari. Platea.

Storax solet sophisticari accipiendo rasuram siuæ limaturam yris yliricæ conficiendo cum melle & addendo storacem calamitā. Sed discernitur, quia sophisticata habet nimiam dulcedinem, & si manibus tractetur mox fit manus humida & parum viscosa, Si vetus est cum malaxatur pulueri satur.

Spodium sophisticatur sæpę ex radice cuiusdam cannæ combustæ: quinquæ ex ossibus canis combustis, & quinque ex marmore cōbusto, sed hoc est nimis ponderosum: vnde eligendum est quod subalbidum est & valde leue & continuū & grossum: quia in puluere facilè adulteratur & vix cognoscitur Si autem sit valde leue habens tamen aliqua partes subnigras bonum est. Platearius.

Sandalus rubeus sophisticatur ex brisilio: sed cognoscitur quia non est aromaticum & per hoc cognoscimus omnes scandalos. Pla.

Scamonea adulteratur cum sarcocolla & lacte titimalli: sed cognoscitur illa quæ est bona non adulterata: quia non pungit vel mordicat linguam forti mordicatione quia tunc non habet admixtum lactitimalli. Bul. in seruitore.

T. Turbith. Thamarindi.

Turbith adulteratur cum superlinitione in extremitatibus eius ex gummi dissoluto: sed cognoscitur ex eo quòd in suis confracturis est sine eo. Mesue.

Ex adulteratoribus quidam sunt qui falsificant thamarindos cum carne prunorum: sed deoccultat falaciā nigredo sine luciditate in ipsi, quia sunt humorosiores: & quia in eis est odor & sapor prunorum. Mesue.

V Viride æris.

Viride æris adulteratur cum pumice & marmore pistatis. Et sunt qui miscent cum calcanto & qui vult cognoscere illud quod est adulteratū cum pumice vel cum marmore madefaciat manum suam in aqua & ponat super eum: quia statim dissoluetur, & sunt qui masticant ex eo cum dentibus & sic percipiunt lapides & dicernitur illud quod est adulteratum cum vitreolo ponendo ipsum in lamina ferrea super ignem & si continet aliquid vitreoli quando erit combustum fiet rubeum, sed id quod non est adulteratum remanet in suo colore & in sua figura. Bul. in seruitore.

Z Zuccara.

Sophisticatur zuccarum ex spuma succicanæ, cum enim bullit super ignem ad spissitudinem spuma ex spumo huiusmodi fit zuccarum sophisticatum: sed cognoscitur, quia leuius est alio & interius cauernosum multo. Vnde vt non decipiaris in magna emptione zuccari frangatur tortellus zuccari & gustetur. Si enim infra foraminosum est valde & sensui non sentiatur valde dulce, sed quasi euanescat in ore, & quasi crepitat in masticatione scias illud vanum esse & spumosum. Platea.

Cum his itaque suprascriptis potest quilibet apothecarius sufficiēter & cum bonis simplicibus munire bothecam suam. Si aliqua sint in aliqua contracta simplicia visitata suprascriptis muniatur, vt mo-

ris est. Et in hoc habetur finis particulæ primæ libri primi cum dei laude.

Particulæ primæ, libri primi finis.

Secunda pars primi libri incipit.

Xpedita particula prima huius præsentis opusculi vbi docuimus apothecarium conuenienter munire bothecam suam simplicibus: consequenter in hac secunda particula antequam de compositis aliquid in medium afferamus quia contigit in compositione varis & diuersis preparationibus simplicia debere preparari, conuenit rectos modos preparationis simplicium præferre.

Huius autem particulæ erunt capitula quatuor.

Capitulum primum de medicinis quæ debent ablui, & quomodo.

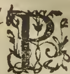
Capitulum secundum de medicinis quæ debent aduri, & quomodo.

Capitulum tertium de modo excoriandi radices & semina.

Capitulum quartum de modo extrahendi musci lagines a seminibus & radicibus.

De medicinis quæ debent ablui & quomodo.

CAP. I.

Ropter quatuor causas lauantur medicinæ: sicut notat Mesue lib. I. de consolatione medicinarum sectione prima de lotionibus medicinarũ. Primo quędam lauantur medicinę vt ab eis tollatur acumen: vt cum lauatur semen vrticæ, cum aqua muscilaginis dragaganti. Secundo lauantur medicinę vt ab eis tollatur altera suarum virtutum, & propriè malignior deterrens, & remaneat ei melior suarum operationũ & incolumior, sicut lauatur lapis lazuli & lapis armenus vt soluant per ventrem tantum & sine angustia, non loti enim per vomitum & per ventrem soluunt & cum angustia, & sicut lauatur lacca vt sit minus solutiua & remaneat ei vt sit oppilationum aperitiua, & sicut lauatur aloe, non lotus enim magis laxat & minus confortat membra nutricationis lotus verò facit contrarium. Tertio lauantur medicinæ, vt ab eis abstergantur partes immundæ vt generaliter lauantur omnes medicinæ minerales. Vnde Auicenna ij. cano. ca sæpius alegato, de electione medicinarum & ipsarum conseruatione. Medicinæ quę sunt de mineris sint mundæ, à permixtione extranea imo sit illud quod collectum est in ipsa puta substantia de suo genere non fractum in suo colore & gustu quæ sunt ei propriæ. Quarto lauantur medecinæ vt magnificetur virtus earum, sicut lauamus aloen cum aqua specierum aromaticarũ: vt magis confortet: & lauãtur aliquę medicinę cum alicuiq; rerum solutione multiplicantium sicut cum turbith & agarico vt magis soluant & lauantur cum aqua bdellij & dragãti: vt resistatur suæ virtuti aperitiuæ venarum. Medicinæ autem quæ cõmuniter abluũtur tã plantarum quod mineraliũ

& quam etiam ſumptarum ab animalibus ſunt iſtæ.

A Aloe Acatia Antimonium.

Aloe ſic abluitur. Accipe de aloe ſuccotrino mundo quod cito frangitur & habet colorem epatis & cuius odor eſt bonus lib.i. tere bene & cribra deinde accipe caſiegneæ, ſpicæ nardi, aſari, ſquinanti, carpobalſami xilobalſami, cinamomi, ligni, aloes, croci, maſticis, lacceanũ.ʒ iij. contunde & coque in lib. vj. aquæ donec conſumpta ſit medietas aquæ: cola & exprime & repone in vaſe vitreo: & rora aloem ex iſta aqua donec imbibatur totum, & pone ſupra vas marmoris aut vitri: aut tere in ſole bene, & pone in parapſide munda & cooperi panno groſſo & dimitte ſiccari ab illa aqua, & cum deſiccatum fueri reduc iterum ad tincturam ſecundo, & inbibe iterum ex aqua iſta & dimitte ſiccari ſicut prius: & iterato facias hoc donec aqua penetret partes eius omnes & ſit aqua tota conſumpta vel expleta terendo inbibendo & deſiccando ſicut dictum eſt, & cum vltimo ſiccatum fuerit repone in vaſe vitreo mundo, & vtere. Bul. in ſeruitore.

a Omnes iſti modi videntur idē dicere ſed vt plurimum tenetur modus faciendi Meſue.

a Aliter ſic Accipe macis nucis muſcatæ cinamomi, ſpicę, calami aromatici, cubebæ, ſquinanti, aſari, maſticis gariofilorum ante partes equales, croci pars media bulliant in ſextuplo earum aquæ vſque ad tertiam eius cum facilitate, & impone pro qualibet libra illius aquę aloes ℥.vj. & permitte ſiccari in vmbra prius & perfice exiccationem in ſole. Aut fiat infuſio illa in aqua caſei & erit melius & adhuc erit melius ſi ſibi addatur yſopus & caſialignea. Vel fac cum ſpeciebus hieræ pigrę. Gal. Meſue ca. de aloe.

b Iſte modus receſſit ab vſu ſed tenetur vnus modus generalis ablutionis aloes ad omnē propoſitum.

b Modus alius ablutionis aloes quo vtēdum eſt in ęgretudinibus melancholicis. Accipe croci, ſpicę, nardi, cinamomi, xilobalſami, carpobalſami caſielignę, azari, añ.ʒ.x, ſquinanti, ſticadæ arabis añ.ʒ.v. coque in libro x. aquę fontis ſuper ignem leuem, & paruũ quouſque remaneat tertia pars & cola cum colatorio groſſo & exprime, deinde accipe de aloe ſuccotrino lib.ij. & tere in cribro & imbibe ex aqua iſta ſupra petram marmoris, & aſſidua trituram eius & infuſionem & deſiccationem ſecundum ſupradictam diſciplinam donec biberit aquam illam totam vltimo tere & ſerua in vaſe ſtricti orificij ne virtutem amitta, & oppila os vaſis, & tua intereſt vt addas & minuas ex iſtis medicinis ſecundum oportunitatem egritudinis. Bul vbi ſupra.

Acatia quoniam compoſita eſt ex ſubſtantia terrea ſtiptica & ex ſubſtantia ſubtili, ideo eſt mordicatiua, eius autem mordicatio ablutione remouetur. Auicen. in ij. can. ca. proprio de acaria. Modus verò ablutionis eius eſt talis, tere eam cum aqua dulci ſæpe, & proiice aquam quæ ſupernatauerit, & fac hoc donec videas aquam claram & fac ex ea trociſcos & ſerua.

Et ſunt qui lauant eam cũ aqua roſarum quando volunt frigiditatem eius maiorem & ſedationem doloris magis. Bul. in ſerui.

Antimonium abluitur ſicut marcaſita: & cathimia de quibus inferius in locis propriis.

B Borrax. Batituta æris.

Borrax

Borrax si abluitur. Mitte borracem in mortario cum aqua & manibus confrica fortiter & cum resederit liqua: & iterum mitte aquã confricans hoc facies quandiu limpida & munda exierit, & sic in sole sicca & vtere. Dia. cap. viscalos.

Batitura æris est illa quæ cadit sub incude quando maleatur æs. Bul. in serui. Sic autẽ debet ablui. Sume batituram ęris, & purga ex ea lib. ij. & pone in mortario, & pone super eam aquam claram dulcem & misce bene donec squamæ descendant in fundum vasis & ascendat putredo in aqua: & proiice aquam & aufer quod est clarificatum. Et pone lib. j. s. aquę pluuialis: & iterum misce in mortario cum manu. Et quando videris eã leuem proiice aquam paulatim donec remaneant. ℥. ix. & laua iterũ lotione forti: & postea comprime squamas illas appodiando parietibus vasis: & exprimatur aqua ab eis: & tunc accipe aquam illam & pone ipsam in vase ęris rubei: quia ista aqua est corpus squamarum & subtilitas earum virtus qua debemus vti in medicinis oculorum. Illud verò quod remanet habet modicam virtutem: & oportet quòd lauetur alia vice & quòd misceatur bene quousque nihil remaneat illius leuis, & postea cooperi residuum cum panno, & dimitte duobus diebus, ita quod nõ commoueatur & post duos dies clarifica & repone in vase stricti orificij. Aliquid lauant florem æris eodem modo. Bul. in seuitore.

C
Cerusa. Climia.
Cathimia Calx.
Ciminum
Cordumeni
Carui Cornu
Cinis lanæ
Cortices ouorum
Conchilia.

Cerusa sic abluitur. Tere cerusam in aqua sæpe & proiice aquã semper: & ablue sicut lauatur scoria auri & argenti, vt infra statim docebitur.

Modus abluandi climiam. Climia arabicè: idem est quod scoriæ quoruncunque metallorum. Bul. in seruitore. Ideo dicitur climia auri, climia argenti: & sic de aliis. Climia autem auri & argenti sunt magis vsuales in medicina, ideo de his solum hic loquemur. Abluuntur itaque sic. Terantur cum aqua & abiiciatur illa aqua & fiat hoc sæpe: tandiu quod non appareat super aquam aliquid putredinis. Deinde collige sic eam & reserua. Simili etiam modo lauãtur scoria æris bul. in seruitore.

Cahimia id est tuthia sic abluitur. Tere cathimiam grosso modo ne terantur partes quæ sunt in eis ex lapideis venis, deinde liga eam in panno grosso ex lino & pone coram te parapsidem magnam cum aqua dulci, & submerge peciam illam in qua ligasti tutiam in aqua & frica manibus & in merge cum aqua illa sæpe, & diligenter donec dissoluatur, quod est subtile ex ea & egrediatur ex panno in aquam & tua interest, vt reponas aquam illam cum eo quod ęgressum est de tuthia in parapside alia, & frices iterrum pannum in aqua alia & hoc fac quousque tota terræ streitas tuthiæ excoletur à panno. Vltimo proiice quod remanet ex lapidibus in pecia. Deinde misce aquam quæ est in

parasíde cum tuthia & proiice aquam illam cum illo subtili terreo & in illa pinguedine quæ natat super aquam per agitationem eius in vale alio, & facias hoc cum summa facilitate: ita quod separes illud subtilissimè ab arena quæ descendit in fundo vasis & proiicias aquam illam secũdo & tertio quousque nihil remaneat de sorde eius. Deinde proiice arenam quæ sua grauitate iacet in fundo vasis. Reliquum vero quod reseruasti dimitte residere in aqua donec descendat ad fundum: tunc proiice aquam cum facilitate donec remaneat cor purum. Hoc autem pone sub sole donec desiccetur & repone & serua. Bul. in seruitore. Aliter sic. Collige cor eius, & spumã eius seu pinguedinem eius de superficie aquæ cum toto mundo & proiice substantia, & fac ita sæpe quousque egrediatur tota spuma eius & tota subtilitas eius & ablue cotum eius a tuthia, quæ est in ipso qualibet vice & pone sub sole cum expleueris donec siccetur. Bul. in seruitore.

Calx viua sic debet ablui, accipe quod est de ea album, & mundum, & tere & cribra calcem albã & mundam: & pone in parapside munda & pone super eam de aqua dulci quantitatem sufficientem ita quod cooperiatur ab aqua & dimitte per horam & postea misce: & cum residentiam fecerit ad fundum vasis, proiice aquam & fac ita septem diebus vel decem, postea proiice aquam desuper & repone Bul. in seruit.

Ciminum & Cordumenum sic debent ablui. Accipe de cordumeni aut de cimino nouo albo, & purifica a lignis & a sorde, & pone in olla lapidea & cooperi cum aceto forti cuius quãtitas sit ita quod totum imbibatur à cimino & nihil remaneat. deinde extende eum super sextorium in vmbra vsque ad exiccationem. Bul. in seru.

Forma abluendi carui cum debet poni in medicinis ad fluxum ventris. Accipe de carui & pone in vase mundo: & pone vas supra ignem vna hora donec sit fere calidum, deinde infunde supra ipsum lac capræ quantitate qua cooperiatur & dimitte duabus horis & sicca & serua. Et ista ablutio dicitur communiter eius confectio.

Dictum est supra scilicet in prima particula huius ca. de medicinis sumptis ab animalibus, quod solum vtimur in medicinis cornu serui & cornu capræ quæ prius debent aduri & postea ablui.

Abluuntur ergo cornu cerui & cornu capræ & cortices ouorum & conchilia post ipsorum adustionem sicut scoria siue climia. Bulcrasis in seruitore.

Forma abluendi cinerem lanæ adustæ. Accipe cinerẽ lanæ & pone in parapside & funde super eam aquam & misce & expecta donec clarificetur in aqua & cinis descendat, & proiice aquam illam funde iterum aquam, & fiat vt prius tandiu donec cinis non pungat linguam quando gustatur: sed sit stipticus gustui: postea sicca & serua: quia ita debet poni in medicinis oculorum. Bul. in seruit.

Dragagantum.

Dragagantum abluitur & colatur vt purificetur: & hoc potissimè quando debet poni in alcohol aut in looth. Modus vero purifi-

candi & abluendi ipsum quãdo debet poni in alcohol est talis. Accipe de dragaginto & tere tritura grossa, ne ligna eius cum eo terantur: & pone in olla vitreata & cooperi cum aqua clara munda vel aqua rosata, & dimitte per noctem & in mane aspice si est necessaria alia aqua & adde & si non, misce bene cum manu donec totum liquescat & proiice eam supra cribrum mundissimum: & duc cum manu hinc & inde donec descendat de cribro totum colatum, & sunt qui desiccant & seruant desiccatum, & sunt qui vtuntur eo sicut est Bulcrasis in serui.

E Aes vstum.

Aes vstum sic abluitur. Tere ipsum in aqua dulci secundum modum quo lauatur cerusa: mutando aquam ter in die donec nihil remaneat putredinis.

Bulc. Et eodem modo lauatur scoria æris: que alio nomine dicitur

F climia. Flos eris.

Flos eris abluitur sicut eius batitura. Bul

G Gummi Arabicum.

Gummi arabicum abluitur vt dragagantum. Lapis lazuli.

L Lapis armenus. Lithargirium.

Lacca Limatura ferri.

Ars lauandi lapidem lazuli & lapidem armenum est eadem omnino, & est talis. Teratur cum facilitate in vase lapideo: deinde fundatur desuper aqua & lauetur terendo: & fiat illud trigesies semper innouando aquam. Et adhuc decies post illud lauetur cum aqua rosa. Mes. ex autoritate alexandri, & ex autor. alkindi dicit quod lauetur cum aqua bluglosæ post purgationem eius. scilicet à partibus grossis & terreis & lapidosis scilicet post ablutionẽ cum aqua dulci: vt dictum est. Ex hoc enim acquiritur ei mirabilis proprietas ad ægritudines melãcholicas. De lapide tamẽ armeno dicit Rabimoyses in tractatu suo speciali de mania & melancholia, quod non cognoscitur. Et de eo etiam fecit Auenzoar nobilior medicorum dubietatem vt singulariter notat Io. mat.' de gradi papiensis doctor clarissimus & rerum ignotarum diligens perscrutator: asserens se quesiuisse ab apothecariis quid esset lapis armenus: nec vnquam scire aut videre potuit.

De lithargirio inquit Bulc. in serui Vnguenta quæ fiunt ex lithargirio quod est aurei coloris declinans ad albedinem sunt nobilissimæ bonitatis. Sed si lithargirium fuerit nigrum aut habens in se aliquid plumbi, erit vnguentũ quod fiet ex eo nigrum & turpe, nisi abluatur, si ergo volueris ipsum abluere & dealbare, elige quod habet colorem auri, & quod sit graue & mundum à plumbo & frange in frusta quantitatis fabæ, & accipe quantitatem ex eo quam volueris & pone in olla rudi & proiicias aquam desuper & pone super id de frumento bono & purgato quantitatem quandã, & accipe de hordeo pugillum vnum & liga eum in panno lineo nouo subtili, & suspende, & liga eum in orificio ollę intra ipsam, & facias feruere donec crepet ordeũ. Deinde auferas ab igne & pone id quod est in olla in perua parapside munda & proiicias frumentum & funde super litargirium aliam aquam & ablue ipsum fricando mani-

bus fortiter, post ea dimitte ſiccari deinde accipe & tere ipſum & proiice de ſuper aquam calidam, & agita ipſum & dimitte quod reſideat & abiice aquam & iterum deſicca prius & facias hoc deſiccando, terendo & abluendo tandiu quod ſubtilietur & diſſoluatur in aqua, deinde expecta quod reſideat & clarificetur aqua & abiice ipſam & tere quotidie ſępe in die & in veſperis: & pone ſuper eam aquam aliam, & dimitte per horam vnam & cola facias hoc totum ter in die quinque diebus continuis post hoc proiice ſuper duas lib. ex eo. ℥. ij. ſalis gemmæ & infunde ſuper ipſum aquam aliam. Et quando fit album pone ſuper ipſum aquam calidam & facias ſecundum quod feciſti prius tandiu quod nihil remaneat in eo ſalſedinis: & poſtea dimitte ſiccari in ſole, mouendo ipſum ſæpe donec ſiccetur tota humiditas, deinde repone & ſerua. Alius modus, accipe de lithargirio li. ij tere bene deinde accipe de ſale gemma nigra li. vj. & miſce cum lithargirio & pone in olla rudi: & proiice ſuper ipſum tantum aquæ quod cooperiatur: & agita tota die mane & ſero, & ſi aqua videatur minui, adde paulatim, & fac id. xxx. diebus agitando vt dictum eſt: ne coaguletur & putrificetur, & poſt triginta dies abiice agitando paulatim deinde pone ipſum in mortario & tere, & poſtea, proiice ipſum in parapſidem terrea munda, & proiice ſuper ipſum aquam & agita cum manu motione forti, & dimitte donec reſideat, & abiice aquam illam & ſuperfunde aliam aquam, & facias hoc quouſque ſalſedo tota recedat: poſtea dimitte fere exiccari & informa trociſcos & ſine eos ſiccari & ſerua in vaſe plombeo. Alius modus. Frange lithargirium, in fruſtra quātitatis fabæ & pone ipſum intra ſtomachum apri, & fac hoc tandiu feruere in aqua donec ſtomachus coquatur, deinde extrahe ipſum à ſtomacho, & pone cum eo ſale quantitatē que ſit ſufficiens: & tere & laua ſicut dictū eſt ſuperius. Alius modus: accipe lithargirij quantitatem lib. i. & miſce cum eo tantundem ſalis, & pone ſuper ipſum aquam & tere in ſole, & muta aquam vna vice poſt aliam quouſque albeſcat.

Alius modus: accipe quantitatem lithargirij & inuolue in coto albo & pone in olla fictili & pone deſuper ipſum aquam & accipe fabas recentes vel nouas. P. i. & pone deſuper & permitte tandiu bullire quouſque fabæ crepuerint, & cotum ſit nigrificatum & proiice & cola & inuolue in poto alio, & ſuper pone aliam aquam clarā ponendo alias fabas vt prius & coque iterum vt feciſti, & facias hoc ter, vel amplius quouſque cotum non tinguatur, & poſt pone ipſum in vaſe aliquo & pone ſuper omnes lxxx. ℥. ex eo ſalis nitri quantitatem. lib. i. & tere ſimul & iterum ſuperpone de ſale nitro albo fortis albedinis. ʒ. xlij. poſtquam ſal nitrum prius diſſolueris in aqua & tere bene donec albeſcat magna albedine, deinde pone in vaſe terreo magnum habente orificium, & ſuperpone aquam multam & agita & dimitte donec reſideat & aqua clareſcat & abiice ipſam, & iterum pone aliam aquam:

& fac ita donec aqua dulcescat & nihil remaneat salsedinis. In fine verò cola aquam & pone in olla terrea noua vitreata in sole xl. diebus in æstate, & post xl. dies quando erit desiccatum vtere eo. Alius modus accipe lithargirij boni aure, partem i. & tere bene & pone super ipsum de sale communi partes duas: & pone super ipsum quãtitatem aquæ qua cooperiatur & superet circiter quatuor digitis: & dimitte in vase septem diebus & misce omni die bis, & post septem dies proiice aquam & pone aliam aquam, & muta aquam illam quotidie vsque ad finem, xl. dierum tunc aqua illa dulcificabitur & lithargirium dealbabitur sicut cerusa fac trociscos & serua & vtere. Omnes autem istos modos ablutionis lithargirij scribit. B. in seruitore de verbo ad verbum.

Lacca sic debet ablui accipitur gummi eius & teritur & proiicitur desuper aqua calida in qua bullierunt aristologia & squinatum & moueatur cum pistello & dimittatur residere & eiiciatur aqua. Deinde siccetur in vmbra & reponatur in vase vitreo, & si non clarificatur prima vice facias secundo Sera. li. ag. ca. Acc. autoritate dia.

Limatura ferri sic abluitur, elige limaturam ferri & non fit mixtio alicuius alterius metalli vt æris vel plumbi & similium, eent enim periculum cum daretur in potu, & pone in vase mundo & proiice desuper parum acetij, & ponatur sub sextorio mundo, & iterum super sextorium ponatur corium aliquod, & ibi dimittatur xxx. diebus ad minus. xxvij. & extrahe & inuenies colorem eius sicut zinar. desicca & vtere.

Vel sic ablue cum aqua dulci aut cum aceto & cola parpanum & dimitte sub sextorio quousque putrescat, & postea ablue & repone.

Marcasita, M

Marcasitæ duæ sunt species scilicet aurea & argentea & illa quæ est grauior est melior. Et modus ablutionis eius est, quod accipias de ea quæ est aurea, & tere & cribra & iterum pone in mortario & proiice desuper de aqua pluuiali, & terre & sicca, & iterum pone aquam aliam, & facias hoc septem diebus continuis, & postea adde parum musci & tere & vtere ea.

Bulcra.

Ossa. Oleum. O

Ossa antequam abluantur debẽt prius aduri, & post ea debent ablui sicut abluitur scoria vel cathimia.

Oleum ad faciendum omnia olea debet ablui & albificari & sic dicitur oleum compositum. Forma vero ablutionis eius est talis, accipe de oleo boni odoris & saporis, & pone in olla, & misce cum aqua calida, deinde pone in sole quousque albescat, & tunc pone iterum in sole quousque separetur oleum ab aqua, & collige oleum de superficie aquæ cum cocleari & repone: & si fuerit album prima vice bene & si non iterum repone in aqua sicut prius, & misce secundo & tertio donec albescat.

Aliter sic accipe vas vitreatum intus & extra, & fac foramen in fundo eius, deinde pone digitum super foramen, & pollicem super os vasis & agita vas cum oleo &

aqua agitatione forti, & dimitte per horam: scilicet quousque separetur oleum ab aqua & natet oleum super aquam, tunc aufer digitum à foramine vasis quousque egrediatur aqua & incipiat egredi oleum, tunc opila iterum foramē, & pone aquam calidam super oleum & agita sicut prius, & hoc fac donec oleum albescat secundum voluntatem tuam. Bulcrasis in seruitore.

P Plumbum.

Plumbum sic abluitur, oportet quod habeas mortarium & pistellum de plombo, & proiicias in mortario patum aquæ, & agita cum pistello diu donec aqua incipiat ingrossari & denigrari, deinde cola ipsum per pannum ligneum: & fac hoc ter vel amplius & dimitte quod colatū est quousque descendat plumbum ad fundum vasis in quo ipsum colasti, & post ea proiice aquam, & pone aliam aquam, & laua ipsum sicut lauatur scoria auri vel argenti, & sæpe quousque non remaneat in aqua vlla nigredo, & fac trociscos & repone.

Alius modum lauandi plumbū, accipe plumbum purum & lima ipsum cum lima, & tere ipsum modicum cum aqua in vase quod dicitur salaxa, & pistellum est de petra, & pone desuper aquam & laua & cum manu aduna, & quod egreditur de nigredine proiice, & scias quòd non debet lauari vna vice multum, ne conuertatur in cerusam, sed debes expectare parum & postea reiterare aquam aliam & sinere quousque plumbū descendat ad fundū vasis & proiice illam, & iterum mitte aliam. Finaliter verò abiiciatur tota aqua, & fac ex eo trociscos & repone & vtere. Bul. in ser.

Spodium

S Sarcocolla

Spuma maris.

Spodium abluitur sicut ponsiligos, & ponsiligos est tuthia: & tuthia est cathimia de qua dictum est in litera T.

a Nutritio sarcocollæ.

a Sarcocolla sic debet ablui, accipe de sarcocolla bona alba & grossa, & pone in vase vitreo ampli orificij, & emulge desuper eam lac asinæ in quantitate pauca, siue infundatur in ipso lacte vt liquefiat & remaneat quasi sicca, & pone subito in sole vt cito desiccetur, & quando erit sicca oportet quod iterum mulgeas secundum quantitatē quam dixi. Sed semper caueas ne cooperias eam lacte, ne acescat lac antequam desiccetur & destruatur. Fac ita quater vel quinquies, & cùm hoc feceris sicca bene, & serua & si non habeas lac asinæ paratum fac cum lacte mulieris quia est melius. Et sunt qui abluunt cum lacte equæ & capræ & aliis speciebus lactis, sed lac mulieris est preciosius. Bul. in ser. Et dicitur ista ablutio sarcocollę eius nutritio vel confectio.

Spuma maris abluitur sicut abluitur climia. Bul. in ser.

De adustionibus medicinarum, & quæ ex his debent aduri & quomodo.

CAP. II.

INquit Mesue assationes medicinarum in frixoriis, & in patellis fiunt tribus de causis: Prima, vt earum virtus augeatur

ficut verbi gratia assatur squilla vt fiat magis solutiua. Secunda causa est prædictæ opposita s. vt virtus medicinæ diminuatur ; ficut verbi gratia assatur psilium vt fit humiditas eius minus lubrica, & minus soluens; & assanturplura vt mitiora fiāt. Tertia causa propter has duas causas simul scilicet sed vt medicina habēs in se duas virtutes reprimatur quantum ad vnā virtutem, & vigoretur quantum ad aliam vt est facile videre in myrobalanis & reubarbaro, in quibus simul est virtus solutionem faciens, & virtus faciens cōtractionem. In eorum autem assatione minoratur virtus faciens solutionem & vigoratur virtus faciens contractionem. Et in ben, quod est granum hermesis: est virtus vomica, & virtus soluens per ventrem, dum autem assatur maturatur eius humiditas superflua baturachia faciens subuersionē & nauseam & remanet virtus solutionē faciens. Istæ autem sunt medicinæ quæ communiter assantur secundum ordinem literarum minoris alphabeti, vt consuetum est.

A

Atramentum Alumen
Aloe Alkitran
Arsenicum Acatia.

Atramentum sic aduritur, accipe de eo & pone super testam nouam & pone testam super prunas & vre, & sic quantitas adustionis si fuerit attamentum non multæ humiditatis quando non apparebunt ampullæ & erit desiccatum desiccatione forti, & si fuerit amplioris humiditatis oportet quod dimittatur super prunas quousque mutetur color eius infrase, & vertatur ad similitudinem mogrę, id est sinopis, tūnc oportet quòd auferas ab igne & purges : & sunt qui ponunt super prunas & exufflant desuper donec declinet ad citrinitatem aut ponunt super testam, & ponunt super prunas, & miscēt donec mutetur color eius. Bul. in serui.

Alumen comburitur sicut atramentum nisi quod nō fit rubeum sicut illud. Bul.

Aloe sic aduritur, oportet vt ponas aloem in olla munda & super prunas donec aduratur. Bul. in ser. Arsenicum seu auripigmentum sic comburitur: pone auripigmētum in vase fictili supra carbones accensos, & agita satis ipsum sine intermissione, & quando erit valde calidum & color mutatus auferatur ab igne & dimitte infrigidari, & tere & repone. Bul. in serui. Acatia sic aduritur, pone supra prunas & assa quantum est necessarium. Bul.

B

Bolus armenus Borrax.

Bolus armenus sic aduritur, frange ipsum in frusta quantitatis fabæ, & pone super testam vel laminam ferream. Bul.
Borrax sic aduritur, mitte Borracē tritam in sartagine & carbonibus impone & coque. Dias. ca. Viscalos.

C

Climia Corallus
Calcantum Cerusa
Conchilorum teste
Cornu cerui & capræ
Canceri Cantarides
Cortices ouorum.

Climia quorumcunque metallorum in generali sic aduritur. Pone ipsam super ignē de prunis donec calefiat & faciat ebullitiones similes vesicis, sicut facit sco-

ria ferri, & extingue eam in æstate in vino, & qui eget vsu eius in scabie oculorum oportet vt extinguat eam in aceto. Alij verò accipiunt scoriam combustam in hũc modum quem dico, & terunt ipsam in vino, & ponunt ipsam in ollam factam ex argilla, & comburunt alia vice, & tertio donec vertatur in cinerem & nihil remaneat grossitiei. Bul. in ser. Specialiter climia ferri sic aduritur. Teratur tritura grossa & ponatur in aceto vel rob. & exiccetur & assetur super prunas Bu. in se. Specialiter etiam climia auri & argenti sic comburunt, accipe de scoria cabrusiæ quantum vis, & confice ipsam cum melle, & pone ipsam in vase fictili nouo & opilla orificiũ eius & lini cum argilla, & facias foramen in summitate coopertorij, per quod fumus exhalet & pone vas in medio ignis ex carbonibus. Quando ergò incipit scoria comburij aspice fumum qui egreditur ex foramine: si declinat ad nigredinem, dimittas adhùc super ignem, sed quandò videris ipsum declinare ad albedinem, aufer ab igne & extrahe scoriam in a vase, & pone super ipsam de bono vino quantitatem qua extinguatur dimitte refrigerari & tere & vtere. Bul. in serui.

Corallus sic aduritur. Accipe corallum & pone in ollam terrea, & pone in furno per noctem, si bene comburitur, benè est, sed si non, iterum ponatur donec comburatur. Et sunt quidam qui ponunt in crucibolo & exufflant & cõburitur sicut volunt. Bul. in ser.

Calcantum aduritur sicut atramentum. Bul.

Cerusa sic aduritur, accipe testã nouam ex terra & pone super prunas & puluerisa desuper cerusam postquàm fuerit trita, & moueatur sine intermissione, & quando fuerit conuersa in colorem cineris, auferatur ab igne & infrigidetur & vtere. Aliter sic. Pone in vase concauo postquàm teritur & moueatur donec fiat sicut auripigmẽtum rubeum: deinde auferatur ab igne & administretur. Ser. li. ag. c. affidegi.

Conchilia sic aduruntur. Testæ earum ponantur in olla munda, & pone in furno figuli vna nocte, deinde extrahe, si sunt combustæ sicut cinis albus, benè. Si autem non, pone iterum in furno panis vel eodem, & dimitte donec sint albę calcinatę. Et sunt qui ponunt cocleas super prunas & exufflant & dimittunt donec fuerint albæ, & terunt & ponunt supra testam ferream super carbones & exufflant donec sint albæ secundum voluntatem eorum.

Cornua cerui & capræ sic comburuntur. Accipe de cornu cerui, aut capræ, & accipe sicut est, & pone super prunas & exuffla donec albescat. Qui vult comburere secundum aliam formam, frangat ipsum in frusta & ponat eũ in olla, & faciat sicut dictum est de conchiliis. Bul.

Cancri sic debent aduri. Accipe cancros fluuiales viuos, quando sol erit in signo arietis, tredecima die mensis lunaris, & pone in furno panis quousque comburantur, & non conuertantur in cinerem, & quidam incendunt furnum cum lignis vitis & forma est eadem. Et qui sunt pro ptisicis & emop-

emoptoicis abſcindunt pedes eorum & dentes, & ſic comburunt. Bul. in ſer.

Cantarides debent cōburi ſicut comburuntur Irūdines. Bul in ſer.

Cortices ouorum comburuntur ſicut comburuntur conchilia. Bul. in ſer.

D Dragagantum

Dragagantum ſic debet aſſari. Frange eum in fruſta ad magnitudinem orobi. Deinde accipe patellam & calefac, & aufer ab igne & pone ſuper eam dragagantum & miſce benè ſine intermiſſione donec albeſcat. Et ſi non albeſcat prima vice, fac iterum vt prius donec ſic album.

E Es.

Es ſic aduritur ſecundum aliquos accipe clauos æris repertos in naui, & pone in olla fictili cruda cum ſulphure & ſale partibus equalibus, & fac vnum ſolarium primo ex ſale & ſulphure & poſtea ex clauis: poſtea adhuc aliud ſolarium ex ſulphure & ſale, & poſtea ex clauis, & ſic gradatim procedēdo quouſque tota olla ſit plena, & poſtea cooperi vas cum coopertorio terreo, & pone in fornace figuli & dimitte quouſque vas benè coquatur, & aufer & repone. Alij verò radunt ſuper ipſum alumen iameni deſuper loco ſulphuris. Alij comburunt cum ſulphure ſolo, ſed id fit nigrum. Alij verò liniunt clauos cum ſulphure & alumine diſſolutis in aceto, & adurūt in vaſe crudo. Et alij accipiunt clauos & ponunt in vaſe æreo, & proiiciunt deſuper acetum & comburunt, & poſtquam aduſtum eſt ſemel proiiciunt iterū deſuper acetum, & ſic faciunt ter & reponunt. Alij verò ſic comburunt, æs accipiunt limaturam æris rubei, & ponūt deſuper octauam partē ſui de ſulphure & ligant pecia, & liniunt vel lutant cum argilla, & ſinūt ſiccari, & poſtea ſepeliunt in igne facto ex ſtercoribus animalium duobus diebus, quia exit aduſtum. Et melius æs vſtum omnibus, eſt id quod apportatur de Babilonia, & poſtea id quod venit de cypro, quod declinat ad nigredinē & ruborem. Bul. in ſer.

Fex vini & aceti. F

Modus comburendi fecem vini & aceti accipe fecem vini & munda & ſicca eam in teſteo vaſe ſuper ignem magnum & dimitte donec comburatur, & ſignum combuſtionis eius eſt quando mutabitur color eius in albedinem & pungit linguam cum inflammatione & ſimili modo comburitur ſex aceti. Bul. in ſer.

Gummi omnes Gallæ. G

Forma aſſandi gummas vt gummi arabicum, & generaliter omnes alias gummas eſt ſicut forma aſſandi dragagantum.

Forma aſſandi gallas. Frange vnam quanque gallam in quatuor vel in quinque partes & infunde eas in oleo oliuarum vna hora, deinde aſſā ſupra patellā ferream vel teſteam calefactam primo, & caue ne aduratur & deſtruatur virtus earum. Bul. in ſer.

Kathima Karabæ. K

a kathimia ſic aſſatur. Accipe eam & ere benè aut accipe de lauata trociſcata, vt in cap. de ablutionibus & pone ſuper teſtam nouam: & pone ſuper prunas & volue trociſcos cum aſſiduatione donec ſiccentur, & fiant rubi, & repone, &

a Aſſatio Kathimiæ.

a Combustio kathimiæ.

vtere. Bul. in serui. a Combustio tamen eius fit in hunc modum. Accipe de tuthia lota & confice eam cum melle bono ita quod fiat ad modum pastæ, & pone in olla terrea quæ habeat orificium strictum, & cooperi cum coopertorio conuenienti orificio eius, & oppilaliniendo cum argila, & fac foramen in medio coopertorij, & pone in fornace calcis, & dimitte donec vratur, & quando erit adusta, cuius signum est quod non egreditur à foramine fumus, aufer ab igne, & extingue eam calidam in rob. & sicca & repone. Bul. in serui. b Karabe sic assatur, frange ipsam in fracturis paruis & assa vna vice, vel duabus & serua. c Sed combustio eius fit in hunc modum accipe ollam fictilem & pone karabe intus, & claude os eius cum luto, & pone in igne furni vna nocte, deinde extrahe & tere & vtere. Bul. in ser.

b Assatio Karabæ.

c Combustio Karabæ.

L Lithargirium

Lana Lepus.

Lithargirium sic aduritur. Frange frustatim ad quantitatem nucis, & pone super prunax exufflando cum folle fabrorum donec fiat sicut ignis deinde extrahe ab igne & sine infrigidari & abstergе ipsum à putredine. Alij verò quando extrahunt ipsum ab igne extinguunt in aceto vel in vino, & iterum ponunt in igne, & sic faciunt tertiò, & etiam pluries extinguendo: & postea abstergunt. Bulcrasis in seruitore.

Lana sic aduritur, laua eam bené & pectina cum pectine, & pone in olla fictili, & cõbure leui igne, vel pone in furno panis, & non oportet vt aduratur, sed solum assetur vt possit teri & repone & vtere. Et sunt qui pectinant cum sua sordicie & post lauant & faciunt sicut dictum est. Bulcrasis in seruitore.

Lepus sic aduritur, accipe leporem & decolla & pone in olla noua cum suo corio & combure donec fiat cinis. Deinde tere cinerem istum & vtere. Bul. in ser.

Myrabalani. M

Forma assandi myrobalanos citrinos kebulos, indos, belliricos, emblicos, oportet quód imbibas myrobalanos in aqua, id est succo citoniorum aut granatorum acetosorum, aut in succo vuæ acerbæ, aut citri: aut in aqua vbi decocti sunt berberes aut lentes, aut vbi decoctum est lapacium acutum & maximè oxilapatiũ, quod est acetosa, deinde exicca eos benè & madefac in oleo ros. vel in oleo de lentisco, & est oleum de zaror, id est mespilis vel de sorbis, aut oleo masticino, vel butyro, vel oleo oliuæ: deinde assa super patelam vel testam calefactam primo, & caue ne aduratur & destruatur virtus eorum. Bulcrasis in seruitore.

Opium Ossa. O

Opiũ cùm administratur in colliriis debet aduri. Modus autem adustionis eius est talis, accipe laminã æream, & pone super prunas donec benè calefiat, & aufer ab igne & pone ibi subitò de opio mundo, & quando videris eum liquefactum aufer ne desiccetur, ne fiat frangibile, & refrigera & vtere. Bulcrasis in seruitore.

Ossa comburuntur vt con chilia, & sunt qui ponunt super prunas & sufflant donec dealbentur,

P Psylium Pix liquida.
Plumbum.

Modus assandi Psylium, accipe patellam ferream aut terream, aut æneam, aut lebetem cum lato orificio & calefac eam benè, deinde aufer ab igne & statim superpone psylium antequam infrigidetur, & commisce semper donec videas assationem eius completam ad voluntatem tuam, & si non fuerit completa vna vice, reitera vt prius, & calefiat patella sine psylio: & caue ne psylium comburatur. Debet tamen psylium multum assari duplici de causa. Quarum prima dicta est in particula prima huius cap. de seminibus. Secunda causa est, vt eius humiditas super flua consumatur, cuius causa habet lampisicare & lubricum facere. Pix liquida interdũ aduritur ad opera medicinæ & vtimur eius fumo. Modus autem adurandi picem liquidam & accipiendi fumum eius est iste, accipe crucibolum seu lucernam ferream vel terream, & pone in eo lichinium, & parum picis liquidæ, & accende lichinium, deinde cooperi super flammam luminis eius coopertorio terreo interius vitreato, & sit forma eius similis furnulo habens culmen, cuius summitas tendat in acutum & sit stricta, & summitas eius habeat foramen sicut athanor & dimitte sic flammam sub coopertorio, nam fumus eius adhærebit parietibus cooperculi & quãdo pix minuetur adde picem aliam & facias hoc tãdiu quòd colligatur ex fumo quantum volueris, & caue ne nimium calefiat coopertorium & fumus non adhereat fumo, sed conuertatur ad inferiora: quia opus quod euentes cum flabello hora post horam, & per hunc modum accipitur fumus ex butyro. Bulcrasis in seruitore.

Plumbum sic aduritur accipe laminas plumbeas & pone in olla fictili & proiice super eas parum sulphuris radendo super eas, deinde accipe alias laminas plumbi & pone super prunas, & iterum radde super eas de sulphure, & fac ita quousque olla sit plena, deinde accendæ sub eis ignem, & quando videris plumbum inflammari: oportet quod commisceas cum virga donec plumbum conuertatur in cinerem, ita quod nihil remaneat in substantia plumbi, quin sit totum conuersum in cinerem & quando erit ita aufer ab igne & dimitte infrigidari, & oportet quod ille qui hoc facit cooperiat faciem suam: nam odor multùm nocet. Aliter sic accipe limaturam plumbi & admisce cum ea de sulphure, & pone in olla super ignem, & agita cum virga modo prædicto. Aliter sic, accipe cerusam de plumbo loco sulphuris, & impone. Aliter sic & est modus quo vtuntur hispani, accipe plumbum & pone in furno aurifabri & suffla cum fole donec inflammetur, & post rade super eum sulphur donec sit combustum & collige & repone, vel suffla supra ipsum sine aliquo sulphure quousque comburatur. Veruntamen sic comburendo est labor magnus nec potest comburi, nisi in magno tempore, & cum difficultate. Et scias quòd quando erit bene

aduſtum, conuertetur in colorem lithargij nec debet poſtea poni in opere, niſi prius abluatur ſecundum modum quem diximus Bul. in ſeruitore.

R Radices Ranuli Ranulæ.

a Modus adurendi ramulos.

a Modus adurendi ranulos & radices & folia & quæcunque ex eis egent combuſtione, vt communiter ſolet fieri de ſarmentis vitis, ligno ficus & lentiſci.i.zazur, ſiue ſorbæ aut meſpili: & terebinthi & radice canæ, & omnibus radicibus & corticibus vt ſunt cortices auellanarum, caſtanearum glandium & ſimilium quando volueris ex eis cinerem facere, accipe de eis quando ſunt de nouo amputatæ: & habent in ſe ſatis de humiditate & abſterge bene a terra & laua bene cum aqua donec nihil remaneat in eis ex terra vel alia putredine, deinde imple ex eis olam magnam quantũ oportet, & claude eam cum coopertorio perforato vt fumus eorum egrediatur deinde pone in furno panis à ſero vſque ad mane, & extrahe olam & videbis ſermenta & ramulos, & ſic de ſingulis facta ſicut carbones: tunc tere bene eos & pone in ola minori prima, & pone iterum in furno, & facias hoc ſæpe donec inuenias cinerem album bonum lenem tactu quàm ſerua neceſſitati. Bul. in ſer.

b Modus adurendi ſetam.

c Modus adurendi ſal commune.

Forma comburendi yricos, & ranulas eſt ſicut forma comburendi leporem.

S Sericum Sal commune
Sal nitrum. Sal alkaly.
Spuma maris Scorpiones
Squila. Semina.

d Modus adurendi ſal nitrum.

b Seta ſiue ſericum ſic aduritur, accipe de foliculis ſerici qui nondum pertranſierũt annum vnum, & aperi & extrahe vermes mortuos qui ſunt in eis & purga eos bene: & pone in fundo ole noue & pone ſuper os eius lapidem & pone ſub olla ignem, & fac ſicut factũ eſt de lana, quia eſt idem modus faciendi vtrobique.

c Sal commune ſic comburitur, accipe de ſale & tere & pone in vaſe terreo & luta labia vaſis cum coopertorio ſimul cum argila & ſepelias inter prunas & dimitte donec comburatur, & ſunt qui ponunt in paſta & ſepeliunt ſub prunis donec poſtea fuerit combuſta. Et ſunt qui abluunt in aqua & dimittunt de ſiccari, & poſtea ponunt in ola, & cooperiunt & accendunt ignem ſub ea & ponunt circa ilam prunas, quia ſal non ceſſat crepitare donec ſit cõbuſtum. Alij terunt ſal bene & ponunt in olla ſuper ignem & exufflant donec ſit combuſtum. Bul. in ſeruitore.

d Sal nitrum comburitur ſicut ſal commune, ſcilicet quòd ponatur in teſta ſuper prunas donec comburatur exufflando, & ſinon bene aduratur prima vice, iterum reponatur & exufffletur, donec aduratur quantum oportet. Bul. in ſeruitore.

Sal alkaly cõburitur ſic. Accipe ipſum & terre & combure ipſum ſicut aduritur plumbum. Bul. in ſeruitore.

Spuma maris ſic aduritur, pone eam in olla terrea & cooperi & luta cum argilla & pone in furno quouſque aduratur: deinde accipe & repone. Quidam ponunt ſuper prunas & comburunt exufflãdo. Bul. in ſeruitore.

a Forma adurendi scorpiones accipe decem scorpiones viuos & pone in olla noua & luta eam cum pasta aut cum terra & pone in furno & accende ignem in eo cum lignis vitis quousque calefiat, & dimitte ibi ollam die ac nocte & extrahe. Et sunt qui ponunt ollam in athanor panis, & dimittunt decem horis postea terunt scorpiones & seruant. Bul. in serui.

b Squilla sic aduritur, accipe Squillam priusquã incipiant germinari folia eius, & stipites & cauterisa eam cum verũ ex ferro cadenti & vre bene in loco illo vbi stipes & folia oriuntur vel oriri debent, & fac id antequam germinet stipes. Nam quando ortus est stipes eius, non est amplius ingenium vrendi eam nisi quod incidatur totum id quod ortum est & cauterizetur & vratur bene locus vbi oriebatur, ita quòd amplius non germinet ibi aliquid. Bul. in seruitore.

c Aliter sic, accipe squillas & elige eas secundum doctrinam quam diximus in prima particula huius cap. de laxatiuis. Et abscinde ex inferiori parte foliorum eius id quòd desiccatum est, & abscinde radicem eius & purga eam bene totam, & inuolue eam in pasta facta ex farina hordei vel alterius aut in massa facta ex argilla rubea dulci aut nigra, & sit inuolutio eius quo inuoluis eam grossitudinis vnius digiti, & pone eam sic inuolutam in furno aut in athano vbi sint prunæ incensæ: ibi dimitte tota vna nocte vel plus donec sit assata pasta, & compleatur decoctio eius & color eius fiat rubeus. Deinde aufer ab igne & siue infrigidari, & aufer pastam qua inuoluisti eam: & considera si videtur tibi bene assata, ita scilicet vt sit molis tractabilis. Si ergo ignis compleuit opus suum in ea bene sed si non, coque iterum inuolutam pasta vel argilla quousq; sit equaliter per totũ assata. Nam nisi bene assetur remanet in ea acuitas mala quæ nocet stomacho & ventri valde & facit vomitum & nauseam. Bul. in ser.

a *Modus adurẽdi scorpiones.*

b *Adustio ista squillæ appellatur à medicis castratio et nõ adustio.*

Semina quæ communiter aduruntur sunt ista sequentia.

Portulacæ	Nasturcij
Alteæ	Plantaginis
Lini	Myrti
Anisi	Carui.

Hæc omnia semina adurũtur sicut aduritur Psilium.

Thus Tyrus. T

d Ex thuris adustione accipitur fumus eius, & eo vtimur in medicina, & eius modus est talis accipe de thure bono & claro & accende cum lumine candelæ & pone in ola terrea vitreata quousque comburatur, deinde cooperi olam subito vt colligatur fumus post cõbustionem eius, quia si non oppiles olam subito conuertetur in cinerem, & sunt qui in hora combustionis cooperiunt olam coopertorio æris habente culmen ad colligendum fumum eius. Verum forma collectionis fumi eius est quod apprehendas frustum thuris cum toto suo cortice, cum forficibus & appone flammæ vt accendat & proiice in vase terreo paruo quod habeat coopertoriũ ex ære delicatè factum, & non oportet vt tu accendas granum secũdum antequam extingatur granum primum. Et oportet quod

c *Hæc est proprie illa quam appellant medici assationem squillæ & de qua intelligunt.*

d *Modus adurendi Thus.*

coopertorium sit taliter situarum super os vasis, quòd cognoscatur qualiter & quantum colligitur ex fumo ex cooperculo, & est quod tu interponas lapillum inter labiũ vasis & cooperculi tantæ grossitudinis vt per illam distantiam videre possis collectionem fumi, & rora super coopertoriũ cum spongia vel petia madefacta in aqua frigida: ne coopertorium nimis calefiat & iungatur vnus fumus cum alio, nam si hoc non fieret fumus propter calorem cooperculi conuerteretur ad inferiora & misceretur cum cinere olibani & non colligeretur tantum. Et hoc modo aduruntur mirrha & storax & gallia & omnes gummi a quibus volumus fumum recipere. Bul in ser.

a Forma comburandi tyros vel alios serpentes, accipe serpentes, tyrias feminas qui sunt rubei coloris, & habent caput extensum & venare eas in hyeme in locis vbi sunt prope aquas & arbores, & pone in ola noua & luta os eius cum argila & pilo & mitte in furno nocte vna. Sed forma comburendi caput tyri est ista accipe de capitibus tyri statim post abscisionem eorum absque quòd saliantur, & pone in ola fictili vitreata & inuolue eam pasta & pone super ignem ex prunis, & non oportet quòd comburantur ita quòd fiant sicut carbones, sed remaneat in eis aliquid humiditatis, ita quòd possint teri solum & cibrari. Bulcra. in serui. Nec obest contra dicta quòd communiter practicantes sicut Auicen. cap. de lepra. Et Gordonius in cap. de tyriaca, & cæteri præeligunt tyros qui venantur in montibus & longe ab aquis, & volunt quòd debet venari in prĩcipio æstatis, quia ipsi hoc intelligunt quo ad elixationem quo ad adustionem verò debent eligi sicut dictum est ex intẽtione Bulcrasis in serui. quia per adustionem humiditas eorum superflua quam acquisiuerunt ab aquis & à tẽpore humido satis consumitur

a *Modus adurãdi tyros.*

Vitrum Viride æris Vitriolum. V

b Vitrũ aduritur sic teratur & ponatur in crucibolo, & exuffletur fortiter donec aduratur & si non aduritur bene, iterum ponatur & exuffletur quantum oportet. Bul. in serui. Iustum tamen modum adurendi vitrum non approbat magnus Auenzoar, sed dicit quòd oportet ipsum vngi cum kitram .i. pice subtili deinde calefieri & igniri & ignitum extrahi cum tenaculis, & submergi in aquam frigidissimam: postea terg. & iterum vngi, & igniri & in aquam extingui sic faciendo septies, sic enim dicit ipse proprie debet denominari vitrum combustum. Attende tamen quod quantumcunque vratur vitrum in crucibolo, tamen adhuc semper remanet fusibilè: nec per talem adustionem remouetur ab eo fusibilitas: & sic videtur quòd non sit combustum. Signum tamen combustionis eius est: quòd est inter digitos terribilis & frangibilis faciliter cum digitis, & potest in subtilissimum puluerem redigi quasi esset cinis, quod non contigit de vitro quòd non est combustum. Ad quod diligenter attendant Apothecarij. Viride æris sic comburitur. Accipe de ipso & pone in patella terrea super ignem, & misce quousque videas

b *Modus adurãdi vitrum.*

coloré eius mutari, ita quòd vertatur ad colorem tuthiæ, & postea aufer ab igne & sine tepescere & collige & serua & vtere. Bulcrasis in seruitore.

Vitreolum aduritur sicut atramentum cuius est species. Bulcra. in seruitore.

Y Hyrundines
Aysopi humidum.

Forma adurandi Hirundines. Accipe de pullis hirundinum antequam nascatur in eis plumæ & pone super eas modicum salis, & ponantur in ola noua quæ cooperiatur & lutetur & ponatur supra prunas vel in furno panis donec comburatur, & serua & vtere. Bulcra.

Hyssopi humidum sic aduritur, pone super ignem in ola noua & dimitte ibi donec fiat sicut cinis & ingrossetur pinguedo eius: & sunt qui recipiunt fumum eius. Bul in seruitore.

De forma extrahendi medulas à seminibus siue de modo excorticandi semina & radices.

CAP. III.

A Quibusdam seminibus debēt extrahi medulæ priusquam ingrediantur compositionem, ita quod sola medulā eorum vtimur, vt sunt semen carthami, quatuor semina frigida maiora, scilicet, cucumeris, cucurbitæ, melonum, & citruli & sic de aliis, quamuis interdum cum cortice debeant simul poni in medicina, aut solo eorum cortice vtimur, aut saltem principaliter vt ex semine sumach principaliter cortice vtimur vt dictum est superius in li. i. c. de seminibus, similiter etiam sunt aliquæ radices: & aliquæ plantæ quæ debent excorticari, quia solo eorum cortice vtimur, de quibus supra. lib. i. cap. primo.

a Forma verò extrahendi medullas à seminibus est talis. Accipe de ipsis & purga à superfluitatibus, & si habeant aliquam humiditatem, oportet quod desiccetur in sole. Deinde pone in mortario, & frange leuiter corticas eius, & frica manibus quousque separetur cortex à corde. Deinde cribra paulatim cum cribro facto ad hoc, quia cor eius descendet, & cortex remanebit supra cribrum. Et sunt qui auferunt medullam eius cum manu sigillatim, & colligunt cor eius cum forficibus paruis vel cum vnguibus. Sed hoc opus est magni laboris, & non potest fieri ex eis nisi modicum & prior modus est melior. Bul. in seruitore. Aliqua tamen semina excipiuntur ab hac regula vt sunt semina captapuciæ sizami, amigdalæ, pineæ, de quibus seriatim dicendum est.

a Medullæ quãdo à seminibus extrahantur.

b Semen cathapucię sic solet excorticari. Quando accipitur ex arbore sua recens est difficilis separationis à cortice suo. Vnde qui vult ipsum excorticare sine labore oportet quod extendat in sole calido, & dimittat tota die & moueat hora post horam, quia quando sol calefacit grana, facit crepare corticem illum ab omni parte eius, & facit egredi grana eius. Colligat ergo grana quæ egressa sunt, & si remaneant aliqua grana quæ non sint separata à cor-

b Excorticatio seminis cathapucie & laureole.

tice, fricentur cum manibus vel cum panno aſpero donec egrediátur múdata, & ſi aliqua inde non crepuerint ponantur iterum in ſole donec crepent, & fiat vt prius.

Sed ſi eges excorticatione eorú in breui tempore pone patellam ſuper ignem donec ſit prope calefactioni & auferas ab igne & pone grana in ea & miſce, & ſit calor patellæ aliquantulum fortior calore ſoli: ſcindentur enim ſic cortices & egredientur grana, verum ad auferendum corticem eius: hoc ſecundo modo eſt labor magnus, & propter hoc multi extrahunt oleum eius abſque hoc quod auferant corticem illum, & qui vult auferre corticem non habet ingenium aliud niſi mundando grana vnum poſt aliud aut conquaſſet ea leuiter ſicut dictum eſt de excorticatione ſeminum in generali, verum hoc modo ipſa adherent ſimiliter & conglobantur propter nimiam humiditatem eorú, quare oportet, vt terantur leuiter & paulatim cum leuitate magna & ingenio, & ſecundum hanc formam oportet quod terantur grana laureolę & baccę omnes, quia ſunt prope figuram eorum. Bul. in ſeruitore.

a Excorticatio granorũ ſizani.

a Grana vero ſizami ſic debent excorticari. Accipe de ipſis & purga à terra ſi ſit, & ab alij ſuperfluitatibus, & pone in vaſe fictili cum aqua frigida, & dimitte per noctem, & in mane colã, & dimitte ſiccari parum ab humiditate aquæ & pone in pecia lini fortis, & liga os eius & percute ſizamũ ab omni parte eius donec excorietur totum, & proiice in vaſe & proiice ſuper ipſum aquam frigidam, & miſce bene, & cum videbis corticem eius natare in ſuperficie aquæ proiice aquam & fac ita donec nihil remaneat ex cortice deinde ſicca & ſerua neceſſitati. Bul. in ſeruitore.

b Excorticatio amygdalarum pinearum & horũ ſimilium.

b Modus vero excorticandi amygdalas pineas, nuces, & cetera his ſimilia talis eſt.

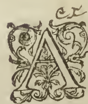
Omnia iſta excoriantur in aqua calida, & hoc eſt notum omnibus & ſunt qui ponunt in aquam frigidam per noctem, & in mane excoriantur, & ſunt qui ponunt in patella ſuper ignem paruum quouſque excorientur, & ſunt qui ſepeliunt quãdo recentes colliguntur in patella feruenti: quia tunc cadit cortex eorum ſuperior. Bul. in ſeruitore.

c Radices quan. excortic̃etur.

c Sed modus excorticandi radices talis eſt. Vnamquanque radicem per ſe conquaſſes cum maleo fereo paruo, quia tali modo citius & melius ſeparabitur cortez à corde, quam alio modo. Bulcraſis in ſeruitore.

De modo extrahendi muſcilagines à radicibus & ſeminibus & gummi.

CAP. IIII. & vlti.

A Quibuſdam ſeminibus, & à quibus radicibus extrahũtur muſcilagines, quarũ muſcilaginum cõueniens eſt vſus in medicina, vt à radicibus, & ſeminibus maluæ & biſmaluæ, & à ſeminibus pſilij, cidoniorum fenugreci, lini, malue, biſmaluæ, & ſimilium quorum omnium vnus eſt modus talis.

Accipe de ipſis quantum vis, & munda

munda à terra & à qualibet re extranea, & pone in olla munda, & pone ſuper ipſum de aqua munda calida, lib. iiij. ad vnamquamque libram ſeminis, vt pſilij vel ſimiliũ aut plus ſecundum quod tu volueris pinguem eſſe muſcilaginẽ, aut ſubtilem, & dimitte ſimiliter per noctem, mane vero calefacias parum ſuper ignem, & proiicias in marſupium factũ ex teſta lini fortis & groſſa, & ſtringe os marſupij cum ligamento fortiter: ne aliquid ex pſilio vel aliis ſeminibus lubricet. Deinde eum ſuſpẽde ſuper orificium ollæ vitreatę & percute marſupiũ ab omni parte eius cum virga lignea vel ferrea ſubtili, & quod egredietur de muſcilagine trahe mulgendo ad inferiora cum virga, donec muſcilago deſcendat in ollam, & fac id donec nihil egrediatur à marſupio. Deinde diſſolue os eius & liga iterum magis inferius à loco in quo ligaſti prius, & percute iterũ cum virga quouſq; egrediatur tota muſcilago. Nam ſic ſemina egredientur ſicca totaliter, ex marſupio cũ hoc artificio. Et ſunt quidam qui ponunt ſuper ſemina aquam calidam & miſcent benè, & ponunt in panno vel cribro & premũt donec tota muſcilago egrediatur.

A quibuſdam etiam gummis vt à gummi dragagantos, & à gummi arabico, extrahuntur muſcilagines cuius modus extrahendi notatus eſt in ca. de ablutionibus. Et in hoc finit lib. i. de ſimplicibus & eorum preparationibus.

Inchoatur liber ſecundus de compoſitis ſiue antidotis.

DIximus in libro primo de ſimplicibus quib⁹ debet eſſe munitus apothecarius, & de eorũ preparationibus, cõſequenter in hoc ſecũdo libro ſecundũ prepoſitum ordinem ſupereſt antidota deſcribere vſualia numero tamẽ hic plura deſcribẽtur quam apothecario neceſſaria videãtur. Id autẽ maximè fecimus, quoniam in pleriſq; regionibus aliquæ confectiones diſpenſantur: quæ non alibi conficiuntur. Vt ergo hic noſter libellus nulli videatur diminutus conueniens atque idoneum cenſetur plura deſcribere quam ſit neceſſarium apothecario conficere.

Proponimus autẽ in hoc noſtro libello, omnia & ſingula antidota deſcribere quę à Ioanne filio Meſue, & à Nicolao, in ſuis antidotariis deſcribuntur, cum quibuſdam aliis quorũdam antidotorũ vſualium deſcriptionibus, vt in diſcurſu libri facile viderit poterit, & diuidetur libellus iſte in particulas viginti quatuor.

Particula prima erit de quibuſdam generalibus notandis circa modũ confectionis antidotorũ, in reliquis particulis deſcribẽtur antidota. Quæ particulæ diuidẽtur ſecũdum numerum viginti trium literarum minoris alphabeti per quas incipiunt nomina antidotorum in noſtro libello deſcriptorũ.

Huius particulæ primæ erunt capitula xj.

Capitulum primum de diuerſis modis medicinarum compoſitarũ in generali penes quas ars conficiendi diuerſificatur.

Capitulum ſecundum de confectionibus ſolidis & electuariis tam laxatiuis quam non laxatiuis, & opiatis trociſcis, & ſuffuf, & looth, & conditis.

Capitulum tertium de ſyrupis.

Capitulum quartum de pilulis.

Capitulum quintum de emplaſtris & cerotis & vnguētis & aliis medicinis quę exterius applicātur.

Capitulum ſextum de clyſteribus & ſuppoſitoriis cōmunibus.

Capitulum ſeptimum de triturationibus medicinarum ſimplicium ex quibus prædicta componuntur.

Capitulum octauum de decoctionibus ſimplicium quæ ingrediuntur cōpoſitionem prædictorum.

Capitulum nonum de analogis medicinalibus quādo perſe ponūtur pro quibus ſtant & ſupponūt.

Capitulum decimum de permutationibus medicinarum ſimplicium ingredientium compoſitionem prædictorū vt ſcilicet ſi vna non habeatur quod aliam debemus accipere. Et capitulum iſtud ſolet alio nomine intitulari capitulum de quid pro quo.

a Cōfectio & electuariū quomodo differunt.

Capitulum vltimum de ponderibus & menſuria quibus debent ponderari & menſurari ſimplicia quæ ingrediūtur compoſitionem antidotorum.

De diuerſis modis medicinarum compoſitarum in generali panes quas ars conficiendi diuerſificatur.

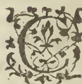
CAP. I.

Edicinarum cōpoſitarū aliæ ſunt quę dicuntur cōfectiones ſolidæ & aliæ electuaria, & aliæ opiate, aliæ appellantur vulgari nomine condita, aliæ vocantur looth, aliæ ſunt ſyrupi, aliæ trociſci, aliæ ſuffuf, aliæ pilulæ, aliæ emplaſtra, aliæ vnguenta, aliæ colaturæ, aliæ clyſteria, aliæ ſuppoſitoria, quæ omnes quomodo & qualiter conficiuntur tenetur ſcire apothecarius cōfectionarius. De quibus ſigillatim per ordinem dicamus.

De confectionibus ſolidis & electuariis, tam laxatiuis quam non laxatiuis & opiatis trociſcis, ſuffuf, looth, & conditis.

CAP. II.

Onfectio & electuariū ſic inter ſe differūt. Primo quod cōfectio eſt in plus quam electuariū. Eſt enim nomen cōmune ad electuaria quæ ad formam ſolidiorem reducuntur. Vnde confectio propriè idem eſt quod compoſitio. Secundo quia electuarium poteſt fieri cum melle & cum zuccara: vel cum vtróque ſicut ſæpe fit. Confectio verò cum ſola zuccara. *a* Tertio quia confectio in ſolidiorem ſubſtantiam reducitur per vlteriorem decoctionē quam electuarium, licet enim dyacitonitem & ſimilia electuaria, quæ cum melle conficiuntur, ad ſolidiſſimam formam reducantur per decoctionem vt diutius conſeruentur cum ſemper conſiſtunt cum mollitiæ quadam viſcoſa: quòd in natura cōfectionis zuccarę non conuenit. Quarto quia ad conſtructionem electuarij ſpeciesquę in compoſitione ipſius ingrediūtur duplicantur in pondere, in cōfectione verò minuuntur, vt delectatio confectionis ſit maior & diſplicentia minor. Hæc omnia notauit de verbo ad verbū. Chri-

ſtoforus, Georgius de honeſtis ſuper antidotario Meſue. *a* Iuxta prædicta notandum primo quod mel quod ponitur in confectione ſolida aut in electuario debet eſſe conditionatum duabus conditionibus. Prima eſt quod non debet parũ decoqui, ne remaneat aquoſum. Secunda eſt quod non debet eſſe nimis coctum ſcilicet vſque ad duritiem, ſed mediocriter: & alij addunt tertiam conditionem, ſcilicet quod ſit bene diſpumatum. Signum autem decoctionis bonæ eſt quando mel digitis adheret & quando poſitum ſupra lapidem frigeſſit & incipit inſpiſſari. Aduerte tamen quod tam electuaria quam confectiones quæ fiunt in hyeme debent plus decoqui quam illæ quæ fiunt in æſtate. Hæc omnia notauit Sal. ad literam in ſuo compendio ad aromatarios. *b* Notãdum ſecundo quod propter hoc quòd cõmuniter ponítur in receptis confectionum & & electuariorum mellis quod ſufficit & zuccarum quod ſufficit quod antiquitus in confectionibus ſolidis, aut electuariis, ponebantur in qualibet lib. melis aut zuccatę ℥. I I I. aromatum aut puluerum: licet minor quantitas aromatum ſemper requiratur in confectione quam in electuariis.

Sed hodiernis temporibus ſolũ. ℥. ij. aromatũ ponuntur in electuariis, & minus in cõfectionib⁹.

ChriſtophorusGeorgius vbi ſupra, & hoc fit propter duas cauſas quas reddit Saladinus vbi ſupra. Prima vt ſit guſtui delectabilior. Secunda ne ſua horribilitate inducat patientem ad nauſeam. Inueniuntur tamen aliquæ confectiones in quibus ponũtur. ℥. iij. aromatum in lib. zuccarę vt in dia ſatirione, & in electuario degemmis, & etiam in hyeme ſemper plus debet poni de ſpeciebus & minus de zuccara, quam in æſtate. Sala. ibidem.

c Notãdum tertio vt videatur debitus modus conficiendi electuaria ſolida, aut confectiones in ſolida ſubſtantia, ſiue ſint laxatiua ſiue non quod pulueres eorũ debent compleri & bene teri prætcrquàm illæ quæ excipiuntur de quibus infra cap. de triturationibus & debent teri & miſceri cum melle diſpumato, aut cum zuccara modicum cocta. Et similiter conſeruæ, ſi ibi intrent, & ſi ibi ſint gummæ quæ non poſſint pulueriſari cum piſtello calido in mortario, malaxentur & incorporentur vel diſſoluantur, vt decet, & in mortario fortiter malaxando ſimul cum aliis incorporent, & ſi ibi intrent ſucci deſiccari debent pulueriſari aut diſſolui: & ad vltimum poni ſicut ſunt camphora, opiũ & ſimilia. Si verò fructus intrent, debent teri & incorporari cum conſeruis melle vel zuccara. Si vero oporteat facere decoctionem vel infuſionem aliquorum debent tales infuſiones vel decoctiones iterum decoqui & conſumi cum zuccaro aut cum melle: quia per tales decoctiones ſecundas virtus medicinarum tranſit in mel aut zuccaram & cum illis conſeruatur: vt notauit gentilis ſuper prima quarti cap. de cura febrium putridarum in generali, vbi loquẽs de ſyrupo violato in ſolutione cuiuſdam argumenti dicit quòd

a *Mellis confectionem ſolidam ingredietis cõditiones.*

b *Mellis aut zuccari ſufficit exponitur.*

c *Modus cõficiendi cõfectiones.*

cùm fit syrupus violatus de violis recentibus, licet decoctio consumat de humiditate violarum lenitiua, nihilominus reseruatur tanta quæ sufficit ad lenificationem. Et subdens ait quòd in tali decoctione fit transsumptio & digestio humiditatis lubricatiuę in zuccaram & in aquam, & quod cum illis cõseruatur. Si radices ibi intrent, oportet quòd decoquantur & eorum decoctiones incorporētur vt dictum est. Et similiter dicendum est de succis viridibus, & similiter dicendum est de opiatis. Etenim medicina opiata verè dicitur electuarium in quo ingreditur opiũ vel mandragora vel cõsimilis medicina, virtute cuius tollitur sensus à membro, & spiritus ingrossantur, & ipsorum transitus ad mẽbra prohibetur & similiter etiã de looth censendũ est. *a* Est enim looth electuarium molle quod labendo transglutitur. *b* Trosciscus verò idem est quod confectio rotunda, seu confectio facta ad similitudinem lupinarem. Conficiuntur autem trocisci ex diuersis pulueribus cum aliquo bono liquore vel cum fructibus, aut siccis, aut aquis, aut gummis, dissolutis & malaxatis aut cũ muscilaginibus, & debent siccari in vmbra, vt possint puluerisari cùm opus fuerit. Sic enim diu conseruantur. *c* Sed suffuf idem est quod puluis subtilissimus redactus ad similitudinẽ athomorum quæ in radiis solaribus apparēt & maximè in aromaticis & sic in forma pulueris præparatur. *d* Puluis tamen simpliciter prolatus differt à suffuf, vel quia nõ sic assumitur vt suffuf: vel quia puluis est simplex non permixtus ex pluribus rebus. *e* Condita verò seu conseruæ sunt illa quæ cũ melle & zuccara cõficiuntur cum leui decoctione ad ignem vel positione ad solẽ, vt humiditas superflua rei conseruãdæ aliqualiter exiccētur. Hoc enim modo melius conseruantur. Christoforus Georgius vbi supra Vult tamen gentilis expresse prima quarti ca. de cura febrium putridarum in generali, & super v. can. Auicen. quòd condita quæ fiũt ex floribus sicut quod de rosis, de violis, de floribus boraginis, & buglossæ, & similium debēt cõfici per exiccationem ad solem & nõ per decoctionem ad ignem. Et in hoc inuehit contra malos aromatarios ad quòd attendãt apothecarij. Et in ℥. ij. florum viridiũ debēt poni. ℥. vj. zuccaræ vel mellis, & debent tales flores teri & incorporari cum melle vel cum succara, & postea in vase vitreo poni ad solẽ per triginta dies. Et simili modo fiunt cõseruæ de herbis, sed conseruæ de radicibus vel de fructibus sic fiunt. Debent lauari radices, postea bulliant, & cum melle vel succara clarificata mittãtur, & pulueres alij si qui ibi sint ponãtur in fine: sed postquã tota aqua est consumpta.

a *Looth quid sit.*

b *Trociscus quid sit.*

c *Suffuf quid sit.*

d *Puluis quid sit.*

e *Cõdita siue conseruæ quid sint.*

f *Iulep à syrupis quomodo differat.*

De syrupis, & iulep, rob & vinis in botheca conseruandis.

CAP. III. F.

IVlep differt à syrupis cõpositis. Primo quia syrupus lõgius coquitur quã iulep. Iulep enim per decoctionem nõ sic ad tenacitatem reducitur sicut syrupus. Secundo quia iulep absq; permixtione alicuius decoctionis componitur, &

non sic syrupus vt exemplo patet de iulep rosato vel violato. Syrupus tamen acetosus locum mediũ tenet inter syrupum verum & verum & verũ iulep. *a* Rob verò est succus herbarum vel fructuum inspissatus ad ignem vel solem quãdoque permixtus cum zuccaro, & vt plurimũ sine ipso. Largè tamen omnis succus potest dici robub. Sed propriè succus fructuũ à medicis dicitur robub. Rob absolutè prolatum, idem est quod sapa. Vinum verò à medicis loquendo de vinis qui conseruãtur in bothecis apothecariorum, sicut est vinum malorum granatorũ: propriè est succus non inspissatus fructuum vel florum qui conseruatur tempore necessitatis. *b* Circa modum cõfectionis istorum debet aliqua notare apothecarius. Primo debet notare clarificationem ipsorum. Secũdo debet notare modum colandi ipsos & diuersas colatoriorum formas. Et tertio debet notare decoctionem aliquorum eorũ, vt syruporum, iulep, rob, & similium. Et quarto debet notare modum repositionis aliquorum eorum, vt vinorum. Et quinto debet notare tempus proprium ad prædictas potiones conficiendas. *c* De primo notandum de intentione Nicolai in antidotario suo cap. de syrupo rosato. Quando syrupum rosatum clarificare volumus & generaliter etiam omnem alium syrupum vel iulep, accipimus albumen oui, & cum aqua frigida tantum concutimus quod spumescit & illam spumam conspergẽdo in syrupo bulliẽte proiicimus. Et cũ illa spuma quasi nigrescere inceperit suauiter cùm cassia remoueatur & iterũ aliam infunde, & fac hoc quousque clarus sit. Et pariformiter etiã debet fieri de omni quod debet clarificari supra ignẽ vt de rob. *d* De secundo: scilicet de diuersis modis colatoriorũ, per quæ decoctiones & potiones debent colari, & quomodo per quod innuitur etiam alius modus clarificandi ipsorũ. Notandũ quòd istorum colatoriorum tres debẽt esse formę diuersæ. Primum colatoriũ debet esse minus quàm secundum & panus ex quo fit, debet esse rarior. Et secundũ colatorium debet esse maius primo, & pãnus ex quo fit debet esse spissior. Et tertiũ colatorium debet adhuc esse maius secundo, & adhuc ex panno spissiori. Bulcrasis in seruitore.

a Rob quid sit.

b Circa modum confectionis quãque notet apothecarius.

Apothecarij tamen nostri hodie contentantur vno colatorio cum vno enim colatorio sufficiẽter colantur syrupi pro clarificatione si in decoctione eorũ clarificentur cum albumine ouorũ vt dictũ est sicut cõmuniter fit. Sed de modo clarificandi & colandi syrupos per ista tria colatoria si quis vellet ita clarificare & colare. Notat Bul. ibidem quòd qui vult clarificare aliquem syrupũ, oportet quòd post eius perfectã decoctionẽ coletur in cribello facto de setis. Deinde suspende colatoria omnia vnũ intra aliud scilicet paruum intra medium & mediũ intra maius, deinde ponãtur in paruo folia citrorũ vel palmarũ cõtusa benè puluerisata, aut de setis equi benè ablutis, & impleat ex eis quasi medietatẽ colatoriorũ & sint colatoria distãtia ab inuicem quãtitate trium digitorum, & suspende colatoria in pariete, & suspone eis vas ad reci-

c Clarificatio syruporum.

d Diuersa colatoria syruporũ & modus colandi.

piendum quod colabit. Deinde infunde intra colatorium primum quòd est superius potionem coctam, vel id quod volueris colare: & dimitte sic colare per se sine aliquo contractu manus quia descendet de colatorio primo in secundum, & de secundo in tertium & si opiletur aliquid ex colatoriis à grossitie decoctionis, ita quòd non descendat ex aqua aliquid: oportet quòd effundas quod est in eo & abluas ipsum à grossitie illa, & postea remitte decoctionem in eo & dimitte donec clarificetur, & fac ita donec descendat tota decoctio: & proiice substantiam eius & vtere decoctione clarificata. De tertio scilicet de decoctione ipsorum attendatur in primis differētia suprapositia in principio capituli inter syrupum & iulep, s. quòd syrupus longius debet decoqui quàm iulepa. *a* Perfectam aūt decoctionem syruporum docet Nicolaus cognoscere in antidotario cap. de syrupo ros. tribus signis. Primum signum est quando gutta syrupi adhæret cassiæ seu vasi. Secundum signum est quando facit quasi filum si cum digito tetigeris. Et tertium signum est quod gutta posita supra marmor vel vnguem non diffunditur. *b* De quarto scilicet, de modo repositionis aliquorum vinorum siue succorū non inspissatorum: attēdatur modus conseruationis ipsorum positus à Mesue in antidotario distinctione, v. cap. infusionis rosarum & violarum vbi loquens de cōseruatione ipsius dicit sic. Si conseruare volueris ponatur in vitro stricti orificij, & distiletur oleum in orificio eius & stringatur caput ipsius & exponatur soli diebus: xl Hoc enim modo omnes infusiones & succi conseruantur aut conseruari possunt. *c* De quinto scilicet de tempore quo debent fieri syrupi & aliæ potiones hic supra nominatæ. Tenendum est quô debent fieri tempore quod plantæ ex quibus fiunt sunt in virtute & efficacia: de quibus supra notatū est in libro primo de tempore collectionis plantarum.

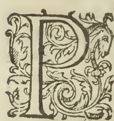
a *De cognoscenda perfecta decoctionem syruporum.*

b *De modo repositionis succorū & vinorum.*

c *De tēpore quo debent fieri syrupi & alia potiones.*

d *Circa pilulas tria notanda.*

De pilulis. CAP. IIII.

Pilulæ debent fieri ex melle despumato vel cum aliquo syrupo, vel cū aliquo alio liquore glutinoso, & pulueres qui ibi intrant debent esse grossiores quàm qui intrant in aliis confectionibus exceptis pulueribus lapidum, si ibi intrent, lapides enim debent subtilissimè puluerisari. Si autem gummæ intrent quæ non possint puluerisari, debent malaxari cum pistello calido, aut debent dissolui in aliquo liquore, & incorporari cum melle & pulueribus. Similiter etiam si succi intrent, debent dissolui & incorporari sicut gummæ. Si succi virides intrent debent poni cum melle dispumato & decoqui vsque ad consumptionem, & similiter muscilagines: sed debent esse in parua quantitate. *d* Circa pilulas aliqua debet notare apothecarius. Primo debet notare modum repositionis pilularum. Secundo debet notare modū propinandi pilulas. Et tertio debet notare in quoto nume-

ro debeat exhibere. *a* De primis: ſcilicet, de modo repoſitionis pilularum attendatur cõmunis modus & vbique generalis, ſcilicet, quòd ſeruantur in aluta. Aluta enim de ſe non eſt poroſa: ideo virtus ſpecierum quæ intrant pilulas non ſic de facili reſoluitur, eſt etiam tenuis vnde caliditas aeris melius exiccat maſſam in aluta contentam: quare non ſic diſponuntur putrefactioni & corruptioni.

b De ſecundo, ſcilicet, de modo propinandi pilulas aliqua apothecarius debet attendere quantum eſt ex officio ſuo in propinatione non ſolùm pilularum, verum etiam omnium laxatiuorum. Attendatur ergo primo regula data ab Auicenna iiij. primi in cap. de his quæ perquirenda ſunt in aliis locis. Auicen. cap. de diſpoſitionibus medicinarum ventrem ſoluentium: vbi ſic dicit. Pilulæ præterea ad bibendum .i. ad tranſgluttiendum dandæ non ſunt, poſtquam deſiccatæ ſunt & factæ fuerint vt lapides, neque etiam cùm ſunt molles, ne penetrent & retineantur, ſed ſint ſicut quando inceperint ſiccari, & à digitis cedant, ſi comprimantur. *c* Secundo attendendum eſt quòd nunquam pilulæ aut etiam quæcunque alia medicina in qua intrant diuerſæ medicinæ laxatiuæ debent propinari quouſque ſint bene fermentatæ. Vnde Auicenna cap. de diſpoſitionibus medicinarum ventrem ſoluentium. Duæ præterea medicinæ quandoque coniunguntur, quarum vna ſuum humorem cito expelit & altera tardè: vna ergò ſuam operationem efficiet, poſtquàm iam alteram etiam in ſuo humore compreſſit, & operabitur in ipſam, & eius debilitabit virtutem. Cùmque ſecunda poſt operari ceperit, erit debilis virtutis mouens & non perficiens quare erit aliquid admiſcendum quod ipſam facilem reddat & feſtinare faciat: ſicut zinziber turbith quoniam ipſum ſuperfieri non permittit. Et ſimiliter fiat ſi eas benè ſciueris admiſcere, ſcilicet contritione ſimul in mortario, & temporis diuturnitate. Temporis enim diuturnitate ſpecierum virtutes commiſcentur, & conſurgit ex his vna virtus ſine forma mixti debitè fermentata. Et capitulo de regulis communibus vomitui, & ſolutioni ventris ſic dicit. Præterea ventris ſolutionem facientium deterior eſt qui ex medicinis eſt compoſita multæ diuerſitatis in tempore in quo ſoluendus eſt venter, & cæt. Non ergò tunc ſunt propinandæ, ſed debet expectari vſque ad earum debitam fermentationem.

d Attendendum tertio quòd apothecarius accedens ad infirmum cauſa propinandi pilulas, aut alias quaſcunque medicinas ſolutiuas, ſi medicinæ tales fuerint ſeceſſiuæ, debet illas propinare facie læta, ne horrorem inferant ægroto, & ne de medicina ſeceſſiua fiat vomica, & vomicas debet propinare cum horrore. Fit enim ſæpiùs de medicina ſeceſſiua vomica propter horrorem quam habet patiens de medicina quam ſumpturus eſt, vt Auicenna iiij. primi cap. de regulis communibus vomitui & ſolutio-

a Repoſitio pilularũ.

b Modus propinandi pilulas & oẽs medicinas laxatiuas.

c Medicinæ non ſunt exhibẽdæ ante fermentationem.

d Modus exhibẽdi medicinas laxatiuas.

ni ventris. Et mesue lib. de consolatione medicinarũ cap. de electione medicinarum quæ fit per comprehensionẽ iudiciorum ipsarum secũdum posse ipsatum. Et propter hoc Auicenna, fen. iiij. primi cap. de purgatione in purgatione ventris & regulis eius, docens cõuenientem modum propinandi pilulas & alias quascunque medicinas solutiuas dicit ꝙ si quis ex odore medicinæ terretur cùm medicinam bibit nares cõstringat. *a* Et qui medicinã abhorret debet masticare parum ex tarcon. id est piretro, ideò vt sui oris vel odoris virtus stupida fiat. Et si vomere timuerit extremitates constringat. Et cùm ipsam biberit desuper rem stipticam bibat, vel comedat, aut saltem succũ trãsglutiat, aut mordeat in pomo, vel in piro, & succũ traiiciat substantiam eius grossam expuendo, vel tale quid faciat aut propinet odores sedantes nauseã: sicut est odor mentæ, rutæ, apij: citoniorum aqua rosarũ cum pauco aceto. Et docens modum accipiẽdi pilulas sic dicit.

a Modus accipiẽdi medicinas solutiuas.

b Medici præterea pilulas quas ei daturi sunt quandoque in melle volunt, & quandoque super eas proiiciunt mel coctum aut zuccarum coctum, aut supple syrupum donec ei faciant tunicam. Et iterum subdens ait. Ex eo quoque quod est vtile ingenium est vt super eas ponatur ceracum pauco oleo mollificata. Et ex eo quod est magis conueniens ingenium est vt os aqua aut alia re impleatur, deinde pilulæ sicut sunt bibantur super ipsam, aut quæ aliquo horum ingeniorum aptatæ fuerint. Attẽde vltra quòd medicinas vomicas nunquam debet propinare apothecarius ægroto famelico, ne efficiantur secessiue, vt Auicen. & mesue locis supra allegatis.

b Modus accipiendi pilulas.

c Attendendũ quarto quòd sumpta medicina debet præcipere Apothecarius ægroto vt quiescat per tempus, & si medicina fuerit ex fortibus & violentis, debet sibi præcipere vt dormiat: & si fuerit ex debilibus melius est vt non dormiat: quoniam sic natura digeret medicinam. Quiescat ergo patiens hoc modo, donec anima eius sedetur. Et si pedes patiẽtis sint frigidi, præcipiat Apothecarius vt calefiant. Cunque anima patientis fuerit sedata, præcipiat sibi vt ambulet & moueatur: quoniã motus tunc est iuuatiuus, & bene præcipiat ei ne dormiat quandiu medicina operatur: nisi fuerit voluntas restringendi, & tunc, iniungat somnum patienti vt Auicenna à loco supradicto de sermone purgationis vẽtris & regulis eius. Et præcipiat etiam sibi ne ad minus per quinque horas aliquid commedat aut bibat, nisi vbi stomachus esset colericus, & timeretur ne descẽdat cito cholera ad ipsum aut vbi patiens esset famelicus & inanitus a lõgo tempore, & timeretur de virtute ne succumbat. In his enim casibus vult Auicenna, quod antequam medicina operetur, quod debet dari parũ panis in pauco vino infusi: quoniam hoc est ex eo forsitam quod medicinã adiuuat. Hoc tamen non debet consulere apothecarius ex se, sed hoc ad medicũ spectat. *d* Nec obest cõtrarius vsus in hac ciuitate Turon. apud vulgum qui ex intentione vt fertur clarissi-

c Infirmus quid agere debeat asũpta medicina.

d De propinatione pilularũ ante cibum.

clarissimi doctoris magistri Pantaleonis de versiculis habetur de propinatione pilularum stomaticarum in introitu mensæ quas appellāt pilulas ante cibum. Modus enim ille licet videatur aliqualiter conformis rationi,& de intentione Aui.ca.de regulis communibus vomitui & solutioni ventris, cuius hæc sunt verba ad literam. Et scito quod facere naturæ consuetudinem lenitatis & obedientię ei quod vis ex solutione ventris & vomitu facili antequam medicina detur aut vomitus, est ex regiminibus aperientibus vias,& inuantibus supple naturam ad digerendum humores. Quòd sentire visus est ille vir probus Bartholomeus de montagnana in suis consiliis particularibus consilio xxvij.inde nutritiuis,in cap. de regimine per medicinas: vbi in quarto regimine postquàm scripsit quoddam electuarium lenitiuum: sic inquit, de hoc electuario patiens vtatur omni die parum ante cœnam. Et subdens ait: & detur ad leniēdum ventrem ad hoc vt di gestiuum. id est syrupus digestiuus quē præordinauit conuenientius operetur. Et expressius hoc sensit Auic. cap. de aloe, vbi ita scribit ad literam. Et quando assumunt de eo in mane & in sero pilulæ permixtæ cum rectificantibus ipsum soluunt vētrem, & non corrumpunt cibum. Caueant tamen apothecarij ne istum modum propinandi pilulas teneant & propinent, hæc enim sententia videtur probleumatica: nec adhuc ad plenum vsque in hodiernum diem decisa est. Ea autem quæ palam sunt & in quibus omnes conueniunt tene, quæ verò in dubio sunt: & in quibus dissentiunt omitte, vt Iohannes Damascenus in apho. Et modus alius propinandi ipsas, & etiam quamcunque medicinam solutiuam: scilicet longe à cibo declaratum est, & securior & magis consuetus, & non credo quod si exibeantur in dosi sufficienti quod non sit error magnus illas cum cibo exhibere, faciunt enim agitationem in stomacho & perturbationem magnam. Inquit enim Mesue. lib. de consolatione medicinarum, cap. ij. de electione medicinarum quæ fit per comprehensionem iudiciorum eorum secundum posse ipsarum. Attractio humorum per medicinam non est nisi ex venis & occultis ductibus corporis donec huiusmodi humor euacuandus ad stomachum & intestina repat: stomachi verò & intestinorum natura grauata mouetur vt eos extrapellat. Idem Auicenna ca. sæpius allegato de regulis communibus vomitui & solutioni ventris. Ista itaque attractio humorum præter naturam est causa debilitatis omnium virtutum stomachi preterquàm expulsiuæ, & sic est causa corruptionis aut indigestionis ciborum in stomacho, & sic maioris aggrauationis naturæ, quare fortiter mouetur, & contra cibum & contra humores. Etiam medicina aut vapor eius alterat cibum, non solum alteratione spirituali, sed reali permutando ipsum à propria natura, quare postea inducit naturæ violentiam: vnde natura conatur ipsum non digestum expellere tanquam nociuum. Non ergo ille modus esset regularis si darentur pilulæ in dosi sufficienti,

& acciperetur quantitas cibi talis, qualem ſolent communiter accipere homines in prandio aut in cœna: hoc excepto poſſent accipi medicinæ in doſi debita, quod expreſſe ſenſit. Auicen. in locis præallegatis, ſcilicet in ca. de regulis cõmunibus vomitui & ſolutioni vẽtris vbi ad principium ca. ſic inquit. Oportet vt illius cibus cuius ſoluendus eſt venter partiatur, vt quod ei in die ſufficiebat multis commędat vicibus. Et in ca. de ſermone purgationis ventris, & regulis eius ita ſcribit. Qui medicinam bibere voluerit calidæ exiſtens complexionis & debilis ſtomachi, erit ei melius vt eam bibat poſtquàm prius biberit aliquid quod ſit ſicut aqua hordei, aut ſuccus granati, aut vt vniuerſaliter dicam cum ſtomachus receperit nutriens ſubtile & leue: ſed qui ita nõ fuerit, erit ei melius vt eam ieiunus bibat. Ab hac ergo propinatione pilularum immediatè ante vel poſt cibum caueat apothecarius, niſi ſit de præcepto expreſſo periti medici, qui ex cauſa ſic propinet tales medicinas, ſicut refert ille. Hugo ſenẽſis ſuper iiij. primi Auicen. cuius hæc ſunt verba. Ergo autem puto quod non ſit ita regulare dare medicinas ſolutiuas cum cibo, & ideo non doniſi ex cauſa. Hæc autem omnia maximè veritatem habent de medicinis laxatiuis per ſeceſſum: quia de medicinis vomicis ſecus eſt. Debent enim tales propinari ſupra cibum, etiam ſtomacho repleto cibis & potibus diuerſis. Ex hac enim diſpoſitione accidit ſtomacho, vt expellere deſideret quod in eo eſt ſuperius: vt Aui. loco ſupradicto de regulis communibus vomitui & ſolutioni ventris.

a Error communis Apothecariorum.

a Attendendum vltimo propter communem errorem Apothecariorum noſtrorum: quod non ſemper eſt conueniens poſt vſum pilularum aut alterius cuiuſcumque medicinæ ſolutiuæ accipere lauatiuum vt communiter præcipiunt apothecarij noſtri patientibus quod per horas duas vel tres etiã antequam medicina inceperit operari, præcipiunt enim accipere de brõdio pulli, aut de pureta piſorum, aut de aqua hordei cum zuccara, & malæ, quia ſic impediunt operationem medicinæ propter aquoſitatem illam multam per quam diffunditur medicina. Virtus enim diffuſa remiſſior eſt, aggregata verò fit pluris. vt Meſ. ca. de electione medicinarum que fit per compreſſionem iudiciorũ earum ſimilem eſſe proprium. Secũdo quia remittitur calor naturalis propter aduentum huiuſmodi abſterſiui: quare non ita bene deducitur medicina de potẽtia & actũ. Et tertio quia per eius abſterſionẽ remouetur medicina à loco ſuo vnde non ſic deducitur per calorem noſtrum de potentia ſua ad actum. Verum eſt tamen quòd interdum contingit quòd poſt ſumptionem & operationem debitam medicinæ violentæ remanet odor medicinæ, qui ſemper eſt cauſa ſolutionis maioris quandiu remanet in tali caſu, vbi ſuperflueret operatio præcipit. Auicen. vt detur aqua hordei quæ lauat ſtomachum & abſtergit ſed hoc facere non ſpectat ad apothecarium abſque conſilio medici. Et iſte eſt modus conueniens propinandi pilulas & etiã

quancunque medicinam solutiuã quantum est ex officio suo.

a De tertio, scilicet in quo to numero debeant exhiberi pilulæ, dic quòd non est vis, nisi propter imaginationem dummodo sit pondus & dosis conueniens. Contingit enim interdum propter falsum habitum de ministrando pilulas in impari numero, quòd ita vulgi adheret fantasia in numero impari quòd nisi propinentur aut non operabuntur, aut indebite operabũtur propter fortem imaginationem quæ cooperatur.

a Pilularum exhibendarum numerus.

De emplastris & cerotis, & vnguentis & aliis medicinis exterius applicandis.

CAP. V.

Diuersi sunt modi medicinarum que exterius applicãtur quarum cognitio satis per hos versus haberi potest. Tunc embrocamus cum mẽbra liquore rigamus. Tunc cathaplasma facis cum succum panis & herbas. Dicitur epithima de succis vnctio pura Membraque sacellas sacco pleno medicinis. Si puluis iacitur propriè sinapisma vocatur. Si fumum recipis est efumigatiõ dicta. Dicitur emplastrum quæuis confectio dura. Cum spongis madidis fit fomentatio sola. Vnguentum faciũt oleum & cera cum speciebus. Sũma caraxamus sed infima scarificamus. Quia tamen in hoc nostro libello tantum de quatuor intendimus receptas describere: videlicet de vnguentis, cerotis emplastris, & oleis: ideo solum modum compositionis ipsorum dicamus.

b Attende ergo primo quòd tam vnguentum quam emplastrum appellantur cerota si in eis ponatur cera. Cum autem in cerotis scribitur ceræ quòd sufficit pro duabus. ℥. olei debet poni. ℥. scilicet ceræ. Sed si dicatur ceræ parum tunc intelligas quòd debet esse vnguentum mole, ita quòd oleum debet ceram superare, multa enim cera facit duritiem in vnguentis. Saladinus.

b Vnguentũ & emplastrũ dicuntur cerota.

c Attende secundo quòd ce rota quæ describit Mesue debent incorporari cum infusionibus, scilicet cum gummis liquefactis & dissolutis aquis succis muscilaginibus & pulueribus quæ ibi intrant, & debet esse cofectio media in duritie & in mollitie inter emplastrum & vnguentum.

c Modus cõfaciendi cerota.

d Emplastra pluribus modis possunt fieri quædam enim sunt in quibus intrant mineralia qualia lithargiriũ & cerusa, & tunc debẽt prius liquores qui ibi intrant sicut est acetum succi vel aquæ, simul nutriri sine igne in cassia siue in mortario cum spatula vel cum pistello cum oleo. Si tamen intrarent aliæ pinguedines, tunc debẽt incorporari semper cum pistello calido, vel in caldario supra ignẽ lentum semper cum spatula agitãdo ne adhæreant mineralia prædicta vsque quo totum sit bene spissum, & si ibi intrant gummæ tunc liquefiandæ liquefiant, & dissoluendæ dissoluantur, & puluerisandæ puluerisantur, vt in capitulis patebit sequentibus, & debent semper poni in fine decoctionis, semper cum spatula agitando. Attenne tamen quòd semper decoctio debet esse vsq; ad cõsumptio-

d Modus cõficiẽdi emplastra.

nem aceti, vini, aquæ, ſuccorum vel ſimilium liquorum, & ſimiliter ſi ponuntur herbæ, flores vel radices, debent poni in fine decoctionis, & principaliter flos croci debet incorporari cum manibus malaxando magdaleones, & alia mineralia debent poni in fine: ſicut eſt es vſtum vſifur, flos eris, magnes, bolus armenus, terra ſigilata, ſulphur auripigmentum, & ſimilia.

a Modus cōficiendi vnguenta.

Succi autem ſpiſſii & deſiccati diſſoluantur in aliquo liquore & ponantur ad vltimum quando incipit infrigidari. Succi virides in emplaſtro de ianua debent temperari cum oleo: & poſtea pone oleum cum gummis liquefactis, & pone ſuper ignem & ſi ſumantur herbæ virides quæ intrant in emplaſtris, ſicut in emplaſtro gratia Dei debent temperari cum vino & debet poni vinum ſuper ignem, ſimiliter cum gummis lique factis vſque ad conſumptionem eius. Emplaſtra inſuper poſſunt malaxari cum pulueribus & liquoribus: vt cū oleo ſicut apoſtolicō, ceroneum, oxizo croceū diuinum cōtra rupturam, & diaquilon, & alia malaxantur cum ſuccis, ſicut emplaſtrum de ianua, & alia cum lacte ſicut emplaſtrum gratia Dei.

Attende quòd ſanguis humanus & viſcus quercinus, ſi intrant in emplaſtro contra rupturam debēt incorporari in mortario cum piſtello calido, & debet decoqui viſcus quercinus in decoctione pellis arietis ſicut remouetur ab ariete, id eſt recenti abſque hoc quod preparetur cum calce & depiletur. Illa vero que ſiunt cum muſcilaginibus, pinguedinibus, decoctionibus, infuſionibus, vel aliquibus liquoribus, ſicut ſunt fructus ſicci, & ſimilia debent teri, decoqui & incorporari cum predictis miſcēdo pulueres ſub lento igne vel in mortario vſquequo ſit tractabilis.

Si gummæ ibi intrant malaxētur, diſſoluantur, aut pulueriſantur & incorporentur cū piſtello in mortario calefacto.

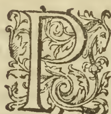
a Vnguenta poſſunt fieri pluribus modis. Nam aliqua ſunt in quibus intrant ſucci herbarum, & tunc debent conſummi per decoctionem cum liquoribus, pinguedinibus vel gummis liquefactis vel oleo & alia ſunt quæ fiunt ex herbis ſiccis, & tunc debent temperari herbæ cum vino vel cum aliis liquoribus & tunc debent con ſummi per decoctionem, & alia ſunt in quibus intrāt lapides ſicut in vnguento citrino, & tunc debēt ſubtiliſſime pulueriſari & bene incorporari in mortario. Alia ſunt in quibus intrant alia mineralia ſicut lithargirium, ceruſa, argētum viuum, bolus armenus ſulphur & ſimilia, & tunc ſi ibi cera, acetum vel ſucci herbarum viridium intrent, oportet nutriri cum maiori parte olei & minori parte aquæ vel ſucci modo de vno, modo de alio ſemper cum ſpatula agitando, & poteſt fieri ſi bene nutriantur lib. j. vnguenti cum ℥. j. puluerum prædictorum mineralium. Et ſi petatur cera miſce cum oleo & illis liquefactis incorporentur ſimul cum piſtello calido, tamen ſi argentum viuum intret: oportet extingui cum ſaliua, vel aceto. vel ſulphure, & caue ne appropinques argentum viuum ad ignem

quia in fumum euaporabit Alia ſunt quæ fiunt cum oleis & gummis lique factis,& tunc debent ſimul liquefieri ad ignem ſemper cum ſpatula agitando. Et ſi in receptis petatur puluis gummarum, ſpecierum, herbarum vel ſeminũ puluerisentur, & incorporentur, ſi gummæ non poſſunt pulueriſari malaxentur & incorporentur cũ piſtello calido. Si non poſſunt malaxari diſſoluantur vel diſtemperentur, & per decoctionem conſummantur, colentur & incorporentur.

a Olea quæ fiunt ex ſeminibus & fructibus, fiunt per compreſſionẽ, ſed illa quæ fiunt ex floribus, fiunt in vaſe vitreo per decoctionem ad ignem lentum, aut per appoſitionem in ſole, & tunc debent fieri inæſtate. Sed illa quæ fiunt ex cõpoſitione ſuccorum viridium, debent fieri per decoctionem ignis vſque ad conſumptionem ſuccorum. Sed illa quæ fiunt ex ſuccis ſiccis debent diſſolui ſucci & coqui cum oleo vſque ad conſumptionem vini, ſed illa quæ fiunt ex aſſatione ſicut oleum frumenti,& nigellæ debent fieri ſub lamina ferrea calefacta ab igne. Sed olea quę fiũt ex animalibus ſicut oleum de ſerpentibus, formiſcis, ſcorpionibus, oleum vulpinum debent extingui & mori in oleo. Sed olea quæ fiunt per diſtillationem ſicut de mirobalanis, de gummis, de cinamomo, de tartaro, de lateribus, debent poni in alembico bene ſigillato ſuper lentum ignem à principio, & ſemper debet vigorari ignis: & caue ne tangas oleũ quia periculum eſt. Oleum petroleum venit naturaliter de petra.

De colatura cliſteris & ſuppoſitoris communibus.

CAP. VI.

Enes apothecarios habent duæ decoctiones cõmunes ſcilicet decoctio colaturæ communis cum qua generaliter omnes medicinæ laxatiuè lenitiuè & compreſſiuè diſſoluuntur,& decoctio communis clyſteris. Habetur etiam forma communis faciendi ſuppoſitoria& hæ tres deſcriptiones ſunt vbique notæ penes apothecarios. *a Modus cõficiẽdi olea.*

b Colatura communis à diuerſis diuerſimode deſcribitur. Gordonius ca. de cephalea deſcribit cum tribus floribus cordialibus: ſcilicet violarum, boraginis,& bugloſę in aqua lactis caprini, & hæc eſt conueniens in febrientibus & in æſtate. *b Colaturæ communis ſecundum ber. de gordonio*

c Io. de tornamira in clarificatorio in pluribus locis ſic deſcribit colaturam communem. ♃. prunorum damaſcenorum vuarũ paſſarum mundatarum ab arillis caricarum pinguium iuiubarum & ſebeſtem añ. *c Colatura cõmunis ſecundun Io de tournamira.*

d P. ſemis Chriſtoforus vero Georgius ſupra Meſue deſcribens colaturam communem famoſam & notam penes apothecarios deſcribit duas, vnam ſcilicet magis conuenientem in æſtate & in febribus, quæ talis eſt. ♃. paſſularũ liquiriciæ iuiubarum hordei prunorum ſine nucleis ſeminum communium frigidorum mundaterũ ante partes æquales aquæ ſimplicis quod ſufficit. Aliam colaturam *d Colatura communis in febribus ſecundum Chriſtoforum georgium.*

describit idem christoforus georgius vbi supra: quã dicit esse vsualem magis, quia tamen magis attinet caliditati: ideo consilium eius est vt semper in febribus præcedens eius accipiatur.

a Colatura communis vsualis ad omne propositum secundum eundẽ

a Eius autem descriptio est talis ℞. anisi, feniculi, passularum liquiriciæ iuiubarum sine nucleis, capillorum veneris prunorum hordei mundati, sebesten quando repe-riuntur boni ana partes æquales. Et attende sicut notat Ioan. de tornamira in libello suo de neutralitate decidentiæ quòd semper colatura debet esse liquida & non spissa.

b Commune Clystere.

b In decoctione verò communis clysteris tantum debent poni remolitiua: scilicet matres violarum malua & bismalua & branca vrsina quæ debet poni recens. Sed circa clystere hic debet attendere apothecarius formam propinandi clysteria.

c Modus exhibendi clysteria.

c De forma autem & modo propinandi clysteria scribit Rasis ix. continentis ij. ca. quod debet iacere patiens supra dorsum declinando caput inferius & subleuando pedes superius, ita quod subleuentur lumbi & clysterizator debet esse propinquus & inscindendo vngues manus eius, & sunt inũgenda capita digitorum manus sinistræ cum oleo etiam inungendus est anus cum oleo abundanter deinde impone digitum ano pluries, vt amplietur locus, deinde pone instrumentum clysteris. Nõ tamen intelligit Rasis per hæc verba quò debeant agitari cum clysteribus & commoueri eleuando crura superius vt fieri solet: licet ita debeat disponi vt dictum est: quoniam aliquoties per talem commotionem ascendit clystere vsque ad stomachum, vnde aliquãdo sequitur syncopis vt de facto vidit Iohan. matt. de gradi sicut ipse refert in ca. de collica. Istum tamen modum disponendi patientẽ ad clysterizandum modificauit Auicen. in sermone de qualitate clysteriorum maxime in colica vbi dicit sic. Amplius oportet quod tu consideres si dolor est declinãs ad partem dorsi, clysteriza ergo resupino supple existente, & hoc est melius ei cuius dolor est cũ communitate renum. Et subdit: & si est decliuis ad anteriora clysteriza eo iacente supra ventrem. Et subdit quod hoc modo disponendo patientem melius peruenit clystere ad reuolutiones intestinorum. Et iste est communis modus disponẽdi patientes ad clysterizandum, & magis vsitatus hodiernis temporibus. Et in pueris habentibus strictum orificium ani debet imponi digitus in ano vt dictum est vt dilatetur & preparetur via ad instrumentum clysteris, & semper sumpto clysteri debet iacere patiens supra latus dolens. Et habeatur regula de intentione, Auicen. vbi supra quod cum intromittitur clystere posita cannula quod debet intromitti cum vna bona expressione & continua quæ non sit cum labore & violentia. Nam multoties per violentiam, compressionis impellitur clystere vsque ad longinquum preterquam sit necessarium vnde interdum vsque ad stomachum: & sequitu syncopa. Habeatur etiam pro regula de intentione eiusdem, Auicen. vbi supra quod cum impellitur clystere &

inclinat ad egrediendum ita quod difficulter immittitur propter ventositatem repellentem, non prohibeas ad hoc supple violenter imo aperias bursam vt exeat ventositas & reitera intromissionem eius post exitum ventositatis.

a Attende vltra de mente eiusdẽ Aui.ibi.quod ex nimia quantitate enematis, i.clysteris multiplicatur nocumentum & timetur ne ascendat ex nimia eius quantitate ad stomachum, & sequantur accidentia supra notata. Ideo attende de intentione Saladin. in suo compendio ad aromatarios, quod quantitas decoctionis quæ communiter ponitur in clysteri, est ℥.xviij. & quantitas oleorum communiter est ℥. iiij. & quantitas salis est. ℥. sed quod tamen debe. intelligi sicut ipse dicit secundum magis & minus, per respectum ad etatem & ad complexionem, quia in viris & mulieribus prouectis & fortis cõplexionis & virtutis, hæc quantitas est quantitas conueniens, sed in pueris & delicatis ac debilibus debet minui quantitas similiter in dolore extensiuo à ventositate, quia in his casibus medietas sufficit. In infantibus verò sufficit quãtitas trium quater, & in his sit discretus apothecarius, quia, sola discretio facit apothecarium. vt Auerroys ij.colliget.

b De forma suppositoriorũ communium notetur quod scribit Auicenna de suppositoriis fortibus educentibus fecem & phlegma viscosum vbi dicit sic, & oportet vt sit longitudo eius septem digitorum scilicet in transuerso.

c Et hoc nota propter communem errorem apothecariorũ quia non fiunt communiter nisi ad longitudinem trium vel quatuor digitorum & male imo debent fieri vt dixi, vt virtus suppositorij attingat ad partes sursum magis stimulando, non tamen pertranseundo intestinum rectum.

Et suppositorium tunc magis valet quam clystere quando dolor est in fundo versus anũ & de hoc dicit halyabbas. Et nonnunquam clysteri opus nõ est, sed licini cum passio & dolor circa pectinis est partes & prope intestinum rectum. Componuntur autem suppositoria communia ex melle & sale communi trito simul coctis ad conuenientem glutinositatem mellis. *a Quantitas clysteriorũ.*

De triturationibus medicinarum simplicium quibus predicta componuntur.

CAP. VII.

INquit Mesue trituratio autem omnis qualiscunque sit, oportet quod fiat cum facilitate, & commensuretur substantiis terendorum. Laboriosa verò dissoluit virtutem. Sunt ergo medicinarum quædam in quibus non oportet vt multa elaboretur trituratione, & sunt in quibus necessaria est multa trituratio, & sunt in quibus mediocris. *b Suppositoriorum forma.* *c Communis error apothecariorũ circa suppositoria.*

d Et fit trituratio tribus de causis: notat idũ Mes. Prima est vt miscibilium in vnum melior fiat sigillatio. Secunda vt medicinis aliqua proprietas acquiratur, vt cimino per multam triturationẽ acquiritur ei vt sit prouocatiuum vrinæ. *d Trituratio fit tribus de causis.*

quemuis ex natura sua esset solutiuum, sic enim fit magis penetrans vnde repit advias ad qua non poterat prius & euacuat per illas, & multa alia acuta vt hasce i.thimus vt Mes. c. de thi & similiter azarum. Tertia est vt in eis aliqua malitia reprimatur, vt colo quintida, & propriè interius eius debet vltimo puluerisari, neque debet esse apo. insufficientia triturationis eius, vt Mesue autoritate Serap. Istæ autē sunt medicinæ quæ multum patiuntur de trituratione.

A Aristologia.

Azarum vbi queritur per eum prouocatio vrinæ.

C Coloquintida Centaurea

Ciminum vbi queritur per eum prouocatio vrinę. Gummæ aliquę

G quia non omnes possunt puluerisari, sed aliquæ debent dissolui, & quædam non possunt puluerisari neque dissolui, neque liquefieri.

a Gummæ que possunt puluerisari

a Gummæ quæ possunt puluerisari sunt istæ.

Thus. Myrrha.

Mastix.

Sarcocolla.

Storax rubea.

Storax calamita.

Bdellium.

Olibanum.

Euforbium.

b Gummæ quæ debent dissolui.

Mastix per se tamen debet puluerisari, quia nunquam cum aliis speciebus puluerisaretur.

Autor pandectarum.

c Gummæ quæ nō possunt puluerisari neque dissolui neque liquefieri sed debent dicoqui & colari.

b Gummæ quæ debent dissolui sunt istæ.

Labdanum quod debet dissolui cum oleo.

Dragagantum.

Gummi arabicum.

Gummi prunorum.

Gummi cerasorum.

Et his similia quæ debent dissolui in aquis: & postea poni in medicinis.

c Gummæ quæ non possunt dissolui, neque liquefieri, neque puluerisari sunt istæ,

Serapinum.

Oppoponacum.

Galbanum.

Amoniacum.

Istæ debent temperari in vino vel aceto, & debent coqui vsque ad consumptionem vini siue aceti & colari, & poni in fine decoctionis extra ignem semper cum spatula agitando.

Lapis armenus.

Lapis lazuli, & magis quàm lapis armenus.

Myrobalani species vbi quæritur per eos restrictio & oppilatio. Vnde Mesue, eorum contritorum competit exhibitio quando quæritur vt post illam in visceribus vestigia contractionis remaneant.

Omnia mineralia.

Reubarbarum vbi quæritur virtus constipatiua. Vnde Mesue. Ipsius contritioni competit exhibitio quando quæritur vt post illam in visceribus vestigia contractionis remaneant.

Scamonea quando ponitur in pilulis aut in medicinis, quas volumus vt diutius remaneant in stomacho, quia quando ponitur in aliis medicinis debet magis puluerisari vt notat Saladinus. Auicen. tamen vult oppositum cap. de iudiciis extrinsecis medicinarum cū dicit. Et ex medicinis sunt quædā quarum virtus propter contritionem destruitur sicut scamonea, quare oportet vt vltima facilitate conteratur,

conteratur, ne ex contritione caliditas eam consequatur corrumpens eius virtutem. Et subdit. plurimæ, præterea gummarum sunt huiusmodi, & ipsarum quidem resolutio in humiditate conuenientior est quàm contritio, & hæc sententia est verior.

Thymus vbi quæritur vt per eũ prouocetur vrina, vt notatum est.

Medicinæ quæ mediocriter patiuntur de trituratione sunt istæ.

A Agaricus.

C Ciminum, si non per eum quæratur prouocatio vrinæ.

T Turbith.

Thymus, si non per eum intendatur prouocari vrina.

Y Hysopus Yreos.

Istæ supra notatæ sunt magis speciales, de quibus à doctoribus specialis facta est mentio. Vt tamẽ de trituratione medicinarum generalis habeatur noticia attende quòd omnes medicinæ quæ multum patiuntur de decoctione, etiã multum patiuntur de trituratione & quæ modicum, modicũ, & quæ mediocriter, mediocriter: de quibus in sequenti capitulo.

De decoctionibus simplicium quæ ingrediuntur compositionis prædictorum.

CAP. VIII.

INquit Mes. Tua interest de coquere commensurando calorem & proportionando, illum substantiis rerum & virtutibus debilibus & fortibus. Oportet enim vt gradatio fiat in decoctione earum plus vel minus secundum quod oportet. Decoctio enim impetuosa vel inflammatiua resoluit virtutem medicinæ.

Istæ autem sunt medicinæ particulariter quæ multum patiuntur de decoctione.

Astrologia A

Ben B

Cucumer asinius C

Hermodactyli. H

Myrabolani omnes quando ab eis quæritur cõstipationis impressio. Mesue cap. de myrabolanis. M

Polipodium. P

Reubarbarum quando ab eo quæritur constipationis impressio. Mesue ca. de reubarbaro. R

Radices omnes

Sed istæ sunt medicinæ quæ parum patiuntur de decoctione.

Capillus veneris C

Epithymum. E

Elephanginæ omnes puluerisatæ vt alcool.

Flores omnes dempta camomilla. F

Myrobalani omnes quando magis intendimus ad laxandum, vt Mesue. cap. de myrobalanis. M

Manna.

Rosæ vbi quæritur apertio, solutio, & abstertio. Mes. cap. de rosis. R

Reubarbarum quo ad virtutem eius solutiuam, abstersiuam & aperitiuam. Vnde Mesue cap. de Reubarbaro. Et eius quidem quod purum est, infusio competit quando solum quæritur abstersio & solutio & oppilationum apertio.

Sticados S

Semina quatuor frigida.

Thamarindi. T

Violæ quando ab eis quæritur virtus lambificatiua, quia si quæra- V

tur ab eis virtus solutiua dissoluēdo secus est, quia illa est centralis, vt Mesue ca. de viola.

Istæ sunt medicinæ quæ mediocriter tolerant de decoctione.

A Absinthium Azarum

Agaricus

F Fumus terræ

M Mezereon

S Sena Squilla

Semina omnia præter semina quatuor frigida maiora.

T Thymus Turbith.

Y Yreos Hysopus.

Habe generaliter pro regula, quod omnes medicinæ quarum virtus difficile resoluitur, aut quæ sunt fortis contexturæ, vt quæ sunt grossæ substantiæ, aut quæ virtutem habent positam in centro, forti indigent decoctione. Mesue. Huius generis sunt omnes medecinæ minerales. Huius etiam generis sunt omnes medicinæ stipticæ aut ponticæ, quæ fundātur in substantia grossa & terrestri. Quod verum est quantum ad stipticitatem aut terrestreitatem, quia sunt aliquę medicinæ quæ in se participant stipticitate quadam, & cum hoc habent amaritudinem superficietenus, vt sunt rosę, absynthiū, reubarbarum, myrobalani, & sic de aliis: & in talibus hæc regula pateretur instantiam. Similiter etiam omnia quę in se acumen habent decocta sunt mitiora, decoctio enim frangit virtutem earum, nisi forsitan sit virtus posita in superficie aut debilis vbi totaliter resoluitur Mesue. Similiter & omnes medicinæ quæ longiori tempore perdurant in virtute magis patiuntur de decoctione. Similiter & omnes medicinæ compositæ in quibus volumus vt in eis fiat fortis mixtio virtutum, debemus eas magis decoquere: nisi ex modo suę substantiæ decoctioni repugnent. Mesue. Similiter etiam omnes medicinæ quæ multum patiuntur de trituratione etiam multum patiuntur de decoctione, & oppositis modis medicinæ illæ omnes parum patiuntur de trituratione, quarū virtus facile resoluitur: aut quæ sunt debilis contexturæ aut que virtutē habent in superficie. Huis etiam generis sunt omnes medicinæ acutæ propter subtilitatem suæ substantiæ: vt sunt species alephanginæ omnes & specialiter puluerisatæ. Similiter etiā omnes medecinæ acetosæ. Medicinæ etiam omnes habentes humiditatem super fluam lubrificatiuā, vnde Mesue. Verum neque per decoctionem sit iuuamentum in his quæ soluunt lubrificando & faciendo lubricum de quo sit valde curandum.

De analogis medicinalibus quando per se ponuntur pro quibus stans & supponunt. Analoga

CAP. IX.

ANalogum est terminus communis, qui ex modo suæ impositionis est aptus supponere pro pluribus: de vno tamen per prius, & de alio per posterius, vt Aristoteles in prędicamenti: sicut verbi gratia casia dicitur de casia lignea & de casia fistula, per prius tamen de casia lignea, & per posterius de casia fistula. Et corallus dicitur de corallo rubeo & de corallo

albo, per prius tamen de rubeo, & per posterius de albo. Analogū enim per se sumptum stat per famosiori suo significato, sic vt quando per se ponitur corallus de rubeo tanquam de famosiori suo significato intelligitur. Vt ergò in istis non decipiatur apothecarius hic consequenter sunt inserenda analoga medicinalia & eorum famosiora significata secundum ordinem minoris alphabeti: vt consuevimus facere in præcedentibus capitulis.

A Aristologia

Agnuscastus	Anisum
Ameos	Apium
Armel	Aloe
Alumen	Assa
Arnoglosa	Atramentum
Auripigmentum	Allium
Acetosa	Acetum.

Aristologia quando simpliciter ponitur in vnguentis mundificatiuis & abstersiuis de longa intelligitur, sed in aliis operationibus semper intelligitur de rotunda, vnde Auicen.ij.can. cap. de aristologia. Et longa est dignior in nascentiis & vlceribus, quoniam est magis abstersiua & calidior, sed in reliquis operationibus rotūda, quoniam fortioris est apertionis & subtiliationis. Hæc Auicen. ad literam.

Agnuscastus quando simpliciter ponitur de floribus intelligitur. Autor pādectarum. Flos enim agnicasti dicitur simpliciter Agnuscastus. Platearius.

Anisum, ameos, apium, armel, prout est species rutæ, quando simpliciter ponuntur de semine debet intelligi, Autor pandecta.

Aloe quando simpliciter ponitur de succotrino intelligitur. Vnde Mesue. Melius ex speciebus aloes est succotrinum, licet secundum Alexandrum intelligitur de epatico.

Alumen quando simpliciter ponitur de alumine scisso siue de alumine de pluma intelligitur. Autor pande.

Assa quandò simpliciter ponitur de assa fœtida intelligitur quæ per excellentiam fœtida dicitur, quia odorifera dicitur odorifera id est parum fœtida. Autor pande.

Arnoglossa quando simpliciter ponitur, de maiori intelligitur, vnde Serap.lib.ag.ca.li. seu. Maior est maioris virtutis quàm minor.

Atramentum quando simpliciter ponitur, de nigro intelligitur ab atro colore dictum. Autor pande.

Auripigmentum quando simpliciter ponitur, de citrino intelligitur. Citrinum enim competit vsui medicinæ. Autor pandecta.

Allium quando simpliciter ponitur de syluestri intelligitur. Pla

Acetosa quando simpliciter ponitur, de maiori intelligitur. Vnde dia. cap. de acetosa.

Acetosa est duplex maior & minor, maior est oxilapacium minor habet folia minora cum stipite paruo seminibus pleno. Conueniunt in virtutibus sed maior efficacius operatur. Hæc ille.

Acetum quando simpliciter ponitur: de aceto vini intelligitur.

B

Bdellium	Balsamus.
Borago	Baucia
Ben	Baccha

Bdellium quando simpliciter ponitur, & est intentio ad restringendum & infrigidandum debet

M. ij

poni bdellium de mecha. Sed quãto volumus aperire aut mollificare aut resoluere, debemus ponere bdellium iudaicum. Autor pande. Attende tamen quòd quia difficile est cognoscere bdellium vtrum sit de mecha vel de Iudæa, ideò in casu dubio vbi esset intentio aperiendi mollificandi, aut resoluendi, debet semper poni bdellium molle: sed vbi esset intentio restringendi & infrigidandi, debet poni bdellium siccum & antiquũ. Vnde Auicẽna ca proprio de bdellio. Et cùm antiquatur bdellium Iudaicum, egreditur à lenificatione ad exiccationem.

Balsamus cùm simpliciter ponitur, de oppobalsamo siue de oleo balsami intelligitur. Vnde Auicen. ca. de balsamo. Et eius quidẽ oleum est melius semine ipsius & semen fortius ligno ipsius in omnibus modis eius.

Borago cùm simpliciter ponitur, de herba intelligitur, & præcipuè de foliis, & præcipuè dum viridia sunt, quia talia sunt maioris efficaciæ, exiccata verò minoris & flores competunt vsui medicinæ secundario. Pla.

Baucia quando simpliciter ponitur, de syluestri intelligitur, quia domestica quæ pastinaca dicitur, magis est conueniens esui quam medicinæ. Plat.

Ben quando simpliciter ponitur, de maiori intelligitur. Vnde Mesue. Maius est incolumius paruo paruum verò est malignum.

Baccha quando simpliciter ponitur, de baccha hæredere intelligitur. Ian.

C

Cardamomum	Capparus
Casia.	Calamentum
Centaurea	Chelidonia
Coriandrum	Ciminum
Carthamus	Carui
Citonium	Cathapucia
Costus	Cypressus
Cinamomum	Corallus.

Cardamomum quando simpliciter ponitur de maiori intelligitur. Platea.

Cardamomum verò minus propriè dicitur heyl. Serap. li. ag. ca. Catola & heyl.

Capparus quando simpliciter ponitur de cortice radicis intelligitur. Platearius.

Casia cum simpliciter ponitur de casialignea intelligitur, quia casiafistula nunquam ponitur sine determinatione. Plat.

Calamentum cùm simpliciter ponitur, de montano intelligitur, vnde Platearius. Calamentũ montanum melius est.

Centaurea cùm simpliciter ponitur, de maiori intelligitur secundum Platearius. Dicit enim Platearius quòd dicitur centaurea maior quæ maiorem, & minor quæ minorem habet efficaciam. Cuius tamen dicti contrariũ sentit Mes. Dicit enim quòd minor melior est in omni re. Sed vt tollatur eorum controuersia, attende quod quantum ad virtutem laxatiuam minor est melior in omni re in qua oportet, & in qua indigetur solutione phlegmatis & choleræ, fuit enim principalior intentio Mes. in lib. suo pertractare de simplicibus sub ratione laxandi. Intentio vero Plat. est determinare de simplicibus non sub ratione laxandi, sed etiam per considerationem ad alias proprietates particulares quas habent. Quantum ergò ad

virtutem ſolutiuam quando ſimpliciter ponitur centaurea, de minori intelligitur, ſed quando ſimpliciter ponitur ſub intentione aliarum proprietatum de maiori ſemper intelligitur.

Chelidonia quando ſimpliciter ponitur de maiori intelligitur. Platea. Hæc tamen apud nos non inuenitur, aut raro, ſed reperitur quædam communis quæ eſt minoris efficaciæ, vna tamen pro alia vtimur, vt dicit idem. Platea. autoritate Conſtantini.

Coriandrum, ciminum, cartamus, carui, quando ſimpliciter ponuntur de ſeminibus debet intelligi & de carthamo domeſtico, autor Pandec.

Citonium quando ſimpliciter ponitur in medicinis de maioribus intelligitur, vnde Gale. in lib. de cibis. Citonia maiora vocantur ſaturnia, & ſunt maioris iuuamenti quàm alia. Apothecarij tamen noſtri hodiernis diebus intelligunt de minoribus propter acredinem nimiam maiorum, vnde maiora non ſic redduntur guſtui delectabilia. Mox enim medicorum & apothecariorum potius eſt regere ægros cum his quæ ſibi delectationem inducunt quàm cum rigore artis, vt ſupra declaratum eſt circa modum componendi, vbi declaratum eſt quòd antiquitus in confectionibus & electuariis in ℥. iij. aromatum ſufficiebat libro j. zuccaræ. hodie verò propter complacentiam maiorem in tantum ℥. ij. aromatum ponitur lib. zuccaræ.

Cathapucie quando ſimpliciter ponitur, de minori intelligitur, & de ſemine eius. Cathapucia enim maior eſt palma Chriſti, ſed cathapucia minor eſt de genere lacticiniorum, vnde Sera. lib. ag. cap. catha, authoritate Galle. Cathapuciæ minoris virtus eſt ſimilis virtuti omnium ſpecierum lacticiniorum & non differt ab eis, niſi in vno: quod eſt quia in ſemine eius eſt dulcedo, & hoc ſemen eſt illud quod habet virtutem laxandi. Hæc ille. Et Gale. vij. ſimpliciũ pharmacorum cap. cicei. Cicei fructus, id eſt cathapuciæ fructus, quæ purgat abſterſiuam & dyaforeticam habet virtutem, ita autem & flos, ſed omnino debiliorem. Et de radice eius dicit Diaſco. cap. cicei, & ſimiliter Sera. loco ſupradicto quòd radix eius eſt tenuis, & omnino inutilis.

Coſtus quando ſimpliciter ponitur, de amara intelligitur. author Pandectarum.

Cypreſſus quando ſimpliciter ponitur in medicinis reſtrictiuis tu debes ponere nuces eius, ſed in medicinis prouocatiuis vrinæ tu debes ponere lignum aut folia, vnde Platearius. Poma, folia & lignum vſui medicinæ competunt, ſed poma ſtiptica ſunt & conſolidatiua, lignum verò & folia diurectica.

Cinamomum quando ſimpliciter ponitur in medicinis vomicis, debet poni cinamomum groſſum. In aliis verò debet poni cinamomum ſubtile. Platearius.

Corallus quando ſimpliciter ponitur, de rubeo intelligitur, & elige groſſum, nõ perforatum auctor Pandectarum.

Daucus. D

Daucus quando ſimpliciter ponitur: debet intelligi paſtinaca

ſilueſtris , id eſt daucus aſininus. Serap.cap.de brica,& Gale.lib.de eduliis circa finem : licet Caſſius felix. cap. de empicis dicat quod quando per ſe ponitur:debeat intelligi ſemen paſtinace hortenſis.

E Epatica
Eruca.
Elleborus.

Epatica quando ſimpliciter ponitur de aquatica intelligitur, vnde Platearius. Eſt herba creſcens in aquoſis locis nullam faciens mentionem de terreſtri ſicut nec alij auctores.

Eruca quando ſimpliciter ponitur, de ſilueſtri intelligitur , vnde auctor Pandectarum. Domeſtica minoris eſt efficaciæ quàm ſilueſtris.

Ellebotus quando ſimpliciter ponitur : de nigro intelligitur, vnde Meſue. Niger incolumior eſt albo. Oppoſitum innuit Gale. quinta apho. commento primo dum inquit.

Conſuetudo fuit antiquorum cum dicerent eleborum abſolute intelligere album.

F Fœniculus.

Ex fœniculo radix, ſemen, & folia competunt vſui medicinæ : ſed quando ſimpliciter ponitur fœniculus , de ſemine intelligitur, excepto in collyriis , vbi debet poni ſuccus radicis aut foliorũ. Platea.

G Gallia. Galla.
Gluten
Gummus.
Gummus dragagantus.
Gummus arabicus
Granatum
Gith.

Gallia cum ſimpliciter ponitur, de muſcata intelligitur.

Galla cum ſimpliciter ponitur, de non perforata intelligitur. Vnde Serap.libro ag.auctoritate Dia. Ex ea eſt quæ reperitur ex arbore ſua recens immatura parua rotunda nodoſa non perforata & grauis , & eſt alia quæ eſt leuis & perforata,ſed prima medicinis eſt cõuenientior. Hæc ille.

Gluten quando ſimpliciter ponitur, maſtix intelligitur quoniam excedit omnia glutina in bonitate. Auctor pandectarum.

Gummus quando ſimpliciter ponitur , de arabico intelligitur. Auctor pandectarum. Gummus dragagantus quando ſimpliciter ponitur in medicinis calidis, debet poni ſubrufum aut citrinũ , ſed in medicinis frigidis debet poni album & clarum. Auctor pandect.

Gummus arabicus quando ſimpliciter ponitur in medicinis calidis, debet poni gummus arabicus, rufus aut citrinus , ſed in medicinis frigidis debet poni gummus arabicus albus , & clarus. Platearius. Idem auctor pandectarum.

Granatum quando ſimpliciter ponitur in medicinis , de acetoſis intelligitur. Dicit enim Platearius quòd granata dulcia magis competunt eſui quam medicinis , ſed acetoſa magis competunt medicinæ quam eſui.

Gith quando ſimpliciter ponitur de ſemine intelligitur.

Iuſquiamus Ieſſeminum. I

Iuſquiamus quando ſimpliciter ponitur: de albo intelligitur. Rubeus enim & niger ſunt pernicioſi maxime niger & nunquam debẽt poni in medicinis. Sera. li. ag. ca. Beri. Et in medicinis ore ſumendis ſemen debet poni. Sed in me-

dicinis extrinsecus applicandis, vt in vnguentis,&emplastris:semper debet intelligi herba. Platearius. Idem auctor pandectarum.

Iesseminum seu sambucus quando simpliciter ponitur,de floribus intelligitur, & de albo, vnde Serap.li.ag.ca. Iesseminum citrinum est minus in operatione quàm album.

L Leuisticus Laurus
Lupinus. Lactuca
Lapacium. Laureola.
Litargiryum.

Leuisticus cum simpliciter ponitur, de semine intelligitur. Platearius.

Laurus cum simpliciter ponitur, de foliis eius intelligitur: vnde Platea. Ex lauro folia & fructus competunt vsui medicinæ : sed folia maiorem habent efficaciam.

Lupinus quando simpliciter ponitur: de amaro intelligitur, ille enim præcipue est qui competit vsui medicinæ,Platearius.

Lactuca quando simpliciter ponitur in medicinis, semen eius debet intelligi. Platearius. Herba eius conueniens est esui,semen verò eius medicinæ magis.

Lapacium quando simpliciter ponitur,de acuto intelligitur : vnde Pla.Lapacium acutum est efficacius lapacio rotundo, licet sit magis efficax quam lapacium domesticum.Lapacium enim domesticũ est magis conueniens vsui ciborũ quam medicinæ.

Laureola quando simpliciter ponitur in medicina, semen eius debet poni.Platea.

Lithargyrium quando simpliciter ponitur : de Lithargyrio auri intelligitur: dicit enim Serap.li.ag. cap.merchet.quod aureum est melius aliis.

Margarita Mel. M

Margaritæ quando simpliciter ponuntur:de non perforatis intelligitur. Sunt tamen aliquæ margaritæ obscuræ ad citrinitatem tendentes perforatæ quæ non perforatis equi pollent nec de illis debet intelligi. Auctor pãdectarum.

Mel quando simpliciter ponitur de melle apum intelligitur.

Nasturcium Nucleus N
Nux Nigella.

Nasturcium quando simpliciter ponitur, de semine eius intelligitur. Folia enim propter humiditatem aquosam que est in eis, habẽt virtutem debiliorem. Sera.lib.ag. ca.Iosrabethefe. Nucleus quando simpliciter ponitur, dicũt quidam quod de nucleo pini intelligitur, & alij dicũt quod de nucleo oliuæ au.pande.sed Auicen.in ij. can. de nucleo dactyli intellexit.

Nucis multæ sunt species , sed quando simpliciter ponitur de nuce vsuali intelligitur , auctor pandectarum.

Nigella quando simpliciter ponitur,de semine intelligitur.

Ozimum O
Oleum Opium.

Ozimum quãdo simpliciter ponitur, de gariofilato intelligitur. Ozimũ enim gariofilatũ est illud quod ab auctoribus laudatur. Auctor pandectarũ. Attende tamẽ ꝙ quãdo ponitur in medicinis ore sumẽdis sine determinatione aliqua, vt pote in electuariis, & similibus debet poni semẽ. Sed in medicinis exterius applicandis, vt in vnguentis & similibus,debent poni folia. Idem auctor Pandectarum.

Oleum quando ſimpliciter ponitur, de oleo oliuarum intelligitur. Ian.

Opium quando ſimpliciter ponitur, de opio thebaico intelligitur. Gale. vij. ſimplicium pharmacorum. ca. Miconchirantes.

P

Papauer	Piper
Polium	Polycaria
Pigamum	
Premula veris.	
Pix	Petroſelinum
Pyonia	
Polypodium	
Pſylium.	

Papauer quando ſimpliciter ponitur de albo intelligitur. Vnde Auicen. ij. can. ca. de papauere. Papaueris multæ ſunt ſpecies &c. Et ſequitur in litera & ſanius eſt albū, quoniam cum ſuo ſtupore eſt etiā domeſticum & conſuetum.

Piper quando ſimpliciter ponitur, de pipere albo intelligitur. Auicen. v. can. in deſcriptione diacimini ex intentione Galenum. Et Galenum. viij. ſimplicium pharmacorum hoc idem videtur ſentire cuius ſunt hæc verba ad literam ſecundum tranſlationem arabicā. Sapor piperis eſt acutus, & illud quod non eſt maturum eſt piper album, & ipſum eſt acutius nigro & magis pungens linguam. Et hoc eſt: quia nigrum propterea quòd maturatur accidit quod non recipiat aduſtionem & deſiccationem fortem, quia minuitur acuitas illa quæ quidem remanet in albo. Vt tamen tollatur controuerſia, quæ eſt inter Serap. ex vna parte, & Galé. & Auicen, ex alia parte, qui in hac materia non parum diſcrepare videntur. Voluit enim Serap. libro ag. cap. Falfel. quod piper nigrum acutius eſt albo, & quòd album ſit debillus eo. Attende quòd ſicut ex verbis dioſcoridis facile trahi poteſt, piper album eſt duplicis generis. Eſt enim piper album quod fit quādo grana minuta quæ fuerunt in pipere longo, incipiunt ingroſſari & vnum ab altero incipit ſeparari: ſed non factus eſt botrus vel racemus. Eſt & aliud piper album quod fit cū illa grana quæ ſunt in predicto pipere albo ſecundum debitam quantitatem fuerint augmentata, & intra ſe totaliter ſeparata: ſicut quæ ſunt poſita in quodam botro vel racemo & ſunt propinqua maturitati. Primum piper album quoniam ſapit adhuc naturam piperis longi, quia ei vicinatur, participat adhuc de eius vicinitate: ideo non eſt multum acutum. Piper verò album aliud de quo dictum eſt, quod eſt in medio inter maturitatē, & principiū generationis, eſt ſatis acutum: quia enim elongatur & remouetur à pipere longo, non participat humiditatem eius, & eſt acutius ſeipſo cum venit ad maturitatem propter quam amittit de eius acuitate, ſicut videmus in fructibus acetoſis, quæ in medio tempore ſunt acetoſiores, etiam ſimiliter in ſeminibus, vt in fœniculo, & in ſemine ſinapis, quæ in medio ſunt acutiora quam in cōplemento ſuæ maturitatis.

Et ad hanc intentionem loquebatur Auicen. loco ſupradicto, vbi ſubdit. Et hoc eſt illud quod non eſt paruum neque contractum neque & eſt cortex eius groſſus, imo eſt ex illo quod dicitur grauis ponderis, & eligatur de eo magnum & ſanum. Hæc illæ.

Polyca-

Polycaria cum ſimpliciter ponitur, de media intelligitur. Hæc enĩ eſt plus medicinalis. Platearius.

Pigamum cum ſimpliciter ponitur folia rutæ aggreſtis debent poni, ſed quando ponitur ſemen pigami, ſemen debet poni. Platea.

Premula veris quando ſimpliciter ponitur herba paraliſis debet poni, licet ſit alia ſpecies eius, quæ dicitur lauendula, prima enim ſpecies ſcilicet herba paraliſis, eſt melior premula veris. Auctor Pande.

Pix quando ſimpliciter ponitur in vnguentis maturatiuis & mundificatiuis, debet poni pix liquida, ſed in vnguentis cicatrizatiuis & deſiccatiuis debet poni pix ſicca, vnde Gale. vij. ſimplicium pharmacorum cap. xix. ſecundum tranſlationem grecam, empetigines expurgat & digerit duros & indigeſtos humores omnes quando ponuntur in cataplaſmatibus.
Fortior verò ad hæc omnia talia eſt quæ liquida, dura verò pix ad hæc quidem peior eſt, ad conſolidationem verò vulneris magis idonea. Hæc ille.

Petroſelini duæ ſunt ſpecies ſcilicet petroſelinum domeſticum & aggreſte quod dicitur ſumurion, quorum ſemina precipuè competunt in medicina, ideo quãdo ſimpliciter ponitur petroſelinum de ſemine domeſtici intelligitur ſed quando ponitur ſumurion de ſemine aggreſtis intelligitur. Pla.

Pæonia quando ſimpliciter ponitur herba ſimul cum radice debet poni. Platea.

Polypodium cum ſimpliciter ponitur de quercino intelligitur, vnde Meſue cap. de polypodio. Melius eſt ex eo eſt arboreum, & proprie quando naſcitur ſupra arborem ferentem glandes.

Pſylium quando ſimpliciter ponitur, de ſemine intelligitur, vnde Pla. Pſylium herba eſt, cuius ſemen ſic vocatur.

Quatuor remollitiua. Q
Quatuor ſemina frigida maiora.
Quatuor ſemina frigida minora.
Quatuor ſemina calida maiora.
Quatuor ſemina calida minora.
Quinque radices diureticæ.

Quatuor remollitiua ſunt violaria malua, biſmalua, branca vrſina.

Cum ſimpliciter ponuntur quatuor ſemina frigida maiora debẽt intelligi.

Quatuor ſemina frigida maiora ſunt ſemen melonum, citruli, cucumeris & cucurbitæ.

Et quatuor ſemina frigida minora ſunt ſemen portulacæ, lactucæ, endiuiæ, & ſacriolæ.

Et quatuor ſemina calida maiora ſunt ſemen cimini, carui, aniſi, & fœniculi.

Et quatuor ſemina calida minora ſunt ſemen dauci, apij, ameos, & amomi.

Quinque radices diu reticæ ſunt radix apij, petroſelini, bruſci ſperagi, & graminis.

Ruta	Roſa	R
Rafanus	Radix	
Reſina	Roſmarinus.	

Ex ruta ſemen & folia competunt vſui medicinæ ſed quando ſimpliciter ponitur ruta folia eius debent poni Platea.

Roſa quando ſimpliciter ponitur de rubea debet intelligi. Vnde Meſue cap. de roſa. Melior eſt rubea veræ rubedinis. Et ſubdens,

ait quod virtus faciens ruborum plus impressit quam amaritudinē faciens, propter quod in abscisione amaritudinis ipsius, quæ remouetur per solam exiccationem eius non resoluitur species, in abscisione vero rubedinis non plus est rosa quam homo mortuus est homo. Similiter etiam quādo simpliciter ponitur rosa in medicinis laxatiuis, de rosa recenti vel de succo eius debet intelligi, vel de syrupo, vel de conserua eius, quæ non preterierunt annum & non de rosis siccis. Sed in medicinis restrictiuis de siccis debet intelligi. Vnde Mesue vbi supra. Amaritudo autem quæ est in ea quæ est recens, est plus stipticitate ipsius, & prima operatio eius est propter amaritudinem suam propter quod rosa recens, & proprie succus eius soluit.

Cum autem resoluitur caliditas dans ei amaritudinē propter exiccationem eius, manifestatur substantia stiptica constitutionem faciens. In syrupo autem & in conserua amaritudo rosæ & eius humiditas solutiua in substātia zuccaræ vel mellis conseruatur, vt expresse voluit. Gentilis ca. de cura febrium putridatum in generali.

Radix cum simpliciter ponitur, de rafano domestico intelligitur. Sed cum simpliciter ponitur rafanus, de siluestri intelligitur.

Resina cum simpliciter ponitur, de omni gummo intelligitur, quasi resina a resudo resudas. Sed quando ponitur cum determinatione dicitur gummi illius plantæ ad quam fit determinatio: vt resina pictuina id est resina pini. Similiter cum ponitur resina simpliciter de rasa intelligitur id est de molli non fixa nec puluerisabili. Pro quo attende quod ex pino masculoque dicitur coni colligitur species resinæ quæ dicitur colophonia, & hæc fit de sicca adeo vt possit teri. Sed ex abiete fit alia resina in liquida substantia: quæ dicitur kitan, & fit in liquida substantia: sed frigitur in patella & exiccatur vt declaratum est in libro primo: donec quousque possit teri, & hæc proprie vocatur resina erudita & carpinata.

Si autem non frigitur nec exiccetur sed remaneat mollis & liquida, hæc proprie vocatur resina. Quando simpliciter ponitur resina pini rasa debet intelligi, id est non carpinata vel frixa. Autor pandecta.

Rosmarinus quando simpliciter ponitur aut libanotides debent poni folia, sed quando ponitur anthos debent poni flores. Platea.

S

Sticados	Saliua
Saluia	Storax
Sandalus	Sizeleos
Spica	Sulphur
Sal	Sizimbrum
Sumach	
Staphisagria	
Sizimbrium.	

Sticade quando simpliciter ponitur de arabico intelligitur & de flore. Vnde Mesue.

Melius est arabicum, & melior pars plantæ eius flos, post hanc folia.

Saliua quando simpliciter ponitur de saliua hominis ieiuni intelligitur, quia saliua hominis repleti cibo est debilis virtutis, hominis verò famelici est fortis & propriæ cuius cōplexio est calida. Paulus cap. proprio.

Saluia cum ſimpliciter ponitur de maiori intelligitur, minor verò eſt ſpecies eupatorij.

Storax quando ſimpliciter ponitur de ſtorace calamita intelligitur.

Vnde calamita proprie interpretatur bona guta, à kalos quod eſt bonum, & mitte quod eſt bonum; & mitte quod eſt gutta, inde calamita i. bona gutta. Autor pandectarum.

Sandalus quando ſimpliciter ponitur de citrino intelligitur Vnde Serap. lib. ag. cap. Sandal. Melius ex ſandalis eſt citrinum pingue, poſt citrinum, rubeum, & eſt magis ſiccum citrino, & poſt ipſum album. Sizeleos cum ſimpliciter ponitur, de ſemine intelligitur, illud enim eſt quod ex eo eſt in vſu medicinali. Serap. lib. ag. cap. Sizeleos.

Spica cum ſimpliciter ponitur communis vſus apothecariorum tenet quod debet poni ſpica nardi.

Sulphur quando ſimpliciter ponitur, de extincto intelligitur licet viuum ſit maioris efficaciæ. Vnde Platea. Viuum maioris eſt efficaciæ, ſed minus datur.

Sal cum ſimpliciter ponitur de communi intelligitur.

Sumach quando ſimpliciter ponitur: de cortice grani eius intelligitur. Vnde Serap. lib. ag. ca. Sumach authoritate. Dia. Iuuamentum eius eſt in cortice granorum, & Gal. Melius quod eſt in tota arbore eſt cortex grani eius.

Staphiſagria quando ſimpliciter ponitur: de ſemine eius intelligitur. Semen enim eius eſt id ex ea quod vſui medicinæ cōpetit. Pla.

Sizimbrij duæ ſunt ſpecies vna quidem ſpecies eius eſt centonica, & ſizimbrium quod vocatur menta aquatica ſiue balſamita, & iſtud dicitur ſizimbrium ſilueſtre.

Quando autem ſizimbrium ſimpliciter ponitur, de domeſtico intelligitur. Platea. vnde pau. ca. de ſizimbrio Domeſticum eſt nobis in vſu.

Tres flores cordiales. T

Tres flores cordiales quando ſimpliciter ponuntur, debent intelligi flores violarum boraginis & bugloſe.

Viola. V

Viſcus.

Viola cum ſimpliciter ponitur, de purpurea intelligitur. De hac enim ſolum locutus eſt. Serap. lib. ag. ca. Feneflig. quoniam vſus eius magis conuenit medicinis, imo aliæ ſpecies violarum ſunt ſpecies keiri. Author pandecta.

De permutationibus medicinarum.

CAP. X.

Enetur ſcire Apothecarius permutationes medicinarum, ſiue quid pro quo, vt vna ſibi deficiente aliam accipiat, ſimilis virtutis.

Iſtæ autem ſunt quæ ſolent adinuicem permutari ſecundum ordinem literarum minoris alphabeti.

Acatia.	Azarum.	A
Antimonium.		
Armoniacum.		
Anacardus.		
Acorus.		
Ariſtologia	Aſafætida.	
Alchanna	Alœs	

Absinthium Anisum.

Pro acatia ponitur succus prunellorum agrestium immaturatorum. Auicen. ij. can. ca. de acatia. Et dicit constan. quod loco eius ponitur hypoquistidos.

Pro azaro ponitur pondus ipsius & medium de acoro & sexta ponderis eius amomi.

Pro antimonio ponitur staggnum adustum. Auicen.

Pro amoniaco ponitur sordities aluearis apum. Auicen.

Pro anacardo ponitur quarta ponderis ipsius de balsamo Io. de sancto amendo in areolis suis. Idem etiam Aui. ponit vltra Auicen. loco eius quintuplum eius ponderis de bondaca. i. auellana ponit vltra tertiā ponderis de napta alba.

Pro acoro in depellendis ventositatibus & iuuamento quod facit epati & spleni ponitur æquale pondus de cimino cum tertio ponderis de Aristologia. Auicen.

Pro aristologia rotunda ponitur pondus æquale de zurumbet, & tertia ponderis de mace, & medietas sui de costo, & pro longa ponitur pōdus æquale de zeurumbet, & medietas sui de pipere albo. Auicen.

Pro assa fœtida ponitur æquale pondus eius de odorifera, & pondus & si de Serapino.

Pro alchanna ponitur in aborsu & iuuamento quod facit in venis æquale pondus ipsius de aristologia longa & mentastro Io. de sancto amando in areolis suis.

Pro aloe ponitur duplum ipsius de litio.

Pro absinthio ponitur polium aut sceha armenium. i. sticade citrinum, & in confortando stomacho ex azaro quantum ipsum est cum medio pondere myrobalanorum. Auicen.

Pro aniso ponitur carui quantum ipsum est Auicen.

Behen

Bedereg

Bedegar

Balaustia. B

Pro behen ponitur quantum ipsum est de rubea, & medietas sui de cortice casielignæ: & decima ponderis eius de mace. Auicen.

Pro bedereg ponitur semen nausturcij, vnde Galenus vi. sim. phar. ca. Erismon Seminis huius herbæ sapor sapori seminis nasturtij, & virtus eius est similis virtuti illius nisi quia est calida inflammatiua. Hæc ille.

Pro balaustia ponitur cortex glandis & caput granati. Auicenna.

Pro bedegar in febribus ponitur fumuterræ.

Camomilla C

Castoreum

Cinamomum Crocus.

Cypressus

Cordumeni Costus

Casiafistula

Chimolea

Condisus

Cardamonum maius.

Camepitheos.

De Camomilla dicit dia. quod si florem eius non habueris, folia & radix eius virtutem complēt, nam duæ partes foliorum implent virtutem florum, ideo pro ipsa debēt poni, & Auicen. dicit quod in confortatione cerebri pro ipso ponitur berengesif.

Pro castoreo ponitur quantum ipsum est de acoto, & quanto medietas ipsius de pipere. Auicen.

Pro cinamomo ponitur cortex casieligneæ, aut duplum ipsius de cubebis.

Pro croco ponitur simile pondus ipsius de costo, & quarta ponderis eius de spica, & pondus ipsius de corticibus casilgineæ Aui.

Pro cypresso ponitur medietas ponderis eius de cortice granati, & pondus ipsius de sarcocolla rubea. Auicen.

Pro cordumeni ponitur harmel aut squinantium. Auicen.

Pro costo ponitur medietas ponderis eius de pyrhetro. Aui

Pro casiafistula ponitur pondus ipsius de tereniabin, & triplun pō deris eius de carne passæ, & octaua ponderis ipsius de turbith, & quando que loco passæ ponitur liquiritia.

Pro chimolea poni ur illud quā do inuenitur sub rota acuendi gla dios, & quod ex ferro a lapide cōficitur. Serap. li. agca: de tumore pe dum prægnantium.

Pro condisi in sternuationibus vtimur elleboro albo autor Pandectarū. & in vomitu loco ipsius vtimur nuce vomica in eod em pō dere con tertio sui ponderis de pipere.

Pro cardamomo maiori vtimur cardamomo minori & econtra, Sera. li. ag. ca. cacola. & heil. vbi dicit quod virtus minoris est sicut virtus maioris, nisi quod propter eius subtilitatem conferet plus digestioni, & est magis desiccatium.

Pro camepitheos ponitur medietas ponderis eius de sizelos, & quarta pōderis eius de casialignea

Diamoron Doronicum D

Darisahan.

Pro diamoron ponitur succus mororum coctus cum melle & dispumatus. Platea.

Pro doronico ponuntur duæ tertiæ ponderis ipsius de gariofilis. Auic. Pro darisaham ponuntur fructus aliembuch & est xiliqua vel xilo caracta scilicet duę tertiæ ponderis ipsius & in iuuamentis neruorum ponderis eius de azaro & medietas ponderis ipsius de absinthio. Auicen. E

Eupatorium

Elleborus niger.

Pro eupatorio ponitur pondus eius de azaro & medietas ponderis ipsius de absinthio.

Pro elleboro nigro ponitur me dium ipsius de mexerion, & duæ tertiæ ponderis eius de agarico. Filius autem Mesegne dicit quòd loco ipsius ponitur condisi. Auic. F

Ferrum Folium

Fessire

Fumus terræ.

Ferrum, ferrugo: squama ferri, eiusdem sunt virtutis, ideo vnum pro alio ponitur. Autor pandectarum.

Folio albo caremus, sed loco ipsius ponuntur folia gariofilorum, vel spica nardi. Plat. vel ponitur pondus eius de mace. Auic.

Pro fessire id est vite, alba, ponitur pondus ipsius de doronico, & duæ tertiæ ponderis eius de mace Auicen.

Pro fumo terræ in scabie & febribus antiquis, ponitur quantum est medium ponderis eius de saue de mecha. Auicen.

Gentiana G

Galbanum

Galanga.

Pro Gentiana ponitur quantũ ipſum eſt, & quantum medietas eius ex azaro, & quantum medietas eius de radice capparis. Auicenna.

Pro galanga ponitur kerfat gariofilatum, id eſt cortez arboris gariofilorum. Ian.

Haſce

H Hermodactylus

Pro haſce, id eſt thimo ponitur origanum montanum vel epithymum. Auicen.

Pro hermodactylo ponitur in doloribus iuncturarum pondus eius de foliis alchannæ & medietas ponderis eius de bdellio. Aui.

Ipericon Iſopus

I Pro Ipericon ponitur pondus ipſius de ſquinanto, & pondus ipſius de radice capparis. Auicen.

Pro yſopo ponitur ſanſuci tantundem & medium eius.

Litium Laurus

L Lingua auis.

Pro litio ponitur pondus æquale ex ſaufel & ſandalo mixtis æqualiter.

Pro lauro ponuntur folia zizimbri. Auicenna.

Pro lingua auis in mouendo coitum: ponitur æquale pondus ipſius de nuce excorticata. Auicen.

Melliſſa Mentaſtrum

M Mel cannæ Myrrha.

De melliſſa dicit Gal. vij. ſim. phar. quòd multum differt à praſſio, ideò vnum pro alio non debet poni quamdiu poterit reperiri. Si verò aliquando non fuerit praſſiũ, licet hoc vti in omnibus, in quibus vtimur illo ſcientes quòd actu deeſt.

Iſtis omnibus mentaſtrum pulegium, camomilla, calamentum, montanum, & calamentum, fluuiale: vnum pro alio vtimur, ſunt enim eiuſdem virtutis. Autor pandec. in expoſitione huius termini Bliconium.

Pro melle cannæ ponitur mel apum. Io. Mat. ſuper nono almanſoris cap. de cephalea. Dicitur quòd pro myrrha ponitur medietas ponderis eius de pipere, ſed dicit Auicenna quòd nihil eſt.

Nabach

Naſturcium

Nux muſcata. N

Pro Nabach ponit Gal. & Sera in vnguentis & confectionibus aromaticis calamentum montanum.

Pro ſemine naſturcij ponuntur eius folia exiccata & non viridia, vnde Sera. lib. ag. cap. Iorſalbathebe id eſt naſturtium &c. Dicitur quòd quando naſturtium exiccatur fit eius virtus ſicut virtus ſeminis eius & dum & recens propter humiditatem aquoſam quæ eſt in eo, habet virtutem debiliorem virtute ſeminis eius.

Pro nuce muſcata ponitur ſpicę æquale pondus. Auicen.

Opium O

Opponacum.

Ozimum gariofilatum

Oppobalſamum

Oleum laurinum

Oleum de alchanna

Oleum de vrtica

Oleum roſarum

Oleum de kerua.

Pro opio ponitur triplum ponderis eius de ſemine iuſquiami, & duplum eius de ſemine mandragoræ. Auicen.

Pro oppoponaco ponitur fiſcus.

Estimat etiam Auicen. quòd armoniacum est ei propinquum in virtute.

Pr ozimo gariofilato ponitur mellissa in passionibus cordis & melinæ. Ian.

Pro oppobalsamo ponitur myrrha liquida.

Pro oleo laurino ponitur pix liquida. Auicenna.

Pro oleo de alchanna ponitur oleum sansucinum. Auicen.

Pro oleo de vrtica ponitur oleũ de carthamo. Auicen.

Pro oleo Ros. ponitur oleum violatum, & oleum de nenufare. Auicen.

Pro oleo de kerua ponitur oleum rafaninum. Auicen.

Polipodium	Polium.
Papauer.	

Pro polypodio ponitur epithymum & medium ponderis de sale indo. Auicen.

Pro polio ponuntur in extractione vermium & prouocatione menstruorum & vrinæ, pondus æquale de lignis granati viridibus, & duæ tertiæ ponderis ipsius de corticibus lignorum casieligneæ. Auicenna.

Dicit Auicenna in cap. de lactuca, quod lactuca agrestis est in virtute papaueris nigri.

R

Ribes	Rob
Rob de ribes	
Rob de moris	
Rob de citoniis	
Rob de granatis	
Rob myrtinum.	

Pro succo ribes ponitur succus acetosæ. Mesue. in ca. rob. de ribes.

Pro rob ponuntur carnes passularum. Iacobus de partibus Parisien. doctor modernus vir magnæ autoritatis inter modernos quarti prima ca. de tussi febricitantium.

Pro rob de ribes de intentione Mes. ponitur succus acetosæ, aut syrupus eius, vult tamen Christoforus Geor. in expositione sua super antidotario Mesue, quòd loco rob de ribes vtimur syrupo myrtino aut miua simplici.

Pro rob de moris vtimur diamoron. D.N. Christoforus Geor. vbi supra.

Pro rob de citoniis vtimur miua citoniorum vel miua simplici. Idem Christo.

Pro rob de granis vtimur succo granatorum. Idem Christo. vbi supra.

Pro rob myrtino vtimur syrupo myrtino. Id. Ch. vbi su.

S

Spica celtica	Storax
Spodium	Squilla
Staphisagria	Sal indum
Serapinum	Sucutum
Secacul	Sandalus
Semen cucurbitæ	

Pro spica celtica ponitur salinuca. Platea.

Pro storace ponitur æquale pondus de castoreo, & duplum ponderis eius de oleo sizamino. Auic. in ij. can. cap. Lubue.

Pro spodio ponitur ebur combustum, vel quòd melius est, cinis qui inuenitur super fornace argentariorum. Sera. lib. ag. ca. abaysir.

Pro squilla ponitur cordumeni in equali pondere, aut pondus æquale, & tertia ipsius de acoro, aut tertia ipsius de amomo, Auic.

Pro staphisagria ponitur pyrhetrum. Io. de sancto amando in areolis suis.

Pro sale indo ponitur zucca-

rum candi. Autor Pandect.

Pro ſerapino ponitur gumma cedri, & alij dixerunt pini maſculi, & alij dixerunt quòd ponitur pondus ipſius & medium de oppoponaco.

Pro ſucuto ponitur ſuccus foliorum lactucæ aut aqua ſolatri. Auicen. c. ſucutum, verum videtur quod Auicen. videtur neſciuiſſe quid eſſet ſucutũ, cum dicit quòd dicitur quòd eſt ſemperuiua, & dicitur quod eſt ſpecies ſeminis mãdragoræ, & ſic non accepit ſucutum niſi dubiè pro ſemine mandragoræ aut pro ſemperuiua, & ſic quia in ipſis ponitur aqua ſolatri aut ſuccus foliorum lactucæ.

Pro ſecacul ponitur ſatyrion. Auic.

Pro ſandalo quantum ad virtutem eius infrigidatiuam ponitur faufel. Ian. in litera F. in expoſitione huius termini faufeli.

Pro ſemine cucurbitæ ponuntur ſemina malorumdulcium. Platearius.

T

Theſifiæ	Taratif
Tyriaca	Terebentina
Tuthia	Tricon
Trociſci de tyro	

Pro theſifie ponuntur duæ tertiæ ponderis eius de dragaganto, & tertia eius de euforbio. Auicen.

Pro taratif ponitur medietas ponderis eius de cortice oui aduſto & abluto, & ſexta ponderis eius de gallis, & decima ponderis eius de gummo arabico. Auicen.

Pro tyriaca ponitur triplum ponderis eius de zedoaria.

Pro terebenthina ponitur gummus gariofilorum glutem enim gariofilorum exiſtit in virtute glutinis alboti. Auic. ca. de gariofi.

Pro tuthia in paſſionibus oculorum ponitur cinis foliorum oliuæ ſimul cum floribus, qui ita debent fieri. Accipe folia ipſa cum flore & ſimul pone in olla terrea cruda, & obtura os eius & dimitte in fornace donec illa coquantur deinde proiice ſuper ea vinum quouſque infrigidentur & ſimul confice, & iterum combure ſicut prius poſtea laua ſicut lauatur ceruſa, & fac trociſcos, Creditur enim quòd quando comburuntur hoc modo: quòd non ſit earum virtus minor virtute tuthiæ in iuuamẽto oculi: & ideo creditur quòd virtus huius ſit ſicut virtus illius. Serap. li. ag. c. cahitaitõ, idem Bul. in ſerui.

Omnia nomina terminata in tricon capillum ſonant, ideò pro eodẽ accipiuntur ab eodem enim affectu ſunt impoſita, ideò hæc polytricon, alianthos, gallitricon, capilius veneris, pro ſeinuicem accipiuntur. Serap lib. ag. c. Berſegaſcen.

Pro trociſcis de tyro in tyriaca ponuntur trociſci facti de diptamo & tormentilla. Saladinus.

V

Vicetoxicum
Vineæ.

Pro vicetoxico ponitur arnal tormentillam.

Pro vineæ ponitur pondus eius de cordumeni. Auicen.

Z

Zedoaria.

Pro zedoaria ponitur ariſtologia, vnde Auic. zedoaria eſt in virtute ariſtologiæ & dicit etiam in fine ca. eius: quòd triplum ponderis eius ponitur pro vno tyriacæ. Et dicit filius Meſengue, quòd ipſa in operatione ſua eſt ſicut dorũgi id eſt doronicum.

De ponderibus & mensuris.
CAP. XI. ET VLTI.

DIstinctio mensurarum & ponderum tribus de causis diuersificatur. Primo ratione diuersarum prouinciarũ vt aliud est kist Romanum, & aliud kist Italicum. Secundo ratione diuersarum medicinarum, vt aben mellis, & aben olei. Aben enim mellis sunt minæ duæ & aben olei sunt minæ duæ ß. & coclear mellis est pondus iiij. aureorum, & coclear medicinę est aure. j. Tertio diuersificantur ratione autorum, vt verbi gratia in distinctione ponderum & mensurarum quam ponit Auice. ex breuiario alseyl, scribitur quòd kist mellis est põdus li. viij. & ex breuiario Serap. scribitur quòd kist est pondus duarum ℔. cum dimidia. Similiter etiam differt Nic. ab aliis in põdere sextarij, quia ponit sextarium esse pondus ij. ℔. ß. Sed Auicen. & Ser. ponunt sextarium esse pondus vj. ʒ. & ij. dauich.

Attende ergò quòd ista sunt diuersa ponderum & mensurarum genera, quibus vtimur in medicina secundum ordinem minoris alphabeti.

A Acetabulum	Alnuluzeth
Aureus	Auellana
Adarcami	Adari
Asuesim	Arsat
Arseti	Arnula
Adorat	Aben
Alem vrinæ	
Abemen vel alemen	
Armo	Adasafati
Alasacrayati	Alsatil
Alcomuna	Alimilmeisi
Athuatu	Alkantus
Aldegurach	Alse
Alsulef.	

Acetabulum nomen mẽsuræ est quartam partẽ heminæ continentis, & est secundũ Isid. xij. ʒ. aliqui antiqui exposuerunt quantũ testa oui capere potest, quandoque inuenitur acetabulis scriptũ. Ian.

Alnuluseth est pondus ʒ. ij. vnde Aui. cap. de agarico & quandóque in potu dantur ex eo tres alnuluseth, & Sera. li. ag. cap. agaricus dicit quòd possumus dare ʒ. ij. sic ex cõcordia horum patet ꝙ alnuluseth est põdus ʒ. ii. Dic quod inter istos nulla est cõcordia, quia tres alnuluseth essent vj. ʒ. & talẽ dosim de agarico non cõuenit exhibere, sed Ian. exponit quod alnuluseth est obolus, i. xij. gra. & melius.

Aureus assumptus communiter. Serap. & Aui. est pondus. ʒ. j. ß. sed in rei veritate im medicinis magnę potentiæ, siue sint solutiuæ siue non, aureus est minus quàm ʒ. Dicit enim Sera. cap. de probatione tyriacæ. Et des de tyriaca ad quantitatem lupini, & est medius aureus. Et Auic. cap. de cura alchites, dicit & sumat de pilulis fuliri nis in potu debilis aureũ. j. & fortis. ʒ. j. & ita patest in istis quòd aureus sit minus quàm. ʒ.

Auellana est aureus j. siue. ʒ. j. ʒ.

Adarcaimi secũdum Serap. sunt sex oboli, & est pondus. lxxij. granorum hordei.

Adari secundum Serap. est pondus trium librarum.

Asuesim secundum Serap. est pondus. ʒ. xviij.

Arsat est pondus. ℥. ca. & xx. secundum Serap.

Arseti Romani est pondus idem scilicet. ℥. cap. xx.

Amula, vel anula, vel anguem, quę idem sunt & est pondus secundum Serap. aureorum vii.

Adorat secundum Auic. est pondus trium librarum.

Inueniuntur aben mellis, & abē olei & est aben mellis secundum Serap. pondus ii. minarū, sed aben olei est pondus vnius minæ, & ß.

Alem vrinæ secundum serap. est pondus xxv. sextariorum.

Abemen vel alemen secundum Auicen. est sextaria. v. & ʒ. xxxi. & antuli iiii. Et attende quod vbi dicit Auicen. antuli dicit Ser. & melius armo.

Armo est pondus xxiiii. gra. hordei.

Adasafati magna secundum Ser. est pondus ʒ. v. & gra. xvi. hordei sed adasafati parua secundum Ser. est pondus vii. semimet.

Alsacrayati apud Auicen. est nomen ponderis gra. m. ccc. Et alibi. alsacrayati magna granorum c. lxviii. parua verò granorū lxxxiiii. Ian.

Alsati arab, est nomen ponderis apprehendens gra. v. c. lxxviii. Idē Ian.

Alcomuna secundum Serap. est pondus trium ℥.

Alimilmeisi secundum Sera. est pondus ℥. i. ß.

Althuatu idem secundum. Sera.

Alkantes secundum Auicen. est pondus ℥. ß.

Aldegurach vel danguarie secūdum Auicen. est pondus ℥. iiii.

Alse est pondus. ℥. iiii. ß.

Alsulef olei sunt ʒ. vi.

Alsulef melis est pondus ℥. iii. id est quartis i.

B Briala.

Briala secundum quosdā est mensura continens ℥. iiii. vnde Auice. primo can. cap. de regimine aquæ & vini, dicit super cibū duas brialas aut tres bibere non nocet ei qui contentus est.

Charine Coclear C

Coathi vel sciathus.

Cohus mellis

Cohus olei Cohus vini

Choatus Carboni.

Charine secūdum serapionē, est quarta pars ℥. i. & sunt gra. xvi.

Coclear medicinæ secundū Aui. est aur. i. sed coclear melis secūdū Sera. & Aui. est aurei. iiii.

Cohati vel cyathus est ℥. iii.

Cohus melis est ℔. xiii. ß.

Cohus vini est ℔. x.

Cohus olei est ℔. ix.

Carboni est ℥. xviii. ß.

Choatus vel choates est pōdus ℥. i. ß. sed cohatus olei est darkimet. xii. Et cohatus vini est ℥. i. & medietas darkimet & tertia. Et choatus mellis pondus ℥. ii. & iiii.

Drachma. D

Drochimi siue darkimet.

Dorach

Dauich.

Drachma secundum omnes est pondus ℈. trium, & debet sic figurari. ʒ.

Dorchimi siue darkimet est pōdus aurei. i.

Dorachital cum est Iohein viii. & Iocin est acfac roma. vi. & quid sit acfac dictum est.

Dauic est nomen ponderis viii. granorum hordei. Ian.

Exagium Erub. E

Exagium secundum Nicolaum & secundum communem opinionem est pondus. ʒ. i. ß.

Erub mellis secundum Auicen. est pondus, ii. lib. ß. sed erub. olei

est mina.i.& ß.

F Faba græca

Faba alexandrina

Faba ægyptiaca

Faba bassiria

Faba græca est ii.semimet aut ii.oboli.

Faba alexãdrina est pondus ʒ.i.ß. & grana xii.

Faba ægyptiaca est quatuor semimet & est ʒ.i. ß.

Faba bassiria est pondus. ʒ.ii. & granorum xvi.

G Gormia.

Gormia est quarta pars ʒ.i,ß.

K Kist.

Kirat vel kirates.

Kise Kadus.

Kist. Serap.in septimo in confectione electuarij de cytonis auctoritate Gale.dicit quòd kist romana est lib.i.cum dimidia.Et dicit Auicenna cap. de sciatica quòd kistus est cotile.ii.lib.& libro de doctrina Græca exponitur quòd est cadus i.ex cap.Auicen. supradicto in fine quinti quod extractum est ex breuiario Serapionis dicitur quòd est pondus ℥. xx. Et kistitalicum est. ℥. i. ß. pro quo attende quòd vbi in libris Auicenna Mesue. Serapio. Rasis & aliorum arabicorum ponitur kist debet poni kist italicum, scilicet lib. ß. sed vbi in libris græcorum vt Nicolai. Gale. Alexandri & aliorum ponitur, kist debet poni kist romana, scilicet lib.ii. inueniũtur tamen kist olei, & kist vini,& kist mellis.

Kist olei est ℥.xviii.

Kist vini est lib.lxxx.

Kist mellis est lib.c.viii.

Kirat exponit Christoforus, Georgius super Mesue.

Recepta trociscorum de cipero quod est pondus viii.gra.hordei. Exponit tamen Mũdinus, quod est siliqua & exponit quod est pondus trium granorum ordei, & hanc expositionem imitatus est. Sala.

Kisse est mensura continens iiii. lib. vini.

Hoc pondus habetur in de secretis Gale.

Kadus secundum Papiam exponitur quod est vas amphora dicta cõtinẽs tres ℥.sed in lib.de doctrina græca exponitur pro situla.

Libra L

Libra medicinalis est ℥.xii.

Mina. M

Mina alia est romana, & alia italica: quando simpliciter ponitur mina in libris arab. vt Auicenna. Serapio mesue, debet poni mina italica: sed in libris græcorum vt Galieni. Alexandri & Nicolai, debet poni mina romana mina italica est pon.℥.xvi. sed mina romana est pondus ℥. xx. & secundum Papiam quem videtur insequi Ian. mina est pondus.ca. ʒ. communis vsus non insequitur ipsum.

Nux magna pro pondere est põdus ʒ. ii.ß.gra.xviii. N

Sed nux parua est auellana de qua supra.

Obolus. O

Obolus est ℈.ß.

Raficij. R

Raficij exponit Saladinus, quòd est pondus.℈.i.ß.

Scrupulus S

Semimet

Semimen

Safureg

Suse.

Scrupulus est tertia pars vnciæ, secundum communem opinionẽ, & sic figuratur in medicina.℈.

Semimet exponit Auicen. quod sunt minæ.x.ß.

Semimen est pondus.xiiii. gra. hordei.

Sasureg in secretis Gal. exponitur quòd est pondus ʒ.i.ß.

Suse in de secretis Gali. enim exponitur quod est mensura continens. ℔.vi.aceti.

V Vncia.

Vncia est pōdus. ʒ. viii. vt tenet modus communis, in diuersis tamen regionibus variatur & debet sic figurari. ℥.

Pro habenda memoria de diuersis medicinarum pōderibus vsualibus, quia non omnia prædicta pondera sunt vsualia. Nota hos versus.

Collige triticeis medicinæ pondera granis. Grana quater quinq; scrupuli pro pōdere pone in drachma scrupulus ter surgit multiplicatus.

Si solidum quæris tres drachmas dimidiabis.

Exagium solido differt in nomine solo.

Aureus exagio solido quoque purificatur.

Constat sex solidis vel ter tribus vncia drachmis.

Vncia pars libræ duodena quis ambigit inde.

Si quæras pondus quot habet sextarius vnus.

Librarum quinque pondus debes mediare.

Cotila sextario differt in nomine solo.

Continet heminas sextarius vt puto binas.

Vt fertur obolus semis scrupulus esse probatur.

Cætera mensuræ non sint tibi nota curæ.

Nam quia sunt ficta sordescunt, suntque relicta.

Non eris illusus si tenes quod tenet vsus.

Finitur particula prima huius secundi libri.

Secunda particula secundi libri incipit.

Inita particula prima huius secūdi libri præsentis opusculi vbi docuimus modos generales conficiēdi omne antidotū superest in reliquis particulis antidota describere. Describemus autem vt diximus, omnia antidota quæ à Nicolao & à Mesue dicta sunt, licet apud apothecarios nostros non sunt vsualia: quia forsitam aliqui medici eis vtuntur magistra liter, & in aliquibus regionibus quibusdam in aliis vero reliquis.

Vt ergo noster libellus sufficiat vbique describemus omni cum diligētia correcta & emendata quātum ars correctionis sustinere potest, licet enim canones practicos nunquam recuperet intellectus: cum in sola experientia consistant & non in ratiocinatione: propter tamen discrimen magnum scribētium in libris practicæ maximus in his subsecutus, est error : adeo quôd vt testatur Gentilis in suo de proportionibus medicinarum sicut processus in prole specem primi partis debilitat donec iam non sit dignum nomen genitum antiquæ proli radicaliter assimila-

ri. Sic libri ſapientum propter ſcriptorum ignorantiam in adulterio ceciderunt, & qui prius a ſapientibus cum diligentia ſtudij & experientia fuerunt exarati iam totaliter corrupti videntur, nec ſunt qui prius erant. Vbi enim diſcurreris per antidotarios inuenies in eis maximā diuerſitatē maxime in pōderib⁹, ſæpe enī ſcribitur. ℥. pro ℔. & ʒ. pro ℥. cuius error facit apothecarium libris adhærentē apothecarium equiuocè. Hoc autem opus noſtrum breue nebuloſam viam elucidabit, & textus bene correctos inſequitur. Inſequemur autem in hoc noſtro libello vt moris fuit ordinem literarum minoris alphabeti. Sed quia dificile eſt neque impoſſibile antidota ſic omnia ordinata ſerie alphabetica pertractare: cum eorum quędam ſub forma pulueris, & alia ſub forma confectionis ſolidæ, alia ſub forma electuarij diſpenſentur ideo vbi ſub vna litera deſcriptio antidotorum non inuenietur recurretur ad aliam. Sequitur ergo primo tractare in hac particula ſecunda de receptis antidotorum quæ incipiunt per A. & in reliquis particulis de aliis ordine prædicto.

In hac particula erunt receptæ ſequentes.

Aurea alexandrina. D. Nicolai.
Adrianum D. Nico.
Achariſtum D. N. Ingratum
Athanaſia D. N. ne Deus moriatur charitate vulnerat
Athanaſia magna. D. M.
Athanaſia minor. D. Aui. inv. can.
Alcancalon. D. N.
Antimarum. D. N.
Antidotum æmagogum. D. N.
Aniſum laxatiuum D. Nico.
Aromaticum roſarum ſtomachi confortatiuum. D. M.
Aromaticum roſarū maius D. M. Gabriellis quod ponit. M.
Aromaticum roſarū minus D. M.
Aromaticum muſcatum. D. M.
Aromaticum gariofilatum. D. M.
Aromaticum nerdinum. D. M.
Alipta muſcata. D. N.
Alkermes. D. M.
Alſera. D. M. cuius duæ ponuntur. ♃tæ.
Almezerion. D. M.
Acetum ſquilliticum. D. M. cuius duæ ponuntur receptæ.
Acetum roſarum anthoſatum & ſambucinum quæ deſcribūtur ſub vna & eadem recepta.
Acetum paſſulanum. D. Ioan. matthei de gradi, doctoris moderni.
Aqua fructuum. D. M.
Aqua melis. D. M. Cuius tres ponuntur receptæ.
Aqua hordei ſecundum. D. Auic. prima quarti.
Acatia. D. Bulcra. in ſeruitore.
Amidon ex frumento. D. Bul. in ſeruitore.
Amidon ex hordeo. D. Bulcra in ſeruitore.
Amidon ex orobo. D. Bul. in ſerui.

ADDITIO.

In huius ſecundi preſentiſque particule ex hordiis: iſtius operis Autor pollicitus fuit deſcripturū omnia & ſingula antidota quæ & a Meſue & a Nicolao poſita inueniūtur cum quibuſdam aliis, quāuis vſualia non ſint, minime quoque apothecario neceſſaria videātur: eo quòd in diuerſis regionibus diuerſę diſpēſentur cōfectiones, quorum tamē bona pars (neſcio quorū inſcitia aut negligētia) in ſuperioribus omiſſa reperitur

impreſſionibus, quamobrem cō-
muni ſtudentes vtilitati, ea quæ
ante hac defuerūt huic noſtre im-
preſſioni, ipſius authoris alphabe-
ticum inſequentes ordinem, ſu-
praddere operepreciū exiſtima-
uimus.

Sequitur ergo Additio ſuper li-
tera. A. Alchelendi. D. M.

Aurea alexandrina. D. N.

a ♃. Azari Carpobalſami
Seminis iuſquiami an.ʒ.ij.ß.
Gariofilorum
Myrrhe
Ciperi
Opij thebaici an.ʒ.ij.
Balſami.
Cinamomi electi
Folij
Zedoariæ.
Zinziberis Coſti
Coralli Caſieligneæ
Euforbij
Draganti b
Thuris
Storacis calamitæ
Saliuncæ c Meu
Cardamomi.
Sizelei Napei
Saxifragiæ Aneti
Aniſi an.ʒ.i.
Ligni aloes
Reubarbari d
Reupontici
Al ptæ muſcatæ
Caſtorei
Spicæ nardi
Galange
Oppoponaci.
Anacardi
Maſticis e
Sulphuris Peonie
Yringi
Roſarum
Thimi f
Acori
Pulegij
Vtriuſque ariſtologiæ. g
Gentianæ
Corticis mandragoræ
Camedreos
Fu
Baccharum lauri
Dauci cretici
Ameos
Macropipris
Leucopiperis
Xilobalſami
Carui Amomi
Petroſelini
Leuiſtici
Seminis rutæ
Seminis cinoni an.ʒ.ß.
Auri cocti h
Argenti meri.
Ambarum margaritarum ſcilicet
perforatarum & non perforatarū
gloſa.
Balactæ biſantiæ
Oſſis de corde cerui an. gra. xiiij.
Limaturæ eboris
Calami aromatici.
Pirhetri an.gra.ix.vel gra.viij.
Mellis quod ſufficit.

Adrianum. D. N. i

♃.Opij thebaici ʒ.iij.
Xilocaſiæ
Iuſquiamy albi an.ʒ.ii.℈.ii.ß.
Leucopiperis
Euforbij an.ʒ.ii.gra.vi. & tertiam

a Subtiliſſimepulueriſetur azarū hic in aurea alexandrina vt repat ad vias vrinæ, Hæc recepta raro inueni tur preparata aliqui tamē ea magiſtraliter vtuntur et ſeruatur per ſex annos. Sal b Hic debet poni dragagātū citrinū aut ſubruſū & non album quia confectio eſt calida, ſaltem poſt eius debitam fermetationē quæ eſt poſt medium annum. c Pro ſaliūca pone ſpicam calticani. d Aliqui ponunt ſolum modo reubarbarū & non reupōticum & bene. e Hic debet poni maſtix, citrinum aut ſubruſum f Hic debet thimus ſubtiliſſimè pulueriſari, vt per eius ſubtilitatē repat ad vias vrinæ g Aliqui ponunt ſolum ariſtologiā longā & non rotundā quod credo melius. h Expone in hac confectione an. cocti. i. puriſſimi, quia per decoctionem depuratur & debent aurum & argentum ſubtiliſſimè limari cum lima parua in pelui plena aqua: & debet lima ſepius ablui cum aqua aut fricetur ſupra cotem: et fiant ſimiliter poſtea dimitatur reſidere aqua et lima-

partem gran. i.
Seminis apij.
Seminis sizeleos an.ʒ. i.℈.ß.gra.ii.
Folij Origani.
Dragaganti an. ʒ.i. a
Oppobalsami
Storacis calamitæ
Zinziberis
Xilobalsami.
Petromacedonici Carpobalsami
Ciperi an.ʒ.i.minus gra.vi.
Maratri.℈.ii.gra.viii.
Calami aromatici ℈.ii.gra.ii.
Spicæ nardi
Cinamomi Croci
Costi Reupontici
Pithetri Acori
Dauci cretici
Anisi.an.ʒ.ß. gra.vi.
Castorei.ʒ.ß. Serapini.
Mirrhæ Rosarum.
Cardamomi
Amomi
Seminis rutæ agresti.
Ameos an.℈.i.gra.iiij.
Casiefist.℈.i.
Alij addiderunt lilifagi.ʒ.i.
Melix quod sufficit.

Acharistum. D. N. b

℞.costi Galbani
Opij Finicon indij
Hyssopi Selini an.ʒ.i.
Spicæ nardi Corali
Croci Xilobalsami.
Casiefistulæ.i. casieligneæ, c
Calami aromatici
Reupontici Myrrhæ
Storacis calamitæ
Oppoponaci,
Bdelli mollis aut iudaici
Armoniaci
Olibani,
Cicidon
Spicæ celticæ
Abrotani. Acori
Azari
Bractei
Roris syriaci. Sumach
Squillæ. Danidis
Pirhetri Anisi
Amoni Psilij
Ozimi
Dauci cretici
Leuistici
Maratri.
Miconis
Leucopiperis
Melanopiperis
Florum syriaci an. ℈. ii.
Macropiperis
Elemni ℈. i. ß.
Ellebori nigri
Zinziberis an. ℈. i.
Mellis quod sufficit.

Athanasia. D.N.

℞.cinamomi
Casiæfistulæ.an.ʒ.iii.gr. viii. d
Croci
Squinanti
Storacis calamitæ
Fu Sizelei

tura descẽdet ad fundum & illa limatura est quæ debet poni in medicinis aliqui tamen propter abbreuiare ponunt aurũ & argentũ foliatum. i Adrianũ conseruatur annis septẽ. Sala. Confectio tamẽ nõ est vsualis: nec preparata reperitur in a In adria. debet poni dragagãtũ citrinũ aut subrusum non album. b Confectio acharistum nõ est vsuale, nec preparata reperitur. c Quidquid dicat Platearius ibi debet esse casiefistulæ i. casieligneæ pro quo attende quod antiqui casiamfistulã vocabãt casiamligneã. Nam si legis capitulum Dio de casiafistula cum capitulis Auicen. & Sera. de casia ligneæ inuenies quod idem dicunt. Et quod sit verum quod antiqui vocabunt casiamligneam casiamfistulam potest. Nam Casius Felix in cap. de doloribus stomachi in descriptione pigre. Ga. vbi casiam ligneam alij scribunt ipse scribit casiamfistulam. Et ita similiter hoc fuit, vt piè creditur, quòd vbi supra ly casiæ fistulæ scribitur in glo. id est casieligneæ scriptores ignari remouerũt li. i. & vtrãque scripserunt. Debet ergo hoc scribi casiefistulæ, id est casieligneæ, cum hæc confectio nec sit laxatiua, nec competere videatur casiafistula ex suis proprietatibus sicut in quam plurimis aliis etiam antidotur sequentibus reperitur casiafistula & per hanc intelligere debes casiamligneam, vt exemplificat Ianuẽ. de athanasia. d Vide ergo ex dictis Ianuen. quod similiter in hac confectione athanasiæ debes glosare casiefistulæ i. casieligneæ vt dictum est.

a Betonicæ
Seminis iusquiani
Apij Anisi
Dauci cretici
Opii.an.ʒ.i.ß.gra.iii.
b Spicæ Folii
Castorei Mirrhæ
Lapidis ematithes
Sanguinis draconis
Coralli rubei Gosti
Mumiæ
Boli armenici
Simphiti
Lempinas
c Azari *a* Acori
Corticis mandragoræ Polij
Baccharum lauri Meu
Macropiperis
Leucopiperis
d Petroselini an.ʒ.ß.
Mellis quod sufficit.

Athanasia magna. D. M. *b*

℞. Croci
Myrrhæ Opij
Castorei
Seminis Iusquiami
Costi
Cordumeni
Spicæ
Eupatorii
e Hepatis adip.
c Cornu dextri capræ adusti. in alio cornu dextri cerui an. partes æquales, terenda terantur & alia quæ liquefiant cum vino confice cum melle dispumato.

f *d* Athanasia minor. D. Auicenna v. can.

℞. storacis calamitæ.
Croci
Costi
Spicæ nardi
Opii.
Casieligneæ an.ʒ.iiii.
Succi eupatorii sc. sicci ʒ.viii.
Radicis lilii ʒ.xii.
Mellis quod sufficit.
Alii addunt.
Mirrhæ
Xilobalsami an. ʒ.iiii.

e Alcancalum. D. N.

℞. Corticis myrobalanorum
Citrinorum
Kebulorum.
Indorum an.ʒ.vii.
Seminis portulacæ
Seminis violarum
Seminis scariolæ an.℥.ß.
Bellirici
Emblici an.ʒ.i.gra.vii.
Masticis ʒ.ii.℈.i.
Thamarindorum ℥.iii.
Florum nimphe.
Berberis
Been rub.
f Reubarbari an.ʒ.i.gra.iiii.
Medullæ casiefi.℥.iiii.

Confice sic. in ℔ ii. aquæ bulliat vncia ß. violarum aliquantulum donec aqua coloretur, & postea ab igne deponatur & coletur & de eadem aqua accipe. quæstio. s. ad abluendum prædictam casianfistulam & thamarindos, & cola per cassolam & cum alia aqua addatur. ℔.ß. zuccaræ & bulliat vsque ad consumptionem aquæ, & postea addantur colaturæ cassiefistulæ & thamarindorum, & iterum bulliant vsque ad spissitudinem syrupi, & si vis probare si coctum sit, ponatur supra marmor, & si adhæret quasi mel coctum est, & tunc ab igne deponatur, & aliquantulum in frigidari permittatur. Deinde puluis supradictarum specierum super aspergatur, & cum spatula agitentur donec incorporentur.

a *Hic puluerisa asarũ tantũ quod repat ad vias vrinæ.*

b *Ista confectio cõmuniter nõ inuenitur preparata aliqui tamen medici eam magistraliter vtũtur.*

c *Cornu dextri cerui dicit Christoforus Georgius quod melius est.*

d *Ista confectio nõ inuenitur preparata neque venit in vsum penes apothecarios nostros preparata vero cõseruatur, annis trib⁹ Saladinus.*

e *Alcaucalon non venit in vsum nec inuenitur preparatum.*

f *In alio. i. vn. & se. & melius.*

Antama-

a Antamaron D.N.
℞.aloes ʒ.v.ß.gra.vj.
Casiefi.ʒ.j. gra. vj.ß.
Croci. ʒ.ß.
b Azari. ℈.ij.gra.v.
Xilobalsami.℈.j. gra.ij.ß.
Cinamomi.℈.ij.gra.v.
Yreos.ʒ.j.
Barbæ aaron
Draganteæ an.℈.j.gra.ij.ß.
Agarici
Coloquintidæ
Nitri
Euforbij
Castorei an.℈ ij.gra.v.
Ellebori nigri ʒ.ß.
Alexandrij
Apij
Petroselini an.℈.ij grana v.
Coconidij
Diagredij an.℈.ij.gra.v.
Mellis quod sufficit.

Antidotum hæmagogum. D.N. *c*

℞.Acori
d Azari
Amomi
Seminis atriplicis
Maratri an.℈.j.gra. vj.
Anisi.℈.ij.
Aristologiæ longæ
Arthemesiæ
e Casieligneę an.℈.ij.gr. xiiij
Cētaureęminor.℈.j.gra.vij
Centaureæ maioris.
Dauci cretici an.℈.ij.
Ellebori nigri.℈.I.
Foliorū lauri.℈.j. ß. gra.iij.
Liquiritiæ rasæ.ʒ.j.℈. j.
Lupini ʒ.ij.
Melanc ij.ʒ.ij.
Mirrhæ.℈.ij.gra.xiiij.
O robi. ℈ j.
Stipteræ ℈.ij
Macedonici.℈.j.

Pirhetri.℈. ij.gra.xiiij.
Piperis nigri ʒ.j.℈.ij gra.vij
Pulegij regalis℈.ij.gra.xiiij
Peoniæ ℈.i.gra. vij.
Cyperi ℈.i.
Semis rutæ ℈. ij.gra. xiiij.
Spicæ.℈.ij.gra.xiiij.
Smirnis.℈. ij.
Squinantii.gra.xiiij.
Apij.
Sauinæ.an.℈. i.
Xilobalsami ℈.i. gra.xiiij.
Zinziberis.℈.ij.gra.xiiij.
Gariofi.℈.ij.
Radicis capparis.
f Cimimi.an.ʒ.i.
Mellis q. ß.

g Anisum laxatiuum D.N.

h ℞. Polypodi quercini ℥.ij. Folliculorum senæ,mundatorum.℥.j.
Turbith. electi ℥.i.
Zinziberis albi.℥. ß.
Esulæ mundatæ & rasæ. ʒ.vij.
Mannæ granatæ ℥.i.
Garifilorum
Galangæ
Nuscis muscatæ
Ligni alœs
Macis
Spicæ nardi.
Cinamomi
Cordamomi maioris an.ʒ.ij
Diagredi ℥.i.
i Masticis.ʒ.j.

Confice sic. Fiat decoctio ex polypodio vsque ad ℥. iiij. remanentes,in qua temperentur per noctē folliculi senæ. Deinde de accipe zuc. ℔. ij. & clarifica in predicta decoctione addendo mannam granatam, & tunc accipe anisi boni electi & siccati quar. ß. & cooperi duodecim vicibus. Et omnia predicta reliqua puluerisata aroma-

a Antamaron non est in vsu nec preparatū reperitur. b Hic nō debet tamen puluerisari azarum quod repat ad vias vrine: sed aliquantulū grossius vt magis sit solutiuū quā apertiuum. Hic variatur ordo simplicium ab ordine aliquorum librorū. Numerus tamē simplicium & quantitas eadem c Hoc antidotum non reperitur preparatū nec est in vsu apud nos tamen est vsuale. d Hic azarū debet subtilissime puluerisari vt repat ad vias vrine. e In alio casiæfistulæ sed debet glosari casiæfistulæ i. casiæ lign. propter causam de claratam in a chariſtū. Hic variatur ordo simplicium ab ordine aliquorum.

tica & masticem & diagredium ad aliam & partem quæ omnia diuidantur in duodecim partes & in qualibet coopertura predicti aninisi vna pars desuper cum manu pulueriſetur,& in vltima vice pulueriſetur diagredium cum mastice & deſiccalento igne.

k Aromaticum roſ.stomachi confortatiuum. D. M.

℞. roſ. rubearum.℥. i. ß.
Ligni alœs
Macis Gariofi.
Trociſcorum diarodon
Galliæ muſcatæ an.ʒ.ii.ß.
Liquiritiæ mundatæ ʒ. viij.
Cinamomi electi.ʒ iij.
Galangæ Zinziberis.
Nuſcis muſcatæ.an.ʒ.ii ß. Heyl
Spicæ nardi an.ʒ.i.
Syrupi roſa.
Corticis citri an.quod ſufficit.

Et ſunt qui aromatizant cum ſexta parte ʒ.i.muſci.

l Aromaticum roſa.maius D.Gabrielis quod ponit meſ.

℞.roſa.rubeorum ʒ.xv.
Liquiritiæ raſæ.ʒ.vii.
Ligni alœs.
Sandi mazachari an. ʒ. iij.
Cinamomi electi.ʒ.v.
Macis
Gariofilorum. an ʒ. ij.ß.
Gummi arab.
Dragaganti an. ʒ. ii. & ii. partes alterius.
Nuſcis muſcatæ
Cardamomi maioris
Galangæ an.ʒ.i. Spicæ nardi
Ambræ griſiæ. an.℈.ii.
Muſci. ℈ i.
Syrupi roſa. quod ſufficit.

m Aromaticum roſa. min. D. M.

℞. roſ. rub. ʒ. x. Ligni alœs
Sādalli muſcatellini an.ʒ.ii.
Cinamomi electi.ʒ.iiii.
Maſticis ʒ,i.℈. i.
Ambræ ℈.ii. Muſci. ℈ i.
Syru.roſ.quod ſufficit.

n Aromaticum muſcatum D.M.

℞.Ligni alœs.ʒ.vii.
Darſeni.ʒ.x.
Ambræ crudæ ʒ.iii.
Muſci boni & electi ℈.ii.
Syru.roſ.quod ſufficit

o Aromaticū gariofilatum.D.M.

℞. gariofi. ʒ.vii. Macis
Zedoariæ.Galangæ
Sandali machazari.
Trociſcoron diarodon.
Cinamomi Ligni alœs.
Spicæ inde Piperis longi.
Heyl an. ʒ i. Roſarum ʒ.iiii.
Liquiritiæ raſæ
Galliæ muſcatæ an.ʒ.ii. Folii.
Cubebæ an.partes tres ʒ.i.
Syrupi corticis citri quod ſufficit.
Ambræ.ʒ.i. Muſci. ℈. ß.

Aromaticum nardinum.D.M

℞.ſpicæ indæ. ʒ.
Roſarum ʒ.iiii.
Liquiritiæ.ʒ.ij.ß.
Galli muſcatæ Cubebæ
Ligni alœs Macis
Gariofilorum Cinamomi
Folii indi. Aniſi
Corticum citri
Trociſci diarodon an. ʒ. j. & tertiam alterius.
Pinearum purgatarum
Amygdalarum purgatarū.an.ʒ.v.
Gummi arabici.
Dragagan.an.ʒ.ii.

librorum numerus tamen ſimplicium & quantitas eſt eadem. f Hic debet ciminum ſubtiliſſimè pulueriſari vt repat ad vias vrinæ. g Aniſum laxatiuum non eſt in vſu, nec preparatum reperitur. h Folliculorum ſenæ mundatorū ſcili. à ſtipitibus & foliis magnis: quia ſunt eius ſtipites inutiles. Me. i Iſte modus conficiendi raro inuenitur in libris, eſt tamen conueniens & credo quod ſit de intentione autoris. k Iſtud electuarium ſecundum preſentem deſcriptionē non inuenitur preparatum nec habetur in vſu. l Iſtud eſt famoſum & efficax & pretioſū electuariū quod generaliter & vbique preparatum reperitur ſecundum preſentem deſcriptionem. m Iſtud electuarium non eſt in vſu nec preparatum reperitur. n Iſtud electuarium, generaliter eſt in vſu ſed quia conforme eſt in virtutibus cum electuario roſ. D. gabrielis ideo poſt ponitur nec ſic vbique preparatū reperitur. Iſtud electuarium non eſt in vſu nec preparatū

maticū ...ratiuum

maticum ...atum

Musci.℈.ß.
Confice cum syrupo rosato.

Alipta muscata D.N.

℞.Laudani purissimi ℥.iii.
Storacis calamitæ. ℥.i.ß.
Ligni aloes.ʒ.ii.
Storacis rub.℥.i. Ambræ.ʒ.i.
Musci .ß.
Camphoræ ℈.i.& ß.
Aquæ rosarum q.s.

Alkermes p Alkermes D.M.

℞. setæ intinctæ in kermes recẽter ℔.i. submerge eam, in succo pomorum dulcium,& aqua ros. an.℔.i.ß. Dimitte die vna deinde fac modicum bullire vsquequo aqua rubeat deinde extrahe setam ab ea & exprime eam. Deinde pone in ea succari finissimi.ʒ c.id est ℔. i.ß.vel circiter,& coque vsque ap mellis spissitudinem,deinde remoue ab igne & proiice in eo cal do ambræ crudæ minutim iucisæ. ʒ .iiii.& dimitte liquefieri in eo, deinde proiice desuper puluerem harum specierum.

℞. ligni aloes crudi
Darseni an.ʒ.vi.
q Lupidis lazuli loti & præparati ʒ.xii.
Margaritarum non perforatũ.ʒ. ii.
Auriboni. ʒ.i.
Musci boni ℈.i. Confice

Alfessera. D. M.

℞.rad.fessere cõtritæ&mũde ℔.ß
Mellis passulati ℔.iiii.
Squillæ assatæ
Pinearum mundatarum an. ℥.i.ß.
Nucis muscatæ
Cordumeni Macis
Zinziberis.an.ʒ ii. Gariofilorum
Piperis longi an.an.ʒ.i.ß.
Sizeleos Salisgemmæ.
Galliæ muscatæ an.ʒ.i.
Spicæ nardi.ʒ.ß.
Agarici electi.ʒ. iii.
Sticad.arab.ʒ.i.& ß. Confice.

Almezerion D. M.

℞.foliorum mezereon partes x.
Carnium citoniorum elixatarum in aceto vini.
Zuccari finissimi an.partes lxxx.
Tereniabin partes xl.
Aquę casei infusionis agarici partes xxx.
Olei almezerion partes xii.

Zuc. & tereniabin in aqua prædicta casei dissoluantur, & misceãtur cum carne citoniorum, & decoquãtur cum facilitate vsque ad mellis spissitudinem & inuoluatur puluis foliorum almezerion in oleo iam dicto: & confice cum eis.

Acetum squilliticum. D.M.

℞. laminas squillæ & ponantur in aceto à principio veris vsque ad finem æstatis in vase vitreato sigillato exposito soli,& post administretur vbi oportet.

Aliud D. eiusdem.

℞. laminarum squillæ & propriè quæ sint media inter corpus & corticem ipsius quantitatem quã volueris. Et sume eas separatim cum stilo ligneo & pone ad omnem ℔ . eius aceti vini ℔. viij. & pone in vase vitreato stricti orificij & stringe caput eius, & dimitte in sole per dies. lx. & post illud cola,& si necessitas vrget festinare sepeliatur vas in cinere calido vel arena calida cum succes-

mezerion præparatorum. Et si ita sit præparentur hoc modo. Temperentur folia mezereon. in aceto die tota, postea exiccentur: Frangitur enim cum hac arte virtus eorum serosa & inflammabilis, vt Mes. cap proprio autoritate di. credo tamen quod non debet dicere preparatorũ quia tota hæc confectio nihil aliud vult nisi præparationem foliorum mezereon vt patet intuenti.

reperitur. o Alkermes Ista confectio alio nomine solet appellari cofectio de lapide lazuli qua non est vsualis, nec præparata reperitur, aliqui tamẽ ea magistraliter vtũtur p Lapidis lazuli ʒ. xii ~~hæc est~~ bona dosis pro hac confectione & textus est correctus. Patet enim librante hanc confectionẽ quod tota confectio non excedit li.i.se. nisi in ℥. vij. circa sed dicit Mesue. c. de lapide lazuli quod quidem ex sapiẽtibus posuerunt ipsum post eius ablutionem in confectionibus lætiæ, & proprie ʒ. viii. ex eo ad li.i ex confectione & sic in li. in i. sem. debent poni dr. xii. vt in proposito q. Aliquid libri habẽt foliorum al.

sione non repente, sed propriè inter horam & horam Acetum rosarum anthosatum & sambucinum fiunt per infusionem rosarum florum anthos & florum sambuci in aceto vini & dimettendo in sole, per dies lx. in diebus canicularibus. Sed rosæ debent esse non adhuc plenæ maturitatis à quibus cũ forpicibus primo debet amoueri extremitas inferior quæ alba est.

Acetum passularum, quod describit honorandus magister Ioã. Matthei de gradi papieu. in quodam suo consilio de lepra.

Infunde passulas in aceto tantæ quantitatis vt cooperiri possint passulæ per diem & postea bulliat duabus inundationibus & coletur & exprimatur acetum.

c Aqua fructuum. D.M.

℞. Prunorum damascenorum numero xl.
Sebesten.
Iuiubaram. an. ʒ. xxx.
Thamarindorum ℥. iij.
Casiæfistulæ. ℥. iij.
Mannæ. ℥. i.

Coquantur in lib. iij. aquæ casei vsque ad consumptionem ℔. i. & proiice in ea casiamfistulam à cortice suo mundatam, & thamarind. & fricentur fortiter manibus & vsui reseruentur.

d Aqua mellis primi modi. D.M.

℞ mellis boni & mundati partẽ i. Ponatur in vase lapideo aut vitreator, & funde super ipsum aquę fontis dulcis & clari partes. viij. Coque cum facilitate & auferatur spuma eius, & non dimittatur supra ipsum multiplicari, imò quam cito apparet auferatur. Deinde coletur colatorio depresso de panno. Et sunt qui aromatizant cum speciebus elephanginis vt sunt.

Zinziber Crocus
Cinamomum
Macis & similia. Alij verò aromatizant cum gallia muscata. Ligno aloes & similibus.

Aqua mellis secundi modi. D. eiusdem Mesue.

℞. Mellis partem i.
Aquæ fontis clari partes. viij.

Distemperetur cum eis parum fermenti, scilicet ad omnes ℔. aaquæ & mellis sunt eius vncię tres & includantur in vase ligneo sicut ponitur mustũ, ita quòd remaneat ex vase vacuum sicut mensura digitorum, & illud ideò quia patitur de ebullatione sicut mustũ. Deinde post ebullitionem eius stringatur orificium vasis sicut stringitur vas vini. Et bibatur post tres menses, & si vis arromatizare ponantur in vase species alephangine, positæ & ligatæ in panno.

Aqua hordei. D. Auicen. prima quarti c. de cura febriũ in generali

℞. aquæ fontis clari satiriati. xx.
Hordei satiriati. i.

Coque vsque dum rubescat, & reducatur ad satiriari quinque.

Acatia D. Bul. in seruitore.

Accipe plantam prunorum syluestrium cum fructu eius, & ponas super eam aquam paucam in vase, & dimitte sic diebus aliquibus, deinde coque super ignem & cola & colaturam illam coque super ignem quousque coaguletur. Deinde proiice in vasis similibus cocleis & dimitte siccari.

a Acetum squilliticũ antiquitus multum habebatur in vsu nunc vero recessit sub hac confectione sed vtimur eo in forma syrupi cum melle perfectè cocto, & tunc dicitur oximel squilliticum de quo infra litera O. b Iste diuersæ species aceti, non sunt in vsu medicinali, vulgo tamen vsuales sunt. c Ista confectio raro venit in vsum medicinæ nisi quia intrãt in confectionibus vsualibus. d Ista prima est quæ communiter præparatur & quæ est vsualis, absque tamen additione aliquorũ aromatum, nisi fiat expressa mentio à medicis & licet communiter coquatur vsquequo quarta vel quinta pars eius ad ignem consumatur, tamen apothecarius debet semper consulere medicum quantũ velit eius decoctionem quia secundum quod plus aut minus decoquitur variatur in effectu & operationibus suis. *Satiriati. xx.*

a Amidon ex frumento.
D.Bul.in seruitore.

Accipe de frumento bono & tere cum tritura grossa, scilicet vt solum frangatur, & pone in vase terreo vitreato mundo,& pone super eum aquam ita quòd cooperiat & superet duobus aut tribus digitis, & dimitte per noctem. In mane verò exprime cum manu bene quousque descendat amilum totum cola & proiice substâtiam, & dimitte aquam in olla quousque descendat amilum in fundo ollæ,& aqua supernatet, tunc eiice aquam suauiter ita quod nihil ex ea remaneat, & sicca eum modico coto. Et fiat hoc in tempore æstiuo,&cito siccetur ne acescat& destruatur, & cooperi ollam cum panno subtili ita quòd nihil cadat intus post modum, & cùm erit siccum repone in vase stricti orificij obturando os vasis,ne aliquis vermiculus ingrediatur vel aliquid aliud. Si autem fiat in hyeme, magis oportet custodire ne acescat, quare oportet vt fiat ingenium vt cito siccetur in sole aut vento vel prope ignem. Et secũdum hunc modum fit amilium ex riso.

b Amylium ex hordeo D. eiusdem.

Fiat sicut amidon ex frumento nisi quod oportet quòd coletur colatorio densiori: quia multum habet de furfure propter suam grossitiem.

Amidon ex orobo.D.eiusdem.

Accipe ex orobo quòd habet pinguia grana propinquum suæ collectioni, & quod euasit à perforatione; & tere ipsum tritura grossa, scilicet frange & exuffla ab eo corticem ita quod non remaneat nisi caro eius. Et pone super eum aquam & dimitte sex horis& proiice aquam illam ter aut quater, quousque clarificetur aqua & remaneat corpus suum mundum sine acumine & furfure,& tunc dimitte eum in aqua qua copperiatur vna nocte, in mane verò malaxa cum manu donec dissoluatur lac, & dimitte lac in vase quousq; aqua supernatet:quàm eiice suauiter: & expone soli donec exiccetur.

c Additio super litera A.
Alchechengi.D.M.

♃ succi volubilis
Succi endiuiæ
Succi apii purgatorum an.li.iiij.
Proiice super eos
Myrobalanorum citrinorum
Chebulorum.an.ʒ.xij.
Emblicorum.ʒ.l.Indorum
Belliricorum.an.ʒ. viij.
Agarici.ʒ.xx. Absynthii
Cuscute Radicis apii
Feniculi Anisi.an.ʒ.iiij.
Yreos.ʒ.x.
Passularum enucleatarum ʒ.lxxx.

Bulliantur cum facilitate vsque ad medietatem succorum: deinde colentur postquam omnia fuerint manibus bene fricata: & proiiciatur super vnam partem succorum.
Thamarindorum cheyron. ℥. viij.
Tereniabin.℥.iij.
Casiefistulæ. ℥. viij.

Deinde colentur à scosis, & in alia parte aquæ proiiciatur Penidiarum saharii ℔. iiij.Deinde misce omnia simul & bulliant ebullitionibus duabus: tunc verò proiice super illud olei sisamini recentis. ℥. xv. & agitétur omnia simul, deinde coquantur vsque ad mellis spissitudinem, tunc verò depona-

Hoc verbum ponit. Aui. non pro pondere, sed exemplaritur quasi dicat quod sint aquæ partes xx. & ordei pars vna. Consulat tamẽ apothecarius medicum cum particulariter aquam hordei pro egrotis dispensat an ipsam debeat colare an non & quantum debeat decoqui, quia secundum hoc variantur eius operationes.

a *Istud est amidõ vsuale, & quod communiter reperitur præparatum.*

b *Istis sequentibus modis amili non vtimur nec præparatur ab apothecariis.*

c *Hoc medicamen non est in vsu sed potest quis magistraliter eo vti.*

a Melius est dicere diagredii. ʒ. ii. vt patet ex glossa sequente receptam.

tur ab igne, & pulueriżentur super illud trociscorum.
Trociscorum de absynthio
Trociscorum de reubarbaro an. ℥. i.ß.
Yreos.℥.i. Agarici
Foliorum almezeriõ nutritorum in aceto an.aur.viij.
Scamoneæ Succi eupatorij
Succi absynthii
Croci Laccæ ablutæ
Myrobalanorum citrinorum
Et kebulorum an.aur.iiij.
Bellicorum
Emblicorum
Indorum an.aur.iij.
Spicæ Anisi an aur.ij.
Turbith boni.℥.vi.
Inuoluãtur omniã prius cum olei almezerion ℥.iij. & misceantur cũ prædictis, & bene incorporentur. Et sit dosis eius a. ʒ. iij. vsque ad iiij.cum aque endiuiæ.

Finis particulæ secundæ.

TERTIA PARTICVLA *secundi libri incipit.*

Expeditis in secunda particula de receptis antidotorum quorum nõmina incipiũt per A. Sequitur consequenter in hac tertia particula describere receptas antidotorum quorum nomina incipiunt per B. quæ est litera immediatè subsequens ad literam A. in ordine minoris alphabeti. In hac autem particula erunt receptæ sequentes.

Benedicta. D. N.
Blanca.D.N.

b Addũnt non nulli Esule dicitur.i.alii vero dicitur x.quod tamen est præter intentionem compositoris & sic magis euacuabit phlegma quàm alios humores.

Benedicta.D.N.
℞. turbith electi
Zuccari an.ʒ.x.
a Diagredij ʒ.v.
Hermodactylorum
Rosarum an.ʒ.v.
Gariofilorum. Spicæ nardi
Zinziberis. Croci
Saxifragiæ. Macropiperis
Amomi Cardamomi
Selini spermatis Salisgemmæ
Galangæ Macis.
Carui Fœniculi
Seminis sparagi Brusci
Granorum solis an ʒ.i.
Mellis quod sufficit.scil.℔.i.ß.

Glosa notanda.

Secundum autorem benedicta euacuat phlegma, sed ex modo cõfectionis eius non videtur posse fieri, quia ʒ.i. diagredii magis euacuat de cholera quàm ʒ. i. vel ii. turbith. phlegmate, ex proportione ergò simplicium quæ communiter hic ponuntur, videtur quòd choleram euacuat magis & principaliter, ideò quidam moti hac ratione, vt refert Platearius super isto passu, voluerunt quòd non debet poni diagridium. Et Iacobus de partibus parisien. in postilla sua super marginali huius receptæ, volens blandire scriptoribus magis quàm intentioni autoris, voluit quòd si intendimus cum benedicta euacuare phlegma, ꝙ debemus minuere diagredium & alia augure quæ phlegma euacuant in tantum quod dominentur.

b Gentilis verò audacius loquens potius autori quàm scriptori blandiens, dicit in libello suo de proportionibus medicinarum quòd hæc ℞.ta: vt iacet est falsa, sed vbi scribitur diagredij ʒ. v. quòd debuit dicere. ʒ. ij. Et adhuc dicit quod est nimis. Dicit enim quòd

est inconueniēs in medicina laxatiua in quarto gradu, vt est ista in ℔. i. confectionis apponere. ℥. i. diagredi, & inuehitur contra apothecarios qui ita faciunt in hac cōfectione. Et videtur velle quòd debet esse hic de diagredio minus quàm ℥. ij. aut saltem. ʒ. ij. pro tota confectione, sic quod non operetur per virtutem eius propriam sed solum sit ibi tanquam stimulans virtutem aliorum laxatiuorū.

a Blanca. D. N.

♃. terebentbinæ

Oppoponaci	
Galbani	Assæ fœtidæ
Serapini	Castorei
Amon iaci	Sulphuris
Bdellii	Aspalti
Antimonii	
Storacis liquidæ	
Carnis leonis	Diagridii
Euforbii	Agarici
Interioris coloquintidæ	
Elleboris nigri	
Polipodii quercini	
Tapsiæ	Pirhetri
Squinanti	Paucedani
Azari	Radicis ciperi
Peoniæ	Bethonicæ
Camedreos	Pollii
Amomi	Leuistici
Seminis rutæ	
Sanguinis draconis an. ʒ. i.	
Cinamomi	
Gariofilorum	
Macis	Cardamomi
Anisi	Maratri.
Balsami an. ℈ ß.	
Ambræ grana v.	
Mellis quod sufficit.	

Finis particulæ tertiæ.

QVARTA PARTICVLA
secundi libri incipit.

DE scriptis in præcedenti particula antidotis quorum nomina incipiunt per B. Sequitur in hac quarta particula secundum præpositum ordinem describere antidota quorum nomina per C. incipiunt.

a Blanca nō est in vsu nec præparata inuenitur.

Erunt autem in hac particula ♃ tæ sequentes.

Confectio de xiloaloe. D. M.

Confectio de musco dulcis. D. M. C

Cōfectio de musco amara. D. M.

Confectio neræ D. N.

Confectio de seminibus. D. M.

Confectio anacardina. D. M.

Confectio de storace. D. M.

Confectio hamech. D. M. cuius ponuntur duæ ♃ tæ.

Confectio de Reubarbaro cuius duæ ponuntur receptæ.

Confectio alscebran. D. M.

Confectio de eupatorio. D. M.

Confectio de manna: cuius duæ ponuntur ♃ tæ.

Conserua secacul. D. M.

Conserua bauciæ. D. M.

Conserua acori. D. M.

Conserua anthos. D. M.

Citra condita. D. M.

Citonia condita. D M.

Cerotum Galeni. D. M.

Cerotum stomaticum Gale. D. M.

Cerotum infrigidatiuum galeni. D. M.

Cerotum sandalinum. D. M.

Collyrium album rasis.

Additio super litera C.

Confectio de assa. D. M.

Confectio galliæ muscatæ. D. N.

Confectio alphesiricon. D. M.

Confectio vnguenti sanantis vulnera antiqua difficilis consolidationis. D. M.

Cerotum diapente

Cerotum alexandrinum. D.M.
Cerotum aliud eiusdem. D.M.
Cerotum andromachi. D.M.
Cerotum ad crepatos de pelle arietina D. Arna. de vila noua.

a Ista confectio non est in vsu nec preparata reperitur.

b Iste electuarium generaliter habetur in vsu & sic preparatū reperitur.

c Licet ista confectio sit perfectoris operatioris quam dulcis: non tamen præparatur propter displicentiam in gustu.

d Hæc confectio non est vsualis nec præparata reperitur.

e Hæc confectio non est in vsu tamen magistraliter aliquando præparatur.

a Confectio de xyloaloe. D.M.
℞. ligni aloes crudi
Rosarum. an. ℥. viij.
Gariofilorum
Spice nardi — Macis
Nucis muscate
Galliæ muscatæ
Cubebæ — Cardamomi
Heyl — Masticis
Cinamomi — Radicis ciperi
Squinanti — Zedoariæ
Been albi & rubei
Folij — Seræ crudæ
Margaritarum
Coralli rubei
Carabæ
Foliorum citri & corticum eius.
Alphelengemisch
Sansuci — Sizimbri
Mentæ siccæ
Piperis longi
Zinziberis an. ℥. iiij.
Musci boni. ℈. i.
Ambræ. ℥. i ß.
Confice cum melle emblicorum & vino aromatico vel mina aromatica.

b Confectio de musco dulcis. D.M.
℞. Croci.
Doronici romani
Zedoarij — Ligni aloes.
Macis an. ℥. ij.
Margaritarum albarum
Setæ adustæ — Carabæ.
Coralli albi & rubei
Galliæ — Ozimi
Citrari an. ℥. ij. ß.
Been albi & rubei
Folij — Spicæ nardi
Gariofilorum an. ℥. i.
Zinziberis — Cubebæ
Piperis longi an. ℥. i. ß.
Musci ℈. i. partes ij.
Confice cum melle crudo quod sit quadruplum ponderis omniū.

c Cōfectio de musco amara. D.M.
℞. absyntij
Rosarum an. ℥. iij.
Aloes abluti. ℥. iiij.
Castorei
Keysim an. ℥. i.
Cinamomi electi. ℥. ij. ß.
Adde prædictæ confectioni de musco dulci.

Confectio neræ. D.N.
℞. ambræ orientalis vel occidentalis. ℥. i.
Ligni aloes. ℥. iij.
Musci ℈. ß.
Camphoræ gran. v.

d Confice sic. Sumatur cassiola ad modum cassie qua colatur syrupus vel mel non tamen perforata, & ibi ponatur ambra supra prunas & liquefiat, & liquefacta ab igne deponatur. Et postea lignū aloes subtilissimè puluerisatum admisceatur. Deinde addatur musci & ad vltimum camphora, tamen vnaquequé per se puluerisata posteà diligenter malaxando cum manibus extrahatur, & super corrigiam æneam extendatur. Et cum infrigidatum fuerit frustatim incidatur.

e Confectio de seminibus D.M.
℞. cimini
Se. fœniculi
Carui.
Anisi
Dauci
Ameos
Amomi.
Se. apii an. ℥. vi. infusorum die ac nocte in aceto & exiccatorum.

Cina-

Cinamomi electi.ʒ.v.
keisim ʒ iij.
Gariofilorum
cardamomi
Spicæ an.ʒ.iiij.
Zinziberis
Macropiperis
Sizeleos.
Galangæ an.ʒ.v.
Mellis dispumati quod sufficit. Et quandoque ponitur duplum ponderis omnium de zuccara & fit sicut suffuf.

a confectio anacardina. DM.
℞. Piperis
Macropiperis
Myrabalanorum Kebulorum
Belliricorum
Emblicorum
Indorum
Iundebeduſt.an.ʒ.ij.
costi
Anacardi
Zuccaræ tabarzed
b Burungi
Baccarum lauri an.ʒ.vi.
Radicis ciperi ʒ.iiij.
Tere anacardos per se. Deinde medicinas alias & confice cum butyro vacino & melle æquali quantitate prius bullitis & da post sex menses.

Confectio de storace. D.M.
℞. storacis liquidæ
Opii
Seminis iusquiami
Azari
Castorei
Croci
Myrrhæ
Olibani ante partes æquales
c Mellis dispumati quod sufficit

confectio hamech D.M.
℞. Myrobalanorum citrinorum ℥.iiij.
Kebulorum
Indorum
Reubarbari an.℥.ij.
Agarici
Coloquintidæ
Polipodii quercini an.ʒ.xviii.
d Absinthij Hasce
Senæ an.℥.i.
Violarum ʒ.xv.
Epithimi.℥.ii.
Anisi
Rosarum an.ʒ.vi.
Succi fumitetræ ℔.i.
Prunorum numero.lx.
Passularum enucleatarum ℥.vi.
Infunde omnia in aquæ casei quantitate sufficienti. Et ponantur in vase vitreo stricti orificii & obturetur os eius & dimittatur per dies quinque.
Deinde bulliant bullitione vna.
Deinde collentur & in colatura dissolue.
Casie fistulæ mundæ.℥.iiij.
Thamarindorum.℥.v.
Tereniabin ℥.ij.
Fricentur manibus & collentur & proiice desuper zuc.℔.i.ß.
Scamoneæ ℥.i.ß.
Coque vsque dum mellis habeat spissitudinem deinde puluerisa super illud myrobalanorum citrinorum.
Kebulorum
Indorum an.℥.ß.
Beliricorum
Emblicorum
Reubarbari
Seminis fumiterre an.ʒ.iij.
Seminis anisi
Spice nardi en.ʒ.ij.

a *Communiter hec confectio non habetur in vsu propter eius excessiuam caliditatem. In aliquibus tamen apothecis reperitur præparata.*

b *Vsus tamē eius est periculosus ante sex menses vt malitia anacardorū reprimatur propter fermentationē. Hæc natas Christoforus. Geor. supra Mes. super hæc confectione*

c *Hæc est descriptio confectionis hamech, que communiter præparatur & non præparatur secundum descriptionem sequētem.*

d *Hasce hoc non debet tamen puluerisari quod repat ad vias vrinæ sed aliquantulum grossius vt sit magis solutiuum quā prouocatiuum. Hæc confectio præparatur, secundum descriptionem priorem.*

a Hæc confectio nõ est in vsu secundum quamcumque descriptionem.

b Alij libri habent alesbram & myroba. an.ʒ.ij. & forte melius vn. in ca. alsebrã Mesue, in confectione pilu. alsebra quod ipse ponit miroba. in æquali pondere cum alsebram & gentilis in suo libello de proportionibus medicinarũ vult quod correctiuũ alicuius laxatiui per proprietatem debet poni in confectione in æquali pondere cum laxatiuo.

c Ista confectio est multum in vsu

d Scamoneæ dicit ℥ i. falso: sed debet dicere ß Gentilis ad literam in suo de proportionibus medicinarum vbi declarat hanc confectionem & secundum hanc descriptionem communiter preparatur. e Communiter non preparatur secundùm hanc descriptionem.

Alia.D.eiusdem

♃. Myrobalanorum nigrorum.
Kebulorum
Indorum
Epithymi an.ʒ.l.
Fumiterræ
Absynthij an.ʒ.xx.
Hasce calamenti
Polipodii quercini
Agarici Liquiriciæ
Buglossæ an.ʒ.x.
Sticad.arab.
Camedreos
Camepitheos
Bedegaris
Seminis anisi an.ʒ.v.
Prunorum
Iuiubarum
Sebesten.an.numero.lxx.
Passularum enucleatarum ℔.i.

Decoque in aqua sufficienti vsque ad tertiam partem, & pone in ea.

Rob.℔.ij.
Melis ℔.i.
Scamoneæ ℥.ii.

Coque cum facilitate vsque ad mellis spissitudinem.

a Confectio de reubarbaro.D.M.

♃. Rauedseni
Succi eupatorii
Succi absynthii siccorum an.ʒ.v.
Fumiterræ
Spicæ nardi Anisi
Cimarum squinanti
Seminis apii
Azari Casieligneæ
Amygdalarum amararum excorticatarum an.ʒ.ß.
Myrrhæ
Croci an.ʒ i.

Confice cum melle dispumato.

Confectio alia de reubarbaro.

D.N.♃.Reubarbari.ʒ.iiij.
Costi amari Cinamomi
Croci Spicæ nardi
Casieligneę
Anisi Apii
Rosarum an.ʒ.i.ß.

Mellis vel succare quod sufficit.

Confectio alsebran.D.M.

b ♃.alsebranboni & electi.
Myrobalanorum citronorum an. ℥.ii.

Puluerisantur & cribellentur & desuper proiiciantur succi, fœniculi quantum vis, quantitas tamẽ vt cooperiat eos; & pone in sole diebus quinque semper modicæ innouando distillationem succi super eos, deinde dimitte siccari & pone in vase vitreo.

c Confectio de eupatorio,D.M.

♃.Succi eupatorij,
Rauedseni an.ʒ.iiij.
Croci,ʒ.ij. Laccæ
Seminis cuscutæ an.ʒ.iij.
Cimarum squinanti
Seminis citrulli
Cucumeris Portulace
Succi absynthii.an.ʒ.iij.
Scamoneæ coctæ in citonio. ʒ.ij.ß.

Fiat omnium trituratio bona,

Coctio de manna,D.M.

♃,mannæ,℔.i.
d Scamoneæ antiochenæ,℥.i.

Dissoluatur manna cum succo rosa. rub. & sit succi quantitas conueniens circiter ℔,i. & coquantur cum facilitate, & cum habuerit decoctionem sufficientem proiice super illud masticis.ʒ. iij. & reconde.

e Confectio alia de manna,D.M. quam ipse appellat alsiracost.

℞. syracosti boni & recētis. ℥. iiij.
Thamarindorum kuson. ℥. vi.
Medule casiefistulæ ℥ iiij.
Zuc viol ℥ vi.
Sucoi endiuiæ succi apii
Succi malorum granatorum, dulcium acetoforum & muzorum.
Succi acetositatis citri. an ℥ iiij.
Dissoluantur alsiracost & thamarindi & casiasi. & zuc. viol. in liquoribus prædictis prius tamen depuratis. Deinde cola & munda à scophis. Deinde.
℞. Rad. endiuiæ
Radicis apii an ℥. iij.
Foliorum lupuli
Capilorum ven. an ℥. ii.
Prunorum siccorum. numero. xx.
Violarum. ℥. i. ß.
Rosa. ℥. i.
Spicæ nardi. ʒ iij.

Decoquentur hæc omnia in tribus ℔. aquæ fontis vsque ad ℔. i. ß. & proiice in ea zucca tabarzed. ℔. iij. aceti boni ℔. i. coque ebullitione vna, deinde proiice super illud collaturam priorem, & coque vsque dum mellis spissitudinem habeat. Vltimo verò proiice ibi. sandali citrini
Rosarum Carabæ
spodij Berberis
seminis portulacæ
seminis acetosæ
Quatuor seminum frigidorum an. ʒ. iij.
Ligni aloes ʒ. iiij.
cubebæ ʒ. v. camphoræ. ʒ. i.
Repone in vase vitri

a Conserua secacul. D. M.

Accipe rad. eius albas grossas & teneras & radatur cortex earum cinericius, & elixentur & mūdentur à neruis interioribus & scindantur in frustra ad mensuram pollicis, & ponantur in vacuitatibus arundinosis frustra zinziberis humectati, & recipiatur ad omne pōdus eorum mellis pondera tria & zucca, pondus. i.

Et postquam coctum fuerit cū facilitate proiiciatur super illud specierum alphangine partes conuenientes.

Conserua bauciæ D. M.

Fit sicut conserua secacul.

Conserua acori. D. M.

Fit sicut conserua secacul additur tamen ad omnem partem eius secacul boni partes ij.

Conserua anthos. D M.

Fit sicut conserua violarum.

b Citra condita D. M.

Accipe corticum citrorum mundatorum a carnibus & propriè magnorum sicut volæ manus quantitatem quam volueris & fundatur super eos lixiuii clari quātitas qua submergantur & mittatur super eos vsque ad nouem dies semel, deinde post illud mittatur super eos aqua clara donec dulcescant. & abscindatur amaritudo eorum & tunc elixentur in aqua fontis plurima in vase mūdo vsque dum tenerescant deinde exprimantur vt fluat aquositas eorū postea fundatur super eos in vase lapideo iulep, quantitas qua submergātur, & sic dimittantur per diem & noctē, deinde coquatur cum facilitate

manentia Auicen. v. can. ca. de citris conditis. Lixiuij. clari loco huius infundit eos Auic. in aqua dulci & clara & sale grosso. Dicit Aui. quod debēt esse citonia magna & matura, apothecarij tamen nostri accipiunt citonia parua que sunt minus acetosa & reliquunt citonia magna quia nimis sunt acria propter magis cōplacere egrotis, vt notatum est in lib. i. huius ca. de succis.

a Conserua secacul non est in vsu nec præparata reperitur.

b Circa condita attende quod citra conuenientia ad condendum debent esse recentia & media matura cuius maturitatis signum est submersio sub aqua & debent esse æqualis superficiei & longa, & debent incidi secundum lōgitudinem in quatuor partes & mundari interius a carnibus. Et melius tempus collectionis ad hoc est cum sol ingreditur capricor. & melius quod fit de eis est in anno vehementis frigoris, quoniam cum plus congelatur super ea aqua est magis indurās ea & sunt magis re-

a
Hoc cerotũ non est in vsu aliqui tamen eo magistraliter vtuntur.

b
Hoc cerotũ est in vsu multum & appellatur emplastrũ pro stomacho.

c
Hoc cerotum non est in vsu.

d
Hoc cerotum est mulum in vsu apud nos & aliqui faciunt sub forma emplastri, aliqui sub forma vnguenti. Sed videas quod sub forma vnguenti ponitur nimis de cera & sub forma emplastri non satis ponitur, & fuit error scriptorum sed tu potes corrigere per ea que dicta sunt prima particula huius de modo conficiendi vnguenta & emplastra.

vsque ad modum penidiorum, tūc verò separētur cortices citri à zuc. & recondātur in vase vitreo & cō diantur cum iulep rosato, cuius decoctio fit sicut nabeth: ita quod vna superficies sit laminarum citri & alia iulep, & da post mensem, & sunt qui aromatisant cum musco & ambra.

Citonia condita. D.N.

Accipe citonia munda à putredine, & mundentur à cortice suo & granis interioribus: & incidantur in frustra conuenientia & coquantur cum iulep multæ aquositatis. Et post diem vnum coquantur cū iulep, quod vicinum est perfectæ decoctioni vsquedum perficiatur in eis decoctio. Deinde aromatisentur cum musco, & ponantur in vase vitreato, & sepelientur cum iulep in quo cocta fuerint. Et quidam condiūt cum speciebus aromaticis, & quidam decoquunt cummelle.

a Cerotum galen. D.N.

℞. mentæ.
Absinthij. Maioranæ
Stica de arab.
Foliorum lauri.
Camomilæ
Rosarum an. M.j.
Cinamomi electi
Spicę nardi
Nuscis muscatæ
Gariofilorum
Macis
Cubebæ
Galangæ añ. ℥. ß.
Thuris
Masticis añ. ℥. j.

Ex his omnibus fiat puluis ex quo cum lapdano & cera formentur magdaleones & malaxentur cum oleis.

Camomillæ
Laurino
Spicæ Masticis.
Rosarum añ. quod sufficit.

Cerotum stomatichum.

b Galen. D M.

℞ rosarum rub. ʒ. xx.
Foli. absinthii siccorum. ʒ. xv.
Masticis. ʒ. xx.
Spicæ inde. ʒ. x.
Tere subtiliter & accipe
Ceræ mundæ. ℥. iiij.
Olei rof. ℔. j ß.

Dissolue ad ignem & lauentur lotionibus pluribus in aqua rosa. Deinde iterum dissoluantur & lauentur in vino veteri & succo citoniorum & aceto pauco deinde misce cum puluere rerum prædictarum & fiat cerotum.

c Cerotum infrigidatiuum.

Gale ex D.M.

℞ ceræ albæ ℥. ij.
Olei rof. ℥. iiij.

Et fit rad. olei oleum cōfancinum aquæ claræ fontis, & propriæ quæ sit vehementis frigoris, q ß. oleum bene lauetur lotionibus pluribus, & quanto magis elaborabitur in lauendo illud fit excellentius vltimo verò conquassetur cum aceto albo & claro pauco & seruetur.

d Cerotum sandalinum. D.M.

℞. rof. ʒ. xij.
Sandalorum rub. ʒ x.
Sandalli albi & citrini an. ℥. vi.
Boli armenici ʒ. vij.
Spodij. ʒ. iiij.
Camphoræ ʒ. ij.
Ceræ albæ ʒ xxx.
Olei rof. ℔. j.

Confice & aliqui lauant oleum & ceram prius lento igne simul dissolutis, & postea conmiscent cum aliis & est melius.

a Collyrium album quod imponitur .ra.
℞.cerusæ lotę ʒ.x.
Amidi ʒ. iiii. Gummi arab.
Dragaganti an. ʒ.i.
Camphoræ ʒ. ß.i
Puluerisanda puluerisentur & dissoluantur gummi in aqua rosata & formentur trocisci.

Additio super litera C.
Confectio de assa fetida. D.N.
℞.Assę Piperis.
Mirrhę
Foliorum rutę siccorum an:ʒ: iiii.
Confice cum melle dispumato:

Confectio gallię muscatę,D,N.
℞.Masticis ℥,ii.
Gummi ℥.i.
Camphoræ ℈: i.
Hæc autem bene terātur subtilissimę & cribrentur, & trocisci inde fiant cum aqua ros.& siccentur ad vmbram, & postquam fuerint desiccati,terantur subtilissimè&misceantur cum ℥. iiii.olei sambucini bulliti & collati ad medietatem deinde misce cum speciebus istis.
℞.cinamomi Gariofilorū
Nuscis muscatæ an. ℥.ß.
Ex omnibus istis commixtis & bene manibus malaxatis fiant troci- in medio concaui & cum sigillo sigillati ad pondus ʒ. i.ß.& post ea innungantur cum aqua rosa cum musco.

Confectio alphesiricom.D.M.
℞. Lithargirij albi
Carcanti an.partem i.
Floris eris partem ß.
Terantur cum aceto vehementer forti in sole tempore æstiuo fere per vnum diem semper autem modicum addendo acetum, deinde ponatur in vase vitreo, & stringagatur os eius & sepeliatur in fimo diebus.xl. deinde administretur.

Confectio vnguenti sanantis vulnera antiqua difficillis consolidationis.D.M.
℞.Alœs boni
Mirrhæ mundæ an.partes ęquales deinde tere vehementer cum succo absinthii,chelidoniæ & plantaginis donec fiat sicut mel & administretur cum coto aut panno subtili.

a Hoc collyriū est particula multum vsuale penes apothecarios nostros.

Cerotum diapente.D.M.
℞.cere citrinæ ℥.iii.
Sigie ℥.i.partem tertiam.
Terebenthine & ℥.i.
Muscilaginis glutinis zanabam. ℥. v.
Olei irini quantum sufficit, & expertum est.

Cerotum alexandrinum. D. M.
℞.cimarum absinthii.
Olibani an.ʒ.x. Amoniaci
Storacis calamitæ an.ʒ.xii.
Spice, ʒ. iii.
Cere.℥.iiii.
Olei camomillæ quantum sufficit
Olibanum & amoniacum in vino sufficienti per diem & noctem infunde. Absinthium autem & spicā tere & cribra.
Oleum vero & cerant solue super ignem, & cum eis reliqua misce.

Cerotum aliud eiusdem. D.M.
℞. Castorei Euforbii.
Piperis longi & nigri an.℥. i.
Amoniaci Oppoponacis
Galbani an.℥. i. & ß.
Medullæ cerui
Medullæ cruris vaccę an.℥.ii.
Terebenthine ℥.vi.
Storacis liquidę ℥.i.
Adipis gallinarum
Adipis anatis
Adipis anseris
Adipis porci an.℥.i.ß.

Cere ℔.i.
Olei veteris Olei nardini
Olei laurini Olei irini
Olei naptici
Olei camomillæ
Olei de Cheiri an. ℥.viii.
Olei balsami ℥.iiij.
Vini veteris quantum sufficit ad infundendum medicinas siccas.
Et sunt qui adunt hysopi humidæ ℥.iiij. & est efficacius.

Cerotum andromachi. D.M.

♃.storacis ʒ.iiij.
Masticis ʒ.xij. Folii.
Spicæ an. ʒ.ii.ß.
Euforbii. ʒ.iij.
Cinamomi ʒ.vi.
Cerę albæ. ʒ.xx.
Olei de been ℥.viii.
Olei balsami ʒ.xv.
Fiat cerotum.

Cerotum ad crepatos de pelle arietina. D. arnaldi de villa noua.

♃.lithargirij auri. Opij.
Sedenegi Sanguinis draconis.
Boli armenici Masticis
Armoniaci Mumiæ
Galbani Thuris
Costi.
Lumbricorum terrestrium an. ʒ.ß.
Picis naualis
Picis grecæ i. colophoniæ
Ceræ albæ Ceræ rubæ. ʒ, i.
Radicum consolidæ maioris.
Radicum consolidæ mediæ
Radicum consolidæ minoris an. ʒ. iii.
Rosarum rub.
Mirrhæ.
Alœs an. gra. xv.
Palæ marinę combustę
Galle Balaustiarum
Aristologiæ rotonde. an. ʒ.vi
Visci quercini. ʒ.
Sanguis hominis ruffini ʒ.viii.

Conficiantur hoc modo accipe pellem vnam hædinam vel arietinam cum omnibus pilis suis & coquatur quasi bulliendo per totum diem quousque tota liquefacta sit & fiat sicut cola, & parum vel nihil de aqua ibi remaneat deĩde ex illa aqua accipe ℔. i. optimè cum stamina vel panno colatam, & adde cum eo viscum quercinum & in olla noua lento igne fac liquefieri & bullire &, cum Bacculo semper & continuè ducas, aut per alium ducere facias, deinde lumbricos terrestres post ceram & picem addas, deinde adde terebinthinæ ʒ. ii. postea colophoniam masticem, mirrham, amoniacum & galbanum adde, & liquefac insimul, & cum bacculo semper ducantur, & signum quando erit coctum est quod ponatur vna gutta ex eo super lapidem marmoreum seu super cultellum oleo vnctum. quod cum infrigiditatum fuerit si massetur & optimè coaguletur, tunc signum est perfectæ coctionis sin autem lento igne bulliat & fiat vsui reserua in pelle pecorina, vel arietina, & istud cerotum est illud quo generaliter vtuntur doctores sub nomine ceroti adcrepatos vel sub nomine ceroti cum pelle arietina.

Finitur particula quarta.
Quinta particula secundi libri incipit.

Post descriptionem receptarum antidotorũ quorum nomina incipiunt per C. consequenter in hac particula superest receptas describere antidotorum que incipiunt per

D.erunt autem in hac particula ♃. ſequentes.
Diogalangæ cuius duæ ponuntur ♃.
Dianiſon cuius duæ ponuntur ♃.
Diaciminum cuius duæ ponuntur. ♃.
Dianthos.D.M.
Diacinamomum.D.M.
Diambre.D.M.
Diamargariton calidun.D.M.
Diamargariton frigidun.
Diacoralli.
Diacameron.D.M.
Diarodon . D . N . quod poſuit Meſue.
Diarodon abbatis.D.N
Diardon iulij.D.N
Diacoſtum cuius duæ ponuntur ♃.
Diacalamentum cuius duæ ponuntur ♃.
Diatrionpipereon cuius duæ ponuntur ♃.
Diapraſſium.D.N
Diazinzibereos cuius duæ ponũtur. ♃.
Diayſopum.D.N.
Diayris ſimplx.D.M.
Diayris ſalomoni.D.N.
Diapenidion.D.N.
Diadragagantum calidum.D.M.
Diadragagantum frigidum.D.N.
Diamorum cuius duæ ponuntur ♃.
Dianucum.D.M.
Diacodium, cuius duæ ponuntur ♃.
Diapapauer,cuius duę ponuntur ♃.
Diaſulphur.D.M.
Diamoruſion. D. M.
Diacucurma maior.D.M.
Diacucurma minor, D.M.

Dialacca maior.D.M.
Dialacca minor D.M.
Diacapparis .D.N.
Diaſatyrion cuius tres ponuntur. ♃.
Diaſparmaton. D. N.
Diacitoniten,cuius quatuor ponũtur ♃.
Diamaſtix.D.N.
Diaolibani.D.N.
Diaprunis , cuius duæ ponuntur ♃.
~~Diaciminum~~. D.M. Diaſinicon
Diaturbith. D.N. cum additione Meſue.
Diacarthami. D. arnaldi de villa noua.
Diaſcenæ.D.N.
Diacaſtoreum.D .N.
Diaboraginatum. D .N.
Diabugloſſatum cuius duæ ponuntur ♃.

Additio ſuper litera. D.

Diaciminum bonum. D. M.
Diamargariton frigidum magiſtrale.
Diacorallum magiſtrale.
Diacubebæ Ioh.anglici.
Diacubebæ aliud theſauri pauperum.
Diacarthami.
Diacaſiafiſtula pro enematibus magiſtralis.
Alia diacaſiafiſtula cum melle vel zuccaro
Alia diacaſiaſiſtula.
Diaturbith cum reubarbaro.
a Diagalangæ.D.M.
♃. galange
Ligni aloes an.ʒ.vi.
Gariophilorum Macis
Keyſim an. ʒ.ii.
zinziberis
Macropiperis
Cinamomi.

a Hic electuariũ cõmuniter reperitur præparatum ſecundum hanc deſcriptionem

Piperis albi an.ʒ.i.ß.
Calamenti ſicci
Mentæ ſiccæ an.ʒ.i.
Heyl Spicæ nardi
Seminis apij. Fœniculi
Aniſi Carui an.ʒ.i.
Calami aromatici ʒ.i.
zuccarę tabarzed ℥. x. ß.
Mellis diſpumati quod ſufficit.

a Aliud D. N.
℞.Origani
Roriſmarini
Aniſi Ameos
Galangæ an.ʒ.iii.
Senæ Mentę
Liquiriciæ
Seminis baſilicon.
Saluiæ
Caſieligneæ an.℥.ß.
Auellanarum
Pinearum an.℥.i.
Folij zinziberis
Hyſopi an.℥.ß.
Troci ʒ. ij.
Ligni aloes
Nucis muſcatæ
Radicis ciperi
Spodij an.℥.ß.
Viol.℥.ij.
zuccari ℔. viii.
Syru.quod ſufficit.

b Dianiſon D.M.
℞.Aniſi ʒ.xx.
Liquiritiæ
Maſticis an.ʒ.viii.
Carui Macis
Galangæ Fœniculi
zinziberis
Cinamomi an.ʒ.v.
Trium piperum
Calamenti Pirhetri
Caſieligneę an.ʒ.ii.
Heyl Gariofilorum
Cubebæ Croci
Spicę nardi an.ʒ.i.ß.
zuccaræ ℥.ii.
Mellis diſpumati quod ſufficit.

c Aliud. D.N.
℞.aniſi ʒ.xx. Liquiricię
Maſticis an.ʒ. x.
cinamomi Galangę
zinziberis Carui
Maratri an.ʒ.v.
Caſieligneę Calamenti
Pirhetri Piperis longi
Piperis nigri an.ʒ.iii.
Cardamomi Gariofilorum
Cubebæ Spicę nardi
Croci an ʒ.i. ß.
Mellis quod ſufficit

d Diaciminum.D.M.
℞: Cimini pridie infuſi in aceto & exiccati ʒ.x.
Cinamomi
zinziberis an.ʒ. iiii.
Gariofilorum
Ligni aloes
Macis an:ʒ.ii.& ß:
Piperis longi
Cardamomi an.ʒ.ii.
Muſci ℈.i. ß.
Confice cum melle diſpumato.

e Aliud D. N.
℞.cimini pridie in aceto infuſi & exiccati ʒ.viii.℈.i.
Darſeni
Gariofilorum an.ʒ. ii.ß.
Melanopiperis
zinziberis an.ʒ.ii.gra.v.
Galangę
Tybrę
Calamenti an.ʒ.j.℈.ij.
Ameos
Leuiſtici an.ʒ.i.gra.xviii.
Macropiperis.ʒ.i
Spicę nardi
Cardamomi
Nucis muſcatę an.℈.ii.ß.
Confice cum melle quod ſufficit.

a Hoc electuarium cõmuniter nõ præparetur ſecũdũ præſentem deſcriptionem, ſed ſecundum deſcriptionem Meſue.

b Non reperitur communiter præparatũ ſecundum hãc deſcriptionem, nec ſecundum quamcunque aliam.

c Non reperitur communiter præparatum.

d Communiter præparatur hæc cõfectio ſecundum deſcriptionem Nicolai.

e Communiter præparatur ſecundum hanc deſcriptionem.

Dianthos

a Dianthos. D.N.
℞. Florum rorismarini ℥.i.
Violarum Rosarum
Liquiritiæ an.ʒ.vi.
Gariofilorum Spicæ nardi
Nucis muscatæ
Galangæ Cinamomi
Zinziberis Zedoariæ
Macis Ligni aloes
Cardamomi Anisi
Aneti an.℈.iiii.
Mellis quod sufficit.

b Diacinamomi. D.M.
℞. Cinamomi electi.ʒ.xv.
* Darseni Cimini
Enulæ an.ʒ.iiii.
Galangæ.ʒ.vii.
Gariofilorum
Piperis longi Cardamomi
Zinziberis Heyl
Macis
Nucis muscatæ
Ligni aloes an.ʒ.iii.
Croci.ʒ.i.
Zuc. tabarzed.℥.v.
Confice cum melle dispumato, & quandoque ponitur zuc. ad duplum ponderis medicinarum & fit suffuf. Et quidam addunt musci x. vnius partis ii. & puluerisant cum oleo.

c Diambre. D. M.
℞. Cinamomi
Doronici
Gariofilorum Macis
Nucis muscatæ Folij
Galangæ an.ʒ.iii.
Spice nardi
Cardamomi maioris & minoris an.ʒ.i.
Zinziberis.ʒ.i.ß.
Sandali citrini Ligni aloes
Piperis longi an.ʒ.ii.
Ambræ aur.i. Musci ʒ.ß.
Confice cũ syrupo ros. & aqua ros.

d Diamargariton calidũ. D.N.
℞. Gariofilorum
Cinamomi Spicæ nardi
Galangæ Ligni aloes
Liquiriciæ
Trociscorum diarodon
Trociscorum diaui.an.ʒ.i.ß.
Nucis muscatæ Macis
Aliptæ muscatæ
Zedoariæ Reubarbari
Storacis calamitæ an.ʒ.i.
Margaritarum integrarum & perforatarum.
Zinziberis
Ossis de corde cerui
Rasuræ eboris
Blactæ bizautiæ an.ʒ.ß.
Musci Ambræ
Cardamomi Leuistici
Seminis basilicon. an.℈.i. minus gra. ii.
Camphoræ gra.vi.
Mellis ros. quod sufficit.

e Diamargariton frigidum
℞. Quatuor seminum frigidorũ maiorum mundatorum.
Seminis portulacæ
Seminis papaueris albi
Sandali albi & mascatelli
Ligni aloes
Zinziberis
Ros. rubearum
Florum nenufaris
Florum boraginis,
Myrtilorum an.ʒ.i.
Coralli albi & rubei an.ʒ.ß.
Margaritarum.ʒ.iii.
Misce simul.

Diacoralli
℞. Coralli albi & rubei
Cinamomi Amomi
Seminis papaueris an.ʒ.iiii.
Squinanti Croci an.ʒ.ii.

e Hoc electuarium communiter reperitur præparatum à diuersis tamen diuersimode, & potest quilibet facere conuenienter suo modo.

a Hoc electuariũ cõmuniter nõ reperitur præparatũ, sed flores ãthos cõmuniter condiuntur in modum conditi alexãdrini & talis conserua est multum vsualis & vbique præparata reperitur.

b Hoc electuariũ cõmuniter nõ reperitur præparatũ.

Additio.
** Darseni secundũ Mes. hic est cinamomũ grossum quod aliter vocatur cinamũ. Nam Aui. in v. can. in prædicta confectione habet cinamomi & loco darseni habet cinami quod idem est.*

c Hoc electuariũ cõmuniter reperitur præparatum.

d Hoc electuariũ cõmuniter reperitur præparatũ.

δια 18

Calami aromatici
Xilobalsami
Casieligneæ Folij
Masticis Polij montani
Fu Azari an.ʒ.i.
Misce & fac pulueres

a Diacameron. D. N.
℞. Anthosolij
Zinziberis an.ʒ.v.℈.i.gra.xvi.
Cinamomi
Gariofilorum an.ʒ.iiii.℈,i.gr.xvi.
Carnium dactylorum tantundem
Galangæ Spice nardi
Zedoariæ Costi
Pirhetri
Coralli albi & rubei
Dragagan. Reupontici
Saliuncæ Anacardi
Ossium dactylorum
Carpobalsami Anisi
Seminis iuniperi an.ʒ.i. ℈. ii. gra.viii.
Melanopiperis
Leucopiperis
Macropiperis an.ʒ.i.℈.ii. gra.viii.
Limaturæ auri & argenti
Ossis de corde cerui an ℈.ii.ß.
Rasuræ eboris
Musci an.℈.i.gra.vii.
Ambræ ℈.i.
Mellis quod sufficit

b Diarodon D. communi quod ponit Mes.
℞.ros.rub.ʒ.xxx.
Trociscorum diarodon
Trocicorum de spodio
Liquiriciæ an.ʒ.iiii.
Gariofilorum
Galliæ muscatæ an.ʒ.iii.
Trium sandalorum an.ʒ.iii.
Spodii Croci
Masticis
Ligni aloes an.ʒ.ii.
Azari Spicę indę
Macis Cardamomi
Seminum portulacę
Lactucę Scariolę
Seminum citrulli
Melonum Cucumeris
Cucurbitę
Albarum margaritarum
Alphelengemisch
Rasurę eboris
Dragagan.
Gummi Arabici an. ʒ.i.
Camphoræ ʒ.i.& ß.
Musci ʒ.vnius sextam
Confice cum syrupo ros. & aqua ros.

c Diarodon abbatis D. N.
℞.Sandali albi & rubei an.ʒ.ii.ß.
Dragagan.
Gummi arabici
Spodii.an.℈.ii.
Azari Masticis
Spicę nardi Cardamomi
Succi liquiritiæ
Croci. Xiloaloes
Gariofilorum
Galliæ muscatæ
Anisi Maratri
Cinamomi Reub.electi
Seminis basilicon.
Berberis
Seminis scariolæ
Seminis portulacæ
Se. papaueris albi
Quatuor seminum frigidorũ maiorum an. ℈.i.
Margaritarum
Ossis de corde cerui an.℈.ß.
Zuccaræ candi
Rosarum an.℥.i.& ʒ.iii.
Camphoræ gra.vii.
Musci gra.iii. ß.
Et confice cum syru.de aqua ros. facto q.s.

d Diarodon Iulij. D. N.
℞. Cinamomi
Gariofilorum

a Communiter nõ præparatur, nec est vsualis, aliqui tamen hac confectione magistraliter vtũtur.

b In alio ros. ʒ. xx. & credo quòd melius.

c Attende circa has cõfectiones quod parũ differunt in virtute & in cõponentibus, diarodõ tamen quod cõmuniter præparatur est diarodon abbatis, quod describit Nicolaus. Aliqui tamen magistraliter vtuntur D. Mes. suauius præstica inherẽtes vt faciebat Thomas de guerbo. asserens quod ita faciebat gẽtilis de fuligeno.

d Communiter nõ reperitur secundum hanc descriptionem.

Anthofolij Galangæ
Spicæ nardi Zinziberis
Carnium dactylorum an ʒ.iiii.
Ligni aloes Reubarbari
Nucis miristicæ
Macis Zedoariæ
Folij
Storacis calamitæ
Galliæ muscatæ an.℥.ii.
Pirhetri
Radicis ciperi
Costi Iris
Spicæ celticæ
Anacardi Dragagan.
Cardamomi
Amomi Anisi
Seminis Basilicon.an.℥.i.ß.
Ossis eleboris.
Ossis de corde cerui
Ossium dactylorum
Coralli Abrotani
Tymbræ Hyssopi
Thymi
Melanopiperis Macropiperis
Ameos an.℥.ii.
Limaturæ auri & argenti
Ambarum margaritarum
Hyacinthi Belliricorum
Blactæ bizantiæ
Ambrę Musci
Balsami an.ʒ.ß.
Mellis quod sufficit.

Confice sic carnes dactylorum mundatas à crustullis tenuibus, diutissimè tere cum storace in calido melle indesinenter mouendo subiice. Cunque ad vnum corpus substãtiatum fuerit per ratum linteolum studiosè cola & toties facias donec virtutes specierũ cum melle exicentur. Deinde proiectis scophis succum serua. Margaritas verò hyacinthos & berillos & corallum in mortario tere, & ipsius cribrata in subtilissimum puluerẽ redige & in sufficienti rado stomate:id est aqua rosarum per totum diem & noctem reconde sequenti verò die inter leuissima marmora tandiu frica donec nullus sonus ex pulueribus audiatur. Deinde ossa dactylorũ ignita in testa figuli cũ eburneo osse terãtur donec in subtilissimum puluerem redigas, quę sic contrita & cribrata simul cum omnibus aliis speciebus cum prædicto dactylorum succo & storace tẽperentur & misceãtur. Deinde margaritæ cum sufficienti melle rof. Sintque aurum & argentũ subtilissimè limata & confectioni addantur. Vltimo verò ambram & muscum cum calido balsamo solutis superfunde, & omnibus benè mixtis in vitreo vase reconde & vsui reserua.

a Diacostum. D. M.

♃.Costi amari
Casieligneæ
Cinamomi an.ʒ.v.
Seminis apij Anisi.
Cymarum squinanti
Rauedseni an.ʒ. iii.
Azari ʒ.iiij. Croci
Aristologię
Myrrhę an.ʒ.ii.
Mellis quod sufficit.

Aliud D. N.

♃.Azari Anisi
Apii an ʒ.ii.℈.ii.
Squinanti Myrrhę
Melanopiperis an.ʒ.ii.ß.
Reubarbari Croci
Vtriusque aristologię an ʒ.i.℈.ii.
Costi ʒ.i. & ß.
Cinamomi electi
Casieligneę an. ʒ. i.℈.i..
Mellis quod sufficit.

b Diacalamentum. D. M.

♃.Calamenti fluuialis & mõtani.

a *Non est in vsu nec præparatũ reperitur etiam secundum quancũque descriptionem.*

b *Hoc electuariũ dicit Mesue esse Galeni sed nõ reperitur vbi galie. eũ scripsit. Nõ reperitur preparatũ secundũ presentem descriptionem sed secundũ descriptione Nicolai multum est in vsu.*

Sizeleos
Seminis petroſelini an.ʒ.vi.
Zinziberis. ʒ.iii.
Seminis apij.
Extremitatum alhaſce an.ʒ.ii.
Keiſim.ʒ.vi.
Piperis ʒ.ii.
Mellis quod ſufficit.

a Hoc electuariũ cõmuniter diſpẽſatur ſecundũ præſentẽ deſcriptionem.

a Diacalamentum D. N.
℞.calamenti
Pulegij Hyſſopi
Melanopiperis
Sizeleos
Petroſelini an.ʒ.iii.℈.ii.
Leuiſtici ʒ.℈.i.
Apij ℈.i. Ameos
Thymi Aneti
Anizi cinamomi
Zinziberis an.℈.ii.
Mellis quod ſufficit.

b Hoc electuariũ ſecundũ præſentem deſcriptionem cõmuniter eſt in vſu & vbique præparatũ reperitur.

b Diatrionpipereon. D. M.
℞.Trium piperum an.aur.v.
Zinziberis Haſche
Aniſi an.aur.ii. Spicę
Ameos Amomi
cinamomi an.aur.i.
caſieligneę
Seminis apij
Sizeleos Azari
Enulę ſiccę an aur.ß.
Confice cum melle diſpumato.

c Hoc electuariũ raro habetur in vſu rari vſque inuenitur præparatum.

d Cinoni falſo quia ſupra poſuit Petro macedo quod eſt cinonũ.

e Caſiefiſtulæ caſielign. melius eſt expone, id eſt, caſiæligneæ iuxta notatum in achariſto.

Aliud D. N.
℞.Spicæ nardi
Amomi
Melanopiperis
Maratri an.ʒ.iiii.
Zinziberis Hyſſopi
Petroſelini
Leucopiperis
Macropiperis
Aniſi an.ʒ.iii.
Croci Caſieligneæ
Troſciſcorum ydiocri
Epithimi
Enulę Bethonicę
Pigani Cinoni
Ameos
Sizeleos
Leuiſtici an.ʒ.i.
Mellis quod ſufficit

c Diapraſſium. D. N.
℞. Praſſij viridis ʒ.v.& ß.
Dragagan.
Pinearum purgatarum
Amygdalarum dulcium
Piſtacearum
carnium dactylorum
Ficuum pinguium
Paſſularum enucleatarũ an.ʒ.iii.ß.
cinamomi
Gariofilorum
Nucis muſcatæ.
Macis
Ligni alos
Galangæ
Spicæ nardi
zinziberis
zeodariæ Liquiriciæ
Reupontici
Anacardi
Storacis calamitæ
Galbani Terebentinæ
Maſticis
Myrrhæ
Yreos
Ariſtologiæ rotundæ
Radicis capparis
Gencianæ
Melanopiperis
Aniſi Fœniculi
Aneti
Seminis appij
Petromacedonici
Saxifragiæ an.ʒ.ii.
Hermodactylorum
Origani Peucedani
Squinanti Cardamomi
Leucopiperis
Carui Leuiſtici
Vicetoxici an.ʒ.i.ß.gra.ii.ß.

Balſamitæ Pulegij
Diptami Coſti
Pithetri Saturegiæ
Baſilicon Peoniæ
Macropiperis Amomi
d Cinoni
Orobi an.ʒ.i.gra.ii.& tertiam partem alterius.
Xilobalſami *e* caſiefiſtulæ
coralli Raſuræ eboris
carpobalſamij
Dauci cretici an.ʒ.ß.
Muſci Ambrę
Oſſis de corde cerui an.gra.xiiii.
Mellis diſpumati quòd ſufficit.

Confice ſic.in iiii.℔. mellis diſpumati pone praſij viridis *a* aliquã- tulum contuſi ʒ.v.ß. & pineas recentes & mundatas & adde ℥.iii. vini vetuſtiſſimi & optimi,& bulliant inſimul lento igne ad vini cõſumptionem & carice bene purgate intus & extra, & dactyli mũdati ſimiliter & panulæ ſine granis ſuis, pineæ. & amigdalæ, & piſtaceæ omnia iſta ſint bene mundata, & vnumquodque per ſe bene piſtetur & poſtea ſimul miſceantur in mortario, & addatur ibi terebentina. Et omnia ſimul iterum piſtentur & cum ſupradicto melle calido in eodem mortario paulatine poſito diſtemperentur, & poſtea adantur pulueres aliarum ſpecierum ſupradictarum.

b Diozinziberis. D. N.
♃. zinziberis Galangæ
Gariofilorum cinamomi
Nucis muſcatæ
Granarum paraſidi
Piperis longi Macis
cardamomi
Spice nardi
Reubarbari
Roſ.rub.an.gra.xv.
Pinearum mundarum.℥.ß.
Fiſticorum ʒ.ii.
Aniſi Maratri
Liquiriciæ mundatæ
croci an ʒ.ß.
Fiat puluis.

c Aliud. D. M.
♃. zuccari albi partes, viii.
Mellis tabarzed partes iiii.

Zinziberis boni pulueriſati pulueriſatione vltima partes, iii.

Aquę infuſionis zinziberis quod ſufficit ad diſſoluãdum zuccarum & deſtemperetur cum melle & decoquatur donec ſufficiat, deinde proiiciatur deſuper puluis zinziberis & agitatur & incorporentur cum eo & adminiſtrentur.

Diayſopum, D. N.
♃.Hyſſopi
Yris Thymi
Melanopiperis,an.ʒ.xxx.
Pulegi regalis
Thymbræ Pigani
Cimimi,an.ʒ.xx.
Carnium dactylorum
Dragagan. Liquiriciæ
Ficuum pinguium
Paſſularum enucleatarum
Maratri,an.ʒ.x.
zinziberis Aniſi Carui
Leuiſtici,an.ʒ.v.
Mellis quod ſufficit.

d Diayris ſimplex
♃.Yris, ℥.ß.
zuc. candi. pulue
Dia dragagan.& frigidi,an.ʒ.ij.
Miſce & fac pulueres.

Diayris ſalomonis. D. N.
♃.Yris ℥.i.

a *Attende quod notãter dicitur praßiri viridis quia maioris eſt efficacię quã ſicciũ imo dicit Pla. quod adhuc ſi cõponeretur hoc electuarium cum ſucco praßij cũ eſſet melius & vbi caremus ſucco aut preſſio viridi: vult quod tẽpore conueniẽti extrahatur ſuccus praſſii, & quod exicceturcũ puluere liquiriciæ & quod inde formentur trociſci, & cum his trociſcis conficiatur electuariũ dicit enĩ quod iſte ſuccus trociſcatur preualet puluere foliorũ praſſii ſiccorũ.*

b *Hoc electuariũ nõ eſt in vſu ſecũdũ quãcunque deſcriptionẽ cõditur tamẽ zinziber admodum cõſerue, & talis conſerua multum eſt vſualis, & vbique preparata reperitur. c Hoc electuariũ non eſt in vſu & vide quod notatum eſt in priori recepta. d Iſta duo electuaria ſcilicet diayris ſimplex & diayris ſalomonis vbique reperiuntur præparata, ſunt que vſualia multum.*

a Dia penidion nõ est in vsu nec præparatũ reperitur.

b Hoc electuariũ raro inuenitur præparatum sed diadragagãtum frigidum sæpißime venit in vsum medicinæ: & inueniiur vbique & generaliter præparatum.

c Hic variatur ordo simplicium à plerisque librũ numerus tamẽ et quãtitas est eadem. Est autem hæc confectio multũ vsualis & vbique præparata reperitur.

d Diamoron non præparatur secundũ præsentẽ descriptionem sed solũ secundũ descriptionem N.

e Diamoron præparatur secudũ præsentem descriptionẽ.

Pulegij Hyssopi
Liquiritiæ an.ʒ.vi.
Dragagan.
Amygdalarum
Pinearum cinamomi
Ziaziberis
Piperis an.ʒ.iii.
Caricarum
Carnium dactylorum.
Passularũ enucleatarũ, an.ʒ.iii.&ß
Storacis rub.ʒ.ii.℈.i.
Mellis quod sufficit.

a Diapenidion. D. N.
℞.Penidiarium ʒ.xvi.ß.
Pinearum
Amygdalarum dulcium
Amygdalarum amararum ambarum mund.
Seminis papaueris an. ʒ.iii.℈.i.
Cinamomi Gariofilorum
Zinziberis Succi liquiricię
Dragagon. gummi arab.
Amidi candi.
Quatuor seminũ frigidorũ maiorum mundatorum an.ʒ.i.ß.
Camphoræ tertiam partem. ℈.i.
Syrup.viol.quod sufficit.
Confice sic in ℔.i. aquæ bulliant ℥.iii.viol.donec aqua aliquantulũ inficiatur. Et postea colletur,&colaturæ addatur lib.i. zuc. & buliat donec incipiat inspissari,& tũc addantur pineę amygdalę & semina frigida cõmunia vna quęque per se bene trita semper agitando cum spatula. Deinde addantur penidię subtiliter puluerisatę & cum totũ bene liquefactum fuerit illud grossum quod supernatauerit in cassia colendo in mortario iterum bene teratu & campsore bene agitãdo commisceatur. Et ad vltimum pulueres prędictarum specierũ cum supradicto syrupo in mortario semper agitando moueantur donec bene incorporentur.

b Diadragagantũ calidum. D.M.
℞.Gummi dragaganti ℥.iiii.
Hyssopi
Pinearum
Amygdalarũ dulcium ambarum purgatarum.
Seminis lini an.ʒ.vi.
Seminis fœnugræci
Cinamomi an.℥.ß.
Liquiricię & succi eius
Zinziberis an.ʒ.ii.
Fiat puluis.

c Diadragan.frigid. D. N.
℞.Dragagan.albi.℥.ii.
Gummi arabici ℥.i.ʒ.ii.
Amidi.℥.ß.
Liquiricię. ʒ.ii.
Penid. ℥. iii.
Quatuor seminũ frigidorũ maiorum mundatorum.an.ʒ.ii.
Camphorę.℈.ß.
Syrupi violati aut iulep.violati quod sufficit.

d Diamoron. D. M.
℞.Expressionis mororum dulciũ. quę currunt secundum semitam ficcus, & mororum de seni an.℔. i.ß. Rob.
Mellis an.℔.i.
Coque cũ facilitate vsque ad mellis spissitudinem. Et sunt qui faciũt medicamen. illud simplex .Et sunt qui addunt secundum necessitatem.
Aluminis
Myrrhæ Croci
Succi agreste an. partes æquales.

e Aliud D. N.
℞. Succi mororum celsi ℔.ß.
Succi mororum bassi ℔.i.
Mellis ℔.ß.
Sapę ℥.iii.
Confice sic succum cum melle & sapa in vase æneo vel stagnato

ad prunas leues ad perfectam decoctionem bullire desine dum autem scire volueris si coctum fuerit pone ex eo guttã vnam supra marmor & inclinato marmore si se vt mel retinuerit coctum est, cola & reserua in vase stagnatò.

a Dianucum. D. M.

℞. succi exteriorum corticum nucũ in diebus caniculatibus ℔. iiii. coque ebulitione vna. Deinde adde mellis ℔. ii. & decoque donec impinguatur & fiat sicut mel. Et his prædictis aliqui addunt.

Rosas Balaustias

Et interdum. Crocum

Myrrham

Interdum vero Baurac

Sal armoniacum

Et similia secundum diuersas medicorum intentiones.

Diacodion. D. M.

b Accipe x. capita papaueris albi in quibus sit mediocritas inter paruitatem & magnitudinẽ, & inter humiditatem, & exiccationem, & proiiciatur super ea aquæ sextariũ i. & sit aqua pluuialis. Et si papauera sint humida plusquã sicca dimittantur per diem & noctem, & si sint sicciora dimittantur plus. Tunc coquãtur donec duæ partes aquæ consumentur, & tunc cola succum eius. Et tunc secundum diuersas intentiones miscetur, tũc ex rob quãtitas quę sit medietas aquę & coquãtur super ignem sine flãma, & fumo, scilicet cũ prunis tantum non apponendo mel. Et quandoque fit cum vtriusque scilicet cum melle & musto. Propter verò alias intentiones quandoque ad vtramque libram ipsius proiiciatur desuper.

Acatiæ Rubeę

Hysistidos

Croci Myrrhę

Balaustię an. ℥. i.

Ramich. ʒ. iiii.

Et alij ad hanc intentionem loco mellis ponunt penidias, & alij ponunt zuccaram, & interdũ debet fieri ex papauere nigro, & sint capita eius vsque ad quinquaginta, & quandoque requiritur vt fiat ex albo & nigro, & in his causis loco mellis debet poni zucca. aut penid.

c Aliud D. N.

℞. Capita papaueris nõ nimis viridia aut sicca numero. xiii.

Rosarum rubearum. ʒ. ii. ß.

Croci Acatię

Liquiricię an. ʒ. i.

Boli armenici ℥. ß.

Cinamomi Simphiti

Ypoquistid.

Balaustiarum an. ʒ. i.

Myrtillorum ℥. i.

Corali albi & rubei

Sumach

Sanguinis drachonis

Seminis lactucę an. ℈. ii.

Seminis portulacę. ʒ. ß.

d Confice sic. capita papaueris in tantum aquę pluuialis ponãtur vt bene cooperiantur, & per tres dies ibi dimittãtur. Et in tali aqua bulliant vsque ad cõsumptionem tertię partis, & postea colentur, & in tali colatura apponatur ℔. i. ß. mellis mirtilli, & in tali melle supradictę species misceãtur puluerisatę.

e Diapapauer. D. M.

℞. Papaueris albi. ʒ. xxv.

Amygdalarum dulcium excorticatarum.

Granorum pini excorticatorum

Gummi arab.

Dragagan.

a *Hæc cõfectio non est in vsu nec præparata reperitur: sed ponuntur nuces in cõserua quæ cõserua vulgo est vsualis.*

b *Hæc cõfectio dicitur esse galeni sed non reperitur vbi præparatur tamen secũdum hanc, descriptionem vbiq; reperitur præparata. Christoforus, Georgius.*

c *Hæc cõfectio nõ præparãtur secundũ hãc descriptionem Mes.*

d *Aliqui libri habent roris siriacẽ & falsæ, quia ros siriacus est sumach, sed debet scribi in glosa supra lyroris siriaci i. sumach.*

e *Diapapauer cõmuniter præparatur secũdũ præsentem descriptionẽ & est vsualemultũ*

a Diapapauec communiter preparatur secundũ priorem descriptionẽ quæ est Mes. & non secũdũ hãc quæ est Nicolai.

b Hoc electuariũ nõ est in vsu nec præparatum reperitur.

c Hæc cõfectio non est in vsu nec præparata reperitur.

d In alio additur trium piperũ, an. ʒ.i.

e Hic azarum debet tantũ puluerisari quod repat ad vias vrinæ.

f Hæc confectio est illa quæ vbique præparata reperitur & quæ est multum vsualis & non diacucurma minor.

g Hic ponatur dragagantũ citrinũ aut subrufum & non album, & debet per se puluerisari quia cum aliis nunquam puluerisaretur.

Succi liquiriciæ, an. ʒ. x.
Amili. ʒ. iiii.
Seminis portulacæ
Seminis lactucæ
Seminis citoniorum, an. ʒ. iiii.
Croci ʒ. i.
Penidiarum albarum. ʒ. iiii
Syrupi de papauere quod sufficit.
Et fit propriè syrupus ex capitibus papaueris albi & nigri & semine lactucæ.

a Aliud D. N.

℞. Dragagan.
Succi liquiriciæ
Gummi arabici, an. ʒ. x.
Papaueris albi
Penidiarum, an. ʒ. xx.
Amygdalarum dulcium mundatarum, ʒ. x.
Amidi
Seminis citoniorum
Seminis portulaceæ, an. ʒ. v.
Seminis lactucæ.
Quatuor seminum frigidorum mundatorum.
Seminis maluæ, an. ʒ. iiii.
Fiat puluis, & misce cum syrupo violato vel sapa.

Diasulphur. D. M.

℞. *b* Piperis albi & longi an. ʒ. vi.
Sulphuris citrini
Thuris — Meu
Iusquiami albi
Myrrhæ — Storacis
Cordumeni an. ʒ. viii.
Rutæ
Costi, an. ʒ. v.
Opij
Mandragoræ, an. ʒ. iii.
Croci ʒ. ii. ß.
Casieligneæ, ʒ. vi.
Confice cum melle dispumato.
Et da post sex menses.

c Diamorusion. D. M.

℞. Croci
Radacori, an. ʒ. ii.
Myrrhæ, ʒ. iii.
Baccarum lari, ʒ. ii. ß.
Dauci
Cinamomi
Casieligneæ
Cimini carmeni
Carpobalsami
Florum squinanti.
Seminis apij
Anisi
Cordumeni
Spicæ nardi
Mentæ siccæ
Marmacur.
Ameos, an. ʒ. i.
Costi
Trium piperum, an. ʒ. i.
Confice cum melle despumato.

d Diacucurma maior. D. M.

℞. Croci — Azari
Petroselini — Dauci
e Anisi
Seminis apij, an. ʒ. iiii.
Rauedseni — Meu
Spicæ nardi, an. ʒ. vi.
f Costi — Myrrhæ
casieligneæ squinanti.
carpobalsami
Rub. tinctorum
Succi absynthij
Succi expatorii
Oppobalsamy, an. ʒ. ii.
calami aromatici
cinamomi, an. ʒ. i. ß.
Scordeon — Scolopendriæ
Succi liquiritiæ, an. ʒ. ii. ß.
Dragagan. ʒ. i.
confice cum melle dispumato

g Diacucurma minor. D. M.

℞. Spicæ nardi — Myrrhæ
Croci — Casiæ
Florum squinanti

Costi

a Costi
Cinamomi an. partes equales cõfice cum melle despumato.
b Dialaca maior, D. M.
℞. Laccæ ablutæ
Rauedseni an. ʒ.iii.
Spicæ aromaticæ. Masticis
Seminis apij
Squinanti. Absynthij.
Succi eupatorij.
Ameos Sauinæ
Amygdalarum amararum ex corticarum.
Costi Mirrhæ
Rubeæ tinctorum
Fœniculi Anisi
c Azari *d* Aristologiæ.
Gentianæ Croci
Cinamomi
Hysopi siccæ
Casieligneæ
Cimarum squinanti
e Bdellij an. ʒ.i.ß.
Piperis
Zinziberis an. ʒ.i.
Infunde mirrham & bdellium in vino & cetera tere conficiendo cũ melle dispumato.
f Dialacca minor. D. M.
℞. Laccę ablutę
Croci Costi
Florum squinanti
Rubę tinctorum
Aristologię longę Liquiritię
Piperis an. ʒ.i.ß.
Rauedseni. an. ʒ.iii. Mirrhę
g Bdellij an. ʒ.i.
Confice cum melle dissoluendo mirrham & bdellium modo supra dicto in confectione precedenti.
h Diacapparis D. N.
℞. Prassij viridis
Passularum enucleata. an. ʒ.xxv.
Croci Spicę nardi
Casieligneę Cinamomi
Capparis an. ʒ.i.
Calami aromatici
Squinanti Therebenthinę
Bdellij an. ʒ.ii.ß.
Mirrhæ ʒ.iiii.
Mellis quod sufficit.

Glosa notanda.

Nota circa modum confectionis huius electuarij quòd notatum est in electuario diaprassium de diaprassio viridi de intentione platearij, quia similiter hic censendum est.

Diasatyrion. D. M.
℞. Satyrionum qui absinduntur à pre. suo, ℔.i.
Terantur & coquantur cum lacte ouino dulci in quantitate sufficiẽti super prunas vsquequo cocti sint & consumptum sit lec, & tunc infunde super eos olei amygdalarum dulcium ℥.iii. Et agitentur sicut conterẽdo cum ligno. Et postea funde super totum syrupum sequentem.
℞. Succi buglosæ cocti & depurati à spuma continuę. ℔.ii.
Succi pomorum dulcium ℥.ii.
Zuccari albi. ℔.iii.
Misce agitãdo ad ignem cum prędictis vsque dum fiat eius competens decoctio.
Et deponatur ab igne & proiiciãtur de super.
Cinamomi electi. ʒ.v.
Ligni aloes. ʒ.iii.
Been albi & rubei an. ʒ.ii.
Croci,
Sandai citrini an. ʒ.i.ß.
Confice & pone in vase vitreo.

Glosa notanda.

Huius electuarij duæ ponuntur descriptiones. Quarum prima est maioris efficaciæ & virtutis corporibus cõsumptis & exiccatis & pti-

a *Hæc cõfectio non est vsualis nec præparata reperitur.*
b *Hæc cõfectio non est in vsu.*
c *Hic azarum debet tãtum puluerisari quòd repat ad vias vrinæ.*
d *Alij libri habent aristologiæ, lõgæ, & credo quod melius & vide in descriptione sequenti, ita similiter habetur.*
e *Et ponatur hic bdelliũ iudaicũ aut saltem bdellium molle.*
f *Hoc cõfectio non est vsualis nec preparata reperitur.*
g *Hic debet poni bdelliummiudaicũ aut bdellium molle.*
h *Hæc cõfectio non est in vsu nec præparata reperitur.*

ficis & ethicis & similibus si absq; febre consistant maximè talia corpora humectando. Et hæc est illa quæ in casu debet preparari, licet etiam iuuet ad coitum multiplicandum & ipsum incitet. Descriptio tamen sequēs est maioris potentiæ in faciendo virilis membri erectionem & appetitum ad coitum incitandum & multiplicandum & semen spermaticum augendum. Et in isto casu confectio secūda est illa quæ magis habetur in vsu & quæ inuenitur preparata. Attende circa confectiones vtrasque quod ambę descriptiones nomen accipiunt à radice cuiusdem herbę quę vulgati nomine testiculus vulpis appellatur. Intitulauit enim has confectiones Mesue. in litera c. cōfectiones testiculorum vulpis. Et alio nomine solet hæc verba, aut saltem radices eius vocari satyrion, propter hoc quod faciunt ad erectionem virgæ. Satyriacis enim grecè nimia erectio virgæ dicitur. Attende secundo quod satyrion loquendo de radice eius dicitur interfector patris sui eo quod posterior radix occidit priorem ita quod remanet viridis & prior exiccatur. Debent ergo accipi radices virides, & abscindi à patre suo mortuo, id est à radicibus siccis, & hoc est quod dicitur Mesue. in textu receptæ. Dicitur etiam in recepta quod tales radices debēt teri & decoqui cum lacte ouino. Attende quod omne lac superat in humiditate plusquā in frigiditate, ideo omne lac conuenit ethicis & consumptis. Diuersificatur tamen lac secundum diuersitatem specierum animaliū à quibus emulgetur, non tamen quod exeat extra latitudinem dictæ complectionis nisi extra vbera diu moram contrahat & inde acetositatem acquirat ex qua efficiatur frigidius cum siccitate quadam, in quo casu non sic conferret proposito. Debet ergo esse lac recenter mulsum. Inter autē omnia genera lactis: lac quod magis est proposito conueniens est lac muliebre, quia magis humanę naturę est conforme. Et etiam quia est medium inter omnia genera lactis plus appropinquans temperamento complectionis.

Et post ipsum melius est lac caprinum. Lac verò vacinum aut ouinum de frigiditate & humiditate minus participant & ideo minus videntur conferre proposito licet exprimatur in recepta de lacte ouino. Lac verò asininū frigidius est & humidius omni alio lacte, ideo licet quibusdā aliis prædictis propter hanc causam magis videatur conferre proposito, quia tamen minus est naturę humanę conforme: ideo inter alia minus eligatur, cum non sic currat proprietas inter ipsum & naturam humanam. Dicitur etiam in recepta quod ponatur zuc. album. Pro quo attende quod vbi deberet dari ptisicis & consumptis ad magis infrigidādum & humectandū hoc esset cōueniens, vbi tamē deberet dari ad prouocandum coitum esset cōuenientius apponere zuc. rub. quod dicitur mel cannę, quod est calidius. Et attende specialiter circa quancunque zuccaram, quod non apponas zuccaram antiquam, sed debet esse recens anni illius, quia sic est humidę complexionis versus primum gradum, sed cum an-

tiquatur gradum primum ſiccitatis acquirit & eius humiditas exiccatur. Attende vlterius quod licet hoc electuarium propter zuccarũ quod ibi ponitur ad formam confectionis ſolidæ poſſit reduci, tamen preparatur communiter ſub forma electuarij, quam appellant Apothecarij noſtri formam opiatę, quia ſic melius cõſeruatur propter ſuccos, & lac quę ibi ingrediuntur, etiam ſic efficacius operatur.

Gloſſa notanda circa ſecundũ deſcriptionem.

Circa modum confectionis ſecundæ deſcriptionis attende, quia ibi dicitur quod ſecacul debet elixari in aqua cicerum quorum prima aqua fuerit abiecta, quòd cicera debent eſſe recentia & non antiqua nec ſiccata quia ſic acquirerẽt gradum ſiccitatis conſumpta eorum humiditate. Debent ergo eſſe recentia dum ſunt in foliculo ſuo ad maturitatem attingentia, nam ſic humida ab authoribus dicuntur, & debent multum decoqui vt talis humiditas ſit multum ventoſa & inflatiua, & cum hoc portatiua virtutum aliarũ medicinarum ad genitalia membra. Nam ſi parum decoquãtur ſola virtus eorum nitroſa & abſterſiua quæ in ſuperficie eſt in aquam diffunditur, per cuius abſterſionem & nitroſitatẽ prohibetur ventoſitas & inflatio generari imò voluit autor iſte quod abiiciatur prima aqua vbi infuſſa eſt nitroſitas abſterſiua eorum & decoquatur ſecundo vt virtus vẽtoſa & inflatiua in hãc ſecũdã aquã ſola diffundatur, nihil de nitroſitate participãs per quã prohibeatur vẽtus & inflatio generari.

a Aliud de eiuſdem.

℞. ſecacul albi & mundi & elixati in aqua cicerum, quorum prima aqua fuerit abiecta. ℔.i.
Teſticulorum vulpis, ℥.viii.
Radicis rafani, ʒ.iii.
Luf. plani, ʒ.ii.
Terantur & infundãtur ſuper ea lactis vacini aut ouini quantitas quæ ſupereminéat rad. duobus digitis.
Olei ſizamini.
Butyri recentis an. ℥.iii.
Coquantur cum facilitate vſque ad ſpiſſitudinem. Et ſi adhuc radices non bene coctæ ſint, fundatur ſuper eas ex lacte butyro & oleo ſizamino vſquequo perfectæ coctæ ſunt, Poſt hoc infunde ſuper hoc totum mellis diſpumati, ℔. iij.
Succi ſæpe humidæ. ℔.i.
Coque omnia ſimul ad perfectam decoctionem, & tunc depone ab igne & proiice deſuper puluerem harum ſpecierum.
Caudarum ſtinci cum renibus.
Et ſumen an. ʒ.viii.
Seminis erucæ
Zinziberis
Been albi. & rubei.
Linguę auis
Seminis naſturcij
Cinamomi
Piperis longi
Baucie
Sinapis
Seminis ſparagi an. ʒ.iiii.
Confice cum eis, vltimo verò ponatur in medicamine.
Pinearum mundatarum ℔.i.ß.
Fiſticorum mundatorum ℥.x.
cerebellorum paſſerum. ℥.ii.
confice omnia bene & aromatiſa cum ʒ.i. muſci boni.

a Nota circa hanc cõfectionẽ pro modo confectiõis huius illa que notata ſunt in fine gloſſæ precedẽtis receptæ.

Aliud D. N.

℞. Testiculorum viridium satyriorum.
Baucię.
Nuscis indicę
Pinearum purgatarum
Pistacearum
Secacul an.ʒ.xii.
Gariofilorum
zinziberis Anisi
Erucę
Linguæ auis an.ʒ.v.
Cinamomi
Caudarum stincorum recentium.
Seminis bulbi an. dra.ii.ß.
Musci gra.v.

a Hoc electuariũ nõ est in vsu secũdũ presentem descriptionem sed bene est in vsu secũdum descriptionem positam à Nicolao.

Confice sic. In tanto mellis dispumati quod sufficit ponantur testiculi satyrionum & baucia & secacul vnumquodque per se prius bene tritum, & similiter vnumquodque in supradicto melle mittatur, & cum spatula bene misceatur & bulliant aliquantulum.
Deinde addãtur pineæ & pistaceæ bene tritæ.
Et cum aliquantulum bullire voluerint deponatur ab igne & pulueres prædictarum specierum ibi commiscendo adiungantur. Ad vltimum verò muscus cum aqua rosa. apponatur & sic vsui reseruetur.

Diaspermatum. D. N.

℞. Leucopiperis ʒ.xi.
zinziberis ʒ. iii.
Carui
Leuistici an.ʒ. vi.
Petro macedonici
Amomi
Fenugreci an. ʒ. ii.
Mellis quod sufficit.

Glosa notanda.

Hoc electuarium non est in vsu. nec preparatum reperitur. In diuersis tamen libris diuersimodæ scribitur, sed potest quilibet facere suo modo.

a Diacitonitem. D. M.

℞. Carnium citoniorum coctarum in vino ℔.iii.
Mellis dispumati tantundem.
Decoque cum facilitate, & postquam fuerit coctum proiice super ipsum.
Cinamomi Gariofilorum
Cardamomi an.ʒ.i.
Galangæ
Darseni an. ʒ.iii.
zinziberis
Piperis longi
Macis an.ʒ.iiii.
Et quandoque vrget necessitas, vt decoquantur citonia in aceto & quãdoque miscetur eis tertia pars eius aut media & quandoque permiscetur eis succi granatorũ acetosorum medietas ponderis eorum, & quandoque cum puluere istorum.
Spodij Berberis
Seminis acetosæ
Trium sandalorum
Ros. rub. an. partes æquales. Et quandoque ponuntur alia secundum diuersas medicorum intentiones, & quidam aromatizant cum musco & camphora aut altero eorum tantum, & quandoque fit cum zuc. & quandoque cũ melle.

Aliud D. eiusdem quod fit cum succis citoniorũ & cum speciebus.

℞. Succi citoniorum
Mellis dispumati an.℔.iii.
Aceti puri & boni ℔.ii.
Coquantur cum facilitate & continuo auferatur spuma eius. Et cũ mellis spissitudinem habuerit puluerisa super ipsum.

Piperis longi Zinziberis
Cinamomi an.℥.i.
Gariofilorum
Ligni aloes an.℥. ß.
Musci ʒ. i. tertiam.
Et quandoque fit sine speciebus, & quandoque fit cum zuc. & quãdoque cum melle.

a Diacitonitem aliud laxatiuum D. eiusdem.

℞.Succi citoniorum ℔. iii.
Mellis tabar zed.lib.ij.
Scamoneæ.℥.i.ß.
Galiofilorum Galliæ
Masticis Zinziberis
Piperis longi Cinamomi
Nucis muscatæ an.ʒ.iii.
Confice
Et interdum propter aliam intentionem ponuntur.
Scamoneæ.ʒ.v.
Turbith.℥.xii.
Et interdum abiectæ scamonea ponuntur.
Medullæ carthami ponderis scamoneæ. Turbith.ʒ.xii.
Et interdum loco prædictorũ ponuntur.
Elleborus niger
Epithymus aut Polypodium
Secundum diuersas medicorũ intentiones. Et interdũ fit hoc medicamen cum melle, interdũ cum zuccara, interdum cum carnibus & interdum cum vtriusque simul.

Aliud D. N.

℞. Carnium citoniorum à cortice exteriori mundatorũ & in aqua elixatorum ℔.iii.
Mellis dispumati ℔.iii.
Supradicta citonia fortiter in mortario terantur & cum supradicto melle in caldario supra ignem ponãtur cum spatula semper agitãdo donec incipiant inspissari, & si volueris scire quando coctum fuerit ponantur in parapside plena aqua & si non inuiscatur vt colligi valeat coctum est, & tũc ab igne deponatur, & puluis harum specierũ cum spatula semper agitando super aspergatur.
Cinamomi ℥.i.ß.
Zinziberis ℥.i. Piperis
Galangæ an.℥.ß.
Gariofilorum
Nucis muscatæ an.ʒ.iii.
Spicæ nardi Ligni aloes Macis
Cardamomi an.ʒ.ii.
Zedoariæ ʒ.i.

Super marmor infusa aqua ros. cum aliquãtulo musci distẽperata superaspergantur carnes citoniorum cum supradictis speciebus sic ad inuicem mixtis, & cùm infrigidatum fuerit cum cultello fructatim incidantur & si laxatiuum facere volueris in vnaquaque ℔. ponatur scamoneę bene tritæ ℥.ß.tamen dum calidũ fuerit antequam supra marmor ponatur & antequã ex caldario extrahatur.

Glosa notanda.

Communiter diacitonitem non laxatiuum præparatur secundum hanc descriptionem & non secundum descriptionem Mesue, & iterum pręparatur cum zuc. interdum cum melle interdũ cum speciebus, interdum sine speciebus.

a *Hoc electuariũ nõ est in vsu nec preparatur.*

b Diamasticis D. N.

℞. Cimini
Gariofilorum
Spicæ nardi Cardamomi
Carpobalsami Xilobalsami
Zinziberis Piperis albi
Macropiperis Azari
Galangæ Casieligneæ
Calami aromatici
Nucis muscatę

b *Diamastic. non est in vsu nec præparatũ reperitur.*

Cyperi Myrtillorum
Macis an. ℥.i.
Masticis ℥.v.
Mellis quod sufficit.

a Diaolibani D. N.

a Hoc electuariũ nõ est in vsu nec præparatum reperitur.

♃. Castorei Opij
Iusquiami an.ʒ.iii.
Casieligneę ʒ.ii.℈.ii.
Folij Croci
Thuris masculini an.ʒ.ii.
Reupontici
Amomi an.ʒ.i.℈.ii.
Myrrhę ʒ.i.ß.
Spicę nardi
Pyrethri
Euforbij
Leucopiperis an.℈.ii.ß.
Peonię
Storacis
Macropiperis an.ʒ.i.℈.iiii.
Mellis quod sufficit.

b Diaprunum D. M.

b Hoc electuariũ nõ est in vsu nec præparatum reperitur.

♃. Carnium prunorum oblongorum & muzorum accedentium ad dulcedinem & elixatorũ in qua portulacę fuerint elixatę ℔.ii.
Zuccari albi ℔.ii.
Aquę viola ℔.i.
Coque cum facilitate vsque ad spissitudinem & reconde in vase vitreo.

c Aliud D. N.

c Hoc electuarium cõmuniter præparatur secũdũ præsentem descriptionem & præparatur laxatiuum & non laxatiuum.

♃. Prunorum damascenorum viridiũ numero. c. Ponantur in vase stagnato & cum tanto aquę qua bene cooperiantur & bulliant donec dissolui videantur. Et tunc ab igne deponantur. Cumque tepefacta fuerit aliquantulum ab aqua extrahãtur: & in cribro super cathino posito tandiu pruna manibus fricentur vt nihil remaneat pręter ossa & cortices, & in aqua, in qua pruna cocta fuerin[t] p[o]natur. ℥.ß. violarum, & iterum bullire permittantur, & fiat syrupus cum ℔. ii. zuccare in quo cyrupo ponatur li.i. pulpę talis prunorũ, & ad spissitudinem coquantur & incipiente inspissari ponatur casiefi. mundę cum prędicta aqua, ʒ. thamarindorum in predicta aqua similiter prius dissolutorum & colatorum per cassiam ℥.i. Memento tamen quòd in prędicta aqua prunorũ bulliat ℥.ß. violarum vt dictum est, & coquantur ad perfectionem semper & indesinenter agitando cum spatula. Cumque ad perfectionem decoctionis deuenerit depone ab igne & semper cum spatula mouendo puluerem harum specierum desuper asperge.

Sandali albi & rubei Spodij
Reubarbari an. ʒ. iii.
Rosarum Violarum
Seminis portulacę
Seminis sacriolæ
Berberis Succi liquiriciæ.
Dragagan. an. ʒ.ii.
Quatuor seminum frigidorum mundatorum an.ʒ.i.
Si verò laxatiuum facere volueris adde in vnaquaque ℔. cum ab igne deponitur.
Scamoneæ ℥.ß.

Diafinicon D. M.

♃. dactylorum keyron infusorum in aceto tribus diebus ac noctibus partes c.
Penidiorum [sacchari] partes l.
Amygdalorum mundatarum partes xxx.
Turbith partes xxxv.
Scamoneæ partes xii.
Zinziberis
Piperis longi,
Foliorum rutæ siccorum
Cinamomi, Macis

Ligni aloes
Anisi
Fœniculi
Dauci
Galangę an. partes ij. ß.
Fiat omnium trituratio bona, & conficiatur cum melle dispumato.

Glosa notanda.

Vide quòd in qualibet ℥. huius cõfectionis ponuntur de scamonea gra. xx. sc. ℈. i.
Hæc confectio est multum vsualis & vbique præparata reperitur. Scribitur etiam à Mesue in cap. de turbith. autoritate Iohannitij.

Circa hanc confectionem notat Saunorolla quòd in ea debent poni dactyli immaturi, qui viscosi sunt, & quorum viscositas facit partes subtiles solutiuorum ingredientium eius compositioné membris nutritiuis adhęrere adeo vt non possint ad remotas partes extendi, & ideo diafinicon coufert in colica, Similiter penidij hac de causa in hac compositione ponũtur.

Diaturbith D. N.

♃. Zinziberis ʒ. v.
Turbith albi & gummosi ʒ. x.
Zuccari ʒ. v.

Glossa notanda.

Hæc confectio vbique præparata reperitur vtimur tamen magis diafœnicon quę potius deberet dici diaturbith quoniã intrantia plus phlegmati quàm coleræ sunt appropriata etiam mellius corrigitur. Ad hanc tamen confectionem adde ratione scamoneę de mastice & sic quod ad omnia quę in turbith sunt corrigenda corrigentur Et licet à diuersis diuersificetur quãtitas simplicium sic tamen illum dosauit Mesue. cap. de turbith de intentione zezar dicés & quãdoque addidi masticis ʒ. iii.

Diacarthami D. arnaldi de villa noua.

♃. Pulue. diadraga. frigidi ℥. ß.
Carnium citoniorum ℥. i.
Medullæ carthami ʒ. iiii.
Zinziberis albi ʒ. ii.
Diagridii ʒ. iii.
Turbith albi ʒ. vi.
Mannæ granatę ʒ. ii.
Mellis ros. collati ℥. i.
zuccaræ ʒ. viii.
Hermodactylorum. ʒ. iiii.
Fiat electuarium addendo zuccatę quod sufficit.

Hoc electuarium raro inuenitur præparatum secundũ eandem descriptionem penes diuersos apothecarios. Reuerẽdus tamen magister Robertus de leone turonẽsis medicus volebat vt ita præpararetur in botheca fratris sui. Attende quod vbi deberet in puluere propinari conuenienter ponerentur. ℥. viii. zuc. vt voluit recepta. Si verò debeat conseruari tantũ conseruetur puluis sine zucne liquefiat zucca. sed tẽpore propinationis addatur zucca. Et vbi deberet confici in forma electuarij, tunc debent remoueri illę ℥. viii. zuccarę quę ponuntur in recepta quia pro modo conficiendi eius additur de zucca. sufficienter, verumetiam plusquàm oportet pro correctione simplicium. Et quod ibi notatur intelligẽdum est similiter de omni cõfectione, vbi in ♃. ponitur zuccara pro correctione simplicium.

a Diasenæ D. N.

a Diasenæ secundum quamcunque receptarum nõ reperitur præparatum.

♃. Senæ ℥. iii.
Auellanas assatas numero l.
Serici combusti ʒ. ii.
Lapidis armenici ʒ. i. loti cum fa-

cilitate per xxx. vices cum aqua clara fontis, & per ix. vices cum aqua rof. vel buglossæ. Sed reuera melius est loco lapidis armenici ponere lapidem lazulum eodem modo præparatum, quia teste Rabi moyse nemo nouit lapidem armenum, horum lotionũ tales approbat Alexander.

a Diacastoreum nõ est in vsu nec præparatũ reperitur.

Zuccaræ ℥.vi.

Addunt alij præsenti receptæ quæ sequuntur.

Lapidis lazuli loti vt decet ʒ.ii.
Cinamomi ℥.i
Gariofilorum
Galangæ   Piperis
Spicæ   Ozimi
Zinziberis   Folii
Cardamomi   Croci
Floris rorismarini
Macropiperis an.ʒ.ii.

Et secundum istam receptam sic adimpletam communiter ab aromatariis præparatur.

Aliud D. eiusdem.

♃. Ligni aloes
Gariofilorum
Galangæ
Nucis muscatæ
Folij   Macis
Cinamomi an.ʒ.ii.
Lapidis lazuli
Lapidis armenici an.dr.ii.ß.
Senæ in duplo prædictorum
Croci dr.i.
Serici crudi & combusti an.℈.ii.
Rasuræ eboris   Spodij
Anacardi
Offis de corde cerui
Blacte bizanciæ an dr.ii.
Hermodactylorum ℥.i.
Myrrhæ   Gencianę
Baccharum lauri
Ellebori nigri an dr.ii.
Auellanarũ cõbustarũ xv.numero
Ambræ ℈.ii.

Quidam adhunt pro leprosis carnium serpentum ℥.ii.

a Diacastoreum D. N.

♃. Castorei
Myrrobalanorum citrinorum an.ʒ.iii.minus gra.i.ß.
Aloes ʒ.i.ß.minus gra.i.
Folij   Antimonij
Pirhetri   Liquiriciæ
Dragagan.
Calami aromatici
Nitri   Galbani
Spicæ nardi   Squinanti
Oppoponaci   Cassielignæ
Trionpiperum   Xilobalsami
Carpobalsami   Coloquintidæ
Serapini   Reupontici
Storacis calamitæ
Zinziberis
Cinamomi an.ʒ.i.gra.ii.
Assæ fœtidæ   Myrrhæ
Euforbij an.ʒ.i.gra.xvii.
Staphisagriæ
Dauci   Maratri
Petroselini   Spij
Sileris montani
Dafnocoti   Petrolei
Cinoni   Storacis rubeæ
Sanguinis draconis
Cardamomi   Thuris
Agarici   Masticis
Salis armoniaci
Zedoariæ
Anisi an ℈.i.gra.ii.
Saturegiæ   Ysopi
Camedreos
Pulegij regalis
Origani   Balsamitæ
Ozimi   Rad.brancæ vrsinæ
Diptami   Seminis rutæ
Vtriusque aristologiæ
Mabathematicon
Aaron   Azari
Saluiæ   Rosarum

Bdellij

Bdellij an. gra. xvii.
Epythimi
Polypodij quercini
Oppobalsami an.gra.xiiij.
Olimpiados
Capparis.an gra. xi.
Paucedani
Absynthij an.gra.vij.
Anacardi Sauinæ
Gentianæ
Corticis rad. mandragoræ an. gra.xi.
Yreos gra. iij. & tertiam partem gra. vnius.
Mellis quod sufficit.

a Diabraginatum D. N.
℞.Auellanas assatas & tritas.xx.
Serici combusti ℥.ß.
zinziberis ℥.i.
Gariofilorum Nucis muscatæ
cardamomi
Spicæ nardi an.ʒ.ij.
Lapidis armenici
Lapidis lazuli an.ʒ.ij.
Succi borraginis
Succi eupatorij an. quod sufficit.

b Diabuglossatum. D.N.
℞.pulue.diadraga.frigi.℥.ß.
Carnium citoniorum ℥.i.
Medullæ carthami ʒ.iiij.
zinziberis albi ʒ.ij.
Diagridii.ʒ.iij
Turbith albi ʒ.vi.
Mannæ granatę.℥.ij
Hermodactylorum.ʒ.iiii.
Mellis rof.colati ℥.j.
zuccaræ ℥.viij.
Fiat electuarium

c Aliud D.M.
℞.Bulglossæ
Mente siccæ
Florum ros.
Corticis citri
Foliorum citri an ℥.iij.
Alfelengemisch ℥.j.ß.
Setæ crudæ incisæ
Nucis muscatæ
zedoariæ Galangæ
Been albi & rubei
Sandali citrini
Croci an.ʒ.j.ß.
Ligni aloes ʒ.ij.
Vini & aquæ an.℔.vi.
Mellis ℔.viij.
Aromatixetur cum
Musci ʒ.j. Galliæ ʒ.ij.

Additio super litera D.

Diaciminum bonum D.M.
℞.cimini pridie in aceto infusi & exiccari ʒ.x.
zinziberis
Cinamomi an.ʒ.iiij.
Gariofilorum
Ligni aloes
Maci an.ʒ.ij.ß.
Galangæ Piperis longi
Cardamomi an.ʒ.ij.
Musci ℈.ß.
Mellis dispumati quod sufficit.
Hoc electuarium secundum præsentem descriptionem habetur in vsu apud aliquos, nonnulli verò & præcipuè galli præparant secundum Nicolai descriptionem.

Diamargariton frigidum magistrale.
℞. Sandalorum omnium
Florum violarum
Se.melonum mund.
Troci scorum diarodon
Serici combusti an.ʒ.ij.
Ossis de corde cerui
Spodij
Doronici romani Been albi
Been rubei Nardi
Croci an.℈.ij.
Margaritarum perforatarum
Margaritarum non perforatarum.
Rasuræ eboris Saphyrorum
Hyacinthorum

a Hoc electuarium non est in vsu nec præparatum reperitur. Ad ipsum tamen conficiendum deberet addi z.uc. & miscere & syrupari cum dictis succis & postea additis speciebus debet cõfici.

b Hoc electuarium non est in vsu nec præparatum reperitur etiam secundum aliquam harum descript.

c Hoc electuarium non est Mesue quicquid dicat titulus eius & non est in vsu, nec præparatũ reperitur.

Smaragdorum. Se.acetosæ
Se.endiuiæ Ligni aloes
Ambræ griseæ an.ʒ.ß.
Auri optimi ʒ.i.
Camphoræ ℈.i.
Musci gra.ij. Fiat puluis.

Hoc electuarium præparatum reperitur,& in vsu habetur maximè apud medicos & aromatarios lugdunenses

Diacorallum magistrale.

℞. Specierum diarodon abbatis ʒ. iij.
Corallorum alb.
Corallorum rub.
Fragmentorum prætiosorum
Margaritarum non perforatarum an.ʒ.ß.

Puluerizentur subtiliter & addatur zuccari dissoluti in aqua ros.℥. vij.ß.& fiat confectio in morsel. Hoc electuario interdum magistraliter vtuntur medici vltramontani. Medici vero galliæ,& præcipue lugdunenses vtuntur diacorallo facto cum duabus partibus corallorum rub.& vna parte margaritarum non perforatarum cum zuccaro quod sufficit in aqua ros. dissoluto. Et sic quilibet suo modo vti poterit.

Diacubebe Ioan.Anglici

℞. sandalorum omnium an. ʒ.ij.
Spodij.
Rasurę eboris an.ʒ.i. ß.
Ozimi
Cubebarum an. ℥.ß.vel ʒ. iij. si sit multa caliditas
Quatuor se.frigidorum mundatorum an.ʒ.ij.
Se.endiuiæ
Portulacæ an. ʒ.i.
Ligni aloes
Nucis muscatæ an.ʒ.ß.
zuccari ℔.i.

Dissoluantur cum decoctione endiuiæ vel aquæ, endiuie vtatur mane,& est expertum.

Istud electuarium describitur a Iohanne Anglico ca.° de cura vlti hidropisis.Et dicit quod aliquando loco ligni aloes ponit spica nardi, interdum vtuntur eo medici nostri temporis.

Diacubebe aliud thesauri pauperum.

℞.sandalorum omnium. an.ʒ.ij.
Rasuræ eboris,an.ʒ.i.
Spodij
Cubebæ,ʒ.iiij.
Quatuor se.communium frigidorum,an.ʒ.i.ß.
Se.endiuiæ
Portulacę an.ʒ.i.
zuccari ℔.i.
Fiat electuarium cum decoctione endiuiæ.

Diacarthami

℞.pul.diadraganti frigidi.℥.i.
Carnium citoniorum cum zuccaro conditorum, ʒ. ij. zinziberis albi.
Hermodactillorum an.ʒ.ß.
Medullæ carthami.ʒ.vi.
Diagridij boni,ʒ.iiij.
Turbith electi. ʒ.i.ß.
Mannæ granatæ
Mellis rosati collati an.quartum ß
zuccari,℥.xvi.
Fiat electuarium.

Quamuis superius descriptum fuerit tamen quia presens descriptio mihi visa est rationabilior, ideo hic eam apposui, & est illa quam scribit Guido de caliaco.

Diacasiafistula pro enematibus magistralis.

℞.Florum violarum
Matrum violarum
Maluarum Mercurialis.

Bletarum
Parietariæ an. M.i.
Absynthii romani M.ß.
Omnium viridium, fiat ex his decoctio insufficienti quantitate aquæ postea colletur manibus exprimendo. In qua collatura dissolue.
Casiefistulę ℔.i.
Mellis electi.℔.ß.
Coquatur totum vsque ad consumptionem decoctionis
Alia dia casiafistula, cum melle vel zucaro.
℞.prunorum numero.xxx.
Thamarindorum Violarum
Se.anisi an.℥.ii.
Medulæ casiefi.℔.ii.ß.
Mellis ℔.iiij.ß.
Et fiat electuarium, & ad faciendū de zuccaro loco mellis accipe.
zuccari candi.℥.iiij.
Mannæ electæ.℥.ii.
Et nota quod decoctio debet fieri de prunis violis & aniso suprascriptis.
Alia diacasiafistulà
℞.pulpæ casiefistulę
Pulpæ prunorum damascenorum an.℔.i.
Thamarindorum ℥,vj.
Mellis ℔.iij.
Casia & thamarindi dissoluantur cum decoctione, malue matre viol.& mercurial. in qua decocta sunt pruna damascena quantum sufficit.
Diaturbith cum reubarbaro
℞.sandal.alb.
Sandal.rub. Violarum.
zinziberis an.ʒ.i.ß.
Anisi. Cinamomi.
Crocian.ʒ.ß. Turbith.
Masticis.
Hermodactilorum.an.℥.i.
Reubarbari electi.ʒ.x.
zuccari albi ℔.ij.Fiat &c.
Finitur particula quinta.

Sexta particula secundi libri incipit.

Superest in hac sexta particula determinare de antidotis quorum nomina incipiunt per E. quæ est litera immediate sequens ad literam D. in ordine minoris alphabeti.

Erunt autem in hac particula ℞ tæ sequentes.
Esdra magna D.N.
Electuarium diafinicom.D.M.
Electuarium plyris arcoticū D.N.
Electuarium de aromatibus D.M.
Electuarium de gemmis. D.M.
Electuarium sarbotheng. D. M.
Electuarium letitiæ.Gale. D. N.
Electuarium resumptiuū siue ad restaurandum humiditatem D.N.
Electuarium catolicon.D.N.
Electu.de granis myrti. D.M.
Electu.de succo ros.cuius duæ ponuntur receptæ.
Electu.de psilio cuius duæ ponuntur receptæ.
Electuarium de citro.D.M.
Electuarium alarif, cuius duæ ponuntur receptæ
Electuarium indum maius. D.M.
Electuarium indum minus. D.M.
Electuarium eleschop.D.M.
Electuarium confortatiuum stomachi, cuius duę ponuntur ℞ tæ.
Electuarium de fructibus. D.M.
Emblici conditi ex D.M.
Electuarium dulce, cuius quatuor ponuntur ℞ tæ.
Electuarium contra pestem
Emplastrum de muscilaginibus.

Emplastrum diaquilon commune cuius duæ ponuntur receptæ.
Empla.diaquilon magnum.D.M.
Empla.diaquilon paruum D.M.
Empla.pro stomacho,D.M.
Empla.de granis lauri D.M.
Emplastrum de gallia cuius duæ ponuntur receptæ.
Empla. de xiloaloe. D .M.
Emplastrum relatum ad andromachum cuius duæ ponuntur ℞. tæ
Emplastrum de sinapi D.M.
Emplastrum de fermento cuius iij.ponuntur receptæ
Emplastrum ad duritiam iunctarum, & est Rasis quod similiter scribit Mesue.
Emplastrum diafinicon,cuius duę ponuntur receptæ.
Empla.de aleis D.M.
Emplastrum relatum ad aristarchum.D.M.
Empla Oribazij,quod ponit D.M.
Empla.de melliloto.D.M.
Empla.apostolicon D.N.
Empla.ceroneum D.N.
Empla.oxirocroceum D.N.
Empla.de ianua D.N.
Empla.gratia dei.D.N.
Empla.contra rupturam. D.N.
Empla.diuinum. D.N.

Additio super litera E.

Electuarium de margaritis. D.Auicen.
Electuarium conciliatoris
Electuarium de branchiis lauri Rasis
Electuarium de cineribus. D. Auicen.
Electuarium quo vtuntur reges & prelati D,M.
Electuarium secundum quo vtuntur reges & prelati.
Electua.de pomis D.M.
Electuarium de persicis.D.M.

a Hæc confectio non est vsualis nec præparata reperitur & hic alludendo cõfectionem sit loquitur Pla. Notandum dicit quod magister cepo & magister Ioan. de Platea in hoc erant gemelli & ad cætera omnia pene discordes quod esdra modicam vel nullam habet efficatiam, quia cum infinitæ species in ea recipiantur in eius dosi de tot numero vnum fere nihil potest operari.

Electuarium de sorbis. D.M.
Eegetea,D.M.
Electua.lenitiuum magistrale.
Empla. de crusta panis magistrale & vsuale.
Emplastrum pro stomacho quod præparant aromatarii lugdunenses.
Empla.aliud pro stomacho.
Emplastrum pro matrice
Emplastrum pro renibus
Esdra magna.D.N.

a ℞.Aliptæ muscatæ
Myrrhæ
Foliorum rutæ zuccaræ
Seminis apij
Camedreos
Fœnugræci an.ʒ.i℈.i.gra.i.
Rasuræ eboris
Pigami
Seminis lilifagi Golenæ
Balaustiarum an. ʒ. i. gra.vij.ß. & parum plus
Gariofilorum
Cinamomi
Xilobalsami
Spicæ nardi
zodoariæ
Laccæ
Rosarum
Capparis
Pulegi regalis
Abrotami
Melanopiperis
Petroselini
Ossium,dactilorum an.℈.ii.ß.gra. iiii.
Galangæ
zinziberis
Croci hortensis
Anacardi
Lithodemonis
Mandragoræ
Radicis acori
Radicis peoniæ

a Tymi Isopi
Roris cyriaci
Basilicon.
Dauci cretici
Seminis fœniculi
Seminis alteæ
Ossium oliuarum
Vini veteris optimi an.ʒ.ß.
℈.ß.gra.i.
Balsami
Croci orientalis
Folij
Galliæ muscatæ
Costi amari
b Calami aromatici
Casiefistulæ
Myrobalanorum
Nardi Celticæ
Xilo aloes
Dragagan.
Coralli albi & rubei.
Confite rub.
Castorei
c Bdelli
Opoponaci Galbani
Aspalti
Terebenthinæ
Masticis
Tyriacæ adriani
Splenis pultri
Ventris merguli
Reupontici
Aristologiæ longæ
d Azari
Hermodactylorum
Meu Yreos
Pirhetri
Peucedani Gentianæ
Epithymi
Violarum
Arthemisiæ
Chimoleæ
Foliorum citri
Laureolæ
Mentæ
Malabastri
Quinque folij
Carpobalsami
Anisi Amomi
Cimini Miconis
Seminis ozimi minuti
Platocimini
Seminis rutæ hortensis
Baccarum lauri
Sanguinis draconis
Lapidis magnetis
Lapidis agatis
Ossis de corde cerui
Muscelini
Petrolei an.℈.i. & tertiam partem alterius
Camphoræ Ambræ
Ambarum margaritarum
Blaccæ bizanciæ
Florum sambuci
Storacis calamitæ
Serapini
Sulphuris viui
Armoniaci
Antimonij
Accatiæ Betheconicæ
Cabalini marini
Ypoquistidos
Macis Licij
Squinanti
Berbæ syriace
Florum oleandri
Fu Marrubij
Sulphuratæ
Absynthij
Alexandrini
Euforbii
Cardami
Seminis aneti
Amei
Gith
Leuistici
Seminis citri
Piperis albi
Piperis longi

a *Hic thimus debet tantum puluerisari quod repat ad vias vrinæ & efficiatur magis prouocatiuum, quã solutiuum.*

b *Credo quod debet dicere casieligneæ propter causam dictã in acharisto*

c *Hic pone bdellium iudaicum vel saltem bdellium molle.*

d *Azarum debet tantum puluerisari quod repat ad vias vrinæ & sit magis prouocatiuum quã solitiuum.*

a Hoc electuarium non est in vsu nec preparatum reperitur, si quis tamen vellet conficere magistraliter lignum aloes ambra muscus & camphora vnumquodque eorum per se debet pulverisari & reliqua simul & tunc cum sirupo rosato cocto ad perfectionem fiat electuarium aliqui tamen non ponunt camphoram propter delicatos, quia inducit horribilem saporem sed loco eius in syrupo ros. ponunt de sandalis albis & rubeis Platea.

b Hoc electuarium non est in vsu nec preparatum reperitur. Vtuntur nonnulli medici presenti electuario sine speciebus maxime in febribus sed raro vtuntur eorum speciebus. c Hic azarum debet tantum pulverisari quod repat ad vias vrinae, & sit magis provocativum quam solutivum. d Hoc electuarium non est in vsu nec preparatum reperitur. e Quidam libri habent smaragdorum & feruzegi, sed falso, sed debet scribi feruzegi id est quod smaragdorum: quia feruzegi idem est quod smaragdus.

Nigellę
Vsifur
Corticis neræ
Mabathematicum
Aquæ vitis an.℈.ß.gra.ij.
Lithargirij auri
Amidi
Opii thebaici.
Radicis iunci
Calamenti
Iusquiami an.gra.vii.
Mellis quod sufficit.

a Electuarium pliris arcoticum.
D.N.
℞.Cinamomi
Gariofilorum | Ligni aloes
Galangæ | Spicæ
Nucis muscatæ
Zinziberis
Spodij | Squinanti
Cyperi
Rosarum
Violarum an.ʒ.i. gra.xv.
Folij
Liquiriciæ | Masticis
Storacis | sansusci
Balsamitæ | Basilliconis
Cardamomi
Macropiperis
Myrtillorum
Corticis citri an.℈.ii.gra.v.
Gemmarum id est margaritarum albarum & splendidarum.
Been albi & rubei
Coralli
Cerui combusti an.℈.i.gra.ii.ß.
Musci gra.vii.ß.
Camphoræ gra.v.
Syr.rosa quod sufficit.

b Electuarium de aromatibus.
D.M.
℞.Ligni aloes crudi
Rosa.an.aur.xii.
Galliæ muscatæ, | Macis
Doronici
Piperis longi
Nuscis muscatæ
Mentę siccæ | Spicæ
Casięligneæ | Masticis
Gariofilorum | Cinamomi
c Azari an.aur.iii.
Calami aromatici aur.iiii.
Cardamomi maioris, & minoris,
Trium sandalorum
Reubarbari
Cubebæ | Costi
Zinziberis | Seminis fœniculi
Keysim
Anisi an.aur.ii.zuccare.℥.vi.
Miuæ aromaticæ ℥.xii.
Mellis dispumati quod sufficit.

Electuarium de gemmis.D.M.
d ℞.Margarita. albarum ʒ.iii.
Fragmentorum saphyri
Hyacinthi | Sardinis
Granatorum
Feruzegi an.ʒ.i.ß.
e Zedoariæ | Deronici
Corticis citri | Macis
Seminis alphelengemisch an. ʒ.ii.
Coralli rubei | Karabæ
Limaturæ eboris an. ʒ. vnius partes ii.Been albi & rubei.
Gariofilorum | Zinziberis
Piperis longi | Spicę Folij
Croci | Heyl an.ʒ.i.
Trociscorum diarodon
Ligni alœs an.ʒ.v.
Cinamomi | Galangæ
Zurumbet an.ʒ.i.ß.
Foliorum auri & argenti an.aur.ß.
Musci boni ʒ.ß.

Ambræ ʒ.ii.
Confice cum melle emblicorum & colatura geleniabin de rof. i. melle rofato partibus æqualibus quantum fufficit.

a Electuarium farboteng. D. hameg filij zachariæ quod dicitur electuarium letificans, & illud ponitur Mefue. ℞.rof.
Ligni aloes an.ʒ.vi. Macis
Nufcis mufcatæ Galliæ muf.
Cardamomi Heyl an.ʒ.ii.
Cinamomi Croci an.ʒ.ii.ß.
Ciperi ʒ.ii. Gariofilorum
Spicæ nardi Mafticis
Azari. an.ʒ.iii.
Fiat omnium trituratio bona & cōfice cum melle emblicorum, & aromatifa cū mufci ʒ. vnius quarte.

Electuarium leticiæ galen.D N.
℞.Succi pomorum dulcium & odoriferorum.
Succi citoniorum Vini veteris
b Succi boraginis Florū bafilicōis
Croci zedoariæ Xilobalfami
Gariofilorum Corticis citri
Galange Macis
Nufcis mufcatæ.
Storacis calamitæ an.ʒ.v.
Camphoræ Ambræ
Mufci an ʒ.i. Anifi
Rafuræ eboris Thymi
Epythimi an.ʒ.ii.
Margaritarum perforatarum.ʒ.i.
Offis de corde cerui.ʒ.i.
Auri puri Argenti meri an.℈.i.
Zuccaræ quod fufficit.

c Electu.refumptiuum fiue ad reftaurandum humiditatem.D.N.
℞.rof. Liquiritiæ.
Zuccaræ an.ʒ.ii. & gra.v.
Gummi arabici.
Dragagantum an.ʒ ii.℈.ii.
Sandali albi & ru.an.ʒ.i.℈.i.ß.
Papaueris albi.
Succi liquiritiæ Amidi
Seminis portulacæ
Seminis lactucæ
Seminis fcariolæ na.ʒ.iii.
Gariofilorum Spodii an.ʒ.i.
Cinamomi ʒ.i. Zinziberis
Storacis calamitæ an.ʒ.ii.
Croci gra.v.
Penidiorum ℥.ß.
Seminis citruli Melonum.
Cucumeris
Cucurbitæ an.ʒ.iii.
Seminis citoniorum ℈ ii.
Amygdalarum Pinearum
Berberis an.ʒ.ii.
Seminis maluæ feminis coti
Violarum febeftem
Nenufa an.ʒ.ii.
Confice cum fyrupo violato vel fyrupo decoctionis gummi arabici, & draganti.& rof.

d Electuariū catholicon quod dicitur effe nicolai defcribitur tamē a galeno in antidotario minori.
e ℞.fenæ bene mundati
Cafiefiftulæ mundæ
Thamarindorum an.℥.viii.
Reubarbari Violarum
Polipodii Anifi an.℥.iiii.
Liquiritiæ mundatæ
Penidiorum Candi an.ʒ iiii.
Quatuor feminum frigidorum mundatorum an.℥. i.
Tunc accipe ℔.i. polipodii & tere & in aquæ diutiffimè decoque & ex colatura fac fyrupum cum viii. ℔.zuccaræ.In parte autem colaturæ diftēpera cafianfi. & thamarindos, & in fine decoctionis fpecies pone deinde confice electuarium.

f Electuariū de granis myrti D.M.
℞.confectionis electuarii de aromatibus cui adde.
Granorum myrti tritorum ficut alcohol. ℥.vi.

a *Hoc electuarium non eft in vfu nec præparatum reperitur.*

b *Succus boraginis debet accipi de floribus quia fic eft magis cordialis.*

c *Hoc electuarium non eft multum in vfu interdum tamen in aliquibus bothecis preparatum reperitur.*

d *Hoc electuarium eft in vfu multum & vbique preparatum reperitur.*

e *Senæ debet mundari à foliis magnis & ftipitibus foliorū quia ftipiter nullius funt vtilitatis, vt Mef. c. de fene.*

f *Hoc electuarium non eft in vfu nec preparatum reperitur.*

Myrobalanorum indorum
Bellericorum Emblicorum
Super quod iam præteriit ebullitio vna in aqua citoniorum cum vino odorifero an.ʒ.vij.
Carui Anisi
Cimini
Seminis apij infusorum in aceto die vno ac nocte & exiccatorum an.ʒ.v.
Confice cum miua aromatica.

a Electuarium de succo ros. D.M
♃. succi rosarum rub. completarum ℔.iiij.
Zuccaræ tabared.℔.i.ß.
Teneriabin puri & recentis ℥. vi.
Scamoneæ antiochenæ ℥.i.ß.
Coquantur omnia cum facilitate super ignem clarum vsque dum mellis habeat spissitudinem.
Deinde proiice super illud.
Trociscorum de spodio.℥.i.
Croci an ʒ.iij. Galliæ
Trocisci de berberis.ʒ.iiij.
Repone in vase vitreo.

b Aliud D.N.
♃.Zuccaræ
Succi ros.an.℔.i.& ℥.iiij.
Trium sandalorum an.ʒ.vi.
Spodij ʒ.iij.Diagridij.ʒ.xii.
Camphoræ.℈.i.
Tempera ad modum electuarij cũ syrupo facto de eodem zuc.&suc. ros.

c Electuarium de psylio.D.M.
♃.Succi buglossæ siluestris & domesticæ.
Succi endiuiæ
Succi apij coctorum & deparatorum an.℔.ii.
Et proiice desuper.
Seminis cuscutæ Anisi
Folliculorum senæ an.℥.ß.
Capillorum veneris.M.i.
Succi fumiterræ.℥. iii.
Azari.ʒ.iiii. Spicæ ʒ.ii.
Dimitte dia ac nocte, deinde bulliat ebulitione vna, & proiiciatur desuper.
Violarum viridium vel siccarum ℥.iii.
Epithymi.℥.ii.
Et bulliant iterum alia ebullitione parua.Deinde colatur & exprimatur,& in colatura ponantur.
d Psylii ℥.ii
Et dimittatur pet diem ac noctem omni hora tamen agitando cum spatula.Deinde exprimatur viscositas tota deinde accipe huius viscositatis ℔.iiii. & proiice desuper zuccari albi ℔ ii.ß.
Scamoneæ antiochenæ coctæ in pomo ℥. iii. ß. & coquantur cum facilitate & postquam coctũ fuerit proiiciatur super ipsum pulueris.
Trociscorum de spodio
Trocisci diarodon
Trocisci de reubarbaro añ.℥.i.
e Trocisci de berberis.℥.ß.

Glosa notanda circa confectionem.

Hic debet grosso modo puluerisari azarum vt sit magis solutiuum quam prouocatiuum. In hac etiã confectione ponitur violarum viridium &c. In alio Prunorum & vtraque litera est bona & conueniens proposito,& adhuc erit melius si vtrumque ponatur: scilicet violæ & prunæ, sed debent poni pruna sicca non viridia.

a Hoc electuarium est in vsu multum & vbique preparatum reperitur, non tamen preparatur secundum presentem descriptionẽ sed secundũ descriptionem Nicolai immediate sequẽtem. b Hec electuarium est multum vsuale & communiter preparatur secundũ presentem descriptionem. Et scitote quod in hac confectione in qualibet ℥. confectionis intrant fere ℈ ij.diagredij & quãuis eius virtus sit multum repressa nihillominus excedit nimis, & vide quod in diacitonio non posuit Mes. de diagridio nisi ℈ i. aut circa pro ℥ confectionis, & vbi in hac confectione tota ponuntur ʒ.xij. si diceres ʒ.vij. tu ita faceres. c Electuariũ de psilio est multum vsuale apud nos tamen non reperit preparatum. d Aliqui habent psilij ℥.vi. e Attende quod in qualibet ℥. huius confectionis intrat de diagridio ℈. & est quantitas conueniens.

Aliud

a Aliud.D.N.
℞.seminis psilii. ℔.iii.
Pone in aqua feruēti per triduum post ea coletur & colaturæ addatur.
Diagridii ℥ iii.
Zuccaræ ℔.iii.
Et per duos dies dimittantur, postea coquantur & ab igne deponātur, & puluis istarum specierum misceatur.
Sandali albi & rubei
Rosarum Spodii.
Reubarbari Dragagañ.
Gummi arabici
Violarum Berberis an.℥.ß.
Seminis scariolæ
Portulacæ an.ʒ iiij.
b Electuarium de citro non laxatiuum D.N.
℞ corticum citrorum au℥ xx.
Gariofilorum Ligni aloes.
Cinamomi electi Macis
Galangæ
Calami aromatici an.ʒ.ii.
Musci ʒ.ß. Cardamomi
Zinziberis an ʒ i.
Confice cum melle
Apothecarii nostri vtuntur quodquodam electuario laxatiuo quod appellant electuarium de citro & condiunt per ℞. suas & eo vtuntur in aliquibus regionibus vt in monte pessulano ego non vidi receptam sed potest quilibet facere & vti secundum bonam consuetudinem loci vel regionis.
c Electuarium alarif.D.& inuentionis Mesue.
℞. Mirobalanorum citrinorum.
Kebulorum
Indorum an. partes æquales. Tere & cribra & accipe olei amygdalarum quantum sufficit & infunde super eos & frica manibus, & hoc facias tribus diebus in sole semper infundendo oleum postquam, fuerit exiccatum. Deinde quātitatem zuc. albi in decuplo ipsius aquæ fontis clari dissolue sicque prædictam mixturam triduo continuo tene semper parum de oleo infundendo & hoc facias donec myrobalanorum amaritudo cesset, dein de sicca in vmbra, deinde accipe ex hoc toto ʒ.xv.
Turbith albi.ʒ.vi. Anisi
Masticis an. ʒ.ii.
Spicæ nardi ʒ.i.ß.
Violæ siccæ ʒ.vii.
Se.apii.ʒ.i.ß. Nabeth.
Zuccari albi an.ʒ.x.
Confice cum melle dispumato.

Glosa notanda.

Hoc electuarium debet confici tempore estatis vt notatur in textu cui conformatur litera Mes. ca.de myrobalanis de rectificatione eorum vbi ista dicit ad literam. Sumatur de mirobalanis contritis quātitas quam volueris & sit hoc in æstate. Dicitur in ℞.quod fundatur super myrobalanis huiusmodi quantum sufficit de oleo amygdalarum dulcium, loco huius tu potes ponere oleum ros. aut oleū violarum, aut oleum de sizamo aut saltem contere cum eis amygdalas dulces aut passulas aut violas aut mel passularum. Talia enim confortant operationes myrobalanorum & sunt proprii iuuamenti cum eis, vt Mesue. loco supradicto. Dicitur enim in ℞.quod zuccara dissoluatur in decuplo ipsius aquæ claræ, forte quod melius esset quod dissolueretur in aqua lactis caprarum, vt Mes. vbi sup. In aliquibus libris superadditur huic confectioni anisi ʒ. ii. viol. ʒ. vii.

a *Hoc electuarium non est in vsu secundum presentem descriptionem sed secundum priorem que est Mesue.*

b *Hoc electuarium non est in vsu nec preparatum reperitur.*

c *Hoc electuarium non est in vsu nec preparatum reperitur.*

a Hoc electuarium non est in vsu nec praeparatum reperitur.

b Scilicet infundedo in oleo ros. & aliis vt patet in precedenti recepta.

c Hoc electuariũ est in vsu in aliquibus regionibus apud nos tamen non reperitur preparatum.

d Hoc electuariũ aliquibus regionibus est in vsu minus tamen quod electuariũ indũ apudnos vero non reperitur preparatũ.

e Hic azarũ debet grosso modo pulverisari vt sit magis solutiuum quam prouocatiuum

f Hoc electuariũ nõ est in vsu nec preparatum reperitur.

g Hoc electuarium apud nos est in vsu & reperitur praeparatum non tamen secundum praesentem descriptionem sed secundum sequentem.

seminis apij.ʒ. i. ß. Et alij possunt addere alia secundum exigentia casus in quo propinanda est confectio: vn. Mes. vbi supra & sunt qui addũt cũ eis de medicinis, quas volunt, secundum exigentiã intẽtionis eorum & faciunt simile est enim opus magni magisterij.

a Electuarium alarif aliud etiam similiter descriptionis & inuentionis Mesue.

℞. Myrobalanorum kebulorum nigrorum an. partes .iii.
Emblicorum
Belliricorum an. partem i.ß.
Citrinorum partes ii.

b Tere & cribra iuxta modũ prioris doctrinae quod opus obseruandum est pro eorum rectificatione.

Deinde accipe ex hoc toto ʒ. xiiii.
Turbith albi ʒ.vii.
zinziberis Heyl
Cinamomi electi Masticis
Ligni alœs
Gariofilorum Piperis
Cubebae Galangae Macis
Seminis apij an.ʒ.i.ß.
Spicae ʒ.i.par ii.
Pinearum purgatarum
zuccarae tabarzed
Nabeth an.ʒ.xii.

c Confice cum melle dispumato.

Electuarium indum minus. D.M.

℞.Turbith.ʒ.c.
Zuccarae tantundem
Macis Gariofilorum
Piperis zinziberis
Cinamomi electi Heyl
Nuscis muscatae an.ʒ.vii.
Scamoneae ʒ.xii.
Confice cum melle dipumato.

Electuarium indum maius

D. Eiusdem.

d ℞.Cinamomi
Gariofilorum Spicae
Rosarum Casieligneae
Macis Ciperi an.ʒiiii.
Sandali citrini ʒ.ii.ß.
Ligni alœs
Nucis mus.an.ʒ.ii.
Turbith electi ʒ.i. zuccarae
Penidiorum an.ʒ.xx.
Galangae
Heyl Cardamomi

e Azari Masticis an.ʒ.i.ß.
Diagridii ʒ. xii.
Omnia cum oleo amygdalarum fricentur
Deinde accipe
Succi citoniorum,
Succi granatorum Succi apii
Succi fœniculi an. ℔.ß.
Coque cũ melle ad spissitudinem & confice cum speciebus.

f Electuarium elescop D.M.

℞. Scamoneae anthiochenae.
Turbith electi an ʒ.vi.
Gariofilorum
Cinamomi zinziberis
Emblicorum Nucis muscatae
Polypodii an.ʒ.iiij.ß.
Zuccari albi ℥.vi.
Confice cum melle dispumato

g Electuarium cõfortatiuum stomachi ex intentione D.M.

℞. Ligni aloes Spicae
Galliae muscatae Ciperi
Calami aromatici an.ʒ.ii.
Cimini carmeni infusi in aceto die ac nocte & assati. ʒ.iii.
Seminis porri torrefacti ʒ.i.ß.
Emblicorum
Belliricorum infusorum in succo citoniorum & tostorum
Nucis muscatae an.ʒ.ii.ß.
Granorum nasturcij tostorum. ʒ. vi.

Granorum passularum ʒ.v.
Granorum myrti tritorum sicut alchool ʒ.xxvi.
Balaustiæ
Concularum adustarum
Olibani
Fructus tamarisci an ℥.ii.ß.
Ameos ʒ.iii.
a Tere omnia & fricentur in vino odorifero & exiccentur & iterum fricentur in aqua citoniorum aut in aqua granorum myrti. Deinde permitte exiccari in vase vitreo ad exiccationem aquæ vel succi & iterum terantur sicut alchool & dissoluantur in miua aromatica

b Aliud D.M.& inuentionis eiusdem

℞. Granorum myrti tritorum sicut alchool ʒ.xii.

Rosarum	Spodij
Sumach	Trium piperum

Sandali citrini
Balaustiæ
Gummi assi an.ʒ.i.ß.
Granorum granatorum assatorũ ʒ.vii.
Coriandri infusi in aceto & assati ʒ.iiii.
Seminis acetosæ
Seminis plantaginis
Seminis rosarum an.ʒ.ii.
Fiat omnium trituratio bona & fricentur cum succo agreste vel myrti & aceto & siccentur. Deinde inuolue in aqua acetosa.

c Electuarium de fructibus.D.M.

℞. carnium citoniorum
Carnium pirorum ponticorum
Carnium malorum aeldorum an. ℔ i.
Quorum singulum fuerit elixatũ in aceto vini fortis in quo infusum fuerit sumach die ac nocte, & succi agreste, & super quorum trituratione fuerit elaboratum vsque ad consumptionem vltimam succorum an.℔.i.
Carnium sorbarum immaturarum ℥.v.
zuccaræ ℔ iiii.
Coque ad spissitudinem mellis
Deinde pone super ipsum
Succi berberis ℥.ii.
Spodij
Seminis acetosæ an.ʒ i.
Repone postquàm confectum est in vase vitri.

d Emblici conditi secundũ.D.M.

℞.ex eis quantitatem quã volueris & funde super eos aquã & expone soli quousque tumefiant & humectentur post exprime & pone in aqua mellis & dimitte per duos dies, deinde coque cum facilitate & postquam cocti fuerint dimitte eos infrigidari & adde cũ melle tebarzed sicut quartam partem totius. Quidam supercondiũt de speciebus aromaticis sicut est.

Cinamomum	
Gariofili	
Cardamomum	
Crocus	
Muscus	Et similes

e Electuarium dulce D. N. quod valet podagricis.

℞. spicæ

zinziberis	Piperis longi
Piperis nigri	Senæ
Cinamomi	Gariofilorum
Pirhetri an.℥.v.	
Masticis	Rosarum
Salisgemmæ	Maratri
Carpobalsami	Petroselini
Spicæ celticæ an.ʒ.i.	
Saxifragiæ	Xilobalsami
Mili solis	Carui
Macedonici	
Sparagi	

a In aqua i. in succo aut in aqua decoctionis eorum.

b Hoc electuarium est multum vsuale & communiter præparatur secundum præsentem descript.

c Hoc electuarium non est in vsu nec præparatum reperitur.

d Emblici cõditi sunt in vsu.

e Electuarium dulce non est in vsu secundum quancunque harum descriptionum nec præparatum reperitur.

Brusci Cardamomi
Macis Galangæ
Hermodactylorum an.ʒ.i.
Diagridii ℥.iii.
Turbith
Polypodii an.ʒ.iiii.
Nucis muscatæ ʒ.v.
Ambræ ℈.iiii. Balsami ℈.ii.
Confice modum electuarii cũ zuccara vel iulep.

a Non est in vsu nec præparatum reperitur.

a Aliud D. eiusdem secundæ N.
Quod purgat choleram & phlegma.
℞. Rosarum Cinamomi
zinziberis
Violarum an.ʒ.vi.
zuccaræ ℥.v. Sandali albi
Sandali rubei an.ʒ.iii.
Hermodactylorum
Esulæ an.℥.i.
Diagridii
Turbith an.℥.i. & ʒ.i.
Zuccaræ quod sufficit

b Hoc electuarium non est in vsu, nec præparatũ reperitur.

b Electuarium dulce ali D. eiusdem N.
℞. ros. Cinamomi
zinziberis
Seminis melon.
Sandali albi & rubei an.ʒ.
Hermodactylorum
Esulæ an.ʒ.iii.
Diagridii
Turbith an.ʒ.ß.
zuccari quod sufficit

c Hoc electuarium non est in vsu nec præparatum reperitur.

c Electuarium dulce duplicatum D. eiusdem.
℞ rosarum Cinamomi
zinziberis
Melon.an ʒ.iiii.
Sandali albi
Sandali rubei an.ʒ.ii.
Hermodactylorum
Esulæ an.ʒ.xii.
Diagridii
Turbith an ℥.ii.

Fiat puluis & ad ℔.i.zuc.pone ℥.i.ß. puluerum & ℥.i.scamoneæ.

Electuarium contra pestem magistri Ia. de partibus paris. Multi multa scripserunt electuaria contra pestem, à nullo tamen antiquorum habemus aliquod electuariũ in vsu penes apothecarios nostros, ideo si placet eis aliis receptis omissis istud in suis bothecis habere quod benè mihi placet & quod extraxi à famosissimo hodie inter moderno doctore paris. magistro Ia. de partibus credo quòd bene facient. Sin autem faciant in nomine domini vt habent in suis receptariis, & vt consueuerunt & probauerunt.

℞. zuccaræ albæ ℔.ß.
Dissolue in succo limonum, vel in succo pomorũ arēgiæ vel in succo granatorum acetosorum vel in forti aceto, & coquantur ad perfectionem, & in fine decoctionis adde puluerem qui recipit.
Margaritarum splendidarum
Ossis de corde cerui
Coralli rubei
Fragmentorum rubinorum
Hyacinthorum
Granatorum an.℈.i.
Serici crudi
Ambræ grisiæ
Corticis citri
Croci an.℈.ß.
Rosarum rubearum siccarum
Seminis endiuiæ
Rasuræ eboris an ʒ.ß.
Terantur subtilissimè & cribellentur per pannum de serico & fiat electuarium per lozengias ponderis ʒ.ii.deauratas vndique cum pãnis auri finissimi, quia potest multiplicari aut diminui si placet secundum necessitatem.

a Emplaſtrum diaquilon commune. D. M.

℞. fenu greci
Seminis lini
Radicis alteæ

A quibus omnibus extrahantur muſcilagines & accipe ex ipſis muſcilaginibus an. partem i. lithargirij contriti contritione vltima & mundati à plumbo ſcoria partem i. ß.

Olei antiqui clari partes iij.

Lithargirium & oleum diu in mortario lapideo cum piſtello ferreo conquaſſentur & elaboretur in eorum cõquaſſatione multum. Deinde bulliant ſuper ignem cum facilitate ſemper & inceſſanter agitando cũ ſpatula vſque dum coaguletur lithargirium. Tunc deponatur ab igne & dimittatur infrigidari paulatim. Poſtea ℞. muſcilagines & bullient bullitione aliqua.

Deinde de paulatim & paulatim proiice muſcilagines ſuper lithargirium & oleũ ſemper cum piſtello ligneo conquaſſando donec fiat eorum conueniens permixtio. Tunc verò coquatur ſuper ignem vſquequo inſpiſſetur. Et ſi vis ipſum facere yreatum tunc de intentione filij hamech permiſce puluerem yreos ſubtiliſſimum & ſunt aliqui qui pro communi oleo ponunt oleum yrinum & ſi addas muſcilaginem ſeminis melli loti erit ſedatio eius fortior.

b Aliud D. N.

℞. olei veteris ℥. xlii.
Spume argenti ℥. xxvij.
Radicis alteæ
Seminis fenugræci
Seminis lini an. ℥. xiiij.

Confice ſic, radices & ſemina in aqua ſimplici. per triduum infunde ad prunas leues vſque ad medietatem decoque & cola, & proiectis ſcophis, id eſt ſuperfluitatibus accipe de muſcilaginibus ℔. i. miſce cum oleo & aliquantulum bullire dimitte. Deinde puluerem ſpumæ argenti adhibe & indeficienti ſpatula ſubiice donec competenter coquatur. Quod ſi ſcire volueris quando coctum fuerit medicamẽtum diligentiu. attende, & cùm in eo ebullitionem ſentire videris ſcias eſſe coctum, & cùm infrigidatum fuerit vſui reſerua.

c Emplatrum diaquilon magnum D. M.

℞. litragiri mundi triti & cribellati ℥. xij.
Olei yrini
Olei camomillæ
Olei anetini an. ℥. viii.
Muſcilaginis ſeminis lini
Muſcilaginis fenugreci
Muſcilaginis rad. alteæ
Muſcilaginis ficuum pinguium
Muſcilaginis paſſularum
Succi yreos
Succi ſquillę
Hyſſopi humidæ
Glutinis alkanach an. ʒ. xii. ß.
Terebenthinæ ℥. iij.
Reſinæ pini
Ceræ citrinæ an. ʒ. ij.

Confice vt dictum eſt in diaquilõ communi ſecundum deſcriptionem meſ. ſupradicto.

d Diaquilon paruum. D. M.

℞. Lithargirij ℥. vi.
Olei veteris & clari ℔. i.
Muſcillaginis pſillij. ℥. iiij.
Muſcilaginis iuſquiami ℥. i. ß.
Muſcilaginis ſeminis lini
Muſcilaginis rad. maluæ ℥. ij.

Et eius operatio eſt ſicut operatio ſupradicti.

a Hoc emplaſtrum eſt multum vſuale & communiter præparatur ſecundum præſentem deſcriptionem, & præparatur yreatum & nõ yreatum.

b Hoc emplaſtrum eſt multum in vſu, præparatur tamẽ cõmuniter ſecundum deſcriptionem præcedẽtem quæ eſt Meſ.

c Hic emplaſtrum non eſt in vſu, nec præparatum repe ritur.

d Hoc emplaſtrum apud nos eſt in vſu & præparatũ reperitur, ſed credo ego quòd

Emplaſtrum aliud eſt quod appellant apothecarii noſtri emplaſtrum de muſcilaginibus per excellentiam & eo vtuntur.

℞. Muſcilaginum ſeminis alteæ.
Seminis lini
Mediani corticis vlmi
Fenugreci. an. ℥. ij. ß.
Oleorum camomillæ
De lilio & aneti an. ℥. i. ß.
Amoniaci Galbani
Oppoponaci
Serapini an. ʒ. ß.
Ceræ nouæ ℥. xx.
Croci ʒ. ij.
Terebenthinæ ℥. ii,
Fiat emplaſtrum vt decet.

a Emplaſtrum pro ſtomaco. D.M.

℞. ligni aloes
Abſynthij
Gummi arabici
Maſticis Ciperi
Coſti
zinziberis an. ℥. ß.
Calami aromatici
Olibani
Aloes an. ʒ. iij.
Gariofilorum Macis
Cinamomi Spicæ
Nucis muſcatæ
Galliæ muſcatæ
Squinanti an. ʒ. i. ß.
Aggregentur omnia cum miua aromatica.
Et extende ſuper pannum & ſuffumigetur ſuper ligno aloes & ſuperponatur.

b Emplaſtrum de granis lauri. D.M.

℞. Olibani
Maſticis
Myrrhæ an. ℥. i.
Granorum lauri. ℥. ij.
Ciperi
Coſti an. ℥. ß.
Mellis colati quantum ſufficit ad aggregandum & extendatur in panno & calidum ſuperponatur vbi oportet. Si autem triplicetur cyperus & ponatur de ſtercore vaccarum aut caprarum ſicco inuenietur mirabile ad hydropiſim.

c Emplaſtrum de gallia. D.M.

℞. galliæ muſcatæ
Squinanti an. ʒ. i. ß.
Ramich
Sumach
Acatiæ
Ypoquiſtidos
Laudani
Gallarum non perforatarum
Calami aromatici
Roſarum & ſeminis earum
Sandalorum alborum
Sandalorum rubeorum
Maſticis
Xiloaloes
Gariofilorum
Spicæ
Olibani
Coſti
Myrrhæ
Ciperi
Abſynthij an. ʒ. ij.
Fiat eorum trituratio bona.
Deinde accipe.
Succi foliorum lauri
Succi foliorum mente
Aquæ roſ.
Vini pontici an. ℥. i. ß.
Et ſubmerge in eis calefactis tortellarum de ſeni ʒ. iij.
Dactylorum ſiccorum numero xii.
Dimittantur per diem & noctem.
Deinde terantur & fiant ſicut puluis & miſceantur cum miuæ aromaticæ ℥ iij. aut iiij.
Gummi arabici aſſi ʒ. vij.

emplaſtrũ diaquilõ eſt illud verũ emplaſtrũ quod d.. muſcilaginibus. Kilon enim interpretatur ſuccus vel muſcilago. Inde diaquiloni. de muſcilaginibus, & videas receptam, quia parum differt à virtute iſtius iſtud tamẽ eſt fortius.

a Hoc emplaſtrum eſt multum vſuale aliqui tamen apothecarii præpararãt iſtud & alij præparãt cerotum ſtomatichum de quo ſupra in litera C. & alij habent deſcriptionem aliam. Poteſt autem quilibet facere ſua modo.

b Hoc emplaſtrum interdum in vſu habetur & præparatum reperitur..

c Non eſt in vſu nec præparatur reperitur.

Coquātur omnia lento igne vſque ad ſpiſſitudinem mellis. Deinde aggrega cum puluere rerum & tere diu in mortario donec fiat totum viſcoſum. Deinde lini ex eo ſuper lamina & ſuffumiga cum ligno aloes & epythimetur cum eo.

a Aliud D. eiuſdem

℞. Galliæ
Roſarum & ſeminis earum
Ramich.
Pulue. ſumach
Sandali albi & rubei
Spodij
Sanguinis draconis
Charabæ · Balauſtiæ
Ypoquiſtidos Acatiæ
Corticum rad. mandragoræ
Capitum granatorum an. ʒ. ii.
Camphoræ ʒ. ß.

Tere & fac puluerem, & deinde accipe.

Succi capriolorum vitium ſylueſtrium ℥. ii.
Succi vuarum agreſtium ℥. i.
Succi extremitatum myrrhæ humidæ.
Aceti an ℥. iiij.
Infunde in eis
Sauich hordei
Granorum myrti tritorum ſicut alchool.
Gummi arabici an. ʒ. iiij.

Miſce cum eis miuæ acetoſæ ℥. ii. vel. iij.

Et decoque in igne leui vſque dum habeat ſpiſſitudinē viſcoſam. Deinde aggrega omnia ſimul cum ſpeciebus & lini ex eo ſuper lamina & ſuffumigetur cum ziloaloe & epythimetur cum eo.

b Emplaſtrum relatum ad andromachum D.M.

℞. ſæpi arietini
Picis an. ʒ. xviij.
Gummi pini ℥. viij.
Auripigmenti rubei & citrini.
Aluminis iameni
Calcis viuæ an. ʒ. iij.
Amomiaci ℥. ij.

Diſſoluatur amoniacum in vino rubeo & reliqua diſſoluātur in igne cum olei ℔. ij. & pulueriſentur pulueriſanda & aggrega omnia ſimul ſecundum decentem modum præparationis eius & vtere vbi oportet.

c Aliud D. eiuſdem.

℞. aquæ ardentis & eſt aquæ ſaponis ℔. iij.
Granorum rizi &
Frumenti excorticati an. ℥. vij. Ponantur in vaſe vitreo, & ſtringatur orificium eius vehementer & dimittatur per diem & noctem, deinde agitetur cum ligno & claudatur, & ſic fiat omni die donec grana diſſoluta ſint & factum ſit totum muſcilaginoſum. Deinde vſui reſerua. Cùm autem eo vti volueris recipiatur de eo in vacuitate corticis auellanæ aut arundinis aut in cera præparata, & ponatur vbi oportet.

d Emplaſtrum de ſinapi. D. M.

℞ ficuum ſiccarum pinguium partem i. & infunde in aqua tepida per diem & noctem, tunc exprime fortiter vt nullus humor in eis remaneat. Deinde ſinapim tritam in aceto cum eis miſceas diligenter diu concutiendo, & ſit ſinapis pars vna & ficuum alia. Si autem vehementioris virtutis facere volueris pone de ſinapi partes ij. Si autem minus ex ficubus partes ij. & ex ſinapi partem vnam. In defectu vero ſinapis ſquiballæ caprinæ ponantur pridie in aceto infuſæ. Et quandoque additur in eis fimus columbarum agreſtium.

a Non eſt in vſu, nec preparatum reperitur. Pulue. ſumach i. corticis ſeminis. Vnde ſerapio auctoritate dia & gal. melius quod eſt in tota arbore eſt cortex grani eius.

b Non eſt in vſu nec præparatur.

c Non eſt in vſu nec præparatū reperitur.

d Non eſt in vſu nec præparatū reperitur,

Rad. enulæ.
Semen nasturcij &
Grana lauri

a Emplastrum de fermento. D M.

a Non est in vsu nec præparatum reperitur.

Accipe fermenti partem. i.
Succi mente
Succi absynthij. an. partem. ß.
Aceti vini, autem Succi citoniorũ aut succi vuarum agrestium, aut succi extremitatem vitium siluestrium quartem partem partis vnius.

b Hic pone bdellium iudaicum, vel saltem bdellium molle.

Macis
Gariofilorum
Ligni aloes
Masticis
Spicæ Folij
Rosarum
Absynthii sicci an. octauam partem vnius
Misceantur omnia & coquantur ad ignem & vtere vbi oportet.

Aliud D. eiusdem.

c Non est in vsu nec præparatum reperitur.

℞. fermenti acetosi partem. i.
Succi endiuiæ aut Solatri
Aceti aut succi vuarum agrestium aut succi extremitatum vitis partem. ß.
Farinæ ordei tertiam partem vnius.
Trium sandalorum
Foliorum ros.
Spodij Fausel.
Sief memitæ
Boli armenici. an. vi. partem vnius
Succi portulacæ
Muscilaginis psylij quantum sufficit ad aggregandum ea, fac ex eis emplastrum.

Aliud de eiusdem.

d Non est in vsu nec præparatũ reperitur.

℞. Fermenti
Mellis Olei
Lactis mulieris
Vitella ouorum an. partes equales
Fiat emplastrum, & si fortius facere volueris adde galbani partem. ſ. & dissolue cum eis, & si adhuc fortius facere volueris adiunge cum eis. Baurach, vi. partem illius
Stercoris columbini
Stercoris galli gallinacei an. iiij. partem illius. Amplius cum aceto feruenti & sale coquitur interdum fermentum, & fit emplastrum

Aliud D. eiusdem.

℞. Amoniaci
b Bdellij
Ficuum pinguium an. partem ß.
Fermenti partem. i.
Dissolue in aceto, & tunc accipe
Folium rutæ
Fructus thamarisci
Baurach, an. partes iiij.
Misce fortiter omnia, & interdum oportet addere sulphur. Sal, & cinerem vitium combustarum.
Et interdum additur euforbium certis de causis.

c Emplastrum filij zuccariæ ad duritiam iuncturarum. D. M.

℞. Cereæ citrinæ ℥ ii.
Medullæ cruris vaccæ
Adipis gallinæ
Adipis anatis.
Muscilaginis seminis lini an. ℥. iij.
Olei de lino quantum sufficit.
Si autem fortius facere volueris adde
Muscilaginis seminis alteæ
Muscilaginis fœnugræci ante partes, conuenientes, & pro oleo de lino ponitur oleum de keyri citrini vel, vtriusque. Et si adhuc facere volueris fortius adde
Hyssopi humidæ
Glutinis zanaham quantum de vna muscilaginum.

d Emplastrum diafinicon. D. M.

In primis fiat cerotum ex
Ceræ ℥. ij. Olei rosarum

Olei

Olei nardini an.℥.iiij.
Deinde accipe
Dactylorum ſiccorum nume. xl.
Tortellarum de ſeni.ʒ.v.
Infunde biduo in vino odorifero, deinde accipe carnium citoniorum decoctorum in vino. ℥. viij.
Tere cum dactilis & tortellis contritione vltima & miſce cum ceroto & contunde in mortario donec aggregentur.
Deinde proiice deſuper
a Maſticis Olibani
Abſyn. romani ſicci an.ʒ.ij.ß.
Ligni aloes Macis
Myrrhę Spicæ
Acatie Galliæ
Ramich
Calami aromatici.an.ʒ.i.
Laudani,ʒ.ij.
Iterum terantur donec permiſceãtur, deinde lini ex eo ſuper lamina & ſuffumigetur cum xiloaloe & applica.

b Emplaſtrum diafinicon aliud D. Alexandri quod ponit Meſue.
℞.Dactilorum vicinorum maturationi ſine oſſibus ℥.v.
Tortellarum de ſeni ℥.i.
Citoniorum & proprie carnium eorum decoctorum in vino ſtiptico.℥.i.ß.
Storacis
Maſticis
Laudani an.℥.iiij.
Acatiæ
Succi agreſtæ
Florum vuarum agreſtium
Roſarum
Sandalorum marcaſir.
Ramith
Myrrhæ
Xiloaloes an.ʒ.iiij.
Ceræ ℥.iiij.
Olei roſ.℥.xv.
Vin pontici q. ſ. ad infundendum infundenda & confice vt ſupra in ℞ ta precedenti & lini & ſuffumiga vt declaratum eſt.

c Emplaſtrum de alleis. D. Alexandri quod ponit Meſue.
℞.Spicarum aleorum, ℥.iij.ß.
Storacis
Aloes boni
d Bdellij.an.℥.iij.
Therebentinæ ℥. iiij.
Axungiæ porcis recentis
Adipis anſeris.an.℥.v.
Maſticis
Olibani an.℥. i.ß.
Euforbij ℥.i.
Croci ℥.ß.
Ceræ citrinæ ℥.xij.
Olei nardini
Vini añ.quantum ſufficit

e Emplaſtrum relatum ad Ariſtarchum. D. M.
℞.Ceræ citrinæ.℥.i.
Therebentinæ,℥.vi.
Axungiæ porci recentis
Adipis anſeris
Medullæ cruris vaccæ an.℥.iiij.
f Bdellii Myrrhe
Olibani Storaci
Opponaci Aloes
Maſticis an.℥.i.ß.
Amonia.℥.iij.
Colophoniæ,℥.vii,
Aluminis.℥.l.
Spicæ.ʒ.vi.
Foliis
Calami aromatici
Euforbij
Granorum lauri an.ʒ.vii.
Olei balſami ℔.i.
Olei nardini
Vini odoriferi an.q.ſ.
Confice ſicut precedens.

g Emplaſtrum oribaſii

a De meliori autem operatione eſt vt maſtix & laudanum cum cera & oleis miſceantur Meſ. in litera.

b Non eſt in vſu nec præparatum reperitur.

c Non eſt in vſu nec præparatũ reperitur.

d Hic pone bdellium iudaicum, vel ſaltem bdellium molle, & ſimiliter maſtix & ollibanum ſubrufum aut citrinũ non album quia medicina eſt calida.

e Non est in vsu nec præparatum reperitur.

f Hoc pone bdellium iudaicum aut saltem bdellium molle & olibanū subrusum aut citrinū non album quia medicina est calida & similiter mastix.

g Non est in vsu nec præparatū reperitur.

a Vide ex capitulo de analogis per se sumptis ℔.i. & videbis quod ibi debet poni aristologia longua.

*b Hoc emplastrum non est in vsu nec præparatum reperitur: *pro aceto squilitico pone succum apij Mes. in litera I. donec veniat ad spissitudinem pultis v. polentæ gallice boullie vel paperot.*

℞. Lithargirij ℥.iiij.
Ceræ ℥.viij.
Resinæ ℥. v.
Amoniaci ℥.iij.
Conficæ ℥. ii.
a Aristologie, ℥.i. ß.
Aloes, ℥ i.
Thuris masculi
Cuscutæ
Galbani an. ℥.i.ß.
Olei antiqui
Aceti squillitici, an. q.s.
Confice vt precedens.

b Aliud emplastrum oribasii.
D.M. ℞. amoniaci.ʒ. ii.
* Dimitte in aceto squillitico per duos dies, deinde tere in mortario donec fiat sicut puluis, deinde tere ipsum cum ceroto facto.
Ex ceræ citrinæ ℥.ij.
Olei camomille
Olei irini an ℥.iiij.
Croci ʒ.v.
Confice contundendo donec pingue fiat

c Emplastrum de melliloto. D.M.
℞. melliloti ʒ. vj.
Florum camomillæ
Fœnugræci
Granorum lauri
Radicis alteæ
Absynthij an. ʒ.iij.
Seminis appii
Cordumeni yreos
Ciperi
Sipicæ
Casielignæ
Ameos
Anisi an. ʒ. ij.ß.
Sansuci ʒ. iij.
Amoniaci. ʒ.x.
Storacis
d Bdellij an. ʒ.v.
Terebenthinæ ℥.i.ß.
Ficuū pinguiū xii. numero.
Sepi hircini
Resinæ an. ℥.ii.ß.
Ceræ. ℥.vi.
Olei sancuci.
Olei de spica an. quod sufficit. ad infundendum & contundendum.

e Emplatrum apostolicon. D.N.
℞. lithargirij ℥. vi.
Ceræ rubeæ
Colophoniæ an. ℥.ii.
Propolei
Visci quercini an ℥.i.
Amoniaci
Lapidis calaminaris an. ʒ.vi.
Masticis
Olibani an. ℥.ß.
Mumiæ
Terebenthinæ
Bdelli
Galbani
Myrrhe
f Calcecumenon
Sarcocolæ
Lepidos calcu
Diptami
Aristologiæ rotundæ
Prassii viridis
Oppoponaci an. ℥.iij.
g Confice sic, galbanum amonia

c Hoc emplastrum est in vsu & vbique præparatum reperitur. d Hic pone bdellium iudaicum aut saltem bdellium molle. e Chirurgici nostri faciunt præparari aliud quod appellant emplastrum aplicon.chirurgicum & istud non habetur in vsu apud nos. f Quidem plus apponunt de calcecumenum secundum quod nigrum aut rubeum volunt facere emplastrum. g Attende quod si sit plus olei quam debeat non poterit decoqui per magnum temporis spacium & si minus comburetur & citius ad hærebit quam omnia mittenda liquefiant & coquantur vnde iterum cogimur apponere oleum, & si longa eget decoctione apponatur ergo pro ℔, lithargirij ℔ i.s.olei. Ni.in litera.

cum & oppoponacum aliquantulũ trita ponatur in vino, ita quòd bene cooperiantur per noctem & in mane bulliant donec liquefiant & per cassiam colentur & iterum bulliant vsque ad consumptionẽ vini, deinde lithargium subtilissimè puluerisatum cum sufficienti oleo in caldario distemperetur & super ignẽ ponatur,&cum spatula semper agitando tandiu bulliat donec super lapidem positum in modum cerę vel mellis inspissetur & statim addatur cera, & ea prius aponenda sunt quæ magis sunt humida vel viscosa, & lique facta cera adatur colophonia. Postea mastix & olibanum. Deinde ponatur myrrha. Et facto interualo ponatur bdellium, deinde viscus quercinus,& liquefacto visco ponatur terebenthina & ea liquefacta ponatur caldarium in terra. Et tunc gummæ in ipso paulatim ponantur, non cum impetu, quia exirent de stannato, & iterum super ignẽ ponatur & cum spatula agitando aliquantulum bullire dimittatur, postea addatur sarcocolla. Et consequenter lapis calaminaris. Et facto interuallo ponatur flos æris & lepidos calcu. Post hoc calcecumenum semper cum spatula agitando donec rubere aliquantulum incipiat. Ad vltimum diptamus & aristologia rotunda super fundatur. Signum decoctionis est quando pars fusa in qua frigida moderatè fit dura & digitis malaxata non inuiscatur vt ipsis adhereat. Demum fundatur in aqua frigida, & ab aqua extractum manibus exprimando ita tractetur vt tota aqua exeat, & inuctis manibus oleo laurino magdaleones informentur & vsui reseruantur.

a Emplastrum ceroneum. D.N.

a Hoc emplastrum est multum in vsu & vbique præparatum reperitur.

♃.picis naualis bene colatę
Cere an.℥.ii. & ʒ.iii.
Serapini ℥.ii.
Amoniaci
Terebenthinæ
Colophoniæ
Croci an.℥.i.& ʒ.iij.
Aloes
Thuris
Myrre an ℥.i.
Oppoponaci
Storacis
Galbani
Masticis
Alumnis
Fœnugræci an.ʒ.iij.
Conficæ
Bdellij an.ʒ.iij.
Lithargirij ʒ.i.ß.

Confice sic særapinum, galbanum, oppoponacum & amoniacum, gummæ istæ aliquantulum tusæ cum vino temperentur, vt in vnguento apostolicon dictum est. Deinde bullian t vsque ad consumptionem medietatis vini. Et vase stannato posito super ignem cum inceperit bullire pix naualis bene colata per cassiam ad datur, & cum spatula bene agitetur donec liquefiat, & lique facta addatur cera, & ea liquefacta ponatur collophonia & postea storax cum pistello calido trita frustatim imponatur in stannato postea mastix & olibanum. Deinde mirrha cum bdellio. Et interuallo facto ponatur terebenthina & consequenter alumen & lithargirium. Ad vltimum fœnugręcum, & cum decoctum fuerit fundatur supra aquam frigidam,&ab aqua extractum manibus exprimatur donec tota aqua

inde exeat. Deinde cum puluere aloes supra marmor vnctum oleo laurino malaxetur. Consequenter cum croco puluerisato & vnctis manibus cum eodem oleo laurino magdaleones informentur.

a Hoc emplastrum est multum in vsu, & vbique præparatum reperitur.

a Emplastrũ oxirocroceum D. N.

℞. picis naualis
Croci Colophoniæ
Ceræ an. ℥. iiij.
Terebentinæ
Galbani Amoniaci
Myrrhæ Olibani
Masticis an. ℥. i. & ʒ. iij.
Conficitur sic
Galbanum &
Amoniacum.

Accipe ex his aliquantulum cõtusis pone insufficienti aceto per noctem, mane verò ponantur super ignem, vt eliquentur, & eliquate, per cassiam colentur & coquentur iterum donec pars aceti consumatur, & tunc pix naualis bene colata addatur & liquata pice pone ceram cera lique facta pone colophoniam, deinde terebenthinam & facto interualo ponatur mastix & olibanum & myrra semper agitando cum spatula a principio ad vltimum. Cum autem coctum fuerit in aqua frigida ponatur & ab aqua extracto manibus exprimatur vt tota aqua exeat & super marmor iniunctum oleo lauetur, & puluere croci superposito malaxetur & fiant magdaleones.

b Hoc emplastrum est in vsu, & præparatũ reperitur.

c Hoc emplastrum est vsuale multum & vbique præparatum reperitur.

d De hoc emplastro diuersæ scribuntur receptæ hæc tamen est illa quæ est vsualis & quæ vbique præparata reperitur.

b Emplastrum de ianua. D. N.

℞. succi bethonicæ
Succi plantaginis
Succi apij. ℔. i.
Ceræ Picis Resinæ
Terebenthinæ an. ℔. ß.
Fiat emplastrum.

c Emplastrum gratia dei. D. N.

℞. terebenthinæ ℔. ß.
Resinæ ℔. i.
Ceræ albæ ℥. iiij.
Masticis ℥. i. Verbenæ
Bethonicæ
Pimpinellæ. an. M. i.

Herbæ pistentur & in vino albo forti bulliant vsque ad consumptionem tertiæ partis coletur & inde substantia herbarum abiiciatur & cera resina & mastix cum colatura ponantur & bulliant agitando donec optimè incorporentur, & tunc deponantur ab igne & addatur terebenthina & totum agitetur cum spatula, & fiat emplastrum.

Emplastrum contra rupturã D. N.

d ℞. picis naualis
Aloes an. ℥. iij.
Lithargirij
Ceræ rubeæ
Colophoniæ
Galbani
Amoniaci an. ℥. ii.
Visci quercini. ℥. vi.
Gipsi vtriusque aristologiæ an. ℥. iiij. Mirrhæ
Thuris an. ℥. vi.
Terebenthinę ℥. ij.
Ysculi. ℥. iiij. Gallarum ℥ iiij.
Vtriusque consolidæ
Boli armenici an. ℥. iiij.
Sanguinis humani ℔. i.

Confice sic primo ponatur viscus quercinus & dimittatur diu bullire in aqua decoctionis pellis arietinæ sicut remouetur ab arietæ quę debet de coqui per diem & noctem. Postea deponatur ab igne & ponatur terebentina lithargirium & colophonia. Postea mastix & thus ysculi myrrha & galbanum & amoniacum. Paulo post

consolida maior & minor gipsius, & bolus armenus. Postea super iggem ponatur, & ponatur sanguis humanus.

Consequenter aristologia longa & rotunda, & ad vltimum alœ, & semper agitari debet sine intermissione fortiter cum spatula. Signum decoctionis est quando digitis non adhæret. Postea ponatur super marmor vnctum oleo violato & manibus malaxetur.

Postea teratur iterum in mortario assiduè per duos vel tres dies.

Deinde vsui reserua.

a Emplastrum diuinum.D.N.

♃. Galbani ℥.i.& ʒ.ij.

Amoniaci.℥.iii,& ʒ.iii.

Oppoponaci.℥.i.

Lithargirij ℔.i.ß.

Ceræ nouæ.℥.viii.

Olei oliuarum ℔.i.ß.

Olibani,℥.i.ʒ.i.

Myrrhæ,℥.i ʒ ii.

Viridis æris,℥.i.

b Bdellij,℥.ii.

Aristologiæ longæ ℥.i.

Masticis ℥.i.

Aymentis ℥.iiii.

Misce omnia sicut decet.

Additio super litera E.

Electuarium de margaritis domini Auicen.

♃. Margaritarum non perforatarum.

Pirhetri an.ʒ.i.

Zinziberis

Masticis an.ʒ.iiii.

Been albi

Been rubei

Piperis

Macropiperis

Zedoarie

Deronici

Seminis apij

Tapsiæ id est cardamomi

Nucis muscatæ

Macis an.ʒ.ii.

Cinamomi.ʒ.v.

Zuccari apum.

Zuccari sublimi.i. finissimi, quarũ omnia sint terenda.

Et fiat electuarium vt decet.

Istud electuarium scribitur ab Auicen.fen.xxi,tertij capite de regimine vltimi prægnantium : quod interdum magistraliter preparatur, & in vsu habetur. A diuersis authoribus describitur presens electuarium parum tamen inter se discrepantibus. Nam rasis ix. continentis cap. iiii. hoc electuarium describens addit vltra Auicen. radicem acori sub hoc nomine fayrug,& est myrrha, vt vult Ianuen. Postea in fine dimisit piper commune. Similiter Serap.v. breuiarij addidit vltra Auicennus radicem acori , sed in reliquis nihil differt ab auicen. nisi in hóc quod loco capsiæ posuit scetaragi,quod idem est secundum Ianuen.

Electuarium consiliatoris.

♃. succi pomorum dulcium dispumati.

Succi buglossæ an.ʒ.v.

Deronici

Corticum citri

Florum boraginis

Rosarum rubearum

Been albi & rubei

Corallorum rubeorum

Limaturæ eboris an.ʒ.iiii.

Spodii.

Galliæ muscatæ

Macis

karabæ

Ossis de corde cerui

Sandalorum rubeorum an.ʒ. iii

Seminis basiliconis

Folii

a *Hoc emplastrum in diuersis bothecis diuersimode describitur. Pont. autẽ ipsum quilibet preparare & facere suo modo hæc tamen recepta mihi videtur bona.*

b *Hic pone bdellium iudaicum vel saltem bdellium molle.*

Myrtillorum
Melissæ
Seminis coriandri preparati
Cinamomi
Galangæ
Zedoarii
Spicæ nardi
Ligni alœs crudi
Seræ crudæ minutim incisæ
Croci an.ʒ.ii.
Myrobalanorũ omnium an.ʒ.iiii.
Berillorum
Smaragdorum
Hyacintorum
Sardinorum saphyrorum
Granatorum an ʒ.i.
Margaritarum albarum ʒ.iii.
Limaturæ auri
Limaturæ argenti an. dra. ii. & ß.
Ambræ
Camphoræ an.℈.v.
Musci drag.i.
Misce & fiat electuarium.

Electuarium de bacchis lauri rasis

℞. Foliorum rutæ siccorum dra.x.
Seminis ameos
Cimini Nigellæ
Keysim Origani
Carui
Amygdalarum amararum
Piperis nigri
Macropiperis
Mentastri
Dauci Acori
Baccharum lauri
Castorei an. dra.ii.
Serapini dra.iiii.
Opoponacis dra.iii.
Pulierizentur pulierizanda.
Mellis cocti ad pondus omnium.

Electuarium de cineribus Aui.

℞.cineris vitri
Cineris scorpionum
Cineris radicum caulium nabati
Cineris leporis
Lapidis spongiæ
Sanguinis hirci præparati
Cineris corticum oui a quo pullus egressus fuit.
Lapidis iudaici
Gummi nucis
Radicum acori an.ʒ.I.
Se.petro Dauci
Gummi arabici
Se.altæ
Pulegij
Piperis an.ʒ.i.ß.
Pulierizentur omnia subtilissimè.
Mellis cocti & dispumati ℥.x.
Fiat electuarium.

Electuarium quo vtuntur reges & prælati. D M.

℞. Pinearum mundatarum ℥.viii.
Amygdalarum mundatarum.℥.vi
Zuccari albi ℔.iiii.
Aquæ ros.℔.i.ß.
Olei rosati
Amygdalarum dulcium & recentium.℥.iii.
Cinamomi electi.ʒ.viii.& ß.
Gariofilorum ʒ.iii.
Ligni alœs ʒ.iiii.
Sandalorum citrinorum ʒ.iii.
Ambræ bonæ ʒ.i.
Musci ʒ.i.sextam
Et est bonum expertum.

Electuarium secundum quo vtuntur reges & prælati.

℞. pinearum mundatarum ℥. vi.
Amygdalarum dulcium mundatarum ℥.iiii.
zuccari albi ℔.iiii.
Aquæ ros.℔.i.ß.
Rosarum rub.℥.i.ß.
Sandalorum citrinorum ʒ.iii.ß.
Ambræ ʒ.i.
Muscis ʒ.i.sextam.

Electuarium de pomis D.M.

℞. Carnium pomorum dulcium

redolentium mundatorum & inci
sorum ℔.vi.
zuccari albi ℔.v.
Aquæ ros.℔.ii.
Ligni alœs ʒ.v.
Sandali citrini ʒ iii.
Gariofilorum ʒ.iiii.
Cinamomi electi ʒ.iiii.ß.
Ambræ ʒ.ii.
Musci dra.i.tertiam
Hoc etiam modo fit electuarium de pomis acetosis, & electuarium de pomis paruis. Electuarium de persicis D.M. Accipe carnium per siccorum mediocrium inter maturitatem & acerbitatem & mundatarum à corticibus suis & succi eorum an.℔ iii.
zuccari tabared.℔.ii.
Terantur persica vt sint sicut medulla & exerceas in eis decoctionem cum syrupo sicut diximus in confectione de citoniis, & cum coctum fuerit puluerizetur super ipsum.
Ligni alœs dra.ii.
Cinamomi Cubebæ
Macis an. dra.iiii.
Sandali citrini dra. ii.
Musci dra.i.sextam
Et quandoque fit sine speciebus & est sanum & expertum.
Electuarium de sorbis DM.
Accipe carnem sorbarum immaturarum & vicinarum maturitati & elixarum in aqua in qua ros. ru. prius decoctæ fuerint, & corticũ granatorum ℔.iiii.
Mellis aut zuccari ℔.ii. & ß.
Coquãtur vsque ad spissitudinem & reconde ipsum in vase.

Egetea. D.M.

℞.Castorei. Mirrhæ
Opij Piperis
macropiperis Galbani
Costi Cinamomi
Feu meu
Dauci
Azari Croci an.dra.i.
Puluerizentur omnia subtiliter, & cum ℔.ß.mellis cocti & dispumati fiat electuarium in bona forma.
Electuarium lenitiuũ magistrale.
℞. Passularum enucleatarũ drag. ii.
Capillorum veneris Violarum
Ordei an. m.ß.
Iuiubarum
Sebestem an.numero xx.
Liquiritiæ ℥.ß.
Prunorum
Thamarindorum an.dra.vi.
Folliculorum senæ
Polipodij an.℥.ii.
Fiat decoctio in sufficienti quantitate aque vsque ad consumptionem tertiæ partis, deinde addantur.
mercurialis. m.i.ß.
Bulliant bullitione vna & in colatura addantur.
Pulpæ casiæ fistulæ
Thamarindorum
Prunorum an.℥.vi.
Zuccari optimi.℥.vi.
Coquantur lento igne semper mouendo cum spatula, & pro qualibet ℔. adde pulueris senæ ℥.i. & dra.iii.
misce & fiat vt debet
Emplastrum de crusta panis magistrale & vsuale.
℞.masticis Mentæ Spodij
Corallorum rub.
Sandalorum rub.
Sandalorum al.an. dra.i.
Crustæ panis assi infusæ in aceto per mediam horam.℥.ii.
Olei de mastice
Olei citoniorum an.℥.i.

Farinæ ordei quod sufficit, fiat em plastrum.

Emplastrũ pro stomacho quod præparant aromattarii lugdu.

℞. Laudani puri
Masticis an. ℥.i.
Mumiæ ℥.ß.
Galangæ Gariofilorum
Macis Cubebarum
Nucis muscatæ an. ℥.ß.
Absinthij sicci Mentæ siccæ
Serpolij Saluiæ an. ℥.iii.
Piperis longi ʒ.ii.
Coral. alb. & rub.
Nucis cypressi an. ʒ.ii.ß.
Storacis calamitæ. ℥.i.
Terebenthine modicum
Picis naualis quod sufficit.
Fiat massa cum pistello calido.

Emplastrum aliud pro stomacho.

℞. ros. rub. ℥.i. Absinthi
Mentæ. an. M.i. Spicæ
Cinamomi.
Ligni alœs an. ℥.ß. Galangæ
Calami aromatici an. ʒ.ii.
Gariofilorum Macis an. ʒ.i.
Masticis ℥.i. & ß.
Storacis calamitæ ℥.ii.
Laudani Ceræ an ℥.vii.
Terebenthinæ. ℥.i.
Pulueriz anda puluerizantur deinde irrorentur cum vino citoniorũ & in mortario conterantur & fiat cerotum cum oleo de spica & myr tillorum an. ℥. iii. in mortario calido cum pistello calido.

Emplastrum pro matrice.

℞. Radicis bistortæ ℔.i.
Ligni alœs
Sandali muscatellini
Nucis muscatæ Berberis
Antheræ an. ℥.i. Cinamomi
Gariofilorum
Squinanti
Florum camomillæ an. ℥.ß.
Thuris Masticis
Aliptæ musc. Galliæ musc.
Storacis calamitæ
Storacis rubeæ an ʒ.i.
Musci fini. ʒ.ß.
Ceræ ℔.i.ß.
Terebenthinæ ℔.ß.
Laudani ℔.iiii.
Picis naualis ℔.iii.
Fiat emplastrum.

Emplastrum pro renibus.

℞. Laudani purissimi ℥.viij.
Storacis calamitæ. ℥.i.
Thuris.
Masticis an. ʒ.ß. vel. ʒ.iii.
Boli armenici
Sanguinis draconis
Se. plantaginis
Radicis consolidæ.
Radicis consolidæ minoris an. ℥.ß.
Ypoquistidos
Nucis cypressi an. ʒ.iiii.
Cupularum glandium ʒ.iii.
Storacis rubeæ. ℥.i.
Olei rosati ℥. ß.
Resinæ
Picis naualis an. ℔ ß. quartis i. Cũ pistello calido addendo terebenthinæ q. s. fiat emplastrum.

Finitur particula sexta.

SEPTIMA PARTICVLA *secundi libri incipit.*

Sequitur in hac septima particula de litera F. quæ ad literam E. immediate subsequitur in ordine minoris alphabeti. Erunt autem in hac particula receptæ sequentes.

Filo antropos D. N.
Filonium, cuius duæ ponuntur receptæ.

Filonium

Filonium maius D.N.
Filonium persicum D.N.
Filoantropos D.N.
a ℞. folij Squinanti
Ciperi Azari
Euforbii Petro. Macedonici
Thymi Aneti
Milij solis
Lapidis lincis an. ℈ ii.ß.
Cinamomi
Calami aromatici
Polipodij Fisalidos
Melanopiperis
Seminis leuistici
Seminis petroselini
Seminis vrticæ
Seminis citri Litospermatis
Seminis bardanæ
Baccharum hæderæ an. ℈ ii.
Galangæ Spicæ nardi
Zedoarij Bethonicæ
Fu Meu
Sparagi Cardamomi
Apij Maratri
Erucæ Sinapis
Orobi albi & rubei an ʒ. ß.
Gariofilorum zinziberis
Casiligneæ
Costi Pirrhetri
Celticæ Myrobalanorum
Citrinorum
Corticis olibani
Leucopiperis Carpobalsami
Carui Cimini
Baccharum lauri
Sileris an. ℈ i.
Olei nardini
Pulegini Sambucini
Muscelini an. gra. xv.
Mellis quod sufficit.
Filonium D.M.
℞. Piperis albi
Iusquiami albi an. ʒ. xx.
Opij ʒ. x.
Croci ʒ. v.
Spicæ nardi
Pirhetri
Castorei an ʒ. i.
Confice cum melle dispumato quod sit quadruplum ponderis omnium.

Glosa notanda.

Attende quòd de hac confectione philonij diuersæ dātur descriptiones Duæ tamen inter alias sunt famosæ & vsuales, quæ vbique præparatè reperiuntur. Vna ponitur à Nicolao, & tale philonium vocat philonium romanum. Et hanc etiam descriptionem ponit Auicen. in v. can. adducendo autoritatem. Galen. in libro decem tractatuum qui ibi illam descriptionem magis communem dat. Alia est famosa philonij descriptio quæ multum habetur in vsu quam ponit Mesue. in suo de appropriatis cap. de sputo sanguinis à pectore, & illam vocat philonium per sicum, ideo illā hic inserui. Aliæ descriptiones cōmuniter non præparātur nec sunt vsuales, & horum descriptiones vide inferius.

a Non est in vsu nec præparatum reperitur. Asarum debet tantū puluerizari quod repat ad vias vrinæ & sit magis prouocatiuum quàm solutiuum.

Aliud D. filij Zachariæ quod ponit idem Mesue.
℞. Nigellæ
Castorei Ameos
Piperis
Baccharum lauri
Cimini
Foliorum rutæ
Calamenti
b Opij Croci
Iusquiami.
Corticis mandragoræ an. partes æquales.
Confice cum melle dispumato.

b In alio opij partes ij. croci partem i. & melius.

Philonium maius D.N. quod dicitur philonium romanum.
℞. Leucopiperis.

Iusquiami an.ʒ.v.
Opij ʒ.ii.ß.
a Cassieligneæ ʒ.i.ß.
Seminis apij ʒ.i.
Petro
Maratri
Dauci cretici an.℈.ii.ʒ.v.
Croci ʒ. ß.
Nardi Pirhetri
Zedoariȩ an.ʒ.xv.
Alij addunt,& ita fieri debet
Cinamomi ʒ i.ß.
Euforbij
Costi an.ʒ.i.
b Mellis quod sufficit.

a In alio cassiæ fist. sed debet exponi i. cassieligneæ vt sæpius notauim⁹ & expressimus in acharistoн.

b Non est in vsu nec præparatum reperitur.

Philonium persicum. D.M.

In suo de appropriatis ca. de fluxu sanguinis ab ore.
℞. Piperis albi
Iusquiami an.ʒ.xx. Opij
Terrȩ sigillatȩ an.ʒ.x.
Croci an ʒ.v.
Castorei
Spicæ nardi
Euforbij Pirhetri
Margaritarum non perforatarum.
karabæ zedoartj
Deronici
Trocisci ramich an.ʒ.i.
Camphoræ ʒ. vnius tertiam
Confice cum melle ros. colato quod sufficit.

Finis particula septima.

OCTAVA PARTICVLA *secundi libri incipit.*

SEquitur in hac octaua particula de litera G. quæ ad literam F. immediatè subsequitur in ordine literarum minoris alphabeti.
Continet autem hæc particula receptam vnam solam.

Gariofilatum D.N.

Hic propriè tamen competerent receptæ harum confectionum, videlicet galliæ muscatæ. Galliæ sebeliæ, galliæ alephanginæ & galliȩ magnæ siue galliæ regalis, sed has vide in litera T. vbi propriè conueniunt.

b Gariofilatum D.N.

℞. Gariofilorum
Cinamomi
Zinziberis Liquiriciæ
Rosarum an.ʒ.ii. gra. xv.
Ligni aloes Galangæ
Candi Miristicæ
Nardi zedoariæ
Violarum an.ʒ.i. gra. vij.ß.
Reubarbari Macis
Croci Aliptæ
Costi Ciperi
Cardamomi
Basiliconis
Anisi Leuistici
Eboris an.℈.i. gra.iii.ß.
Mellis ros. colati quod sufficit.

Finis particulà octaua.

NONA PARTICVLA *secundi libri incipit.*

SEquitur in hac noua particula de litera I. quæ in ordine subsequitur cùm de H. nulla sit penes apothecarios nostros vsualis recepta.
Continet autem hæc particula receptas sequentes.

Igia græca D.N.
Iustinum D.N.
Idrocopium olimpiatum. D.N.
Iulep. D.M.
Iulep ros. cuius duæ ponuntur receptæ.
Iulep violarum in glosa super marginali iulep ros.
Iulep de succo violarum D.M.

Iulep de succo ros. in margine ibidem.
Infusio ros. & violarum D. M.
a Igia græca D. N.
℞. Iusquiami
Opij an. ʒ. ii ℈. ii.
Costi ʒ. i. gra. xv.
Myrrhæ Opponaci
Scordeon
Origani an. ʒ. i gra. x.
Storacis calamitæ
Galbani Agarici
Gentianæ Pigami
Sticados Prassij
Cardamomi an. ℈ ii. ß.
Balsami Nardi
Croci Squinanti
Thimiamatis
Amoniaci
Terebenthinæ
Casieligneæ
Mandragoræ
Radicis iringi
Ros. Eupatorij
Euforbij
Melanopiperis
Leuistici Dauci cretici
Fœniculi
b Seminis trifolij an. ℈. ii.
Mellis quod sufficit.
c Iustinum D. N.
℞. Cinamomi
Folij Costi
Nardi * Casieligneæ
Vtriusque aristologiæ
Elenni Hyssopi
Pulegij Arthemisiæ
Pentafilon Leucopiperis
Orobi Petro
Leuistici Macedoni
Seminis vrticæ
Seminis granorum solis
Saxifragiæ Iuniperi
Seminis sparagi
Sileris Apij
Aneti Pigani
Seminis citri
Semini fœniculi
Anisi
Baccharum lauri an. ʒ. i ß.
Mellis quod sufficit.
d Idrocopion olimpiatum. D. N.
℞. cinamomi ʒ. iii. ℈. i. gra. xv.
Croci ʒ. ii. ℈. ii.
Nardi
Myrrhæ
Olibani Opij.
Mandragoræ
Macropiperis
Anisi Ameos
e Seminis lini
Iusquiami
Sileris montani
Seminis apij an. ʒ. i. ℈. ii. gra. viij.
Mellis quod sufficit.
f Iulep D. M.
Fit ex zuccaro albo & aqua, Et sit triplum aquæ, & coquatur cum facilitate vsque ad modum penidiorum.
Iulep ros. D. M.
℞. Aquæ infusionis ros. ℔. v.
Zuccaræ ℔ iiij.
Coque cum facilitate.
Aliud de eiusdem.
℞. Aquæ ros. ℔. iii.
zuccaræ ℔. ii.
Fiat vt supra.
g Iulep de succo violarum, D. eiusdem.

a *Non est in vsu nec præparata reperitur.* *b* *Hic pone semẽ anduchuche seu sulphuratæ, quæ est specie trifolij.* *c* *Iustinum non est vsuale nec præparatũ reperitur.* **In alio casie fistu. debet exponi i. casieligneæ, vt sæpius notauimus, & expreßimus in achariston.* *d* *Idrocopion non est in vsu nec præparatum reperitur.* *e* *In hac confectione scribitur seminis lini & statim post subdit seminis apij, sed credo quòd vtraque litera sit falsa, & vbi dicit seminis lini debuit dicere semi. lini i. seminis apij & sic frustra poneretur semẽ apij & videas quòd semen lini nõ videtur conferre proposito.* *f* *Ista species iulep apud nos non sunt in vsu alibi vero sic.* *g* *Hoc modo facit Nicolaus est iulep ros. quod vocat syrupum est enim syrupus simplex, non tamen præparatur penes aromatarios, sed cum succo violarum aut rosa. His modis potest fieri iulep violarum. Mes. in litera. Simili modo potest fieri iulep ex succo ros. & est laxatiuus & secundum hunc modum præparantur iulep ros. aut violarum & sic sunt in vsu.*

℞. succi violarum ℔.iii.
zuccaræ ℔.ii.
Fiat vt supra.

a Non est in vsu nec præparatum reperitur.

a Infusio rosarum & violarum D eiusdem.
℞. foliorum rosarum.
Florum violarum ambarum recentium an. ℔.vi.
Impone in vase vitreo terreo stricti orificij, & fundantur super eas aquæ calidæ ℔. xv. & stringatur orificium vasis, & dimittatur per horas octo, tunc colentur. Et in vase iterum tantundem pone foliorum recentium rosarum & violarum, & stringatur orificium vasis per octo horas deinde coletur. Et si conseruare volueris pone in vase vitreo stricti orificij, & distilletur oleum in orificio eius & stringatur caput ipsius. Et exponatur soli diebus xl.

b Kebuli conditi sunt in vsu & præparati reperiuntur.

Finitur particula nona.

DECIMA PARTICVLA *secundi libri incipit.*

SEquitur in hac decima particula de litera K. quæ ad literam I. immediatè subsequitur in ordine minoris alphabeti. In hac autem particula erunt receptæ duæ.
katarticum imperiale D.N.
kebuli conditi D.M.

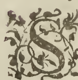
a katarticum imperiale D.N.
℞. diagridij.
zuccari an.ʒ.iiii.ß.
Cinamomi
Nardi
Saxifragiæ
Polypodij an.ʒ.ii.
Gariofilorum
zinziberis
Celticæ
Melanopiperis
Macropiperis
Cardamomi
Amomi an.ʒ.i.ß.
Mellis quod sufficit.

b Kebuli conditi secundum D. M
Accipe ex eis humidis vel saltem humectatis secundum artem qua humectari possunt quantitatem quam volueris, & cum stilo punge eos vndique & decoque eos in aqua cum facilitate vsque dum tenerescant. Post hoc dimitte ipsos super tabulam & exprime aquam illorum, & submerge eos in aqua mellis & dimitte ilos per duos dies. Tunc verò decoque eos & reconde in vase vitreo & submerge eos in melle decoctionis eorũ. Et da post sex menses.

Glosa notanda,
Ars auxiliatur in humectando eos hoc modo. Fundantur in aqua plurima, & exponantur radiis solis per dies octo. Deinde accipe vas magnum sicut dolium vel saltem fiat fouea magna in terra in loco humido, vbi intus multam arenã humidam pone, & in aqua defunctim sepeliantur, sæpe ac sæpe aquam superfundendo & innouando arenam de quinto in quintum aut de quatuor in quatuor dies vsque dum tumefiant & humectentur Mes. in litera.

Finitur decima particula.

VNDECIMA PARTICVLA *secundi libri incipit.*

SEquitur de litera L. quæ ad literam K. immediate subsequitur in ordine minoris alphabeti. Erunt autem in hac duodecima particula receptæ sequentes.

Lintotripon D.N.
Litium D.Galen.
Looth de pino.D.M.
Looth de ſquilla. D.M.
Looth ſanum & expertum. D.M.
Looth ad caliditatem & aſperitatem pectoris, cuius duæ ponuntur receptæ
Looth pro ptiſicis conſumptis, & ethicis.

Additio ſuper litera L.

Looth de alleis D.M. ca. de tuſſi humida
Looth de pulmone vulpis D. M. C. de ptiſi
Looth de farfara magiſtrale multum valens in paſſionibus pectoris.

a Litotripon D.N.
℞. nardi zinziberis
Xilobalſami Acori
Cinamomi
Paucedani Meu
Melanopiperis
Macropiperis
Leucopiperis
Saxifragiæ an.ʒ. ii.ß.
Oppobalſami
Gariofilorum
Coſti Reupontici
Liquiriciæ Ciperi
Dragagan. Alexandrini
Camedreos
Apij Ameos
Sparagi Baſiliconis
Semis vrticæ
Seminiscitri an.ʒ.i. gr.xv
Folij Croci
Squinanti
Caſieligneę
Bdellij Maſticis
Yei Amomi
Leuiſtici
Granorum ſolis
Petro Sileris
Cinoni
Cardamomi
Aneti
Euforbij
Lapidis lincis
Olei nardini
Olei muſcelini an. ℈. i. minoris gra,iii.
Mellis quod ſufficit

b Licium D.G. libro dinamidiarum cap. proprio de licio. Accipe prunellas id eſt fructum de caprifolio, collige in menſe Sptembris & ipſas tere per linteum extorquens ſuccum eius & ad ſolem ſiccabis. Aliqui tamen terunt folia ſicut ſunt cum tota arbore, aut ponuntur in aqua & dimituntur pluribus diebus & coquuntur & exprimuntur, & ponitur ſuccus ad coquēdum ſuper ignem donec ingroſſetur ſicut mel.

a *Non eſt in vſu nec præparatum reperitur.*

b *Licium eſt in vſu & præparatū reperitur.*

Gloſa notanda.

Attende quòd per Auicen. ca. de feluzearegi in ii. can. quæ eſt arbor licii ſecundum ipſum, quòd liciū quando que aſſumitur ex ea, & quandoque ex allia arbore aſſumitur quæ vocatur aderſech, vel adoreth & ſic vides quod habes diuerſas ſpecies licii. Nos verò quia his diuerſis arboribus caremus, ideo tantum hic deſcripſi licium quod fit ex arbore caprifolij quæ abundamus, in quo inuenitur efficacia idonea iuxta laudes licii.

c Looth de pino D.M.
℞. granorum pini ʒ. xxx.
Amigdalarum dulcium
Auelanarum aſſatarum
Dragagan.
Gummi arabici
Liquiritiæ & ſucci eius.
Amili
Capili veneris

c *Looth de pino eſt in vſu & præparatū reperitur.*

Radicis lilij celestis an.ʒ.iiij.
Carnium dactylorum ʒ.xxxv.
Amygdalarum amararum.ʒ.iij.
Mellis passulati
Zuccari tabarzed
Butyri recentis an.ʒ.iiij.
Mellis tabarzed quod sufficit.

a Looth de squillia est in vsu & præparatum reperitur.

a Looth de squila. D.M.
℞. Succi squillæ
Mellis dispumati ante partes conuenientes.
Coque in substantia Loth.

b Looth sanum est in vsu & præparatũ reperitur.

b Looth sanum & expertũ. D.M.
℞. Cinamomi
Hissopi siccæ
Succi liquiritiæ an.℥.ß.
Iuiubarum
Sebesten an.xxx.numero
Passularum enucleatarum
Ficuum siccarum.
Dactilorum pinguium an.℥.ii.
Fœnugræci ʒ.v.
Capillorum veneris.M.i.
Anisi
Fœniculi yreos
Calamenti an.ʒ.iiij.
Seminis lini ʒ.v.
Hæc omnia coquantur in ℔. iiij. aquæ donec remaneant ℔. ij. Et pone super ea penidiarum. ℔. ii. coque vsque ad mellis spissitudinem. Deinde proiice desuper.

c Non est in vsu, nec preparatum reperitur.

Finearum mundatarum ʒ.v.
Amigdalarum mundatarum
Liquiritiæ
Dragagan.
Gummi arabici

d Non est in vsu nec præparatum reperitur.

Amidi an.ʒ.ij. Yreos ʒ.ij.
Malaxentur omnia & agitantur vsque dum medicamen maturetur & fiat album.

e Non est in vsu nec præparatum reperitur.

c Looth ad caliditatem & asperitatem pectoris. D.M.
℞. Radicis liquiritæ ʒ.xv.
Kesmes pingium ℥.ii.
Iuiubarum
Sebesten an.numero.xxv.
Decoquantur cum facilitate cũ quatuor ℔. aquæ vsque ad libras duas. Et proiice super ipsum casiefistulæ vnciã vnam colatæ & mundate à stophis, i. superfluitatibus. Et proiice desuper.
Rob.℥. iiij.
Penidiorum ℔. ß.
coque donec impinguetur.
Deinde misce cum eis Farinæ.
Fabarum.ʒ.ii.

d Looth aliud ad idem. D. eiusdem ex intentione eis.
℞. Seminis papaueris.ʒ.x.
Radicis liquiritiæ.ʒ.vij.
Sebesten.xx numero. Psylij.
Seminis citoniorum an.ʒ.v.
coquantur in ℔.iij.aquæ vsque ad consumptionem medietatis, coletur & proiiciatur super illud.
Rob. Penidiorum an.℥. iiij.
Iterum coque donec impinguetur deinde misce cum eis.
Dragagan.
Gummi arabici an.ʒ.v.
Papaueris albi
Granorum citri an.ʒ.ii.

e Looth pro ethicis consumptis & ptisicis Mesue.
℞. papaueris albi Spodij
Seminis lini torrefacti
croci
Amygdalarum dulcium an.ʒ.iii.
Amidi
Dragagan.
Gummi arabici
Seminis citoniorum
Seminis citrulli an.ʒ.vi.
Granorum nasturcij
Amygdalarum amararum.
Fabarum an.ʒ.i.ß.
Penidiorum.ʒ.lxx.
Dissoluantur penidi. in aqua

fontis, & coquantur & conficiantur cum eis cætera.

a Looth ad asma.D.M.
℞.Squillæ assæ.ʒ.iiij.
Radicis lilij celestis. ʒ.iij.
Hyssopi
Prassij an.ʒ.i.
Myrrhæ croci an.ʒ.ß.
confice cum melle.

Looth de amihd. D.M.
b ℞.Amygdalarum dulcium
Amygdalarum amararum
Seminis lini torrefacti
Granorum pini Amidi
Dragagan.
Gummi arabici
Succi liquiritiæ
Radicis liquiritiæ an. ʒ.i.ß.
Zuccaræ
Penidiorum an.ʒ.iij.

Confice cum melle & succo fœniculi bullitis quantitate sufficienti.

c Looth de caulibus.D.Gordonii
℞.Succi caulium rubeorum lib.i.
croci ʒ. ii. Zuccare.
Mellis an.lib.ß.
Misce simul vt decet & fiat looth.

Aditio super litera L.

Looth de alleis. D.M. cap. de tussi humida.

d ℞.Aleorum mundatorum ℔. ß.Et elixa ea in aqua decoctionis cicerum rub.& hysopi siccę vsque quo sint bene decocta, deinde colentur & terantur allia sicut medula, & proiice super ea mellis & butyri an.℥. vi decoquantur lento igne vsque ad terminum looth & vtere bonum est.

e Looth de pulmone vulpis D.M. cap. de ptisi.
℞.Pulmonis vulpis sicci
Succi liquiritæ
capilorum veneris
Se.fæniculi an. ʒ.iiij.

confice cum zuccaro decocto in aqua quantum sufficit.Et quandoque conficitur cum rob myrtino & est confortatiuum amplius.

Looth de farfara magistrale multum valens in passionibus pectoris.

f ℞. Radicum farfaræ elixatæ in aqua communi ℥. vj.Pistentur subtiliter in mortario lapideo cum pistello ligneo,& postea addatur.
Pinearum purgatarum.℥.i.ß.
Passularum Henucleatarum, ℥. ii.
Pistentur omnia subtiliter,& cum ℔. i.zuccari dissoluti in decoctione vbi coctæ sunt radices farfaræ. Et sunt qui addunt infra scriptas species
℞. croci
Gariofilorum
Cinamomi
Macis an.℈.i.
Succi liquiritiæ ℈.iiij.
Misce & fiat loot secundum artẽ.

Finit particula vndecima.

Duodecima particula secundi libri incipit.

Equitur in hac duodecima particula de litera M. quæ ad literam. L.immediatè subsequitur in ordine minoris alphabeti.Erunt autem in hac particula receptæ sequentes.
Metridatum D.N.
Musa ænea, cuius duæ ponuntur ℞ tæ. Miua simplez D.M.
Miua aromatica.D.M.
Miua acetosa. D.M. cuius duæ ponuntur.℞ ræ.
Miua acetosa de succis fructuum cuius duæ ponuntur receptæ.

a Non est in vsu nec præparatũ reperitur.

b Non est in vsu nec præparatũ reperitur.

c Looth de caulibus est in vsu & præparatũ reperitur.

d Raro habetur in vsu.

e Istud looth multum habetur in vsu.

f Interdum habetur in vsu.

Mel rof.D.M.
Mel anthofatum
Mel buglofatum
Mel alkikil
Iftæ tres fpecies mellis fupradictę vltimæ decribuntur in margine de intentione Mefue fuper melle rofato.
Mel anacardi.D. Bulcra. in feruitore.
Mel paffulatum
Mel myrtinum.D.Galen.
Mel embricorum.

Additio fuper litera M.

Metridatum Auicen.ex defcriptione communi. Errores qui in ipfius conftructione communiter committuntur.
Mel anacardinum faciendi alius modus.

a Metridatũ opiata famofa vbique vfualis eft & vbique præparatum reperitur.

a Metridatum D.N.

♃. Storacis calamite ℥.i.℈.i.

Gariofilorum	Nardi
Xilobalfami	Orobi
Lentifci	Dragagan.
Mafticis	Galbani
Gummi cedri	Afpaliti
Caftorei	Offei
b Bdellij	
Terræ figilatæ	
Melliloti	Laudani
Opoponaci	
Amoniaci	Opij
Sulphuris viui	
Liquiritiæ	Nitri
Ypoquiftidos	
Acatiæ	Rofarum
Camedreos	ypericon
Abrotani	Peoniæ.
Hyffopi	Origani
Elemni	Kami cedri
Damnidis	
Ariftologiæ longæ	
Epythimi	Peucedani
Rorifmarini	

b Hic debet poni bdellium de mecha aut faltem Bdellium ficcum & non molle.

c Hic azarũ debet fubtilifsimè puluerifari: vt magis fit prouocatiuum quam folutiuum.

Centauræ	
yringorum	Balauftiæ
Cymarum myrti	
Pfidiæ	
Romei	Squillæ
Carpobalfami	
Anifi	Gith
Iufquiami	Fœniculi
Cimini	Cardamomi
Sizelei	Tefapei
Amei	Cinoni
Leuiftici	Seminis rutæ
Miconis	Apij
Dauci	Orminum
Macropiperis	Ozimi
Amomi an.ʒ.i.	
Acori	ylafeos
Caffami	Filix
Zuccorariæ	
Cathanenfis an.℈.ij.	
Balfami	Cinamomi
Croci	Cofti
Squinanti	Zinziberis
Folij	Terebentine
Myrrhæ	Olibani
Caffiæ	Agarici
Celticæ	Reupontici
yrei	c Azari
Diptami	Praffij
Interioris coloquintidæ	
Sticados	Arthemefiæ
Calementi	Scordei
Silphij	camepitheos
Melano piperis	
Leucopiperis	
Ozimi	
Seminis petrofelini	
Anagodam	
Malabaftri	
cardami	
Penthaphilon an.℈.i.	

Dannoti tertiam partem ℈. vnius
Vini fortiffimi & vetuftiffimi. ℥.i.
Mellis quod fufficit.

a Musa ænea D. N.
℞. Piperis albi gra. xvij.
Thuris masculi
Gentiane Myrrhæ
Iusquiami an. ʒ. vi.
Opij ʒ. iiii.
Croci. ʒ. iii., minus gra. vii.
Euforbij
Mandragoræ
Aristologiæ longe an. ʒ. i. ℈. i.
Mellis quod sufficit.
Alia. D. M.
℞. Castorei Myrrhæ
Opij Piperis
Macropiperis
Galbani Costi
Cinamomi
Fu Meu
Dauci Azarij
Croci an. partes equales.
Confice cum melle dispumato.
b Micleta D. N.
℞. Myrabalonorum citrinorum
Indorum
Kebulorum mundatorum & assatorum an. ʒ. ii. ß.
Cimini Anisi
Maratri Ameos
Carui an. ʒ i. ß.
Belliricorum
Emblicorum assatorum an. ʒ. ii.
Nasturcij torrefacti. ʒ. ii. ß.
c Infusa in aceto die ac nocte postea assata puluerisentur, tunc adde.
Spodij Balaustiæ
Masticis Gummi arabici
Sumach an. ʒ. i. gra. xv.
Fricentur omnia cum oleo ros. & distemperentur cum syrupo myrtino.
Glosa notanda.
Hic ly omnia non distribuit pro generibus singulorum, sed pro singulis generum ita quod solum distribuit pro myrobolanis, nasturcio, cimino, maratro, aniso, & carui, illa enim debent cum oleo rosarum fricari, cætera vero debent per se puluerisari, & omnia postea simul confici cum syrupo myrtino. Platea.
d Miua simplex. D. M.
Succi citoniorum ℔. c.
Ponantur in vase lapideo mundo & bulliant cum facilitate auferendo omni hora spumam eius vsque ad consumptionem medietatis ipsius, deinde coletur & dimittatur residere per horas iiij. & proiiciatur super ipsum vini antiqui ℔. lx. Deinde coquatur super prunas donec inspissentur. Quidam faciunt cum speciebus & quidam sine & quidam cum melle, & quidam sine & aromatisa si vis vt dicetur in miua aromatica.
e Miua aromatica D. N.
℞. Succi citoniorum acetosorum ℔. xx.
Vini antiqui ℔. x.
Coque cum facilitate donec eius tertia pars consumatur, spumam semper auferendo. Deinde coletur, & dimittatur residere vt clarescat. Et proiice super illud mellis dispumati ℔. vi. iterum bullias auferendo spumam eius & proiiciantur desuper species alephanginæ ligatæ in panno suspenso super illud. Et sunt propriæ.
Cinamomi electi
Heyl an. ʒ. iii.
Gariofilo. ʒ. ii.
Zinziberis
Masticis an. ℥. i. ß.
Croci. ʒ. ii.
Ligni aloes
Macis an. ʒ. i ß.
Hæc omnia præter crocum terétur contritione grossa & suspen-

a *Musa ænea nõ est in vsu nec preparatum reperitur secũdũ quãcumque harum descriptionum.*

b *Micleta est vsualis, & vbiq, præparata reperitur.*

c *Notat hic Platearius quod ista non debent in fundi in copia aceti sed solũ debent aspergi vt humectantur.*

d *Miua simplex est in vsu & vbique præparata reperitur.*

e *Non est in vsu nec præparata reperitur.*

a
Miua acetosa non est in vsu nec præparatū reperitur secundum quamcunque harum descriptionum.
b
Eodē modo fiūt mel buglossatū & mel aliquikil, idest anthosatū, sed in melle aliquikil, sūt qui ponunt species alephanginas. Mes. in litera.
c
Mel anacardi est in vsu pro quanto intrat alias cōfectiones alias non præparatur
d
Mel passularum est in vsu pro quanto ingreditur alias cōfectiones, & hac de causa preparatur alias raro.
e
Mel myrtinū eodē modo describitur a Nicolao in diacodiō, etiā ingreditur alias cōpositiōes. f Mel emblicorū est in vsu & ingreditur alias compositiones.

datur in panno sicut diximus omni hora fricando illud supra medicamē donec fiat ei spissitudo, deinde aromatisetur.
Cum musci ℥.i.
Galiæ ℥.ii.
Et aliqui faciunt sine speciebus, & sunt qui loco melli ponunt zuccarum, & proprie quādo oportet, & faciunt cum speciebus & sine illis.

a Miua acetosa. D. M.

℞. Succi citoniorum ℔.lx. Decoque vsque ad cōsumptionem medietatis, deinde funde super eum.
Aceti boni & albi ℔.lx.
Et fiat sicut in aliis dictum est.

Aliter six ex D. eiusdem. M.

℞. Succi citoniorum acetosorum ℔.lx.
Proiice super ipsum mentę siccę.
Foliorum citri an. ℥.viii.
Foliorum rosſ. ℥.iii.
Bulliant ad medium, deinde colentur & funde super ipsum vini antiqui albi ℔.xxv. Deinde compleatur decoctio eius sicut in aliis supradictū est cum speciebus aut sine. Et sunt qui faciunt cum vino, & quidam cum aceto. Et quidam cum vtrisque.

Miua acetosa de succis fructuum. D. M.

℞. Succi citoniorum qui iam decoctus sit vsque ad medium ℔.ii.
Succi malorum montanorum.
Succi pirorū agrestium decoctorū vsque ad medium. an. ℔.i.
Vini antiqui ℔.ii.
Coque sicut dictum est in aliis supra descriptis cum speciebus aut sine.

b Mel rosſ. D. M.

℞. rosſ. rubearum preparatum vt in conserua ipsarum inferius dicetur in litera. 3. Et sūt eius partes ij.
Mellis boni partes vj.
Coquantur cum facilitate sicut oportet. Et sunt qui ponunt mellis & succi rosſ. partes æquales, & non ponunt ex foliis aliquid omnino. Et sunt qui ponunt folij rosſ. partem scilicet.
Succi partem i.ß.
Mellis partes iii.

c Mel anacardi. D. azaranij in ℔. suo de preparatione medicinarū, siue in seruitore.

Accipe anacardos & aufer pedem eorum scilicet id quod adhæret ramo eorum, & pone in olla munda cum aqua & bulli quousque super faciem videas natare sicut mel, quod colliges cum cocleari paulatim quosque nihil remaneat de eo super conaquam.
Quod repone & custodi.

d Mel passularum. D. Io. mat. in filio suo de lepra.

Accipe passulas mundas quas infunde per diem & noctem in aqua calida. Deinde fiat decoctio earū sufficiens & cum bona expressione coletur, & colature iterum ponantur ad ignem lentum & tantum bulliat quod veniat ad spissitudinem mellis.

e Mel myrtinum. D. Gal. in antidotario minori.

Accipe mellis partes ii. Succi myrti partem. i. Coque cum facilitate sicut oportet.

f Mel emblicorum.

Est mel illud vbi conditi fuerunt emblici & reseruati.

Additio super litera M.

Metridatū Auicen. ex descriptione communi.

℞. Myrrhæ	Croci
Agarici albi	Zinziberis

Cinamomi
Dragaganti an. ℥. x.
Spicæ nardi Olibani
Nasturcij Squinanti
Xilobalsami
Sticados
Sizeleos Costi
Camepitheos
Galbani Terebenthinę
Macropiperis
Ypoquistidos
Castor ei
Folij Storacis calamitę
Oppoponacis an. ℥. viii.
Casieligneę
Leucopiperis
Melanopiperis
Hermodactylorum
Polij Scordeon
Dauci Melliloti
Gentianę Olei balsami
Carpobalsami
Trociscorum chochion an. ℥. vii.
Bdellij Rutę an. ℥. ii.
Amoniaci Spicę romanę
Masticis Gummi arabici
Petrosilij
Cordumeni
Seminis fœniculi an. ℥. v.
Anisi Acori
Meu Serapini
Azari an. ℥. iii.
Opij Ros. rub.
Pulegij ceruini an. ℥. v.
Fu Acatię
Amblici stincorum
Semi. iuniperi an. ℥. iiii. ß.
Vini odoriferi antiqui in quo infundantur ea quę oportet infundi. q. s.

Mellis dispumati q. s. & misceātur, & reseruentur, & administra post vi. menses.

Summa medicinarū pręter mel & vinum sunt numero lvi.

De modo construendi metridatū dicetur inferius cum fiet mentio de tyriaca.

Errores qui in metridati cōstructione communiter committuntur sont tres.

Primus est quod in ipso non ponitur terebenthina, sed resina laricis que notabiliter differt a terebenthina.

Secundus error est quod in metridati cōstrustione non ponitur balsamum, sed aliqui ponunt oleum balsaminum quod maximè differt à balsamo.

Nonnulli verò ponūnt loco balsami oleum lautinum, quod etiam a vero balsamo multum differt.

Tertius error qui in metridati cōstructione communiter committitur est, quod in ipsa ponitur plus de melle quam debeat poni, quia Halyabas vult pro qualibet ℔. mellis debere poni ℥. iiii. specierum, & tamen communiter non ponūtur nisi duæ vel tres ad plus. Hac cōfectione metridati vtuntur nōnulli. Alij verò confectione posita a Nicolao. Hanc tamen describunt Heliabas, Ioannes serapio, Constantinus & Rasis.

Mel anacardinum faciendi alius modus præter alium suprascriptū.

Tere anacardos & pone eos in aceto, & dimitte sic diebus viii. & coque eos lento igne, & renoua acetum ad duas partes, quæ colatę cum linteo pone fecem in medicina loco anacardi, & cum aceto pone tantumdem mellis & coque hæc simul vsque ad spissitudinem & hoc erit mel anacardinum quod intrat in electuario de anacardiis, & aliis confectionibus.

Finitur particula duodecima.

Decima tertia particula secundi libri incipit.

SEquitur in hac decimatertia particula de litera N: que ad litera M. immediatè subsequitur in ordine minoris alphabeti. Erit autem in hac particula recepta vnica.

a Non est in vsu nec praeparatũ reperitur.

a Nefrocartaticon. D. N.
℞. Lapidis lincis ʒ.ii.gra.xv.
Croci orientalis.ʒ.i.gra.xviii.
Zinziberis Euforbij.
Myrrhæ Olibani
Vesicæ apri
Lapidis in epate vel in vesica porci inuenti.
Cimini Iusquiami
Macedonici
Seminis citri an.ʒ.i.gra.vi.
Nardi Squinanti
Costi Pirhetri
Casieligneæ Reupontici
Prassij Elemni
Sansucci Gliconis
Rorismarini Gentianæ
Saxifragiæ Gummi hederæ
Crispularum
Baccharum diafinidis
Piperis nigri Piperis albi
Seminis rutæ
Seminis iuniperi an.ʒ.ß.gra.iiii.
Balsami Storacis calamitæ
Sanguinis hyrci
Strucij Acori
Azari Feu
Meu Aristologiæ longæ
Aristologiæ rotundæ
Bethonicæ Fisalidos
Dauci Petroselini.
Semis erucæ an.gra.ij.
Semis vricæ,℈.ß.gra.ii.ß.
Succi sparagiet.
Brusci an.gra.v.& ß.
Mellis quod sufficit.
Finitur particula decima tertia.

Quartadecima particula secundi libri incipit.

SEquitur de litera O. quæ ad literam N. immediatè subsequitur in ordine minoris alphabeti. Erunt autem in hac particula receptæ sequentes.

Opiũ cuius duæ ponuntur ℞ ptæ.
Oppopira. D. N.
Oximel D. N.
Oximel simplex. D. N.
Oximel compositum. D. N.
Oximel aromaticum. D. N.
Oxizaccara simplex. D. N.
Oxiccara composita. D. N.
Oleũ de amygdalis dulcibus cuius duæ ponuntur receptæ.
Oleum de amygda. amaris
Oleum de chrisomilis
Oleum de persicis
Oleum nucum
Oleum de auelanis
Oleum de ben
Oleum de kerua
Oleum de carthamo
Oleum de nuce indica
Oleum de cerasis
Oleum amaleb
Oleum de granis citri
Oleum de fisticis
Oleum de pineis.
Hęc quatuordecim olea ex descriptionibus Mesue scripta sunt in margine super oleo rosarum.
Oleum laurinum cuius duæ ponũtur receptæ, vna textualis & alias in margine.
Oleum balsamum cuius tres ponuntur receptæ.
Oleum de sizamo cuius duæ ponuntur receptæ.
Oleum de semine lini.
Oleum de granis papaueris
Oleum de semine lactucæ.

Istorum trium oleorum vltimorũ receptæ ponuntur in margine super prima recepta olei de sizamo.
Oleum de semine cucurbitę cuius receptam vide super secunda ℞ta olei de sizamo.
Oleum nardinum cuius quatuor ponuntur receptæ.
Oleum de costo, cuius duæ ponũtur receptæ.
Oleum de sansucco D. M. cuius recepta est eadẽ cũ oleo de costo ideo notata est in margine super recepta olei de costo.
Oleum de cinamomo D. N.
Oleum de auro.
Oleum de argento.
Et alia olea quæ fiunt ex lapidibus vt chrystallo & ex lignis. Istorum receptæ sunt notatæ in margine super recepta olei de cinamomo.
Oleum de piperis D. M.
Oleum puleginum D. N.
Oleum de enula, cuius recepta notata est in margine super recepta olei pulegini D. N. Aliam tamen postea immediatè videas in textu.
Oleum rutaceum cuius tres ponũtur receptæ, quarum duæ sunt textuales & alia notatur in margine,
Oleum de aneto, cuius duæ ponũtur receptę vna est textualis & alia notatur in margine.
Oleum de camomilla, cuius duæ ponuntur receptæ vna est textualis & alia notatur in margine.
Oleum de keyri, cuius recepta notatur in margine super recepta olei de camomilla aut saltẽ in quadam glosula notanda quę quasi videtur esse textualis.
Oleum de melliloto ibidem.
Oleum mirtinum, cuius duę ponuntur receptę vna textualis & alia notatur in margine.
Oleum de lilio cuius duę ponuntur receptæ.
Oleum yrinum D. M.
Oleum ros. cuius quatuor ponuntur receptę.
Oleum viola.
Oleum sambucinum in alio sambucinum.
Oleum de floribus papaueris.
Oleum de lactuca
Oleum nenufare
Oleum de cucurbita. Quorum sex oleorũ receptæ notatę sunt in margine super recepta olei ros.
Oleum de citoniis D. M.
Oleum de sansucco, cuius recepta notatur super oleo de citoniis.
Oleum mandragoratũ, cuius duæ ponuntur receptę.
Oleum de mastice, cuius tres ponuntur receptę.
Oleum de storace, cuius duæ ponuntur receptę.
Oleum de laudano D. N.
Oleum picis D. A.
Oleum muscelinum D. N.
Oleum de castoreo D. N.
Oleum de euforbio, cuius duę ponuntur receptę.
Oleum vulpinum D. M.
Oleum de lateribus ex descriptionibus Nicolai Mesue.
Oleum de croco D. M.
Oleum de tartaro D. N.
Oleũ de cucumere asinino, cuius duæ ponuntur receptę.
Oleum de mez erion D.N.
Oleum oleandri D.N.
Oleum de ase quod est oleum sercinum cuius duę ponuntur ℞ptę.
Oleum de alkanna D.M.
Oleũ de pomis citrãgulorũ D. M.
Oleum de ouis cuius duæ ponuntur receptę.
Oleum sinapinum D.N.

Oleum de iun:pero. D. M.

Oleum scorpionũ, cuius duæ ponuntur receptæ.

Opium de Azaru:j in libro qui dicitur seruitor.

a Opium est in vsu & præparatur in mõte pessulano, sed credo quod nõ sit bonũ eligendũ est opium thebaicũ propter lationẽ corporũ superiorũ ibi esse conuenientiorem & aliqui preparãt secũdum primã descriptionẽ & quidam secundũ secũdã, prima tamẽ est cõuenientior.

a Venias ad papauera nigra quæ sunt completæ maturitatis postquam desiccata sunt arore qui cecidit supra ea in mane, & scindatur cutis eorum parum cum facilitate, ita quod nõ profundetur nec transfigatur cutis eorum sed superficies tantum inscindatur, quoniam lac ingrederetur concauitatem & non posset postea colligi. Deinde rade papauera circunquaque ex omni parte eius. Et incipe abrasionem tuam a summitate capitis papaueris, & extrahe vsque ad finem scisuræ quam fecisti directæ, & caueat rasor ne radat de cute eius cum lacte & collige lac cũ digito & pone in vasculo vitreo. Deinde expecta per tempus aliquot, & reuertere iterum ad papaueris primã quoniam inuenies per scissuras quas fecisti iterũ lac egressum quòd iterũ collige modo supradicto, & tandiu facias quãdiu aliquid de lacte egredietur, & si vides aliquid egredi secunda die & tertia collige, & deinde misce simul totum quod collegisti, & reconde in loco mundo donec coaguletur vt possis ex eo facere trociscos & fac & vsui reserua.

Aliter sic ex D. eiusdem.

Accipe capita papaueris nigri & folia eorum & tere bene & extrahe succum eorum cum strictorio aut aliter & tere succum illum assiduè donec coaguletur taliter quod possint inde fieri trocisci, & fac & serua.

b Oppopira D. N.

b Non est in vsu nec præparata reperitur.

℞. Opij thebaici ʒ.ii.℈.i.gra. iiii.

Cinamomi — Gariofilorum
Nardi — Croci
Galangæ — Costi
Zedoarij — Zinziberis
Xilobalsami — Reupontici
Pirhetri — Coralli
Dragagan. — Myrrhæ
Castorei — Oppoponaci
Piperis nigri
Piperis albi
Piperis longi an.ʒ.ii.gra.vi.
Rasuræ eboris — Lilifagi
Herbæ paralysis an.ʒ.i.gra.xiii.
c Balsami — Musci
Ligni aloes
Squinanti
Casieligneæ
Storacis calamitæ
Masticis — Confitæ rubeæ
Galbani — Serapini
Plantæ assefœditæ
Melliloti
Vtriusque aristologiæ
Draguntεæ
d Azari — Ellebori nigri
Meu — Peoniæ
Rafani — Peucedani
Acori — Bethonicæ
Mandragoræ — Gentianæ
Camedreos — Pulegi
Centaureæ maioris
Centaureæ minoris
Celticæ — Absinthij
Proserpinatæ — Bractei
Capilli veneris — Sponsæ solis
Ypericon — Millefolij
Vicetoxici — Prassij
Pigami — Calamenti
Radicis iusquiami
Cardamomi — Carpobalsami
Anisi — Leuistici
Lupini — Polinis
Orobi — Alexandrini
Baccarum lauri — Maratri

c In alio casiesistu. sed debet exponi i. casieli. vt sepius notauimus & expressimus in acharistion.

d Hic azarum debet tamen puluerisari quòd repat ad vias vrinæ.

Sileris an. ℈.i. gra. xviij.
Mellis quod sufficit.

a Oximel D.N.

℞. Prunorum damascenorum siccorum ℔.ii. coque in ℔.v. aquę vsque ad medietatẽ postea ab aqua extrahantur & apponantur in cribro, & cathino supposito tandiu manibus fricentur donec tota pulpa exeat. Et in aqua in qua cocta sunt pruna bulliat ℥.ß. violarum. Postea ex hac decoctione fiat syrupus non ad plenũ coctus cum ℔.ii.ß. zuccarę & addita pulpa prunorũ buliat ad spissitudinẽ. Et postea addãtur thamarindorũ ℥.iiii. casiefistulæ mundatæ & dissolute cum aqua rosarũ, vel cum prædicta decoctione, & per cassiã colatæ ℥.ii. Et colatura ista casiefistulæ ponatur cum prædicto syrupo & cùm ceperit inspissari ponantur succi granatorum ℥. viii. Et decoque quousque perueniat ad perfectam decoctionem agitando semper cũ spatula, & deposito ab igne, adde puluerem harum specierum.

℞. Sandali albi
Sandali rubei
Spodij an. ʒ. iii.
Seminis portulacæ ʒ. vi.
Ros.
Dragaganti an. ʒ. ij.

Si laxatiuum facere volueris in vnaquaque libra, pone de scamonea puluerisata ʒ. vii. tunc scilicet quãdo ab igne deponitur. Eodem modo faciendum est, vt de diaprunis.

Glosa notanda.

Credo quòd sufficeret apponere de scamonea ℥.ß. pro ℔. confectionis, vt ipse fecit in diacitoniten, & sic intrab.t in ℥.i. confectionis ℈. vnus diagredij.

b Oximel simplex D.N.

℞. Mellis dispumati ℔.i.
Aceti fortissimi ℔.i.ß.
In quo bulliant
Rad. feniculi ℥.ii.
Rad. rafani ℥.i.ß.

Bulliant vsque ad tertiam partem. Deinde colentur, & colaturæ addatur supradictum mel in stannato vase, & iterum bulliant lento igne, semper cum spatula agitando vsque ad aceti consumptionẽ.

Glosa notanda.

Istud oximel quod hic describit Nicolaus non est propriè oximel simplex, imò potius debet dici oximel compositum, imò si vis facere simplex oportet vt ab eo remoueas radicem fœniculi & rafani, & sit tantum in eo mel aqua & acetum, & ita præparatur communiter & vbique terrarum. De proportione tamen eorum in medicamine dicit Auicenna in v. can. quò debet proportionari ex parte aceti & melius secundum gustum vtentis, ita quòd plus aut minus debes ponere de aceto aut de melle secundum quod vtenti aut patienti videbitur ad gustum delectabilius. Modus tamen com munis secundum quem præparatur communiter de intentione Mesue, & Auicen. vbi supra est, quòd accipiantur mellis boni partes ij. aceti pars vna aquę fontis partes iiij. Et debent primo simul decoqui mel & aqua, & dispumari, ita quòd nõ permittatur crescere spuma desuper. Postea ponatur acetum & decoquatur ad perfectionẽ, & dicit Auicen. quòd tantũ debent decoqui quòd hæc tria, scilicet acetum, mel & aqua benè sint permixta & nõ remaneat ace-

a *Oximel nõ est in vsu nec præparatũ reperitur, quia vtũtur diaprunis, quòd cõuenit cum oxi in virtute, imò eorum est eadẽ recepta omnino prætérquam quod in diapruno ponitur reubarbarũ quòd non ponitur in oxi. Se. ʒ. dulcium & debet poni surcus iste illi co. cum extractus fuerit quia seruari nõ potest vt not. Pla. in isto passu.*

b *Secundum præsentẽ descriptionem non præparatur, sed secundum quã descriptionẽ præparatur vide as in glosa notanda in fine receptæ.*

tum crudum, & quanto mel magis spumat tãto est deterius, & tanto longiori & perfectiori indiget decoctione.

a Oximel diureticum siue compositum D. N.

a Non est in vsu nec præparatum reperitur.

℞. Radicum apij
Petro
Corticis radicis sambuci
Rafani Enulæ
Yreos.an. ℔.i.
Fœniculi Brusci
Sparagi
Graminis.an. ℔.iii.

Confice sic, radices in aceto albo fortissimo tribus diebus infunde postea parum simul bullire desine vsque ad factam spissitudinem.

Aliter sic ex D. M.

Accipe corticis radicis apij, & fœniculi.an.℥.i. Mundentur cortices & conterantur, & proiiciantur super eas in vase lapido aceti boni antiqui & albi ℔.x. aquę ℔.xx. & dimittantur per diem & noctem. Deinde coquantur donec eius tertia pars consumatur deinde coletur & proiiciatur super ipsum mel lis medietas eius, & coquatur com facilitate vsque ad perfectam decoctionem syrupi, continuè auferendo spumam.

b Cõmuniter inuenitur preparatũ secũdũ præsentem descriptionem & magis communius secundũ sequentem.

b Aliter sic, & est descriptio famosa quę communiter pręparatur.

℞. Corticum radicum apij
Fœniculi.an. ℔.i.
Petroselini Brusci
Sparagi.an. ℥.ii.
Seminis apij
Seminis fœnugræci.an.ʒ.j.

c Non est in vsu nec præparatum reperitur.

Decoquantur prædictę radices & semina in ℔.xii. aquę, & in ℔.j. aceti vsque quo redeant ad medietatem aut modicum plus, deinde cum melle quãtum sufficit fiat syrupus qui decoquatur tandiu donec suam perfectam habeat decoctionem.

d Hoc est vsuale & præparatum reperitur.

Glosa notanda.

Notat Christoforus Georgius q̃ iste communis modus construendi hunc syrupum. Quidam tamen (dicit ipse) loco seminum suprascriptorum ponunt.℥.i. ß.rad.rafani, sed sic rarissimè pręparatur. Alij nec ponunt semina nec rafanum, & iste modus est communio, & alij addunt aut minuunt secundum quod putant melius: quocunque tamẽ modo vocatur oximel compositum, quòd adhuc dupliciter solet construi, scilicet cum aceto & sine aceto, quando cõstruitur cum aceto vocatur oximel compositum, sed quando construitur sine aceto vocatur syrupus de radicibus, & per totam Italiam vocatur syrupus de radicibus sine aceto. Et vtroque modo penes apothecarios communiter præparatum reperitur.

c Oximel aromaticum D. N.

℞. Rad. apij
Fœniculi Petro
Squinanti an.℥.ii.
Seminis anisi Fœniculi
Apij an.ʒ.i
Spicę Masticis
Casiæ Azari
Calamenti agrestis
Calamenti domestici
Seminis petro
Dauci an.ʒ.vi.
Gariofilorum Cardamomi
Zinziberis an.ʒ.iii.

Ista omnia in x. ℔. aquę & vi. aceti decoque vsque ad medietatẽ & totidem mellis apponatur.

d Oximel squilliticum D. M.

℞. Mellis dispumati ℔.iij.

Aceti

Aceti squilitici.℔.ij.
Coquatur & dispumetur & perficiatur decoctio eius, vt dictum est in oximelle simplici.

a Oximel squilliticum compositum D. eiusdem.

Fit sicut oximel compositum sed pro acete communi ponitur acetum squilliticum.

Oximel squilliticum democriti quod scribit Mesue.

♃. origani
Hyssopi sicce
Alhasce keysim
Cordumeni Sticados an. ℥.v.

Coquantur in ℔. iij. aquæ vsquequo deueniat ad ℔. i. proiice desuper.

Mellis ℔.ij.
Mellis passulati ℔.ß.
Succi alfessera ℥.v.
Aceti squillitici ℔.i.ß.

Auferatur spuma eius omni hora, & coquatur sicut diximus in oximelle.

Glosa notanda.

Multæ sunt aliæ descriptiones oximellis, quas vide in litera. S. vbi secaniabin nominantur & licet ita similiter istæ, quia non est communis vsus ita appellari, sed communiori nomine appellantur oximel ideo hic illas inserui.

b Oxizaccara simplex. D.N.

♃. zuccaræ ℔.j.
Succi malorum granatorum acetosorum ℥. viij.
Aceti ℥.iiij.

Pone in istanato vase super ignem & tandiu bulliant cum spatula agitando semper donec ad quantitatem zuc. redeat, & in pixide possit deportari ad modum electuarij.

c Oxizaccara composita. D.N.

♃. Capillorum veneris recentium
Scolopendriæ Ceterac
Pollitrici Epaticæ
Violarum Fæniculi
Brusci Sparagi
Graminis an ℔.i.

Confice sic, in succo malorum granatorum acetosorum herbas & radices infunde per tres dies, quarta die modicum bullire desine & cola cum depressione fortissima. Postea adde zuc. quod sufficit, coque ad perfectam spissitudinem.

d Oleum de amygdalis dulcibus D.M.

♃. Ex amygdalis mundis ab vtraque cortice par tem aliquam & tere contritione vltima, & fac pastones ex eis, & dimitte in loco calido per spacium quinque horarum. Iterum tere & pone in zaphali i. in torculari & exprime & manabit oleum. Si autem in vase duplici per spacium coxeris, deinde expresseris in torculari manabit abundantius, aut si amygdalis tritis sacellos impleueris & sub cinere calido aut arena calida inter pannos sepelias, postea exprimas, & abundanter emanabit.

e Aliter sic. D. eiusdem.

Malaxentur manibus in tina sicut malaxatur pasta & sit domus in qua malaxatur calida, & infundatur desuper aqua calida parum & sit pila decliuis, vt ibi maneat oleum, & dum sic expresseris abundabit.

a Non est in vsu nec præparatum reperitur.

b Oxizaccara simplex est in vsu & vbique præparata reperitur secundum præsentem descriptionē Melius ad modum syrupi.

c Oxizaccara composita est in vsu & generaliter vbique præparata reperitur secundum sequētem descriptionem.

d Oleum de amygdalis dulcibus est multum in vsu & vbique præparatum reperitur & quidam faciunt secundum præsentem descriptionem, & quidam secundum sequētem & similiter oleum de amydalis amaris est in vsu, & vbique præparatum reperitur.

e Istis modis fiunt olea de amygdalis amaris, de chrisomil., de persicis, nucum, de auellanis, de ben, de [illegible] de carthamo, de nuce indica, de cerass., de amaleh, de granis citri, de fisticis, de pineis Mes. in litera eodem modo fere describit Mes. iō. hic non ponitur eius recepta, & est in vsu.

a *Isto modo fiunt olea de stinco de granis viridibus Mes. in litera.*

b *Hoc modo fiunt olea de semine lini, de granis papaueris, de semine lactucæ præterquã non oportet vt excorietur semen lini Mes. in litera.*

c *Hoc modo fit oleum de semine cucurbitæ Mes. in litera.*

d *Oleũ nardinum est multum in vsu & vbique præparatũ reperitur, non tamen secundum præsentem descriptionem, sed secundum sequentem quæ est. Mes.*

e *In alio casiesistu, sed debet exponi. casisfi. vt sæpius notauimus & expressimus in acharistion.*

Glosa notanda.

Hæc omnia olea quæ hic supra nominantur in margine raro habentur in vsu præterquam oleum de amygdalis amaris, rarissiméque reperiuntur præparata.

Oleum laurinum D.N.

℞. baccarum lauri electarum & maturarum, & contritarum in aqua diu coquatur & colentur. Cumque infrigidatum fuerit illud pingue quod supernatat colligatur.

Oleum de balsamo D.M.

Fit ex planta longitudinis cubiti vnius aut duorum ad plus similis rutæ agrestis, cortici cuius si acciderit scarificatio aut scarpellatio ex parte ortus solis, fluunt sicut lacrymæ pinguedinis.

a Aliter sic ex D. eiusdem.

Accipe palmites plantæ in principio veris, & tere in pila & coque in aqua & exprime in torculari.

Aliter sic ex D. eiusdem.

Tere palmites, & funde super eos oleum antiquum, & pone in sole diebus quadraginta. Deinde coque in duplici vase, & iterum innouentur in eo alii palmites, & ita tertio deinde coletur & repone.

b Oleum de sizamo D.M.

Mundetur sizamus ab omnibus immunditiis deinde roretur super ipsum aqua cum sale pauco & cõfricetur manibus. Iterumque roretur donec madefiat. Postea expandatur vt exiccetur deinde assetur assatione modica & ponatur in sacculo panni asperi & fricetur multum donec excorticetur, deinde mundetur à corticibus & molatur & trahatur oleum sicut oleũ de amygdalis.

Glosa notanda.

c Hæc omnia olea tam notata in margine quàm oleum de sizamo raro habentur in vsu præterquam oleum de sizamo quo præparatur quia ingreditur alias confectiones alias raro vtimur eo.

Aliter ex D. eiusdem.

Quandoque trahitur oleum præterquam quod excorticetur. Et eius operatio est vt assetur primo sizamus, deinde molatur & trahatur oleum vt dictum est.

d Oleum nardinum D.N.

℞. Olei hispanici ℥. lxxv.

Aspalti | Myrrhæ
Nigellæ viridis
Spicæ an. ℥. vi.
Xilobalsami
Gariofilorum
Ciperi
Squinanti
Aristologiæ longæ
Enulæ campanæ an. ℥. iij.
Balsami | Cinamomi
Calami aromatici
Folii | Carpobalsami
Cassami
Cardamomi an. ℥. ii.
Nucis muscatæ
Storacis | Costi
e Casieligneæ
Laudani
Fu | Azari
Thamarisci
Masticis | Fraxini
Fructus iuniperi
Mente
Syriacæ siccæ an, ℥. ß.

Confice sic aspaltum, myrrham, enulam, fu, azarum, carpobalsamũ, xilobalsamum, thamariscum, particulariter contusa in aqua vel vino die & nocte infusa oleo immisce, & tandiu coque donec aqua consumatur & cum paruo igne vt

oleum non ardeat. Cumque infrigidatum fuerit die vna studiose cola & fœces proice. Deinde cyperum, squinantum, aristologiam, cassamæm, costum, galbanū cardamomum, folium, thus, nigellam, calamum, casiam, semotim cō tusa, & in vino tribus diebus infusa vt aliqua pars decocta est, similiter decoque & oleo bene colato feces proiice & tunc spicam Gariofillos, Cinamomum, nucem muscatam, storacem & costum trita & in puluerem subtilissimum redacta in vini optimi mina vna per biduum infunde, & superiori disciplina cum oleo ad vini consumptionem decoque & colatum ab igne depone. Et in parte ipsius olei laudanum & masticem contusa cum balsamo medicamini supermisce, & ad lenes prunas aliquantulum bullire desine & cum spatula sine intermissione agitando omnia commisce, & sic ab igne depositum obtura ne iocundissimus odor foris euaporet.

Aliud D. M.

a ♃. Spicæ aromaticæ ℥.iij.
Vini
Olei sizamini lib.i.ß.
Aquæ.an.℥.ii. ß.

Decoquatur in vase duplici lento igne quasi per horas quatuor & frequenter moueatur omni hora.

Aliter sic ex.D.eiusdem Mes.

b ♃. Spicæ inde ℥.iij.
Sansuci ℥.ij.
Xiloaloes
Enulæ
Folij indi
Calami aromatici
Foliorum lauri
Ciperi
Squinanti
cordumeni.an.℥.i.ß.

Proiiciantur super ea priusquam fuerit contrita
Vini
Aquæ fontis an. quod sufficit
Olei sizamini.℔.iiii.

Deinde fac sicut primum & coque horis sex & agitetur omni hora.

Aliter sic ex D. eiusdem Mesue.

c ♃. Spicæ indæ ℥.iiii.
Storacis
Gariofilorum an, ℥.iij.
Nucis muscatæ ℥.v.
Olei balsami. ℥.vi.

Fiat sicut illud & coquatur quinque horis.

d Oleum de costo D.N.

♃. succi oleandri ℔.i.
costi ℥.i.
Piperis
Pirhetri
Euforbii.an.ʒ.iii.
Olei de lilio ℔.i.
Vini odoriferi quart.i.
coque omnia simili

Aliud D. eiusdem.

e ♃. costi ʒ.x.
f Casie. ʒ. vi.

Mitte in vino die vna olei sizami ℔.ii.ß.

Fiat inde oleum coquendo supple omnia simul ad vini consumptionem.

g Aliud D.M.

♃. Costi amari ʒ.ii.
Casiæ ℥.i.
Extremitatum sansuci ℥.viij.

Vini odoriferi quod sufficit ad infundendum noctibus duabus.

Olei sizamini ℔.iij.

Decoque sicut oleum nardinum.

h Oleum de cinamomo. D. N.

a Communiter præparatur secundum hanc descriptionē

b Communiter non præparatur hoc oleum secundū præsentem descriptionem, sed secundū præcedētem

c Hoc oleū communiter præparatur secundum primā descriptio. Mes. supra dictam.

d Oleum de de costo cōmuniter nō preparatur secundum descriptionem. Nicolai sed secundum descriptionē. Me.

e Non sic præparatum reperitur.

f In alio casi. fistu. sed debet exponi i. casieli. vt sæpius notauimus & expressimus in acharifton.

g Hoc oleum communiter præparatur secundum præsentem descriptionem h Oleum de cinamomo non est in vsu, nec præparatum reperitur. Hoc modo potest fieri oleum de auro & argento lignis & lapidibus: preterquam ex crystallo. Nicolaus in litera

Ponatur cinamomum in vase subtus peforato & superius obtuso, prius tamen cum oleo aspergatur & aliud vas sub eo ponatur. Deinde ista duo vasa sub terra posita & aliqua terra tenaci bene conglutinentur & fiat ignis desuper, tunc vapor superius eleuabitur, & quia orificium est clausum inferius descendere cogetur, & iste vapor oleum dicitur.

a Oleum de piperibus non est in vsu nec præparatũ reperitur.

b Mes. facit sicut oleum de enula secundum tamen nullã harum descriptionũ nst in vsu nec preparatũ reperitur.

c Hoc modo fiunt olea de cinamomo de sauina, de pulegio Mes. quæ omnia recesserunt ab vsu, nec inueniuntur præparata.

d Oleum rutaceum facit Mesue, sicut oleum de citonis. Et communiter præparatur hoc oleum secũdum descriptionẽ quæ est Mesue & non secundum illam. N.

e Hoc oleum est multum in vsu & communiter prepara tur secundũ descriptionẽ Mes. facit autem Mes. sicut oleum de camomilla.

a Oleum de piperibus. D. M.

℞. Trion pipereon an. ℥. iij.
Kebulorum Bellericorum
Emblicorum
Indorum an. ʒ. v.
Radicis apij
Fœniculi an. ʒ. iij. ß.
Serapini Oppopanaci
Iusquiami albi an. ʒ. ii. ß.
Turbith albi ʒ. xij.
Zinziberis ʒ. iij.
Cauli recentis
Hasce humidæ
Foliorum rutæ humidæ an. M. i.

Decoquantur omnia post contritionem eorum cum aquæ ℔. xxiiii vsque ad tertiam partem. Deinde coletur & proiice desuper olei de kerua, eminas duas & coque vsque ad consumptionem aquæ.

Et aliqui addunt yreos ʒ. vi.
Capsiæ ʒ. ii. Anisi
Cordumeni an. ʒ. i. ß.
Calami aromati ʒ. ii. ß.
Spicæ indæ ʒ. i.
Expressionis alhasce i. thimi sextaria iii.

Et aliqui loco olei de kerua ponunt oleum yrinum, aut oleum de keyri, aut oleum de amigdal. amigdal. amaris, & ex omnibus partes conuenientes.

b Oleum puleginum D. N.

℞. Florum pulegij ℔. iiij.

In vase duplici cum oleo & aqua tantũ vt oleum non ardeat & satis bulliant. Cumque incipiant dimittere humores, ponantur sub pressorio, & sic fortiter expressi quicquid ex se dimiserint in vase vitreato collig & vsui reserua.

c Oleum de enula. D. M.

℞. Radicis enulæ contusæ.
Succi eius
Olei sizamini an. partes equales.
Vini odoriferi partem ß.

Fac sicut dicetur inferius in oleo de citonis.

Aliud ex D. eiusdem M.

Adde permixtioni prædictæ
Foliorum lauri Cordumeni
Spicæ indæ.
Calami aromatici. an. vi. partem vnius.

Et decoque sicut in allio.

d Oleum rutaceum D. N.

℞. olei. ℥. lxx.
Foliorum rutæ ℥. xxxiii.
Sansuci
Cimini an. ℥. vi. ß.

Confice sic herbæ & ciminum cõtusa semotim in oleo diebus quinque infundantur & in vase duplici coquantur & vsui reseruantur.

e Oleum anetinum. D. M.

℞. Olei communis ℥. xxxvi.
Florum aneti. ℥. xii.

Flos aneti tribus diebus infundatur in oleo. Quarta vero die lento igne modicum coquatur diligenter & extrahatur, & iterum decoctioni addantur florum aneti ℥. iii. & ad solem suspendatur & vsui diligenter reseruetur.

Oleum de camomilla. D. N.

℞. olei dulcis ℥. xxxvi.
Florum camomillæ in mense Iulij collecte, ℔. i.

Confice

Confice sic flos oleo immissus in diebus canicularibus in vase vitreo ad solem ponatur & vsui reseruetur. Glosa notanda. Mesue facit sicut oleum ros. præterquam oportet quod fiat cum oleo de oliuis completis, aut cum oleo de sizamo cum illis modis preparationum quas diximus & similiter oleum de melliloto. Et similiter oleum dekeiri & de sansucco quæ non sunt in vsu, præparatur tamen communiter oleum de camomilla secundum descriptionam Nicolai.

a Oleum mirtinum. D N.

℞. Olei ℔.v. Vini sextarium

Foliorum myrrhæ tenerrime

Crocei orientalis

Mentæ an.ʒ.x. Masticis

Acatiæ an.ʒ.viii.

Confice sic, folia myrtæ in pila sine intermissione contūdantur, & in vino die ac nocte infundantur. Alia vero die oleo immissa ad lenes prunas vsque ad cū sumptionē vini coquantur, & sic fortiter colentur. Ad vltimum vero puluis croci & aliorū supermittatur, iterumque lento igne tandiu bulliāt exagitando donec commisceātur optimè, & conditum vsui reserua.

b Oleum de lilio. D. N.

℞. Olei ℔.v. Liliorum ℔.i.

Ros. ℔.ß.

Masticis ℥.ii.

Croci.ʒ.ß. Crocus & mastix puluerisati simul cum oleo in fundantur in vase vitreo, & vas sit obtusum nouem diebus in sole suspensum, decimo die coquatur & colatum vsui reseruetur.

Aliud. D.M. ℞. Florum liliorū. ℥.xii. Masticis

Calami aromatici Costi

Carpobalsami an ℥.i.

Gariofilorum an.℥.ß.

Croci ʒ.iii.

Omnia præter folia liliorum infundantur in aqua sufficienti, & dimittātur die ac nocte postea bulliant ebullitione vna aut duabus deinde proiice desuper olei sizamini, aut olei de oliuis completis ℔. iii. & pone in vase vitreo cum foliis, & dimitte in sole per dies xl.

c Oleum yrinum. D.M.

℞. Radicis yris quantitatem aliquam.

Foliorum eius tantundem aut duplum eius. Aquę decoctionis radicis eius quod sufficit: funde super ca oleum sizaminum, aut de oliuis maturis quātum oportet, & decoque in vase dupplici, deinde permuta rad & folia yris & fac vt dicetur de oleo ros.

d Oleum ros. D.M.

Accipe oleum de oliuis aut oleum sizaminum recens, lauetur cum aqua fontium lotionibus pluribus, deinde accipe foliorum rosarum rub recentium contusarum quantitatem sufficientem, & sepellias in oleo quod lauasti, & reconde in vase vitreo, & obtura orificium eius, & expone soli per dies septē deinde coque in vase duplici per horas tres, deinde fac permutationem foliorum rosarum & vtere aliis recētibus & dimitte per alios dies septem, deinde exerce coctio-

Mes. oleum violatum excepto quod debet fieri cum oleo rudij aut amygdalino aut sisamino & simili modo esset sit oleum sambucinum. Et similiter oleum de papauere & propriè ex floribus eius & capitibus papaueris & est illud quod est in vsu & quod præparatum reperitur, similiter oleum de lactuca, & similiter oleum de nenusfare & oleum de cucurbita excepto ex succo rasuræ cucurbitæ & floribus eius & oleo.

a Mes. facit sicut oleum de citoniis secundū quā descriptionem cōmuniter præparatur.

b Communiter non præparatur secundū presentem descriptionē. In aliomasticis ʒ. ij. sed credo quod debuit dicere ℥.ij & ita scripsi in textu. Credo etiam quod debuit dicere croci ℥.ß. & tu vide quia alias nō sufficeret pro tanta quātitate olei.

c Oleum yrineum generaliter habetur in vsu & vbique præparatum reperitur & dicit Sal. quòd flores yreos ad faciendum oleum yrinum debent colligi de mense aprilis & illo mense debet fieri oleum.

d Similibus modis facit

nem in eo ſicut feciſti prius, & fac denuo permutationem foliorum roſarum, & proiice ſuper illud aquæ infuſionis roſarum deſcriptæ in litera.I. ſicut quantitas olei, & ſtringe orificium vaſis, & dimitte in ſole per dies xl.

a Hoc ſecundo modo nõ præparatur oleum roſa.

Gloſa notanda.

Iſte primus modus eſt ille qui communiter habetur in vſu ſecundum quem communiter inuenitur præparatum, dicit tñ Iañ. quod omnes concordant quod oportet fieri ex oleo oliuarum non maturarum aut loco eius ex oleo amygdalarum dulcium, vſus tamen cõmunis tenet contrarium, forte propter carentiam eius in regione iſta & forte propter multitudinem ægritudinum currentium quæ non indigent ſtipticitate tanta. Et dicit Chriſtoforus Georgius ſuper iſto paſſu quod quidam antiqui oleum lauant cum aqua frigida vel cum aliis aquis frigidis diſtilatis vt plus reducant ipſum ad complexionem frigidam & vt bene intelligat apothecarius attendat de mẽte Arnaldi de villa noua in ſuo ſpeculo, quod vbi corpus inungẽdum aut emplaſtrandum eſſet aridum aut acutis abundans fomoſitatibus vt contingit in ethicis & acute febrientibus, etiam quam quod non exprimatur in recepta, tamen ſemper debent ablui oleo & cera, vt per talem ablutionem acuitas ceræ & olei remoueatur, & vbi oleum de nouo conficeretur non ſolum deberet ablui, ſed etiam decoqui cum aqua dulciſſima, quia non bene tolluntur partes acutæ olei per ſolam ablutionem propter fortitudinem mixtionis partium in oleo. de cera ſecus eſt quia debiliter ſunt colligati in cera: ipſa namque abluta cũ aqua frigida albeſcit & infrigidatur.

b Hoc tertio modo non præparatur olleum roſa.

c Iſto modo non præparatur etiã.

d Oleum de citoniis vbique præparatum reperitur. Hoc non fit oleum myrtinum & ſimiliter oleum rutaceum Meſue & ſimiliter oleũ de ſanſuco.

Aliter ſic ex D. eiuſdem.

a ℞. Succi roſarum.

Aquæ infuſionis roſ. prædicte an. partem i. Olei loti & preparati partes iij. reconde in vaſe vitreo, & expone ſoli ſicut diximus. Deinde operare de decoctine eius, & permutatione ſucci roſarum & aque infuſionis roſarum, & expone in ſole ſecundum quod diximus, & hoc fiat bis, vltimo vero oleum ſolum cum ſucco roſ. & aqua infuſionis earum recondatur in vaſe & exponantur ſoli per xl. dies.

Aliter adhuc ex D. eiuſdem Meſ.

b ℞ Amygdalarũ dulcium purgatarum quantitatem aliquam & tere in pila contritione vltima, deinde quantitatem earum cum foliis roſarum per ſe tritis, iterum ſimul tere & fac puſtones & dimitte in loco calido per diem vnum: deinde iterum tere & malaxa cum pila malaxatione vltima ſine intermiſſione, & fundatur ſuper illud aquæ infuſionis roſarum calidæ parum & indeſinenter malaxando, manabit enim oleum, vltimo vero exprime in zaccalii tortulari, cũ autẽ expreſſeris totum pone in vaſe vitri & ſtringe os eius & expone ſoli, & vtere quando opportet.

c Aliud ex D. eiuſdem:

Fiat quarto modo cum ſizamo excorticato vt prius dictum eſt de amygdalis. Attende tamen quod amygdalæ ſunt melior materia ad oleum roſarum rude: & ſizamum ad oleum roſ. completum Meſue in litera.

d Oleum de citoniis ex D.M.

℞. Carnium citoniorum tritorum

cum cortice suo quibus media accidit maturatio.
Succi eorum ante partes equales.
Oleum de oliuis incōpletis quod sufficit. Pone in vase vitreo per dies xv. ad solem deinde coque in vase duplici per horas iiij. post illud fiat permutatio citoniorum & succi eorum & fiat sicut dictum est bis vel ter deinde cola & reconde.

a Oleum mandragoratum. D.M.
℞. Succi expressionis pomorum mandragoræ completorum.
Olei sizamini ante partes equales
Decoque in vase duplici vsque ad succi consumptionem, deinde cola & reconde in vase cum eiusdem succi expressione sicut in quarta parte & vtere.
Aliud D. N. ℞. olei cōmunis, ℔. ij.
succi malorum mandrago. ℥. iiii.
Succi Iusquiami albi. ℥. ij.
succi capitum papaueris nigri & hortensis, ℥ iij.
Succi violarum tenerrimarum
Succi cicute an. ℥. i. Opij
Storacis an. ℥. ß.
Confice sic omnes succi prædicti in oleo mittantur : & per x. dies stent ad solem & bene commisceatur, xi vero die ad consumptionem succorum coquantur. Cūque coctum fuerit ab igne deponatur & cum infrigiditatum fuerit coletur & in parte ipsius olei opium & storax soluta agitando supermittantur medicamini & bene commixta in vase recondantur, & vsui reserua.

b Oleum de masticæ. D.N.
℞. Olei ℔. ii.
Vini odoriferi ℔ i.
Olei nardini ℥. vi.
Celticæ Carnium dactylorum
Masticis an. ℥. ii. Absinthij
Mellitoti an. ℥. i.
Confice sic dactyli & species semotim contuse in vino & oleo tribus diebus infundantur quarto die lento igne tandiu coquantur donec consumatur, & cum omni diligētia exiccetur. Ad vltimū adde oleum nardinū reconde & reserua.

c Aliud ex D.M.
℞. Masticis ℥. iii.
Olei sizamini kist. i.
Coque in vase duplici.

d Aliter D. eiusdem.
℞. olei ros. ℥. xii.
Masticis ℥. iii.
Vini boni ℥. viii.
Decoque sicut primum ad vini consumptionem.

e Oleum picis D. Aui. ii. can.
Sic fit cum decoquitur distiletur eius humidum in cucurbita aut alembico. Vel sic suspendatur supra ipsum lana vt madefiat ex vapore eius. Et cum madefacta fuerit exprimatur in vase alio. Attende quod si possibile est vt distiletur in vase alembico melius est, & melius seruatur. Auicen.

f Oleum de Storace D.N.
℞. vini odoriferi ℔ ii.
Olei nardini ℔. i. Celticæ
g Aristologiæ longæ an. ℥. iii.
Alœs Masticis
Nucis indicæ an. ℥. ii.
Storacis Meliloti
Absinthij. an. ℥. i.
Confice sic omnes species contusas in vino per triduum infusas ad tertiam partē decoque & nardino oleo supermisso iterū ad vini consumptionē decoque & vno die infrigidare permitte. Cumque infrigidatum fuerit cola & cum omni diligentia reconde & serua.

a Oleum mā-drogaratū raro habetur in vsu secundum quamcumque harum descriptionū vbi tamen eo vtimur solet præparari secun. D.N.

b Oleum de mastice comiter non præparatur secundum hanc descriptionem. N.

c Non præparatur secundum hanc descript.

d Preparatur secundū hanc descript. 3.

e Non est in vsu nec præparatum reperitur.

f Non est in vsu nec præparatum reperitur.

g Aliqui libri habent cicidi indice & debet exponi cicidi, i. galliæ vel nucis.

Aliud D M.
℞. Olei sizamini ℥.xii.
Storacis ℥.iii.
Fiat sicut oleum masticinum deinde coletur & reseruetur vsui.

Oleum de laudano.D.N.
Decoquatur ℥.i.laudani puluerisati in ℥.iiii.olei ad consumptionem medietatis postea coletur.

Oleum muscelinum.D.N.
℞.Olei puri.℔ viii.
Aquæ sextaria duo
Folij Spicæ nardi
Costi Masticis an.℥.iii.
Storacis Croci
Mirrhæ troclitem
a Casieli.an.℥.i.ß.
Gariofilorum
Carpobalsami
Bdellii an.℥.i.
Musci ʒ.vi.
Nucis indicæ numero quatuor
Confice sic, tere folium myrrham casiam carpobalsa.& bdel.& contusa in aqua biduo infusa oleo coque vsque ad consumptionem aquæ. Et post infrigidationẽ vnius diei studiosè cola:postea adde gariofilos spicam costum & nucem indicam subtilissimè pulurisatã, & in parte olei storacem, masticẽ & muscum contusa supermittes, iterumque desine bullire modicũ & infrigidata cum omni diligentia reconde & vsui reserua.

Glosa notanda.
Oleum muscelinũ dupliciter põt. intelligi vel muscelinum quod in sui receptione recipit muscum vt hic, vel quod fit de bene quod arab.vocatur muscelina & tale oleũ similiter vocatur ballaminum de quo supra super secunda rece. olei amygdal. dulcium in margine secundum neutram harum descriptionum preparatur.

b Oleum de castoreo D.N.
Decoquatur ℥. i. castorei in ℔.i. olei vsque ad consumptionem tertiæ partis : & conseruetur oleum cum puluere castorei.

c Oleum de euforbio D.M.
℞. Euforbij ℥.ß.
Olei de keyri ℥.v.
Vini odoriferi tantundem.
Coque vsque ad vini consumptionem & vtere.

d Aliud ex D.eiusdem.
℞.Staphisagriæ
Condisi an ʒ.iiii.
Pirhetri .ʒ.vi.
Calamenti montani sicci.ʒ.xii.
Costi ʒ x.
Castorei.ʒ.v.
Tere & decoque in vase vitreo cũ vini odoriferi ℔. iii. ß. postquam infusa fuerint in eo diebus duobus vsque ad medium vini deinde frica manibus fricatione vehemẽti & cola & funde super ipsum olei de keyri,aut olei zizammi ℔.i. ß. & coque vsque ad consumptionem vini,deinde proiice supra ipsum euforbii recentis & albi ʒ.iiii. triti contrictione vltima & coquatur cum eo & vtere.

e Oleum vulpinum DM.
℞. Vulpem integram cuius interiora sunt euulsa & pone in vase, & pone super ipsum.
Aquæ fontis
Aquæ marinæ an.kistæ.i.
Olei antiqui clari kist. ii. ß.
Decoque lento igne cum salis ℥. iii. vsque ad aquæ cõsumptionem, deinde pone in vase & proiice super ipsum.

Her-

a In alio casiæfistu. sed debet exponi.i. casiel. vt sæpe notum est in aliquibus libris habetur casiefi. & sequitur xiloaloes casiæfistu. & debuit dicere i.xilocasiæ sed ignorantia scriptorum omissum est ly.i.casiefistu. enim proposito non vtũtur conuenire.

b Oleum de castoreo nõ est in vsu nec preparatum reperitur.

c Oleũ de euforbio est in vsu secũdum presentem descritionem.

d Non est in vsu secundum presentem descriptionem sed secundũ priorem.

e Oleũ vulpinum est vsuale multum & vbique preparatum reperitur. Attende quod vulpis tandiu debet decoqui donec per decoctionem omnes artus eius laxentur & dissoluantur. Mesue.in litera.

Herbæ aneti
Herbæ alhassæ an. ℔.i.
Et funde super ea aquæ dulcis vbi coctum fuerit & eisdem herbis an. M.i. decoque sicut prius vsque ad aquæ consumptionem.

a Oleum philosophorum siue oleum de lateribus. D.M.

℞. Ex lateribus antiquis multæ antiquitatis & propriè factis ex terra rubea & comminue eas in frustra, & accende desuper ignem carbonum sine fumo vsque dum inflammantur & rubeant deinde submergeas in concha plena oleo alkikil, aut oleo antiquo claro vsquedum imbibantur imbibitione vltima & pone in cassola & permitte exiccari per se post illud iterum comminue illas communitione vltima & pone in cassolla, & sigilla orificium cassolæ cum orificio alembici & sigilla cum luto alkimistarum, & pone in fornacē cuius ignis sit prunæ & coquatur vsque dū distillet oleum, & tu ordinabis vas sub rosto alēbici in quo fluat oleum. Deinde recondе illud & sigilla orificium vasis in quo recondis & administra vbi oportet.

b Oleum de croco.
D.M. ℞. Croci ℥.i.
Myrrhæ puræ ʒ.iiii.
Cordumeni ʒ.ix.
Calami aromatici. ʒ.viii.

c Infunde medicinas in aceto diebus quinque præter cordumeni die sexta proiiciatur super ea cordumeni, & dimittatur die vna deinde fundatur super ea olei ℔.i. ß. & coque lento igne vsque ad aceti consumptionem.

d Oleum de tartaro D.N.

℞. Tartari vini albi ℔.ii. vel quantum volueris. Puluerisetur & inuoluatur in pāno lineo vel in stuppis, deinde madefiat in aceto albo forti, vt totum sit madidum, deinde coquatur sub cineribus optimè calidis quousque bene nigrescat, tunc iterum pulverizetur & ponatur in cathino inclinato in loco frigido, & stet sic per octo dies quousque resoluatur in oleo & fluat & si non fluxerit exprimatur in vase vitreo & reseruetur.

e Oleum de cucumere asinino. D.M.
℞. Succi cucumerum eius completorium.
Olei sizamini an. partes æquales.
Coque vsque ad succi consumtionem.

f Aliter sic ex D. eiusdem.
℞. Succi rap. eius
Radicis eius contritarum an. ℔.ß.
Olei sizamini ℔ i.
Coque sicut diximus.

g Oleum de mezerion D.M.
℞. Foliorum almezerion ℥.iiij.
Proiice super ea aquæ dulcis. ℔.i.
Dimitte die ac nocte, deinde fundatur super ipsum.
Lactis dulcis & recentis ℥.vi.
Olei sizamini ℥.viii.
Coque vsque ad lactis & aquæ cōsumptionem, deinde coletur & repone.

h Oleum oleandri. D N.

quancumque harum descriptionū. f Non reperitur præparatū g Non est in vsu nec præparatum reperitur. In ca. de mezerion dicit Mes. aque dulcis lib. iij. h Hoc oleum non est in vsu nec præparatum reperitur. i Expone titulum receptæ oleum de asse. Et est oleum s ricinum i. oleum quod est compositum ex oleo asse & sereno i. sizamino, autor pandectarum non est in vsu nec præparatum reperitur secundum quancumque harum descriptionem.

a Eandem descriptionē posuit Nicolaus in forma. Et credo quod hanc excerpsit autor iste. Nicolao quia idem dicunt formaliter. Hoc autē oleum raro habetur in vsu interdum tamen apud aliquos apot. reperitur præparatū.

b Eodem mō facit oleum de ouis Mesue. Hoc oleum nō est in vsu nec preparatū reperitur.

c Aliqui loco aceti vinum ponūt Mes. in litera.

d Oleum de tartaro interdum inuenitur præparatū raro tamen.

e Oleum de cucumere asinino non est in vsu nec preparatum reperitur. Etiam secundum

℞. Succi oleandri ℔.i.
Olei rosa.℔.ß.
Misce & bulliant lento igne in cassia vsquequo remaneat oleum, cola & reserua. Efficitur autem fortior si imponatur ℥.i. sulphuris puluerisati.

a Non reperitur præparatum in defectu floris eius fiat cum fol. & iteretur decoctio eius cum modico vino Mes. in litera non est in vsu, nec præaratum reperitur.

b Oleum ouorum non est in vsu etiã secundum quacunque harum descriptionũ.

c Oleum sinapinum non est in vsu.

d Oleum de iunipere nõ est in vsu nec preparatum reperitur aut raro eodem modo fit oleum fraxinum quod non est.

ı Oleum de asse & est oleum sericinum. D.M.
℞. asse ℥.iiii.
Zinziberis ʒ.i.ß.
Funde super ea in vase vitreato.
Succi extremitatum alhasce. ℥.iiij.
Olei sizamini ℥.xiiii.
Aquæ dulcis quod sufficit, & decoque ad aquæ consumptionem.

Aliud ex D. eiusdem.
℞. Olei sizamini
Succi alhasce
Lactis vacini recentis an ℔ ii.
Penidiarum albarum ℥.v.
Zinziberis albi ʒ.xii.
Coque vsque ad lactis & succi cõsumptionem & administretur.

a Oleum de alkanna D. M.
℞. Florum alkannæ.ʒ.iiii.
Olei antiqui ℥.x.
Fiat sicut oleum rosatum.

Oleum de pomis citranguli. D.M
℞. Poma citrangulorum xii.
Et sint propriæ antiqua & pone ea integra in vase fictili vitreato, & funde super ea olei de oliuis aut olei sizamini. ℥. xxvi. aut plus secundum magnitudinem & paruitatem citrangulorum.
Aquæ fontis
Aquæ maris an. ℔.i.
Coque ad consumptionem aquæ deinde funde super ipsum aquæ dulcis claræ ℔.i.ß.
Et proiice desuper.
Penidiarum albarum ʒ.viii.
Decoque vsque ad aquę consumptionem & vtere.

b Oleum ouorum. D.N.
℞. Oua elixa quæ bene mundentur a cortice, & pone vitella in vase ferreo super prunas lentas mouendo cum ferro continuè vsquequo assentur bene, & impone calida in panno forti inuoluta & pone in compressorio olei amydalini & emanabit oleum quod conserua.

Aliud ex D.M.
Modum supradictum terigit Mesue. ad literam, sed preterea dicit quod in cassola & alembico distilletur sicut dictum est de oleo philosophorum.

c Oleum sinapinum D.N.
℞. Seminis sinapis. ℔.iiii.
Puluerisa & pone in oleo per xi. dies cola & reserua.

d Oleum de iunipero D.M.
℞. ex lignis iuniperi quantitatem sufficientem & scinde in frustra & imple ex eis dolium magnum vitreatum interius cuius orificium sit arctum, & fac foueam in terra, & prepara parietes eius cum terra figuli, deinde pone ollam vitreatam ex directo infundo foueæ habẽtem orificium amplum & cooperiatur lamina ferrea subtili perforata foraminibus multis sicut cribratiorum tritici: ita quod lamina vndique ollæ orificium cooperiat, deinde super laminam preparetur orificium dolij ex inuerso & preparetur cum terra figuli, vt nihil ex vtrisque orificiis respiret, post illud accende ignem super totum corpus dolij, & dimitte sic ardere per horas duas, manabit enim ex hac arte oleum & reconde necessitati.

a Oleum scorpionum D.M.
℞. scorpiones xx. vel plus vel minus secundum quātitatem eorum & pone in vase vitreo & funde desuper olei amygdalarum amararum ℔. ii. & stringe caput vasis & dimitte in sole diebus xxx. Deinde cola & vtere.
b Aliud ex D. eiusdem M.
℞. Aristologiæ rotundæ.
Gentianæ
Cyperi
Corticum rad. capparis an. ℥ i.
Funde super ea olei amygda. amararum kist. i & pone in sole. xx diebus deinde proiice desuper ex scorpionibus a x. vsque ad xv. & iterum stringe orificium vasis & dimitte in sole per dies xxx. deinde cola & vtere.
Finitur particula quartadecima.

Quintadecima particula secundi libri incipit.

Sequitur de litera P. que ad literam O. immediate subsequens in ordine minoris alphabeti.
Erunt autem in hac particula receptæ sequentes.
Potio sancti pauli D.N.
Paulinum antidotum D.N.
Panchristum D.N.
Potio muscata. D.N.
Puluis contra pestem.
Puluis electuarii de bolo.
Puluis contra lumbricos.
Penidiæ D. B. in seruitore.
Pignolatum simplex.
Pignolatum compositum quod potest fieri in forma electuari. & tunc appellatur a Mes. elect. quo vtuntur reges, cuius sunt duæ receptæ.
Poma & pira condita.
Prisia communis ad facilitandum partum
Prisia communis contra pestem
Pilulæ sine quibus esse nolo, D.N
Pilulæ aureæ D.N.
Pilulæ cochiæ cuius duæ ponuntur receptæ
Pilulæ de castoreo D.N.
Pilulæ de octo rebus D.N.
Pilulæ de quinque generibus myrobalanorum D.N.
Pilulæ alephanginæ D.M.
Pilulæ aggregatiuæ D.M.
Pilulæ aggregatiuæ maiores, D.M.
Pilulæ aggregatiuæ minores, D.N
Pilulæ de eupatorio maiores, D.M.
Pilulæ de eupatorio minores, D.M.
Pilulę de reubarbaro, cuius duę ponuntur receptæ
Pilulæ de alkekenge D. & inuentionis M.
Pilulę ad febres antiquas D.
Filagri quas ponit Mesue
Pilulę indę quas scripsit Halyabbas quas ponit Mesuę
Pilulę Alhandal hermetis quas ponit Mesue: cuius duę ponuntur receptę
Pilulę de sarcocolla D.M.
Pilulę fœtidę maiores D.M.
Pilulę fœtidę minores
Pilulę de serapino, cuius duę ponuntur receptę.
Pilulæ de euforbio D.M.
Pilulæ de mezerion D.M.
Pilulæ lucis maiores cuius duę ponuntur receptę.
Pilulæ lucis minores D.M.
Pilulæ ad febres cholericas, D. M.
Pilulæ diarodon, D.M.
Pilulæ de turbith cuius duæ ponuntur receptæ.

a Oleum scorpionum cōmuniter præparatur secundum hanc primā descriptionem & male imo deberet preparari secūdum descriptionem sequentem que maioris est efficaciæ & secundum hanc primam descriptionem hoc talem oleum attinet frigiditatem propter scorpiones sed secūdum descriptionem secundam attinet caliditati, ratione aromatum.

b Non preparatur communiter oleum scorpionum penes hāc descriptionem & male vt notatum est in recepta precedenti.

Pilulæ de lapide lazuli D.M.
Pilulæ de lapide armeno. D.M.
Pilulæ de bdellio maiores, D.M.
Pilulæ de bdellio minores, D.M.
Pilulæ de opponaco D.M.
Pilulæ de hermodactylis D.M.
Pilulæ de hermodactylis maiores, D.M.
Pilulæ de hermodactylis minores D.M.
Pilulæ arteticæ D.N.
Pilulæ quæ non valentes surgere faciunt incedere. D. Rasis
Pilulæ de coloquintida D.M.
Pilulæ febelliæ D.M.
Pilulæ stomatichæ, cuius quinque ponuntur receptæ
Pilulæ ante cibum D.N.
Pilulæ ante cibum clarissimi doctoris magistri Pãthaleon. de versellis.
Pilulæ de agarico D.N.
Pilulæ de fumoterræ D. Auic.
Pilulæ rufi siue pilulæ communes
Pilulæ de asseyret, quas notauit Auicen. tertij prima cap. de cura vniuersali doloris capitis quas redegit in forma præclarus ille doctor gentilis de fulgineo.
Pilulæ ad omnes morbos catarrhi D.M.
Pilulæ bichiæ D.M.
Pilulæ albæ D.M.

a Non est in vsu nec præparata reperitur.

a Potio sancti Pauli D.N.
℞. Nitri ʒ.iij.Э.j.
Castorei
Antimonij
Cinoni
Folij
Dannocoti
Sileris
Apij
Petroselini
Maratri
Dauci
Staphisagriæ an.ʒ.i.Э.j.
Salis amoniaci
Epithimæ an.ʒ.i.Э.ß.
Calami aromatici
Myrobalanorum
Liquiritiæ — Dragaganti
Peoniæ
Pirhetri an.Э ij.
Costi — Coloquintidæ
Agarici — Masticis
Aristologiæ longæ & rotundæ
Rosarum
Mabathematicon
b Azari — Lilifagi
Aaronis — Diptami
Basiliconis
Brancæ vrsinæ
Balsamitæ — Origani
Pulegij — Camedrei
Hyssopi — Saturegiæ
Trionpiperon
Seminis rutæ an.Э.i.gra.xviij.
Cardamomi
Thuris an.Э gra.iiij.
Balsami — Nardi
Croci — Squinanti
Casiæ — Myrrhæ
Opponaci — Sulphuris
Mandragoræ — Gentianæ
Bractei — Euforbij
Amomi
Sanguinis mergulæ an.Э.j.
Cinamomi — Gariofilorum
zinziberis — Anacardi
Xilobalsami
Reupontici
Peucedani
Carpobalsami
Storacis calamitæ
Serapini — Assari
Sanguinis draconis
Coaguli agni
Coaguli leporis
Coaguli caprioli
Coaguli vituli

b Hic azarum debet tãtum pulverizari quod repat ad vias vrinæ, & fit magis prouocatiuum quàm laxatiuum.

Fellis vrſi
Sanguinis anatis
Petrolei an.℈.i.minus gra.iiii.
Herbæ paralyſis ℥.vij.& gra.iiij.
Mellis quod ſufficit

a Paulinum antidotum D.N.

℞.aloes ℥.xj.gra.xv.

Croci	Coſti
Anacardi	Agarici
Coralli	Myrrhæ
Amoniaci	
Terebenthinæ	
Galbani	Serapini.
Oppoponaci	
Confitæ rubeæ	
Storacis calamitæ	
yrei an.℥. iiij ß .	
Olibani	
Maſticis	Opij
b Bedellij	
Corimbri an.℥.ij.gra.xv.	
Balſami	
Folij an.ʒ.i.ß.	
Meliſſæ.ʒ.ij.	

Confice ſic galbanum & ſerapinum oppoponacum & amoniacum aliquantulum terantur,& in albo vino odorifero ſufficienter per vnam noctem ponantur,mane verò ſuper ignem mittantur donec lique fiant ſicut incauſtum, & deinde colentur, & iterum ſuper ignem ponantur & bulliant poſtea adde mellis diſpumati ℥, iiii. & dimitte bullire donec incipiant inſpiſſari, tunc paulatim ponatur ſtorax calamita confita rubea,corimbrum cum piſtello calido bene contuſa ponantur in caldario ſemper agitando cum ſpatula donec lique fiant poſtea addatur terebenthina,& ſignum decoctionis eſt ſi ponatur aliquantulũ ſupra marmor, & ſi colligatur ad modum mellis, mox caldario in terra poſito addatur myrrha cum bdellio, deinde maſtix & olibanum, poſtea addatur coſtus, anacardus, agaricus, corallus, yreos, opium,folium meliſſæ, iſta omnia ſimul piſta in caldario mittantur Et hoc totum ſupra marmor oleo laurino inunctum ponatur, & cũ puluere aloes malaxetur ad vltimum cum puluere croci orientalis magdaleones informentur.

c Panchriſtum.D.N.

℞. opij thebaici ℥.v.
Croci ℥.ij.℈.i.ß.
Sizelei ℥.ii.
Calami aromatici
Caſtorei
Carpobalſami
Cardamomi
Perroſelini an.℥.j.℈.j.

Zinziberis	Caſiæ
Serapini	
Piperis albi	
Iuſquiami	
Semis rutæ agreſtis	
Maratri an.℈.ii.	
Nardi	Pirhetri
Meu	Euforbij
Aniſi	
Trifolij acuti	
Dauci cretici an. ℈. i.ß.	
Mellis quod ſufficit	

d Portio muſcata D.N.

℞.Spicæ	Folij
Piperis longi	
Zinziberis	zedoariæ
Confitæ rubeæ	
Confitæ muſcatæ	
Gariofilorum	
Xilobalſami	Roſarum.
Violarum	Anacardi
Acori	Coralli
Coſti	Leuiſtici
Nucis muſcatæ	
Raſuræ eboris	

a *Non eſt in vſu nec præparatũ reperitur.*

b *Hoc pone bdellium iudaicum vel ſaltem bdellium molle*

c *Non eſt in vſu,nec præparatur.*

d *Non eſt in vſu nec præparatum reperitur.*

Πανχωναγωγον λέγεται ο Πανχυμος άγει

Margaritarum integrarum & perforatarum.
Antifolij
Reubarbari Amomi
Ossis de corde cerui
Croci
Piperis albi
Ossium dactylorum
Vmbilici marini
Spodii Sandali albi
Sandali rubei
Macis Liquiritiæ
Cinamomi Aliptæ
Anisi Dragaganti
Blactæ bizantiæ
Cardamomi
Ozimi.
Limaturæ auri & argenti an.℈.ii.
Musci Ambræ
Camphoræ an.℈.i.
zuccara candi ʒ.ii.
Syrup.rosarum q.s.

Puluis contra pestem vsualis penes apothecarios nostros.

R.rad.tormentillæ
Diptami Tunici
Scabiosæ
Rad. buglossæ an.℥. ß.
Seminis citri
Seminis acetosæ an.ʒ.iiii.
Coriandri præparati.ʒ.ii.
Ros.rub.ʒ.i.
Seminis portulacæ ʒ.ii.
Rasuræ eboris ʒ.ii.
coralli albi
Coralli rubei an.ʒ.i.ß.
Terræ sigillatæ ℥ ß.
Boli armeni ℥.ii.
Misce & fiat puluis.

a Puluis electuarij de bolo.

♃.omnium sandalorum
Galangæ Ligni aloes
Cinamomi Coralli rubei
Ros.rub.
Seminis melon.an.ʒ.ß.
Rad.tunici
Rad.tormentillæ an.ʒ.iii.
Nasuræ eboris
Cornu cerui an.ʒ.ß.
Nucis muscatæ numero i.
Macis cubebarum an.ʒ.i.
Anisi Maratri
zinziberis an.gra.xv.
Seminis acetosæ
Seminis citri
Seminis iuniperi
Seminis coti
Gariofilorum an.ʒ.ß.
Boli armenici ʒ.ii.
Fiat puluis

b Puluis contra lumbricos

♃.seminis contra ℥.i.
Lupinorum ℥.ß.
Absinthij ʒ.ii.
Cornu cerui vsti ʒ.i.ß.
Misce fiat puluis.

Penidię ex D. Bul. in seruitore.

c Accipe de zuc. albo & mundo ℔.i. vel ii. vel ad plus iiij. quia non possunt bene fieri in multa quantitate, & pone in vase æneo stannato vel in vase terreo interius vitreato, cuius os sit latum, sed vas æneum est melius, & lique fac zuc cum tanta quantitate aquæ dulcis qua cooperiatur, & si zuc. est forte pone cum eo pro qualibet ℔. eius ℥.i. mellis & distilla super ipsum de oleo amygdalarum dulcium si habes, & si non habes mitte loco aliud oleum, & pone vas super ignem ex prunis sine fumo, & misce semper æqualiter & coque quousque sit prope consumptionem aquæ, & experire proiecta gutta ex eo super marmore, & tange cum digitis & cùm inueneris quod fiant phila inter digitos sine adhærentia oportet quod cito auferatur ab ignæ & proiiciatur su-

a Hic puluis est multum vsualis & vbique præparatur sub forma pulueris.

b Quidam faciunt sic alii verò aliter, & potest quilibet facere suo modo.

c Penidiæ sunt in vsu secundum præsentem descriptionẽ

pra lapidem marmoris extendendo postquam vnxisti cum oleo amygdalarum dulcium vel sizamino & collige partes eius vndique cum suo calore & in quãtum possunt sustinere manus operantis, postea trahe & extende inter manus sicut trahuntur electuaria dulcia, & fige clauum curuum ad superiora in pariete, & proiice super eum & trahe in clauo apponendo super eum & trahendo sicut trahuntur electuaria dulcia quousque dealbetur in fine suæ albedinis & appone iuxta ignem quandiu traxeris vt calefiat & fiat obedientio extensioni & iterum appone clauo trahendo, vt albescant quãtum volueris. Deinde incide cum forficibus ad voluntatem tuam. Et si volueris facere forma rotundas vel oblongas vel alias diuersas accipe de amido albo, & tere & pone super marmor & extende super ipsum de pasta illa pœnidiarũ & plica, & inuolue & incide, & fac quascunque formas volueris tamẽ cito facias ne infrigidetur inter manus tuas. Deinde pone super cribrum & pone iuxta prunas ad horam & aufer, & dimitte donec infrigidetur & serua. Et qui vult eas facere ex puluere lique faciat puluerem in aqua sicut prius dixi. Deinde coletur ab arena & aliis superfluitatibus & coquatur & faciat sicut dictum est. Et qui facit eas ex melle cannæ, caueat ne sit nimis forte & si est, ponat in eo de zuc. albo quantitatem duarũ partium eius & parum aquæ colet & coquat, & faciat secundũ disciplinam supradictam, & si mel est subtile, oportet quòd ponat medietatem eius de zuccara. Et sunt qui ponunt ex melle duas, & ex zuc. tertiam & coquunt & faciunt vt dixi. Et etiam sunt qui faciunt penidias, secundum alias formas diuersas ab istis scilicet ponentes supra eas aquam rosatam & parum camphoræ ad æquandum virtutem earum.

Pignolatum simplex & vsuale penes apothecarios nostros.

Fit cum zuc. dissoluto in aqua rosata & diligenter clarificato. cumque coctum fuerit ad perfectionem, in fundat pineas mundatas & dimittat infrigidari ad formam confectionis solidæ.

Glosa notanda.

Hoc pignolatum est multum in vsu. Attende tamen circa confectionem eius, quod in grano pini est, mordicatio & propriè in recẽti vt notat Auic. ij. can. & ei proprium est nocere stomacho, vt idẽ Auic. xiii. tertij ca. de rebus in quarum vsu nocetur stomachus propter eius quasdam partes densas & compactas per quas resistunt digestioni. Pineæ ergo antequam ingrediantur aliquam confectionẽ debent infundi in aqua calida vbi parum stent, postea extendãtur super linteum, & aliqualiter exiccẽtur & tandem in vmbra perfectæ exiccentur & cum puluere zuc. super aspergantur sic enim tunc præparatę debent ingredi confectionem, licet forte hic non sit opus ita facere quia sufficienter hic corriguntur vt patet intuenti.

[a] Aliud pignolatum compositum ex D. M.

℞. pinearum mundatarum, ℥. viij.

Amygdalarum mundatarum, ℥. v.

[a] Hæc confectio pignolati compositi & similiter sequẽs potest fieri ad formam pignolati & ad formam electuarii, sed quando fiũt ad formam electuarii, vocantur à Mes. electuarium quo vtuntur reges.

Zuccari alb.℔.iiij.
Aquæ rof.℔.i.ß.
Olei rosati facti cum oleo amygdalarum dulcium recente.℥.iii.
Cinamomi electi ʒ.viii.ß.
Gariofilorum ʒ.ii.
Ligni aloes ʒ.iiii.
Sandalorum citrinorum ʒ.ii.
Ambræ bonæ.ʒ.i.
Musci ʒ. vnius sextam

Aliud pignolatur compositum ex D.eiusdem M.

℞.pinearum mudatarum, ℥.vi.
Amygdalarum ℥.iiii.
zuc. albi ℔.iiii.
Aquæ rosarnm ℔.i. ß.
Foliorum rosarum rubearũ ℥. i.ß.
Sandalorum citrinorum ʒ.iij.ß.
Ambræ ʒ.i.
Musci ʒ.vnius sextam.

Poma & pira condita secundum D. M.

Iste condiuntur sicut citonia M.

a Prisia communis ad facilitandum partum

℞.corticum casiefistulæ ʒ.ß.
Cinamomi
Croci an.℈.i.
Exhibeantur cum ℥.iii. vel iiii. aquę arrhemesiæ vel aquæ rutæ,vel de coctionis iunieperi.

Prisia contra pestem

℞. aquæ rosa.℥.ii.
Vini .ß.
Boli armenici.ʒ.ii. Misce

Glosa notanda

Hæc prisia censetur esse de mente Auicen.ii.can.ca.de luto armeno, vbi ita dicit ad literam, & si bibitur in febre pestilente necessarium est vt vinum perducat ipsum ad cor & misceatur vinum illud cum aqua rosa.

Pilulæ sine quibus esse nolo D.N.

a Hec prisia prima censetur esse de mente Auic.fen xxi tertii ca. de medicinis facilem efficientibus partũ vbi dicit quòd aur ...ficasie si supplecor tice faciunt statim partus & hãc prisiam sic redegit in forma ille solennis doctor Ioan. Mat. qui inter moder nos practicos hodie floret & est communis valde apud apothecarios nostros & ponit tamen Ianuen quòd casiam ligneam debuit dicere non casiam fist.

b Et pone diagredium siue scamoneam præparatam.

℞.aloes optimi abluti.ʒ.xiiii.
Quinque generum myrobalanorum. Reubarbari
Masticis Absinthij
Rosarum
Violarum Senæ
Agarici Cuscutæ an.ʒ.i.

b Temperantur cũ succo fœniculi in quo sint scamoneę bene tritę, ʒ.vi. ß. & sit primo mixta scamonea cum feniculo & postea succus sit expressus simul cum ipsa scamonea in tanta quantitate quod sufficit ad confectionem prædictorum, & formentur pilulæ cum manibus iunctis cum oleo violato vel cum oleo communi abluto.

Pilulæ aureæ. D.N.

℞. aloes
Diagridij an.ʒ. v.
Rosarum
Seminis apij an.ʒ.ij.ß.
Anisi Fœniculi
Masticis an.ʒ.i.ß.
Croci
Interioris coloquintidæ,an.ʒ.i.
Formentur pilulæ cum aqua infusionis dragaganti.

Glosa notanda.

Vide quod quæ istæ pilulæ sunt vsuales multum sunt fortes nimis.Patet enim dispensanti & exhibenti illas quod in qualibet ʒ. pulueris earum ingreditur de diagredio fere ℈. i. & tamen ʒ. i. est communis dosis omnium pilularum & reuera esset nimis multum. Ideo dicit Platea. super isto passu quod ibi debet tantum poni diagredio quantum exigit recepta.Et credo quod debuit dicere aloes ʒ. v. Diagredij rosa an. ℈. v. vel ʒ.ii. aut ad plus ʒ. ij. ß. & sic intrabunt in ʒ.adhuc fere gra.x. & diagredij & tuipse considera.

Pilulæ

Pilulæ cochiæ. D. Rasis in almāsore cap. de caphalea.
℞. Pulueris hieræ. ʒ. x.
Coloquintidæ, ʒ. iii. & quartem partem, ʒ. vnius.
Scamoneæ ʒ. ii. ß.
Turbith.
Sticados, an. ʒ. v.

Glosa notanda.

Credit Ioannes matthei de gradi papiensis doctor clarissimus inter modernos hodie florēs, quod vbi dicitur in hac recepta scamoneæ, ʒ. ii. ß. quod debuit dicere ℈ ii. ß. quia in dosi harum pilularū quam ponit rasis ibidem intrent fere. xx. grana scamon. Sed quia easdem pilulas formaliter scripsit Mes. in suo de appropriatis, cap. de soda, de intentione Rasis filij Zaccariæ ac ratione dubitans super ista materia prælaudauit pilulas cochias. sequentes quæ sunt Galen. & sic videtur velle quod Apothecarij debent dispēsare illas. Gallen. pro botheca sua & non istas quæ sunt Rasis. Communis tamen vsus est tenere istas quæ sunt rasis & illas dispensare, & non illas Gale.

Pilulæ alię cochiæ ex descriptione Galen. quas scribit Mes. in suo de appropriatis ca. de soda.
℞. Aloes.
Diagridij.
Coloquintidę Masticis.
Absynthij an. partes æquales.
Confice cum expressione endiuiæ. aut solatri.

Pilulæ diacastoreæ. D. N.
℞. Castorei
Pithetri Opij
Croci Zinziberis
Euforbij Nabathematicon
Electerij Leucopiperis
Nigelle
Staphisagriæ Epithymi
Spicæ, an. ʒ. i.
Confice cum succo bletę.

Glosa notanda.

Sit sapiens apothecarius, post vsum istarum pilularū scilicet post traiitionem per nares & purgatione cerebri facta vt præcipiat infirmo traiicere aquam decoctionis maluarum ad mitigationem feruoris multam enim in purgando pręstant modestiam.

a Pilulæ de octo rebus D. N.
℞. Aloes
Diagridij an. ʒ ii
b Interioris coloquintidę
Epithymi Agarici
Masticis Kebuli
Absinthij an. ʒ i.
c Tēperentur cum succo strigni. i. solatri.

a *Istæ pilulæ sunt vsuales multū.*
b *Hic multū debet puluerisari coloquintida ne inducat excoriationem.*
c *Pilulæ de hiera hic possent poni, sed de eis dicetur in litera y vbi ponetur descriptio hieræ.*

Pilulæ de quinque generibus myrobalanorum. D. N.
℞. Quinque generum myrobalanorum. Agarici
Diagridij Coloquintidæ
Senæ an. ʒ. i. ß.
Epithymi Turbith
Anisi Maratri
Masticis
Lapidis lazu. an. ʒ, ii. ß. gra. v.
Aloes ℥. i.
Confice cum succo absynthij.

Glosa notanda.

Iste pilulę sunt vsuales multum reperiūturque præparatę vbique. Et quādo conficiuntur debet multum puluerisari coloquintida ne inducat excoriationem. Et licet in confectione earum non ponatur zinzibet, credo tamen quòd hoc fuit omissum ex errore scriptoris & non de intentione auctoris & hoc dico propter turbith & agaricum, quæ ibi ingrediuntur quibus

ambobus zinziber mirabilem sigilat proprietatem vt Mesue capitulis propriis de agarico & de turbith & pone si vis de zinzibere ʒ. i. vel ʒ. ß. aut saltem pone agaricũ trociscatum & turbith trociscatũ. Fac etiam quod antequã lapis lazuli hanc tuam ingrediatur compositionem quòd bene abluatur secundum artem prænotatam in libro primo & cap. de ablutionibus, quãquam in hac recepta non fiat expressa mentio.

Pilulæ Alephanginæ. D.M.

℞. Cinamomi
Cubebæ
Ligni aloes
Calami aromatici
Macis
Nucis muscatæ
Cardamomi
Gariofilorum
Azari
Masticis
Squinanti
Spice
Carpobalsami an. ℥. i.
Absynthij sicci
Rosarum an. ʒ. v.

Terantur cõtritione grossa, & fundãtur super ea aquę ℔. xii. Et coquantur vsque ad consumptionẽ duarum partium. Deinde fricentur manibus & colentur, & exprimatur aquositas eius. Tunc recipe aloes sucortici boni ℔. i. & lauetur in scutella lapidea vitreata cũ aqua pluuiali lotionibus pluribus. Deinde exiccetur & fundatur super ipsum expressionis prædicte circiter ℔. ii. terãtur, & in sole siccẽtur.

Deinde misce
Cum aloe
Mirrhę
Masticis an. ʒ. v.
Croci ʒ. iii.

Tere contritione bona. Deinde prædicte expressionis residuum super ea fundatur & cõterantur donec siccentur.

Glosa notanda.

Istę pilulę sunt multũ vsuales & vbique præparatę reperiuntur. Attende quòd in cõfectione harum pilularum circa modum ablutionis dicitur quòd fundantur desuper aquę ℔. xii. Dicit tamen litera Mes. ca. de aloe quod ista debẽt infundi in septuplo eorũ aquę. Dicitur consequenter in hac recepta quòd fundatur desuper expressionis prædicte circiter ℔. ii. & huic cor respondet litera, Mesue loco alegato vbi dicit quòd pro qualibet ℔. illius aquæ ponãtur aloes ℥. vi. quæ faciunt ℔. ß. & sic in ℔. i. aloes debẽt poni expressionis prædicte ℔. ii. Sequitur postea in recepta. Terantur & exiccentur in sole. Dicit tamen Mes. loco supradicto quòd primo debent siccari in vmbra, sed debet cõpleri exiccatio in sole. Ponitur etiam masticis vel bdellij supple aut dragagãti, vt Mesue loco supradicto & forte melius. Ponitur enim ibi mastix, vt remoueatur nocumentum quòd immoratur in venis. Sed dicit Mesue vbi supra quod nihil est tam magnificum ex rectificãtibus sicut bdelium & dragagantũ. Cõmuniter tamẽ ponitur mastix iuxta literam receptę. Ponitur etiam croci ʒ. iii. Videtur tamen sentire litera Mesue ca. de aloe quòd debeat dicere ʒ. ß. Dicit enim ibi quod debet poni de croco pars i. ſ. & de alephanginis pars vna supra autam positum est de qualibet specierum alphãginę ℥. i. quare videtur ex illo textu quod ibi debuit ponere croci ℥. ß.

a Pilulæ aggregatiuæ ex inuentione nostra. D. M.
℞. Myrobalanorum citrinorum
Rauedseni an.ʒ.iiii.
Succi eupatorij
Succi absynthij an.ʒ.ii.
Diagredij ʒ.vi.
Bebulorum
Indorum
Agarici
b Coloquintidæ
Polypodij an.ʒ.ii.
Turbith boni
Aloes an.ʒ.vi.
Masticis Rosarum
Salisgemmæ
Epithymi Anisi
Zinziberis an.ʒ.i.
c Electuarium rosa. quantum sufficit ad aggregationem.
d Pilulę aggregatiuę maiores D.M.
℞. Bdellij mollis.
Myrobalanorum nigrorum
Bellericorum
Emblicorum an.ʒ.iiii.
Turbith electi ʒ.xii.
Seminis apij
Fœniculi Carui
Ameos
Origani
Rosarum
Setaragi indi
Armel
Hermodactylorum
Salis indi
Masticis
Amoniaci an.ʒ.i.
Zinziberis
Cinamomi
Cardamomi Acori
Spicæ Croci
Casiæ an.ʒ.ß.
Seraphini ʒ.iiii.
Coloquintidæ ʒ.iii.
Penidiarum albarum ʒ.iiii.
Aloes succotrini ʒ.xv.
Cõfice cum succo caulium & vnge manus tuas cum oleo sambucino.
Pilulæ aggregatiuæ minores D.M.
℞. Myrobalanorum citrinorum
Nigrorum
Emblicorum an.ʒ.iii.
Masticis Anisi
Succi eupatorij
Succi absynthij
Rosarum an.ʒ.ii.
Rauedseni ʒ.v.
Hierepigræ ʒ.xii.
Confice cum succo apij.
e Pilulæ de eupatorio maiores. D. M.
℞. Myrobalanorum citrinorum
Succi eupatorij
Succi absynthij an.ʒ.iii.
Rauedseni ʒ.iii.ß.
Masticis ʒ.i.
Croci ʒ.ß.
Aloes boni ʒ.v.
Confice cum succo endiuiæ.
f Pilulæ de eupatorio minores. D.M.
℞. Myrobalanorum citrinorum
Rauedseni Succi eupatorij
Aloes an partes equales.
Confice cum aqua apij.
g Pilulæ de reubarbaro D.M.
Rauedseni ʒ.iii.
Succi liquiritiæ
Succi absynthij
Masticis an. ʒ.i.
Myrabalanorum citrinorũ ʒ.ii.ß.
Seminis apij
Fœniculi an ʒ.ß.
Trociscorum diarodon. ʒ.iii.ß.
Hierepigræ.ʒ.x.
Confice cum aqua fœniculi.
h Pilulæ aliæ de reubarbaro. D. Mesue quas intitulat sub hoc termino de rauedseni.

a Scripsit Mesue tres descriptiones de pilulis aggregatiuis, sed ista prima cõmuniter habetur in vsu vbique.
b Hic debet multũ pulueri. coloquintida ne inducat excoriationẽ.
c Hic debet poni electuariũ rosa. descriptionis Mesue quod fit in modum opiatæ vel cõserua ros. aut mel rosarum.
d Istæ pilulæ non sunt in vsu nec præparatæ reperiũtur.
e Istæ pilulæ cõmuniter nõ sunt in vsu aliqui tamen eis magistraliter vtuntur.
f Istæ pilulæ cõmuniter nõ sunt in vsu.
g Istæ pilulæ sunt in vsu ẽt præparatæ reperiuntur.
h Istæ pilulæ non sunt in vsu nec præparatæ reperiũtur.

℞. Rauedſeni ʒ.vii.
Amoniaci Serapini
Bdellij an.ʒ.x.
Laccæ ablutæ ʒ.viii.
Oppoponaci
Mezerion
Gummi arabici an.ʒ.iiii.
Turbith ʒ.x.
Spicæ Polij
Aloes an.ʒ.v.
Maſticis ʒ.ii.
Myrobalanorum citrinorum. ʒ.x.
Diſſolue in vino gummas, & fac pilulas.

a Pilulę alkekengi inuentionis & deſcriptionis Meſue.
℞. Abſynthij & ſucci eius
Succi eupatorii
Aloes
Myrobalanorum citrinorum.
Maſticis
Croci
Rauedſeni
Laccę ablutę
Aniſi Azari
Caſieligneę
Seminis fumi terræ an.ʒ.ii.
Hierepigrę ʒ.iii.
Confice cum aqua ſolatri. Et aliqui ponunt venarum liquiritię. i. radicum liquiritię medietatē ponderis omnium.

Gloſa notanda.

In hac confectione ingreditur azarum, quę confectio licet ſit laxatiua debet tamen multum pulueriſari azarum vt repat ad vias vrinę & aperiat illas vias & etiam vt inducat virtutem medicinarum ſolutiuarum ad partes illas. Dicitur etiam in fine receptę quòd debet confici cum aqua ſolatri & debet intelligi id eſt cum aqua alkekengi vel ſucco qui eſt ſpecies ſolatri & eſt illa quæ facit conculas rub. recluſas in folliculo rubeo.

b Pilulæ ad febres antiquas. D. Philagrij quas ponit Meſue.
℞. Troſciſcorum diarodon
Trociſcorū de reubarb.an.ʒ.iiii.
Kebulorum ʒ.iii.
Succi eupatorij
Bedegaris an.ʒ.ii.
Abſinthij.ʒ.i.ß.
Myrobalanorum citrinorum.
Seminis cuſcutæ
Turbith an.ʒ.iiii.
Agarici Alœs an.ʒ.viii.
Salis indi.ʒ.i.ß.
Confice cum aqua fœniculi.

c Pilulę indę quas ſcripſit Halyabbas quas ponit Meſue.
℞. Myrobalanorum nigrorum.
Ellebori nigri
Polipodij an.ʒ.v.
Thimi Epithymi
Sticados an.ʒ.vi. Agarici
Lapidis lazuli loti
d Coloquintidæ
Succi eupatorij
Salis Indi an.ʒ.iiii.
Spicæ an. ʒ.ii.
Gariofilorum ʒ.i.
Hierepigræ ʒ.xii.
Fiant pilulæ cum ſucco apij.

e Pilulæ Alhandal hermetis quas ponit Meſue.
℞. Trociſcorum alhandal ʒ.xii.
Hierepigrę ʒ.vii.
Maſticis ʒ.ii.
Saliſgemmę aur.i.
Laudani puriſſimi ʒ.i.

Omnia præter laudanum & maſticem terentur& cribellētur, maſtix verò pulueriſetur.& cū pauco oleo nucū diſſoluatur, & cū eo liniantur ſpe.tritę, deinde cū laudano cōficientur in mortario terēdo ea cum piſtello calido & fiant pilulę groſſę.

a Iſta pilulæ raro habētur in vſu quia ſunt cōſimiles pilulis de reubarbaro in virtute.

b Iſtæ pil. nō ſunt in vſu nec preparate reperiūtur.

c Iſtæ pil. apud nos nō habentur in vſu nec preparate reperiuntur.

d Coloquintida hec debet multum pulueriſari ne inducatur excoriationem.

e Pil. iſtæ nō ſunt in vſu nec preparate reperiūtur, potuiſſent autem prius deſcribi ſimul cū pil. de coloquintida. Ego tamen hic inſecutus ſum ordinē Meſue in iſto libro

a Pilulæ alię alhandal. D. M.
℞. Trociſcorum alhandal ʒ.x.
Saliſgemmę ʒ.i.vel ℈.i.
Laudani ʒ.xii.
Olei roſ.q.ſ.
b Pilulæ de ſarcocolla D.M.
℞. Sarcocolę ʒ.iii.
Coloquintidæ ʒ.i.ß.
Turbith ʒ.iiii.
Zinziberis tantundem
Saliſgemmę ʒ.i.
Diſſolue ſarcocollam in aqua roſ. & confice alia cum ea, & fiant pil.
c Pil. fœtidę maiores D. M.
℞. Serapini. Armonici.
Oppoponaci.
Bdellij mollis
Coloquintidæ.
Hermel Alœs
Epithymi an.ʒ.v.
Hermodactyllorum.
Alſcebran an ʒ.ii.
Scamoneę ʒ.iii.
Cinamomi Spicæ
Croci
Caſtorei an.℈.i.
Turbith ʒ.iiii.
Zinziberis ℈.i.ß.
Euforbii ℈.vnius partes ii.
Diſſolue gummi in aqua i. ſucco porri & fiant pilulę.
d Pilulæ fœtidæ minores D. M.
℞.Serapini Amoniaci
Oppoponaci Bdellij
Myrrhæ an.ʒ.v.
Turbith ʒ.x.
Coloquintidæ ℈.vi.
Formentur ſicut priores.
e Pilulæ de ſerapino. D. M.
℞. Serapini.
Amoniaci
Oppoponaci
Bdelli Aloes
Harmel an.ʒ.ii.
Coloquintidæ ℈.iii.
Fiant pilu. cũ aqua i. ſucco porri.
f Pilulæ de ſerapino aliæ D.M.
℞. Serapini Amoniaci
Oppoponaci
Bdelli mollis an.ʒ.i.
Seminis apij
Ameos Harmel
Aniſi an.ʒ.i. Acori
Setaregi indi
Calamenti fluuialis
Centaureæ
Pollij Coſti
Saliſgemmę an.℈.ß.
Alœs ℈.vi.
Coloquintidę an.℈.ß.
Fiant pilulæ.
g Pilulę de euforbio D. M.
℞. Euforbij
Coloquintidę Agarici
Bdellij mollis
Serapini an.℈.ii. Alœs ʒ.v.
Fiant pil. cum aqua i. ſucco porri.
h Pilulę de mezerion D.M.
℞. Foliorum mezerion infuſorũ in aceto & exiccatorum ʒ.v.
Myrobalanorum citrinorũ ʒ.iiii.
Kebulorum ℈.iii.
Confice cum tereniabin & thamarindis diſſolutis in aqua endiuię.
i Pil. lucis maiores D.M.
℞. Roſarum.
Violarum Abſinthij
Coloquintidę Turbith
Cubebæ
Calami aromatici
Nucis muſcatæ
Spicæ k Epithimi
Carpobalſami Xilobalſami

h Iſtæ pil. communiter ſunt in vſu & vbique preparate reperiuntur. i De iſtis pilulis due dãtur deſcriptiones ſed iſta prima eſt illa que habetur in vſu & vbique magis preparata reperitur. k Epithymũ & azarũ nõ hoc debet, tamẽ pulverizari quod repãt ad vias vrinæ & deferant virtutem laxatiuorum ad partes illas.

a Nõ ſunt in vſu.
b Raro medici vtuntur iſtis pil. tamen preparate reperiũtur ab vſu tamẽ ipſarum eſt auendum.
c Iſtæ pil. generaliter ſunt in vſu & vbique preparantur.
d Iſtæ pil. quia nõ ſũt bene cõſolidate vt maiores ideo nõ ſunt ſic in vſu vt maiores.
e Pil. iſtæ pre parate reperiũtur licet non multũ habeantur in vſu & reuera tutius eſt vſus pilularũ fœtidarũ maiorum.
f Iſtæ pil ſecundũ hãc deſcriptionẽ non preparantur ſed ſolũ ſecũdũ precedentẽ.
g Iſtæ pil. raro habẽtur in vſu preparate tamẽ reperiũtur. Et nõ pulverizetur multũ euforbium.

Sileris
Squinati
Azari
Cinamomi
Fœniculi
Casiæ
Seminis rutæ
Masticis
Gariofilorum
Anisi
Apij
Croci
Macis an.ʒ.ii.
Myrobalanorum citrinorum.
Kebulorum
Indorum
Belliricorum
Emblicorum.
a Rauedseni an.ʒ.iiii.
Agarici
Senæ an.ʒ.v.
Eufrasiæ ʒ.vi.
Alœs succortini ad pondus omnium.
Confice cum succo fœniculi.

b Pilulæ lucis minores D. M.
℞. Xilobalsami.
Carpobalsami an.ʒ.i.
Chelidoniæ ʒ.v.
Rosarum
Violarum
Absinthij
Eufrasiæ an.ʒ.iii.
Senæ
Epithimi
Myrobalanorum citrinorum.
Kebulorum
Indorum
Bellericorum
Emblicorum.
Agarici
Coloquintidæ.
Squinanti.
Licij.
Lapidis lazuli loti an.ʒ.ii.ß.
Alœs boni ad pondus omnium.
Confice cum succo fœniculi aut chelidoniæ.

c Pilulæ ad febres cholericas D. M.
℞. Myrobalanorum citrinorum.
Indorum.
Seminis fumiterræ
Cucutæ.
Emblicorum an.ʒ.ii.
Foliorum rosarum.
Seminis citruli an.ʒ.iii.
Rauedseni ʒ.vi.
Scamoneæ cocte in citonio.ʒ.i.ß.
Succi eupatorij.
Succi absinthij an.ʒ.ii.
Agarici ʒ.ii.ß.
Hierepigræ ʒ.viii.
Mellis aggregationis.
Casiefi.
Thamarindorum
Et succi endiuiæ quòd sufficit.

d Pilulæ diarodon D. M.
℞. Trociscorum diarodon.
Absinthij an.ʒ.v.
Cimarum squinanti.
Masticis an.ʒ.ii.
Salis indi. ʒ.i.
Alœs boni ad pondus omnium
Confice cũ aqua i. succo vel aqua decoctionis vel aqua sublimationis citri, aut cum syrupo conserue citri.

e Pilulæ de turbith D. M.
℞. Turbith electi. ʒ.xvi
Alœs ℥.i.ß.
Masticis
Rosarum an.ʒ.vii.
Myrobalanorum citrinorum.ʒ.x.
Croci ʒ.iii.
Confice cum succo absinthij.

f Pilu. de turbith aliæ D. M.
℞. Turbith.
Myrobalanorum citrinorum
Alœs optimi an.ʒ.x.
Masticis
Rosarum
Spicæ an.ʒ. ii.ß.
Anisi ʒ.i.ß.
Croci ʒ.i.
Fiant pilulæ vt dictum est in præcedentibus.

g Pilulæ de lapide lazuli. D. M.
℞. Lapidis lazuli abluti ʒ.iii.

a *Alij habent ʒ.ij.*

b *Istæ pil. cõmuniter preparãtur & habẽtur in vsu non tamen sicut predictæ.*

c *Istæ pilu. nõ sunt in vsu nec preparatæ reperiuntur.*

d *Istæ pilu. à quibusdam habẽtur in vsu nã sũt domesticæ et magnæ securitatis.*

e *Istæ pilu. nõ sunt in vsu nec preparatæ reperiuntur.*

f *Istæ pilu. nõ sunt in vsu nec preparatæ reperiuntur.*

g *Istæ pil. generaliter & vbique reperiuntur preparatæ.*

Epithimi
Polipodii an.ʒ.viii.
Scamoneæ
Salis indi an.ʒ.ij.ß.
Agarici ʒ.viii.
Garifilorum
Anisi an.ʒ.iiii.
Hierepigræ an.ʒ. xv.
Confice cum succo endiuiæ.

a Pil. de lapide armeno D. M.
℞. Lapidis armenis loti & pæparati.
Hierepigrę an.ʒ.v.
Epithimi.
Polipodii an.ʒ.iiii.
Diagridii ʒ.iii.ß.
Gariofilorum ʒ.ii.
Salis indi ʒ.i.ß.
Confice cum succo solatri.

b Pilulæ de bdellio D. M.
℞. Myrobalanorum nigrorum
Emblicorum
Bellericorum an.ʒ v.
Bdellii ʒ x.
Scoriæ ferri preparatæ
Seminis porri.an.ʒ.iiii.
Coralli adusti
Karabæ
Conchulę adustę an.ʒ.i.ß.
Margaritarum ʒ.ß.
Confice cum succo porri.

c Pilu.de bdellio maiores D. M.
℞.Bdellii ʒ.xii.
Ameos ʒ.iii.
Kebulorum Indorum
Bellericorum Emblicorum
d Venerarum adustarum
Karabę an.ʒ.ii.ß.
Et confice bdel.in succo porri.

Glosa notanda.

In hac cōfectione ponitur bdel. & debes intelligere de bdellio de mecha, aut saltem debes ponere bdellium siccum, & non molle vt in precedentibus. In ea etiam ponitur venarum adustarum, & dicit autor pandect. quod falso sed quòd debuit dicere auellanarum adustarum. Alius autor cuius nomen ignoro: in quodā libello suo qui incipit. Facigitur pie deus, &c. Dicit quòd debuit dicere vermium terrestriū adustorum, & hęc opinio videtur magis esse de mēte Mes. vermes enim terrestres adusti & potissimè cōchulę terrestres siue limacię quę sunt de genere vermium suntexiccatiue exiccatione forri potissimè quādo adurūtur & debet aduri caro cum testa & subtilissimè teri, videntur ergo conuenire proposito & videas quod istę pilulę sunt similes in virtute cum pilu. de bdel. prius descriptis in recepta precedenti vbi posuit conchulas adustas quòd si nolis ponere conchulas terrestres, scilicet limatias, pone aquaticas & marinas, sed sunt debilioris virtutis.

e Pil. de bdellio minores D. M.
℞.myrobalanorum kebulorum
Indorum
Emblicorum
Bellericorum an.ʒ.v.
f Bdelii ʒ.v.
Fiat vt dictum est in pilulis de bdellio maioribus.

g Pil. de oppoponaco. D. M.
℞. Oppoponaci
Hermodactylorum
Serapini
Bdellii mollis
Armoniaci
Coloquintidę an.ʒ.v.
Croci
Castorei

f Hec pone bdel de mecha aut saltē bdelliū siccum. vt in aliis. g Istæ pil in aliquibus regionibus preparantur & in his debet coloquintida subtilißimè pulueri sari ne inducat excoriationē.

a Istæ pil. rarißimè habētur in vsu nec preparatæ reperiuntur, quia cōueniunt cum pilulis lapidis lazuli, & lapidem armenū nemo nouit teste Rabi moyse.

b Istæ pil. cōmun. nō preparātur sed preparātur maiores, & pone bdel. de mecha. aut saltem bdel. siccum ad restringendum & non molle.

c Istæ pil. sūt in vsu & preparatæ reperiūtur.

d Additio melius dicitur venerarum quā venarum. Nam venera est cōchula marina quam apportāt peregrini de sancto Iacobo ita habet Sera in presenti recepta.

e Istæ pil. in hac descriptione non sunt in vsu.

Myrrhę Zinziberis
Piperis Macropiperis
Casieligneæ
Myrobalanorum citrinorum.
Indorum
Bellericorum
Emblicorum an.ʒ.i.
Scamoneæ ʒ.ii.
Turbith.ʒ.iiii.
Alœs ʒ.xii.
a Infundantur gummæ in aqua.i. succo caulium & fiant cum eis pilulæ.

Pilulæ de hermodactylis.D.M.

℞.Hermodactylorum
Alœs an.ʒ.v.
Myrobalanorum citrinorum
Turbith an.ʒ.iiii.
Zinziberis ʒ.ii.
Fiant pilulæ cum electuario ros.

b Pilulæ de hermodactylis maiores. D. M.

℞.Hermodactylorum
Alœs
Myrobalanorum citrinorum
Turbith
Coloquintidæ
Bdellij mollis
Serapini an.ʒ.vi.
Castorei
Sarcocolle
Euforbij
Oppoponaci.
Harmel
Apij an.ʒ.iii.
Croci ʒ.i.ß.
Cõfice cum succo caulium & fiát pilulæ.

c Piluli de hermodactylis, D.M.

℞. Hermodactylorum ʒ.v.
Scamoneæ ʒ.ii.ß.
Myrobalanorum citri.ʒ.iii.
Rosa.ʒ.ii.
Alœs ʒ.x
Confice cum cartatico rosa.

a Istæ pil. non sunt in vsu nec præparatæ reperiuntur.
b Istæ pil. habẽtur in vsu & vbique præparatæ reperiuntur & in cõfectione harum debet coloquintidæ subtilissimè pulverisari & euforbiũ non.
c Pil. istæ & vbique reperiuntur preparate & sunt in vsu.
d Istæ pil. sũt vsuales & preparate reperiũtur.
e Istæ pil. non sunt in vsu & in eis ponitur scamonee &c. Dicit tamẽ Gentilis in libello suo dę proportionibus medicinarum, quòd debuit dicere scamoneæ ℈. vnius quartam partem scr. gra. v. vl. vi. & ista via est tutior.

d Pilulæ arteticæ. D. M.

℞. Hermodactylorum
Turbith
Agarici an.ʒ.iiii.
Casieligneæ Spicæ
Gariofilorum
Xilobalsami
Carpobalsami
Zinziberis
Masticis
Fœniculi Anisi
Saxifragiæ
Seminis sparagi
Brusci
Rosarum
Granorum
Salisgemmæ an.ʒ.ß.
Alœs pondus omnium,
Confice cum succo fœniculi.

e Pilulæ quę non valentes surgere faciunt incedere.D. Rasis in ix. ad almansorem.

℞. Aloes ʒ.i.
Scamoneę ʒ.vnius quartã partam.
Ros.rub.tritarum ʒ. vnius sextam & gra.x.
Hermodactilorum alborum ʒ.ß.
Formentur pilulæ

Pilulæ de coloquintida D.M.

℞. Coloquintidæ ʒ.v.
Myrobalanorum nigrorum
Citrinorum
Serapini
Bdellij mollis
Sarcocollæ an ʒ.v.
Aloes ʒ.vii.
Nigellæ
Cymini carmeni
Origani persici
Nasturtij albi
Salisgemmæ
Absinthij romani an.ʒ.i.
Infunde gummas in aqua porri i. in succo porri, & fac cum cæteris pilulas.

Pilulæ

a Pilulæ ſebelliæ D.M.
♃.ſpicæ indæ ʒ.v.
Spicæ Romanæ
Rauedſeni
Agarici
Epithymi an.ʒ.iiii.
Coſti
Maſticis
Camedreos
Amomi an.ʒ.ii.
Croci ʒ.iii.
Myrrhæ
Cinamomi
Gariofilorum
Squinanti.an.ʒ.i.
Aloes ℥.x.
Fiant pilulæ cum vino antiquo

b Pillulæ ſtomatichæ D.M.
♃.hierepigræ ʒ.vij.
Trium myrobalanorum an.℥.iii.
Agarici ʒ.ii.
Turbith ʒ.x.
Epithymi cretenſis ʒ.ii.ß.
Aniſi an.ʒ.ii.ß.
Salis indi.ʒ.ii.
Abſinthii
Scamoneæ an.ʒ.iij.
Penidarum ʒ.iii.
Fac pilulas cum ſucco ſacriolæ

Pilulæ aliæ ſtomatiche D. eiuſdem.M.
♃.hierepigræ.ʒ.x.
Trium myrobalanorum
Abſinthii.an.ʒ.iii.
Maſticis
Aniſi
Bellerici
Emblici
Agarici an.ʒ. iii.ß.
zinziberis ℥.ii.
Gariofilorum
Saliſgemmæ
Squinanti an.ʒ.i.
Turbith ʒ.xii.
Confice cum ſucco abſinthii

Pilulæ ſtomatichæ Alkindi
♃. Myrobalanorum kebul. partes vi.
Salis indi
Abſinthii romani
Agarici leuis
Scamonę ſubalbidę omnium an. partes iii.
Aſari
Aniſi
Seminis apij omnium an.partes ii.
Medullæ turbith albi partes, xvij.
Epithimi cretenſis rubei mondi recentis partes v.
Hierepigræ partes vij.
Gariofilorum partem j.
Commiſcean.iſtæ medicinę poſt cribellationem, deinde ponatur ſuper eas paulatim & aſpergatur aqua,in qua bullitę ſunt partes iiii penidiarum ſabati donec conuerſa ſit in ſubſtantia ſucci dactylorũ, deinde formẽtur pilulæ ſimiles piperi.Doſis ſit ſecundum virtutem

c Pilulę alię ſtomatichę D.eiuſdem.
♃. trium myrobalanorum an. ℥.iii.
Roſarum
Maſticis an. ʒ.ij.
Cardamomi
Ligni aloes
Sandali citrini
Cubebæ
Gariofilorum
Squinanti
Nucis muſcatę.an ʒ.ii
Rauedſeni ʒ.ß.
Turbith ʒ vij.
Aloes ad pondus omnium
Confice cum vino odorifero.

a Iſtæ pilulæ non ſunt in vſu preparatæ reperiuntur potuiſſent autem immediatè ſubiũgi ad pilu. de alhãdal quæ exponuntur de coloquintida, ſed ego hic obſeruaui ordinem Me. in litera. b Iſta pilulæ communiter nõ præparãtur vtimur tamen eis interdum magiſtraliter. Quidam faciunt iſtas pilu. & quidam alias,iſtæ tamen non ſunt illæ quæ debent præparari propter alia laxatiua ab aloe quæ ibi intrant quæ licet euacuent à ſtomacho aliunde tamen etiam attrahunt. ideo illæ ex omnibus iſtis in quibus ſolum intrat aloe ſunt illæ quæ debent præparari & quæ proprie debentur ſtomatichæ & dicunt alii quòd debent diſpenſari pilu.ſtomatichæ ſecundum deſcriptionem alkindi quas ponit Auicen. v. ca.& philonius cap.de dolore capitis & de ipſis intelligitur quando ſcribitur in libri practicantium. ♃.pilu. ſtomaticharum abſolutæ, quia prærogatiuam in bonitate ſuper cæteris pil. ſtomatichis habent, quartum recepta hic cum cæteri inſeritur.

c Iſtæ pilulæ non debent preparari ſed vltimæ.

a Istæ sunt qui communiter præparatæ reperiũtur, præeliguntur tamen istæ vel illæ secũdum voluntatem medicorum eis vtentium.

b Istæ sunt pilulæ quæ debent præparari secundum rei veritatem.

c Istæ pilulæ hodiernis diebus sunt vsuales in hac ciuitate turon. sed mirum videtur quod vir tantus posuerit thamarindos & in tam parua quantitate, relictæ sunt tamen nobis ex propria manu scriptæ sic formaliter non mihi placet forma earum licet sint familiares & domesticæ.

d Pilulæ de agarico generaliter sunt in vsu & vbique præparatur

a Pilulę alię stomatichę D. eiusdem.

♃. Myrobalanorum citrinorum.
Turbith.an.ʒ.x.
Masticis ʒ.vj.
Rosarum
Spicæ an.ʒ.ii.ß.
Anisi ʒ.i.ß.
Salis indi
Croci an.ʒ.i.
Aloes succotrini ad pondus omnium
Confice cum succo absinthij.

b Pilulæ alię stomatichę D. eiusdem.

♃.aloes ʒ.vj.
Masticis
Rosarum an.ʒ.ii.
Confice cum succo solatri

Pilulæ ante cibum D.N.

♃ ligni aloes
Gariofilorum
Folii
Masticis
Xilobalsami
Carpobalsami
Casilineæ
Macis
Nucis muscatæ
Cinamomi
Cubebæ
Croci
Sileris montani
Spicæ an.ʒ.ii.
Reubarbari
Aloes ante ad pondus omnium
Confice cum balso. vel vino odorifero vel oleo laurino aut ros.

c Pilulæ aliæ ante cibum clarissimi doctoris magistri Panthaleonis de versellis.

♃. thamarindorum
Agarici trociscati an.ʒ.ß.
Reubarbari electi gra.xv.
Pilularum alephanginarum,ʒ.i.ß.

e Istæ pilulæ sunt multum vsuales & vbique præparatæ reperiuntur.

Fiat massa cum melle

c Pilulæ de agarico D. M.

♃.agarici
Masticis an.ʒ.iiii.
Rad.lili cœlestis
Prassij an.ʒ.i.
Turbith ʒ.v.
Hierepigræ ʒ.iiij.
Coloquintidæ
Sarcocolę an.ʒ.ij.
Myrrhæ ʒ.i.
confice cum rob.

d Pilulę de fumoterræ D. Auic. in iiij. can. ca. de cura scabiei & pruritus.

♃.myrobalanorum citrinorum.
Kebulorum
Nigrorum an.ʒ.v.
Aloes ʒ.vii.
Scamoneæ.ʒ.v.
Sine cessatione confice cum succo fumiterræ & dimittantur donec exiccentur, & imbibantur vice alia sic imbibendo & exiccando vsque ad tres vices deinde dimittantur donec spissum fiat totum, & ex hoc toto formentur pilulæ.

Pilulæ rufi. Et sunt pilulæ communes.

♃.aloes electi ℥.ii.
croci
Myrrhæ an.℥.i.
confice cum vino aromatico.

Glosa notanda.

Istæ pilulæ sunt multum vsuales, & vbique præparatæ reperiuntur, si tamen debeant accipi tempore æstatis: laudant doctores vt lauetur aloe cum aqua endiuiæ. Et etiam quod tempore epidimiæ addatur de bolo armeno tantũ quantum est aloe. Hęc notat christoforus Georgius super Mesue. A quibusdam autem vocantur pilulæ arabicę.

Pilulæ de assaieret quas notat Aui.tertij fen.prima cap.de cura vniuersali doloris capitis & eas dosauit insignis & clarus doctor Gentilis de fuligeneo, & multum sunt vsuales, & sic vbique præparatæ reperiuntur.

℞.Hierepigræ ℥.i.
Masticis
Myrobalanorum citrinorum an. ℥.ß.
Aloes optimi ℥.ii.
Fiant pilulę cum syrupo de sticad.

a Pilulæ ad omnes morbos catarri D.M.

℞. myrrhæ trocliten.ʒ.vi.
Olibani ʒ.v. Opij
Iusquiami an. ʒ.iiij.
Croci ʒ.i.ß.
Rad.linguæ canis ʒ.iiij.
Fiant pilulę

Pilulæ bichiæ i. ad tussim. D. M. lib. de approprietatis summa secunda particulę secundæ & cap.ii.

℞.succi liquiriciæ
zuc.tabarzed an.aureos.vi.
Amidi
Dragaganti
Amygdalarum dulcium an. aure. iiij.
Confice cum muscilagine psylij aut seminis citoniorum.

Pillulæ albę D. eiusdem Mes. lib. & cap. eisdem, vt pilulę bichiæ ex auro.Ras.

℞. succi liquiriciæ
Amidi
Dragaganti
Gummi arab.
Amygdalarum dulcium excorticatarum an.ʒ.i.
zuc. tabarzed.ʒ.iij.
Confice cum muscilagine seminis citoniorum.

Additio super litera P.

Pilulæ imperiales
Pilulæ masticinę conciliatoris super additionibus Mes.
Pilulæ de storace Mes.
Pilulæ de hiera simplici
Pilulę de benedicta
Pilulę de hiera magna siue de hiera composita
Pilulæ arabicæ
Puluis pro epithimate cordis
Puluis cordialis magistralis
Puluis alius cordialis
Puluis pro bachio Arnaldi de villa noua expertus in Gallia
Puluis contra vermes
puluis dulcis
Puluis galatinæ
Puluis piperatus communis
Puluis violarum odoriferus
Puluis bezeardicus
Pomum ambrę
Pomum aliud ambrę
Pomum aliud ambræ
Item aliud pomum
Descriptiones pilularum superadditæ

Pilulę imperiales

℞. Cinamomi
Amomi Anisi
Masticis
Cardamomi
zinziberis
zedoarię Macis
Nucis muscatæ
Gariofilorum
Croci Cubebę
Ligni aloes Turbith
Tereniabin Agarici
Folliculorum senæ
Spicæ nardi
Quinque myrobalanorum an.℈.i
Reubarbari ad pondus omnium
Aloes succotrini ad pōdus omniū
Conficiatur cum syrupo rosato vel violato.

a Alias pilulas fere easdem cum istis posuit Mes. ca. de intentione Alexādri quas appellat pil.de arnoglossa, sed ista sunt securiores, quia ibi corrigitur opium per hoc quod posuit quod non fit in aliis & sunt, vsuales multum & vbique preparatæ reperiūtur.

b Istæ pilulæ sunt in vsu & preparatam reperiuntur.

Pilulæ masticinæ conciliatoris super additionibus Mesue.
℞.Masticis ʒ. iiij.
Aloes electissimi.ʒ.x.
Agarici boni ʒ. iij.
Confice cum succo altiliæ & fiant pilulæ.

Pilulæ de storace Mes.
℞.Storacis liquidæ albæ
Olibani
Myrrhæ
Succi liquiritiæ
Opij an.ʒ.iiij.
Fiant pilulæ sicut cicer. Dosis eius duæ vel tres

Pilulæ de hiera simplici
℞. Specierum hieræ simplicis ℥. i.
Conficiātur cum geleniabin quā tum sufficit, & fiat magdaleon.

Pilulæ de benedicta
℞.Specierum benedictæ.℥.i.
Conficiantur cum geleniabin quā tum sufficit & fiat magdaleon.

Pilulæ de hiera magna siue de hiera composita.
℞. Specierum hieræ magnæ ʒ.i.
Cum melle rosato quantum sufficit, fiat magdaleon.

Pilulæ arabicæ
℞. Aloes ℥.iiij.
Brioniæ
Quinque myrobalanorum
Masticis
Diagridij
Azari
Rosarum an.℥.i.
Confice cum succo caulium quantum sufficit
Adde croci ʒ.i.
Castorei ʒ.iii.

Puluis pro epithimate cordis
℞.Florum buglossæ
Florum boraginis
Florum mellissæ an.M.ß.
Sandalorum omnium
Ros.rub.an.ʒ.ij.
Deronici.
Been albi & rubei
Karabæ
Ossis de corde cerui an.℈.iiij.
Corticum citri
Seminis acetosæ
Ligni aloes
Gariofilorum an.ʒ.i.ß.
Croci ℈.ß.
Margaritarum ʒ.ß.
Musci gra.iii.
Camphoræ gra.vj.
Fragmentorum prætiosorum omnium ʒ.i.
Corallorum vtriusque
Spodij an.ʒ.ß.
Conterantur omnia per se deinde misceantur & vsui reseruentur.

Puluis cordialis magistralis.
℞.Corallorum vtriusque
Terræ sigillatę an.℥.ß.
Rasuræ eboris
Cornu cerui an.ʒ.ii.
Margaritarum ℥.i.
Se. coriandorum pręparatorum
Spodij
Rosarum an.℈.ii.
Seminis acetosę
Fragmentorum prętiosorum
Ossis de corde cerui an.ʒ.ß.
Zuccari albi ℥.iij.
Foliorum auri & argenti xxv. numero
Conterantur omnia per se subtilissimè & reseruentur

Alius puluis cordialis
℞. Fragmentorum pretiosorum an.ʒ.ß
Corallorum vtriusque an.ʒ.ii.
Ossis de corde cerui
Spodii.
Limaturę auri & argenti
Karabe an ʒ.ii.
Croci

Ligni aloes an.ʒ.
Cinamomi electi ʒ.iii.
Cryſtalli
Ambrę an.ʒ. ß.

Puluis pro bachio Arnaldi de villa noua expertus in Gallia.

℞.Sponginæ marinæ
Paleæ marinæ
Oſſis ſepiæ
Piperis longi
piperis nigri
Zinziberis Cinamomi
Saliſgemmæ
pirhetri boni
Gallarum
Spinæ roſarum an.℥.ii.

Hæc omnia pulueriſentur excepta ſpongia marina & palea quæ debent comburi, & de hoc puluere pluries teneat in ore, & ſimiliter in nocte.

puluis contra vermes.

℞.cornu cerui vſti
Grauelæ præparatæ
Diptami Se.caulium
S.acetoſæ
Se.coriandorum præparatorum
Se.portulacæ
Oſſis de corde cerui an.ʒ.ß.
Fragmentorum prætioſorum ʒ.i.
Reubarbari electi ʒ.i.ß.
Foliorum auri numero vi.
Se.leuiſtici ℈.iiii.
Conterantur omnia ſubtiliſſimè

puluis ducis

℞.Cinamomi ſubtilis ʒ.ii.
Zinziberis
Galangæ
Gariofilorum
Nucis muſcatæ
Cardamomi
Cubebæ
piperis longi an. ℈.i.
Zuccari albi ℥.vi.
Miſce & fiat puluis

Ad faciendum compoſitionē hāc bonam pro omni ʒ. i. ſpecierum apponi debet ℥. i. zuccari ſi perfecta & bona eſſe debet.

puluis galatinæ

℞. piperis ℔.i.
zinziberis fini ℔.ii.
Cinamomi ℥.ix.
Fuſti gariofilorum ℥.iiii.
Miſce & fiat puluis.

puluis piperatus communis

℞. piperis ℔ ß.
zinziberis fini ℔.iii.
Croci infuſi in vino rubeo per noctem ℥.i.& ʒ.i.
Miſce & fiat ſecundum artem

puluis violarum odoriferus

℞. radicis yris florentiæ ℔.4.
Maioranæ ſiccæ quartis i.
Calami aromatici ℥.iii.
Roſarum ℥.v.
Gariofilorum ℥.i.ß.
Muſci ʒ.i.

puluis bezeardicus

℞. Boli armenici cum aceto præparati quartis.i.
Roſarum rub.ʒ.i.
Se.acetoſæ
Se citri mundati
Cornu cerui aduſti.
Se.rutæ
Deronici romani Carabæ
Se.cardi benedicti an.℈.iiii.
Vtriuſque coralli
Ligni aloes
Serici crudi
Omnium ſandalorum
Margaritarum perforatarum
Oſſis de corde cerui an.ʒ.i.
Smaragdorum ℈.ii.
pul.diamarga.frigidi
Radicis tormentillæ
Dictami Tunici
Scabioſæ
Coriandri præparati

Terræ ſigilatæ an.ʒ.ii.
Camphoræ ℈.ii.
Croci gra.xv.
Ambræ ℈.ii.
Muſci ℈.iiii.
Fiat puluis, vel cũm ſyrupo de ribes fiat admodum opiatæ.

Pomum ambræ

℞.Cinamomi electi.
Gariofilorum
Ambræ bonæ Muſci
Storacis calamitæ an.ʒ.i.
Macis
Seminis iuniperi
Roſarum rubearum an. ʒ.i.ß.
Thurjs albi
Myrrhæ an.ʒ.i.
Sandali citrini. Boli armeni.
Calami aromatici an.ʒ.ii.
Camphoræ ʒ iii.
Laudani ℥.vi.

Ceræ quantum ſufficit, & fiant poma in mortario cum piſtello calido & cum pauco vino maluatico

a Non eſt in vſu nec præparatur.

Aliud pomum ambræ

℞.Laudani
Storacis calamitæ an.ʒ.iiii.
Ligni aloes
Cardamomi
Roſarum rubearum an.ʒ.i.
Thuris albi Myrrhæ
Sanſuſci an.ʒ.i. ß.
Ambræ ʒ.ß. Muſci ℈.i.

Ceræ quantum ſufficit, & fiant poma in mortario cum piſtello ferreo calido.

Aliud pomum ambræ

℞.Laudani ℥ i.
Storacis calamitæ ℥.ß.
Ligni aloes Gariofilorum
Roſarum rubearum an.ʒ.i.
Maioranæ Thuris albi
Myrrhæ an.ʒ.ß.
Ambræ
Muſci an.℈.i.

Aquæ roſarum quantum ſufficit, fiant poma vt ſcis.

Aliud.

℞,Storacis calamitæ ℥.i.
Gariofilorum ʒ.ii.
Benioni ℥.ß. Ambræ ʒ.ß.
Muſci gra.xv.
Pul. violarum quod ſufficit ad incorporandum cum ſtorace liquida & aqua roſarum.

Finitur particula xv.

Decima ſexta particula ſecundi libri incipit.

Equitur de litera Q. quæ ad literam, P. immediatè ſubſequitur in ordine minoris alphabeti.

In hac autem particula erit recepta vnica.

a Quadrimeron.D.M.

℞.Elemni ℥.i.ʒ.iii.
Seminis maratri ℥.i.
Piperis ʒ.vi.
Cimini ʒ.iii.
Mellis quod ſufficit.

Finitur particula xvi.

Decima ſeptima particula ſecundi libri incipit.

SEquitur de litera R.quæ ad literam, Q.immediatè ſubſequitur in ordine minoris alphabeti.

In hac autem particula erũt receptæ ſequentes.

Requies.D.N.
Rubea troſciſcata.D.N.
Roſata nouella.D.N.
Rob de ribes D.M.
Rob de agreſta. D.M.
Rob de cornibus. D.M.
Rob de citonis. D.M.

Rob de pomis D.M.
Rob de piris D. M.
Rob de prunis D.M.
Rob de granatis acetosis. D.M.
Rob de persicis. D.M.
Rob acetositatis citri D.M.
Rob myrtinum D M.
Rob de berberis D.M.
Rob de sumach D.M.
Rob de moris de seni immaturis D.M.
Rob de fructibus D. M. cuius duæ ponuntur receptæ.

a Requies D.N.
℞. Rosarum
Violarum an.ʒ.iii.
Opij
Iusquiami
Miconis
Mandragoræ
Scariolæ Lactucæ
Seminis portulacæ Psylij
Nucis muscatæ Cinamomi
Zucari an.ʒ.iß.
Trium sandalorum
Spodij
Draganti an.℈.ii.gra.v.
Mellis quod sufficit

Glosa notanda.

In hac confectione communiter libri habent miconis papaueris albi,&alij habent papaueris nigri, sed ego credo quod fuit error scriptoris, & in antiquis libris habetur miconis. i. papaueris albi & ignari scriptores omiserunt ly. i. scripsereunt postea papaueris nigri albi,& alij papaueris nigri nescientes quid facerent. Ponitur etiã ibi zuc.ʒ. i. ß. nescio ad quid conferet, & credo quod falso, sed debuit dicere zaccariæ i. psylij sed quod me facit dubitare est,quia supra posuit psylij & forte fuit error scriptorum.

b Rubea trociscata D.N.
℞. Liquiritiæ Cinamomi
Papaueris albi an.ʒ.iii.℈.i.gra.v.
Croci.
Rosarum Iusquiami
Seminis apij an.ʒ.ii. gra.xv.
Nardi
Violarum an.ʒ.i.gra.vii.ß.
Gariofilorum Storacis
Opij thebaici an. ʒ.ß.
Trociscorum crocomagnetis
Trociscorum ydiocri
Myrrhæ
Anisi an. gra.xv.
Mellis quod sufficit.

c Rosata nouella D.N.
℞. Rosarum zucca.
Liquiritiæ an.℥.i.ʒ.i.℈.ii.ß.
Cinamomi ʒ.i.℈.ii.gra.ii.
Gariofilorum Nardi
Zinziberis Galangæ
Nucis muscatæ
Zedoariæ
Storacis calamitæ
Cardamomi
Apij an.℈.i.gra.viii.
Mellis quod sufficit

Rob de ribes, D.M.
℞. Succi de ribes ℔.x.
Coque cum facilitate vsquequo cõsumatur tertia pars ipsius. Deinne coletur & dimittatur residere vsquedum clarescat, deinde coquatur cum multa facilitate in vase vitreo vsque dum habeat spissitudinem aut exponatur soli vsque dum pinguescat, i.habeat spissitudinem.

Rob de agresta D.M.
Rob de cornibus D.M.
Rob de citonis, D.M.
Rob de pomis D.M.
Rob de piris D.M.
Rob de prunis D.M.
Rob de granatis acetosis D.M.

a *Hæc confectione raro vtimur, interdum tamen vtimur & inuenitur preparata.*

b *Hæc confectio habitur in vsu & vbique præparat reperitur.*

c *Aliqui vtuntur magistraliter hæc confectione & præparata reperitur.*

Rob de persicis, D.M.
Rob acetositatis citri.D.M.
Rob myrtinum.D.M.
Hæc omnia fiunt sicut rob de ribes

Rob de berberis.D.M.
Rob de berberis fit sicut rob de ribes.
Excepto quod si nõ habeatur succ⁹ berberis accipe ex eis succis ℔. ij. & proiice super illud succi agreste ℔. iii. & dimitte per tres dies donec humectantur, deinde fricẽtur manibus & exprimatur aquositas tota & coquatur vt rob de ribes.

Rob de sumach.D M.
Rob de moris de seni immaturis. D.M.
Hæc duo fiunt sicut rob de berberis.

a *Non est in vsu nec præparatũ reperitur.*

a Rob de fructibus D.M.
℞. Succi granatorum acetosorũ, & muzorum.
Succi citoniorum acetosorum.
Succi pirorum immaturorum.
Succi pomorum montanorum id est siluestrium & acetosorum.
Succi zazuc
Succi agreste
Succi acetositatis citri an.partes equales.
proiice in eis berberorum & sumach an.partem ß.
Fiat sicut diximus in rob de berberis.

b *Non est in vsu nec preparatum reperitur.*

b Rob aliud de fructibus D. M.
℞. succi granatorum acetosorum & muzorum
Aquæ prunorum
Aquæ thamarindorum an. partes equales.
Succi acetositatis citri partem ß.
Fiat vt in rob de ribes.

Finitur particula xvij.

Decima octaua particula secundi lib incipit.

Equitur consequẽter de litera S. quæ ad literam R. immediate subsequitur in ordine literarum minoris alphabeti. Erunt autem in hac particula receptæ sequentes.

secania-

ſecaniabin de keiſim D.M.
ſecaniabin de calamento D.M.
ſyrupus de menta, D.M. cuius duę ponuntur receptæ,
ſyrupus de fumoterræ, cuius quinque ponuntur receptæ.
ſyrupus de abſynthio, cuius tres ponuntur receptæ.
ſyrupus de liquiritia, D.M.
ſyrupus de hyſſopo, D.M.
ſyrupus de praſſio D.M.
ſyrupus de calamento, D.M. cuius duæ ponuntur receptæ.
ſyrupus de thymo, D.M.
ſyrupus de epithymo, D.M.
ſyrupus de eupatorio D.M.
ſyrupus de ſticados. D.M.
ſyrupus cõtra acutas febres, D.M.
ſyrupus roſa, D.N.
ſyrupus viola, D.N.
ſyrupus neufarimus, D.N.
ſyrupus de papaue, D. M. cuius tres ponuntur receptæ.
ſyrupus myrtinus, cuius duæ ponuntur receptæ.
ſyrupus contra omnem ventris fluxum D.N.
ſyrupus acetoſus ſimplex, D.M.
ſyrupus acetoſus compoſitus cuius duę ponuntur ℞ te.
ſyrupus acetoſus, de ſuccis herbarum, D.M.
ſyrupus acetoſus de ſuccis fructuũ D.M.
ſyrupus acetoſus de ſuccis & aquis fructuum, D.M.
ſyrupus acetoſus de citoniis, D.M.
ſyrupus acetoſus de pomis.
D M. Cuius tres ponuntur receptæ.
ſyrupus acetoſus de prunis, D.M.
ſyrupus acetoſus de tereniabin D.M.
Syrupus acetoſus laxatiuus. D.M.

ſyrupus de endiuia do. Gentilis de fuligeneo.
ſyrupus de arthemeſa. do. Ioannis mathei de gradi.

Additio ſuper litera. s.

ſyrupus roſatus ex infuſione roſarum ſiccarum.
ſyrupus de lupulis
ſyrupus ſabor D. M. cap. de mania & melancholia ſanguinea.
ſyrupus de ſcabioſa
ſyrupus de arthemiſia
ſal ſacerdotale
ſyrupus de cicorea ſecũdum Guiller. placenti
ſyrupus alius de cicorea ſecũdum Nicolaum florentinum
ſyrupus de ſucco endiuię.

a ſuffuf. de ligno aloes, D.M.

a Non eſt in vſu nec præparatũ reperitur.

℞. ligni aloes ʒ. iii.
Cardamomi
Mentæ ſiccæ
ſpicæ
Marmacor
Cyperi
Corticis citri an. ʒ. ii.
Galiæ
ſquinanti an. ʒ. i.
Aniſi Maſticis
Apij an ʒ. ii.
Zuccaræ ad pondus omnium.

b ſuffuf diarodon, D.M.

b Non eſt in vſu nec preparatum reperitur.

℞. Trociſcorum diarodon
Maſticis an. ʒ. iii. karabæ
Mentæ ſiccæ
Ligni aloes an. ʒ. ii. ß.

c ſuffuf aromaticum, D.M.

c Non eſt in vſu.

℞. aniſi aureos. xii.
ſeminis fœniculi aureos iiii.
Liquiritiæ
Zinziberis an. aureos. iii.
Gariofilorum
Macis Cinamomi
Galangæ an. aur. ii.
Galliæ muſcatæ aur. i.

Ligni alœs
Corticis Citri an. aur,i. ß.
Musci boni ʒ. vnius quartam.
Zucca. tabarzed ad pondus omnium.

a suffuf impinguatiuum.D.M.
℞. Farine cicerum infusorum in lacte dulci & exiccatorum tribus vicibus.deinde tostorum ℥. vi.
Risi abluti multoties & exiccati ℥.ii.
Tritici
Ordei excorticatorum & ablutorum & exiccatorum multoties & infusorum in lacte multoties & exiccatorum an.℥.iii.
Amygdalarum dulcium ℥.v.
Papaueris
Tortellarum de seni an.℥.iiii.
Zuc. tabarzed ℔.i.
Terantur.

Glosa notanda.

In hac confectione ponitur farina cicerum infusorum in lacte, &c. Quod notanter ita debet fieri vt pars nitrosa exhaletur imò si cicera multum decoquerentur in lacte, & postea exiccarentur forte esset conuenientius. Et videas quod notauimus superdiasatirion descriptionis Mesue. supra in litera D.

a Non est in vsu.
b Non est in vsu.
c Non est in vsu.
d Quidã habent cinoni sed falso quia cinonum est petro macedonicum.
e Hic azarum debet tantum puluerisari quod repat ad vias vrine.
f Non est in vsu

Suffuf de granis myrti.D.M.
℞. granorum myrti
Granorum granatorum acetosorum tostorum an.ʒ.xx. Cimini carmeni infusi in aceto per diem & noctem & exiccati.
Coriandri similiter preparati postea torrefacti.
Sauich Anabach.
Carnub de spinis
Sumach
Glandium an.ʒ.x.
Curthi
Tarathit an.ʒ.v.

b Suffuf ad tussim antiquam & dolorem pectoris.D.M.
℞. amygdalarum dulcium. zuc. an.℥.ii.
Seminis fœniculi.℥.i.
Tere.

c Sotira magna D.N.
℞. storacis ʒ.iiii.ß.
Apij Costi
Myrrhæ
Petro macedonici
Opii an..ʒ.iii.
Sizelei ʒ.ii.℈.ii.
d Piperis nigri ʒ.ii.℈.i.ß.
Cinamomi
Nardi an.ʒ.ii.℈.ß.
Squinanti Syriacæ
Anisi an ʒ.ii.
Castorei ʒ.i.ß.
Reupontici ʒ.i.℈.i.
Crocomagnatis
e Azari an.℈.i.
Piperis albi ℈.ii.ß.
Ydiocri ʒ.ß. Amomi
Piperis longi an.℈.i.
Alii ponunt
Croci ʒ.ii.℈.ii. Meu
Yrei an.ʒ.i. Casię.ʒ.ii.

f Stomatichum calidum D.N.
℞. zuc ℔.i. Aquæ ℔.i.
Cinamomi
Zinziberis an.ʒ.ii.
Gariofilorum
Galangæ an,ʒ i.
Nucis muscatæ Spicæ
Ligni alœs Cordamomi
Macis an.ʒ. ß. Confice sic.
Supradictum zuc. pone in stannato cum aqua & tandiu bulliat semper cum spatula agitando donec ad aquæ consumptionem veniat. Deinde puluis prædictarum specierum bene cribratus semper agitando cum spatula in stanato vase superaspergatur & bene misceatur.

Cum autem probare volueris vtrum coctum sit vel non, gutta super marmor proiiciatur, marmore prius inuncto cum oleo rosato vel violato vel oleo communi abluto. Et si bene coaguletur coctum est, si non modo. Tunc si coctum est accipe & super marmor ponatur & cum cultello de eodem oleo inuncto frustratim inscindatur dũ est calidum. Et potes facere ipsum laxatiuum addendo ad omnem ℔. confectionis ℥.i. scamoneæ.

Glosa notanda.

Videas quod si laxatiuum facere volueris & apponas ad omnem ℔. confectionis ℥. i. scamoneæ in qualibet ℥. confectionis intrarent. ℈.ii. de diagredio, & sic in dosi huius confectionis quam ponit autor iste scilicet quantitatem paruæ nucis qui est aureus vnus siue ʒ. i. ß. intrabunt de diagredio gra. vii. ß. & reuera hæc dosis est conueniens imò in robustis posset augeri dosis sed autor iste vltra modum suum consuetum sic dosim mitigauit huius pharmaci, quia hoc pharmacum solum ordinauit pro delicatis qui adeo stomachum dedignantem habent quod fere nullas medicinas accipere possunt.

a Stomatichum frigidum. D.N.
℞. zuc. ℔ i.
Sandali albi & ru. an. ʒ, i. ß.
Spodij Berberis
Seminis portulacæ Scariolæ
Seminis melonum palestinorum.
Succi liquiritiæ
Rof. Violarum
Nenufaris an. ʒ. i.
Confice sicut in stomoticho. calido dictum est. Et potest fieri laxatiuum sicut illud.

b Stomatichum confortatiuum. D. N.
℞. zuc. ℔ iiii.
Gariofilorum ℥. ii.
Spicæ nardi Rosarum.
Zedoarij Zinziberis
Cardamomi Cinamomi.
Nucis muscatæ an. ℥. i.
Galangæ Masticis an. ℥. ß.
Syrup. rof q s.
Confice ad modum aliorum.

c Syrupus de pomis. D.M.
℞. Succi pomorum dulcium & Acetosorum an. ℔. v.
Coquatur succus vsque ad consumptionem medietatis, & dimittatur per dies duos vsquedum clarescat. Deinde coletur & cum zuc. ℔ iii. fiat syrupus
Et sunt qui submergunt in suc. setam tinctam inkermes ante succi depurationem vsque dum rubeat & recipiat virtutem tincturæ.

d Syrupi De piris
De persicis D.M. De citoniis
Fiunt sicut syrupus de prunis.

e Syrupus de suc. acetosæ D.M.
Fit sicut syrupus de succo violarum de quibus infra.

f Syrupus de succo cucurbitæ. D.M.
Accipe cucurbitam magnam & inuoluatur pasta & coquatur in furno cuius expressionis.
Accipe ℔ v.
zuc. ℔. iii.
Fiat syrupus.

g Syrupus de prunis D.M.
Fit sicut syrupus de succis violarum.

h Syrupi
De granatis dulcibus.
De granatis acetosis
Ambo descriptionis Mesue.
Fiunt sicut syrupus de pomis.

a *Non est in vsu.*

b *Non est in vsu nec præparatum reperitur.*

c *Non est in vsu.*

d *Syrupus de citoniis non est in vsu.*

e *Iste syrupus non est in vsu.*

f *Non est in vsu.*

g *Non sunt in vsu.*

h *Non est in vsu.*

a Iste syrupus est usualis quia ingreditur alias confectiones alias raro utimur eo. Et hic sunt notāda omnia que dicta sunt de citris supra in recepta de citris conditis in litera C.

b Iste syrupus est in usu & preparatus reperitur.

c Iste syru. est usualis.

d Non est in usu.

e Non est in usu.

a Syrupus de corticibus citri. D.M.

Accipe corticum pomorum citri recentium. ℔.i.

Coque cum aquæ fontis ℔.v.usque ad consumptionem duarum partium, & cum ℔. iii.zuccare fiat syrupus & condiantur cum musci. gra.iiii. Et quidam proiiciunt in syrupo ex corticibus citrorū parte conuenientes. Et propriè quando vicinatur complemento coctu ræ eius, & quandoque submergitur in aqua decoctionis citri seta intincta in Kermes.

b Syrupus acetositatis citri D.M.

Accipe succi acetositatis citri ℔. xii. Coque in vase vitreato supra prunas cum facilitate donec tertia pars consumatur, deinde coletur colatorio depresso & dimittatur clarificari. Tūc accipe ex eo quod clarum est ℔. vii. & infunde super ipsum ex iulep claro depurato ℔. ii. Coque donec inspissetur. Si autem æstas fuerit dimittatur in sole donec eius aquositas consumatur.

Glosa notanda.

Receptam iulep vide supra in litera I. Et si opus sit addere de zuccara adde quantū sufficit. Si tamen debeat propinari recēs potest fieri cum iulep solo absque zucca. quia satis cum eo dulcorabitur. Sin autē potest addi de zucco. decoque ad perfectionem syrupi ut melius conseruetur aut pone ad solem usquequo humiditas aquosa consumatur quæ posset fieri causa corruptionis & putrefactionis eius & forte tunc posset conseruari sicut conseruatur rob. aut poterit seruari sicut docet Mes. de modo conseruationis iulep. & ut docuimus lib. primo de conseruatione succorum distillando oleum in orificium vasis stricti orificij & claudendo orificium vasis bene strictæ & apponatur soli per dies xl.

c Syrupus de agresta D.M.

Fit sicut syrupus de acetositate citri. Et quidā condiūt cū gariofilis.

d Syrupus de kermes D.M.

Fit sicut syr. iuiubin' de quo infra.

e Syrupus de albela. D.M. sumātur albela & enuclentur & conterantur & coquantur usque ad consumptionem duarum partium. Et addito zuccaro quod sufficit, fiat syrupus ut decet.

Syrupus dinarij siue de bisantiis. D.M.

℞. succi endiuiæ
succi apij an. ℔.ii.
succi lupuli
succi buglossæ domesticæ aut
siluestris an. ℔.i.

Bulliant bullitione una, & dispumentur.

Et accipe eius clarificati. ℔.iiii.
Zuc tabarzet ℔.ii.ß.

Coquatur cum facilitate donec fiat syrupus. Et quandoque ad omnem partem succi huius dispumati ponitur aceti albi & clari pars ß. Et quandoque bulliunt in succis.

Foliorum ros. ℥.i.
Liquiritiæ ℥.ii.
Anisi Fœniculi
seminis apij. an. ʒ.

Glosa notanda.

Iste syrupus est valde famosus quarte habetur in cōtinuo usu. sub isto autem nomine vulgari de bizātiis ubique preparatur. Dupliciter tamen solet appellari, scilicet syrupus de bizātiis simplex, & hoc est quando fit secundum simpli-

cem eius descriptionem. Secundo modo solet appellari syrupus de bizantiis cum additione & hoc est quando fit cum additione illa quæ in fine receptæ ponitur cum dicit. Et quandoque ad omnem partem succi huius &c. Et inuenitur paratus communiter syrupus de bizantiis simplex, & etiam syruptus de bizantiis cum additione, non tamen secundum additionem quam dixi. Et quandoque ad omnem partem succi huius depurati ponitur aceti &c. sed secundũ sequentem additionem qua subiungitur. Et quandoque bulliunt in succis foliorũ ros. &c. Illa enim est additio que apud nos est vsitata.

Syrupus conferens catarris calidis, tussi, corrizæ & pleuresi. D.M.

a ℞. Iuiubas
Sebesten an. c. numero
Violarum Mannæ an. ℥. i.
Liquiritiæ
Florum buglossæ an. ʒ. xii.
Seminis maluæ
Seminis citoniorum. an. ʒ. vi.
Cum zuc. ℔. ii.
Succi malorum granatorum dulcium ℔. i.
Fiat syrupus.

b Aliud idem. D.N. quam appellat syrupum ad pleureticos & peri plemonicos pthisicos & ethicos.
℞. aquæ l℔. iiii.
Infunde ibi Violarum. ℥. ii. ß.
Liquiritiæ
Papaueris albi an. ℥. ß.
Seminis citoniorum
Seminis maluæ mundatæ.
Medullæ seminis bombacis.
Seminum melonum
Citruli Cucumeris
Et cucurbitæ mundæ
Seminis porturlacæ
Dragaganti
Gummi arabici an. ʒ. iii.

Omnia ista bene trita pone in sacculo & sacculus in aqua predicta ponatur & bulliat ad medietatem eiusdem aquæ, & sacculo extracto ponantut zuc. ℔. ii. in aqua & fiat sirupus clarificatus vt decet.

c Syrupus de cannis. D.M.

℞. Succi granatorum dulcium ℔. iiii.
Aquæ id est succi mororũ de seni.
Aquæ id est succi cannarum zuc.
Penidiarum an. ℔. i. ß.
Fiat syrupus cum succis supple prædictis clarificatis & decoctis.

d Syrupus de portulaca D.M.

℞. succi endiuiæ cocti & depurati ℔. iiij.
Seminis portulacæ ʒ. xii.

Terantur semina & fundatur desuper succus & dimittatur in vase lapideo per noctem & diem & coquatur cum facilitate vsque ad medium & coletur Et additis. Zuc. ℔. ii. fiat syrupus
Et quidam addunt
Aceti ℔. i. aut
Succi malorum granatorum acetosorum ℔. i. ß.

a Non est in vsu nec

e Secaniabin solutione educens phlegma. D.M.

b Non est in vsu.

Accipe secaniabin de radicibus quantitatem circiter ℔. ii. & suspende in ipso quando decoquitur medulam carthami ligatam in panno raro subtili, & frica omni hora donec perficiatur decoctio. Et quandoque ponitur in eo turbith & zinziber ligata in panno subtilli & suspendatur.

c Non est in vsu.

d Non est in vsu.

e Non est in vsu.

Secaniabin solutione educens melancholiam. D.M.

f ℞. Thimi
Calamenti

f Non est in vsu.

Agarici Liquiritiæ
Buglossæ domesticæ, & siluestris an ℥.i.
Polipodii ℥.iii.
Camidreos
Camepitheos
sticados Anisi
Bedegaris an.ʒ.v.
Passularum enucleatarum ℔.ß.
Fundantur super ea
Aceti boni albi
Succi buglosæ an.℔.ii.ß.
Aquæ ℔.ii.
Et dimittatur per diem & noctem deinde coquatur cum facilitate vsque ad medietatem, tunc coletur, & cum mellis ℔.ii. fiat secaniabin
Et in decoctione ipsius ponatur in panno.
Epithymi ℥.i.
Ellebori nigri aur.iij.
Et suspendantur in eo & fricentur sicut diximus.

a Non est in vsu.
b Hic azarum debet tamen puluerisari quod repat ad vias vrinæ.
c Non est in vsu.
d Raro venit in vsum & vbi venit in vsum quidam secundū hanc primam & quidam secundum cōponunt receptam.
e Non est in vsu vt notatum est.
f Ista syrupus non est in vsu secūdum præsentem descriptionem sed sequentem.

a Secaniabin de keisim D.M.
♃.Radicum fœniculi
Apij
Petroselini
Calamenti
Dauci an.℥.i.
Zinziberis
Seminis anisi
Apij Keysim
Eupatorij
b Azari Absinthij
Carui an.℥.ß.
Gariofilorum
Galangæ an.ʒ.iii.
Spicæ ʒ.ii.
Coque in aceti ℔.iiij. vsque ad medium cum mellis ℔.iiij.
Fiat secaniabin.
c Secaniabin de calamento D.M.
♃.radicum apij
Fœniculi
Endiuiæ an.℥.i.
Squinanti ʒ.an.ii.
Seminis apij
Fœniculi
Anisi an.ʒ. vi.
Spicę Azari
Masticis Casiæ
Calamenti agrestis
Calamenti domestici
Dauci
Petroselini an. ʒ. iiii.
Gariofilorum
Keysim
zinziberis
Galangæ an.ʒ.ii.
In ℔.iiii. aceti & aquæ ℔.ii. bulliant donec tertia pars remaneat, & adde mellis dispumati ℔.iii.
d Syrupus de calamento D.M.
♃.calamenti domestici
Calamenti agrestis an.℥.ii.
Keysim Dauci
Squinanti an.ʒ.v.
Passularum enucleatarum ℔.ß.
Mellis ℔. ii. fiat syrupus
e Syrupus alius de calamento D. eiusdem.
♃. Succi calamenti ℔.iiii.
Succi malorum granatorum acetosorum cum pulpa sua interiori ℔.v.
Vini odoriferi ℔.iiii.
Coque vsque ad medium deinde dimitte per duos dies vt resideat, & cum zuc.℔.iiij. fiat syrupus.
Et aromatizetur cum galliæ aromaticæ ʒ.ii. Et pone in vase vitreo & stringatur orificium & dimittatur in sole per dies xl.
f Syrupus de menta. D.M.
♃.succi mentæ ℔.i.
Succi granatorum dulcium & acetosorum qui iam cocti sunt ad medium ℔.ii.
Mellis dispumati, aut zuc.℔.i.

Decoquatur & fiat syrupus.

a Aliud D. eiusdem.

℞. succi citoniorum
succi pomorum muzorum
succi pomorum dulcium.
succi granatorum dulcium
succi granatorum acetosorum
succi granatorũ muzorum an. ℔. i.

b Proiiciatur desuper per diem & noctem.

Mentæ siccæ ℔. i. ß.
Foliorum ros. ℥. ii.

Deinde coquatur cum facilitate vsque ad medium, & cum mellis, aut zuccare ℔. ii. fiat syrupus, & aromatizetur cum gallia.

c syrupus de absinthio. D.M.

℞. Absinthij romani ℔. ß.
Rosarum rubearum ℥. ii.
spicæ ʒ. iij.
Vini antiqui boni & odoriferi
succi citoniorum an. ℔. i. ß.

Dimittatur per diem & noctem in vase lapideo. Deinde coquatur cum facilitate vsque ad medium, & cum mellis ℔. ii.
Fiat syrupus

d Alius syrupus. D. eiusdem.

℞. absinthij romani ʒ. c.

Decoquãtur in aquæ ℔. iij. vsque ad tertiam partem, deinde fricetur manibus coletur & cum mellis & vini an. ℔. i.
Fiat syrupus

e Syrupus de fumoterræ D. N.

℞. omnium myrobalanorum an. ʒ. x.
Thimi Senæ
Myrrhæ Gentianæ
Baccharum lauri an. ℥. i.
Epithymi
Cuscutæ Eupatorij
Absinthii
Vtriusque lapacij
Scabiosæ Enulæ
Borraginis
Radicis apii Fœniculi an. ʒ. xx.
Liquiritiæ
Polypodii an. ʒ. x.
Thamarindorum
Casiefistulæ mundatæ an. ℥. iii.
Passularum mundatarum
Rosarum Mannæ
Violarum an ℥. i.
Pruna xv.
Succi fumiterræ
succi boraginis an. q. s.

f Alius de eiusdem.

℞. pruna damascena xl. numero.
Vuarum passularum mundatarum ab arillis ℥. i.
Casiefistulæ
Thamarindorum an. ℥. ii. ß.
Omnium myrobalanorum
Absinthij Epithymi
Cuscutæ Liquiritiæ
Florum boraginis
Anisi
Maratri an. ʒ. x.
Violarum
Polypodii an. ʒ. xx.
zuccaræ ℔. v.
succi fumiterræ q. s.

g syrupus de fumoterræ maior D.M.

℞. omnium myrobalanorum an. ʒ. xx.
Florum buglossę vel boraginis
Violarum Absinthij
Cuscutæ an. ℥. i.
Liquiritiæ
Rosarum an. ʒ. ß.
Epithymi
Polypodij an. ʒ. vii.
Prunorum
Passularum enucleatarum an. ℔. ß
Thamarindorum
Casiefistulæ an. ℥. ii.

Hæc omnia bulliant in x. ℔ aquæ vsque dum deueniant ad ℔ iij. &

a *Iste syrupus secundum præsentem descriptionẽ est vsual. & vbique preparatus reperitur.*

b *Licet possit fieri cum melle & cum zuc. communiter tamen fit cum zuc. sola.*

c *Iste syrupus habetur in vsu.*

d *Non est in vsu secundum hanc descriptionem sed secundum primam.*

e *Iste syrupus non est in vsu secũdum præsentẽ descript.*

f *Non est in vsu.*

g *Iste syrupus secundum præsentem descriptionem est vsual. multum & vbique præparrtus reperitur.*

cùm ſucci fumitterræ cocti & depurati & zuc. an. ℔. iii.
Fiat ſyrupus
a Syrupus de fumoterræ minor D.M.
♃. myrobalanorum citrinorum ℥ ii.
Violarum
Cuſcutæ
Abſinthij an. ℥. i.
Coquantur cum ℔. vii. aquæ vſque ad tertiam partem. Et accipe ſucci fumiterræ cocti & diſpumati ℔. ii.
zuc. ℔. ii. ß.
Et quidam ſuſpendunt in eo cùm coquitur
Scamoneæ ligatæ in panno raro ℥. ß.
b Syrupus de liquiritia D.M.
♃. liquiritiæ ℥. ii.
Capillorum veneris ℥. i.
Hyſſopi ſiccæ ℥. ß.
Proiice deſuper
Aquæ ℔. iiii.
Et dimitte die ac nocte. Deinde coque ad medium, & cum
Mellis zuc.
Penidiarum an. ℥. viii.
Aquæ roſ. ʒ. v.
Fiat ſyrupus
c Syrupus de hyſſopo D.M.
♃. hyſſopi ſiccæ
Radicis apii
Fœniculi
Petroſelini
Liquiritiæ an. ʒ. x.
Hordei mundati. ℥. ß.
Seminis maluæ
Dragaganti
Seminis citoniorum an. ʒ. iii.
Capillorum veneris ʒ. vi.
Iuiubas
Sebeſten an, xxx. numero
Paſſularum enucleatarum ʒ. xx.

a Iſte ſyrupus non eſt in vſu nec præparatus reperitur.

b Syrupus de liquiritia eſt vſualis.

c Syrupus de hyſſopo eſt vſualis multum ſecundum preſentem deſcriptionem

d Iſte ſyrupus generaliter eſt in vſu, & vbique præparatus reperitur. Et notat hic quod notatum eſt in diapraſſio viridi.

e Non eſt in vſu.

f Iſte ſyrupus eſt vſualis multum.

Ficus ſiccas
Dactylos pingues an. x. numero
Penidiarum albarum ℔. ij.
Fiat ſyrupus
d Syrupus de praſſio D.M.
♃. praſſij viridis ℥. ii.
Hyſſopi ſiccæ
Capillorum veneris an. ℥. i.
Calamenti
Aniſi
Radicis apij
Radicis fœniculi an. ʒ. v.
Seminis maluæ
Fœnugræci
Yreos an. ʒ. iii.
Seminis lini
Seminis citoniorum an. ʒ. ii.
Paſſularum enucleatarum ℥. v.
Ficus ſiccas pingues numero xvi.
Penidiarum ℔. i.
Mellis boni ℔. ii.
Fiat ſyrupus
e Syrupus de thymo D.M.
♃. extremitatum thymi ℥. ii.
Calamenti
Mentæ ſiccæ an. ʒ. v.
Aniſi Apij
Fœniculi
Dauci an. ʒ. iiii.
Paſſularum enucleatarum ʒ. iiij.
Mellis ℔. ii.
Fiat ſyrupus
Et aromatizetur cum Galliæ ʒ. ii.
f Syrupus de epithymo D. M.
♃. epithymi ʒ. xx.
Myrobalanorum citrinorum
Indorum an. ʒ. xv.
Cuſcutæ
Fumiterræ an. ʒ. viii.
Thymi Bugloſſæ
Calamenti Emblicorum
Bellericorum
Liquiritiæ Polypodij
Agarici Sticad. an. ʒ. vi.
Roſarum

Seminis

Seminis fœniculi
Anisi an.ʒ.ii. Pruna xx.
Passularum enucleatarum ℥.iiii.
Thamarindorum ℥.ii.ß.
Zuc.℔.iii. Rosę.℔.ii.
Fiat syrupus.
a Syrupus de eupatorio D. M.
℞. Radicum apij
Fœniculi
Endiuiæ an.℥.ii.
Liquiritiæ Squinanti
Cuscutæ Absynthij
Rosarum an.ʒ.vi.
Capillorum veneris
Bedegaris
b Succaha
Florum buglossæ aut
Radicum eius
Anisi Fœniculi
Eupatorij an.ʒ.v.
Rauedseni
Masticis an.ʒ.iii.
Spicæ *c* Azari
Folij an.ʒ.ii.
Coque in aquę ℔.viii. ad tertiam partem.
Et cum zuccare ℔.iiii. &
Succi apij &
Succi endiuiæ quātitate sufficiēti
Fiat syrupus
d Syrupus de sticados D. M.
℞. Florum sticad.ʒ.xxx.
Hasce Calamenti
Origani an.ʒ.x.
Anisi
Pirhetri an.ʒ.vii.
Piperis longi ʒ.iii.
Zinziberis ʒ.ii.
Passularum enucleatarum ℥.iiii.
Zuc.℔.v. Condiantur cum
Cinamomi
Calami aromatici
Croci Zinziberis
Piperis nigri
Piperis longi an.ʒ.i.ß.

Liga in panno raro, & suspende in syrupo.
e Syrupus cōtra acutas febres D. N.
℞. Succi portulacæ
Succi melon. palestin.an.℔.i.
Citruli
Cucumeris Cucurbitę
Capilli veneris
Herbæ epaticæ Pollitrici
Adianthos Ceterac
Ista in aqua vel in succis prædictis fac bullire, & adde
Liquiritiæ mundatæ & tritæ
Dragaganti
Violarum an.℥.i.
Pruna v. numero
Semperuiuæ ℥.i.
Deinde colētur, & colaturæ addas
Zuc.℔.i.
Et fiat syrup. clarificatus vt debet.
Tuc accipe Psylij
Se. citoniorum an.℈.i.
Mitte in sacculo, &
Sandali albi
Sandali rubei
Spodij
Berberis Rosa
Seminis portulacæ
Seminis lactucæ
Seminis scariolæ an.ʒ.ß.
Horum pulueres in saculo etiam bullire facias. Et ibidem.
Reubarbari pulurizati ℥.i.
Similiter in sacculo fac bullire vsque ad finem decoctionis hæc prędicta. Deinde remoue & vsui reserua.
f Syrupi D. M.
℞. Rosarum
Violarum
Descripti sunt in litera I. receptis infusionis rosarum & violarum, & tu ibi videas quod diximus.
Syrupus alius de violis D. M.
℞. Violarum ℥.ii.

a *Istæ syrupus est vsualis multum.*
b *Attende quòd succaha æqui pollet bedegari in virtute, vt Ian. in expositione huius nominis succaha ideo eo carentes multiplicamus quātitatem bedegaris.*
c *Hic azarū debet tantū puluerizari quòd repat ad vias vrinæ.*
d *Istæ syrupus secundū præsentē descriptionem est vsualis & sic vbique præparatus reperitur.*
e *Istæ syrupus non est in vsu, nec præparatus reperitur.*
f *Istæ syrupus in multum vsualis & vbique præparatus reperitur secundū præsentem descriptionem.*

Seminis citoniorum
Seminis maluæ an.ʒ.viii.
Iuiubas
Sebesten an.xx.numero
Coque in aqua id est ſucco cucurbitæ vel in aqua decoctionis eius vel in aqua decoctionis ſeminis eius vſque ad tertiã & cũ zuc.℔.i.ß.
Fiat ſyrupus

a Syrupus de papauere D.M.
♃. Papaueris albi
Papaueris nigri an.ʒ.lx.
Decoquantur in ℔.iiii. aquæ pluuialis, vſque dũ redeant ad ℔.i.ß. & cum.
Zuccaræ
Penidiarum an ℔.ß.
Fiat ſyrupus.

Gloſa notanda.

Circa modum confectionis huius ſyrupi attende quòd debes accipere capita papaueris albi & nigri ſimul cum ſemine in quibus ſit mediocritas inter paruitatem & magnitudinem, & humiditatem, & exiccationem. Et primo debent infundi in aqua, & ibi dimitte per diem & noctem. Et ſi ſunt multũ ſicca debent plus dimitti. Et ſi ſint humidiora minus. Et poteſt confici iſte ſyrupus cũ melle aut cum zuc. ſecundum diuerſas medicorum intentiones, vt dictum eſt de diacodio ſupra litera D. Et pro botheca debes tenere iſtum ſyrupum factum cum melle, & ſimiliter cũ zucca in diuerſis vaſis. Iſta recepta tamen cõmuniter in libris eſt defectuoſa circa quantitatem zuc. & penidiarũ quia communiter ſcribitur quòd condiatur iſte ſyrupus cum penidiarum & zuc. an.℥.iiii. Et reuera non eſſet ſatis, niſi deberet propinari recens vbi poneretur tam parua quantitas ipſorum ad dulcorendum, ſed vbi condêretur pro botheca, & deberet conſeruari, oporteret plus apponere de zuc. & penidiis.

a Hic plures dantur de iſto ſyrupo deſcriptiones ſed iſta prima eſt illa quæ reperitur in vſu.

b Syrupus alius de papauere, D. eiuſdem.
♃. Capitum papaueris albi, capitum papaueris nigri amborum ſimul cum ſemine ſupple an.ʒ.l.
Capillorum veneris ʒ.xv.
Liquiritiæ ʒ.v.
Iuiubas xxx.
Seminis lactucæ ʒ.xl.
Seminis maluæ
Seminis citoniorum an.ʒ.vi.
Coque in iiii.℔. aquæ vſque ad duas, & cum zuc.
Penidiarum an.℥.viii.
Fiat ſyrupus.

b Non eſt in vſu nec præparatus reperitur.

c Syrupus alius de papauere D.N.
♃. Papaueris albi ʒ.xl.
Capillorum veneris
Seminis maluæ
Seminis citoniorum
Seminis cucume. indi an.ʒ.xviii.
Iubebę ʒ.xx.
Penidiarum ℥.iii.
Zuc. alexandrini i. conſeruæ roſarum ℔.ii.ß.
Fiat ſyrupus.

c Non eſt in vſu nec præparatus reperitur.

Syrupus myrtinus qui fit de granis myrti D.M.
Fiat ſicut ſyrupus de agreſta.

Syrupus alius myrtinus D.N.
♃. Myrtillorum ʒ.xx.
Sandali albi
Sumac.
Balauſtiæ
Berberis an.ʒ.xxx.
Meſpilorum ʒ.c.
Aquę vel ſucci malorum granatorum acetoſorum vel muzorum
Aquæ vel ſucci malorum agreſtiũ an.℔.ii.
Omnia in dictis ſuccis coquantur

& cum zuc. lib. v.
Fiat syrupus

a Syrupus contra omnem fluxum ventris D. M.

℞. zuc. ℔. i.
Aquæ rosf. vel pluuialis ℔. i. & ß.
In hac aqua coquantur ista.
b ℞. myrtillorum ℥. i.
Rosarum Sumach
Acatiæ Balaustiæ
Ypoquistidos
Spodij an. ℥. ß. Citoniorum
Sorbarũ immaturarũ ã. numero x.
Mespilorum viridium numero v.
Liquiritiæ Dragaganti
Gummi arab. an. ℥. ß.

Quę sunt terenda terãtur, omnia ista bulliant in supradicta aqua donec ad ℔. i. redeant postea totum coletur. Et iterum supra ignem ponatur cum supradicto zuc. Et fiat syrupus & perfecte coctus & diligenter clarificatus.

Glosa notanda.

Loco aquę rosa. possunt illa bullire in aqua pluuiali, aut in aqua extinctionis calibis, aut in aqua acetosę, aut in aqua plãtaginis. Iste aũt syrupus non est vsualis. Sed apothecarij nostri faciũt quemdam alium syrupũ quem appellãt syrupum de ribes cõpositum qui non parum differt ab isto, sed iste apud me censetur eligibilior, sed possũt cõponere, istũ vel illũ vterq; bon⁹ est, & vtrorũque cõpositio est bona. Et possunt ipsum appellare aut ei imponere nomina secũdum voluntatem eorum, scilicet syrupum de rub. vel syrupum restrictiuum, aut aliter quomodocũque voluerint, quia in nullo eorũ ingreditur ribes, neque ribes est ibi bassis, licet forte aliud quod cum ribes cõueniat in virtute.

Syrup. acetosus simplex. D. M.

c ℞. zucca. albi partes v.
Funde super illud in vase lapideo aque fontis claræ partes iiii.

Decoque semper abiiciendo spumam eius & sic ignis sine fumo & flamma donec clarificetur & aquę medietas cõsumatur. Deinde funde super ipsũ aceti vini albi partes ii. in debili, & in forti partes iiii. & in mediocri partes iii. Et coque donec perficiatur decoctio.

a Non est in vsu.

b In alio ℔. ÿ. ß. & melius.

c Non est in vsu.

Glosa notanda.

Iste syrupus est multũ famosus & vbique preparatus reperitur, secũdum quam tamen proportionem debeat cõseruari in botheca. Credo quòd in proportione dupla aceti, quia potest fortificari, totiens quotiens addando sibi de Aceto, debet tamen semper exhiberi patienti in proportione magis placida, vt notauimus supra in oximelle simplici.

Syrupus acetosus cõpositus siue syrupus acetosus de radicibus D. M.

℞. Aquæ fontis claræ ℔. x.
Et proiice super radicum
Fœniculi Apij
Endiuiæ an. ℥. iii.
Seminis anisi Fœniculi
Apij an. ℥. viii.
Seminis endiuiæ ℥. ß.

Coquantur cum facilitate donec redeant ab ℔. v. tunc proiice super ipsum.

Zucca. albi ℔. iii.

Clarificetur sicut primus. Et adde de aceto quantitatẽ sufficiẽtẽ iuxta modum doctrinæ precedentis in syrupo acetoso simplici.

Glosa notanda.

Hunc syrupum vocat Auicen. syrupum acetosum communitatis cum seminibus. Alij vocãt ipsum

syrupũ acetosum cũ radicibus vt Mes. & alij aliter ipsum appellant. Pro quo attende quod iste syrupus propriè appellatur syrupus acetosus compositus, quando componitur cum aceto. Sed propriè debet vocari syrupus de radicibus quando componitur sine aceto. Auicen. vocat ipsum syrupũ acetosum communitatis cum seminibus, propter semina quæ ingrediuntur.

Syrupus acetosus de succis herbarum. D.M.

♃. Succorum syrupi dinarij partes iii.
Aceti partem i.
Zuc. quod sufficit.

Syrupus acetosus de succis fructuum. D. M.

a ♃. Succi granatorum muzorum
Succi granatorum acetosorũ an. partes iii.
Coque cum facilitate vsque quo sit eius pars tertia diminuta & tũc dimitte per duos dies vsque dum clarescat. Et accipe eius par. ii. iulep partes iii. vel plus vel minus: & perfice coctionem in eo. Syrupus acetosus de succis & aquis fructuum. D. M.

b ♃. Succi citoniorum.
Et malorum
Et pirorum
Et granatorum muzorum
Et zazur an. partes æquales.
Aquæ decoctionis sumach: & Berberorum an. partem i. ß.
Zuc. partes iii.
Fiat vt in recepta precedenti.

Syrupus acetosus de citonis. D. M.

c Accipe succi citoniorum acetosorum depurati & clarificati partes. x.
Aceti partem i. ß.
Zuc. partes ii. Fiat syrupus.

Syrup. acetosus de pomis. D. M.

d Fit sicut syrupus acetosus de citon. Aliud D. eiusdem.

e Accipe succi malorum acetosorum. Succi vnæ agrestæ.
Succi granatorũ acetosorũ an. ℔. i
Aquæ rosa.
Aquæ infusionis thamarindorum & prunorum an. ℔. i. ß.
Succi endiuiæ cocti & depurati.
Aceti an. ℔. ii.
Zuc. ℔. viii.
Supercondias cum ʒ. ii. camphoræ.

Alius D. eiusdem.

f Accipe succi pomorum acetosorum ℔. ii.
Succi acetositatis citri ℔. ß.
Iulep. ℔. ii.
Et quandoque submergitur in succis seta intincta in kermes.

g Syrup. acetos. de prunis. D. M.

♃. Aquæ prunorum acetosorum
h Aquæ thamarindorum
Succi granatorũ acetosorũ an. ℔. i
Aquæ id est succi acetositatis citri. ℔. ß.
Coquantur cum facilitate, & syrupentur cum ℔. i. zuc.

i Syrup. acetosus de tereniabin. D. M.

Accipe tereniabin ℥. iii.
Pone in vase lapideo & funde desuper succi endiuiæ cocti & depurati ℔. ii. bulliant ebulitione vna, deinde frica manibus & cola deinde accipe aquæ ros.
Succi granatorũ muzorũ an. ℔. i.
Succi vnæ agrestæ
Succi acetositatis citri an. ℔. ß.
Zuc. ℔. iii.
Fiat syrupus.

k Syrupus acetosus laxatiuus D. M

♃. Pruna sicca.
Sebesten. an. c. numero

a Non est in vsu.
b Non est in vsu.
c Non est in vsu.
d Non est in vsu.
e Non est in vsu.
f Non est in vsu.
g Non est in vsu.
h Intellige de aqua decoctionis.
i Non est in vsu.
k Non est in vsu.

Thamarindorum ℔.ß.
Succi vuæ acerbæ
Suc. acetositatis citri an. ℔.ß.
Zuc. ℔.iii. Fiat syrupus.

Syrupus de endiuia. D. Gentilis de fuligeneo.

℞. Succi endiuiæ
Succi epaticæ an. ℔.iii.
Clarificetur prędicti succi ad ignē vt expedit

Rosarum	Violarum

Lenticulæ aquæ
Politrici an. ℥.ß.
Capilorum veneris
Ordei mudati
Seminum communium frigidorum an. ℥.i.
Zuc. quod sufficit.
Fiat syrupus. Et aromatizetur cum sandalis albis, & Rubeis, Berberis Semine citoniorum.

Ligno aloeş	Cinamomo

Cortice citri.

Glosa notanda.

Iste syrupus est vsualis multum. Et vbique præparatus reperitur, quia eius descripto ab authoribus non reperitur, ego autem quia eligi ab Christoforo Georgio in additis super Mes. quòd fuit eius inuentor Gentilis, & quòd vidit receptam eius propria manu scriptā: ideo hic ego hoc inserui.

Syrupus de arthemisia. D. Ioannis mathei in expositione supra ix. ad Almansorem ca. de prouocatione menstruorum.

℞. Arthemesiæ. M.ii.

Pulegij	Calamenti
Origani	Melissæ
Persiccariæ	sauinæ
sansusci	Camedreos
Perforatæ	Camepitheos

Matricariæ cum flore
Centaureæ minoris

Rutæ	Bethonicæ
Buglossæ	Radicum fœniculi
Apij	Petroselini
sparagi	Brusci
saxifragiæ	Enulæ
Diptami	Ciperi

Rubeę tinctorum
Yreos
Peonię an. M.i.
seminis iuniperi

Leuistici	Petrosilij
Apij	Anisi
Nigellę	Carpobalsa.
Costi	a Azarij
Pirhetri	Casieligneæ

Cordumeni
Calami aromatici
Fu an. ℥.ß.

Conquassantur & infundantur in aqua fluuiali sufficiēti per diem & noctem postea decoquātur ad medietatis aquę consumptionem & tunc deponatur ab igne donec aqua tepuerit, & tunc cum manibus fricetur in ipsa aqua, & postea colentur, & in colatura addatur mellis, & zucca. quod sufficit.

a Hic azarū debet tātum puluerisari quòd repat ad vias vrinæ, & sit magis prouocatiuum, quā solutiuum.

Decoque ad perfectionem, & interdum additur de' aceto acuto vel squilitico magis & minus secundum voluntatem. Et aromatizetur cum cinamomo & spica.

Glosa notanda.

Apothecarij nostri habent alium syrupum de arthemisia multum in vsu, sed cuius sit nescio si placet componere istum qui est bene magistralis poterunt facere, sin autem faciat quilibet suo modo.

Additio super litera S.

Syrupus rosatus ex infusione rosa. siccarum.

℞. Infusionis rosarum siccarum
Zuccari an. ℔.ii.
Coquatur & coletur & fiat syru-

pus ſecundum artem.

Syrupus de lupulis.

℞. Succi lupulorum ℔.ii.
Succi fumiterræ ℔.i.
Purificentur ſucci & cum ℔.iii. zuccari fiat ſyrupus ſecundum artem. Vel fiat ex ſolo ſucco lupulorum, vt vult Meſue, cap. proprio de volubili.

Syrupus ſabor.D.M.cap.de mania & melancholia ſanguinea.

℞. Succi buglosſæ domeſticæ,
Et ſilueſtris an.℔.ii.
Succi pomorum dulcium redolẽtium ℔.iiii.
Folliculorum ſenæ ℥.iiii.
Croci ʒ.ii.
zuccari tabarzed ℔.iii.

Fit autem ſic, ſenæ proiiciatur in ſuccis per diem & noctem poſt cõtritionem eius, deinde bulliat bullitione vna aut duabus, deinde cũ zuccaro fiat ſyrupus. Crocus autẽ confricetur in panno in eius decoctione & fiat ſyrupus.

Syrupus de ſcabioſa.

℞. Succi ſcabioſæ depurati ℔.
Aquæ decoctionis ordei
Capilorum veneris an. quantum ſufficit.
zuccari ℔.ii.
Coralorum rub. tritorum ʒ.iii.
Ligatorum in pecia rara, & ex eis fiat ſyrupus.

Syrupus alius de arthemeſia.

℞. Foliorum arthemeſiæ, M.ii.
Calamenti Folij
Saturegiæ Origani
Thymi Tamariſci
Sticados an.m.i.
Florum camomillæ
Florum melliloti.
Sanſuſci Anthos an.℥.i.
Blactæ biſantiæ
Calami aromatici an.ʒ.iii.
Celticæ ℥.i. Camedreos
Matricariæ minoris
Bethonicæ Abrotani an. M.ß.
Acori Praſſij
Foliorum rubeæ maioris
Sileris montani an.℥.i.
Azari Squinanti
Aniſi Maratri
Ameos an.ʒ.vi.

Fiat decoctio ex iſtis & cum melle quantum ſufficit fiat ſyrupus.

Sal ſacerdotale.

℞. Salis communis ℥.xv.
Cinamomi ℥.iiii.
Cimini ℥.iii. Amomi
Ameos Sileris montani
Piperis Saturegie
Hyſſopi Origani
Zinziberis Pulegij an.℥.i.
Hęc omnia tere & in puluerem redige & cum omni cibo vtere.

Syrupus de cicorea ſecundum Guillermum placentinum.

℞. Foliorum cicoreæ. M. i.
Foliorum borraginis
Lactucarum Violarum
Scariolæ
Linguæ bouinæ Acetoſæ
Batiſoſeræ an.M.i.
Reubarbari ʒ.ii.

Piſtentur herbæ & coquantur in libris duabus aquæ donec tertia pars cõſumpta fuerit & coletur, & addantur illi aquæ ℔.ii.zuccari, & cum diſſolutum fuerit zuccarum ad ignem cum aqua iterũ coletur & ponatur ad ignem cum reubarbaro pulueriſato & ligato in vna pecia, & ſæpe exprimatur cum manu pecia reubarbari, & tandiu permittatur decoqui quod bene ſyrupizatum fuerit totum, & tunc ab igne deponatur & reſeruetur.

Alius ſyrupus de cicorea ſecundum Nicolaum florentinum.

℞. Endiuiæ domesticæ
& siluestris.
Cicoreæ
Taraxacon an. M. ii.
Cucurbitæ
Epaticæ Scariolæ
Lactucæ
Fumiterræ
Lupinorum an. M. i.
Ordei non excorticati
Alchechengi an.℥.iiii.
Liquiritię
Capillorum veneris
Ceterach Politrici
Adianthos
Cuscutæ an. ℥.vi.
Radicum fœniculi
Apij Sparagi an.℥.ii.
Ferueant in aqua sufficienti & colentur: & cum zuccaro albo solido fiat syrupus, pro cuius vnaquaque libra ponantur ad coquandū ℥.iiii.reubar. electi & ℈. iiii. spicæ ligati in petia raraque sepe exprimatur donec syrupus sit perfecte coctus dosis, ℥.iii. cum aqua mulsionis seminū cōmuniū frigidorū.

Syrupus de succo endiuiæ.

℞. Suc. endiuię depurati ℔.v.iii.
Zuc. tabarzed ℔.v. & ß.
Fiat syrupus secundum artem.

Finitur particula decima octaua.

Decima nona particula secundi libri incipit.

Sequitur in hac particula de litera T. quæ ad literam S. immediatè subsequitur in ordine literarum minoris alphabeti. Erunt autem in hac particula receptæ subsequentes.

Tyriaca Gal. D. N.
Tyriaca andromachi D. Aui. in v. c. 1
Tyriaca diatesseron, cuius duę ponuntur receptę.
Trifera Gal. D. M.
Trifera magna. D. N.
Trifera maior ex arte sunamis D. M.
Trifera minor. D. M.
Trifera muscata D. M.
Trifera saracenica. D. M.
Trifera persica. D. M.
Triasandali. D. N.
Trionfilon. D. N.
Theodoricon emperiston. D. N.
Theodoricon anacardinum D. N.
Trocisci diarodō siue de ros. cuius quatuor ponuntur descriptiones.
Trocisci diaui siue de violis. D. N.
Trocisci ydiocri. D. N.
Trocisci crocomagnatis. D. N.
Trocisci squillitici. D. N.
Trocisci de tyro. D. N.
Trocisci diacoralli.
Trocisci de camphora, cuius duæ ponuntur descriptiones.
Trocisci alkekengi. D. M. cuius tres ponuntur descriptiones.
Trocisci de myrtha. D. N.
Trocisci de gallia muscata. D. M.
Trocisci de gallia sebelliæ. D. M.
Tro. de gallia alephangina. D. M.
Trocisci de gallia magna siue de galia regalli. D. M.
Trocisci ramith. D. M.
Trocisci de reubarbaro. D. M.
Trocisci de spodio. D. M.
Trocisci de spodio cum semine acetosæ qui dicūtur restrictiui D. M.
Trocisci de berberis. D. M. cuius duæ ponuntur descriptiones.
Trocisci de absinthio. D. M.
Trocisci de eupatorio. D. M.
Trosci de anisi D. M.
Trocisci de lacca. D M.
Trocisci de terra sigillata. D. M.
Trocisci de croco. D. M.

Trocisci de arsenico D.M.
Trocisci de agarico D. M.
Trocisci de turbith D. M.
Trocisci de serap. D. M.
Trocisci alhandal. D. M.
Trocisci de sandalis D. M. cuius duę ponuntur receptę.
Trocisci hamech D. M.
Trocisci de cypero D. M.
Trocisci de ligno alœs. D. M.
Trocisci de capparibus. D. M.
Trocisci de karabe. D. M.

Additio super litera T.

Trocisci de myrrha Rasis. ix. ad Almansorem.
Trociscorum cokion ingredientium mitridatum descriptio.
Trocisci andaracaron. Auicenna ingredientes tyriacam.
Trociscorũ andaracarũ descriptio Rasis viii. ad Almensorem.
Trocisci de violis. D. M. cap de asmate.
Trocisci affodillorum
Trocisci de calce.
Tyriaca magna Galen. quam ponit Nicolaus.

℞. Trociscorum squilliticorũ ℥. ii. ℈.ii.
Piperis longi ℥.ii.
Trociscorum lyri.
Trociscorũ diacoralli.an.℥.i.℈.i.
Xilobals.℈.ii.gra.vii.
Opij Agarici
Rosarum Yris
Scordeon
Seminis rapæ siluaticæ.
Cinamomi
Oppobals.an.℈.i.gra.xiiii.
Reubarbari Croci
Spicæ Costi
Squinanti
Zinziberis.
Casieligneę
Storacis calamitæ
Myrrhę Terebenthinę
Thuris masculi
Calamenti Diptami
Sticados Polij
Radicis pentafilon
Petro
Piperis albi an.℈.i.gra.vii.
Folij
Gummi arabici.
Calcanti vsti Serapini.
Terrę sigillatę Ypoquistidos
Celticę Acori
Camedrei
Gentianę Meu
Carpobalsami
Apij Amomi
Maratri Carui
Sizelei Nasturcij
Seminis anisi
Ypericon an.℈.i. Mumię
Castorei Oppoponaci
Aspalti Galbani
Centaureę minoris
Aristologię longę
Dauci siluatici an.℈.
Mellis quod sufficit.

Glosa notanda.

Hęc confectio est multum vsualis penes apothecarios nostros & preparatur. Secundum tantum rei veritatẽ ista non est recepta quę debet dispẽsari aut præparari, sed illa Andromachi propriè est illa quæ debet præparari. Vnde Auice. in v. can. summa i. & tractatu primo de tyriacis cõfectionibus ca.i. Et melior descriptionũ huius medicinæ est descriptio radicalis Andromachi. Et subdens ait. Et iam nixi sunt plures medicorum sicut Galenus & alij vt adderent & minuerent in ea, non propter necessitatem facientem necessarium illud eis, neque propter aliquid forte vocans eos ad illud, sed querentes

rentes vt rememorarentur, vt remaneret ab eis ipſa veſtigium ſicut remanſit andromacho. Et iterum ſubdit. Et meum quidem conſiliũ eſt, vt non remoueāt aliquid quod experimentum iuuatiuum inuenit fortaſſe enim illa compilatio cum illo pondere eſt ſignificans illud cuius iuuamentum inuenit experimentum: quod quando ipſa mo uetur a ſuo pondere non conſequitur illam proprietatem. Quod ſi aliquis eorum dicat quod ſcit illam facientem illa pondera facere illam proprietatem: tunc dicet mendacium in eo cui contradicitur ſuper illud ſicut ſi dicat aliquis ſcientiam ponderum elementorum in equis & homine & aliis. Vide ergo ex his quod Auicenus, expreſſè voluit quod tyriaca andromachi eſt illa quæ debet confici & præparari, & non illa Gale.

a Tyriaca Andromachi ex D. Auicen. v. can.

℞. Trociſcorum ſquille aureos. xlviii.
Trociſcorum vipere.
Trociſcorum andaracaron
Piperis nigri
Opii an. aur. xxiiii.
Cinamomi Roſarum
Seminis napi
ſcordeon
Rad. lilij celeſtis
Agarici
ſucci liquiritię
Oppobal. an. aur. xii.
Myrrhæ Croci
zinziberis
Reubarbaris.
Centaureæ
Calamenti montani
Praſſii Petroſelini
Sticade.
Coſti
Piperis albi
Macropiperis
Pulegii
Olibani
Florum ſquinanti
Gummi albotin
Caſie ligneæ ſpicę
Polii an. aureos vi.
ſtoracis liquidæ
ſeminis apii
Sizeleos
Ameos
Camedreos
Camepitheos
ſucci ypoquiſtidos.
ſpicæ celticæ Folii
Gentianæ
Fœniculi
Terræ ſigillatæ
Colcotar aduſti
Amomi
Acori
ſeminis naſturcii albi
Carpobalſami
Ypericon
Fu Gummi arabici
Cordumeni
Aniſi Acatiæ
Dauci
Bdellii ſubalbidi. an. aur. iiij.
Bezeard
Aſpalti
Oppoponaci
Centaureæ minoris
Ariſtologiæ rotondæ
Caſtorei
ſerapini an. aureos ii.
Mellis ℔. x.
Vini antiqui kiſt. ii. id eſt ℔. iii.
Liquefiant quæ de eis liquefiunt, & infundantur quæ infunduntur terrantur ſicca, & cribellentur & conficiantur cum melle.

Gloſa notanda quam optimè

a Hoc modo faciebat diſpenſari Thomas deguerbo: vt recitat Chriſtoforus georgius ſupra Meſ.

ampliata. Quoniam tyriaca & mitridatum sunt de nobilioribus & excellentioribus & vtilioribus medicinis compositis quæ vnquã inuentæ fuerint reperiturque non parua diuersitas inter famosos autores in descriptionibus prędictarum, perquisiui solerti studio ac solemni diligentia omnes famosos ac illustres autores ipsas describentes vt inuenire possem veram descriptionem tyriacę Andromachi quam pręeligendam. Auicen. pręsertim consulit & veram mitridati descriptionem quã vsus est rex mitridates, quas vt reor inuentas in dubie in hoc presenti volumine insertas reperies. Sed quia a multis errores plurimos circa prędicta medecinas commissos modosque construendi ac conseruãdi tales medicinas a multis ignotos repperi ideo decreui describere secundum doctrinam a quodã moderno expertissimo descriptã. Iam errores sępe commissos circa mitridati confectionem in pręcedentibus notaui.

Tyriace descriptio. a Nunc verò aliquid de erroribus circa tyriacę compositionẽ dicturus. Primo dicemus quid nominis tyriace. Dicamus igitur quod tyriaca potest primo modo dici quasi tyrię caro, quoniam in ipsa ponitur caro tyrię i. serpentis femine taliter nominati: quę etiam vipera & chidua ab autoribus nuncupatur propter quam pręcipuè carnẽ tyriaca ponitur valere contra venena presertim animalium venenosorum. Secundo modo potest dici tyriaca a tyros grece, latine fortis, & validissima medicina presertim contra venena. Tertio modo potest dici tyriaca iuxta Albucasim quarta particula azarauij. cap. v. a tyria. & ca. tyria enim græcè secundum ipsum dicuntur quæcunque conferentia venenosis medicinis. Vnde tyriaca idem est quod potẽter subueniẽs potioni animalium venenosorum & conferens medicinis venenosis. Quarto modo po. dici tyriaca iuxta Halyabbatem x. practicæ ca. de tyriacæ vtilitatibus a trahendo, trahit tyriaca ad se venena proprius tamen dicitur primo modo. Modus construẽdi tyriacam. Pro mo. debitè construendi tyr. aduertendum primo quod quolibet ingrediens, tyriacam debet esse perfectum & optimum in sua specie vt vult Gal. in lib. suo de tyria. ad passionem sic inquiens. Consulo igitur vt singulum eorum qui in tyriacæ constructionem ponũtur diligenter prius examinetur, & ita construas pharmachum, malitia enim alicuius vnius ex eis frequenter corrumpit omnia. Secundo notandum quod ad melius construendum tyriacam bonum est ipsam construere cum eiusdem omnino ponderibus que in prescripta tyriacæ constructione reperiuntur. Quod nempe autoritatę & ratione approbatur. Autoritate quidem ipsius Auic. v. can. ca. de tyriaca sic inquientis. Et meum quidem concilium est vt nõ moueant aliquid quod experimẽtũ iuuatiũ inuenit, &c. Ronne vero sic quia in magna valde quantitate ponendo mensuram mellis non maiorẽ proportionabiliter illa quã predixi in mera & radicali Andr. descriptione, tyriaca non posset bene debito construi artificio, in parua verò quantitate tyr. virtus quæ longo tempore indi-

get antequam debitæ fermentetur non æque bene conseruari posset. Et si ratio ista non sufficit suppleat Auicen. Authoritas predicta Tertio notandum quod mel ponendum in constructione tyriacæ non debet decoqui, sed tamen ad ignem poni quousque eleuauerit spumam & tunc illico sine mora, colari aliter enim non construi tyriaca posset cum quantitate sola mellis in ipsius descriptione premissa. Notandum quinto & melius tempus construendi tyriacam est tempus veris & tempus æstatis quod probatur quia tyriaca iuxta mentes autorum sex mensibus permanet antequam perfectissimè commisceatur vt vult Albucra. quarta particula azarauij. Probatur etiam quod non fiat tyriacæ perfecta commixtio nisi post sextum mensem ex omnium autorũ mentibus volentium concorditer quod tyriaca ipsa non debet vllatenus administrari nisi post sextũ mensem. Clarum est autem quod tyriaca præfato veris vel estatis tẽpore constructa ob aëris caliditatẽ atque temperiem sex futuris mensibus consecuturis melius & perfectius commiscebitur, non autẽ sic autunnali vel hyemali tempore propter frigus aëris consecuturũ glatians seu constringens mel taliter quod non potest fieri ita bona tyriacæ commixto. Notandum sexto quod modus perfectu construendi tyriacam est iste.

Accipiatur opium & manibus in minutissimas separetur partes, & ponatur in vase vitreo vel argenteo seu argentato vel aureo seu aurato vel stannea seu stannato bene cooperto cum modico vini tyriacam ingredientis tanto tẽpore vt liquefieri possit.

Accipiatur etiam scordeon & in aliquo ex prædictis vasis perfectè pistetur, & cum modico vini tyriacam ingredientis perfectè commisceatur & optimè cooperiatur. Accipiatur etiam succus liquiritię & ypoquistidos & acatia & subtilissimè incidantur, & postea in aliquo ex supradictis vasis bene coperto infusa modico vini tyriacam ingredientis tanto tempore vt liquefieri possint bene commisceantur. Accipiantur etiã myrrha, olibanum & gummi arabi, cũ & trita, & bdellium, & galbanum & oppoponacum, & serapinũ subtiliter incisa, & omnia in simul in aliquo ex præfatis vasis bene obturato ponantur cum tanto vini tyriacam ingredientis quod dissolui possint, accipiantur etiam storax liquida & gummi albotin seu terebenthina, & cum modico vini tyriacam ingredientis optimè cõmisceãtur vt bene liquefieri & dissolui possint & similiter ponãtur in aliquo ex prædictis vasis perfectè obturato. Accipiantur etiã terra sigillata, & colcotar adustũ, & subtilissimè terãtur, & postea super lapide bene polito perfectè macinẽtur cũ modico vini pręscripti. Accipiatur etiam aspaltum & bene teratur, & postea similiter cum modico vini supradicti super lapide bene polito optimè macinetur, & postea insimul cum terra sigillata & colcotar adusto cõsimiliter macinatis ponatur in aliquo ex pędictis vasis bene postea obturato. Accipiatur etiã agaricus & infundatur in modico prædicti vini in aliquo ex pędictis vasis ne ipse nõ infus⁹

dum teretur pro parte resolueretur in fumum. Accipiatur etiam crocus & super charta modicum cale fiat vt teri competenter possit & postea in aliquo ex prędictis vasis optimè obturato cum modico pręfati vini infusus ponatur, vt melius dissolui & consequenter melius colare possit. Hęc autem omnia taliter infusa in prędictis vasis permaneant optimè obturata tribus diebus & tribus noctibus. Cæteræ verò species tyriacā ingredientes simul cum supradictis croco & agarico infusis subtilissimè puluerisentur, & perspissum tamasium transmittātur post modum verò melli colato tyriacā ingredienti posito in aliquo ex supradictis vasis tepido paulatim imponantur species prædictę subtilissimè puluerisatæ semper optimè permiscendo. Post ea verò cōsimiliter paulatim superponatur opium optimè manibus liquefactum, & si expedit bene pistatum & dissolutum semper optimè commiscendo. Postea similiter superponantur succus liquiritiæ ypoquistidos & acatia optimè vt dixi de opio liquefacta & dissoluta, semper in omni paulatina eorum superpositione optimè commiscēdo. Postea verò storax liquida & terebenthina optimè liquefacta paulatine super ponantur semper optimè commiscendo. Postea paulatinè superponantur terra sigillata & colcotar adustum & aspaltū bene dissoluta continuo optimè commiscendo. Post modum accipiantur omnes gummæ, scilicet myrrha, olibanum, gummi arabicum, bdellium, galbanum, opoponacum & serapinum, vt melius dissoluantur calefiant aliqualiter super ignem ipsas bene commiscendo & statim cùm calefactæ fuerint eas per peciam lineam mūdam colando & exprimendo ita quod nihil ex eis remaneat nisi superflui cum gummis ipsis commixtum, & sic colatę paulatinæ superponantur semper optimè commiscendo. Vltimo verò balsamum consimiliter paulatinæ superadatur semper optimè commiscendo. Vltimo notandum quòd vas in quo tyriaca construitur debet esse capax fere dupli eius quod ipsa est, quoniam aliter non posset bene fieri ipsius perfecta commixtio. Oportunum est enim vt prędixi, quòd in construendo tyriacam ipsa persæpe fortiter & optimè commisceatur.

De modo conseruandi tyriacam.

Modus conseruandi tyriacam est iste. Primo namque die post constructionem eius dimittenda est in vase in quo ipsa constructa fuit, congruo, vt supra, dixi habente coopertorium ipsum vas benè obturans atque sigillans aut in alio vase consimili videlicet aureo vel aurato argenteo vel argentato stanneo vel stannato vitreo vel vitreato marmoreo seu de alabastro bene polito habente coopertoriū os ipsius perfectè obturans atque sigillans, factum ex materia consimili ipsius vasis, aut alicuius vasis ex pręnarratis, & debet esse tantę capacitatis quod ad minus tertia ipsius pars permaneat vacua vt ipsa tyriaca debitè permisceri & bullire possit. Et non debet esse vas de ęre neque de plumbo, quoniam quod libet prędictorum

continet veneni naturam, quam consequenter tyriacæ diu in ipso permanenti & bullienti aliqualiter communicare posset.
Nec debet esse de ferro quoniam pars vasis quæ vacua remaneret posset fieri eruginosa,& illa erugo propter permixtionem tyriacæ oportunam & ipsius tyriacæ ebullitionem communicare posset ipsi tyriacæ aliquid de venenosa natura. Nec debet esse de auricalco quoniam ipsum principaliter fit ex ære. Nec debet esse de cupro, quoniam ipsum fit ex parte æris. Nec debet esse de peltro quoniã ipsam componitur ex parte plumbi. Nec debet esse de ligno, quoniam ex diuturna tyriacæ in ipso mora & ebullitione exiccaretur de melle & vino tyriacam ingredientibus propter insensibilem eorum subtilium partium transpirationem per ipsius ligni porrositates propter quòd ipsa non bene conseruaretur. Posset tamen esse vas de ære purissimo & de auricalcho purissimo optimè auratis siue argentatis siue stannatis. Et similiter posset esse de ferro stannato perfectè. Et primo mense omni diebis videlicet mane & sero per mediam horam vel circa tyriaca ipsa est fortiter agitanda & commiscenda, & semper postea suo coopertorio obturanda ac sigillanda. Secundo mensę omni capite quatuor dierum semel tyriaca ipsa est per mediam horam similiter bene agitanda & commiscenda. Tertio verò mense omni capite septem dierum semel ipsa est similiter commiscenda.
Quarto autem mense omni capite dierum decem semel similiter per mediam horam est permiscenda. Quinto verò mense consimiliter in quindecim dierum capite est commiscenda.
In capite autem sexti mensis similiter semel per mediam horam est permiscenda. Postmodum verò tanquam perfectè commixta dimittenda est optimè obturata, aliquando tamen in temporis processu cùm oportunum videretur præcipuè propter ebullitionem ipsius tempore caumatis factam nõ inconuenit ipsam aliqualiter per miscere.

De erroribus in tyriace constructione commissis.

Errores qui in tyriacæ constructione communiter committuntur sunt septem. Primus est quod trocisci de viperis id est tyriis qui communiter in tyriaca ponuntur non continent in se carnes viperarum seu tyriarum quæ sunt fere basis in vigore tyriacæ, vnde ipsa tyriaca secundum primum modum quid nominis nomen assumpsit. Secundus error est quòd in tyriaca non communiter ponitur balsamum sed loco eius ponitur oleum balsaminum artificialiter factum ex multis, aut oleum laurinum apud montispedenses de quibus Andromachus Galenus & cæteri minimè intellexerunt. Tertius error est quod in tyriaca non ponitur communiter gummi albotini, id est terebenthina, imò loco eius ponitur resina laricis, quæ æquidem non modicum differt à terebenthina quæ est resina terebinthi seu arboris grani viridis, quæ æquidem arbor arabicè dicitur botin propriè, & aliquando licet impropriè dicitur botin, &

aliquando albotin & aliquando botanus. Et hæc quidem arbor est species lentisci vt vult Albucrasis xij. particula azarauij, quæ nempe arbor circa ramos in paruis ramis producit pro eius fructu grana viridia, quæ cùm maturescunt, rubecunt in fine ad migredinem tendentia dulcedine aliquali ac stiptica virtute participantia, ex quibus sicut ex oliuis exprimitur oleum, quod omnium membrorum & præcipue stomachi est valde confortatiuum. Arbor autem laricis ex aqua antiqua existente perforata prope finem trunci parum supra suarum radicum intinctum emanat resina, quæ quamuis falsè medici, vt prædixi communiter pro terebenthina vtuntur. Quartus error est quod in tyriaca non communiter ponitur terra sigillata, sed loco eius communiter ponitur ab illis qui moderno tempore melius ipsam construunt bolus armenus, quem primo subtiliter puluerisant, postea optimè cum aqua permiscent, deinde residere permittunt, postea proiiciũt supernatantem aquam & totum arenosum quod in fundo residet, medium verò postmodum aliqualiter cõglutinari permittũt quousque sigilli impressionem suscipere possit, & tunc formellas ex eo faciunt ipsas sigillantes, & in vmbra siccantes quibus pro terra sigillata vtuntur. Clarum est autem per omnes autores describentes terram sigillatam quod ipsa multũ differt à bolo armeno quocirca in tyriacæ constructione ponenda est vera terra sigillata, quam Galenus asserit nono simplicium reperiri in Lemmon insula. Quintus error qui in tyriacæ constructione committitur est quod ponitur plus mellis quàm debeat poni, quoniam communiter pro duabus vel ad plus pro tribus vnciis specierum ponitur vna libra mellis, & tamen secundum veram tyriacæ descriptionem pro qualibet ℔. mellis deberent poni specierum tyriacam ingredientium ℥. vij. extra. ʒ. iiij. ℈ i.ß gra. ii. & tertia pars vnius grani & quinta pars vnius tertii vnius grani, vt clarissimè patere potest cuilibet bene calculanti nominando species & omnia tyriacam ingredientia præter mel & vinum. Sextus error est quod in tyriacæ constructione communiter ponitur vinum odoriferum crudum, cùm tamen debeat esse vinum coctum odoriferum dulce trium annorum vel circa. Septimus error qui in tyriacæ constructione communiter committitur est quòd conficitur in vna vice multo maior quantitas quàm fieri debeat secundum veram & radicalem tyriacæ Andromachi descriptionem, quod vt iam dictum est Auicenna quinto can. vituperat. Præter hos errores præmissos notauit quidam ex modernis medio subtili & ingenioso alios errores ab ipso Auicenna in prima tyriacæ Andromachi descriptione omissos sic scribens. Laudat quidem Auicenna primam Andromachi compositionem adeo vt nihil ei aut addendum aut subtrahendum aut omnino immutandum existimet. Eandem tamen in multis à vera Andromachi descriptione differentiam notauit bis enim in eadem centauream reperit, & pentaphilon prætermittit

quod tamen ab Andromacho inseritur. Centauream verò pro pentaphilon esse ab. Auicen. scriptum facile est animaduertere. Paulus enim quem maximè secutus fuisse videtur Auicenna cum Andromachi compositionem recitat in quadam eiusdem particula ita scribit. Smyrnes, Croci, Zinziberis, Reupontici, Pentaphili, Calamenti, Prassij, Petroselini, Sticados & reliqua. Eundem ordinem imitans Auicenna ita nominauit, Myrrhæ, Croci, Zinziberis, Reubarbari, Centaureæ, Calamenti montani, Prassij, Petro, Sticad. Ecce qualiter hic posuit centauream pro pentaphilone, cùm inferius iterum describat centauream, & etiam cum verba Pauli & Auicennæ quadrent præter centauream pro qua Pentaphilon in Paulo atque Andromacho legitur. Posset quis dicere quam etiam Auicenna errauerit ponendo reubarbarum vbi alij ponunt reuponticum, vt iam dictum est. Ad quod dicitur quod quam radicem Græci reuponticum vocant, arabes reubarbarum dicunt. Debuit etiam dicere Auicenna petrosilij macedonici, quia melius aliis dicitur illud, quemadmodum dicitur aspaltum iudaicum, quemadmodum etiam yrim illiricam dicimus optimam ergò patriam tantum omisit Auicenna. Sed quomodo sagapinum omisit Auicen. saltem in hac prima descriptione, nam in secunda non tacuit, verùm in prima descriptione bdellium subalbidum ponitur ab Auicenna de quo nulla fit mentio ab Andromacho neque à Galeno & à Paulo. Sed si ordinem Pauli quem Auicenna imitari videtur attendamus, pro Galbano bdellium subalbidum posuit, & pro sagapino bezeard ab Auicen. scriptum reperitur Pauli descriptio in vna eiusdem compositionis particula talis est. S. dauci, galbani, sagapini, aspalti, oppoponacis, castorei, cētaureæ, clematidis &c. Auicenna autem ita legitur, dauci, bdellij subalbidi ant aureos iiij. bezeard, aspalti, oppoponacis, centaureæ, minoris aristologiæ, rotundæ omnium aur. ß. Facile est intueri pro Galbano quod in Paulo semen dauci subsequitur positum esse ab Auicenna bdellium subalbidum, quod vt diximus Andromachus, Galenus & Paulus omnino omittunt pro sagapino autem in eodem ordine scribi ab Auicenna bezeard & pro aristologia clematide. Errauit præterea Auicenna ponendo scordeon pro scordium, quæ est quædam herba de qua vide apud Dioscoridem. Hæc sufficiant de tyriaca. Nunc dicendum esset de mitridato sed iam superius posita est eius vera descriptio de erroribus cuius etiam satis dictum est. De modo verò ipsum construendi & conseruandi quid dicendum. Dicimus quòd modus construendi & conseruandi mitridatum similis est omnino modo construendi & conseruandi tyriacam & ideo pro istorum modorum completa noticia recurre ad supradicta de tyriaca.

Veruntamen aduertendũ quòd in constructione mitridati non est oportunum ponere vinum coctum vt in tyriaca oportunum esse prædixi quia in mitridati constructione ab autoribus præter

quã ab halyabate non exprimitur determinata ingrediens quantitas mellis, sed dicitur quòd de ipso assumatur quantum sufficit. Halyabas autem mellis quantitatem exprimens, asserit, quòd in mitridati constructione debet poni metriplum ad species, sicut etiam ipse vult debere fieri in constructione cuiuscunque fere alterius electuarij. Quare cùm multo maior quantitas mellis ingrediatur mitridatum quàm tyriacam, non est oportunum in mitridati constructione poni vinum coctum. Et præcipuè cùm præfati famosi autores ipsum describentes asserant debere poni in eius constructione de vino odorifero antiquo, & nullus asserat debere poni de vino cocto, vri aliquos ponere præostendi in constructione tyriacæ. Pro verificatione descriptionis mitridati prius positæ est. Aduertendum quòd præscripta descriptio est descriptio mitridati posita ab Auicen. v. can. summa prima tractatu primo: que quidem ceteris mitridati descriptionibus ab autoribus positis completior mihi videtur: nisi quod in præhabita mitridati descriptione non ponitur post castorei melakion, sicut ponitur ab Auic & hoc ideo quia existimo melakion est nomen loci vel prouinciæ, ita vt sit sensus castorei melakion i castorei de illo loco vel de illa prouincia, quoniam Rasis viij. Almansoris cap. i. & Albucrasis iiii. particula azarauii. & Io. serapio. vii. breuiarii: & Haliabas de regali dispositione x. practice: & Constantinus in pantegni x. practicæ in eorum mitridati descriptionibus loco melakion nihil ponunt. Præterea Ioh. serapio loco prædicto in fine descriptionis mitridati descriptione communi con numerans medicinas iuxta ipsius consuetudinem non computando vinum & mel cum quibus conficitur mitridatum dicit quò summa medicinarum est. lxvi. Et si melakion esset aliqua medicina mitridatum ingrediens præter alias positas ab Auicen. summa medicinarũ esset lx vii Ex quo patet quod falsa est expositio translatoris Auicen. exponentis malakiõ i. opij, quoniam postea prope finem descriptionis ponitur opium. palam namque est quod in vna & eadem descriptionem non debet poni idem bis sub diuerso pondere sicut poneretur si vera esset expositio translatoris.

a Hæc tyriaca non præparatur cõmuniter aliqui tamen ea magistraliter vtuntur secundum hanc D. quæ est Mes.

a Tyriaca diatesseron. D. M.
℞. Gentianæ
Baccharum lauri & excorticatorum.
Myrrhæ
Aristologiæ rotundæ an.
Confice cum melle dispumato

b Non est in vsu.

b Alia tyriaca diatasseron D. N.
℞. Myrrhæ
Castorei
Aristologiæ rotundæ
Gentianæ
Baccharum lauri excorticatarum. an. ℥. i. ʒ. ii. ℈. i. minus gra. xii.
Fenugræci
Nigelle
Zeduarij an. ʒ. ii. ℈. ii. gra. viij.
Gummi ederæ
Calcanti vsti
Esdræ magnæ
Ossis de corde cerui
Mumiæ
Antipharmaci an. ʒ. i.
Cornu cerui vsti. ʒ. iii.
Mellis quod sufficit.

Trifera

a Trifera galeni. D.M.

℞. Omnium myrobalanorum an. ʒ.x.
zinziberis
Masticis Cinamomi
Gariofilorum an. ʒ. vii.
Galangæ Maratri Anisi
Apij Ameos
spicæ Azari
Croci an. ʒ. iiii. Costi
Piperis nigri
Piperis longi
Casiæ an. ʒ. iii.
Nucis muscatæ Macis
Cardamomi maio. & minoris
Calami aromatici
Ligni aloes an. ʒ ii.
Sandali albi & rub.
Alufulmen
Ciperi an. ʒ. iii. ß.
Ambræ ʒ. i.
Musci ʒ. vnius partes ii.

Fricentur myrobalani cum oleo amygdalarum dulcium. Et confice omnia cum melle dispumato. Et Galenus quidem quandoque addidit scoriam ferri nutritam secundum mẽsuram medicinarum omnium. Et quandoque secundum medietatem earum.

Additio.

Hæc descriptio triferæ apud nos non est in vsu. Circa quam notabis quod nonnulli errant in descriptione præsentis triferæ propter ignorantiam vnius simplicis quod est Tuderij, loco cuius aliqui ponunt been album & been rubeum, alij sandalum album, & sandalum rubeum. Et est Tuderi secundum Auicenam ex autoritate Diosc. herba habent folia similia prassio, & radicem, quadratam & eius radix mensuram habet medij cubiti, & habet capita in quibus sunt semina lõga nigra a Diosc. vocatur orminum & latini vocãt emolam vel aurigalis. Et reperiuntur ex eis duplices, vnus cum flore rubeo, & aliter cum flore albo. Apud nos nascuntur in tectis ac parietibus, & iuxta hortos abundanter inueniuntur.

a Non est in vsu.

b Trifera magna D.N.

℞. Opij ʒ. ii. Cinamomi
Gariofilorum Galangæ
Spicæ Zedoarij
Zinziberis Costi
Storacis calamitæ
Calami aromatici
Ciperi Yris
Paucedani Acori
Mandragoræ Celticæ
Rosarum Piperis
Anisi Apij
Petro Feniculi
Macedonici Dauci
Iusquiami Cimini
Ozimi an ʒ. i.
Mellis quod sufficit.

b Hæc confectio secundum hanc descriptionem cõmuniter est vsualis & præparatur cum opio & sine opio.

c Trifera minor (maior) ex arte fenonis. D. M.

℞. Myrobalanorum kebulorum
Indorum Bellericorum
Emblicorum
Nucis muscatæ an. ʒ. v.
Nasturcij assati
Origani persici
Piperis Olibani
Ameos Zinziberis
Carmezir Spicæ
Squinanti
Ciperi an. ʒ. iiii.

Scoriæ ferri nutritæ in aceto diebus quinque & assatæ ʒ. xx. Myrobalani assentur cum butyro vacino, & inuoluantur cætera cum oleo amygdalino dulci, & aromatizentur cum musci ʒ. i. Et confice cum melle dispumato & da post vi. menses.

c Quidam libri habent cinoni, sed falso quia cinonum est macedonicum & ibi ponitur macedonicum.

a Non est in vsu. a Trifera minor descriptione cognita D.M.
℞. Myrobalanorum kebulorum
Indorum
Bellericorum
Emblicorum an. partes æquales
Inuoluantur in butyro vaccino & fricentur & conficiantur cum melle emblicorum & aromatizentur cum musco.

Et in descriptione alia
Cyperi Olibani
Seminis apij
Nasturcii assati an. sextam partem ʒ. vnius. Et apud alios scoriæ ferri nutritæ quartis, iii.

b Non est in vsu. b Trifera muscata D.M.
℞. Myrobalanorum kebulorum
bellericorum
Emblicorum
Piperis
Macropiperis
Zinziberis
Cyperi Casie
Spicæ indæ an. ʒ. v.
Seminis aneti
Seminis porri an ʒ. ii.
Seminis bauciæ
Rosarum
Cinamomi
Nucis muscatæ
Gariofilorum an. ʒ. i. ß.
Macis Heyl
Galliæ
Ligni alœs crudi
Musci an. ʒ. i.
Granorum nasturcij ʒ. x.
Confice cum melle dispumato. Et quandoque ponuntur in eo scorię ferri nutritæ ʒ. ii.

c Non est in vsu. c Trifera saracenica. D.M.
℞. kebulorum Indorum
Bellericorum Emblicorum
d Non est in vsu. Citrinorum an. ʒ. v.
Cinamomi
Trium piperum
Secacul Folij
Spicæ
Cardamomi maioris & minoris
Casiæ
Setaragi indi
Ciperi Apij
Linguæ auis Gariofilorum
Been albi Been rubei.
zinziberis an. ʒ. ii.
Spicæ
Nucis muscatæ Macis
Sizami excorticati an. ʒ. iii.
Amygdalarum dulcium &
Amararum an. ʒ. v.
Ligni aloes Rutæ
Seminis fœniculi
Masticis an. ʒ. ii.
Alfelengemisch
Mentæ siccæ
Origani persici an. ʒ. i. ß.
Fricentur myrobalani cum butyro vaccino & cæteræ species cum oleo amygdalino.
Et confice cum melle quantum sufficit

d Trifera alio saracenica. D.N.
℞. Zuccaræ ℥. iii.
Myrobalanorum citrinorum
Casiefistulæ
Thamarindorum an. ℥. i. ß.
Kebulormm mundatorum,
Mannæ an. ʒ. vi. ℈. ii gra. v.
Indorum
Violarum an. ℥. ß.
Anisi
Maratri an ʒ. ii. gra. v.
Bellerici
Emblici an. ʒ. ß. gra. iiij.
Confice sic. In ℔. ii. aquæ ponantur ℥. iiii. recẽtium violarum si possint inueniri, si autem siccarum & bulliãt donec aqua ad purpureum colorem deueniat & violæ sint remissæ postea bene expressum cole-

tur, & de colatura ipsa pars acipiatur, & casiafistula thamarindi ibi soluantur,&per cassiam colentur. Et in altera aqua ℔ i.& ℥.viij.zuccaræ mittantur,& super ignem po nantur,&ad spissitudinem bulliat. Et cum inspissari incipiet addantur colaturæ casiefistulæ,&thamarindi, postea manna. Et cum scire volueris si coctum est.gutta super marmor ponatur, & si quasi mel coaguletur coctum est, & tunc ab igne deponatur. Et cum aliquantulum fuerit infrigidatum, pulueres prædictarum specierum semper agitando cum spatula apponantur. Ad vltimum vero supradictum zuccarum bene puluerisatum.Et postea deponatur.

a Trifera persicca D.M.

℞. Succorum solatri Endiuiæ
Api depuratorum an.℔ i.
Proiice desuper Violarum siccarum aut viridium ℥.iii.
Folliculorum senæ ʒ.ii.
Agarici ʒ.i.
Prunorum damascenorum pinguium numero l.
Cuscutæ ʒ.ß.
Myrobalanorum citrinorum
kebulorum
Indorum frixorum in oleo viol. aut amygdalino dulci an.ʒ.ii.
Spicæ aromaticæ ℥.iii.
Bulliant super prunas cum facilitate vsque dum remaneant ℔. ii. & proiiciatur desuper.
Epithymi ℥ iiii.
Et bulliant ebullitione vna,& deponantur ab igne & colentur & dissoluantur in vna parte istius colaturæ.
Thamarindorum.ʒ.iii.
Mannæ ʒ.i.ß.
Pulpæ casiefistulæ ʒ iiii.
Zuc viol ℔ i.
Colentur & mundentur a granis & scophis & in alia parte aquæ proiiciantur.
Zuc.tabarzed ℔.iii.
Aceti vini ℔.i.

Coquatur cum facilitate. Deinde proiiciantur super illud quod dissolutum est, & aggregentur simul in vinum. Et coquātur vsque ad mellis spissitudinem. Vltimo vero puluerisetur desuper.

Raued.boni ʒ.ii.
Myrobalanorum citrinorum. ʒ. i.ß.
kebulorum
Indorum an ℥.viii.
Bellericorum
Emblicorum an.℥.iiij.
Granorum fumiterræ
Trociscorum diarodon
Macis
Masticis Cubebæ
Spodij
Sandali citrini an.℥.ii.ß.
b Quatuor seminum an.℥.ii.ß.
Spicæ ℥.ii.
Inuoluantur in oleo violato,& repone in vase vitreo.

c Tria sandali D.N.

℞. Sandali albi
Sandali rubei
Sandali citrini Rosa.
d Zuc.an.solidos ij.
Reubarbari Spodij
Succi liquiritiæ
Seminis portulacæ an.solid. i.ß.
Amidi
Gummi arabici
Dragaganti
Seminis melon.
Citruli Cucumeris
Cucurbitæ
Seminis scariolæ an.solid.i.
Camphoræ ℈ i.

a *Non est in vsu.*
b *Secundum frigidorum maiorum.*
c *Hæc confectio est multum vsualis & vbique præparata reperitur.*
d *Zuc. dicit auctor pandे. quod falso, sed debuit dicere zacariæ. i. psili & in rei veritate psilium magis videtur conferre proposito & ita habet litera Gali. in lib. dinamidiarum ca. de paßionibus pectoris.*

a Ista additio non est vsualis apud Apothe. nostros

b Trionfilon non est in vsu.

c Non præparatur.

d Expone i. casieli. & vide quod notatum est in achariston hic enim casiefi. non videtur conferre proposito propter esse proportionatam dosim eius ad aliam.

e Non sunt in vsu.

f Non sunt in vsu.

a Alij rosſ.pondus quadruplicant.
Syrupi rosſ.quod.ſufficit.

b Triofilon.D.N.
♃. Piperis albi ℥.ß.
Piperis nigri ʒ.ii.
Cimimi aſſi.ʒ.ß.
zinziberis Nitri
Pirhetri an.ʒ.ii.
Piperis longi ʒ.ß. Petro
Amei Dauci
Aniſi Elemnij
Spice Ciperi
Apij Sizeleos
Coſti an.ʒ.ß.
Gariofilorum ʒ.i.gra.vii.ß.
Dactilorum mundatorum numero.xii.
Foliorum ruttæ viridi ℥.i.
Mellis q.ſ.

c Theodoricom emperiſcon.
D.N.
♃. Aloes epatici ʒ ii. gra.ii. & tertiam partem gra.vnius.
Cinamomi Camedrei
Acori an.ʒ.iii. Croci
Caſiefiſtulæ

d Reupontici an.ʒ.ii.gra.xvi.
Agarici ʒ.ii.ß.
Nardi Coſti
Maſticis Azari
Silphij Squillæ aſſæ
Armoniaci Bdellij
Elebori nigri
Ypericon Epithymi
Polypodij Succi braſſicæ
Piperis albi
Piperis longi.an.ʒ.i.ß.
Squinanti zinziberis
Myrobalanorum Coloquintidæ
Myrrhæ Serapini
Oppoponaci
Caſtorei Abſinthij
Ariſtologiæ longæ
Petro Gencianæ
Amomi an.ʒ.iii.
Mellis q.ſ.

e Theodoricum anacardinum.
D.N.♃. aloes epatici ℥.i.ß.
Yreos
Caſie.an.ʒ.vii.minus gra.xvi.
Zinziberis Anacardi
Carpobalſ.an ʒ.iiii.ß.
Folij Spicæ
Corticum myrobalanorum
Meu
Epithymi an.ʒ.iii ℈.i.
Gariofilorum
Squinanti Reupontici
Maſticis an.ʒ.i.gra.iii.ß.
Confice ſic.Accipe corticum radicum fœniculi bene abluti & contriti ℔.i. & pone in ℔. ii.aceti per vii. dies & poſtea tere ipſam radicem & cum eodē aceto coque ad tertiam partem & cum omni diligentia cola per pannum & pone in ℔.ii. mellis diſpumati & ſic coque vſque ad aceti conſumptionē & cum tali melle confice.

Trociſci diarodon.D.N.
♃.roſ.viridium ʒ.iiii.
Spodij ʒ.ii.
Sandali rubei ℥.i.ß.gra.viii.
Camphoræ gra.xii.
Confice ſic cum marmoreo piloroſæ recentes ſine intermiſſione terantur. Deinde cæterarum ſpecierum ſubtiliſſimus puluis ſupermittatur, & cum ſufficienti rodoſtomate i aqua roſ. conficiantur. Ad vltimum camphora ad hibita inde trociſci formentur & in vmbra ſiccentur & vſui reſeruentur.

f Trociſci alii diarodon.D.M.
♃. foliorum roſ.ʒ x.
Liquiritiæ ʒ.v.
Spicæ aromaticæ ʒ.ii ß.
Confice cum vino albo. Quod ſi laxatiuos facere volueris adde ſcamoneæ ʒ,ii.

a Trociſci diarodon alij ſiue de roſ. D. M.
℞. foliorum roſa. rubearum aureos vi.
Spicæ aromaticæ aureos .ii.
Liquiritiæ aur. iii.
Ligni aloes aur. ii.
Spodii aur. i.
Croci aur. ß.
Maſticis ʒ. ii.
Confice cum vino albo & fiant trociſci ʒ. i.

b Trociſci alii diarodon ſiue de roſ. D. M.
℞. foliorum roſ. ʒ. viii.
Spicæ ʒ. iii.
Rauedeſeni. ʒ. iiii.
Spodii. ʒ. i. ß.
Liquiritiæ ʒ. iii. ß.
Succi eupatorii. ʒ. x.
Fiant trociſci cum tereniabin

c Troci alii diarodon ſiue de roſ. D. M.
℞. roſ. ʒ. iiii.
Ligni aloes. ʒ. ii. Maſticis ʒ. i. ß.
Abſinthij romani
Cinamomi
Spicæ Caſielignæ.
Florum ſquinanti an. ʒ. i.
Fac trociſcos ʒ. ii. cum vino antiquo & aqua decoctionis radicum.

d Trociſci diaui ſiue de violis, D. N.
℞. Florum violarum albarũ ʒ. vi,
Amidi ʒ. iii.
Seminis papaueris albi ʒ. ii. ℈. i.
Reubarbari ℈. v.
Seminis plantaginis ʒ. i.
Balſ. ℈. i.
Rodoſtom. i. aquæ roſa q. ſ.
Confice ad modum trociſcorum de roſ.

e Trociſci ydiocri. D. N.
℞. Amomi ʒ. i. Cinamomi
Folii Croci
Mirrhæ Caſiæ an. ʒ. ß.
Spicæ ℈. i. Oppobalſami
Coſti Squinanti.
Calami aromatici
Xilobalſami Azari
Fu an. gra. xv. Maſticis
Maratri añ. gra. x.
Thamarici gra. v.
Vini aſcaloni q. ſ.
Hæc omnia tere, & cum vino trociſcos informa & cum fumo ſtoracis ſiccæ.

f Trociſci crocomagmatis. D. N.
℞. Croci ʒ. iii.
Roſ. Ameos
Myrrhæ an. ʒ. i. ß. Xiloa ℈. ii.
Cum aqua roſa. trociſcos informa

g Trociſci ſquillitici. D. N.
Sic fiunt. Squillam integram diuide, & in maſſa farinæ fermentatæ in furno decoque & abſtracta de maſſa & eiectis corticibus eius medium in mortario tere, & eiuſdem ponderis farinam orobi ſubtiliſſimè tritam adde & cum vino vel melle tempera. Si deeſt orobus tantundem panis aſſi ſubtiliſſimè triti pone & exinde trociſcos informa & in vmbra ſiccentur. Alii ponunt ſquillæ partem i. farinæ ordei partes. ii.

h Trociſci de tyro. D. N.
℞. tyrum iuuenem longitudinis vnius palmæ oculos rubeos habẽtem linguam mobilem, & cornua in modum grani frumenti caput & caudam tribus digitis abſcinde, & medium quod remanet euiſcera & excoria & optimè in aqua dulci laua, & ſic coque donec ſpinæ a carnibus ſeparentur.

a Non ſunt in vſu.
b Non præparantur.
c Inter hasde ſcriptiones ſola iſta eſt vſualis que ingreditur compoſitionem magnorum antidotorum. Diureticarum ſupple vt apis petro &c. aut cum ſyrupo de radicibus
d Iſti troci raro habentur in vſu interdum tamen inueniuntur preparati.
e Non prepatantur niſi pro quanto ingrediuntur compoſitiones magnas.
f Non prepatur niſi pro quanto ingrediuntur compoſitiones magnas.
g Non preparantur niſi pro quanto ingrediũtur compoſitiones magnas.
h Non preparantur niſi pro quanto ingrediuntur compoſitiones magnas, interdum tamen vtimur eis in lepra & poſt annum nullius ſunt efficaciæ vt bene recitat ille doctor Antonius Guenerinus in ſuo de venenis.

Postea spinis proiectis carnem in mortario marmoreo nimis tere, & commixta eiusdem ponderis farina orobi vel panis assi cum suo iure vel brodio in quo decoctus est tyrus tempera: & fac trociscos ponderis solidi vnius, & in vmbra desicca.

a Isti trocisci non sunt in vsu secundum presentem descriptionem

Trocisci diacoralli. D.N.

℞. coralli rubei
Cinamomi
Myrrae
Amomi
Papaueris an. ʒ. iiii.
Squinanti
Croci an. ʒ. ii.
Calami aromatici
Xilobalsami.
Casieligneae Masticis
Polii Fu
Silenae an. ʒ. i.

b Isti trocisci reperiuntur praeparati secundum presentem descriptionem.

De his omnibus pulverizatis fac trociscos cum vino ponderis solidi vnius, & sicca in vmbra.

c Isti trocisci sunt in vsu secundum presentem descriptionem.

a Trocisci de camphora. D.N.

℞. Rosarum Spodii
Zuc. an. ʒ. vii. Cucumeris
Xiloaloes Croci
Camphorae an ℥. i.
Liquiritiae
Seminis portulacae an. ʒ. i. ß.

d Aliqui libri habent boli sed debet dici terrae sigillatae. Sapientes exponunt quod bolus sit terra rub. qua vtuntur carpentarii ad signandum ligna.

Distempera cum muscilagine psilij, & fac trociscos.

b Trocisci alij de camphora. D.N.

℞. foliorum ros. ʒ. iiii.
Spodii ʒ. ii.
Sandalorum citrinorum ʒ. ii. ß.
Croci ʒ. i. Liquiritiae ʒ. ii.
Seminum quatuor frigidorum
Dragaganti Gummi
Spicae an. ʒ. i. Ligni aloes
Cardamomi Amili
Camphorae an. ʒ. vnius partes ii.
Zuc. tabarzed
Tereniabin an. ʒ. iii.

e Non sunt in vsu secundum praesentem descriptionem, sed secundum sequentem.

f Non sunt in vsu sec. praesentem descriptionem.

Confice cum muscilagine psilij & aquae ros.

c Trocisci alkekengi. D.M.

℞. granorum alkekengi ʒ. iii.
Seminis citrulli
Et albathecae
Cucurbitae an. ʒ. iii. ß.
Boli armenici
Gummi arabici Thuris
Sanguinis draconis.
Papaueris albi
Amygdalarum amararum
Succi liquiritiae
Dragaganti Amidi
Granorum pini an. ʒ. vi.
Seminis apii. Karabe
d Boli Iusquiami
Opii an. ʒ. ij.

e Trocisci alii alkekengi. D.N.

℞. seminum melonũ aur. xxxvi.
Seminis iusquiami albi
Seminis apii.
Seminis acetosae an. aur. vii.
Seminis coriandri
Seminis papaueris albi an. aur. xvii.
Seminis foeniculi
Granorum pini torrefactorum
Croci
Amygdalarum amararũ an. aur. x.
Granorum alkekengi numero. xl.

Haec tere & confice cum coagulo vnae seu cum muscilagine quae exiuiè granis alkekengi & fac trociscos.

f Trocisci alii alkekengi D. N.

℞. Seminis alkekengi. ʒ. i.
Gummi arabici
Dragaganti
Boli armenici
Seminis papaueris albi.
Amidi an. ʒ. vi. Thuris
Sanguinis draconis
Liquiritiae
Ros. an. ℥. ß. Apii.
Succi liquiritiae Iusquiami.

Opii an.ʒ.ii.
Seminis cucurbitæ
Seminis citoniorum mundatorum.an.ʒ.iii.
Amygdalarum ℥.i.
Mellis.q.ſ. Fiant trociſci.

a Trociſci de myrrha.D.N.
℞. myrrhæ ʒ.iii.
Lupinorum optimè tritorum.ʒ.v.
Foliorum rutæ
Mentaſtri.
Pulegii ceruiui
Rubeæ tinctorum
Aſſe fœtidæ Serapini
Oppoponaci an.ʒ.iii.
Fac troci ponderantes ʒ. ii. cum ſucco ruptæ.

b Trociſci de gallia muſcata.D.M.
℞.Xiloaloes crudi partes, v.
Ambræ partes iii.
Muſci partem i.
Glutinis dragaganti cum aqua ro. extractæ q. ſ. ad commiſcendum ea. Fiāt trociſci ſimiles foliis myrtæ & ſigillentur & reponantur in vaſe vittri.Et apud alios diſſoluitur ambra in vaſe vitreo cum oleo de ben.i.muſcelino.
Et conficiuntur cætera cum eo.

c Trociſci de gallia ſebelli.D.M.
℞.foliorum roſ. recentium & humidarum quæ iam incipiunt reſeraræ nodos.℥.i ß,
Terantur contritione vltima in mortario lapideo. Deinde proiice deſuper.
Ligni alœs Gariofilorum.
Gummi arabici.
Spicæ indæ an.ʒ.i.ß.
Sandali citrini ʒ.ii.
Ramich.ʒ.iii.
Terantur ſicut alchool, & terantur cum roſ.& humectentur cum modico aquæ roſ. infuſionis gummi arabici & iterum terantur: deinde iterum humectentur & terantur & hoc fiat perdiem vnum. Vltimo verò aromatizentur cum muſci,ʒ.vnius partibus ii.
Ambræ
Camphoræ aur. ß.
Fiant trociſci & ſigillentur.

d Trociſci de gallia alephangina D.M.
℞. Emblicorum abiectis oſſibus ℥.iiii.
Conterantur contritione groſſa, & ponantur in vaſe vitreo.Et fundatur deſuper aquæ infuſionis roſarum ſiccarum,& corticum citrorum.℔.ß.
Et ſtringatur os vaſis & dimittatur per dies tres.Deinde fundatur in eis aquæ prædictæ infuſionis ℥. iiii. & in craſtinum fiat ſimiliter vſquequo emblicorum virtus in aqua impreſſa ſit. Tunc vero.
℞.ligni aloes.ʒ. viii.
Ramich.℥.i.ß.
Roſ.ʒ.x.
Gariofilorum ʒ. x.
Spicæ indæ.ʒ.iii.
Sandali citrini.ʒ.iiii.
Gummi arabici ʒ.vi.
Terantur omnia ſicut alchool ſicut dixi & fundatur ſuper ea parū ſucci infuſionis predictæ emblicorum. Et conterant.cum eo vſquedum totum paulati fundatur & imbibatur. Vltimo verò aromatizetur cum. Camphoræ.ʒ.i.
Ambræ ʒ i. Muſci.ʒ.i.
Fiant trociſci & ſigillentur & ponantur in vaſe vitreo.

e Confectio de gallia magna ſiue regali.D.M.
℞. ſucci albelac.℔.i.
Bulliat ebullitione vna deinde coletur & proiiciatur deſuper.
Gallarum recentium contritarum

a *Iſti trociſci ſunt multū vſuales, & præparatur vbique.*

b *Iſti troci præparātur quanto ingrediuntur alias confectiones: alias raro veniunt in vſum.*

c *Non ſunt in vſu.*

d *Non ſunt in vſu.*

e *Non eſt in vſu.*

contritione vltima.℥.iii.
Et bulliant donec fiat ſicut mel currens.
Deinde ℞.roſ.℥.ß.
Cardamomi — Linguæ auis
Gariofilorum
Nuccis muſcatæ
Macis
Ligni aloes an.ʒ.vii.ß.
Darſeni ʒ.iii.
Sandali machaſir.ʒ.v.
Croci ℥.ß.
Gummi arabici ℥.i.
Terantur & cribellentur & miſce cum predictis & expande deſuper marmor inunctum oleo amygdalarum donec ſiccetur. Deinde pulverizetur ſicut alchool, & aromatizetur cum muſci aureo. ſ. Deinde cum aqua roſ. Fiant trociſci ſubtiles & ſiccentur in vmbra.

a Trociſci ramich. D.M.
℞.ſuc.herbæ acetoſæ ℥.xvi.
Bulliat ebullitione vna cũ roſ.ʒ.i.
Granorum mirti ℥.ii.
Et coletur & miſce cum eo gallarum recentium & humidarum tritarum vltima contrictione. ℥.iii.
Coquatur adhuc.
Deinde pulverizetur deſuper
Roſ.ʒ.i.
Sandali machaſir ℥.i. & quarta
Gummi arabici ℥.i.ß.
Carnium ſumach
Spodii an.ʒ.viii.
Succi agreſte ℥.vii.
Succi granorum myrti tritorum contrictione vltima ℥.iiii.
Ligni aloes
Gariofilorum — Macis
Nucis muſcatæ an.ʒ.iiii.

Iſti tro. ſecũdum præſentem deſcriptionem ſunt vſuales multũ & præparantur vbique. f Credo quòd ſemen portulacæ debet aſſari propter multam eius humiditatem.

a Confectio ramich non præparatur niſi pro quanto ingredietur alias confectiones magnas alias raro venit in vſum raro vtimur galliis in antidots per os ſumendis niſi gal.cy preſſi, & credo quod hic debeant poni & videntur conferre propoſito.

b Iſti troci multũ ſunt in vſu & vbique præparati repe riuntur.

c Hic ſubtiliſſimè pulueriſatur azarum.

d Iſta prima recepta non eſt in vſu nec præparatur.

e

Inuoluantur omnia ſimul & expande in ſcutella lapidea vſque dũ ſiccentur. Deinde tere ſicut alchool. Et cum.
Camphoræ aur.i.
Aquæ roſ.q.ſ.
Fac trociſcos ſubltiles exicca in vmbra & apud alios loco ſucci acetoſæ pone ſucci citoniorum acetoſorum immaturorum tantũdem. Et quidam aromatizant cum muſci ʒ.vnius quarta.

b Trociſci de reubarbaro. D.M.
℞.Raued.boni ʒ.x.
Succi eupatori ʒ.iiii.
Roſa ʒ.iii. — Spicæ — Aniſi
Rubeæ tinctorum
Seminis apii
Abſinthii
c Azari an.ʒ.i.
Amygdalarum amararum. ʒ.iiii.
Fiant trociſci aurei vnius.

d Trociſci de ſpodio. D.M.
℞.ſpodij ʒ.iii.
Roſ.rub.ʒ.vii.
Seminis portulacæ
Succi liquiritiæ an.ʒ.iii.
Confice cum muſcilagine pſilii, & fac trociſcos ʒ.vnius

e Trociſci de ſpodio cum ſemine acetoſæ & dicuntur reſtrictiui D.M.
℞.Roſ.rub.ʒ.xii.
Spodii ʒ.x.
Seminis acetoſæ ʒ.vi.
f Seminis portulacæ
Granorum coriandri infuſum in aceto & torrefactorum
Pulpæ, id eſt corticis ſumach an. ʒ.ii.ß.
Amidi aſſi
Balauſtiarum
Berberis an.ʒ.ii.
Gummi arabici aſſi ʒ.i.ß.
Confice cum ſucco agreſte

a Trociſci

a Trociſci de berberis D. M.
℞. berberis aut ſucci eius
Spodij Succi liquiritiæ
Seminis portulacæ an.ʒ.iii.
Roſ.ʒ.vi.
Spicæ Croci
Amidi
Dragaganti an.ʒ.i.
Seminis citrulli ʒ.iii.
Camphorę ʒ.ß.
Confice cum tereniabin
b Aliter ſic ex D. eiuſdem M.
℞. Berberis ʒ.ii.
Spodij
Xiloaloes
Seminis acetoſæ
Maſticis Galliæ
Spicæ an.ʒ.i.
Roſ.ʒ.v.
Confice cum aqua roſ.
c Trociſci de abſinthio D.M.
℞. Roſ.
Abſinthij
Aniſi an. ʒ.ii.
Raued.
Succi eupatorij
d Azari Apij
Amygdalarum amararum
Spicæ Maſticis
Folij an.ʒ.i.
Fac trociſcos cum ſucco endiuiæ.
e Trociſci de eupatorio D.M.
℞. Tereniabin
Succi eupatorij an.ʒ.j.
Roſ.ʒ ß.
Spicæ ʒ.iii.
Raued.
f Azari
Aniſi an.ʒ.ii.ß.
Spodij ʒ.iii.ß.
Fac trociſcos cum ſucco herbarũ ſupple hanc confectionem ingredietium.ſ. eupatorij, aut cum ſucco herbarũ conferentium propoſito, vt abſinthij, aut apij, ſed nos loco ſucorum accipimus aquas diſtillatas.
g Trociſci de aniſi D.M.
℞. Aniſi
Eupatorij an.ʒ.ii.
Seminis aneti
Spicæ Maſticis
Folij Abſinthij
Apij
Amygdalarum amararum an.ʒ.i.
Aloes ʒ.ii.
Confice cũ ſucco abſinthij & apij
h Trociſci de lacca D. M.
℞. Laccæ ablutæ
Succi liquiritiæ
Abſinthij Berberis
Succi eupatorij
Raued.
Ariſtologiæ longæ
Coſti
i Azari
Amygdalarum amararum
Rubæ tinctorum
Aniſi apij
Squinanti an. ʒ.i.
Fac tro.ʒ.vnius
k Trociſci de terra ſigillata D.M.
℞. Sanguinis draconis
Gummi arabici aſſi
Ramich Roſ.
l Seminis roſ. Amili Aſſi
Spodij Acatiæ
Ypoquiſtidos Balauſtiæ
Boli armenici
Terræ ſigillatę
Sedenegi Coralli
Margaritarum
Karabę Dragaganti
Papaueris nigri an.ʒ.iii.ß.
Seminis portulacę aſſi
Cornu cerui aduſti Thuris
Gallarum cypreſſi an.ʒ.ii.

a *Non ſunt in vſu.*
b *Non ſunt in vſu. nec præparati reperiũtur, aliqui tamen iſtis magiſtraliter vtuntur.*
c *Iſti trociſ. apud nos præparantur.*
d *Hic azarũ debet tãtum pulueriſari quòd repat ad vias vrinæ.*
e *Iſti apud nos præparantur.*
f *Hic azarũ debet tantũ pulueriſari quod repat ad vias vrinæ.*
g *Intellige de aqua decoctionis.*
h *Iſti trociſ. apud nos penes aliquos apothecarios præparantur & penes aliquos non.*
i *Hic azarũ debet tantũ pulueriſari quod repat ad vias vrinæ.* k *Iſti trociſ. ſunt multũ vſuales & præparantur vbique.* *l* *Hic pone ſemen illud lanuginoſum quod eſt in roſ. nodulo.*

a Non præparãtur nisi pro quãto ingrediũtur alias cõfectiões magnas.

b Non præparãtur nisi pro quanto ingrediũtur alias confectiones magnas.

c Iste cõmuniter nõ præparantur.

d Isti etiã nõ præparãtur

e Ita cõmuniter & vbique inueniũtur præparati.

f Nõ sunt in vsu debent tamen esse viole recẽtes aut conseruari violcum zuc.

g Nõ sunt in vsu nec præparati reperiũtur. Potest similiter fieri permutãdo aquam colo-quintidæ ad aquã myrobalanorũ. Mes in litera.

h Nõ sunt in vsu nec præparati reperiuntur.

Fiant trocisci cũ aqua arnoglossæ.

a Trocisci de croco siue croco magmatis D. M.

℞. Croci aureos vii.ß.

Colcatar aur. v.

Aluminis

Calcadis an. ʒ.i.ß.

Gummi arabici ʒ.ii.

Fiant trocisci cum vino stiptico.

b Trocisci de arsenico D.M.

℞. Arsenici citrini ℥.i.

Calcis viuæ ʒ.xij.

Acatiæ

Tartari combusti

Fæcis aceti adusti

Gummi arabici torrefacti

Aluminis

Balaustiarum an. ʒ.ij.

Colcotar

Florum æris an. ʒ.v.

Terantur cum aceto, & stent in sole per x. dies, & fiant trocisci & ponantur in vase vitri bene clauso, quod reponatur in alio vase vbi sit acetum.

c Trocisci de agarico D. M. cap. de agarico de intentione haly.

℞. Agarici partem i.

Keysim aut dauci sextam partem eius.

Salisgemmę quartam partẽ ipsius.

Fiant trocisci cum vicositate polypodij recentis

Trocisci alij de agarico D.M. cap. de agarico de intentione Dia.

d ℞. Agarici partem i.

Salisgemmæ tertium ipsius

Fiãt trocisci cum syrupo acetoso.

e Trocisci alij de agarico D.M.

Accipe agarici electi

Pulueri setur, & cum vino infusionis zinziberis formentur trocisci.

f Trocisci de turbith D. M. de intentione hamech.

℞. Turbith electi

Florũ violarũ recẽtiũ duplũ ipsius zinziberis medium pondus ipsius

Fiant trocisci

g Trocisci de serapino D.M. ca. de serapino de intentione mezir

Accipe coloquintidam, perfora ipsam & abiice grana eius tantum, & impleatur aqua cum pauca spica & mastice, & bulliant in cinere calido vsque ad consumptionem tertiæ partis ipsius. Deinde infunde serapinum in hac aqua semper modicum infundẽdo, vsque dum pinguescat. Deinde fricetur & fiãt trocisci.

h Trocisci alij de serapino D.M. vbi supra

℞. Succi ænulæ sicut est ʒ. xvij.

Infunde in eo Spicæ

Masticis an. ʒ. iiij.

Bulliant vsque ad cõsumptionem medietatis post illud coletur & immittatur serapinum, & fiat vt dictum est.

i Trosci alhandal D. M.

℞. Pulpæ coloquintidæ electæ mundatæ à grenis ℥.x.

Incidatur incisione conuenienti cum incisorio, & fricetur cum ℥.i. olei ros. Deinde

℞. Dragaganti

Gummi arabici

Bdellij mollis an. ʒ.vi.

Infundantur ista in aqua ros. per dies iiii. & conficiatur coloquintida incisa cum glutino eorum, & fiãt trocisci, & exiccẽtur in vmbra

k Trocisci de sandalis D.M.

℞. trium sandalorum an. ʒ. viii.

Spodij

Seminum cucumeris

Cucurbitæ

Citruli

Portulacæ an. ʒ. iiij

i Non sunt in vsu. k Non sunt in vsu.

Rosa ʒ.vii. Camphoræ ʒ.i.
Berberis vel ſucci eius ʒ vi.
Boli armenici ʒ.iiii.
Confice cum aqua portulacæ
a Aliter ſic ex D. eiuſdem
♃. Sandalorum citrinorum ʒ.ii.
Gummi arabici ʒ.iiii.
Seminum quatuor frigidorum excorticatorum an.ʒ.i.
Confice cum aqua portulacæ
Lactucæ Dragaganti
Succi liquiritiæ an. ʒ. ß.
Fiant trociſci
b Trociſci hamech D.M.
♃. foliorum viola. habentiũ medietatem inter humiditatem & ſicciatem aur.xii.
Turbith electi aureos vi.
Succi liquiritiæ aureos iii.
Tereniabin aur.iiii.
Fac trociſcos
c Trociſci de cypero D.M.
♃. Zinziberis Heyl
Nucis muſcatæ
Cucubæ Macis
Gariofilorum
Galliæ an.aur.i.
Corticum citri Maſticis
Florum ſquinanti
Ciperi Spicæ
Cinamomi
Emblicorum
Extremitatum myrti an.aur.ii.
Et in alio kirat i.
Confice cum melle paſſularum.
d Trociſci de ligno aloes D. M.
♃. Ligni aloes
Roſ.rub.an.ʒ.ii.
Maſticis Cinamomi
Gariofilorum Galliç
Spicæ Macis
Nucis muſcatæ
Cubebę Cardamomi
Corticum citri
e Heylbacæ an.ʒ.ß.

Muſci ʒ.vnius ſextam
Fiant trociſci cum melle paſſulato
f Trociſci di cappariбus D. M.
♃. Corticum radicis capparis
Seminis agnicaſti an.ʒ.vi.
Nigellæ Calamenti
Succi eupatorij
Amygdalarum amararum
Naſturcij Aromatici
Foliorum rutæ
Ariſtologiæ ro.an.ʒ.ii.
Cyperi
Scolopendriæ an.ʒ.i.
Amoniacum diſſoluatur in eceto & aliarum rerum puluis conficiatur cum eo.
g Trociſci de karabe D. M.
♃. Karabæ aur.vi.
Cornu cerui vſti
Gummi arabici aſſi
Coralli aduſti
Dragaganti Acatiæ
Ypoquiſtidos.
Balauſtiæ. Maſticis
Laccæ ablutæ
Papaueris nigri aſſi an. aur.ii.
Thuris Croci
Opij an. aur.i.ß.
Fac trociſcum vnum cum muſcilagine pſilij

Additio ſuper litera T.

Trociſci de myrrha Raſis ix. ad Almanſorem.
Trociſcorum cokion ingredientium mitridatum deſcriptio.
Trociſci de viperis Auicen.
Trociſci andaracaron Auicen. ingredientes tyriacam.
Trocicorũ andaracaron Raſis viii. ad Almanſorem ad idem propoſitum deſcriptio.
Troci.de violis D.M.ca.de aſmate.
Trociſci affrodillorum
Trociſci de myrrha raſis ix. ad Almanſorem.

a Non ſunt in vſu.

b Iſti trociſ. non ſunt in vſu & ſũt propriè trociſci de turbith de quibus ſupra.

c Non ſunt in vſu.

d Non ſunt in vſu.

e Aliqui libri habent in hac cõfectione heyl & ſequitur baucio falſo ſed debuit dicere heyl bace quæ eſt ſpecies cardamomi & videas quod baucia non confert propoſito.

f Iſti trociſ. non reperiũtur præparati. Quidam duplicant amoniacum, & eſt melius Meſue in litera.

g Iſti trociſ. ſunt in vſu & præparati reperiũtur.

℞. Myrrhę ʒ.iii.
Lupinorum optimè tritorum ʒ.v.
Foliorum rutę Mentastri
Pulegij Cimini
Rubeę de qua tingitur
Assæ Serapini
Oppoponacis an.ʒ.ii.
Informentur trocisci ponderãtes ʒ.ii.ex quibus detur vnus in die cũ aqua in qua semen iuniperi coctũ fuerit.

Descriptio trociscorum cokion ingredientium mitridatum.

℞. Passularũ rubearum enucleatarum ʒ.iiii.
Glutinis albotin id est terebenthinę ʒ.xxiiii. Squinanti
Myrrhę an.ʒ.xii.
Cinamomi Bdellij subalbidi
Blactę bisantię
Spicę romanę
Casię supple lignee
Melliloti Ciperi
Baccharum lauri an.ʒ.iii.
Calami aromatici ʒ.viii.
Croci ʒ.i.
Bituminis iudaici id est, aspalti ʒ.ii.ß.
Liquefienda in vino veteri ponãtur donec liquida fiant, alsa omnia trita & cribellata cum eis coniungantur & cum melle dispumato quantum sufficit commisceantur & fiant trocisci, pręsens descriptio est Auicen. posita in v. can. quos trociscos vocat Ras.viii. ad Almã. trociscos de fusio.

Trocisci de viperis Auic.

Capiantur viperę i. tyrię cum est finis veris & incipit æstas, & si fuerit ver hyemale dimittantur vsquequo consequantur principia æstus, & viperę quidem sunt serpentes habentes capita plana quę sunt lata propriè apud propinquitatem colli minuti subtilis valde quorũ caudę sunt curtę strepitum facientes & sonitum incessu, & istis quidem trociscis non conueniunt omnes viperę immo flauę & de flauis fœminę & earum signum est quòd masculi in omni latere habent dentem vnum & fœminę plures vno, id est duos & oportet vt alienentur cornutę & varię & aspides decliues ad albedinẽ & non capientur ex piscinis & littoribus fluuiorum & aquarum & marium neque petrosę quoniam in eis sunt quircinæ facientes sitim imò capiantur in loco longinquo ab humorositate & non capiantur illę quę sunt debilis motus imò eligantur illę quę sunt velocis motus habentes caput eleuatum & oportet vt non morentur cùm capiuntur si posibile est & abijciantur à parte capitis eius quatuor digiti & similiter à parte caudę ipsius & ani eius, quòd si cucurrerit ex ea sanguis plurimus & fuerit motus eius in illa dispositione plurimus & mors ipsius tarda tunc erit electa, & si fuerit parui motus & pauci sanguinis & velocis mortis tunc erit mala & de signis eius iterum est vt sit motus eius velox & aspectus eius aspectus audaciæ, & præsumptionis & sit egressio fecis eius ex postremo caudę ipsius cumque mortua est extrahantur viscera eius & propriè fel ipsius & abluatur, cum aqua & sale ablutione exquisitissimè facta, deinde decoquatur in aqua & sale, & si cũm ea fuerit anetum non erit malum in eo decoctione discoquẽte cum qua leuis fiat collectio eius carnis ab osse ipsius. Mundificetur ergo caro ab osse & proiiciatur in mor-

tario & teratur bene & præcipiatur illi qui facit illud vt odoret oleum balsami & inungat ipsum super digitos, cùm ergò contrita est misceatur cum tortellis & non eligatur super descriptionem Andromachi, deinde fiant ex eo trocisci minuti subtiles &exiccētur in vmbra & reponantur in repositorio, & non oportet vt cadat super eos radius solis omnino neque ante exiccationem neque post ipsam, sol nâque destruit & spoliat eos à virtute appropriata carnibus viperarum interficiente venena quæ sunt ex mortione rebibita. Vera igitur descriptio trociscorū de viperis seu de tyriis secundum Andromachū consilio Auicennę prępeligenda est hæc. Recipe carnis viperarum seu tyriarum fœminarū prędicto modo pręparatarū competenter expressarum à iure suo & postea optimè in mortario trituratarum partem aliquam panis albi parum fermentati cum modico salis bene cocti & exiccati nequaquam adusti facti de flore farinæ frumenti optimi subtiliter puluerisati quātum sufficit ad trociscorum formationem qui equidem fiant modo præscripto.

Trocisci andaracarum Auicennę ingredientes tyriacam.

℞. Corticū radicis darsisahā ℨ.vi.
Superioris squinanti ℨ.xii.
Calami aromatici
Costi Xilobalsami
Azari Myrrhæ
Amomi
Polij an.ℨ.xxiiii.
Masticis Emeruchiæ
Fu an.ℨ.vi.
Aristologiæ rotundæ ℨ.xx.
Reubarbari Xilocasiæ
Cinamomi an.ℨ.x.
Spicæ indæ Folij an.ℨ.xvi.
Croci an.ℨ.xii.

Teratur totum & cribelletur per se & conficiatur cum vino odorifero,& fiant trocisci & exiccentur in vmbra & conseruantur sicut dictum est in trociscis de viperis. Aliqui magis laudant descriptionem trociscorum andaracarū Rasis viii.ad Almansorem positorum quæ est hæc.

℞. Corticum radicis darsisaham
Calami aromatici
Costi
Xilobalsami
Azari Polij
Amomi Masticis
Floris cotulæ albæ
Fu omnium an. aureos vi.
Floris squinanti
Rauedseni Xilocasiæ
Cinamomi an.aur.xx.
Spicæ indicæ
Folij an. aur.xvi.
Myrrhæ aur. xxiiii.
Croci orientalis aur. xii.

Terantur omnia & cribellentur & cū vino redolētæ conficiantur ex quibus informentur trocisci & siccentur in vmbra. Pro quorū declaratione notabis primo ꝙ Gal. loco trociscorū andaracaron habet trociscos diacorallos supra descriptos. Quid autem intelligendum sit per darsisahā diuersi diuerso modo intelligunt, dicunt quidam ꝙ est cortex radicis arboris mali granati siluestris, sed nec Auicen. nec Gentilis intellexerunt certitudinaliter quid esset darsisahan, ipse autem Auicen. in ij.can. ponit loco darsisahan fructus Aliēbuc. Xilocaracte sed per illa verba nō cognouit quid esset & Gentilis cre-

didit quòd per darsisahan intelligeretur darseni i. cinamomum: quod non est: nam Guillermus placentinus in prædictis trocíscis inquit, & intellige per darsisahan arborẽ habentem spinas magnas quæ appellatur spinum album. Præterea Serapio cap. darsisahan, dicit ibi quod est arbor granati siluestris & habet spinas & in fine capituli dicit, ingreditur in troci, tyriacę hęc arbor dicitur apud modernos Crispinus siue amiberberis i. spina acuta, cuius fructus dicitur bel. id est secundũ aliquos berberis. Secũdo notabis quod vbi Auicenna dicit Emeruchiæ Rasis dicit floris cotulæ albæ & a Galeno de tyriaca ad pamphilum ponitur amarachi & ab Andromacho ponitur alachoẽ alba. Quid autem intelligatur diuersi etiam modo diuerso sentiũt. Nam quidam dicunt quod per alachoem debemus intelligere matricariam. Alij verò vt Gentilis maioranã primæ tamen opinioni magis adhæreo, ille tamen modernus de quo feci mentionem supra in tyriacæ clarificatione dicit errauit Auice. in trociscis andaracaron in isto simplici darsisahan. Est enim darsisahan secundum aliquos spina alba. Alij cinamomũ alij aspaltum, sed Galenus & paulus quibus magis credendum est ponunt loco darsisahã lygi. i. cimus arboris quã vulgo agnum castum appellamus. Similiter in eiusdem trociscis pro amaraco ab Auicenna scribitur Emeruchiæ & ipse idem Auicenna exponit quod est alachoem alba ignotum per ignotius, hanc enim alachoem albam aliqui camomillam albam, alij matricariã, alij cotulam vt Gentilis testatur esse arbitrantur. Quicquid verò sit alachoem alba certum est esse amaracum pro qua emeruch legitu in Auicen. nihil horum significare. Est enim amarachus herba odorata quę alio nomine sansucus appellatur aut eidem sansuco simílima. Hæc ille.

Trocisci de violis. D. M. capitulo de asmate.

℞. Florum violarum mediocrium in exiccatione & humectatione. ʒ. vi.
Turbith boni arundinei ʒ. iiii.
Succi liquiritiæ
Tereniabin an. ʒ. ii.
Aliquando adduntur scamoneæ ʒ. ii. Fiant trocisci.

Trocisci aphodilorum

℞. Succi radicum aphodilorũ ℥. ß.
Calcis viuæ ʒ. ii.
Auripigmenti ʒ. i.
Conficiantur & exiccentur ad solem in mense augusti

Trocisci de calce.

℞. Calcem viuam puluerisatam & commisce cum melle & commixta in olla noua pone in clibano & dimitte donec comburatur & vsui reseruetur.

Finitur particula decimanona.

Vicesima particula secundi libri incipit.

SEquitur de litera V. quæ ad literam T. immediatè subsequitur in ordine literarũ minoris alphabeti. Erunt autem in hac particula ℞tæ sequentes.

Vnguentum diaphœnicon cuius duæ ponuntur receptę.
Vnguentum palmeum D. M.
Vnguentum nobile relatũ ad Nicodemum D. M.
Vnguentũ aliud Nicodemi D. M.

Vnguentum arabicum D. M.
Vnguentũ apostolorum. D. Auic. in v. can.
Vnguentum cerafeos magnũ D.M
Vnguentum cerafeos paruũ D.M.
Vnguentum de arthanita D.M. capite de arthanita.
Vnguentum de arthanita magnũ D. M.
Vnguentum de arthanita paruum D. M.
Vnguentum de ligno D. M.
Vnguentum azazir D.M.
Vnguentum rosatum D.M.
Vnguentum violatum D.M.
Vnguentum de papauere D.M.
Vnguentum basilicon magnum D.M.
Vnguentum basilicon minus D.M
Vnguentum de bdellio D.M.
Vnguentum simile in virtute vnguenti de bdellio D.M.
Vnguentum philagrios D.M.
Vnguentum aureum D.M.
Vnguentum de cerusa D.M.
Vnguentum album cuius duæ ponuntur ℞tæ.
Vnguentum siricium D.M.
Vnguentum ægyptiacum D.M.
Vnguentum triapharmacum D.M.
Aliud D. eiusdem.
Vnguentum alkifarinæ D.M.
Vnguentum alfecericum relatum ad Alexandrum D.M.
Vng. ad vulnera antiqua D.M.
Vnguentum citrinum D.N.
Vnguentum aureum D.N.
Vnguentum populeon D.N.
Vnguentum marciaton D.N.
Vnguentum aragon D.N.
Vnguentum dialtea D.N.
Vng. contra pediculos D.N.
Vnguentum agrippa D.N.
Vnguentum laxatiuum D.N.
Vnguentum pamphilogos D.N.
Vng. contra scabien cuius duæ ponuntur ℞tæ. Vng. enulatum
Vng. desiccatiuum rubeum
Vnguentum contra vermes
Vnguntum resumptiuum.

Additio super litera V.

Vnguẽtum staphisagriæ magistrale valens ad interficiendum pediculos capitis palpebrarum & inguinum.
Vnguentum pectorale magistrale
Vnguentum aliud pectorale
Vnguentum ad scabiem
Vnguentum album siue de cerusa crudum.
Vnguentum de cesura coctum.
Vnguen. de lithargirio cocto
Vnguentum de minio magistrale valens sicut vnguentum de litargirio.
Vnguentum comitissæ magistrale ad retentionem menstruorum.
Vnguẽtum de adipibus magistrale ad pectus.
Vnguentum de anthera magistrale & est constrictiuum.
Vnguẽtum ad combustionẽ ignis magistrale.
Vngentum pro capite puerorum contra grossam & crustosam scabiem Arnaldi de vila noua.
Vnguentum de plumbo.
Vnguentũ mollitiuum quo vtuntur veneti.
Vnguẽtum alabastrum nardi præciosi quod romani de Hierusalem attulerunt.
Vnguentum diaphœnicum D. M.
℞. Adipis zirbi cerui.
Adipis vituli antiqui mundati & colati an. ℔. i.ß.
Colcotar ʒ. iiii.
Lithargirij mundi
Olei antiqui an. ℔. iii.
Confice sic: terantur lithargirium

& colcotar contritione vltima & cribrentur per pannum subtilem, deinde terantur cum oleo & elaboretur in permixtione eorum, deinde terantur cũ oleo paulatim, & paulatim addendo oleum, deinde coletur super illud adeps & coquatur cum facilitate agitando illud sine intermissione cum ramo palmarum, scilicet cum extremitate eius grossa abiecto cortice eius. Et sit ramus recenter a palma incisus. Et quoties humiditas illius rami exhauritur à medicamine iterum agitetur alio ramo similiter sicut dictum est de primo aut vertatur ab alio latere & ita continuè agitetur cum istis ramis recẽtibus, & recenter incisis donec compleatur decoctio. Et fiat decoctio ad leues prunas, aut supra ignem flammæ tenuis.

Glosa notanda

Istud est vnguentum quod appellat Auicen. in v. can. vnguentũ de calcadis, de quo refert quod ipsum nominauit. Galen. mukin. Auicen. tamen non posuit adipem cerui, sed facit cum solo oleo & adipe vituli, ipse tamen posuit adipis vituli ℔.iii. Et dicit quod primo debent misceri calcadis & lithargirium in mortario cum adipe & oleo priusquam ponantur in frixorio.

a Non est in vsu.

b Scilicet keyri saluiæ & trifolij acetosi.

c Non est in vsu.

a Vnguentum aliud diaphinicon. D. eiusdẽ quod dicit esse. D. arab.

℞. Foliorum keiri　　Saluiæ

Trifolij acetosi an. ℔.i.

Terantur cõtritione bona. Et funde super ea in vase lapideo. Olei rosati aut myrtini.

Adipis zirbi vituli antiquæ.

Adipis cerui antiquæ colatarum an. ℔.ii.ß.

Dimitte per dies octo, deinde accipe.　　Myrrhæ

Aloes succortini an. aur. ix.

Sarcocolæ aur. vii.

Terantur & cribellentur, & proiice desuper in alio vase lapideo.

Vini albi. aut.

b Succi arnoglossæ longæ in quo coctæ fuerint ex foliis earum herbarum an. ℥.iii. Et sit vini aut succi qui funditur supra species quantitas sufficiens ad dissoluandum eas, & dimitte per dies sex deinde redeas ad herbas & decoque cum oleo & adipe ebulitionibus duabus & cola & exprime oleum & adipẽ. Et accipe huius expressionis ℔.iiii.ß.

Lithargirij puluerisati subtilissimè ℔.iii.　　Calcad. ℥.iiii.

Terantur & coquantur sicut superius diximus in præcedenti recepta. Et agitantur cum ramo palmeo similiter vt dictum est. Et bulliat vsque dum color medicinę alteretur deinde depone ab igne, & sine intermissione agitando vsque dum infrigidetur parum. Et tunc paulatim infundantur muscilagines specierũ quæ sunt in vino dissoluæ continuè agitando cum pistello ferreo donec fiat eorum bona permixtio, deinde perficiatur eius decoctio, vt dictum est in recepta præcedenti. Et additur ab aliis arnoglossę ℔.i. & propriè lõgę.

c Vnguentum palmeum D.M.

℞. Olei veteris ℔.iii.

Axungiæ porci veteris depuratæ à sale ℔.ii. Cõfice sic oleum & axũgia mittãtur in stãnato supra ignẽ & liquefiat, deinde addatur lithargirium & vitreolũ & ducatur continuè cum tribus ramis palmæ. Et accipe vnum ramum palmarum

minutim

minutim incisum & intromittatur & tandiu bulliat supra ignem lentum factum de lignis siccis donec inspissetur & densitatem habeat.

a Vnguentum palmeum aliud D. eiusdem.

℞. Lithargirii auri. ℔. iii.
Pinguedinis porci recentis ℔. iii.
Vitreoli virid. ℥. iiii.

Extremitatum tenerrimarum palmæ ad libitum. Fac vt in præcedenti semper agitando cum spatula palme. Et loco extremitatum palmæ tu potes ponere radi. cannæ.

b Vnguentum nobile relatum ad Nicodemum. D.M.

℞. Myrrhæ
Aloes
Sarcolæ an. partem i.
Mellis dispumati duplum ponderis omnium.
Vini albi boni quod sufficit.

Decoquatur cum facilitate vsque dum habeat ad spissitudinem & quandoque additur in medicamine vitreoli circiter partem. ß.

c Vnguentum aliud Nicodemi. D.M.

℞. Myrrhæ
Aloes an. quantum vis
Vini albi quantum sufficit.

Terantur myrrha & aloes sicut alchool, & proiice desuper vinũ & tere admiscẽdo cum eo paulatim, & paulatim super infundendo vinum parum & sæpe & semper terendo donec fiat liquidum sicut mel, & aliqui addunt vitreoli partis vnius quartam, & sunt qui conficiunt cum oleo myrtino & vino vicissim parum de vtroque ponendo.

d Vnguentum arabicum. D.M.

℞. Ex foliis herbarum earumdem ℔. i. ß.
Olei myrtini.
Adipis vituli antiquæ an. ℥. ix.
Myrrhæ
Aloes an. ℥ xii.
Sarcocollæ ℥. ix.

Dissoluantur species in vino herbarum sicut hic proximè diximus, herbæ quoque terantur contrictione vltima, & fundantur desuper oleum & adeps, & muscilagines rerum & cum eis vitreoli aurei. iiii.

Coquantur omnia cum facilitate & fiat sicut pulmentum. Et quandoque dissoluuntur species in succo arnoglossæ longæ, aut amplæ & propriè in æstate.

Glosa notanda.

Attende hic quod omnes istæ species vnguentorum, scilicet duo modi vnguenti diaphœnicon duo modi vnguenti palmeum & vnguentum arab. quasi sunt eiusdẽ virtutis & omnes recesserunt ab vsu. Attende tamen circa hoc vnguentum arab. quod in eo ponitur quod accipe folia earundem herbarum & intellige earundem, scilicet que in secunda descriptione vnguenti diaphœnicon ingrediũtur & sunt herba keyri saluit & trifolium acetosum. Etiam dicitur hic quo myrrha aloe & sarcocola dissoluantur in vino herbarum sicut hic proximè diximus, scilicet in eodem secundo vnguento diaphœnicon scilicet in vino albo decoctionis earundem herbarum supradictarum scilicet keyri saluiæ & trifolij acetosi aut in succo arnoglossę longæ. Et intellige per arnoglossam longam quinque neruiam seu lanceolam quæ est species plantaginis siue arnoglossæ

a Non est in vsu.

b Non est in vsu.

c Non est in vsu.

d Non est in vsu.

quæ dicitur plantago minor. Et per arnoglossam amplam intellige illam speciem plantaginis quæ dicitur plantago maior, cuius folia sunt lata & ampla similia oleribus quæ commeduntur.

a Istud vnguentum est multum vsuale & vbique præparatum reperitur secundum presentē descriptionem

a Vnguentum apostolorum D. Auic.in v. can.

℞.Terebentinæ.
Ceræ albæ
Resinæ an.ʒ.xiiii.
Oppoponaci
Floris æris an.ʒ.ii.
Amoniaci ʒ.xiiii.
Aristologiæ longæ
Thuris masculi an.ʒ.vi.
Myrrhæ.
Galbani an.ʒ.iiii.
Bdellii.ʒ. vi.
Lithargirii. ʒ.ix.

Infundatum bdellium in aceto vini,& ibi dissoluatur, & decoquantur omnia in æstate cum duabus ℔ .olei,& in hyeme cum tribus.

b Hoc vnguentū sub isto nomine non est in vsu quia conformitatē habet cū vnguento apostolorum D. Auic. su.descripto quod vnguentum apostolorum est multum in vsu.

b Vnguentum ceraseos magnū. D.M.

℞.amoniaci ℥.i.
Bdellii
Thuri masculi
Aristologiæ
Sarcocolæ an.ʒ.v.
Myrrhæ Galbani an.ʒ.iiii.
Lithargirij.ʒ.xv. Aloes
Oppoponaci an.ʒ.ij.ß.
Floris æris ʒ.iij.
Resinę ʒ.xliii.
Cerę albæ ℥.ii.
Olei quantum sufficit.

Amoniacum & bdellium dissoluantur in aceto Lithargirium teratur & decoquatur cum oleo donec liquefiat, & tunc remoueatur ab igne donec infrigidetur parum & proiice super ipsum amoniacū & bdellium dissoluta in aceto, & reduc ad ignem donec coaguletur Et post illud proiice desuper reliquas medicinas.

c Non sunt in vsu.

c Vnguentum ceraseos paruum. D.M.

℞.Aristologiæ rotondę
Rad.yreos
Sanguinis draconis
Amoniaci
Sarcocole an.℥.ß.
Lithargirii triti & puluerisati ℥.v.
Olei ℔. i.

Decoque lithargirium in oleo vsquedum lique fiat & conficiatur cum aliis.

d Non preparantur etiā vsus eius est formidandus.

d Vnguentum arthanitę magnū ex inuentione Alexandri quod scribit Mesue.

℞.Succi artanitæ ℔.ii.
Succi cucu.asinini.℔.
Olei yrini ℔. ii.
Butyri vaccini ℔.i.
Pulpæ coloquintidæ ℥.iii.
Polipodii ℥.vi.
Euforbii ʒ .ß.

Quæ teranda sunt terantur, & submerge in succis & pone in vase vitri stricti orificii & stringe caput eius & dimitte per octo dies deinde bulliat bullitione vna & coletur, & pone supra colaturam.

Serapini aureos.v.
Myrrhę aureos.ii.

Ita quod ressoluantur primum in aceto vini quantitate sufficienti. Aggrega omnia simul & bulliant semper agitando cum fuste vsque ad succorum ferè consumptionē: tunc ponantur.

Cerę ℥.v.
Fellis vaccini aure.v.

Et ferueant donec liquefiat cera, tunc accipe.

Scamoneæ
Aloes

Mezereon
Coloquintidæ an.aur.v.
Euforbii aur.ii.
Saligemmæ au.iii.
Turbith aureos v.
Piperis longi
Zinziberis
Camomillæ an.aur.ii.
Pulverizentur & misce cum eis simul terendo in mortario donec perficiatur vnguentum.

a Vnguentum artanitæ paruum. D.M.

℞. succi arthanitæ.
Viscositatis quæ extrahitur ex rad. filicis id est polipodii quercini.
Succi cameactis an.℥.ix.
Succi extremitatũ thamarisci ℥.ii.
Olei yrini ℔.ii.
Hysopi humidæ ʒ.v.
Amoniaci
Bdellii an.ʒ i.ß.
Aceti quod sufficit
Ceræ citrinæ ℥.vi.
Corticis radicibus capparrorum, ℥.i.ß.
Spicæ ʒ.iii.
Fiat sicut superius diximus in præcedenti.

b Vnguentum de lino. D.M.

℞. oppoponaci partem.i.
Rasuræ panni antiqui de lino subtilis & mundi partem. ß.
Vini Mellis.
Olei ros. vel myrtini an. partes v.
Lithargirii
Aloes
Sarcocollæ
Myrrhæ an. partis vnius tertiam.
Fiat vnguentum sic terendo in mortario nunc oleum nunc vinũ infundendo & administretur & quandoque additur in eo vitreoli partis vnius quarta.
Glosa notanda.

Vbi aliquis chirurgicus vellet vti magistraliter hoc vnguento debet ita confici. Accipiatur pannus subtilis de lino albus & mundus qui radatur cum cultello desuper tenuissimè & illa superfluitas quæ inde extrahitur ad similitudinem borreæ accipiatur & est illa quæ debet poni in vnguento & non fila huiusmodi panni appellata vulgari nomine charpi quæ communiter apponuntur supra vlcera nisi in tantum conquassentur in mortario donec borræ similitudinem acciperent & sint fracta & diminuta, & quasi in pulverem redacta & debet lauari aloe priusquam hanc ingrediatur confectionem cum vino pontico aut a quaro, & exiccari & postea poni in medicamine. *a Non est in vsu*

c Vnguentum alhariel. D.M.

℞. alhariel recentium ʒ.x.
Axungiæ porcinæ ʒ.xlv.
Terenda terantur simul & dimittantur marcescere per dies vii. deinde bulliant & colentur & seruentur in vase vitri.

d Vnguentum ros. D.M.

℞. axungiæ porcinæ recentis quãtitatem quam volueris & lauetur in aqua calida nonies & tantundẽ cum aqua frigida lotione vltima, deinde terantur cum ea ros. rub. recentium quantum ipsa est & dimittatur marcescere per dies vii. deinde coquantur cum facilitate & colentur & iterum tantundem ros. terantur & dimittantur per alios vii. dies marcescere, & fundatur desuper. *b Non est in vsu.* *c Non est in vsu.* *d Raro habetur in vsu ab aliquibus tamen preparatur*
Succi ros. circiter partem. ß.
Olei amygdalarum partes vi.
Et iterum coquantur cum facilitatæ vsque ad succi consumptionem.

a Non sunt in vsu.

b In hac nostra ciuitate turon. preparatur & habetur in vsu.

c Non est in vsu.

d Non est in vsu.

e Non est in vsu.

f In aliquibus locis præparatus & habetur in vsu in aliis non.

g Hoc vnguentum de cerusa non est in vsu, sed illud vnguentum quod vulgariter dicitur album ab omnibus habetur in vsu & vbique præparatur.

& quando disrumpitur in aqua ros. par opij & proiicitur in decoctione est mirabile.

a Vnguenta

Violarum D.M.

De papauere. D.M.

Fiunt hæc sicut vnguentum ros.

b Vnguentum basilicon magnũ. D.M.

♃. ceræ albæ — Resinæ
Sepæ vacini — Picis
Glutinis alumbath
Olibani
Myrrhæ an. ℥. ß.
Olei quod sufficit
In alio ceræ ℥. vi.
Picis ℥. ii.
Et aliorum omnium an. ℥. ß.

Vnguentum basilicum minus. D.M.

♃. resinæ
Picis — Ceræ an.
Olei quod sufficit.

c Vnguentum de bdellio. D.M.

♃. bdellii mollis ʒ. vi.
Euforbii — Castorei
Serapini an. ʒ. iiii.
Ceræ ʒ. xxv.
Olei sambucini aut
Olei de κeiri. ℥. x.
Bdellium & serapinum dissoluantur in aqua rutæ, agrestis & cetera liniantur cum aqua calida & fiat vnguentum.

d Vnguentum valens similiter ex D. eiusdem.

♃, castorei ʒ. ii.
Pirhetri — Euforbii.
Staphisagriæ
Zinziberis
sinap. an. ʒ. iii.
succi affrodilorum
succi rutæ agrestis an. ʒ. iii.
Liniantur omnia cum succis, deinde coquantur cum ceræ ℥. v.
Olei ℥. xx. vsque ad succorum consumptionem.

e Vnguentum filagrios D.M.

♃. ceræ ℥. iii.
Hysopi humidæ
succi rutæ agrestis an. ℥. ii.
Euforbii — Piperis
Cinamomi
Amoniaci
Croci — Olei bals.
Castorei
Glutinis alumbath
Opponaci an. ʒ. ii. ß.
Olei quod sufficit.

f Vnguentum aureum D.M.

♃. ceræ citrinæ ℥. vi.
Olei boni ℔. ii. ß.
Terebenthinę ℥. ii.
Resinę
Colophoniæ an. ℥. i. ß.
Olibani
Masticis an. ℥. i.
Croci. ʒ. i.

g Vnguentum de cerusa. D.M.

♃. cerusæ
Merdasengi an. ʒ. vi.
Plumbi vsti.
scorię argenti an. ʒ. iiii.
Masticis
Olibani an. ʒ. ii. ß.
Olei rosati
Aceti albi an q. s.
Terantur in mortario & ponatur prius oleum postea acetum parũ infundendo, ita quod sine intermissione terantur, nunc hoc: nunc illud infundendo, donec inspissetur.
Et aliqui addunt propter pruritũ. Argenti viui extincti ʒ. v.
Alii addunt propter necessitatem zisiar. ʒ. ij.

Vnguentum album.

♃. cerusę. ℥. ii.
Olei rosati quantum sufficit.

Fiat vnguentum in mortorio & quidam addunt modicum aceti & est conueniens, & quidam addunt etiam. ℥.i. lithargirij & est etiam conueniens. Et quidam addunt camphoræ ʒ.ii.& in fine duo albumina oui, & est etiam conueniens.

Glosa notanda.

Istud vnguentum est multum vsuale,& vbique preparatum reperitur, & solet præparari sine aceto & sine lithargirio. Apothecarij nostri præparant cum camphora & sine camphora & singulum reseruant ad partem & bene & debet lauari cerusa cum aqua ros.priusquã ingrediatur compositionem.

a Vnguentum syricinum.D.M.
Super vnguentum de cerusa adde
Syrici ℥.i.ß.
Aloes
Myrrhæ an.ʒ.iiii.
Et vtere.

Vnguentum ægyptiacum. D.M.
℞. Floris æris aur.v.
Mellis aur.xiij.
Aceti fortis aur. vii.
Coque super ignem donec in spissetur.

Glosa notanda.

Istud vnguentum est multum vsuale & vbique præparatum reperitur, est autem hoc vnguentum coloris rubei, & sic non tantum terret infirmos sicut vnguenta viridia.

Acquiritur autem coloris rubedo, propter decoctionem floris æris.

Vnguentum triafarmacum. D.M.
℞. Lithargirij triti sicut alcohol par.iii.
Aceti vini ℥.ß.
Olei ros quod sufficit.
Fiat sicut vnguentum de cerusa, aut coquatur cum facilitate vsque quo habeat spissitudinem.

Glosa notanda.

Hoc vnguentum est vsuale multum,& præparatur vbique.In quibusdam tamen regionibus appellatur vnguentum de lithargirio.

a Non est in vsu.

b Vnguentum alfessericum relatũ ad Alexandrum.D.M.
℞.Cerusæ Lithargirij
Alfessericum Alœs boni
Argenti viui extincti an. partes æquales.
Olei de oleandro
Aceti an.quantum sufficit.

b Non est in vsu.

c Vnguentum alfessericum aliud. D.M.
℞.lithargirij albi.
Calcadis an.partem. i.
Floris æris partem ß.
Terantur cum aceto forti in sole, tempore æstiuo per diem vnum, semper modicum addendo acetũ. Deinde ponatur in vase vitreo & stringatur os eius & sepeliatur in fimo diebus xl.Deinde administretur.

c Non est in vsu.

d Vnguentum ad vulnera antiqua D.M.
℞. Aloes
Myrrhæ an.partes æquales
Tere vehementer cum succo absinthij & succo plantaginis donec fiat sicut mel.

d Non est in vsu.

Glosa notanda.

Attende quod si huic vnguento addatut parum de sanguine draconis non erit dissonans ab intentione Mesue, & erit efficacius, vnde idem Mesue cap.de aloe. Mixtum verò cum sanguine draconis & myrrha sanat vlcera putrida mala.

e Vnguentum citrinum.D.M.
℞. Boracis ℥.ii.

e *Hoc vnguentum est multum in vsu & vbique præparatum reperitur.*

Camphoræ ʒ.i.
Coralli albi ℥.ß.
Amenti dulcis ℥.i.
Vmblici marini
Draganti albi
Amidi an.ʒ.iii.
Marmoris Cryſtalli
Entalis Dentalis
Olibani albi
Nitri an.ʒ.ij.
Gercæ ſerpentariæ ℥.i.
Ceruſæ communis ℥.vi.
Confice ſic. Terantur dragagantū & vmblici marini in mortario marmoreo cum piſtello ferreo inſimul. Cætera ſigillatim in eodem mordario terantur & cum panno ſubtiliſſimo cribrentur, & cum axungiæ porci recentis ſine ſale, ℔.iß. Sepi caprini ℥.i.ß.
Arungiæ gallinaceæ ℥.i.
Poſitis axungiis in cacabo, & cacabo poſito & pendente in caldario pleno aqua ſupra ignem, ita vt bulliat aqua illa, & ex calore aquæ axungiæ liqueſiant & liquefactæ per ſubtilem pannum album colentur in catino, & mox totus puluis apponatur præter camphoram & borracem ſemper agitādo cum ſpatula, vt omnium fiat bona incorporatio, quo facto cum pomo citrino aut duobus aut pluribus mittatur & ſimul miſceatur ſemper cum ſpatula agitando.

a Scilicet cū acetōſitate eius.

a Et ſic cùm inceperit totum bullire camphora cum borrace apponantur, remotò ab igne donec incipiat frigeſcere agitetur, & cùm infrigidatum fuerit recondatur, & nota quòd in vna ℔. pulueris debent eſſe octo. ℔. axungiæ colatæ.

b Ab aliquibus præparatur nō tamen ſecūdum deſcriptionem præſentem, ſed ſecundū illam Meſ. quæ ante poſita eſt.

b. Vnguentum aureum D.N.
℞. Radicis rauiſci Fu
Meu. an. ℔.i.
Vtriuſque ariſtologiæ
Elemmi Eſulæ
Yſopi Pulegij
Arthemeſiæ
Pentaphilon Rutæ
Foliorum lauri Acori
Herbe venti
Rociſmarini
Matriſſulæ
Saxifragiæ Ciperi
Camedrei Sparagi
Bruſci Fœniculi
Seminis apij Yreos
Granorum ſolis
Leuiſtici Petro
Sileris Amomi
Cardamomi Aneti
Baccarum lauri
Iuniperi
Lapidis lincis an. ℔.ß.
Baſilicæ
Seminis vrticæ
Seminis citri
Sinapis
Euforbij an. ℥.iiii.
Adipis vrſinæ vel vulpinæ
Olei laurini
Petrolei an. ℥.iii.
Squinanti
Coſti Pirhetri
Thuris Maſticis
Myrrhæ an. ℥.ii.
Muſceleon ℥.i.
Olei Ceræ an. q. ſ.
Confice ſic Reſoluantur pinguedines & colentur per caſſiam & ponantur ibidem ceræ ℔.xii. Bulliat donec cera liqueſiat. Deinde ſuperponantur pinguedines reſolutæ, & colatæ, & parum dimittantur bullire, & ſuper effundatur oleum laurinum Et igne ablato ſuperinducantur olea alia, ſcilicet muſceleon oleum commune. Tertio pulueres.

Cofti Pirhetri
Squinanti &c.
Quarto verò Olibanum
Quinto Myrrha
Et hoc per interuallum fiat, poftea
Cera
Et depofito ab igne ponatur
Euforbium
Vltimo verò ponatur petroleum.

a Vnguentum populeum D.M.

♃. Oculorum populi ℔. ß.
Foliorum papaueris nigri
Foliorum mandragoræ
Cimarum rubi tenerrimatum
Foliorum iufquiami
Solatri
Vermicularis
Lactucæ
Semperuiuæ
Bardanæ Violariæ
Scotum cœli an. ℥. iii.
Axungiæ porci recentis fine fale ℔. iii.

Oculi populi per fe bene piftentur & magdaleones informentur, & per duos dies dimittantur. Tertio verò die omnes herbę fupradictę colligantur, & per fe bene terantur. Et iterum cum magdaleonibus factis ex oculis populi terantur, & terendo mifceantur. Et formatis iterum magdaleonibus per nouem dies referuentur. Poftea vero magdaleones illi fruftatim in caldario ℔. i. odoriferi vini ponantur, & bulliant vfque ad confumptionem vini cum fpatula femper agitando. Et poftea per faccum bene expreffum cola, & colatum dimitte infrigidari & reconde.

b Vnguentum marciatum. D. N.

♃. Cerę albę ℔. ii.
Olei ℔. viii.
Rorifmarini
Foliorum lauri an. ℥. viii.
Rutę ℥. vii.
Thamarifci ℥. vi.
Efbrij Sauinę
Balfamitę
Lilifagi
Ozimi Polij
Calamenti
Arthemefię Enulę
Bethonicę
Brancæ vrfinæ
Spargulę
Herbæ ventri
Pimpinellę
Agrimoniæ Abfinthii
Herbę paralyf.
Herbę fanctæ Mariæ
Cimarum fambuci
Herbæ craffulæ
Millefolij Semperuiuæ
Camedrei
Centumneruię
Centaureæ
Foliorum fragulæ
Quinque folij
Herbæ tetrahitur an. ℥. iiii. ß.
Ra. euifci Cimini
Myrrhæ an. ℥ iii.
Fœnugręci ℥. i. ß.
Butyri ℥. i. ʒ. ii.
Vrticæ Violæ
Papaueris rubei
Mentæ faracenicæ
Et alterius mentæ
Lapaceoli Politrici
Cardunceli
Matrifiluæ
c Maturellæ
Herbæ mufcatæ
Leluya
Linguæ ceruinæ
Crifpulæ
Camphoratæ Storacis
Medullæ ceruinæ an. ℥. ß.
Adipis vrfinæ

a Hoc vnguentum eft multum in vfu & vbique præparatum reperitur.

b Hoc vnguentum eft multum in vfu & vbique præparatum reperitur.

c Falfo maturellæ dicitur, fed morellæ debet fcribi.

Apidis gallinarum
Masticis an.ʒ i.
Thuris an.ʒ. i.
Olei nardini ʒ ij.

Colligantur omnes herbæ in mense Maio & in vno die aut in duobus si potest ab hora tertia vsque ad meridiem. Et postea tere omnes herbas simul & infunde octo diebus in vino odorifero, octauo die coquantur lento igne, & cũ vinum aliquantulum incipit consumi, addatur supradictum oleum, & bulliant donec herbæ incipiant diminui. Deinde studiosè cola, & proiectis herbis iterum super ignẽ ponantur, & cùm bullire ceperint ponatur storax, & cùm modicum bullierint, ponatur butyrum & axungia aliquantulum contusa, & oleum nardinum, & mastix, & olibanum, & postea cera, & cum cera liquefacta fuerit bene semper cũ spatula agitando ab igne deponatur, & cùm coagulatum fuerit reponatur.

a Hoc vnguentum est multum in vsu, & vbique præparatum reperitur.

a Vnguentum aragon. D.N.

℞. Rorismarini
Maioranæ
Radicis iarri
Serpilli Rutæ
Radicis scicidis an.ʒ.iiii.ß.
Foliorum lauri
Saluiæ Sauinæ an.ʒ.iiii.
Policariæ maioris & minoris an. ʒ.ix.
Brioniæ ʒ.iii.
Laureolæ ʒ.ix.
Nepitæ
Foliorum scicidis an.ʒ.vi.
Masticis
Olibani an.ʒ.vii.
Pirhethri Euforbij
zinziberis
Piperis an.ʒ. i.

b Et pone hic oleum de bẽ, quod dicitur muscelinum.

b Olei muscelini ʒ.ii.ß.
Petrolei ʒ.i.
Adipis vrsinę
Olei laurini an. ʒ.iii.
Butyri ʒ.iiii.
Olei communis ℔.v.
Cerę ℔.i.ʒ.iii.

Herbę & radices colligantur vt in Martiatum in mense Iunij, & fortiter contuse in mortario ponatur in oleo per vii.dies. Octauo verò die super ignem ponantur & coquantur donec herbę detrudantur in fundum, postea per saccum colentur & iterum super ignem ponantur, & cùm inceperint bullire addatur butyrum adeps vrsina & cera, & cera liquefacta ponatur petroleum & muscelinum & euforbium, & postea mastix & olibanũ, & ad vltimum zinziber piper, & pyrhetrum & ab igne deponatur & vsui reserua.

c Hoc vnguentum est multum in vsu, & vbique præparatum reperitur.

c Vnguentum dialtea. D.N.

℞. rad. euisci. ℔.ii.
Seminis lini
Fœnugręci an.℔ i.
Squillę ℔.ß.
Olei ℔ iii.
Cerę ℔ i.
Terebenthinę
Gummi edere
Galbani an.ʒ.ii.
Colophonię
Resinæ an.℔.ß.

Radices bene abluantur & terantur similiter fœnugręcum semen lini & squilla, & cùm bene trita fuerint, postea totum in septem ℔. aquę per tres dies ponantur. Quarto die verò super ignẽ bulliat donec incipiat inspissari. Deinde paulatim ponatur in sacco, & cùm exprimere volueris, addatur aliquantulum aquę feruentissimè ad extractio-

extractionem illius viscosi succi. Tunc accipe de illo succo ℔. ii. Et cum oleo simul bulliant vsque ad succi consumptionem. Postea addatur.

Cera

Et cum liquefacta fuerit, adde terebenthinam, galbanum, & gummi ederæ. Ad vltimum ponatur puluis resinæ & colophoniæ & cũ coctum fuerit ab igne deponatur, & cùm infrigidatum fuerit & con glutinatum diligenter colligatur & vsui reseruetur.

Vnguentum contra pediculos D.N.

℞. Staphisagriæ
Pyrhetri
Calcis viuæ
Lithargirij
Auripigmenti
Sinapis
Gipsi Gith
Tartari Brioniæ
Lupinorum amarorum
Absinthij
Origani
Calamenti
Laureolæ an̄ quantum vis
Olei quod sufficit

Glosa notanda.

Hoc vnguentum non est in vsu, nequa præparatum reperitur etiã vsus eius esset periculosus. Sed vetulæ nostræ faciunt aliud vnguentum contra pediculos cum argento viuo extincto in saliua hominis ieiuni, & axungia gallinacea quod non est tanti periculi, & aliqui addunt de sapone gallico, & est melius.

Vnguentum agrippa. D.N.

℞. Brioniæ ℔. ii.
Radicis scicidis ℔. i.
Squillæ ℔. ß.
Yreos ℥. iii.
Radicis filicis
Radicis ebuli
Tribuli marini an. ℥. ii.

Radices ter vel quater abluantur & terantur in pila marmorea, & in ℔. iiii. Olei leuci ponatur per duos dies. Tertio verò die super ignem ponantur, & tandiu bulliant donec incipiant radices dimitti. Postea ponantur in sacco & exprimendo colentur, & cùm colatum fuerit iterum super ignem mittantur. Et cùm bullire inceperint ponãtur ℥. xv. ceræ albissimę & liquefacta cera ab igne deponatur & dum infrigidatum fuerit collige in vase & reserua vsui.

Glosa notanda.

Hoc vnguentum est multum in vsu, & vbique præparatum reperitur. Communiter hic omnes libri sunt falsificati.

Vbi enim debet esse olei leuci, scribunt omnes libri olei lenticini, & falso, imò debet esse olei leuci, vt notat Ian. i. albi. Et tale oleum est oleum antiquum, quoniam oleum quanto antiquius tanto albius. Et tale est quod ibi debet poni, vt idem Ian. Etiam in hac confectione ingreditur radix filicis, & intellige polypodium quercinum, quæ est species filicis, vel potest poni alia filix, scilicet masculus quæ videtur conferre proposito similiter etiam & fœmina, quia sunt eiusdem virtutis, sed fœmina est debilioris.

a Vnguentum laxatiuum D. Meca de arthanita.

a Non est in vsu vsusque talium est periculosus multũ.

℞. Ellebori albi & nigri
Hermodactylorum
Succi acori
Semperuiuæ

Brioniæ an.
Confice cum axugia porci

a Aliud D.N.

℞. Succi cucurbitæ
Succi interioris ſquillæ
Succi ciclaminis
Succi anabulæ
Succi rad. ellebori
Succi mediani corticis ſambuci
Lactis titimalli
Camomillæ an. ℥. ii.
Violariæ
Succi rad. cucumeris agreſtis
Succi pomi eiuſdem
Succi mercurialis
Succi rad. polypodij
Succi herbæ laureolæ
Succi capilli veneris
Cataputiæ
Fellis tauri
Aloes epatici an. ℥. ii.
Diagridij ℥. i ß.
Nucis vomicæ
Euforbij an. ℥. i.

Omnes ſupradictę herbę & rad. in menſe Maio colligantur vno die vel duobus. Succos verò vel catapuciam ſimul tere, & cum tribus ℔. olei vii. diebus immiſce. Octauo verò die tandiu coque donec ſuccorum quantitas conſumatur, tunc adde ceræ albæ ℔. i. cum felle taurino & ſemper cum ſpatula agitando donec cera & fel lique fiat, & tandem addatur puluis retendorum ſemper cum ſpatula conſimiliter agitando, & vſui reſerua.

a Non eſt in vſu nec præparatum reperitur vſuſque talium eſt periculoſus multum.

b Hoc vnguentum eſt vſuale multum & vbique præparatum reperitur.

c Non eſt in vſu nec præparatum reperitur.

d Hoc vnguentum eſt multum in vſu & vbique præparatum reperitur.

b Vnguentum pomphiligos

℞ Olei Roſ. ℥. x.
Ceræ albæ ℥. v.
Succi granorum ſolatri ℥. viii.
Ceruſæ lotæ ℥. iiii.
Plumbi vſti
Tuthiæ an. ℥. ii.
Thuris ℥. i.

Pulueriſentur quæ ſunt pulueriſanda vt alchool. Poſt fac coqui ſuccum ſolatri cum oleo roſato vſque ad conſumptionem ſucci, tunc adde ceram cum puluere, & fac inde vnguentum & incorpora in mortario.

c Vnguentum contra ſcabien, D.N.

℞. aloes	Lithargirij
Arſenici	Argenti viui
Tartari	Maſticis
Olibani	Cimini

Pelliculæ axungiæ veteris

Quæ ſunt terenda tere, & tempera cum aceto & oleo & ſucco lapacij & ſucco fumiterræ quod ſ.

Vnguentum enulatum

℞. Radicis enulæ campanæ coctę cum aceto & piſtatę, vt decet ℔. i.
Axungię porci ℥. iii.
Olei communis ℥. iii.
Cerę nouę ℥. i.
Argenti viui extincti
Terebenthinę lotę an. ℥. ii.
Salis communis pulueriſati ℥. ß.
Incorporentur vt decet.

d Vnguentum deſiccatium rubeũ

℞. Lapidis calaminaris
Terrę ſigilatę an. ℥. iiij.
Lithargirij auri
Ceruſę an. ℥. iii.
Camphoræ ʒ. i.
Cerę ℥. v.
Olei roſa.
Olei viol. an. ℥. vi.
Fiat vnguentum.

Gloſa notanda.

Hoc vnguentum eſt multum vſuale, & præparatum reperitur penes apothecarios noſtros ad inſtantiam cuiuſdam chirurgici, ſed iudicio meo credo quod melius

esset componere ipsum cum solo oleo rosa, & non violato, propter oleum ros. participare stipticitate, & si fieret cum oleo rosa. rudi. i. cum oleo rosa. facto de oleo oliuarum non maturarum adhuc esset conuenientius, quamquam oleum rosa. debeat fieri cum oleo amygdalarum aut oleo sizamino, vt patuit in litera O Apothecarij tamen nostri hodie faciunt ipsum per infusionem ros. in oleo oliuarũ. Aliqui ex apothecariis nostris faciunt hoc vnguentum per additionem lapidis calaminaris supra vnguentum de cerusa, & est idem cum isto. Et alij supra vnguentum album. Et isti etiam bene faciunt.

a Vnguentum contra vermes ex descriptione Christophori Georgij in additionibus vnguentorum supra Mesue.

℞. Olei de absyntio
Olei amygdalarum amararum, an. ℥.i.
Succi foliorum persici
Matricariæ an. ℥.ß.
Rosarum Corallorum
Farinæ lupinorum
Cornu cerui vsti an. ʒ.i.
Aloes succotrini ʒ.ii.
Quidam addunt de felle taurino. ʒ. ii. & modicum aceti, & ceræ quantum sufficit.

b Aliud D. eiusdm quod potest propinari in febrientibus.

℞. Olei citoniorum
Olei absynthij
Seminum plantaginis
Portulacæ Endiuiæ
Rosa. Corallorum
Cornu cerui vsti
Farinæ lupinorum an. ʒ.i.
Aloes succotrini ʒ.ii. Aceti parum.
Ceræ quantum sufficit.

c Vnguentum resumptiuum

℞. Axungiæ porci recentis qua.i.
Axungiæ gallinaceæ
Axungiæ anseris
Axungiæ anatis an. ℥.ii.
Ysopi humidę ℥.ß.
Olei violati
Olei camomillæ
Olei anetini an. ℥.ii.
Butyri recentis, ℔.i.
Ceræ albæ ℥.vi.
Muscilaginis dragaganti
Muscilagi. seminis citoniorum
Muscilaginis seminis lini.
Muscilagi. radicis bismaluę.
Muscilaginis gummi arabici an. ℥.ß.
Misce & fac vnguentum.

Additio super litera V.

Vnguentum staphisagriæ magistrale valens ad interficiendum pediculos capitis, palpebrarum & inguinum.

℞. Axungiæ
Saponis molis
Staphisagriæ an. ℥.iiii.
Olei linosi ℥.iiii.
Argenti viui extincti ʒ.ii.
Conterantur subtiliter conterenda & misceantur.

Vnguentum pectorale magistrale.

℞. Olei amygdalarum dulcium ℥. iiii.
Olei camomillæ
Olei violati an. ℥.iii.
Adipis gallinæ
Adipis anatis an. ℥.ii.
Butyri recentis ℥.vi.
Yreos subtiliter puluerisati ʒ. ii.
Croci, ʒ.ß. Ceræ albæ ℥.iii. Misce & fiat vnguentum.

Vnguentum aliud pectorale.

℞. Muscilaginis psilij
Dragaganti

a Hoc vnguentum non debet propinari in febrientibus.

b Aliqui ex apothecariis sic faciunt, alij aliter & potest quilibet facere suo modo.

c Hoc vnguentum est vsuale multum & vbique præparatum reperitur Quidam tamen aliter faciunt sed potest quilibet facere suo modo.

Gummi arabici . Se.lini
Fœnugræci an.℥.i.
Pinguedinis galinæ
Medullæ cruris vituli
Butyri recentis loti cum aqua violarum an.℥.i ß.
Olei violarum. Olei amygdalarũ dulcium.an.℥.i.
Ceræ albæ quantum sufficit , & fiat vnguentum

Vnguentum ad scabiem.

℞.Terebenthinæ lotæ ℥.iiii.
Butyri recentis loti ℥.ii.
Succi citrangulorum
Vitellorum ouorum an.nume. iii.
Olei rosati ℥.i.
Misceãtur omnia simul & fiat vnguentum.

Vnguentum album siue de cerusa crudum.

℞.Olei rosati ℔.iii.
Cerusæ ℔.i.
Cerusæ albæ ℥.xviii.
Misce omnia & fiat vnguentum

Vnguentum de cerusa coctum

℞.Olei communis ℔.ii.
Cerusæ subtilis ℔.i.

Coquantur lento igne donec sit coctum & sunt aliqui aromatarij maximè in galia qui faciunt præsens vnguentum ad modum emplastri & vocatur emplastrum de cerusa.

Vnguentum de lithargirio cocto

℞.Lithargirij auri subtilissimi
Aceti fortis an.℔.i.
Olei rosati vel communis ℔.ii.
Coquantur lento igne vsque coctum sit & fiat magdaleum vel ad modum emplastri vt faciunt gali.

Vnguentum de minio magistrale valen sicut vnguẽtum de lithargirio.

℞.Minij subtilissimi ℔ i.& ß.
Olei communis ℔.i.
Coquantur lento igne & fiant magdaleones.

Vnguentum comitisse magistrale ad retentionem menstruorum.

℞. Corticum medianorum castanearum.
Corticum medianorum arboris glandium, & Glandium
Myrtilorum
Caudæ equinæ
Corticum fabarum
Acinorum vuarum
Sorbarum siccarum immaturarũ
Mespilorum immaturorum.
Radicum chelidoniæ
Foliorum prunorum siluestrium an.℥.i.ß.
Terantur grosso modo& coquantur in ℔. viii. aquæ plantaginis vsque ad consumptionem medietatis & tunc
℞.Ceræ nouæ ℥ viii ß.
Olei myrtylorum ℔.ii.ß.
Misce & laua oleum & ceram cũ suprascripta decoctione nonies semper remouendo aquam.
Et cum hoc factum fuerit
℞. Corticum castanearum
Glandium
Corticum medianorum arboris glandium
Gallarum an ℥.i.
Cineris ossium curcis bouis
Myrtylorum
Acinorum vuarum
Sorbarum siccarum an ℥.ß.
Trociscorum de karabe ℥ ii.
Puluerisentur subtiliter puluerizanda & cum prædictis cera & oleo lotis cum suprascripta decoctione fiat vnguentum.

Vnguentum de adipibus magistrale ad pectus

℞. Adipis gallinæ
Adipis anseris Adipis anatis

Butyri recentis an.ʒ.vi.
Ceræ ʒ.iiii.
Olei camomillæ
Olei amygdalarum dulcium an. ʒ.iii.
Miſce & fiat vnguentum.

Vnguentum de anthera magiſtrale & eſt conſtrictiuum.

℞ Myrillorum
Gallarum
Nucum cypreſſi
Corticum granatorum.
Acatiæ Maſticis
Balauſtiarum an.ʒ.iii.
Seminis antheræ
Roſarum rubearum
Seminis plantaginis an.ʒ.ß.
Terantur hæc omnia ſubtiliter & cum olei roſ.℔.i.ß.
Ceræ nouæ ʒ.iiii.
Mice fiat vnguentum.

Vnguentum ad combuſtionem ignis magiſtrale.

℞. Corticum medullæ ſambuci ʒ.ii.

Bulliant in aqua vſque ad conſumptionem duarum partium & coletur,deinde adde dictæ colaturæ olei nucum ʒ.iiii.&tantum bulliant lentiſſimo igne vſque ad conſumptionem, dictæ decoctionis, poſtea adde in fine ceræ nouæ ʒ.ii. miſce & fiat vnguentum

Vnguentum pro capite puerorum contra greſſam & cruſtoſam ſcabiem. Arnaldi de vila noua.

℞.Butyri recentis
Terebenthinæ
Axungiæ galinæ recentis
Olei viol.an.ʒ.i.
Ceræ quod ſufficit, fiat vnguentũ quo vnguatur caput in die & poſtea ſuperponatur folium ciclæ aut caulis.

Vnguentum de plumbo

℞. plumbi vſti cum ſulphure
Lithargirij an.ʒ.ii.
Ceruſæ
Anthimonij an.ʒ.i.
Olei roſa. quantum ſufficit
Fiat vnguentum.

Vnguentum molitiuum quo vtuntur veneti.

℞.Muſcilaginis ſe altheæ
Fœnugræci
Seminis lini an.ʒ.vi.
Lithargirii ℔.ii.
Terebentinæ
Medullæ cruris vaccæ an. ʒ.iii.
yreos pulueriſati ʒ.i.
Olei ſemis lini ℔.ii.ß.
Miſce & fiat vnguentum

Vnguentum alabaſtrum nardi præcioſi quod romani de hieruſalem attulerunt.

℞.Sauinæ viridis ʒ.v.
Gallarum cypreſſi.ʒ.xv.
Roriſmarini viridis
Ederæ terreſtris viridis
Millefollij
Ambroſiæ viridis
Arthemeſiæ
Fœnugræci
Cerræ benedictæ
Seminis lini an.ʒ.vi.

Hæc omnia bene trita ſint,dein de in ℔.xii.& ß.aquæ mitte & dimitte marcerare vſque ad tertium diem,poſtea adde olei communis ℔.v.Pone ad ignem & diligenter cum ſumma cautellatandiu coque donec ad olei perueniat quantitatem & tota aqua ſiccetur remoto vero ab ignæ & colato per ſacculum mundum adde.

Ceræ bonæ
Colophoniæ
Terebenthinæ Galbani
Gummi ederæ
Picis hiſpaniæ

Resinæ Olibani
Masticis an.℥.v.
Storacis calamitæ
Spicæ nardi an.℥.i.
Balsami ℥.ii.
Quæ terenda sunt terantur & liquefacienda liquefiant similiter miscendo cum spatula fiat vnguentum.

Finitur particula vicesima.

Vicesima prima particula secundi libri incipit.

Equitur consequenter in hac penultima particula tractare de antidotis quorũ nomina incipiunt per y. quę ad literam V. immediatè subsequitur in ordine propter non esse aliqua antidota vsualia, quorum nomina per X. incipiant. Erunt autem in hac particula receptæ sequentes.
Yssopum cerotum Gale.D.M.
ysopum cerotum philagrij. D.M.
ysopum cerotum D. Pauli. D.M.
yerapigra Gal.cuius plures dantur receptæ.
yerapigra constantini D.N.
yeralogodion.D.N.
yera rufini D.N.
yera abbatis D.N.
yera hermetis D.M.
yera archigenis D.M.
yera coloquintidos D.M.
yera Mesue D.& inuentionis eiusdem.

Attende quod in hac litera non describitur ysopum humidum licet sit artificiose factum, quia supra descriptum est in libro i. cap. de medicinis sumptis ab animalibus.

a ysopum cerotum Gale. D.M.
♃.Ceræ citrnæ ℥.iii.

a Non est in vsu nec præparatum reperitur.
b Non est in vsu.
c Non est in vsu.

Olei camomillæ
Olei yrini an.℥.vi.
Masticis ℥.i.
Spicæ ʒ.ii.ß.
Croci ʒ.i.ß.
Terebenthinæ ℥.i.
Resinæ ℥.ß.
ysopi humidæ ʒ. lxxx.

b ysopum cerotum D. Philagrij quod ponit Mesue.
♃. croci ʒ.v.
Bdellii mollis
Masticis
Amoniaci Aloes
Storacis liquidę an.ʒ.viii.
Cerę citrinę ℔.i.
Terebenthinę ℥.i.ß.
Medullę cruris vaccę
Adipis anseris an.ʒ.xv.
ysopi humidę ℔.i.
Olei nardini quod sufficit.
Bdelium amoniacum & aloe dissoluantur in aqua infusionis fœnugreci & camomillę. Et cum cęteris fiat vnguentum & post philagrium addiderunt aliqui.
Expressionis squillę ℥.iii.
Olibani ℥.i.
Sepę vituli ʒ.xv.
Et est conuenientius.

c ysopum cerotum D.Pauli quod ponit Mesue.
♃.amoniaci ʒ.x.
Bdellij ʒ.v.
Sigię ʒ.iiii.
Croci ʒ.i.ß.
Aloes Masticis
Olibani an.ʒ.ii.ß.
Ceræ ℥.ii.ß.
Sepè & medullè vituli an. ℥.ii.
ysopi humidæ ʒ.xl.
Olei yrini quod sufficit.

yerapigra Gale. D.M.
♃.Cinamomi Masticis
Azari Spicæ Carpobalsa.

Croci Xiloales
Casię an. partes ęquales.
Et quidem addiderunt flores squinanti partem i.
Aloes vero sit in duplum medicinarum omnium.
Glosa notanda.
a Hic attende quod hęc descriptio yere pigrę quam dicit hic Me. fuisse Gale. non reperitur in aliquibus libris Galen. ad nos translatis licet Auic. illam affirmet etiã esse Gal. aut saltem ponat descriptionem yere huic similẽ in v. sui can. tractatu & ca. secundis quam ibi appellat descriptionem cognitam communitatis.
b Et Rasis posuit aliam in nono ad almansorem.
Propria tamen yerapigra Gal. est illa quæ scribitur ab eo septimo. Terapenticæ ca.xv.
Cuius descriptio est talis.
℞.Cinamomi
Carpobalsami
Azari Spicę
Croci
Masticis an.ʒ.vi.
Aloes ʒ.c.
Et videas quod ibi ponitur de aloe quasi triplum ponderis omnium.
c yerapigra gal.alia. D.N.
℞,cinamomi Spicæ
Croci Squinanti
Azari Xilocasiæ
Xilobalsami
Carpobalsami
Violarum Absinthij
Epithymi Agarici
Rosarum Turbith
Coloquintidæ
Masticis an.℈.ij.
Aloes ad pondus omnium specierum.
Mellis quod sufficit.

d yerapigra constantini D.M.
℞.myrobalanorum citrino.
Kebulorum Indorum
Violarum
Absinthij an.ʒ.iiii.
Bellerici Emblici
Casieligneæ.
Epithymi Senę
Agarici Cuscutæ
Squinanti
Reubarbari an.ʒ.ii.
Spicæ Anisi
Masticis Xilocasiæ
Xiloaloes Salisgemmæ
Nitri an.ʒ.i.
Mellis quod sufficit.
e yeralogodion. D. N.
℞. Interiores coloquintidæ
Polipodij. an.ʒ.ii.
Euforbij Polii.
Coconidij an.ʒ.i.ß.gra.vi.
Absinthii
Myrrhæ an.ʒ.j.gra.xij.
Centaureæ
Agarici Amoniaci
Thimiamatis
Folij Spicæ
Squillæ assæ
Diagridij an.ʒ.i.
Aloes
Comarum thimi
Casiæ
Camedrei an.ʒ.i.
Bdellij mollis
Prassij an.℈.ij.gra.xiiii.
Cinamomi
Oppoponaci
Castorei
Aristologiæ longæ
Trionpipereon
Croci
Serapini
Petroselini.an.ʒ.ß.
Vtriusque ellebori an.gra.vi.
Mellis quod sufficit.

a *Vera descriptio yerepigræ Gale. & vsualis*

b *Hoc confectio solet dari in forma pilulata & in forma opiatæ cum melle.*

c *Hæc non est in vsu nec reperitur a Gal. saltem in lib. translatis ad nos*

d *In alio casiæfistulæ sed debet exponi i. casie ligneæ vt declarauimus in acharistori.*

e *Non est in vsu.*

a Non est in vsu.

a Yera rufini. D. N.
℞. aloes ℥. ß.
Ellebori albi
Ellebori nigri an. ℥. ß.
Diagridij
Interioris coloquintidę an. ʒ. iii.
Nitri Euforbii
Polipodii quercini
Salis amoniaci an. ʒ. ii. gra. xv.
Piperis
Camedrei
Croci Agarici
Masticis
Epithymi an. ʒ. i. ß.
Casieligneæ
Xilobalsami
Oppoponaci
Gith an. ʒ. ii. ß.
Myrrhæ gra. xv.
Mellis quod sufficit.

b Non est in vsu nec preparata reperitur.

b Yera abbatis. D. N.
℞. Agarici
Coloquintidæ
Turbith
Epithymi
Cuscute an. ℈. ii. gra. v.
Squinanti
Carpobalsami
Xiloaloes
Xilocasię
Croci
c Azari
Cinamomi Masticis
Violarum
Rosarum.
Absinthii.
Reupontici Folii
Lap. lazul. an. ʒ. ii.
Diagridii. ʒ. i. ß.
Aloes epatici ʒ. iii. ß.
Mellis quod sufficit.

c Hic debet puluerisari subtilißimè azarum & similiter epithymū.

d Non est in vsu In ca. de luf. scribit Mes. interioris coloquintidæ ʒ. vij. loco trociscorum alhandal.

d Yera luf. D. hermetis quam ponit Mesue.
℞. aloes ℥. i.
Trociscorum alhandal aur. viii.
Turbith Agarici
yreos Luf. vtriusque siccæ
Serapini
Myrobalanorum citrinorum
Kebulorum
Indorum an. ʒ. i. ß.
Zinziberis Cinamomi
Masticis Bdellii mollis
Ellebori nigri Euforbii
Azari Casieligneæ
Salis indi Castorei
Croci Apii
Keysim Seminis mezereon
Sticadis an. ʒ. i.
Squillæ assatæ ʒ. ii. ß.
Scamoneæ præparatæ. ʒ. ij. ß.
Fiat omnium trituratio bona. Gummi autem ponantur in vino odorifero, & inuoluatur puluis in succo cucumeris asinini in quātitate qua bene inuoluatur & exiccetur, & iterum denuo inuoluatur in prædicto succo & pauco oleo nucum & iterum siccetur & conficiatur totum cum melle dispumato quantitate qua fiat totum sicut pasta.

e Non est in vsu.

e Yera archigenis. D. M.
℞. Pulpæ coloquintidæ ℥. ii.
Prassii Sticadis
Ellebori nigti
Camedreos
Scamoneæ
Leucopiperis
Macropiperis an. ʒ. ii.
Cepæ muris assatæ
Euforbii Aloes
Croci Gentianæ
Petroselini Amoniaci
Oppoponaci an. ʒ. i.
Polij Cinamomi
Serapini Myrrhæ
Spicæ Squinanti
Calamenti montani.
Aristologiæ rotondæ an. ʒ. ii.

Mellis quod sufficit.
a Yera alia archigenis. D. pauli quam ponit Mesue.
℞. Prassij Agarici
Camedreos
Pulpæ coloquintidæ
Sticados an. aureos iiii.
Oppoponaci
Serapini Petroselini
Aristologiæ rotondæ
Piperis albi an. aur. v.
Cinamomi
Spicæ Polij
Croci an. aur. iiii.
Salis nitri ℥. i.
Confice cum aqua mellis.
b Yera coloquintidos D. M.
℞. Sticados Agarici
Camedreos an. ℥. x.
Coloquintidę ʒ. v.
Serapini
Oppoponaci an ʒ. viii.
Petroselini
Aristologiæ longæ.
Piperis albi & nigri an ʒ. v.
Casie. ʒ. vii.
Cinamomi
Croci Spicæ
Myrrhæ
Polii an. ʒ. iiii.
Myrrhā in vino infunde, & medicinas tere & cōfice cum melle dispumato.
c Yera D. M.
℞. Alœs ʒ. xv Epithymi
Costi an. ʒ. v. Euforbii
Croci Spicæ
Camedreos an. ʒ. vi.
Agarici ʒ. ix.
Gariofilorum ʒ. ii.
Calami aromatici.
Masticis Casie an. ʒ. vii.
Xiloalœs ℥. iiii. Piperis alb.
Piperis nigri Gentianæ
Amoni an. ʒ. iii.

Scamo. coctæ in pomo ʒ. ii.
Mellis quod sufficit.
Finit particula vicesima prima.

Vicesima secunda particula secundi libri incipit.

SEquitur cōsequenter in hac vltima particula huius secundi libri pertractare de antidotis, quorum nomina incipiunt per Z. quę ad literam y immediatè subsequitur in ordine literarum minoris alphabeti. Erunt autem in hac particula receptę sequentes.
Zuccara ros. cuius diuersæ dentur receptę.
Zucca. viola.
Zinziber conditum cuius duę ponuntur receptę.
d Zuccara ros. tabulata.
Zuc. ros. interdum fit in forma cōfectionis solidę sic.
Accipe zuc. tabarzed & dissoluatur cum aqua ros. & coquatur ad perfectionem & postea proiiciatur supra marmor, vt vbi frigidetur & congeletur & dimittatur per frusta magna.
e Zuc. ros. in modū cōseruæ D. M.
℞. Foliorū ros. rub. aut alb. quātitatem quam volueris, & expandatur supra tabulas in vmbra vsq; dum superfluum humiditatis ipsarum resoluatur. Et sint ros. habentes medietatem inter complementum & acerbitatem & terantur in vase lapideo, deinde proiiciatur super eas zuc. tabarzed triplū ponderis earum, & reponatur in vase vitreato, & obturetur os eius cum pergameno & apponatur soli mēsibus tribus omni die sępe agitādo illud deinde remoueatur a sole & seruetur. Et quidam faciunt illud

a Non est in vsu.
b Non est in vsu.
c Non est in vsu.
d Hæc confectio est vsualis multum & vbique præparatur.
e Hæc confectio est vsualis & vbique preparatur interdū cum zuc. & interdū cum melle fit tamen cointer secundum D. N.

cum rosis non habentibus aliquid de complemento. Et sunt qui non terunt rosas, sed incidunt cum forficibus & fricant manibus fricatione vltima ros. & zucca. deinde exponunt soli.

a Communiter ita præparatur.

a Zuc. ros. D. N.

In ℔. ii. zuc. pone ros. recentium tenerrimarum ℔. i.

Teratur diutissimè & in vase vitreo ponatur per xxx. dies ad solē & in mane & sero bene agitentur, transactis verò xxx. diebus in cathino petrino ponatur. Et ℔ i. zuc. modicæ triti superposita & manibus bene confecta in vase stricto reponatur.

b Iste conserue multum sūt in vsu.

b Zuccarum.

Violatum Buglossatum

Eodē modo fiunt sicut zuc. rosarū

Zinziber conditum D. M.

c Cointer nō cōditur ziziber secūdū presentem descriptionem sed secundū illā Mesue.

℞. Zinziberis recētis si haberi potest, vel saltem humectati per artē partem i.

Mellis partes iii.

Zuc. partem i.

Coquantur sicut dictum est de secacul in litera C. recepta conseruę secacul, & quidam accipiunt secacul & zinziberis humectati an. partem i. & fit delicatius & quidem condiunt superadendo species alephanginæ & quidam faciunt alia.

Glosa notanda.

Zinziber conditur & preparatur vbique secundum præsentem descriptionem & est multum in vsu. Apothecarij, tamen nostri non ponunt secacul. Attende tamen quod dicitur in recepta quod accipiatur de zinzibere recente si haberi potest. Ex quo notatur quod illud quod apportatur de partibus vltramarinis est melius, quia recentius vbi tamen non habetur recēs humectatur per artem sicut humectantur & nutriuntur kebuli, de qua humectatione supradictū est in litera K. ca. de kebulis conditis.

c Zinziber conditum aliud D. N.

℞. Yringos quæ habent folia ad modum cretanimarini quos saraceni secacul vocant, bene rasos cū cultello, & postea coquantur in aqua donec dimittāt se stringi cum manibus postea extrahantur ab aqua, & a lignis quæ sunt interius mundentur & cum cultello frustatim incidātur, & in mortario marmoreo bene pistentur & cum manibus exprimantur vt aqua inde exeat. Ponderentur inde ℔. iii. & ponantur in x. ℔. mellis dispumati & albissimi, & coquātur donec incipiant rubere, & addatur zinziberis frustatim incisi ℔. ß. & dimitatur bullire tandiu quod adhæreat digito, & postea ab igne deponatur. Et impone puluerem istarum specierum.

℞. Zinziberis ℥. iii.

Galangæ Gariofilorum

Nucis muscatæ

Cardamomi an. ℥. ß.

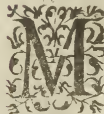
Pinearum mundatarum ℥. iiii.

Pistacearum ℥. iii.

Et cum omnibus istis condiatur.

Libri secundi finis.

Supplementum diminuti operis.

MVLTA antidota in hoc libello fueræ omissa, quæ secundū ordinē literarū quibus incipiunt scripta sunt fuitque omissa succorū siccorū determinatio quæ suo loco facile a quolibet apothecario intelligente poterūt reponi.

De succis siccis.

Multi sunt nominati succi sicci supra in lib. primo cap. de suc. siccis, quorum aliqui eorum in suis locis determinatis sunt descripti sicut acatia, opium. Quia tamen aliqui sunt omissi de quibus ibi postposueram determinare vsque secundum lib. vbi tamen adhuc nullam fecimus mentionem: super est ergo hic pro suplemēto operis principaliter de vsualibus omissis pertractare. Est sunt isti

Suc. absint.
Suc. chelidoniæ
Suc. cucu. asinini
Suc. eupatorij
Suc. fumiter. Suc. liquir.
Suc. memithæ Suc. titimalli

Suc. absint. dicit Mes. debet sic fieri Exprime suc. eius quantitatem quā volueris & propriè in medio veris & expone vt siccetur in sole aut supra cineres calidos sicut siccatur alœ. Succus chelidoniæ. D. Bul. in seruit. Suc. chelidon. fit similiter sed vult Dio. quod misceatur cum melle. Et alij accipiunt tātum lachrimū eius herba existente in plena maturitate s. quando incipiunt apparere semina eius inscindēdo summitates romanorū eius, & inclinentur rami super vas mūdum ita vt lachrimæ cadat in vase, & expone soli & exicca Hæc omnia notat Bul. in seru. Succus cucumeris asinini. D. M. Accipe succi eius quantitatem quam volueris: & exiccetur sicut exiccatur scamonea & alœ. Sed cum exiccatur accipe ex speciebus aromaticis, & liga in panno & suspende in eo vsque dū incipiat inspissari, & postea remoue. Nota hic circa succum cucumeris asinini sunt notāda illa quę sunt notata de cucumere asinino sup. in lib. i. cap. de laxatiuis. Succi eupatorij & Fumiterræ D. M. Fiunt sicut succus absinthij Succus liquiritiæ D. Gal. vii. simplicium pharmacorum. Cum viridis est radix liquiritiæ concutiatur bene, & in aqua decoquatur fere vsque ad consumptionem, postea exprimatur & desiccetur in sole, & in rotunda corpuscula secundum formam vasculorum formentur.

Succus memithæ fit sicut succus chelidoniæ aut absinthij.

Glosa notanda.

a Scribitur in seruitore de autoritate Dio. Ego accepi memithæ & triui, & extraxi succū eius, & non exiuit succus eius glauci coloris quemadmodum dixit, & feci trociscos eorum & declinauit color eorum à viriditate donec inclinauerunt nigredini, & quesiui à mercatoribus qui veniunt ab oriente, & dixerunt mihi quòd accipiunt succum eius & terunt cum amilo & faciunt sief. Et feci sicut dixerunt, & declinauit color eorum à glaucedine sed non totaliter sicut illi qui apportantur de oriente, & dixerunt mihi alij quòd conficiunt substantiam eius cum aqua fluminis & faciunt sief, & hi sunt illi qui deferuntur ad nos de oriente, & sequitur iterum in seruitore. De hoc toto ignoro veritatem eorum.

a *Eodē modo fere describitur à Bul. in ser.*

Succus titimalli.

Extraxitur & siccatur sicut scamonea aut opiū. Attēde in super prænotandū esse induobus vnguētis, scilicet in vnguēto tria pharmacū, & in vnguento de cerusa, quod, vt

plurimum iſta duo conficiuntur non ſub forma vnguenti, ſed ſub forma emplaſtri, & ita communiter ſunt in vſu.

INCIPIT LIBER TERTIVS.

NQVIT Ianuenſ. Nemo parum eſtimet à nominũ ignorãtia decipi. Ad horum ergò cognitionẽ non eſt opus aſſertione facili, ſed deliberato iudicio. Cùm ergo in hoc noſtro libello, & potiſſimè in antidotario multa ſint peregrina vocabula, quorum quædam à græca, quædã verò ab arabica lingua, deducta ſunt, nonnulla etiam quanquam latina, quia tamen varietate idiomatũ ſunt dubia, ad horum declarationem in hoc tertio libro me ſubegi, ne de cetero tam ad errores conſuetos, quàm etiã ad emergentes prolabi contingat apothecarios. In hoc autẽ opere non ſolùm nominum per nomina, verũ etiã per eorum deſcriptiones quoad potero declarationem afferre conabor clariſſimorum etiam antiquorum autoritatibus ſeu euidẽtibus rationibus ſuffultire, quo tegmine incredulorũ valeam euitare calumniam. Alphabetico ſemper ordine conſeruato.

A De litera A.

Aaron

Aaron draguntea minor, iarus, pes vituli, idem Sinonyma aſſam vel aarum.

Abſinthium romanum

Abſinthium ponticum

Abſinthium dulce.

Abſinthium romanũ & abſinthiũ põticum ſeu capadocium idem eſt & eſt abſinthium quo communiter vtimur, vnde Meſ. Illud quod intendimus nunc eſt abſinthium noſtrum romanum.

Abſinthium dulce, eſt anetũ Ian. Et veſter Gal. ponere ſceha eſſe quartam ſpeciem abſinthij quam quidã ſandoni cum putant, itẽ Ia.

Adip

Adip id eſt lupus Ianuen.

Afronitrum

Aphros græcè ſpuma inde afronitum græcè ſpuma nitri quod arabicè dicitur baurac. Ia. Et eſt baurac ſal petræ, vnde Meſ. ca. baurac. Baurac aliud eſt naturale, & aliud artificiale, & ſubdens ait. Artificiale eſt ſicut dicitur ſpuma nitri quę eſt alba leuis & ſalſa mordicatiua, & aliud eſt ſicut artificiale quod eſt flos parietis, & eſt ſicut flos ſalis.

Alexandrinum

Alipiadios in diacaſtoreo N.

Alphelengemich

Alumen ſciſſum

Alcohol Almezereon

Alumen iameni

Alkenna

Alkikil Alhandal

Alſebran Alhelac

Alhariel in vnguento azarir, Meſ.

Alfeſſera Alhaſech

Alhaſſe Alkekengi

Alufulfumen ſiue fulfumen.

Alexandrinum macedonicum, olisatrum, ypoſelinum & ſmirmon idem ſunt, & ſunt idẽ quòd petroſelinum agreſte, & eſt ſpecies apij. Ian. in expoſitione huius termini apium.

Alipiados id eſt herba catholica. Ia. authoritate Dio. Et eſt catholica, camelea ſiue mezereon & non

est laureola. Idem Ianuen.
Alfelemenich vel alphelége mich al nihil significat, felengemich verò est ocymum gariofilatum, Ian.
Alcohol omnis puluis ad medendos oculos. Ian. Alij dicunt alcofol, & in aliquibus locis scribitur, pulu erizetur vt alcohol, & debet exponi id est subtilissimè, ita quod puluis quæ debet poni infra oculos, debet esse adeo subtilis quod iudicetur impalpabilis.
Alumen scissum & alumen iameni id est de pluma. Ianuen.
Almezereon id est mezerion, al enim est articulus nihil significans, vt almezerion i mezerion, alkytrã id est kytran, akani id est kali. Est autem mezerion lacticinium habens folia similia oliuæ, quæ alio nomine dicitur camelea. Ian, & nõ est laureola vt putauit autor libelli, qui incipit. Fac igitur pie deus Ian. Idem.
Alkanna id est cyprus arbor, vnde oleum cyprinum. Ianuen.
Alkikil lege anthos.
Alhandal al. est articulus nihil significans handal verò arabi, idem est quòd coloquintida. Ian.
Alsebran. al. est articulus nihil significans: scebran, id est, esula. Ia.
Alhelac est species dactylorũ. Ian.
Alhariel in vnguen. azarir sunt cãtarides.
Alfessera al est articulus nihil significans fessera est vitis alba Ian. Et creditur quod sit lupulus, vt dic. autor libelli qui incipit. Fac igitur pie deus & non est bryonia, vnde Gal. vi. simplicium phar. cap. ampelos melana dicitur quòd vitis nigra propriè dicitur bryonia.
Alhasech arabicè tribulus Ian.
Alhascè arabicè thymus. Ianuensis, vnde Mesue ca. alhasce. Et plãta eius vt dicitur est mater epithymi.
Alkekengi est species solatri, & latinè vocatur solatrum ventaticum & est habens fructum rubeum ad modum cerasi in tunica inuolutũ & vocatur alkekengi, autor pandectarum.
Alfulsumen siue fulsumen est radix piperis loco cuius administratur piper nigrum.

Amentum dulce
Amylum
Amurca olei
Amiberberis

Amentum dulce est quidam lapis albus qui de vitro cocto fit, qui alio nomine dicitur axungia vitri, & communiter tenetur ista expositio super antidotario vniuersali. Dicit tamen Ian. quòd aliqui dixerunt vt Theodorius Priscianus ꝙ est alumẽ scissum seu de pluma.
Amylon, id est amidon, amilõ enim dicitur ab a quod est sine, & mylos mola, quasi sinemola. Est enim succus frumenti in aqua diu maceratus & exiccatus.
Amurca i. fex olei vt dicunt sinonyma quę incipiũt assam vel aarã.
Amiberberis i. berberis Ian.

Anagodam
Anthera
Andacucha
Antifarmacum
Anabula
Anabach
Anufructus
Aqua ardens
Antofili
Anethos
Antale

Anagodam in confectione mitridati D.N. exponitur communiter quod est sumach. Ian.
Andacucha est species trifolij, Ian. Et creditur quod sit illa species

quæ dicitur herba flaura seu sulphurata, quæ alio nomine dicitur planta leonis, & debet scribi andacucha per h. ita vt dicatur anda cucha, idem Ian.
Anthera dicit Ian. quòd est semen rosæ & est illud quod remanet in autumno in fructu maturato, & rubefacto pleno lanugine circa semina dicunt tamen sinonyma quę incipiũt assam vel aaram, quòd sunt pipilli illi crocei qui apparent in rosa cùm expansa est. Et apothecarij nostri citramontani hãc opinionem imitantur. Et ita fecit vir ille bonus Iacobus de partibus parisiensis in plerisque locis in expositionibus suis supermarginalib⁹.
Antofili sunt gariofili grossi & tuberosi & dicuntur antofili. i. ante nati, sicut columbria ante ficus. Autor pand.
Anthos, alkikil rosmarinus, idem.
Antipharmacum vicetosicũ idem & est planta quæ multum inuenitur iuxta elleborum ideo creditur sibi fore contraria, Ian.
Anabula species titimalli. Ian. & dicunt sinonyma quæ incipiunt. Assam vel aaram quòd est illa species titimalli ex qua fit scamonea, & si non habeas tu potes ponere scamoneam pro ea.
Amifructus id est, semen iuniperi, vt dicunt sinonyma quę incipiunt assam vel aaran.
Anabach sunt iuiubæ, lege sauich anabach.
Antale lapis est quidam albus
Aqua ardens siue aqua saporis in emplastro relato ad Andromachũ
D.M. id est, capitellum.
Armel
Arilli
Arthanita.
Armel per a sine h est cicuta, sed harmel per h est species rutæ agrestis, quam Græci armolam dicunt, vt muli pro moli dicunt, & armelum pro armel isto caremus, vnde Chrysto. Georgius vbique supra Mes. exponit semper pro ruta propter carentiam illius speciei rutæ agrestis.
Arilli, sunt arida grana Suæ, ab ariditate dicti. Ianuen.
Arthanita, ciclamen, panis porcinus, malum terræ & cassamum idẽ Ianuen. in expositione huius dictionis ciclamen.
Aspaltum
Aspaltum, petroleum, & napta, idem sed napta est aspaltum aridũ, & petroleum est liquidũ, sunt autem eiusdem generis.

De litera B.

B

Baucia	Basilica
Balsamita	Balaustia
Baurach	

Baucia id est, pastinaca. Ian.
Basilica serpentaria. Ian.
Balsamita, sinzimbrium, menta aquatica, menta saracenica, idem Ianuen.
Balaustia est flos caducus malorũ granatorum. Ian.
Baurach lege affronitum

Bedereg	Bezeard
Bederengesium	Bedegard

Bedereg vel buderegi in cõfectione anacardina est eruca agrestis nos ea caremus, loco huius exposuit Chri. Geor. erucã simpliciter.
Bezeard est omnis medicina cõtra venenũ. In descriptione tamen tyriacę andromachi pro galbano debet accipi propter excellentiam quam habet contra venenum.
Bederengesium id est, ozimũ fluuiale. Ian.

Bedegar est spina alba. Quidã crediderunt quod esset odoris rosæ quæ dicitur cynobastus accipientes quendam globũ similem spongiæ in ipsa spina alba nascente intus, in quo interdum vermes inueniuntur. Et hæc spina gallicè dicitur englẽtier. Sed veritas est quod bedegar est spina alba quæ achantilleuce dicitur, quæ similis est cameleontæ, est enim de genere cardonum Ian.

Bistorta

Bitumen iudaicum

Bistorta id est, tormentilla, aut, pan. c. ciii.

Bitumen iudaicum, lege aspaltum

Bley lactis

Bley lactis, in quodam emplastro de fermento D.M. Et debet exponi id est, lactis boni & recẽtis. Autor libelli qui incipit. Fac igitur pie deus, alicubi tamen scribitur mellis bley id est, optimi.

Bondaca

Bolene

Botormarien

Bondaca id est, auellana Ian.

Bolene exponitur quercus nouella Ian.

Botormarien, lege atthanita

Bractei

Brassica

Bractei græce id est sauina latine Ian.

Brassica est caulis nondum transplantatus interdum tamen accipitur pro omni specie eius. Ianuen.

Burungi

Bulbus

Buglossa

Burungi in confectione anacardina id est, borongi. Autor pandectarum, & est idem quod bedereg lege supra.

Bulbus quid sit ex dictis autorum non visum est Ianuen. potuisse scire, tandem dicit: quòd apud Plinium sæpe vocatur bulbus radix omnis rotunda similis cepæ Apothecarij nostri pro bulbo accipiũt cepam paruam quæ idiomate vulgari eschalote vocatur.

Buglossa græce bouis lingua latine Ian.

Buglossa verò domestica est borago, sed buglossa siluestris est buglossa. Non reperio autorem autenticum facientem capitulum de vtraque, sed si scribit de vna, non scribit de alia.

De litera C. C

Cassamum Carica

Calamenta

Camphorata

Carduncellus

Capsia

Cardamus

Caballus marinus

Calcantum

Calsitis

Calcadis

Calcecumenon

Cathariaci

Cathanense

Carabe

Carnub de spinis

Cart Caraut

Catarticum

Carmezit Cameactis

Camedreos

Camepitheos

Catholica

Cathimia

Cassamum lege arthanita

Carica i. ficus siccæ. Autor pan.

Calamentum alius est quod dicitur montanum & illud est pulegiũ vsuale, aliud est calamentũ fluuiale, & illud dicitur nepita & alio

nomine dicitur calamentum siue pulegiũ agreste. Autor pad. in declaratione calamenti ex autoritate Dio. & Serap.

Camphorata exponitur in sinonymis quæ incipiunt. Assam vel aaram, quod est abrotanum, reuera est species abrotani & est abrotanum fœmina quæ habet folia alba minuta & diuisa & flores aurosos in æstate nascentes, & est odorata cum aliquali grauedine, & cũ gustu amarissimo, & hoc est abrotanum siculum.

Carduncelus i. cardo benedictus. Aut Pan. quæ alio nomine dicitur senesci. quia veris tempore senescit, & alio nomine dicitur cimbalaria. Ian.

Capsia, alij tapsia dicunt falso, lege in sequentibus tapsiam, & est capsia setaragi.

Cardamus græcè nasturcium Ian.

Caballus marinus, lege ypotamus

Calcantum id est, vitriolum, seu atramẽtum viride. Calcantum tamẽ ex deriuatione nominis sonat idem quod flos æris. Nam calcos græce est latine & calcãtos est flos inde calcantum, id est, flos æris, veruntamẽ multa nomina apud gręcos aliud significãt quàm id quod sonat vocabulum. Ian.

Calcadis i. calcidis Ian.

Calcitis i attramentum album auctor libelli qui incipit. Fac igitur.

Calcecumenum, in alio calcucecaumenon melius calcosecaumenon, & est es vstum, a calcos es & caumenon vstum inde es vstum.

Cathariæci i. cornu cerui adusti, vt exponitur in synonimis assam vel aaram.

Cathanense in metridato falso sed debuit dicere cathariaci. Quid sit dictum est.

Carabe electrum sccinum, & est karabe gummi arboris, vt gemma vnde anuli fiunt.

Carnub de spinis i. xiliqua lege xilocaracta.

Cart, i. prunellus pro quo sume acatiam.

Caraut falso sed debuit dicere taratif pro quo lege taratif.

Catarticum, lege catarticum.

Carmezit semen est thamarisci domestici fructus est sicut galla. Ian.

Cameactis i. infima sambucus & est ebulus a came quod est infimũ vel depressum, & actis sambucus inde cameactis infima sambucus & est ebulus. Ian.

Camedreos, camepitheos a came quod est infimũ, inde camedreos infima quercus, & camepiteos infima pinus. Ian.

Camedreos est germandrea.

Aut. pan. de camepitheos tamen dicit Gentilis quod est yua.

Catholica lege alipiados.

Cathimia climia, & tuthia idẽ sunt cathimia tamen & climia sunt fumus qui eleuatur a quo libet metalo quãdo purificatur in fornace, accipiunt tamen ista & variant sua nomina penes diuersitatem metallorũ, ita vt dicatur cathimia auri, cathimia argẽti, climia auri, climia argenti, sed tuthia propriè est fumus eleuatus à lapide qui dicitur lapis calaminaris & est tuthia idem quod ponfiligos.

Centonicum Centumneruia Centum grana.

Centonicum est species absinthij, cuius semen vocatur semen cõtra.

Centumneruia, plantago minor, herba siluana idem. Sinonyma assam vel aaram.

Centum

Centum grana i. herba cancri lege crespula.

Chimolea, melius cymolea est fex illa quæ inuenitur sub mola acuendi gladios que conficitur ex lapide & ferro, aut saltem fex talis potest poni pro ea. Ian.

Ciclamen Cicidon
Cinonum Ciperus
Ciprus
Cimbalaria
Ciminum carmenum
Cynoglosa.

ciclamen lege arthanita.
cicidon, cicidos græce gala. Ian.
ciperus, i. gladiolus, & est iuncus triangularis.
Cinonum lege Alexandrinum
ciprus, lege alkanna.
cimbalaria lege scatumceli
ciminum carmenum i. sizeleos, non adhæræt tamen Ian. huic expositioni.

cinoglossa i. lingua canis acinos vel kinos canis & glossa lingua, & est plantago.

climia,
climia, lege cathimia

conconidum confita
confita rubea
confita aromatica
corimbre colophonia
condisus colcotar
cotilidon
cordumeni

De coconidio dicit Ian. quod qui dicit coconidium semen esse laureolæ non nouit veritatem est autem coconidium semen plantæ dictæ a Diocalamea & semen mezereon. Autor pand.

confita omnis confectio odorifera propriè dicitur confita & est fex storacis liquidę & rubeæ & alio nomine dicitur thimiama. Ian.

Corimbre idem.
colophonia i. pix græca Ian. alio nòmine dicitur resina frixa de qua in lib. i. cap. de gummis. & cap. de analogis per se sumptis.
condisus planta quam vocat Macer diastrution & obstruction, quam quidam radicem ellebori putant eo quòd sternutamenta mouet vt ipsum. Putauit Ioannes de tornamira quod sit species spatulæ. Et quidam dicunt quòd est cauliculus agrestis. Quid sit propriè ignoro neque vidi aliquem qui mihi ostenderet. Hæc Ian.
Cotilidon cimbalaria, vmbilicus veneris idem. Autor pand.
colcotar est species vitreoli. Ian. & est atramentum citrinum
cordumeni i. carui agrest. Ian.

crocus hortensis.
crocus orientalis
crocomagna.
crocus ferri.
crassula. crispula.

crocus hortens. est flos carthami. Ian.
crocus orientalis est crocus communis. Ian.
crocomagma est fex olei de croco & est confectio quædam lege trociscos crocomagnatis. Ian.
crocus ferri sic describitur a Bul. in lib. quid dicitur seruitor. accipe de limatura ferri quantum vis, & pone in lamina ferrea & exuffla cum folle quousque calefiat lamina, postea pone limaturam in mortario ferreo ita calidam & tere bene & fac ita decies vel plus, quia quanto plus facies tanto melius, quousque conuertatur ad colorē croci.
crassula min. vermicularis. Ian.
crispula i. herba cancri, sic dicta.

quia crispa habet folia, & minuta vt absinthium.

Cuscuta Cucurma

Cuscuta rasca lini vel podagra lini, quia linum necat, planta similis epythimo. Ian. Cucurma i. chelidonia minor. Ian.

D De litera D.

Damnidis

Damnocoti Darseni

Damnidis melius daphnidius, i. lauri.

Daphnis enim græcæ laurus. Inde daphneleon oleum laurinum. Ian.

Danctoni, melius daphnicothi, græcè baccha lauri Ian.

Darseneum i. cinamomum

Dentali.

Dentali lapis est.

Diptamum Diagridium

Diptamum herba est que multum assimilatur in forma a sapore rosanon. nascitur in locis petrosis radice vtimur. Sinonyma assam vel aaran. Alio nomine dicitur pulegium martis Ian.

Diagridium i. scamonea quæ antiquitus acridium vocabatur inde diagridium. Hoc nomen tamen maximè coctę scamoneæ siue præparatæ attribuerunt. Ian.

Durungi

Durungi i. doronici. Ian.

E De litara E.

Elemnium Elacterium

Elephangina

Electrum.

Elemnium, i. enula. Ian.

Elacterium succus, est cucumeris agrestis non foliorum, aut radicū, sed fructus eius qui coletur est priusquam in plenam maturitatem deueniat. Ian.

Elephanginæ sunt species coquinæ.

Electrum, lege carabe in Ca.

Esorij Esula

Esorij dicit. Ian. quod est saluia, sed dicit Autor pand. quod falso, sed est sansucus siue maiorana, & hæc est expositio communior penes apothecarios nostros.

Esulæ, lege alsebram

Euiscus Eupatorium

Euiscus altea, bismalua idem Ian.

Eupatorium quidam dicunt quòd est lilifagus seu saliua agrestis. Miratur tamen Ian. qualiter medici nostri temporis non aduertentes verba Dio. & Aui. creduli sunt herbariis saluiam agrestem dicētibus, cum nec in odore nec in sapore cum ea conueniat. Quid sit eupatorium tenet Nicolaus florentinus doctor modernus rerum diligens & exquisitus perscrutator quod est policaria, quod memoriter scripsit interpres eius fidellis Iohannes matthei de gradi papiensis doctor clarissimus super nono Almāsoris ca. de dolore epatis.

De litera F. F

Faufel

Falfel Farfara

Faufel inquit Ian. est auellana indica, & est fructus similimus nuci muscatæ, nisi quia vna pars eius est aliquantulum acutior, & alia pars eius est plana, ita quòd potest erecta stare sicut calculus qui in ludo dicitur, pedes, in cæteris intus & extra nuci muscatæ similis sine odore & sapore nascitur inclusus in quadam lanugine simili folliculo serici multoties defertur inter alias sepécies maximè cum cinamomo.

Falfel. i. piper. Sera. lib. ag. ca.

Falfel idem. Ian.

Farfara. i. vngula caballina. Ian.

Fellemenusch Fessera
Fessiresf. Fessire
Feruregi.
Felemenusch, lege alphelengemisch.
Fessera lege alfessera
Fessiresf. vitis nigræ species volubilis & est bryonia, lege fessera.
Fessire i. fessera.
Feruregi in electuario de gemmis descriptionis Mesf. i. lapis smaragdus, vt ibi notatum est.
Fisalidos Finicon indi
Fisalidos i. alkekengi. Ian.
Finicon indi, finicon i. dactylus indi. i. de india, sunt enim fructus palmarum siluestrium india, & sunt thamarindi Mesf. ca. de thamarindis.
Flos squinanti Flos siriaci
Flos salis Flos æris.
Flos squinãti. de eo dicit Sera. lib. ag. ca. adcher, quòd in capitibus ramulorum sunt spicæ pilosæ, & illi sunt flores eius.
Flos syriacus i. flos maluauisci au. pan.
Flos æris i. viride æris zinar.
Flos salis i. aphronitum
Fragula
Fragula in martiaton fraguria frere frasia i. gallice, frese. Fu
Fu i. valeriana.

De litera G.

G Gariofilata

Gariofilata est planta similis agrimoniæ: cuius radix odorem habet garifilorum dicta a quibusdam sanamunda. Ian.
Geleniabin.
Gersa serpentaria
Geleniabini conserua rosarum. Auic. in v. can. autoritate eiusdem.
Gersa serpentaria fit ex radicibus draguntex per eius ablutionem. Ian. Et fit per hunc modum. Colligitur radix in vere & optimè mũdatur, & pulueri satur prius postea ad solem siccatur & cribratur per pannum & cum aqua rosa vel pluuiali conficitur. Deinde ad solem in vase aliquo in quo fit aqua rosa abiiciendo sæpius illam aquam & exiccando postea sic vsui reseruatur. Sinonyma assam aaran.
Gith
Gith & nigella eiusdem generis sunt differentes parum in forma & virtute multum in odore, ideo diuersa de eis fiunt capitula. Ian.
Gummi elemni
Gummi albotin
Gummi elemni melius elimi i. limonum. Ian.
Gummi albotin i. terebentina. Ian.
Gluten alumbat
Gluten alkanam
Gluten assanaan
Gliconium
Gluten alumbat idem Ian.
Gluten alkanan, in emplastro diaquilon Mesf. in gluten piscium, vt voluit autor libelli qui incipit fac igitur pie deus.
Glutem assanaan in emplastro ad duritiem iuncturarum quod ponitur a Mesue de intentione fili zaccarie, melius alkanaan id est piscium vt patuit.
Gliconium i. pulegium regale

De litera H. H

Hasce Harmel
Hasce, lege alhasce
Harmel, lege armel
Herba paralysi. Herba venti
Herba sanctæ mariæ
Herba muscata Herba siriace
Heyl Heyl bace
Herba paralysi. i. est præmula veris.

Sinonymą assam vel aaram.
Herba venti.
De ipsa dicit Ian. quòd quidam dicunt quod est scatumcelus. Alii dicunt quod est iacea nigra siue morsus diaboli. Dicit tamen auctor pand. quod herba venti maior est parietaria, & minor est consolida minore, & est habens spicā paruam in sumitate eius sicut sticad. arab. Et differt in figura parū ab artetica seu premula veris, & ista est quæ accipitur in monte pessulano cum dispensatur.
Vnguentum martiaton. Ego vidi & noui.

Herba sanctæ mariæ, est quædam herba parua ad albedinem tendens rugosis foliis sicut herba quę dicitur flommos. Aut. pand. Alii dicunt quòd est arthemes. siue tenaceton quòd non videtur verum, quia in martiaton ponitur arthemesia & herba sanctę marię, verum est quod herba mariæ est artemesia.
Herba muscata i. melissa. Ian.
Herba syriaca i. malua. Autor pandecta.
Heyl. Serap lib. ag. ca. cacola & heyl dicit i. cardamomum minus.
Heyl baccę idem

I De litera I.

Ilafeos
Ilafeos i. barbana quæ est lappa maior. Ian.
Iundebedust
Iundebedust siue iundebedustor vel gendebe duster i. testiculi castorei. Ian.

K De litera K.

Katarticum
karabe
katarticum nos purgatorium dicimus Ian. est omnis medicina solutina.
karabe, lege carabe
kermes kesmes
keisim kerfat
kekangi keyri

Kermes sunt grana tinctorum Mes. super recepta alkermes.
kesmes i. passulæ sine nucleis Autor pan.
keysim i. leuisticus. Ian.
Kerfat gariofilatum .i. lignum gariofili. Ian.
Kekangi est species solatri defferens grannum rubicundum simile cerasо vesica inclusum, citrina in colore, quare a multis vesiccaria dicitur ab aliis strignum & ab aliis fisalidos. Ian.
Keyri nota est. Nullus tamen autorum facit capitulum de eo.

De litera L. L

Lassari Lapaceolum
Lapis agapis
Lapis lincis.
Lassari græcæ i. assa gummus silphij. Ian.
Lapaceoli in vnguento marciaton est species lapacij Herba nota.

Lapis agapis creditur a quibusdam lapis iudaicus: sed non cōstat color eius dicitur similis colori pellis leonis. Ian.
Lapis licis ex vrina lincis coagulata inuenitur. Ian.

Lentiscus Leucopiper
Lepidos calcu
Lepidos sideritis
Lemnias.

Lentiscus est arbor habens multas species secundum Ian.

Leucos i. album: inde leucopiper album piper.

Lepidos calcu. lepis scama calcues inde lepidos calcu. squama æris. Ian.

Lepidos sideritis. i. squama ferri. lep. squama sidrion ferrum Ian.

Lemnias in confectione athanasiæ quidam falso exposuerunt auripigmentum rubeum & sic multi posuerunt in confectione athanasiæ: sed lemnias est terra sigillata, & ita in illa confectione debet poni. Ian.

Lingua auis. Lilifagus.
Lingua ceruina Lilium cæleste
Litodemon Litosperma

Lingua auis est semen fraxini. Ian.

Lilifagus i. saluia, Apothecarij nostri dicunt saluiam agrestem & accipiunt eupatorium. Ego pro salui agresti acciperem saluiam minutam & ita volebat bonus ille magister Robertus de leone, cuius anima in conspectu dei sit, vt interdum mihi hanc esset suam opinionem asseruit.

Lingua ceruina i. scolopendria Ian.

Lilium cæleste i. yris S. li. ag. ca. ansea.

Litodemon i. lapis gagatis solus inter lapides natans super aquas gallicæ iayet Ian.

Litosperma i. lapideum semen quod est durum vt lapis & est milium sol. Ian. Aliquando tamen sumitur pro semine saxifragiæ vt in philantropos apparet communiter tamen sumitur pro semine milij solis.

Luyluya Lufplani.

Luyluya i. panis cuniculi seu trifolion acetosum.

Luf i. serpentaria Ian. plani i. non crispi, & est draguntea minor, lege aaron.

M De litera. M.

Mabatematicon Maturella
Malabastrum Macazir
Macropiper Marmacor
Matrisilua Matricaria
Manna thuris

Mabathematicō exponitur quod est succus cauliculi agrestis sed dicit Ian. quod deus nouit. Malabastrum est folium indum, sed non est illud folium quo nunc vtimur. Ian.

Maturella in martiatum falso, sed debet dicere morella.

Macazir lege sandali macazir.

Macropiper macreos longum inde macropiper i. piper longum. Ian.

Marmacor i. melissa. Ian.

Matrisilua planta ex qua fit licium quæ vocatur caprifolium. Ian.

Matricaria. i. arthemisia, aut saltē species eius nota apud omnes

Mãna thuris i. minutum thus, vel puluis ipsius thuris. Ian.

Melanopiper Melantium
Menta saracenica Memitha
Mezereon Mel tabarzed
Merdasengi.

Melan nigrum inde melanopiper i. piper nigrum Ian.

Melancium i. nigella Ian.

Menta saracenica, lege balsamita.

Memitha inquit Dio c. de glaucio. multi errantes memitha pro glaucio vtuntur i. pro memitem. Memitem enim est chelidonia, sed memitha est herba similis papaue. cornuto. Ian.

Mezereon lege alipiados.

Mel taberzed dicit Saladin. quod est mel album de celo cadens ad modum roris, sed est albius & densius quam fit mel apum, & quasi tendit ad naturam zuc. aut tu expone mel tabarzet i. optimū: quia enim a foliis & floribus apes colli-

gunt mel vn. Ian. autoritate Gal. in lib. de alimentis mel est ros cadens super folia arborum & plantarum a quibus recipit naturam & saporem, & ob hoc non sunt terminabiles diuersitates saporum inuentorum in melle ab illis floribus & foliis a quibus apes ipsum colligunt, & forte per mel tabarzed voluit intelligere mel articū, de quo summa laus in toto orbe estimatur quod fit in attica regione vbi ex thymo sato ab apibus colligitur.

Merdasengi i. lithargirium. Ian.

Miristica Miconium

Myrrha trochiten.

Miristica i. aromatica inde nud miristica i nux aromatica siue nux muscata. Ian.

Miconium i. papauer. Et quia vt dictum cum simpliciter ponitur de papauere albo intelligitur ion miconium communiter accipitur pro papauere albo, inde opium mi conis i. quod fit de papauere albo. Ian.

Mirrha trochiten i. rotonda minuta optima Ian. Mora bacchi

Mora bacchi i. mori minoris, & sunt mora parui, rubi quæ nascitur in locis cultiuatis.

Mundebedust.

Mundebedust in confectione anacardina exponitur quod est pinguedo castorei Au. libelli qui incipit. Fac igitur pie deus.

De litera. N.

N Napei Nabath

Napta Nabith

Napei exponitur in aura alexandrina quod est semen napi. Nabath comparatur mespilo & zazur. Ian.

Napta lege aspaltum.

Nabith in electuario alarif, est potus quidam qui fit ex dactylis & ficubus siccis coctis in aqua, vel ex aliquo fructu sic, quod ex aqua talis decoctionis debet zuc. dissolui & inde electuarium confici.

Ne pita

Nepita lege calamentum.

Nimphea Nitrum.

Nimphea græcè nenufar. Ian.

Nitrum lege baurach.

Nuc vomica.

Nux vomica est fructus secundæ speciei titimalli. Serapio ℔. ag ca. exencua.

De litera. O.

Offei. O

Offei in mitridato exponitur quod est gummus ederæ, nescit tamen Ian. si ita sit.

Olibanum

Olimpiados

Olixatrum

Olibanum, hoc olibanum i. thus, hæc libanus i. arbor. hic libanus dicitur mons vnde oritur. Autor pandectarum.

Olimpiados falso sed debuit dicere alimpidos, de quo supra.

Olixatrum lege alexandrinum.

Onfacinum

Onfacinum est oleum quod fit de oliuis immaturis. Au. pan.

Orobanis lentici

Ormininon

Orobanis lentici in confectione mitridati exponitur quod est laca. Autor pandectarum.

Orminnon in confectione mitridati exponitur quod est semen rapæ alij dicunt quo est enula. Neutrum credit Ian.

Ozimum

Ozimum est semen basiliconis. Ian.

Ozimum citratum i. melissa. Idē.

De litera P.

P Paucedanum

Paucedanum lege arthanita.

Petroleum

Penidiæ saharet

Petroleum lege aspaltum

Penidiæ saharet i.albæ

Pigagon

Pigagon i.ruta.Ian.

Platociminum

Platociminum i.latrocinum & est sizeleos.Ian.

Polinis

Pomphiligos Poligonia

Polinis subtil. farina cuiuscunque grani,inde polentia.Ian.

Pomphiligos, lege cathimia.

Poligonia geniculata centum nodia proserpinata. lingua passerina idem Ian.

Propelos

Proserpinata

Propelos est fex alueatis apum, vbi s. apes suas eiiciunt superfluitates,talis enim cera dicitur propoles,& alio nomine mun. Ian.

Proserpinata,lege poligonia.

De litera R.

R Rauedeseni

Rapa siluatica,

Rauedeseni i.reubarbarum

Rapa siluatica siue rapa agrestis nascitur in locis siccis fruticē collectum faciens longitudinis vnius cubiti habēs multas virgas& grossas in modum digiti, folia lenia & satis lata, semen eius in foliculis conclusum nigrum & fragille quod fractum album deintus habet colorem. Ian. autoritate Dio. apud italos vulgari nomine dicitur rapola.

Ros syriacus

Rodostoma

Rob Romei

Ros syriacus i. sumach vide quod vbicunque in libris de græco translatis habetur ros syriacus in arab.eisdem locis & casibus habetur sumach Nam apud Dio. ca. de origano:vbi habetur ros syriacus in S. eodem loco ex verbo Dio. habetur sumach. Item in ca. de moris, vbi dicitur trita & sicca ponuntur in loco roris syriaci in S.est Sumach. Item in vii. breuiarii Io. sera inuenitur syrupus de fructibus : & ibi ponitur sumach. Plinius verò & Dio.in descriptione eiusdem syrupi habent syriacū. Autor pandectarum.

Rodostoma i aqua.ros.Au.pandectarum

Rob. arab. succus cuiuscunque fructus coctus ad spissitudinem vt seruari possit,cum tamen simpliciter ponitur rob. vinum coctum debet intelligi.Ian.

Romeum in mitridato exponitur rafanum,sinonyma assam vel aarā.

De litera.S. S

Sandraca Saliunce

Sambucus Scatunceli

Saturegia

Sandali macazir

Sauich ordei Sansucus

Sal indus Sapa

Sauina.

Sandarca gummi vernis. Ian.

Saliunca exponitur pro spica celtica aut saltem pro ea potest poni potest enim quantum & spica quā uis sit infirmior ea. Ian.

Sambucus est iensemínum. Ian.

Scatunceli i. vmblicus veneris, & sybalaria idem.Ian.

Saturagia i.tymbræ Ian.

Sandalus macazir ita vocatur a Mes.in pluribus locis & est sanda

lus aromaticus siue muscatelinus. Ian.

Sauich ordei fit quando ordeum fractum operitur aqua & bullit vsque ad spissitudinem aquæ deinde colatur, & quod descendit est sauich. Ian

Aut aliter & melius sauich. ordei est ordeum mundatum torrefactum. Ianuen.

Sansucus i. maiorana. Ian.

Sal indus est in colore salis & in dulcedine mellis. Auic. iiii. ca. fen. prima de asperitate liguæ. Et est zuccarum quod inuenitur coagutum super cannam mellis, sicut sal in india loco eius ponitur candi aut zuc. Autor pandectarum.

Sapa est mūdum coctum vsque ad consumptionem duarum partium Ian.

Sauina est arbor cuius folia sunt similia foliis thamarisci & magis spinosa habens bonum odorem, & ista arbor crescit magis in latum quam in longum Autor pandectarum.

Scamonea Scarabei

Scamonea, lege diagredium.

Scarabei sunt vermes qui inueniūtur in tectis antiquis, vt dicunt sinonyma assām vel aaram, licet dicit Autor pandectarum quod inueniuntur in balneis.

Senescio Semen contra
Selinum Seyteragis indi
Secacul Sepa muris
Sebram Secaniabin
Seha Sedenegi

Sic inter se differunt fenescio & senation quia senescio est carduncelus, & senation est nasturcium, Autor pandectarum.

Semen contra lege centonicum.

Selinum, i. apium inde petroselinū i. petro apium hydroselinum i. apium aquaticum Ian. Seyteragi indi i. capsia & exponit autor libelli qui incipit. Fac igitur pie deus, quod est nasturtium agreste. Non bene vidit Ian. certitudinem huius plantæ, sed Christo. geor. vbique exponit super mesue. pro seyteragi indi nasturtium.

Secacul inquit Ian. quod non est en yringus. Ser. enim ponit yringū inter medicinas frigidas, & secacul inter medicinas calidas. Dicit tamen Nic in descriptione zinziberis conditi, quod secacul est species yringi ita enim dicit ad literam. Accipe yringos qui habent folia ad modum cretani marini, quos saraceni secacul vocant. Arnaldus de vil. no. dicit quod secacul est scarauida gallicæ escheruie alyo geroulles.

Sepa muris i. squilla Ian. qui dicitur sepa muris, quia mures necat.

Scebram lege alscebram.

Secaniabin i. oximel vn. Mes. secaniabin est illud cuius materia sunt tres res: scilicet mel, acetum & aquæ

Seha est species absinthij putatur quod sit sandonicum herba lumbricorum lege absinthium.

Sedenegi i. lapis emaristes, & ita debet poni in trociscis de terra sigillata. Mes. & non semen canap vt aliqui falso exposuerunt verum est quod sedenegi est semen canap. Similis error habetur in iii. Aui de fluxu ventris sanguineo absque excoriatione in duobus locis, etiā in casu nō cōferret semen canapis.

Siselei Simphiti
Simbalaria Siraca
Siscidis Sief
Silphium

Silpium Silene
Siracost
Sizimbrium
Sizemblar Siliqua
Sidia Sigia

Sizelci vel siseleos siler mōtanum platociminum idem Ian.

Succutum falso sed debuit dicere simphitum & est consolida maior, succutum non nouit Aui. vt patet ex verbis suis, cum dicit quod dicitur quod est semperuiua, & dicitur quod est semen mandragoræ, & dicitur etiam quod est aliud, & vide. Auic. in c. succutum.

Syriaca lege herba syriaca

Simbalaria, lege cardumcelum.

Siefarab idem est quod collirium & est confectio ocularis formata in modum nuclei dactyli quæ fricatur super cotem cum aliquo liquore conuenienti. Ian.

Suscidis id est cucumer asininus Ianuen.

Silphium est herba cuius lachrimus est gūmi lasari. i. assa fœtida. interdum tamen ponitur pro ipso gummo, vt in mitridato.

Silene in trociscis diacoralli. D.N exponitur communiter in margine. i. pedis columbini.

Siracost est species mannæ

Sizimbrium, lege balsamita

Sizemblar est infusio myrobalanorum emblicorum in lacte. Aui. in ij. can. idem Mes. c. de emblicis. §. illo. Modus faciendi serenblac, & dicitur serenblac à sero lacte & emblicis,

Siliqua & xilocaracta græcè arab. verò carumb, quod multi latinorū carubiam dicunt & est xiliqua siue xilocaracta lignum cornuæ arboris, & est arbor afferens fructum rubeum, sicut cerasum quod gallicè dicitur corneille.

Sidia græcè flores mali granati, vt dictum est in psidium apothecarij nostri dicunt quòd est cortex mali granati, & ita vtuntur, & flores ipsos mali granati dicunt balaustias, non psidium aut psidia.

Sigia i. storax liquida Ian.

Smirna Smirnon

Smirna vel smirnis id est, myrrha humida. Ian. exponit tamen au pand. quod est gummus vernicis.

Smirnon lege alexandrinum

Sperma
Spodium
Splen pultri spuma argenti
Sponsa solis spica inda
Spergula spica aromatica
Spica romana spica celtica

Sperma græcè sporos, & goni secundum Ian. signant semen cuiuslibet rei tam plantę quàm animalis, sed quando per se ponitur, de semine saxifragiæ intelligitur.

Spodium est res cuius origo nos latet, res tamen adusta videtur, & Aui. dicit quod sunt radices cannarum adustarum, dicit tamen Sera. lib. ag. c. abaysir quòd est fuligo quæ inuenitur in domibus vbi funduntur metalla, quæ postquam ceciderit dicitur spodium coherens verò dicitúr pamphiligos. Et addens ex austo. Gal. dicit sic : vnde Galenus spodio vsus sum, quia satis habui pamphiligos. Dicit autor pandect. quod nos vtimúr osse eboris combusto pro spodio.

Splen pultri in esdra communiter exponitur quod est superfluitas quam equus proiicit cùm primum natus est.

Spuma argenti id est, lithargirium Ian.

Sponſa ſolis ſolſequium cicorea idem, vt dicunt ſynonima aſſam vel aaram.

Spica inda id eſt, nardi. Autor pandect.

Spergula in vnguem, martiaton, id eſt, rubica minor Ian. eſt ſimilis rubeæ, non tamen eſt aſpera nec ſic creſcit, & eſt herba illa quam gallicè muguet appellamus.

Spica aromatica id eſt. nardi Autor pandect.

Spica romana id eſt, certica. Ian. ſuper expoſitione huius termini nardus.

Stiptera Strucium

Siptera id eſt alumen apothecarij tamen noſtri exponunt alumen de pluma, quia maximè ſtipticum eſt.

Succutum

Succinum

Sucaha Sulphurata

Succutum id eſt, ſimphiton, Ian. lege ſimphiton.

Succinum id eſt, electrum vel karabe Lege karabe.

Sucaha eſt ſpina arab, & eſt in virtute ſpinæ albæ ſiue bedegaris.

Suppurata eſt deus equinus, ſpecies trifolij, quem alio nomine dicitur andacuba, de qua ſupra.

De litera. T.

T Tapſia

Tarcon Taratif

Tartarum Taraxacon

Tapſia vel capſia, lege ſeyteragi indi.

Tarcon id eſt, pyrhetrum, Ian.

Taratif id eſt, ypoquiſtidos. Ian.

Tartarum vel tartar ex vino in lateribus vegetis generatur. Ian.

Taraxacon eſt ſpecies endiuiæ & eſt endiuia amara ſiue endiuia ſilueſtris. Ian. ex autoritate Auicen. & eſt ſcariola.

Tereniabin Teſapei

Terra ſigiliata Tetrahit

Thezephiæ

Tereniabin eſt ſpecies mannæ arab ſcribitur tereniabin, Græcè verò tereniabin. Ian.

Teſapei in confectione mitridati exponitur ſemen ſinapis. Ian.

Terra ſigillata debet eſſe rubei coloris vt patet per Auicen. Serap. & Dio. cap. de lemnas, ſed qua vtimur hodiè eſt alba Ian.

Tetrahit id eſt herba iudaica, & exponit Auicen. quòd herba iudaica eſt herbum, & herbum eſt orobus genus leguminis. Ian.

Tezephie exponitur quod eſt gũmus rutæ agreſtis, ſinonyma aſſam vel aaram.

Thimiama Timbre

Tribulus marinus

Trifolium acutum

Timiama græcè omnis confectio odorifera ad fumigandum facta, quod nomen moderni corimbro appropriauerunt, pro quo lege confita.

Timbre lege ſaturegia.

Tribulus marinus exponunt ſinonyma aſſam vel aaram, quod eſt yringus.

Trifolium acutum id eſt luyluya, de quo ſupra.

Tortelle de ſeni

Tortelle de ſeni eſt panis azimus bis coctus de illa regione ſeni ſiue de terra Hieruſalem, ibi enim arabes impaſtant eas cum aqua maſticis Auto. pan.

Tuthia Thus maſculinum

Tuthia tria ſignificat, vno modo idem eſt quod ponfilix, alio modo idem eſt quod ſpodium. Et iſtæ ſpecies tuthiæ ambæ ſunt fuligo ex fumo eleuato in fornace in qua fit

fit auricalchum quæ differunt inter se vt dictum est in spodio, quia ponfilix est fumus subtilis est subleuis valde, sed spodium est grauius ita quòd ascendere non potuit ad superiora fornacis sed resedit inferius & eleuatur ille fumus à lapide calaminari quo tingitur vt fiat auricalchum. Tertio modo dicitur tuthia proprius fumus eleuatus à dicto lapide calaminari, seu à lapide dicto calamina, & hic tuthia arab. dicitur kadimia aliter climia pro quo lege cathimia, hæc Ian.

Thus masculinum dicitur thus grossum, fœmininum verò dicitur thus minutum. Ian.

De litera V.

V Venera Venter merguli

Venera id est coclear quod deferunt peregrini à sancto Iacobo. Serapion in sinonymis. Venter merguli exponitur quod est stomachus cuiusdam auis aquaticæ, quæ vulgò dicitur pleumon.

Vicetoxicum

Vicetoxicum lege antipharmacum.

Vmblici marini

Vmblici marini sunt lapilli sicci in littore maris reperti

Vsifur Vsnea

Vsifur i. cinabrium. Autor pan.

Vsnea est res collecta super arbore glandium vel nucis vel pini vel oliuæ & super alias diuersas arbores & alibi coloris odoris boni. Ian. autoritate Auic.

De litera X.

X Xilocasiæ xiloaloes

Xilobals. Xilocaracta

Xilos lignum, inde xilocasiæ id est casieligneæ.

Xiloaloes id est lignum aloes

Xilobal. id est, lignum bals.

Xilocaracta. i. lignum caractæ. Attende tamen quod interdum inuenitur xiloaloes crudi & debet intelligi. i. non positi in decoctione. De xilocaracta tamen lege in siliqua.

De litera. Y

Y Ysculi Yris Yreos

Ypericon Ypoquistidos

Yposelinum Ypotamus

Ysculi sunt vermes terræ qui idiomate materno haches vocantur. Sinonyma assam vel aaram Istæ iiii. plantæ s. yris, yreos, gladiolus & spatula fœtida, assimilantur inter se quantum ad folia eorum, differunt tamen ad inuicem, pro cuius differentiæ notitia habentur tales versus, yris purpureum florem gerit, yreos album. Gladiolus croceum, sed spatula fœtida nullum.

Ypericon id est parforata.

Ypoquistidos est succus fungi qui nascitur in radice rosæ canineæ, & non est in succus rad. edere, aut speciei eius sicut putauit Dio. in c. de cyseos quæ est edera. Videas si placet quod notauit super hoc ille rerum subtilissimus indagator Simon de Ian. super expositione huius termini barba hircina. Fit autem ypoquistidos hoc modo in rad. rosæ caninæ quæ est planta alio nomine appellata barba hircina, distanter à stipite nascitur fungus cuius forma est ac si plures balaustias infigeres vnam in aliam & faceres ad modum baculi longitudinis medij palmi, iste fungus tonsus & expressus succum emittit, deinde ad spissitudinem coquitur & exiccatur, & fit ypoquistidos.

c ιπποπόταμος

Ypoſelinum lege alexandrinum
Ypotamus eſt equus marinus ,& eſt piſcis fluuialis equo ſimilis ſcilicet capite iuba & dorſo in nilo naſcens. Ian.

De litera z.

Z Zerumbet, zuccara tabarzed
zinar. zuccoraniæ
zazum zazur
zaccharie
zerumbet.i. zedoaria. Aui. pan.
zuccara taberzed.i. finiſſima. Autor libelli qui incipit. Fac igitur pie deus.
zinar i. viride æris. Auto.pan.
zuccoraniæ id eſt, flos agnicaſti. Autor pande.
zarum id eſt, ſorbæ. Autor pan.
zazur id eſt, meſpilum. Autor pandect.
zaccariæ in confectione triaſandali id eſt, pſylium. Autor pandectatum.

FINIS.

Platearius

Incipit liber de ſimplici medicina ſecundum Platearium dictus, Circa inſtans.

Irca inſtans negotium ,de ſimplicibus medicinis noſtrum verſatur propoſitum.

a Medicina ſimplex quæ dicatur.

a Simplex autem medicinæ eſt, quæ talis eſt qualis à natura producitur, vt gariofilus, nux muſcata & ſimilia: vel quæ licet aliquo ſit mutata artificio non eſt alij medicinæ commixta vt thamarindi, qui abiectis corticibus attificio cō quaſſantur,& aloe quod ex herbæ ſucco artificioſè excocto efficitur.

b Medicinæ compoſitæ quare ſunt inuentæ.

b Quæſtio autem non ocioſa proponitur cur medecinæ compoſitæ fuerint inuentę, cùm omnis virtus quæ in compoſitis eſt, in ſimplicibus reperiatur. Medicina autem propter morbi cauſam fertur extitiſſe inuenta.

c Cauſa morbi quæ ſit.

c Omnis autem morbi cauſa fit, aut ex humorum abundantia, aut ex in anitione, aut ex fluxu, aut ex debilitate virtutum, aut ex alteratione qualitatum, vel ex ſolutione cōtinuitatis. Inuenitur autem medicina ſimplex repletionis ſolutiua,& inanitionis reſtauratiua, conſtrictiua fluxus conſortatiua debilitatis, alterationis immutatiua ſolutionis conſolidatiua. Solutio cōpoſitionis medicinarū multiplex cauſa extitit ſ. morbi violentia, morborum contrarietas, membrorum contraria diſpoſitio, nobilitas membri, violentia medicinarum. Morbi enim violētia, vt lepra, appoplexia epilepſia , quæ ſimplicibus medicinis aut vix aut nunquā curantur. Oportuit itaque adeſſe compoſitas, vt earum virtute augmentata ex ſimplicibus facilior fiat curatio ægritudinis violentæ. Contrariis morbis in eodem corpore concurrentibus, vt febre leucophlegmantia medicina ex calido & frigido compoſita extitit neceſſaria, vt proprietatibus contrariis morbis contrariis valeat obuiare, vna enim & eadem medicina ſimplex contrariis qualitatibus affecta non reperitur. Membris enim contrariis qualitatibus affectis exiſtentibus vt ſtomacho frigido, hepate calido neceſſaria fuit medicina compoſita, vt contrariis qualitatibus membrorum etiam contrarias qualitates poſſit alterare. Et membro etiam nobili, vt pote hepate ſcliroſim patiente

necessaria fuit medicina composita cum calido dissolutio superflui fiat, & stiptico confortatio nobilis membri. Solum enim calida no nobile membrum exoluendo debilitat nisi stipticitate cōfortetur. Violenta etiam medecina, vt potescamonea, elleborus, & similia simpliciter dari non debet, nisi aliæ commisceantur earum violentiam alterantes. In tractatione vniuscuiusque medicinæ simplicis complexio rerum primo est intendenda consequenter vtrum sit arbor an frutex: Herba radix an flos, an semen, an folium, an lapis, an succus, an aliquid aliud post modū quot sunt ipsius maneries, & qualiter fiant, & in quo loco inueniantur. quę etiam maneries sit melior, qualiter sophisticãtur, & sophisticatæ cognoscantur & qualiter res conseruari possunt, & quas virtutes habeant, & qualiter debent exhiberi, & per ordinē alphabeti specierum tractatio compleatur.

De aloe. CAP. I.

Aloes calidæ & siccæ cōplexionis est ij gradu. Aloes ex succo herbæ fit quæ herba suo nomine aloes appellatur hæc autem herba non solùm in India, Persia & Græcia, verum etiam in Apulia reperitur.

a Aloes tria sunt genera, cicotrinum, hepaticum caballinum. Fit autem aloes hoc modo herba teritur, succus exprimitur ad ignem ponitur quousque bulliat, & post quàm bullierit ab igne remouetur soli exponitur & exiccatur. Et vt quidam dicunt quòd superius est colligitur quod purius est & cicotrinum dicitur, quod in medio est minus purum est & hepaticum appellatur quod in fundo est fœculentum est & caballinum appellatur quorum opinio falsa est. Nos autem dicimus quod diuersæ sunt herbæ non in genere sed in bonitate, ex quibus istæ tres maneries aloes fiunt, sicut di-

a Aloes tria genera & modus faciē di eam.

uersæ sunt vuæ non in genere, sed in bonitate, & quibus vina fiunt differentia.

a *Melius aloe.*

a Optimum antem aloes est cicotrinum, & discernitur ex citrino colore aut sub rufo, & præcipue cũ frãgitur, cuius puluis apparet quasi puluis croci esset & ex substantia clara, & maxime cum per minuta frangitur frusta, & puram & subtilem & quasi desiccatã habet substantiam qui leuiter frangitur, & ex eo est quod non est fœtidum, nec valde amarum, & quandoque gummosum quandoque frangibibile. Hepaticum colori hepatis assimilatur habet autem colorem hepatis, sed subnigrum & hinc inde foramina habet vt hora venarum obscuram habet substantia & non claram, & alia signa prædictis similis quæ omnia habet remissoria & maxime colorem. Cabalinum vero nigrum, & obscurum est, & fœculẽtam habet substantiam amarissimum & horribilem pretendit odorem, quia valde fœtidum est. Sophisticatur autem cabalinum, vt cicotrinum seu heupaticum videatur. Quod autem de sophisticatione huius & aliarum specierũ rogatu sociorum scripsimus, ad sophisticationes vitandas & fraudulentias conficientium & vendentium fecimus, non vt ab aliquo cõmittatur sophisticatio sed vt fraudulenta deuitetur deceptio virtus enim sese diligit & aspernatur cõtraria: nec potest vitari vitium nisi cognitum.

b. *Qualiter sophisticatur aloe.*

b Sophisticatur aut aloe hoc modo bulliat acetum, & addito puluere croci orientalis & puluere modico nucis muscatæ, vel alterius speciei odoriferæ. Cabalinum autem aloe per frusta parua diuisum simul cum filis ligetur & in aceto bullienti immittatur, & subito eleuetur exiccari modicum dimittatur, & sic decies aut amplius fiat ita quòd color & odor immutentur, ita quod videatur esse hepaticum, seu cicotrinum, & exiccari modicum permittatur & difficilè cognoscitur quod non sit discernitur tamen, quia cum frangitur & digitis confricatur statim fœtidissimũ sentitur: quod in hepatico seu cicotrino non est. Et nota quòd omne quod de natura est aromaticũ, quanto plus aromaticum tanto melius est & omne quod de natura sua est amarum, quanto plus est amarum excepto aloe tanto melius, & omne quod naturaliter est fœtidum quanto fœtidius, tanto melius, excepto aloe, & omne quod debet habere aliquem saporem, quãto in sapore suo intensius est, tãto melius, excepto aloe quod cum sit naturaliter amarum quanto minus amarũ: tanto laudabilius

c *Effectus aloes.*

c Aloe vero habet purgare choleram & phlegma & mundificat melancholiam habet etiam virtutem confortandi membra neruosa vnum valet contra superfluitatem frigidorum humorũ in stomacho contentorum, ipsum autem stomachum confortat, caput à dolore eleuat, qui ex anathamiasi fit id est ex fumositate stomachi visum clarificat, oppilationem splenis & hepatis aperit menstrua prouocat, superfluitates circa pudenda, si sint ex frigida causa extergit: scabien etiam curat, corpus discoloratum redit coloratum, si fuerit discoloratum ex præcedenti ægritudine, valet etiam contra alopiciam i.

casum capillorũ. Si humores phlegmaticus & melancholicus abundauerint in stomacho: & propter indigestionem dentur ʒ. ii. aloes cum ʒ. i. masticis, stomachum mũdificat & eundem debilitatum & infrigiditatum confortat. Ad idem granum aloes cum melle exhibitum valet si propter abominationẽ aliter accipi non potest stomachum mundificat, & digestionem procurat. Et nota quod aloe & mastix debent conteri & cum vino albo decoqui, & dari. Ad idem extrahatur lingua ab ore, & postea iniiciantur duo grana aloes per ysophagum, quanuis enim aloe sit amarum ori, dulce tamen est stomacho. Aloe si sæpe sumatur excoriat intestina, vnde oportetvt cum eo misceatur mastix, aut dragagatum, aut bdellium. Aloe proprietatem habet consolidandi recentia vulnera & desiccandi & mundificandi.

a Aloe cum melle temperatum nigrorem qui est sub oculis aufert Pul. aloes vulnera prepucij quæ fiunt de iauaro sanat. Aloes placat pruriginem oculorum si fuerit cũ vino temperatum. Nota quod per ix. annos seruatur aloe, dicitur autem gligostoma quasi amarum ori: phitogloto masticon id est dulce stomacho vnum dragiale stophigdo stomacho dicitur. Nota quod puluis aloes optimi distemperatus cum vino albo & aqua ros. multum valet ad pruritum oculorum. Hierapigra etiam valet ad dolorem stomachi & capitis. Et ad visum clarificandum, valet herapigra Constantini quæ intitulatur ad visum vero clarificandum, in qua optime ponitur. Et ad visum clarificandum datur aloe per se simpliciter vel cum mirobalanis conditum enucleatis, & contritis dentur. ℈. ii. & ℈. i. masticis vel dragagam. & addito syrupo & aqua rosa. & expertum est ad visum clarificandum. Contra opilationem hepatis & splenis sumatur aloe cum calido succo apij vel fœniculi.

Vel sic in decoctione radicis fœni. apij petrosel. brusci, sparagi ponantur aloes. ℈. ij. & iiij. mellis, & i. ℈. & ß. masti. & detur bis vel ter in septimana, & talis etiam decoctio mẽstrua prouocat. Suppositorium factum ex trifera magna puluere aloes & masticis menstrua prouocat, sed formato suppositorio ex trifera magna pul uis aspergatur.

Contra discolorationem corporis, quæ ex frigiditate stomachi fit vel procedentem a longa ægritudine: & maximè si fuerit ex opilatione epatis detur ℈. i. aloes & masticis ℈. ß. cum ℥. ß. succi absinthij detur mane, & bis in septimana. *a Nocumentum aloes.*

Hoc etiam preseruat corpus ab hydrope.

In principio curat, sicut iam probauimus.

Puluis eius cum melle datus lumbricos interficitur cum succo persiccariæ auribus instillatus vermes interficit.

Contra alopiciam i. casum capilorũ in fortissimo aceto bulliat radix vetustæ oliuæ, & postea coletur & in colatura ponantur duæ partes lupinorum amarorum, & tres aloes, & simul conficiantur, & addatur quoque puluis staphisagriæ, & vngatur caput

per diſcriminalia. Contra arteticã detur cum ſucco bardanæ. Contra ſaniem, & putredinem pudendorum & pruritum digitorum ex cironis aloe cum aceto confectum & inunctum valet.

Contra ſcabiem de ſalſo phlegmate fit vnguentum ex calce viua, & puluere aloes, & oleo cummuni probatum eſt.

Contra flores gingiuarum & aurium findatur ipſa herba, & intus ponatur ciminium, & poſt aſſetur parum ſub igne & extracta calida ſuperponatur, mirabiliter prodeſt, Nota optimus aloe cum vino albo & aqua roſata confectus & in oculis iniectus pruriginem oculorum omnino aufert.

a De ligno aloes. — *a De ligno aloes.*

CAP. II.

ALoes lignum eſt calid. & ſic, in ii. gra. Reperitur in magno flumine ſuperioris babyloniæ cui coniungitur fluuius paradiſi, vnde quidam dicunt quod impreſſio impulſione fluuij ab arboribus terreſtri paradiſi conducitur. Nullus enim huius arboris fertur vidiſſe originem. Alij etiã dicunt quòd in cacuminibus montium locorum deſertorum circa prædictum locum exiſtentium oritur hoc lignum, quod impulſu venti aut temporis vetuſtate cadit in fluuium, habitantes circa flumina à prædictis montibus remotiſſimi, immiſſis retibus in flumina ligna intercipiunt.

b Ligni oloes tria ſunt genera. *c De cognitione ligni aloes.* *d De ſophiſticatione ligni aloes.*

b Sunt autem ligni aloes genera tria, vt Conſtantinus dicit in libro graduum. Eſt enim vnũ quod reperitur in inſula quæ dicitur Cumear & eſt cunctis laudabilius. Eſt & aliud quod reperitur in inſula quæ dicitur Cumanum, & eſt minus laudabile. Eſt autem tertium quod reperitur in inſula quæ dicitur Samedamaſcene, & illud eſt peius cunctis.

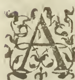
c Primum ergo quod bonum eſt cognoſcitur ex eo quod ponderoſum eſt in ſuo genere & quod eſt nodoſum melius eſt, & quod aromaticum eſt ſubamari ſaporis, coloris ſubnigri, vel ſubrufi & cõſtrictioni dentiũ non omnino reſiſtens, dum autem maſticatur cito odor odoriferus videtur attingere cerebrũ & quodam modo replere. Secundum genus eſt minus ponderoſum non adeo amarum ſeu odoriferũ, & in his mediocre. Tertium genus eſt ſubalbidum & leue, valde, nec amarum, imo quaſi nullius ſaporis, nec aromaticum, niſi ſic artificio coapretur, & hoc feculeum appellatum.

d Sophiſticatur autem ſic, in mõtanis Almaſię reperitur quoddam lignũ ligno aloes valde ſimile ponderoſum, & nodoſum, & modicũ aromaticũ quod a quibuſdã lignũ aloes ſilueſtre dicitur hoc plumbo ſeu ſtãno cõficiatur, vt immutetur color addita ſuperfluitate auriũ, vt amarum fiat & aliquantulum rufum poſt modum ponitur in vino decoctionis pulueris optimi ligni aloes, addito modico muſ. vt fiat aromaticum, ſic etiam fit vt raro aut nunquam diſcernatur ab optimo, diſcernitur tamen quia duriſſimum eſt, & conſtrictioni dentiũ omnino reſiſtit & quod interius eſt dum maſticatur non omnino ſentitur amarum.

a Lignum

a Lignum aloes stomachum confortat, digestionem procurat, contra debilitatem cordis, & cerebri, contra cardiacã passionem & sincopim contra retentionem menstruorum, & contra omnes passiones & debilitates cordis ex frigiditate prouenientes valet. Vinum decoctionis ligni aloes digestionem procurat, & stomachum infrigidatum calefacit. Et si abominabile non fuerit ponatur parum ligni aloes integrũ in vino per noctem. In mane vinum exhibeatur. Ad idem aloes ligni decoctio gariofilorũ & masticis digestionem procurat, confortat stomachum, & cerebrum valde delicatis fit hoc modo. Vel fiat sic. Ponantur ʒ. ij. ligni aloes, & gariofi. & dimitte in vino per noctem, conficiatur vinũ cum aqua rof. & tale vinum poteris seruare diu, vinum enim multũ immutatur a ligno aloes. Detur autem syrupus factus ex aqua rof. in qua puluis ligni aloes, ossis de corde cerui, decocta fuerint additio zuc. & gariofi. & rof. vel pulueres prædicti dentur cum aqua rof. addito zuc. Valet contra sincopem, & contra debilitatem cerebri. Suffumigium ligni aloes receptum inferius a muliere per embotum menstrua prouocat & suffocationi matricis medetur, fit enim mulier vndique cooperta pãnis ne fumus attingat nares. Similiter trifera magna sumpta cum vino decoctionis ligni aloes menstrua prouocat, vel si vis detur prius trifera magna & postea decoctio ligni aloes eius fumus per nares receptus cerebrum infrigidatum confortat, debilitatum calefacit. Et vt breuiter concludam omnes eius laudes, valde confortat omnia membra corporis debilitata. Pulueriza lignũ aloes & folia gariofi. & os de corde cerui, cõfice cum oleo & inũge caput galli. in die illa, & nocte non cantabit, vel tantum confectum cum oleo valet.

De auro. CAP. III.

AVrum temperatius est quolibet metallo, est autem calidum & siccũ sed quia caliditatis eius modicus excessus est in eo magna non locatur. *b* Aurum de vena terræ fit per decoctionem & in decoctione quod superfluum ab auro separatur cathimia dicitur seu spuma auri. Quot & quales sint variæ species, & qualiter cognoscantur preter mittimus, quoniam non est nostri officij. Virtutem habet confortandi & depurandi, vnde valet etiam contra elephantiam & cardiacã passionem & sincopem, splenem & infrigidationem stomachi.

a *Effectus ligni aloes.*

b *De auro.*

Limatura auri contra elephantiã data in cibo vel potu de purando valet superfluitatem humorum & abstergendo. Potest etiam dari cõtra hanc passionem cum hieralogodion, vel theodoricon anacardino semel vel bis in septimana, in cibo vel potu.

Et vniuersaliter valet ad præseruationẽ timentium leprã exibita limatura cum succo boraginis, aut cum puluere ossis de corde cerui & zucca.

Sincopizantibus auxiliatur vel cum syrupo de succo boraginis, & zuccaro & apposito puluere de osse, de corde cerui, cum tali syrupo

detur limatura auri & si hoc non habeatis detur cum aliquo alio syrupo.

Vinum autem in quo extinctæ sunt laminæ auri candentis spleneticos iuuat quod si non possit haberi ex cathimia fiat.

Contra infrigidationem stomaci detur similiter eius limatura in vino vel cibis.

Cum autem vsturæ fieri debent factæ ex aureo instrumẽto meliores sunt quã ex alio metallo, quia non cancerantur nec erisipilãtur.

Puluis vero cathimiæ more collyrij vel simpliciter oculis impositus macula oculorum corrodit.

a *Aurũ an confortet.*

a Sed queritur vtrum aurum confortet, cum nec incorporetur nec membra nutriat.

b *Quid sit assa.*

c *Melior assa.*

Ad quod dicimus quod eorum quæ confortant, alia confortant membra reparando tantum spiritus, vt aromatica, alia restaurando membra, vt cibus & potus alia relaxando vt medicinæ laxatiuæ, alia restringendo relaxatum membrum sicut emplastrum & mastice factum alia alterando qualitatem distemperatam membri debilitati: sicut diaterascos. i. emplastrũ storacis stomacho ex frigiditate debili apponitur alia confortant depurãdo superfluitatem quæ opprimendo membra debilitabat, sicut medicinæ laxatiuæ, & multa alia depurantia, quo modo aurum confortat dum asperitate sua abstergit quod superfluum est.

De assa fœtida. CAP. IIII.

ASsa fœtida ca. est & sic. in quarto gradu, gummi arboris est in vltramarinis partibus nascens, æstiuo verò tempore colligitur, & quia maximè fœtet, dicitur assa fœtida diu absque corruptione conseruatur.

In loco etiã mediocriter sicco conseruari debet.

Virtutem habet dissoluendi attrahendi, consumendi, & nota quod quanto fœtidior, tanto melior.

c Quinque pilulæ ex assa formatæ simpliciter, vel cum ouo sorbili in seto exhibitæ asmaticis ex humida causa laborantibus maximè prosunt, vel cum syrupo viol. dẽtur purgatione præcedente.

Nota quod aliquando vehemẽter dissolutiuum vel valde siccum, vel etiam vomicum, nõ debet dari patiẽtibus in pectore, nisi prius inungatur dialtea vel butyro.

Contra quotidianam vel quartanam febrem tamen purgatione præcedente. v. ʒ. assæ fœtidæ decoquantur in vino in vase terreo, vel in malo terræ concauato, & colaturam addito melle vel zuccaro, ante horam accessionis da patientibus quartanam vel quotidianã ex frigida causa. Suppositorium ex assa & galbano factum, vel ex assa & serapino, & armoniaco, vel ex sola assa intinctũ prius in oleo vel melle vel butyro, ne ledat interiora miro modo menstrua & secundinam educit. Vnguentum factum ex assa & amoniaco cera & oleo splenem mollificat. Et lac in mamillis coagulatum soluit.

Assa foramini dentis immissa dolorem placat. Gargarismum factũ ex aceto & aqua decoctionis assæ & ro. vuluã tumefactam desiccat.

Contra paralysim & podagram arthetică, & epilepsiam & contra omne vitium ex frigida causa, ac-

cipe assam fœtidam, & petroleum simul: resoluantur ad ignem & in tali liquore apponatur puluis castorei, euforbij sulphuris viui & addita cera fiat cerotum, & loco patienti superponatur, vel vnguẽtum fiat & patiens inungatur locus. Si fiat epilepsia vitio capitis, tunc inungatur circa spatulas & colum & etiam caput. Si vitio stomachi tunc pars illa inungatur. Si vitio inferiorum partium inferiora inungantur. Contra alias ægritudines inungantur loca patiẽtia.

a *De argento viuo.* CAP. V.

a Diuersæ opiniones de complexione argenti viui.

ARgentum viuum cap. & hu. est in quarto gradu. In quibusdã tamen libris reperitur quod est frigidum in quarto gradu, ex effectu eius tale esse probatur quia dissoluit & incidit, & penetrat: sed quia est valde actualiter frigidum secundum hoc ab autoribus iudicatur.

Dicunt autem quidam argẽtum viuum de vena terræ per extorsionem fieri, quod tamen falsum est quia ex actione ignis facillimè extenuatur in fumum, generatur autem in terra tale quale apparet à terra quasi aqua fluens producitur, diutissimè seruatur, in vase autem solido conseruatur in loco frigido.

Virtutem habet dissoluendi, penetrandi, & consumendi, & mundificandi. Farina lupinorum amorotum decoquatur in aceto fortissimo vsque ad spissitudinem, & addita ℥. ß. argenti viui extincti fiat immixtio, & caput patientis ex abundantia pediculorum inungatur per discriminalia.

b De mõ extinctionis argẽti viui.

b Extinguitur autem cum saliua, & fricatur cum cinere & saliua aut cum capillis & saliua aut capitello aut puluere ossis sepiæ & saliua, quod melius est, dicitur autem extingui cum aliis rebus potest admisceri nisi enim sic extinguatur ipsius ad aliud non fiet commixtio. Nota in re actualiter calida non esse ponẽdum argentũ viuum quia extenuaretur in fumum. Fumus autem argenti viui astantibus obest, quia remolliendo neruos paralysim operatur ore autem receptum, vel auribus immissum, occidit dissipendo membra. Si autem fuerit ore receptum detur lac caprinum in multa quantitate, & patiẽs sit in motu vel detur vinũ decoctionis hysopi & absinthij, hec aũt sunt ad salutem remedia. Contra scabiem, oleo nucis parum calefacto admisce acetum, deinde verò lithargirium & cerusam puluerisatam si habes in eadem quantitate bullias ad spissitudinem mellis, & illis refrigeratis impone argentum viuum & commisce & vsui, reserua. Ad pannos faciei post partum cum axungia gallinacea, argentum viuum, & cerusa conficiatur: ex hoc facies inunctam clarificatur & dealbatur. Vel sic accipe bellericos marinos & oleum ros. & cerusam, & addipem gallinaceum resolutum ad ignem & colaturam prædictis appone, & vltimo argentum viuum mortificatum cum cinere & sputo commisce, & vsui reserua.

c *De agnocasto.* CAP. VI.

c Agnus castus quid sit

AGnuscastus calidus est & siccus in quarto gradu frutex est

cuius folia vsui medicinæ competum, & non radices, flores etiam magis, flos autẽ appellatur agnuſcaſtus, vulgo autem a quibuſdam ſalices marini dicuntur, herba etiã agnuſcaſtus dicitur, & vbicunque in receptione ſimpliciter agnum caſtũ inueneris, intelligas flores. Agnuſcaſtus omni tempore viridis reperitur &in aquoſis locis magis in ſiccis verò minus eius flores in vere colligantur, & per annum non amplius in multa efficacia cõſeruantur. *a* Viridis autem agnuſcaſtus maioris eſt efficaciæ quam exiccatus quia libidinem comprimendo reddit caſtum hominem vt agnum. Lectus ex eo factus libidinẽ reprimit, fomententur genitalia ex aqua decoctionis eius & ſuccus etiam potetur. In ſucco ipſius decoquatur modicum caſtorei & dentur in potu. Contra gomoream flores& folia decoquantur in aceto & addito caſtoreo ſi vis cataplaſmentur genitalia.

a Viridis maioris eſt efficaciæ quã ſiccus.

b Quid ſit alumen.

Nota quod quædam extingunt libidinem inſpiſſando ſperma vt ſemen lactucę, pſylium, citruli melo cucu. & cucurbitæ portulaca, ſcariola acetum agreſta ſumach, camphora, & ſimilia.

Alia inaniendo ſpiritus & conſumendo ſperma, vt ruta, maiorana, agnuſcaſtus, ciminum calamentũ, anetum. Sunt enim iſta calida, aperitiua, & ventoſitatem ſoluunt & extenuant.

In ſucco agniſcaſti ſemen fœniculi ℥. iii. & eſulæ ℈. iii. decoquatur mane detur cum vino calido, leucophlegmatico colatura.

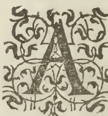
Vinum etiam decoctionis floris agnicaſti multum confert ei.

Agnuſcaſtus dimittatur in amurca olei vt putrefiat, & addito vino forti fiat decoctio& addita cera & oleo fiat vnguentũ quod inunctũ ſplenis duritiam remollit.

Fomentum ex aqua decoctionis agnicaſti matricitatis exiccat ſuperfluitates, & ipſius anguſtat orificium.

Ad menſtrua prouocãdum fiat fomentũ ex aqua decoctionis ipſius & centrum galli. Contra lithargiriam accipe agnumcaſtum, & apiũ & ſaluiam: & fiat decoctio in aqua ſalſa, & fricetur fortiter poſterior pars capitis.

b *De alumine.* CAP. VII.

Lumen calidum eſt & ſiccum in quarto gradu.

Alumẽ eſt terræ maneries ſecũdũ quoſdam ſecũdum alios vena terræ dicitur eſſe quæ propter nimiam excoctionem in albũ colorem conducitur: & efficitur alumen. In regionibus valde calidis procreatur & precipue in locis ſulphureis& ignitis. Quod album eſt illud melius eſt, & acutũ & ſalſugini immixtum. Quod autẽ fœculentum eſt & terreum, eſt impurum diu abſque corruptione ſeruatur virtutem habet deſiccãdi & vehementer conſumendi. Contra cancrum puluis aluminis, & carnis marinæ confectus cum vermibus inuentis in pingui terra, & impoſitus valet. Licinium etiam ex tali confectione inunctum orificio fiſtulæ immiſſum confert vel inunctum cum melle ſupraſperſo puluere aluminis immitatur ſed prius lauetur vulnus cum aceto.

Inflationes gingiuarum ſanat collutum os ex aceto prius, & poſtmodum ex aceto & alumine fiat confricario præcedente tamen appoſitione ventoſarum cum ſcarificatione circa collum & ſpatulas. Vel ſic ſcarifices prius poſteriorē partem capitis.

Tertia die poſt ſcarificationem apponas ſanguiſugas ipſis gingiuis. Deinde lauetur os ex aceto, decoctione aluminis, gallarum, & roſ. lauetur os bis vel ter vel quater in die ex illo aceto: & ita laua vſque ad quatuor dies, & multum valet.

Contra ſacbiem ſulphur viuum & lithargirium & alumen bulliant in aceto: vel tolle ſi vis ſulphur, & addito oleo nucis inunge ad balneum & ablue partem dolentem cum aqua calida, & poſt ea inūge.

a Balneum aquæ aluminoſæ cōfert hydropicis, ſcabioſis, arthethicis. Si tamen naturale non inuenitur fiat artificioſum hoc modo. Sal & alumen bulliant in aqua & feruentibus lapidibus fundo cuffæ immiſſis ſuperaſpergatur aqua calida, & patiēs in medio cuffæ ſedens ſudet & poſtea ex aqua lauetur.

Quidā dicunt quod alumen ſciſſum & nitrum idem eſt. Superfluā carnem palpe brarum vel alicuius membri rodit, peſſima vulnera ſicut farcini inhibet, ne corpus perambulent. Cum aceto & melle mixtum dentes infirmos confortat ſanguinem de ore fluentē conſtringit.

Puſtulas & ſcabies ſanat ſi ex eo fricentur aut ex aqua in qua infuſum fuerit lauentur.

Mixtum cum aceto & galla valet ad reſtringēdum farcim ne ſana loca perambulet.

a Balneum aquæ aluminoſæ ad quid vtile.

b *De apio.* CAP. VIII.

APium omne calidum eſt in principio iii. gra. & ſiccum in medio eiuſdem gra. herba eſt ſatis communis cuius ſemen eſt maioris efficaciæ, ſecundario radix, tertio ipſa herba.

b Quid ſit apium.

Cum autem in receptione medicinæ apium ſimpliciter inuenitur ſemen aponendum eſt, ipſum etiam ſemen ſellini appellatur, virtutem habet diureticā. Succus apij in quo decocta ſit ſaxifragia, ſtrangurioſis, diſſurioſis ſubuenit & furioſis colaturam autem manedes. Vel ſic. Saxifragia gra. ſolis filipēdula, lapis, lincis, coquātur in ſucco apij, & in colatura addito zuccaro ſyrupus factus mane detur cum calida.

Ad idem ſuccus apij cum decoctione thamariſci ſplenis & hepatis opilationem ſoluit, & duriciē, ſed propriè ſplenis. Aliud ad idem ſumatur decoctio apij, radicis fœniculi petroſelini. Contra ycteriſciam fiat ſyrupus ex ſucco apij & ſcariolis, & detur cum calida.

Contra hydropiſim radix apij & fœniculi bulliāt in ſucco fumiterræ & ex aqua decoctionis addito zuccaro fiat ſyrupus miro modo conſumit phlegma.

Fiat etiam iſte leucophlegmatis & hypoſerca laborātibus. Quod ℞. ſucci alpij ℔. i. ſcariolis ℔. ß. maſticis ℥. i. facta decoctione coletur, & poſt modum addito zuccaro fiat ſyrupus circa finem verò decoctionis addātur pulueris eſulæ ʒ. ii. & pulueris reubarbari ℥ ß.

& mane cum calida exhibeatur.

Contra phrenesim succus apij, & agresta vel acetũ & oleum violaceum, vel ros. ℔. iii. misceantur & bulliant in vase vitreo ad ignem & tali oleo calido caput inungatur, prius tamen tonsum sit.

Contra ephimerinam vel quotidianem de frigida causa, precedat purgatio deinde coquatur agaricus in pomo coloquintidæ vel in malo terræ cauato & talis decoctio detur patienti.

a *Apiũ nocet prægnãtibus.*

a Nota quod apium nocet prægnantibus, quia virtute sua dissoluit retinacula fœtus, vnde Gal. prægnantibus assuetantibus apio, necessario in corpore infantis putrida apostemata, & putrida vulnera nascuntur. Item lactantes abstineãt ab apio, ne puer fiat vel insipiens, vel epilenticus.

b *Nocet apiũ pueris.*

b Epilepticis nocet, quia dissoluit & mouet materiam ad actionem, & mouet ad superiora. Nocet verò pueris, illa enim ætas propter humiditatis multitudinẽ, & virtutũ debilitationem et artuũ constrictionẽ parata est ad epilepsiã.

c *Apij plures maneries.*

c Sunt & aliæ maneries apij, s. apium raninum, vel reninum, & apium risus, & apium hæmorrhoydarum. Apium autem raninũ coctum in vino & oleo cataplasmatum renibus & pectini opitulatur. Renes à dolore releuat, & stranguriam mitigat, vnde reninum apium dicitur, quia renibus opitulatur, vel raninum, quia in locis quos ranæ inhabitant pręcipuè reperitur vt in aquosis locis. Prædictum emplastrum dolorem intestinorum mitigat.

Contra tienasinum colatura illius cocti in aqua cantabri iniiciatur per clysterem. Et succo eius & oleo & cera fiat cerotum contra vitium & cataplasmetur. Apium risus in vino & oleo cõputrescat, de coquatur, postmodum exprimatur per pannum, & addita cera fiat vnguentum, spleneticis valde confert, vnde apium risus dicitur, quia melancholicum purgat humorem, abundantem, ex cuius abundantia fit tristitia. Et ipsius itaque inanitione effectus contrarius sequitur, scilicet liticia & inde risus, vnde dicitur, splem ridere facit quia causam tristitiæ scilicet humores melancholicos depurgat. Apium risus de coctum in aqua vel vt non valet contra stranguriam, dissuriam & præcipuè cõtra lapidem, detur eius decoctio per se, detur etiam litontripon in eadem decoctione, dicunt etiam quia interius receptum hominem ridendo occidit.

Ad menstrua prouocanda fiat fumigium vel succus tepidus iniiciatur. Nota quod apium ori non debet exhiberi, quia in quibusdã regionibus violentissimũ inuenitur, & si sic accipiatur est causa mortis. Contra hæmorrhoydas, apiũ hæmorrhoydarũ decoctum in vino natibus cataplasmatum hæmorrhoydas phlegmaticas exiccat. Cauendum tamen est ne eis fluentibus hoc fiat, si sine fluxu cum tumore dolorem si ex extensione venarum illatum fuerit, mitigat, tumorem soluit. Puluis huius apij exusti melli immixtus, & superpositus hæmorrhoydas exiccat & ob hoc hæmorrhoydarum apium dicitur.

De amido. CAP. IX.

a Amidum vel amilium temperatè calidum est & humidum quod fit hoc modo. Frumentũ in aqua frigida ponatur, & ibi per diẽ & noctẽ moretur & de die in diẽ renouetur aqua quousque videatur frumentũ omnino esse putrefactum, postmodum remota aqua optimè conteritur & sic addita aqua ipsa conficitur & exprimitur per pannum, soli exponitur vsque ad aquæ consumptionem, & frequenter innouatur aqua, scilicet vsque ad eius dealbationem, quod residet in fundo vasis permittatur siccari, & indurari ad solem, & illud amidum vel amilum dicitur, quia sine mola fit. Ex ordeo mundato similiter potest fieri. Valet autem amidum vel amilum contra apostemata spiritualium & tussim coctum cum aqua ordei, conditũ cum lacte amygdalarum additis penidiis.

a Modus faciendi amidum.

b *De antimonio.* CAP. X.

Antimonium calidum est & siccum in quarto gradu, vena terræ est & metallo assimilatur stãno præcipuè, discernitur autem à metallo, quia antimoniũ teritur metallum non, metallum funditur, antimonium vritur, antimonium quanto clarius est tanto melius, virtutẽ habet dissoluẽdi, & maximè extenuandi, & vehementer desiccãdi Puluis antimonij cum sapone spatarensi, vel gallico conficiatur, & liciuium inde intinctum orificio fistulæ immittatur. Puluis eius cancro comedenti superpositus, aut carni superfluæ optimum est remediũ. Contra polypum ex apostolicon stuellus siue magdaleon formatus & asperso puluere antimonij narib⁹ immittatur. Antimonij puluis cũ puluere nuclei myrobalanorum, æquo pondere addita aqua ros. vel appone de tuthia si habes cum puluere antimonij & contra oculi maculã optimè valet. Contra fluxum sanguinis è naribus bombix intincta in succo sanguinariæ, & puluis antimonij naribus immittatur. Puluis antimonij cum succo tapsi barb. conficiatur & bombix intincta superponatur ad hæmorrhoydas exiccandas. Aliud ad hæmorrhoydas prius iniice paucedanũ per clystere, & postea si sint exterius pone puluerem desuper. Si sint interius iniiciatur puluis cũ calamo imposito in vesica inflata. Puluis ellebori nigri valet tantundem in hoc experimento ad hæmorrhoydas, quantum puluis antimonij.

b Quid sit antimonium.

c *De acatia.* CAP. XI.

Acatia frigida est & sicca in tertio gradu. Est autem acatia succus prunellorũ immaturorũ, fit autem sic, ante tempus maturitatis colliguntur prunella, & succus eorum extrahitur & ad solem postea bene desiccatur huiusmodi succus desiccatus dicitur acatia, habet autem virtutem constrictiuã, & confortatiuam per annum potest seruari. Contra vomitum cholericũ ex debilitate virtutis contentiuæ valet. Accipe acatiam, & mumiam & dragagantum vel gummi arabicum distemperentur cũ albumine oui, & fiat emplastrũ super furculam pectoris. Vel fiant inde crispellæ in sartagine, & dentur & distẽperentur cum aqua pluuiali, vel rosa & detur in potu Idẽ fieri potest cõtra fluxũ menstruorũ. Cõtra

c Quid sit acatia.

fluxum ventris, accipe acatiā lapidem æmatistem, hypoquistidos & aquam rof. vel pluuialē conficientur & dentur. Contra fluxum è naribus & menstruorum de acatia & sanguinariæ succo fiat suppositorium ad menstruorum fluxum addatur athanasia prædictis. Aliud athanasiam, acatiam, succum plantagi, immisce, & fac suppositoriū. Potest etiam fieri emplastrum cōtra vomitum & fluxum ventris ex acatia sanguine draconis, mastice, oleo rof. & albumine oui. Contra apostemata calida valet acatia distemperata cum succo plantaginis vel corrigiolæ, vel alicuius herbæ frigidæ cataplasmata in principio.

De agarico. CAP. XII.

Duæ sunt species agarici.

AGaricus calidus est in secūdo gradu, siccus in tertio, Agaricus est quasi fungus, & crescit circa radicem abietis, & maximè in Lōbardia. Sunt autē duæ species, aliud est fœmininum, aliud masculinum. Fœmininum melius est, & habet formā rotundam, desiccatur, & sic albissimū fit. Masculinū habet substantiam oblongam, & nō est adeo album. Fœmininum albū leue est, frangibile, & habet quasdā turberositates intus, & quædam frustula, quasi diuisa: Masculinum non habet, sed est continuum & non est adeo frāgibile nec album, sed leuitas eius potest esse ex bonitate, aut ex corruptione. Si est, ex corruptione cum manibus tractatur, facilè puluerisatur, & manus inde est puluerulēta, si est ex bonitate non, potest autem seruari per quinque annos, in multa efficatia, principaliter autem purgat phlegma, secundario melancoliā. Contra quotidianam, ex phlegmate naturali ponatur agaricum in decoctione aliqua, quæ datur febricitanti, cum aliis speciebus, vt cum squinanto. Aliter facta purgatione materiæ, si febris adhuc infestat accipe ℥.i. agarici & ʒ. i. succi fœnicu. & ℥.i succi fumiterræ, & cōmisceantur & hæc dentur patienti ante tres horas accessionis, hoc solo experimento liberantur multi. Contra iliacam passionem valet eodē modo, & aliter clysterizetur patiens prius mollificatiuis & post ea fiat hoc clystere. Accipe ℥.i. agarici & cōficiatur cum oleo & melle & aliqua aqua mitigatiua vt aqua maluæ & iniiciatur per clystere. Cōtra dissuriam accipe saxifragiam, & coque bene in vino, & cola & in colatura pone agarici ℥. ß. & da patienti. Cōtra fistulam, accipe sal tostum, tartarum, agaricū, & facto puluere subtilissimo confice cum melle, & tentam inunge & pone. Ossa fracta extrahit, malam carnem corrodit, & fistulam sanat. Contra hæmorrhoydas. Accipe subtilissimum puluerem agarici & confice cum succo ciclaminis, & oleo, & calefac ad ignem, & cum bombace intincto superponatur. Contra morpheam accipe puluerem prædictum s. salis tosti, agarici, tartari, & scarificatione facta superpone puluerem. Decoctio agarici, castorei, squinanti, senæ, dolorem sedat capitis, factum ex abundantia phlegmatis, stomachum etiam confortat, vel fiant pilulæ de prædictis & temperentur cum succo fœniculi, vel absinthij, & idem operantur.

De

a De Anetho. CAP. xiij.

Netum calidum est & siccum in secũdo gradu. Anetum herba est cuius semẽ principaliter competit vsui medicinæ, radix secundario, tertio herba vnde cum in venitur in receptionibus anethum de semine est inteligedum. In vere autem debet coligi, & in ipsa herba desiccatur. Seruari autem potest per trienium in multa efficacia. Melius tamen si singulis annis renouetur. Radix autem illius exiccata aut modice, aut nullius est efficaciæ, herba verò diuretica est. Decoctio eius valet stranguriosis & dissuriosis. Datum etiam cum litontripon ad idem valet. Valet ad idem delicatis syrupus factus ex decoctione eius & zuccaro, detur mane cũ decoctione aneti. Pueris vero fiat cataplasma circa pectinem ex aneto cocto in oleo. Contra dolorem matricis bulliant. ii. fasciculi aneti in vino, & cataplasmetur, vel turiones eius bulliant in vino & fiat suppositorium, sic abstergit superfluitates frigidas, secundinã & menstrua educit. Contra vitium pectoris ex frigiditate ponantur. v. ficus siccæ vel iiij. per noctem in succo aneti adiiciatur mane modicum vini, & bulliat bene & detur colatura. Contra hæmorhoidas, accipe puluerem vrticæ, & puluerem aneti, & conficiatur cũ melle & hemorrhoidas inunge. Vel sic anetum & acantum i semen vrticæ, sicca & pulueriza & facto emplastro impone. Si fluant hæmorrhoides appone pulueris tantum, multum enim constringit si venæ non fluxerint, sed extra inflatæ apparuerint. distẽperata puluerem aneti cum melle & albumine oui, & appone. Valet hoc contra ficum si sit intra anum facto suppositorio. Decoctio autem aneti & masticis valet contra vomitum ex frigiditate. Valet & cõtra singultum factũ ex eadem causa naribus appositum, vel commasticatum, vel cum carne coctum, vel potatum, confortat enim cerebrum & stomachum. Anethum tortionem & inflationem mittigat, vomitum ex cibo naturalem compescit. Singultum ex plenitudine amputat coctum in oleo & epithimatum. Somnum prouocat, & mollia maturat apostemata, tamen assuefactum visum defectat. Anethi flos aufert capitis dolorẽ coctus in vino & vnctus. In intestinis laborantibus & ventris dolore prodest.

a Quid sit anetum.

b De Aphodilo. CAP. XIIII.

APhodili cẽtum capita albutium, eadem herba est, & est calida & sicca in secũdo gradu, folia eius sunt similia foliis porri Radix magis cõpetit medicinæ quã folia viridis melior est quã sicca. Diureticam habet virtutem cõsumend. attrahendi, & siccandi. Valet ad prædicta & eodem modo vt anethum, excepto quòd valet ad morpheam & alopæciam sic accipe apes combustas, & earum pulueres commisce cum succo aphodilorum, & erit vnguentum conueniens contra prædicta. Contra stranguriam & dissuriam in tribus ℥ succi aphodilorum resolue, ʒ.j. saxifragiæ puluerizatæ

b Aphodilus centum capita albutium idem.

&ʒ. j granorum solis & bulliant vsque ad consumptionem duarũ partium & da patienti colaturam cum zuccaro.

Contra hydropisim medium corticem ebuli & sambuci & filipendulæ an.ʒ. iij.bulliant in iiij ʒ. succi aphodilorum & detur contra leucophlegmantiam præcipuè.

Contra maculam & omne vitium oculorum, accipe ʒ.ß. croci & ʒ.ß.myrrhæ,bulliant in ℔.ß.boni vini rubei & ℔.ß.succi aphodilorum vsque ad consumptionem mediæ partis, & ponantur ad solem per plures dies, vt ad medietatem reducantur,in vase æneo debet poni,miro modo prodest si oculi tali collyrio illiniantur. Valet etiam contra impetiginem, vt dictum est in alopicia.

a De allio. CAP. XV.

a *Allium duplex est.*

ALlium est cali.& sic in medio iiij.gra. Allium aliud domesticum, aliud syluestre quod scordeon appellatur, siccum est & calidum minus tamen quàm allium domesticum, sed non habemus determinatum ab autoribus in quo gra. sit eius excessus, mediocriter tamen operatur. vnde in receptionibus poni debet syluestre & non domesticum, quia domesticum cum impetu operatur, illud autem non. Alij syluestris floribus vtimur & debent colligi in fine veris & in vmbra suspendi & desiccari per biennium possunt seruari in multa efficacia melius tamen est vt in singulis annis renouentur.

Alij domestici capitibus vtimur virtutem habet dissoluendi, consumendi, & expellendi venenum. Contra morsum animalium venenosorum,accipe alia & tere cataplasmentur. Contra lumbricos accipe alia, piper, pirhetrum, petrosil, & succum menthæ, & acetum, & facto inde falsamento intingat cibum,& comedat. Ad aperiendum,& vias hæpatis, & vrinales meatus fiat salsamentum similiter & distemperetur cum vino,& herbarum diureticarum succo,& detur. Contra stranguriam, dissuriam,& dolorem iliorum,tere alia,& coque in oleo, & facto inde emplastro impone pectini,& circa virgam & loca dolentia satis valet. Ad prouocandum menstrua depiletur dens allij, & bene mundatus ponatur in orificio matricis,mẽstrua prouocat, sicut dicit Constantinus,vel sic, coquantur allia iu aqua, & in tali aqua sedeat mulier vsque ad vmbilicum, & bulliant allia in oleo,& fiat suppositorium.Locus vbi fuerit morphea scarificetur , & post cum allio trito fricetur & cataplasmetur. Cotra herpetem estiomenum accipe allij capita & folia, & piper, & tere, & fac emplastrum materiam consumit. Visui obest oculorum, quia desiccat,& mouet humores ad ipsos oculos, toti etiam nocet corpori si vltra modum sumatur,quia generat lepram & multa alia vt apoplexiam maniam &c. Flores allij syluestris diuretici sunt, & in syrupo vel vino vel aliquo alio potui sumpti valent contra stranguriam & dissuriam.

Notandum quòd allium domesticum raro aut nunquam in medicinis in antidotario reperitur.

Allium syluestre sæpius propter suas temperatiores qualitates. Alium cholericis multum nocet, & cholerã rubẽ cito generat phlegmaticis prodest & paraliticis.

a De Acoro. CAP. XVJ.

ACorus calidus est & siccus in secundo gradu. a Acorus radix est glandioli, qui non tantum in humidis locis, sed etiam in marinis & siccis crescit. Acorus in principio æstatis debet colligi, & in quatuor partes findi remotis extrinsecis superfluitatibus cum cultello, & sic ad solem desiccari, ne cum humiditate sua remanens citius putrescat potest autem seruari per biennium in multa efficacia, habet enim virtutem dissoluendi, & aperitiuam & diurecticam.

b Contra splenis diuritiem & hepatis, accipe ℔.i. radicis scilicet acori, aliquantulum triti. & maceretur per tres dies in aceto, & totidem noctes: postea coquatur ad medietatem aceti, postea coletur, & colaturæ addatur mel, iterum coquatur ad consumptionem aceti. Istud autem oximel detur quotidie in mane patienti, cum decoctione acori.

At idem accipe libram .i. & semis succi acori olei ℥. i. & semis aceti lib. semis amoniaci ʒ. ii. serapini ℥. i. & dimitte simul per vnam noctem iacere in aceto, mane coque vsque ad medietatem: Deinde appone puluerem ipsius acori, & ex tali vnguento splenam & hepar manibus malaxando inunge. Et si vis facere cerotum decoctioni appone ceram & ex tali ceroto vnge, vel super ponatur in modum emplastri. Vinũ etiam decoctionis eius valet ad idem sed tamen non detur febricitanti.

Contra ictericiam, coquatur radix acori in aqua & coletur & in colatura coquatur cicer rubeum, & detur patienti summum enim remedium est si fuerit sine febre. si vero cum febre lenta fuerit, fiat eis balneum de radice acori, si potes vel si nõ habes eiusdem copiam ponatur puluis acori in balneo in sacculo. *a Acorus quid sit.*

Vel sic, decoquatur acorus in multa quantitate in aqua, & ponatur patiens in aqua vndique bene coopertus pannis sedeat vt sudet. quoniam talis desudatio optimè purgat choleram rubeam.

Contra pannum oculi succus acori & succus fœniculi ante ponatur in vase & soli ex ponatur vt humiditas consumatur, postea apponatur puluis aloes & bulliant parum ad ignem, & cola per pannum post ea pone in vase æneo & cum opus fuerit cum penna ponatur in oculis. Valet etiam contra pannum oculorum, quæ tela dicitur. *b Qualiter oximel fit ex acero.*

Aërem infrigidat hoc modo, folia aspergantur super pauimentum & myrrhæ actuali frigiditatem aerem infrigidat. Apozima acori valet contra dolorem lateris, & hepatis, & pectoris. Succus radicis eius oculos mundificat.

c De Amoniaco. CAP. XVIJ.

AMoniacũ calidũ est, in tertio gradu, & siccum in secundo. *c Quid sit amoniacũ.*

est autem amoniacum gummi cuiusdam arboris, quæ simili nomine appellatur, cuius rami in superficie minutatim inciduntur in æstiuis diebus, liquor inde distillans induratur, & dicitur amoniacum, illud quod est albius & purius est eligendum & cui terra non admisceatur, bonum autem assimilatur albumini oui cocto, habet autem virtutem dissoluendi & relaxandi.

Contra tussim antiquam humectam, & asthma ex grosso phlegmate & viscoso tres guttæ amoniaci accipiantur in ouo sorbili, vel distemperentur cum melle, & dentur patienti, vel fiant pilulæ ax eo & melle, & dentur pectore prius molificato cum dialtea, vel cum butyro, vel semine lini, vel branca vrsina.

b Quid sit anisum.

Contra scrofulas in principio accipe amoniacum, salgemmam nitrum, succum, marubrij & ceram resolue in aceto, & inunge.

Contra vitium splenis, accipe amoniacum, galbaum æquo pondere, & resolue in aceto, & dimitte per vnam noctem in mane resolue cum cera additis pulueribus costi absinthij, & facias vnguentum siue cerotum. Amoniaci i Ə. potatus cum oximelle spleneticos curat. Emplastrum ex eo & ex aceto factum, & super splenem & hepar durum impositum mox duritiem curat.

Contra lambricos detur amoniacum cū succo absinthij & persiccari addito melle. Albedines oculorum detergit & asperitates palpebrarum lenit, pice dura æquo pondere mixta.

Ad menstrua prouocanda ex solo amoniaco fiat suppositorium, vel suffumigatio, vel de amoniaco, galbano, & assa fœtida fiat suppositorium.

Pueris quibus nihil est dandum accipe amoniacum & succum absinthij & per siccarie, & resolue in aceto, & fac emplastrum & super vmbilicum pone.

b De Aniso. CAP. xviij.

Nisum calidum & siccum est in quarto gradu. Alio nomine dicitur ciminum dulce. Semen est cuiusdam herbæ quæ simili nomine appellata est. Virtutem habet dissoluendi & consumendi.

Contra ventosam indigestionem, & acidam eructationem, detur vinum decoctionis seminis anisi, fœniculi, & masticis, vel vinū decoctionis anisi, costi, masticis vel plurium istorum addito puluere cinamomi & masticis. Valet contra indigestionem & dolorem intestinorum ex frigiditate. Vel aliquod electuarium quod procuret digestionem, detur cum tali decoctione. Valet contra dolorem ex ventositate appositum tepidū cum parietaria.

Contra dolorem aurium & maxime si ex humiditate fiat decoctio eius in succo porri, & oleo in cortice cepullę: auribus instilletur

Contra vitium matricis ex frigida causa detur trifera magna cū decoctione anisi.

Decoctio anisi cum aliis herbis diurecticis soluit oppillationem splenis & hepatis.

Contra liuorem ex percussione,

& præcipuè si sit in facie & circa oculum, conteratur anisum cum cimino, & super ponatur cum cera liquefacta.

Ad augmentationem lactis & spermatis valet puluis anisi sumptus in cibis vel potu & facit hoc aperiendo meatus tam lactis quam spermatis calore suo.

a *De Absinthio.*

CAP. XIX.

ABsinthium calidum est in primo gradu, & siccum in secundo. Absinthij duo sunt genera vnum quod dicitur ponticum, vel quia in ponto insula reperitur, vel quia ponticum habet saporem, colorem habet viridem, saporem amarissimum, in fine veris colligitur, in vmbra exiccatur per annum seruatur. Reperitur autem subalbidum & minus amarum, & tale minoris est effectus.

Absinthium dicitur habere duas contrarias proprietates, scilicet laxatiuam & constrictiuam. Constrictiuam habet ex grossitie substantiæ & ponticitate. Laxatiuam ex calidate, & amaritudine. Grossam dicitur habere substantiam propter ponticitatem & amaram, amara enim & pontica grossam dicuntur habere substantiam: quare si interius reciperetur materia existente compacta, eam grossitie sua compactiorem redderet suaque caliditate quod humiditatis inerrat dissoluendo ab ea, & ita materiam illam digestioni reddit minus habilem, & sic contraria operatur quare non est dandum nisi materia existente digesta vt digestam dissoluat, vt dissolutam ponticitate sua constringente expellat.

Contra lumbricos in inferioribus intestinis existentes detur succus absinthij cum puluere betonicæ, vel centaureæ persiccariæ, vel nucleorum persicorum vel foliorum.

Contra opilationem splenis detur succus eius cum puluere costi. Idem valet contra oppilationem hepatis ex frigida causa. Contra oppilationem hepatis & ictericiã detur succus eius, & scariolis vel ex his fiat syrupus, & detur cum calida. Ad prouocandum menstrua pessarizetur succus eius, vel fiat suppositorium ex absinthio & arthemesia coctis in oleo communi, vel violarum, vel muscellino quod melius est. Contra dolorem capitis ex enatumasi stomachi, id est ex fumositate stamachi detur succus eius cum zuccaro & calida. Contra ebrietatem detur succus eius cum melle & calida. Quando vero timetur appoplexia contra amissam loquelam supremum & remedium.

a Absinthij duo sunt genera.

Contra fumositatem ex frigidis humoribus detur cum aceto & calida vel cum puluere diptami.

Contra suffocationem ex fungis detur cum aceto & calida. Cõtra duritiem splenis absinthium coctum in oleo cataplasmetur: vel inungatur ex succo eius vnguento facto ex aceto & amoniaco cera & oleo inungatur ad solem, vel ad ignem malaxando manibus.

b Contra dolorẽ & liuorem mẽbrorum ex percussione ex succo absinthij & puluere cimini & melle fiat emplastrum.

b Ad liuorẽ membrorũ.

Contra vermes aurium succus

eius instilletur. Succus eius potatus visum clarificat, & oculis impositus ruborem & pannum oculorum remouet Libros & pannos tutos a muribus seruat teste Dioscoride & Macrobio.

Syrupus ex eo factus stomacho & hepati subuenit. Cum oleo coctum ceræ & oleo admixtum stomacho iunctum confert & dolorem expellit.

Appetium iritat, & ebrietati repugnat, & ictericiam curat. Cũ siseleo aut spica bibitum dolorem stomachi mitigat, ac intestinorum qui est ex grossa ventositate & humiditate. Cataplasmatus puluis duritiem soluit. Succus eius instillatus auribus humiditatem ab eis manantem desiccat. Cum felle taurino tritum & auribus iniectum confortat eas, & sonitum ab eis expellit.

a *Quid sit anacardus.*

a De Anacardis.

CAP. XX.

ANacardi calidi sunt & sicci in iiii. gradu. sunt autem fructus cuiusdam arboris in India nascentis. quidam dicunt quòd sunt pediculi elephantis, quod falsum est. sponderosi & humorosi meliores sunt: diu possunt seruari s. per triginta annos nisi ponatur in nimis sicco vel humido loco.

b *Ad surditatem aurium.*

Anacardi per se sumpti lepram inducunt vel mortem.

Contra obliuionem decoquatur castoreũ in forti aceto: postea adde gummositatem anacardi abiectis exterioribus, & vnguatur posterios pars capitis, præcedẽte scarificatione.

Contra serpiginem & impetiginem, confice auripigmentum cũ succo anacardi & abluto loco patienti cum aqua calida superponatur vnguentum illud. Caue tamen ne diu dimittatur, quia nimiam faceret incisionem, sed illo remoto ablue iterum cum aqua, & iterum vnge, & sic poteris facere multoties inungendo & lauando.

Contra morpheam, saluiam, absinthium, interiora coloquintidæ puluerizata confice cum succo anacardi. Vel sic. Ista conficiantur cum aceto & fiat decoctio, & ex illis sic decoctis fiat emplastrum.

Theodo. Anacardi contra obliuionem valent, & lepram curant.

De amygdalis amaris.

CAP. XXI.

AMygdalæ amaræ calidæ & siccæ sunt in ij. gradu amaræ cõpetunt medicinæ dulces esui.

Contra asthma & tussim ex frigiditate terantur amygdalæ amaræ, & adito zuccaro ad reprimandum malum saporem fiant pultes.

b Cõtra surditatẽ terantur, & contritæ ponantur intra duo folia sub cinere feruentissimo, deinde exprimantur, & illud oleum quod inde effluxerit instiletur in auribus cũ aliquis humor impedit auditum, vel quando egreditur sanies.

Contra lumbricos conficiatur cibus ex tali oleo, & farina lupinorum amarorum vel ex hoc potest fieri emplastrum pueris circa vmblicum.

Ad menstrua prouocanda si ex tali oleo fiat pessarium vel suppositorium, vel ex eo oleo illinantur, vel ex trifera magna & ex tali oleo fiat suppositorium.

a *De Aristologia.*
CAP. XXII.

ARistologiæ diuersæ sunt species, longua & rotunda. Vtraque calida est & sicca in secundo gradu & dicunt quidam quod sic, est in tertio gradu. Rotūda magis competit medicinæ, sed magis radix quam folia, radix in autumno collecta & exiccata per biennium seruatur in multa efficacia. Et nota quod omnes herbæ quarum radices competunt medicinæ, tunc debent colligi quādo adsunt flores, quia tunc humiditas colligitur circa radices, folia verò in tempore productionis florum, quia humiditas trahitur ad superficiem. Folia cum floribus virtutem habent cōsumendi, & expellandi venenum, & per biennium seruatur. Contra morsum animalium venenatorum detur puluis eius cum succo menthæ.

Puluis eius mortuam carnē leuiter corodit seu in puluere seu in fistula, formetur licinum secundum profunditatem eius & melle inunctum aspergatur puluere aristologiæ, & post intromittatur.

b Ad expellendum fœtum mortuum & pecus coquatur radix in vino & oleo, & fiat formentum iuxta femur.

Contra asthma humidum duæ partes pulueris aristologiæ & dimidia gentianæ cum melle conficiatur, & tale electuarium detur.

Contra epilepsiam aristologia rotunda euforbium castoreum sulphur viuum fiat decoctio in oleo petroselini, vel muscellino vel saltem in oleo oliuæ, & inungatur spina a collo inferius.

Ipse etiam puluis cum aceto mixtus cutē a scabie & sanie curat.

Aristologiæ assertione. Diosco. exagium cum vino propinatum fit contra venenum. Similiter ventris placat dolorem. Potata cum pipere & myrrha sordiciem parturientium mundificat, menstrua prouocat. Rotundam cum aqua bibitē epilēpticis podagris, & spasmum habentibus subuenire dixit. Valet anethiuioris, & singultini oris, splenem durum habentibus proficit. Rigorem febrium & lateris dolorem amputat sic cum aqua bibatur.

a Aristologiæ duæ sunt species

b Fœtū mortuum expellit aristologia.

c *De Ambra.*
CAP. XXIII.

c Quid sit ambra.

AMbra calida est & sicca in secundo gradu. Ambra dicitur esse sperma ceti. Alij dicunt quod fit de secundina, quæ post partum emittitur, hoc autem falsum est quia illud est impurum & sanguineum habet colorem. Ambra autem est alba, & si inueniatur grisei coloris melior est, nigra nihil valet, fit autem de speimare ceti, virtutem habet confortatiuam.

d Sophisticatur autem cū puluere ligni alœs & storacis calamitæ & laudano resolutis addito musco soluto in aqua ros. apposita ambra in modica quantitate. Cognoscitur sophisticata, quia sophisticata potest malaxari manibus vt cera vera ambra non potest. Virtutem habet conseruandi, confortandi, conseruari potest diu. Contra sincopem fiant pilulæ ex ℈. i. ambræ. & i. ℈. ligni alœs & ij. ℈. de osse de corde cerui: que trita resoluantur in aqua ros. & fiant

d De sophisticatione ambræ.

inde pilulæ. Contra epilepsiã ambram pone, & os de corde cerui & cornu ceruinum in vase vitreo & patiens recipiat fumum per nares & os, multum valet. Contra suffocationem tamen trita ponatur similiter in vase vitreo cum aliis aromaticis, vel sola & recipiatur fumus per os vuluæ, fœtida verò naribus apponantur, sicut est liciniũ in oleo instrictum incessum & intinctum naribus appositum. Solummodo licinio tali madefacto in oleo & extincto & naribus apposito, mater Ioannis platearij liberauit quandam nobilem.

Nota contra casum matricis debent inferius poni fœtida, superius aromatica.

Cõtra suffocationem superius fœtida, inferius aromatica.

a Arthemisia valet cõtra sterilitatem.

b Modus faciendi acetum.

a De Arthemisia.
CAP. XXIIII.

ARthemisia quæ mater herbarum dicitur calida est & sicca in iiij. gradu. folia eius magis competunt vsui medicinæ quam radices, viridia magis quam exiccata. Valet contra sterilitatem factam ex humiditate, nam si ex siccitate esset, obesset. Satis potest perpendi ex complexione mulieris si sit pinguis aut malicenta. Debet autem puluerisari arthemisia cũ succo herbæ quæ dicitur bistorta, & cum nuce muscata, sint autem hęc in eadem quantitate Conficiatur puluis cum melle vel syrupo simplici, & detur in modum electuarij, mane & sero cum vino decoctionis arthemisiæ.

Prodest tamen magis si balneetur in aqua vbi cocta sit arthemisia & folia lauri. Vel si fomentetur vulna ex aqua tali valet arthemisia cocta in oleo communi vel nucis.

Ad menstrua prouocandum fiat pessarium ex ea, vel talis decoctio pessarizetur.

Contra tenasmum ex frigiditate recipiat patiens fumum colophoniæ per annum positæ super carbones, deinde calefacit arthemisiam supra testam, & calefacta ponatur super lapidem molarem, & desuper sedeat infirmus. Probatum est. Contra glandulas quæ nascuntur iuxta annum, fiat prius circa eas scarificatio, postea ponatur puluis arthe. & marubij. Contra hemicraneam & cephaleam detur opiata aliqua cum aqua calida vel cum vino decoctionis arthemisiæ.

b De aceto.
CAP. XXV.

ACetum frigidum est & siccum in ij. gradu, penetratiuam habet virtutem & diuisiuam ex substantia, & constrictiuam ex qualitatibus suis. Acetum potest fieri hoc modo. Ponatur vinum bonũ in vase ita quod vas sit semiplenũ tantum, & discooperiatur, & ita potest fieri acetum. Vel si sitius facere volueris calefacias calibem vel lapides, & pone in vino, ore vasis remanente discooperto, vel vas cum vino ponatur ad solem per duos dies vel tres. Probarè debes hoc modo acetum pone super terram, vel supra ferrum frigidum, & si bullierit bonum est, si autem nõ, non est bonum. Contra vomitum & fluxum ventris bulliant in aceto

sannum

tannum rosæ thamarindi gallæ & aristologiæ rotondæ vel aliquod eorum, & in tali aceto calido ponatur lana vel spongia, & ponatur supra stomachum si fit vomitus. Si autem sit fluxus ponatur supra renes, & supra vmblicum.

a Valet omnino syrupus acetosus contra simplcem tertianam & cõtra duplicem tertianam & ad quotidanam de phlegmate falso, & ad omnes acuras febres, si mane detur cum calida diuidit autem materiam.

Fit autem sic: zuccarum debet resolui in aqua & aceto & decoquatur donec adhæreat catiæ, & si vis facere diureticum magis decoquatur vt inuenitur in compendio salernitano.

Syrupus valet contra calidam materiam, valet etiam acetum cõtra frigidam materiam, quia ex aceto & melle fit oximel quandoque simplex quandoque compositum.

Simplex autem fit ex duabus partibus Aceti & tertia mellis si simul coquantur ad spissitudinem mellis. Compositum autem fit hoc modo.

Accipe radices fœniculi, apij, petroselini & contere aliquantulum per diem & noctem iaceant in aceto, secundo die coque simul vt supra, & postea cola, & in aceto illo sic colato pone mel ad tertiam partem & coque vt supra.

b Itẽ fit oximel squilliticum hoc modo. Accipe squillam & dimitte similiter in aceto per diem & noctem & coque & cola. Oportet tamen quod exteriora & interiora squillæ abiiciantur, mediana verò admisceri, deinde admisceas mel vt supra, & si non habeas squillas accipe radicem rafa. & similiter fac de ea. Sicut syrupus acetosus datur contra calidam materiam, ita oximel simplex contra frigidam materiam, quia digerit eam. Acetum confortat appetitum. Accipe salumam: piper, petro, pirhetrũ, mentham: & tere & distemperacum aceto tale salamentum dicitur pictauensium. Item si carnes edãtur solummodo cum aceto appetitũ prouocant Nota si acetum inuenerit stomachum vacuum stringit ipsum si plenum relaxat eum. Valet etiam contra debilitatos ex ægritudine. Accipe acetum & pone intus panem assum: & ex tali pane bene sic madefacto, vnde os & labia & nares patientis: & venas pulsatiles in brachio, & ibi etiam supra venas liga talem panem assum scilicet in aceto madefactum multum confortat patientem, melius est si addas succum mẽthæ cum aceto, plus etiam valet panis intinctus in succo menthæ. Valet etiam acetum contra lithargiã & phrenesim, si fiat fricatio circa volas manuum & pedum cum sale & aceto. Ad easdem passiones valet si raso capite lauetur caput ex decoctione aceti & castorei.

Nota quod catulus abscissus per dorsum vt porcus adiectus interioribus capiti appositus, ita quod remaneat in catulo tantum cor hæpar, & ipse pulmo multum valet.

a Modus faciendi syrupum acetosum.

b Modus faciendi oximel squilliticum.

c De Alcanna.
CAP. XXVI.

c Quid sit alcanna.

ALcanna frigida est in primo gradu, sicca in principio secũ-

di gra. Alcanna herba est in trasmarinis partibus, & in Sicilia reperitur copiosè. Virtutem habec mundificandi, abstergendi & extenuendi, quia igitur non vbique reperitur, quidam eam puluerizant & puluerisata per diuersas portatur regiones, puluis eius subnigri coloris est & per plures annos potest seruari. Valet ad mundificandum cutem hoc modo. Qui vult mundificare & attenuare cutem siue in brachio siue per totum corpus eat ad balnea & ablutis partibus cum aqua calida abluatur & distẽperatur alcanna in albumine oui & aceto, & vnguatur, & paulopost partes inunctæ abluantur. Item in aqua calida in secunda die abluantur, & sic in tertia & in quarta. Et nota quod in prima die partes inũctæ apparebunt deformes, secundo die minus: quarto die lucidissimè apparebunt. Hoc etiam modo curatur herpes granosus.

a Auripigmenti duæ sunt species.

b Psilotrum quomodo fit.

Ad consolidationem vulneris valet si superponatur solummodo alcanna vt est in aure & in naso & etiam alibi. Et nota si non habes alcannam ad consolidandum vulnera tantundem valet puluis cinamomi. Si vis tingere capillos, vel vngues: vel alias partes corporis rubeo colore distempera alcannã cum aceto vel aqua. Si volueris nigro colore tingere, distempera cũ olea, & partem intinctam dimitte siccare, vix postea recedet tinctura illa nisi cum succo pomorum citri, & galange vel cantabro & aceto.

De Auripigmento.

CAP. XXVII.

AVripigmentum calidum & siccum est in quarto gradu de vena terræ fit, dissoluit, atrahit, & mundificat.

a Duæ sunt species auripigmenti. Est enim rubeum & citrinum. Citrinum competit medicinæ.

Contra antiquum asthma & tussi. scilicet ex humiditate, ponatur auripigmentum super prunas & inclinato capite erectis pedibus recipiat patiens fumum per embotũ. Embotum est instrumentum latum inferius, strictum superius, habens canalem in fundo. Ros quoque valet contra asthma ex humiditate, pueris autem detur. ℈.i. auripigmentum cum ouo sorbili, vel cum vino, vel cum lacte mulieris.

b Ad idem valet, ex auripigmento & calce viua fit psilotrum hoc modo accipe ℥. iiij. calcis viuæ, & resolue in aqua & bulli, postea adde iiij. partem ℥. auripigmenti: & coque. signum decoctionis est, quando penna immissa, & statim extracta facile depilari potest.

Si vis remouere pilos oportet te esse in loco calido, & partem illam inunge illo psilotro postea abluas cum aqua calida, quia aliter excoriaret si esset frigida, vel nimis calida. Sed nota huic psilotro quidam addunt ciminum, vt nõ excoriet: & alœn. Auripigmenti. ℈. iij. sumpti cum ouo sorbili iuuant asthmaticos.

Contra impetigenem & serpiginẽ morpheam albam accipe ℔.iii. saponis spaturensis, & tertiam auripigmenti, & distempera & fac vnguentum & inunge. prius cum aqua calida abluas partem illam, & post inunctionem similiter: quia si diu remanserit ibi, tam

bonam quam malam carnem corodit, & ter vel quater ablue illa vnguendo.

a Vt nunquam pili nascantur euelle eos radicitus, & inunge ex oleo iusquiami, & auripigmento simul confectis nunquam renascētur. Oleum iusquiami fit hoc modo: contere semen iusquiami cum oleo communi, & pone in foliis & mitte sub cineres calidos, & coque, & postea manibus exprime. Illud oleum valde bonum est. Vel aliter coque semen iusquiami cū oleo communi, & postea cola & vsui reserua. Ad vngues reparandos accipe sera. & misce cum eo auripig. puluerem, & oleum & ceram, & inde fac emplastrum & pone super vnguem.

a Vt pili nū quam renascantur. Qualiter fit oleum iusquiami.

b *De Aspalto.*

CAP. XXVIII.

b Quid sit Aspaltū.

ASpaltum. i. bitumen iudaicum calidum est & siccum, in quarto gradu diu conseruatur in multa efficacia. Terra quædam est quæ venit de transmarinis partibus, scilicet de Iudea & India, & est nigri coloris & ponderosa & fœtida, virtutem habet attrahendi, & consolidendi. Alij dicunt quod sit spuma cuiusdam lacus, ita vt creta, & induratur, in quo. scilicet Sodoma & Gomorra perierunt. Sed vndecunque veniat, multum valet ad consolidanda vulnera si pulueriśetur, & sicco vulneri superponatur, etiā si vulnus fuerit multum longum & latum. Valet etiam ad passionem matricis tam inferius quàm superius si ponatur super carbones, & mulier recipiat fumum per os matricis, si matrix oprimit spiritualia, vel per vuluā cum emboto. Si verò matrix ceciderit inferius accipiat cum emboto per vuluam, sed abominabilis est fumus ille, & ideo valet. Valet etiam ad purgandum phlegma de capite, & etiam somnolentis & litargicis, puluerisa aspaltum & castoreum, & fac pilulas cum succo rutæ agrestis, & cum opus fuerit i. vel ij. resolue in succo eiusdem rutæ vel in vino, vel iniice per nares cum nasale ægro iacente supino. Contra illiacam passionem accipe ℥.j. aspalti & puluerisati, & pone per noctem in oximelle squillitico, & in mane cola & clysterisa, vel si vis melius facere, in eadem hora misce & clysteriza.

De Arnoglosa.

CAP. XXIX.

ARnoglosa frigida est & sicca in. ij. gradu, vtilis est ad desiccandum vulnera, & mundificandā putredinem eorum. Hepar confortat. Repugnat etiam sacro igni, ne circumambulet corpus. Valet etiā hæmorrhoïdis. Omnem calorem qui est ex ignis vstione refrigerat. Vtilis est hæmorrhoïdicis dissintericis, & quibus fluunt menstrua, vel hæmorrhoïde. Vulnera pulmonis curat.

c Radix eius in aqua cocta dolorem dentium mitigat, si os ex aqua lauetur. Vt ait G. Succus quinque neruiæ valet contra oppilationem renum. Dioscorides maculas nigras sanat cicatrisat & maximè semen eius tritum. Gignit sanguinem abstergit calida & masticata dentium dolorem tollit. Vulneri

c Ad dolorē dentium.

ſeccus oculum vel naſum ſuccus eius cum lana per nouem dies imponatur. Succus eius datus quartanariis ante duas horas acceſſionis valet.
Vulnera recentia cum axungia curat. Dioſcorides quinque neruiæ inquit ſuccus valet contra puſtulas oris, qui ſi miſceatur, cum chimolea, aut ceruſa, fit optimus contra eriſipilas.

a Effectus auenæ.

a *De auena.* CAP. XXX.

AVena vires habet leniter relaxātes & ad omnem tumorem facientes mollit duries, & ideo ad egilopas farina eius cataplaſmatis coniuncta cōgruè facit.

b Effectus abrotani.

b *De abratano.* CAP. XXXI.

ABrotanum calidum eſt in ſecūdo gradu, ſiccum in primo. In cuius apozimate mulieribus ſedentibus menſtrua prouocat, ſecūdinam & mortuum fœtum eiicit. Clauſas vuluas aperit, apoſtemata ſi habuerint ſanantur, lapides frangit, ſtranguriam ſoluit, potatum lumbricos & aſcarides eiicit. Succus eius mixtus myrrhæ & peſſarizatus, aut pectini cataplaſmatus menſtrua prouocat putridos humores vuluę deſiccat, dolores eius & phlegmatica apoſtemata in ea naſcentia optimè ſanat. Puluerizatur, & cum farina ordei mixtum dura ſoluit apoſtemata. Succus eius vel cinis eius cū vetuſto oleo mixtus alopiciam ſanat, lotus non habentibus pilos occurrit. Abroantoleon epithimatum rigorem febris aufert. Succus eius bibitus & cataplaſmatus ſanguinem membris alliſum ex vulnere, vel cōcluſione mundificat, vel educit.

c Effectus aſſari.

c *De aſſaro.* CAP. XXXII.

ASſarum calidum eſt & ſiccum in tertio gradu. Menſtrua & vrinam prouocat de groſſo phlegma. Valet hydropicis, ſciaticis, hæpaticis, & vulnera mundificat, hydropiſim per vrinam purgat, pro quo pōdus & ſemis ponatur acori.

d Effectus ameos.

d *De ameos.* CAP. XXXIII.

AMeos calidus & ſiccus in tertio gradu Menſtrua & vrinam de groſſo phlegmate conſtipata prouocat. Cum melle potatus lūbricos cucurbitinos & aſcarides occidit.
Groſſam ventoſitatem diſſoluit. Lapidem frangit, ſtomachum calefacit, hepar & meſeraycas venas, renes & vuluam mundificat, quia vrinam & menſtrua prouocat. Tritus & cū melle potatus, potuique cum calida datus, phlegmaticam febrem & morſus reptilium curat. Aſſuefactus tamen vel cataplaſmatus cutri citrinum colorem accommodat. Quartanam curat. Tortionibus medetur, inflationes prorſus ſedat. Mixtus confectioni cantarid. vim earū reprimit. Melli additum liuores detergit, bibitum & perunctum colorem bonū reddit.

e Effectus iari.

e *De aaron.*
CAP. XXXIIII.

AAon id eſt iari folia cocta & cruda comedi poſſunt cū ſale,

virtus est in semine radice & foliis.
Mixta fimo bubali,&cataplasmata podagritos iuuat.
Radix eius extenuat non mediocriter, vnde ad expuendum pectoris hu. est vtilissima.
Quartanam curat.

De anagalidos. CAP. XXXV.

ANagalidos semen est myrtæ: cuius seminis elixatur à collyriis miscetur, quæ caligines oculorum detergit.

a De apio cerfolio. CAP. XXXVI.

APium quod vulgus cerfolium vocat calidum est in iij. gradu siccum in ij. Quod cum mellicrate potui datum vrinam & mēstrua prouocat laterum dolorem, renū & vesicce placat. Ventris tortionem de grossa ventositate mitigat. stomachi ventositatem & hepatis, & omnium viscerum dissoluit & opilationem aperit.

b De balsamo. CAP. I.

BAlsamus arbor est vt quidam dicunt vel frutex, quod verius est attestante Diosco. & illis etiā qui viderunt, quia nunquam crescit nisi in quantitate duorum cubitorum. Circa Babyloniam reperitur in quodam campo, vbi sunt vij. fontes. c Si autem alio transferetur nec flores, nec fructus faceret. In tempore autem æstiuo inciduntur rami cum quodā cultello non penitus, postea suspenduntur ibi ampullæ vitreæ in quibus gutta emanans colligitur. In vno anno colliguntur lx. li. istius succi quod dicitur oppobalsamum frutex dicitur balsamus, postea incisi rami aliquantulum desiccantur & colliguntur, & dicuntur xilobalsa. fructus qui reperiuntur, dicuntur carpobals. Qui non possunt seruari ad plus, nisi per quatuor annos. Postea incipiunt putrescere, est ergo illud bonum quod recens est, vel quando non est perforatum, licet sit vetus. Si autem sit perforatum, significatur vetustate esse cōsumptum. Xilobalsamum per duos annos seruatur. Est ergo eligendum quod cum frangitur habet aliquid glutinositatis interius, vel si sit vetus, sit solidum saltem interius & non puluerizetur. Quod si hoc est, significatur vetustate esse consumptum. Ista siquidem xilobalsamum & carpobalsamum virtutem habent calefaciendi & cōfortandi. Oppobalsamum succus balsami est & potissimam habet virtutem dissoluendi & consumendi, est calidum & siccum in ij. gradu. Sed quia charissimum est multis modis sophisticatur.
Quidam vendunt terebentina, pro oppobalsamo.
d Quidem admiscent parum balsami terebenthinæ, & ita habet

a Effectus cerfolij.
b Quid sit balsamus.
c De modo extrahendi balsamum.
d De modis sophisticandi balsamum.

odorem balſami & ſimilitudinẽ. Alij admiſcent oleum nardinum terebenthinæ. Alij accipiunt lignum celſi, vel foliorum citri & admiſcent terebenthinæ, addito croco orientali. Alij admiſcent oleum nardinum terebenthinæ.

Quidam autores dicunt, quòd ſic diſcernitur, quia ſi ponatur in ſtili puncto & accendatur ardet ſimiliter & terebenthina. Dioſcorides dicit, quòd ſi gutta oppobalſami ponatur in lacte caprino, lac coagulatur, & gutta deſcendit ad fundum. Sed ſunt multa alia coagulantia. Alij dicunt, quòd pãnus ſubtiliſſimus madefactus, & ablutus ſi in nulla parte remaneat infectus purum fuit oppobalſamum.

a De probatione balſami.

b Effectus balſami.

a Eſt ergo eligendum ſic. purũ oppobalſamum eſt citrinũ & multum clarum. Dignoſcitur à ſophiſticato ſic, ſi cum ſtilo ponatur ſuauiter in ſuperiori parte aquæ, ibi remanet, ſi in medio ibi remanet, ſi in inferiori ibi remanet.

Eſt autem alia probatio, pone aquã in aliquo vaſe, & pone oppobal. in illa aqua, poſtea moue cũ aliquo ligno: ſi ſit ſophiſticatum vel terebenthinæ additũ turbatur, ſi ſit purum oppobalſamum, non turbatur. Alia probatio, ablue manus tuas peroptimè, poſtea pone aquam mundiſſimam in vaſe argenteo vel in alio vaſe, poſtea pone oppobalſamum in panno mundiſſimo & ſubtiliſſimo, põderato tamen prius oppobalſamo, poſtea exprime in vaſe illo, & quòd purũ eſt in vna parte aggregabitur velut argentum viuũm. Si aliquid gummi ibi fuerit, remanebit in alia parte, vel ſi aliqua ſophiſticatio ibi fuerit. Si purus fuerit pannus impoſitus non inficietur, nec oppobalſa. minorabitur, ſed etiam erit eiuſdem ponderis cuius prius fuit. Alia probatio: ponderetur prius oppobalſamũ in aliquo vaſe, & poſtea deponatur, deinde ponderetur terebenthina in eodẽ pondere. ſi fuerit purum oppobalſamum ponderabit in duplo vel in triplo plus quàm terebenthina.

Si verò non ponderet plus vel parum plus quàm terebenthina cõſtat eſſe ſophiſticatum. Dicunt etiam quidam quod ſi ponatur in volis manuũ vel pedum, penetrat volas. *b* Quod falſum eſt ſed ſi parum oppobalſamum ponatur in palato cerebrũ ita calefacit, quod videtur ſuccendi, habet enim virtutem vehementer diſſoluendi, conſumendi & attrahendi. Ad mũdificationem matricis accipe ℈. v. oppobalſami cum vino datus ſuperfluitates matricis mundificat fœtum mortuum & ſecundinam educit, menſtrua prouocat, bombice in oppobalſ. intincto & ſuppoſito menſtrua prouocat.

Contra ſtranguriam vel diſſuriã, vel lapidem veſicæ, ſi etiam aliqua oppilatio fuerit ex frigidis humo. detur cum vino, vel virga prius ex aqua calida erecta & inflata iniiciatur cum oleo muſcellino per ſiringam, vngatur etiam locus oppilatus oppobalſamo vel oleo muſcellino, vel nardino. Contra iliacam paſſionem vel dolorem ſtomachi factum ex frigida cauſa detur modicum oppobalſamum cum vino calido. Contra omnes paſſiones capitis inueteratas detur cum aliqua opiata illi paſſioni congrua. Contra omnes cicatrices remouendas madefiat cera cum

oppobalſamo & ponatur ſupra cicatricem per decē dies quia cum cera poteſt diu ſeruari, & ſic per quadraginta dies fiat, ſi neceſſe fuerit. Contra quotidianam & quartanam facta prius purgatione detur cum vino. Contre vitium aurium, ipſis auribus parum inſtilletur. Contra vitium dentium ex parte dolenti aliquid in aurem iniiciatur. Corpora mortuorum incorrupta conſeruat, quia quantū diſſoluit, tantum conſumit.

a De bolo. CAP. II.

BOlus frigidus eſt & ſiccus in ſecundo gradu. Bolus quædam vena terræ eſt, quæ præcipue in Armenia reperitur, vnde dicitur bolus armenicus, virtutem habet conſtringendi. Non ſophiſticatur propter eius multam copiā per centum annos poteſt ſeruari. Eſt autem eligēdus qui rubeus eſt, ſecundum omnes partes non habens colores diſtinctos, aliquantulum frangibilis.

Quid ſit Bolus. (a)

b Boli armeni ſit talis vſus contra æmaptoicem paſſionem, ſcilicet & fluxum ſanguinis vomitum per os. Si fiat ex vitio ſpiritualium membrorum confice pilulas ex puluere boli, & gummi arabici, & penidiorum cum aqua ordei infuſionis dragaganti quæ ſic fit: in aqua ordei pone dragagantum per noctem, & fiet quædam congelatio, ex qua congelatione conficiātur pilulæ, quas teneat patiens ſub lingua vt ſic diſſolutæ cum ſaliua tranſeant ad ſpiritualia. Si ex vitio nutritiuorum eius puluis cum puluere gummi arabici vſti confectus, & cum ſucco plantaginis potui detur. Contra diſſinteriam vel fluxum ventris ſanguineum commiſce puluerem boli cum albumine oui, vel cum toto ouo, & fac criſpellas, & da mane ʒ. ii. & ſemis. Vel ſic confice puluerem boli cum ſucco plantaginis, & per os detur; vel iniice per clyſtere, facta tamen prius purgatione, ſi fuerit ex inferiori inteſtino per annum, ſi ex ſuperiori per os. Fiat etiam emplaſtrum confice puluerem boli cum albumine oui, & modico aceto. Si materia ſit in ſuperioribus pone ſuper vmbilicum, ſi in inferioribus pone ſuper renes & pectinem.

Contra fluxum menſtruorum confice bolum cum ſucco plantaginis, & ſuppoſitorium de bombice factum & intinctum ſupponatur. Contra fluxum ſanguinis ex naribus hoc modo, confice bolum cum ſucco ſanguinariæ, & ſugat naribus, & fac ſtuelum, & pone in naribus vel puluis ſolus cū bombice naribus immittatur, vel fac liquidam ſubſtantiam de bolo armeno & ſucco ſanguinariæ & ſugat naribus. Fiat etiam emplaſtrum hoc confice pul. boli cum albumine oui, & ſucco ſanguinariæ, & facto emplaſtro, pone ſuper tempora.

Effectus boli. (b)

De Balauſtia. CAP. III.

BAlauſtia frigida eſt & ſicca in ſecundo gradu. Dicitur autem balauſtia flos caducus maligranati, cum autem arbor fructus debet producere, flores in quadā tuberoſitate conglutinantur, & quan-

doque ab arbore cadunt, quandoque sumuntur. corticibus remotis, debent autem seruari, & possunt per duos annos in magna efficacia desiccata. *a* Psidia dicitur cortex mali gra. & debent cortices accipi cùm pomum est maturum seminibus eiectis. Ad omnia valet, ad quæ bolus arme. & præterea ad vomitum cholericum & fluxum ventris ex debilitate virtutis retentiuæ.

a Quid sit Psidia.

Contra vomitum cholericum hoc modo balaustiæ & cortices mali gra. terantur & coquantur in aceto & spongia intincta super furculam pectoris ponatur. Contra fluxum ex debilitate virtutis retētiuæ hoc modo, decoquatur in aqua pluuiali, & fiat fomentum.

Puluis balaustiæ vulnera consolidat. Nota quòd loco boli potest poni puluis balaustiæ. Sed generale tibi sit in omnibus quòd cum aliqua species ponitur in receptione, aliam loco eius non ponas, si eam habere potes aliquo modo, quia minus est vtilis species in medicinis, & viridia sunt quæ præcipuè competunt.

b De boragine. CAP. IIII.

b Quid sit Borago.

BOrago calida est & humida in i. gradu herba est satis communis, aspera habens folia, quæ dum viridia sunt magis competunt vsui medicinæ, exiccata non, secundario semina, virtutem habet generandi bonum sanguinem. Vnde conualescētibus, ex ægritudine valet, valet sincopizantibus, cardiacis, melancholicis, comesta cum carnibus, vel condita cum sanguine. *c* Contra sincopim talis sit vsus, ex succo boraginis cum zuccaro fiat syrupus ex succo eius & zuccaro addito puluere de osse de corde cerui.

c Vsus boraginis cōtra sincopem.

Contra melancholicam passionem & epilepsiam sic fiat decoctio in succo eius de sene, & in colatura fiat syrupus. Si deest herba semen eius decoquatur in aqua, in cuius colatura fiat syrupus. Et nota quod semina per duos annos possunt seruari in multa efficacia. Radix competit vsui medicinæ, herba etiam cruda comesta bonū sanguinem generat.

Contra icteritiam comed tur frequenter cocta cum carnibus & succo eius, & scariolæ patiens in potu vtatur.

d De baucia. CAP. V.

d Baucia duplex est.

BAucia calida est in ii. in gradu & humida in medio primi eius herbæ est duplex maneries s. domestica & agrestis, herba etiā quę alio nomine dicitur pastinaca, plus competit cibo quam medicinæ. Virtutē habet generandi multum sanguinem & spissum, vnde augmentat libidinem. Viridis melioris est efficaciæ, exiccata nullius est. Conualescentibus & melancholicis valet cruda vel cocta comesta, viridis & non sicca.

Fit autem inde zinziber conditum ad coitum excitandum & digestionem confortandam, accipe radices, & decoque bene in aqua quas coctas incide minutatim, & exprime aquam & forma magdaleones, quibus addatur mel dispumatū, & coquantur ad mellis cōsumptionem, & continuo moueatur ne adhæreat cacabo. In medio

decoctionis

decoctionis appone amygdalas si habes, & pineas mundatas si habes, postea appone species aromaticas vt zinziber, galanga piperis modicum nucis muscatæ, & alias species bene aromaticas.

De Borace. CAP. VI.

BOrax calida est & sic.in iiii.gradu. Est autem gummi cuiusdam arboris nascentis in transmarinis partibus. In ęstate effluit quędam viscositas pura, & ex actione caloris condensatur & induratur. effluit autem inde quoddam impurum quod aliquantulum molle est & fœculentum & quasi terreũ. Borax est eligenda quæ alba est & lucida & dura, & si habeat superfluitates abiiciantur. Virtutem habet mundificandi, & abstergendi, & attrahendi. Ad faciem clarificãdam & pannum remouẽdum maximè quod fit post partum & etiã si fiat ex calore aeris, puluis eius conficiatur cum aqua ros. & facies illiniatur. *a* Ad faciem mundificãdam & depurandã, conficiunt mulieres cum melle albo dispumato & mundato & cum vnguento citrino.

Conficiunt etiam vnguentũ ex gallinacea axungia cũ puluere boracis, & facies illiniũt. Nota quòd in ii. ℥. aquę ros. possunt poni ʒ. iii. boracis in i. ℔. mellis ponatur ℥. i. boracis. Ad mẽstrua prouocãda & fœtum mortuum & secundinam fiat suppositoriũ ex borace & centro galli bene decoctis in vino.

De Bethonica. CAP. VII.

BEthonica cali. est & sicca in iii. gradu. Eius folia præcipuè cõpetunt medicinæ viridia & exiccata & multæ sunt efficatiæ. Bethonica cum simpliciter inuenitur ponenda sunt folia. Ad dolorem capitis ex frigida causa in eo existẽte fiat gargarisma ex colatura decoctionis betonicæ, cũ staphisagria in aceto. Si fiat ex anathamiasi stomachi detur vinum decoctionis bethonicæ. Valet etiam contra dolorem factum ex causa existente in capite.

Contra dolorem stomachi detur decoctio eius cum succo absinthij cum callida si sit vehemens constipatio, & in illiaca passione præcedente clysteri hoc idem fiat remedium. Item ad matricem mundificandum & conceptum seruandũ, fiat fomentum ex aqua decoctionis bethonicæ, fiat etiam suppositorium, detur & electuariũ confectum ex puluere eius & melle.

a Ad ornandam faciẽ mulierum.

b *De Bernice.* CAP. VIII.

b Quid sit Bernix.

BErnix calidus est & siccus in iii. gradu. Est autem gũmi cuiusdam arboris in vltramarinis partibus nascentis. In tempore æstiuo quædã gummositas efluit, quæ actione caloris induratur, & siccatur & bernix dicitur cuius sunt tres species: quædam autem est subcitrini coloris, quædã subrufi, quædam subalbidi. *c* Quæcunque species sit dummodo est clara & lucida est eligenda. Virtutẽ habet conglutinandi ex gũmositate sua clarificandi & conseruandi, quod satis patet: quoniam pictores super alios colores ponunt ipsam, vt melius luceant, & alios colores conseruet. potest aũt diu seruari. *d* Cuius vsus vtilis est contra fluxum sanguinis è naribus: puluis confectus cum albumine oui tempori-

c Bernicis tres sunt species.

d Effectus bernicis.

bus & fronti superponatur. Et dicitur sinapisma quod fit ex glutinatibus puluis eius naribus iniciatur. Contra vomitũ cholericũ fiat emplastrũ ex puluere eius & oliba no & albumine oui & furculæ pectoris superponatur. Idem fiat cõtra dissinteriã tamẽ addito aceto & pectini superponatur. Puluis etiã eius datus cũ ouo sorbili valet cõtra vomitũ colericũ & dissenteriã. Valet etiam puluis eius contra interiorem & exteriorẽ solutionem. Puluerem aũt eius apponũt mulieres salernitanæ ad clarificãdum faciẽ. *a* Nota quòd bernix kakabre & ventosice idem est, sed bernix dicitur græcè.

a Bernix est kakabre.

b *De branca vrsina.* CAP. IX.

BRanca vrsina ca. est & humi. in i. gra. Virtutẽ habet molliendi & maturandi & leniendi. Contra frigida apostemata vtilis est vsus eius hoc modo folia cõterãtur cũ axungia porcina veteri, & superponantur. Cõtra apostemata spiritualiũ decoquatur in aqua prius cõtrita & superponatur. Cõtra vitium splenis & ariditatẽ neruorũ fiat vnguentum ex branca vrsina cõtrita & macerata diu in oleo, colaturæ addatur cera & fiat vnguẽtum contra prædicta.
Nota q̃ folia recentia superponẽda sunt in vnguentis & empla.

b Effectus brancæ vrsinæ.

c *De berberis.* CAP. X.

BErberi frigid. sunt & sic in ii. gradu. Sunt autẽ fructus cuiusdã arboris rotundi, & aliquantulũ oblongi, & aliquantulũ subnigri, eligendi sunt cõtinui & non perforati. *d* Valet cõtra febrilem discrasiam vt infirmis fiat eorum decoctio in aqua, & addito zuccaro colaturæ fiat syrupus. Cõtra hepatis calefactionẽ puluis eius cõficiatur cum succo solatri, & hepati superponatur. Cõtra dolorẽ capitis ex calore tota nocte dimittatur macerari in aqua, & mane detur potui. Nota quòd per vii. annos seruari potest.

c Quid sit berberis.

d Modus faciendi syrupum de berberis.

e *De belliculis marinis.* CAP. XI.

BElliculi marini frig. sunt & sic. sed excessus eorũ non denominãtur ab authoribus, sũt autẽ quasi vmbilici: & circa litora maris inueniũtur. In vnguẽtis ad faciẽ clarificandã ponuntur, vt in vnguẽto citri. Quorum etiã talis sit vsus ad faciẽ: puluis eorum subtilissimus resoluatur cum axungia galinacea prius resoluta, & fiat vnguentum. Et nota quòd diu possunt seruari, quasi lapides.

e Effectus belliculorũ marinorũ.

De Bistorta. CAP. XII.

BIstorta frig. est & sic. Sed excessus eius denominatur ab autoribus, sed ex ponticitate coniicitur esse frig. & sic. in iii. gradu. Virtutem habet consolidandi constringendi & confortandi conceptum. Cõtra vomitum ex feruore choleræ puluis eius cõficiatur cũ albumine oui & super tegulã decoquatur & detur patiẽti. Contra disenteriã cum succo plantaginis detur, ad mẽstrua restringẽda & sistẽda, formẽtum, ex aqua pluuiali, & etiã decoctio eius pulueris fiat. Ad cõceptum adiuuãdum fiat electuarium de puluere bistortæ in quãtitate lib. mediæ & specierum aromaticorum in eadẽ quãtitate. Fiat etiam prædictum fomentum. *f* Bistorta enim adiuuat conceptũ,

f Bistorta valet ad cõceptum.

quia s. confortat virtutem retentiuam matricis. Puluis etiam bistortę vulnera cõsolidat & cõclutinat. a Et notaquod bistorta herba est cuius radix etiam bistorta appellatur & est tortuosa, & est similis galangæ sed non habet acumen.

Quid sit bistorta.

b De Bdellio. CAP. XIII.

Quid sit bdellium.

BDellium ca. est in ii. gra. & humidum in i. gummi est cuiusdam arboris, quod in vltramarinis partibus reperitur. Sed quidam dicunt quòd sit illud quod reperitur quoddam rotundum simile folliculo, quòd in arbore vlmi fit, sed vndecunque sit glutinosum habet substantiam. Virtutem habet constringendi & attrahendi. c Dissenteriæ ex acuta pharmacia repugnat. Apostema interius & exterius inuncta sanat, lapidem frangit, tussim mittigat, morsum reptilium curat.

Effectus bdellij.

Distemperata cum aceto, & sapa, apostemata testiculorum sanat.

d De ciclamine. CAP. I.

Diuersis nominibus nominatur.

CIclamẽ cali est & sic. in iii. gra. quòd & cassamus, & panis porcinus dicitur & malum terræ alio nomine appellatur. Radix autem eius proprie ciclamen appellatur, quasdam habẽs tuberositates, quæ quãto sunt maiores tanto sunt efficaciores. Radix itaque & recens & siccata magnam habet efficaciã sed recẽs maiorem. Debet autem circa finem autumni colligi, & per quatuor partes findi & per filũ suspendi in vmbroso loco vel ad solẽ parum, põt per triẽnium in magna efficacia seruati. Habet autem virtutem dissoluendi, cõsumendi, & attrahendi. e Cuius vsus talis sit ad hæmorrhoydas inflatas & non fluentes, & exterius apparentes; superaspergatur puluis eius: vel illiniatur ex succo, postea superaspergatur puluis ellebori nigri, & rosarum, si interius latitent, iniiciatur in modica quantitate per clystere, vel suppositorium fiat

Ciclamen multũ valet ad hæmorrhoydas.

postea iniiciatur puluis prædictus cum clysteri hoc modo ponatur puluis in clysteri postea insuffletur cum vesica porcina, vel simili aere inflata. Quædam autem mulier salernitana probauit quòd ad omnes ficus & hæmorrhoydas valet succus eius. Ad menstrua prouocanda & matricem mundificãdam, trifera magnam resolue in oleo muscellino vel communi, & bulliat ad ignem cum ciclamine, & de bombice in hoc intincto fiat suppositoriũ. Contra tenasmonã ex phlegmate vitreo succus radicis eius in oleo communi imposito pomo bulliat & cum bombice intincto fiat suppositorium. Contra splenis vitium malũ terræ in multa quantitate mundatum & contritum per quindecim dies in vino & oleo maceretur, in cuius colatura addatur cera & modicum aceti & fiat decoctio vsque ad spissitudinẽ precedẽtib⁹ aliis molificatiuis, hoc efficax est, si postea vngatur vel ex succo eius, vel puluere si deest succus, confice cum oleo & cera in modum vnguenti sæpius inunctũ probatũ est, si inũgatur pars ægra.

a Quid sit cãphora.

b Modus faciendi camphoram.

Ad idem mulieres salernitanę in vltimo die Iouis luna deficiẽte accipiunt ciclamen & ponunt supra splenen, & cum securi incidunt in tres partes, dicente patiente. Tu quid incidis. Ipsa respondet splenen, & postea suspendit in summo ad desiccandum dicendo, sicut desiccantur partes istius ciclaminis, ita desiccetur splen, & postea inungatur vnguento prædicto.

c De sophisticatione camphoræ.

Contra apostema ex frigida causa quod non possit rumpi spissitudine cutis, pomum ipsum conteratur & in oleo bulliat, & calidum superponatur, aut per exteriora aut interiora purgabitur. Contra fistulam tenta de radice facta imponatur os fistulæ amplificat os etiam si aliquando intus fuerit extrahit, vel etiam melius cum tenaculis offerri potest. Puluis eius carnem superfluam corrodit. Cõtra polypum puluis eius aspergatur super aliquem stuellum quod naribus eius imponatur.

a *De Camphora.* CAP. II.

Camphora frigida est & sicca in quarto gradu. Dicunt autẽ quidam camphoram esse gummi quod friuolum est. Est autem succus herbæ testãte Diosco. & multis alij; sed quæ camphora dicitur, hæc autem herba multũ est similis nostræ camphoratæ, sed magis est aromatica. *b* Hæc autem herba in fine veris colligitur & teritur & succ⁹ eius exprimitur postea quod fœculentũ est residet & abiicitur, quod purum est & liquidius retinetur, & soli exponitur & desiccatur desiccatum verò in substãtiam camphoræ reducitur. Virtutẽ habet constringendi, infrigidandi & abstergendi. Maximè in eius confectione sophisticatur & ex commixtione pulueris vel alterius succi, & ita efficitur dupla vel tripla quantitate camphoræ. Est autem eligenda pura, alba & lucida: turbulenta verò non est adeo bona. Quæ accedit ad croceum colorem non est adeo bona. *c* Sophisticatur ex admixtione cacabrę id est bernicis inter fructula camphoræ.

Est aũt bernix in substantia similis camphoræ, & ex admitione similis est odore, sed discernitur, quia bernix solidam habet substã-

tiam: & difficile frangitur, cāphora verò cito frangitur, & si manibus tractetur cito pulverizatur. Et nota quod nisi artificiose seruetur facile perditur, est autem aromatica, & omne aromaticum fumosum & cito resoluitur in fumositatem cito perditur.

Potest autem seruari in vase marmoreo, & melius in alabastro, seruatur in magna efficacia in psylio, aut in semine lini per xl. annos.

a Contra gomorream i. inuoluntariam spermatis effusionem, pulvis camphoræ distemperetur cum muscillagine psylij, vel cum agresta, vel succo solatri, & intinctis plagellis ponatur supra pectinem & renes & supra pudenda.

Contra diabetē, idem fiat & superponatur lamina plumbea.

Contra calefactionē hepatis pulvis eius cum succo solatri cōficiatur in quo plagellę intinctæ sepius hepati superponantur.

Contra fluxum sanguinis ex naribus fiant magdaleones ex puluere eius & puluis seminis vrticæ, vsti, confectis cum succo sanguinariæ, & naribus imponantur si autem fiat sanguinis fluxus ex ebullitione sanguinis, vel ex hepate, cū aqua frigida conficiatur puluis cāphoræ & plagellæ infusæ & fronti & temporibus gulę superponatur.

Contra maculam oculi talis sit vsus conficiatur puluis eius cum aqua ros. addito succo fœniculi, & ponatur in vase æneo, & oculi illiniantur. Cōtra pannū faciei, & ad faciē depurandā conficiatur cum aqua ros. addito melle albo & mūdissimo. Contra libidinem odoretur camphora per nares, spiritus enim actione nimia caloris exolutos reparat corpus infrigidando, sperma inspissat, & libidinem reprimit secundum illud. Cāphora per nares castrat odore mares. Nota quod satis competentur in syrupis contra acutas ægritudines. Et nota quod in phrenesi satis cōpetenter prouocat starnutationes, si puluis eius cum oleo ros. distēperetur, & penna intincta nares inūgantur, & in aliis acutis febribus, quia non augmentāt calorem nec materiam administrat: sicut si fiat sternutatio cum elleboro, vel pipere, vel pirhetro. *a Effectus cā phoræ.*

Idem valet ad luborē vel ardorē & dolorem oculorum.

b *De Coloquintida.* CAP. III.

b Quid sit coloquintida.

COloquintida cali. est in iii. gradu, sicca in secūdo. Coloquintida pomum est cuiusdam arboris vel fruticis nascentis in transmarinis partibus circa regionem Hierusalem, quæ & cucurbita alexandrina alio nomine nuncupatur. Nota quod tam pomum quam frutex coloquintida appellatur. Quæ autem sola reperitur mortifera est, sicut squilla quæ sola reperitur teste Dioscoride & etiam Constantino. Habet medullam, semen & corticē. Medulla verò potissima est vsui medicinæ, semen secundario, cortex autem nullā habet efficaciam vel modi-cā. vnde si inueniantur in receptione, debent poni semina cum medulla. *c* Est autē coloquintida eligenda, quæ habet medullam continuam & albam & multam semina bene medullæ insita. Illa est abiicienda quæ cum concutitur multū sonat, si aūt inueniantur cum seminibus vel sine seminibus, si facile pulverizantur *c Cōditiones bonæ coloquintidæ.*

cum tractantur manibus abiiciédæ sunt. Potest autem seruari per sex annos, & melius in ipso pomo. *a* Virtuté habet dissoluédi & consumédi ex amaritudine, virtutem etiam diureticam, purgat aút principaliter phlegma, secundario melancoliam. Vnde talis sit vsus eius cótra quotidianã. Accipe ℥.i. coloquintidę cum ii.℥ vel iii. succi ebuli: & coquatur in pomo coloquintidę colaturæ addatur zuccarum & detur patienti in sero ante accessionem præcedentibus tamé digestiuis & purgationibus, hoc autem debet fieri si post purgationem remanserit accessio. Contra quartanam & scabié talis sit vsus. Aqua decoctionis senę ponatur in pomo coloquintidæ addita ℥.i. coloquintidę & fiat decoctio colaturæ addatur zuc. & patienti detur ante horam accessionis precedentibus digestiuis vt supra. Valet eodem modo ad scabiem vetustissimam. Contra dolorem dentium fiat gargarisma ex aceto decoctionis interioris coloquintidæ. Contra lúbricos puluis eius cum melle confectus patienti offeratur.

a *Effectus coloquintidæ.*

b *Quid sit casiafistula.*

c *Códitiones bonæ casiafistulæ.*

Pueris emplastrum ex puluere eius & succo absinthij circa vmblicum fiat. Ad vermes aurium iniiciatur puluis eius cum succo persiccariæ. Contra splenis & hepatis duritié detur succus fœniculi, decoctionis interiorum coloquintidæ, vel etiam puluis cum ipso succo. Ad matricem mundificandum & menstrua prouocanda fiat fomentum ex aqua decoctionis coloquintidæ. Eius etiam puluis cú oleo aliquo decoquatur in pomo ipso, & intincta bombice fiat suppositoriú. Ad hemorrhoydas coquatur oleum nucis in pomo coloquintidæ & inungatur bombix, & supponat sibi patiés frequéter.

d *Modu exhibendi casiam.*

b *De casiafistula.* CAP. IIII.

CAsiafistula calida est & humida non in aliquo gradu, quia valde est temperata infra omnem gradum, quia paruus est eius excessus ab optima temperantia. Est autem frustus cuiusdam arboris, quæ quasi longa semina producit, postea succedente tempore elongatur & ingrossatur. Exteriora in corticem actione caloris cóndensantur medulla interius existente in vna copula inueniuntur. xxx. vel xl. sibi cohærentia. *c* Est auté eligenda quæ grossa est, quod significat humiditaté multam, nigra multum, quod significat maturitatem, & quæ cum cocuritur non sonat interius, quæ sonat paruam habet humiditatem, & semina habet separata a medulla, pót autem seruari per biennium. Et notandum quod cum inuenitur casiafi. in receptione aliqua ab autoribus confecta in quantitate ij. ℥. vel iii. debet ponderari medulla etiam sine seminibus si potes. Sed quia non patiuntur apothecarij apponantur semina vt si debeat confici medicina aut syrup. in quo debeat resolui casiafi. non buliat cum eo, sed in feruenti vel multum calida aqua resoluatur cú manibus vsquequo tota resoluatur, postea proiiciantur semina cú casia & sic conficiatur medicina cum ea. *d* Cum in decoctionibus inuenitur ℥. ii. debent ponderari cú cortice & postea medulla sola resoluatur in feruéti aqua abiectis

ſeminib' & poſtea imponatur puluis reubarb. vel miroba. vel cũ quo debet fieri purgatio. *a* Habet aũt virtutem leniendi, & mundificandi feruorem ſanguinis mirabiliter mitigat, choleram & ſanguinem depurat, vnde valet in acutis febribus. Caſiafiſtula cũ aqua data vel per ſe in febribus ante purgationẽ mollit ventrem, & aptum purgationi reddit. Gatgariſma caſiefiſtulæ apoſtemata gulæ diſſoluit, vel faucium ſi miſceatur cum ſucco ſolatri.

a *Effectus caſiæ.*

b *De Cuſcute.* CAP. V.

CVſcute calidum eſt in i. gradu, & ſiccum in ii. Eſt autem cuſcute podagra lini quod adhæret circa linum, cum floribus debet colligi per ii. annos poteſt ſeruari.

b *Quid ſit cuſcute.*

Habet autem virtutem purgandi melancholiã ſecundario phlegma, vnde competenter ponitur in decoctionibus purgantibus melãcholiam & phlegma. *c* Aqua decoctionis eius valet contra ſtranguriam & diſſuriam. Si etiam poteſtis habere herbam in multa quãtitate ipſam herbam bene decoctã in vino & oleo pectini & renibus & aliis partibus dolentibus cataplaſmetis.

c *Effectus cuſcute.*

d *De Cardamomo.* CAP. VI.

CArdamomum cal. eſt & ſic in ii. gradu eſt autem fructus cuiuſdam arboris, vel potius ſemen. Arbor autem, in tempore veris fructus producens, quaſdam tuberoſitates facit ſicut eſt ſemẽ rutæ, vel ſimilis eius, in quibus ſemina concluduntur. Cuius duæ ſunt maneries ſ. maius quod dicitur domeſticum, & minus quod dicitur ſyluaticũ, & illud eſt piloſum & ſubalbidum. *e* Cardamomũ maius melius eſt, quia magis eſt aromaticũ. Eſt autem eligendum quod maius eſt, & in colore ſubrufum & habet aliquantulum acuminis, & dulcedinem immixtam. Cum autẽ ponitur in medicinis, debẽt abiici lapilli, & debet confricari manibus propter puluerẽ, & abiiciantur fuſtes. Per x. annos poteſt ſeruari virtutem habet cõfortandi ex aromaticitate diſſoluendi, & etiam cõſumẽdi ex qualitatibus. *f* Cõtra syncopẽ & cardiacã paſſionẽ ex frigida cauſa fiat decoctio eius in vino odorifero addita aqua roſ. & detur patienti. Ad debilitationem ſtomachi & digeſtionẽ confortandũ pul. cardamomi cum ſemine aniſi detur in cibis appetitũ prouocant. Contra vomitum ex frigida cauſa pul. eius cum ſucco mẽbræ conficiatur & cibi ibi intincti offerãtur patienti. Fiat etiam hic puluis cardamomi cum mẽtha viridi vel ſicca in aceto & aqua ſalmacina coquatur & ſpongia intincta ori ſtomachi ſuperponatur. Cõtra debilitatẽ cerebri pul. eius naribus applicetur. Si fiat rheuma pul. eius ponatur in oleo muſcelino, & intingatur bombix & ſuperponatur ſerrę vel ponatur pul. eius cũ oleo muſcellino in teſta oui ſuper cineres calidos vſq; dum bulliat poſtea vnguatur caput.

d *Quid ſit cardamomum.*

e *Cõditiones boni cardamomi.*

f *Effectus cardamomi.*

g *De Ceruſa.* CAP. VII.

CEruſa frigida eſt & ſic. in ii. gra. Ceruſa flos eſt plũbi, ſiue gerſa alio nomine appellatur. Fit aũt ſic accipe laminas plumbeas quadratas in quãtitate vnius ℔. & imple vaſa terrea ſuperius mediocri-

g *Modus faciendi ceruſam.*

ter angusta in latitudine pedis, i. vasis tamen prius impletis aceto fortissimo, & pone bacculos super orificium vasis ab vna extremitate ad aliam, & suspende laminas plũbeas perforatas per spaciũ iiii. digitorum ab acet. cum filis postea cooperi orificium & vas similiter fœno vel stramine peroptimè, & pone in loco obscuro, & claude ostium, vel orificium, & ita dimitte per iiii. menses. In fine verò iiii. mensis aperi vasis orificium, vt vis aceti exhalet, & inuenies quasdam tuberositates & muscillagines circa plumbũ quod inuenitur in minori quantitate quam prius fuerit illas vero cum cultello abrade, & pone in vase magno & appone aquam & pedibus malaxa, postea aquam illam abiice & pone substãtiam quæ remanet in vase aliquo concauo, & appone aquam & soli expone, quam consumpta aliã appone, & ita facies donec sit albissima: postea depone a vase illo concauo vnde cerusa rotũda videtur.

a *Alius modus de albã di cerusam.* *a* Notandũ quod illi qui faciunt cerusam sæpius incurrunt paralysim, appolexiam, & epilepsiam & arteticam propter frigiditatẽ aceti dissoluentem & mortificantem. Habet autem cerusa virtutem mũdificandi & abstergendi superfluitates. Vnde quædã mulieres sic ea vtũtur primo faciẽ abluunt: postea puluerem ceruse mediocriter superducũt subtilissimũ. *b* Aliæ melius faciunt, quia cerusa aliquantulũ fœtida est conficiunt cerusam cũ aqua ros. & exponunt soli maximè in æstate, qua consumpta aliã apponunt & hoc faciunt donec sit albissima & aliquantulũ aromatiqua, postea informant pilulas, & faciei apponũt. Aliæ aũt. apponũt puluerem boracis vel cãphoræ vel vtriusque & belliculi marini & melius operantur. Et nota quòd illæ quæ vtuntur longo tempore adhibitione cerusæ dolorẽ dentiũ incurrunt putrefactiones oris & fœtorem.

b *Quid sit capparis.*

b *De Caparo.* CAP VIII.

Capparus siue capparis cap. est & sicca. in iii. gra. Est autẽ vt quidã dicũt herba, alij ꝙ frutex, fit in vltra marinis partibus in Apulia etiã, & aliis regionibus reperitur. Cortex radi*cis*, & folia & flores cõpetunt vsui medicinæ, sed præcipuè cortex. Debet aũt cortex colligi in principio veris & in vmbra suspendi & desiccari, vel etiam ad solem per vi. annos in efficacia seruatur. Est autem eligendus cortex, quæ cum frangitur non puluerizantur, & quæ aliquantulũ subrufus est & subamarus. Flores autẽ eius cùm adhuc sunt tuberosi, & non dilatãtur, debent colligi; quia cum dilatati sunt non valent, accipiuntur cum sale & aceto condiũtur. Seruantur per vnũ annum vel duos. virtutẽ habent incitandi appetitum humorẽ existentẽ in ore stomachi dirigendi stomachũ con fortant in-frigidatum calefaciunt. Cibus enim sunt & medicina.

c *Effectus capparis.* *c* Contra splenis vitium & hepatis duritiem valet vinũ decoctionis capparis. Fiat etiã hoc vnguentum quod potissimum est & non minus valens quàm aggripa. Puluis eius in multa quantitate conficiatur cum succo solatri, postmodum addito vino & oleo fiat decoctio vsque ad spissitudinem, & aliquantulum addita cera fiat vnguẽtum.

tum. *a* Valet etiam electuarium maximè ad idem quòd dicitur diá capparis & non minus hoc electuarium quòd ℞.℥.pulueris corticum capparis & i.℥. corticis radicum thamarisci & conficiatur cum melle, & cum decoctione radicis thamarisci. Succus foliorum capparis auribus immissus vermes necat. vel pul. corticis in oleo coquatur coletur auribus infūdatur non solum vermes necat, sed etiã surditati subuenit, & auribus fistulosis. Ab lumbricos puluis eius cũ melle confectus detur patienti.

b Contra scrofulas nouellas detur aqua decoctionis radicis corticum capparis, brusci & sparagi. Item vngatur hoc vnguento: accipe rufum serpentẽ & incide caput & caudam per spacium iiij. digitorum, postea pone in olla munitam perforata & in olla alia integra ponatur ita quod fundus ollæ perforatæ sit in ore alterius ollæ, & postmodum ita ponantur in caldario aqua pleno, & bulliat diu, vt ex calore resoluatur serpens, cuius pinguedo ad inferiorem ollam effluens humiditate aquæ conseruatur inconsumpta. Ex illa pinguedine & puluere ellebori nigri, & puluere radicum capparis fiat vnguentum, quo vnguento sæpe inungantur scrofulæ nouellæ.

Vtatur etiam patiens talem passionem aqua prędicta & multum valet. Ad iliacam passionem & arteticam, accipe ℔. j. pul. corticũ capparis & decoquatur in succo corticis radicũ ebuli, & addatur zuccara, & fiat syrupus, detur autem bis in septimana sero vel mane cũ calida. Et nota quod cùm reperitur eius receptio in medicinis, cortex radicis eius debet poni.

a *Electuariũ capparis.*

c *De Calamento.* CAP. IX.

Calamentum ca. est & sic. in iij. gra. Est autem herba quæ alio nomine à quibusdam nepita dicitur. Calamentum montanum melius est quia magis est siccum. Cùm flores producit tunc debet colligi, & per annũ potest seruari in vmbroso loco suspensum, & ibi debet desiccari. Habet virtutem maximam, sed virtutem habet dissoluendi & consumendi.

b *Modus faciendi vnguentum mirabile.*

c *Duplex Calamentũ*

d Contra frigidam tussim & asma licet antiquum valet vinum decoctionis eius vel vinũ decoctionis pulueris eius, vuæ passæ & ficuum siccarum. Valet etiam electuarium quod dicitur diacalamẽtum, & hoc quod ℞. pulueris calamenti in multa quantitate, pulueris gentianæ vel loco eius liquiritiæ in iij. vel iiij. parte cum melle conficiatur ad prædicta. Detur etiam puluis eius in ouo sorbili. Crispellæ etiam fiant de puluere eius & farina ordei. Contra dolorem stomachi, & frigiditatem intestinorũ vtatur patiens puluere eius in cibis, & vino decoctionis eius.

d *Electuariũ Calamẽti.*

e Contra frigidum rheuma inũgatur occipitium ex melle decoctionis pulueris eius, post fiat sacellatio ex puluere eius calefacto in olla rudi, vel ex ipsa herba multum confert. Contra relaxationem vuæ fiat gargarismus ex aceto decoctionis eius puluere rosarum & calamento subleua eam satis competit.

e *Effectus Calamẽti.*

Contra tenasmum ex phlemate vitreo vel ex alio frigido humore inungantur renes ex melle solo vel ex melle decoctionis pulueris

f *Optimum medicamen ad tenasmũ.*

eius, postea super asperso puluere colophoniæ & seminis nasturcij & calamenti, & fortiter cũ aliquo panno ligetur. Cùm autem assellat suffumigio colophoniæ prædenti puluis eius cum bombace ano supponatur, sic liberatus est magister Mattheus de platea, & mater magistri platearij. Ad exiccandam superfluitatem & humiditatem matricis fiat fomentum ex aqua decoctionis eius, hoc vt testantur mulieres salernitanæ satis valet. Calamentum supra morsum reptilium cataplasmatum ab interioribus ab exteriora venenum trahit. Succus eius auribus instillatus vermes occidit, & eodem modo omnium vulnerum, libidinem extinguit lepræ prodest. Viride in vino coctum si super maculas imponatur ea mundificat.

a De Centaurea. CAP. X.

a Quid sit Centaurea & est duplex.
b Hoc falsum est.
c Effectus Centaureæ.

Centaurea est cal. & sic. in iiij. gra. Est autem herba amarissima vnde dicitur suo nomine fel terræ. Est autẽ cẽtaurea maior quę maioris est efficaciæ, & est minor quæ minoris est efficaciæ. Dicit autem Constantinus quòd radix maioris est cal. & sic. in ij. gradu, & habet amaritudinẽ cũ quadã dulcedinę habet etiã ponticitatẽ, vnde habet virtutẽ conglutinandi, ex amaritudine, habet virtutem diureticam. Centaurea maiorem habet efficaciam secundum folia & flores vnde cùm incipit flores producere debet colligi, & in vmbroso loco suspendi & desiccari per annum in magna efficatia seruatur, habet autem virtutem diureticam, attractiuam, & consumptiuam.

b Nota quòd cum reperitur centaurea simpliciter maior debet poni. Contra splenis & hepatis opilationem, renum & vesicæ, stranguriam & dissuriam valet vinum decoctionis eius addito zuccaro. Herba etiam ipsa in vino & oleo decocta renibus & pectini & circa peritoneon & pudãda cataplasmata & etiam super splenem confert.

Vnguentum etiam confectum ex puluere eius, vel ex succo, vel oleo addita cera contra splenem valet. Ad splenis & hepatis duritiem, fiat syrupus hoc modo in succo centaureæ coque radices fœniculi apij & petroselini & cola, & addito zuccaro fiat syrupus.

c Contra iliacam passionem, puluis eius cum aqua salmacina & oleo per clystere iniiciatur præcedente clysteri mollificatiuo.

Dentur etiam per os v. ℈. cum simplici benedicta cum aqua calida. Eodem modo contra paralysim detur. Contra vermes aurium iniiciatur succus eius cum succo porrorum mixtus in aurium concauitate. Contra lumbricos detur succus eius vel puluis cum melle. Ad visum clarificandum succus radicis centaureæ maioris cum aqua ro. commisceatur & illiniatur oculus. Ad vulnera cõsolidãda teratur radix centaureæ & supponatur, quia consolidat, cuius rei argumẽtum est, quòd si apponatur in carne aliquãtulum incisa consolidat, dicit Constantinus. Ad maculam fiat collirium de puluere eius, & aqua ro. hoc multum valet si magna sit macula.

Si autem sit parua, non debet apponi, quia consumeret substantiã oculi. Ad dol. oculorũ superpone bombicem intinctum in oleo musc. cui admixtus fuerit puluis ei⁹. Contra hemorroïdas similiter fac. Ad vitium pectoris accipe succum eius, & tria grana purissimi amoniaci, & confice, & da in vsum & hoc si fuerit ex frigida causa praecedentibus tamen calidis iunctionibus. Ad menstrua prouocanda, accipe serapinum & calefac ad ignẽ, & adde pul. centaureæ vt conglutinetur cum serapino, & post ea intinge in succo centaureæ, & fiat suppositorium. Vel fiat suppositorium ex puluere eius cum amurca olei confectum. Itẽ iniciatur per pessarium cum felle taurino resoluto in succo centaureæ, menstrua producit & secundinam & mortuum fœtum. Ad idem valet aqua decoctionis eius. Constantinus dicit quod hæc aqua & serapinum intus decoctum vulnera consolidat. Centaureæ exagium i. cum vino propinatum dolori ventris & punctioni de grossis hu. & grossa ventositate subuenit. Succus eius cum melle mixtus oculorum clarificat obscuritatem.

a *De Casialignea.* CAP. XI.

CAsialignea ca. est & sic. in iij. gra. est autem casialignea cortex cuiusdam arboris vel fructicis nascentis iuxta cõfinia Babylonię. Casie duplex est maneries, sc. casia lignea, & casiafistula, cũ autẽ reperitur casia simpliciter, intelligenda est casiefistula, casialignea nunquã reperitur sine determinatione in receptionib⁹. Casialignea, vel xilocasia idẽ est, cuius duæ sunt species.

b Vna quæ est similis cinamo, quæ omnino subrufa est rotunda. Et nota quod solidam habet substantiam & cùm frangitur non [illegible]plicatur, sed sine plicatura resistit, acutum habet saporem dulcedini immixtũ cũ aromaticitate, & hæc melior est, nõ tamen ea vtimur in medicinis. Alia species est quæ subrufa est, partim habẽs colores distinctos. Eligẽda est ergo quę nõ facile frãgitur sed plicatur, & cũ frãgitur colores habet subalbidos interius & distinctos plures subrufos. saporẽ habet acutum dulcedini immixtum cum aromaticitate, Potest autem per x. annos seruari.

a *Quid sit casialignea.*

b *Duæ sunt species casiæ*

c Sophisticatur autem quãdoque ex admixtiõne radicum capparis, sed discernitur quia cortex capparis subamari saporis est. Habet autem virtutem diureticam ex subtili substantia consumendi ex qualitatibus confortandi ex aromaticitate. Contra frigidum rheuma vel alias frigidas causas capitis & epilẽpticis dentur tres pilulæ ex puluere casieligneæ & laudano optimè confectæ cum succo absinthij mixtæ confortant cerebrum.

c *Qualiter sophisticatur casia.*

d Fiat etiam suffumigatio hoc modo, puluis casieligneæ super carbones ponatur, & aqua ros. superponatur & recipiat patiens fumum. Contra stranguriam & dissuriam renum & vesicæ, vinum decoctionis eius detur patienti. Casieligneæ etiam puluis in oleo musceino, vel saltem communi decoquatur, ex quo inungatur peritoneon & virga partes dolentes. Contra oppilationem splenis & hepatis, renum & vesice valet si in aquis & syrupis eorum puluis ponatur. Contra frigiditatem

d *Effectus casieligneæ.*

ſtomachi & etiam contra prædi- *a Quia ſit ca ſtoreum.* dictas paſſiones valet vinum decoctionis eius & maſticis & ſeminis fœniculi ieiunis datur. Pigmẽtum etiam factum ex melle & vino in qua decocta ſit caſialignea ſtomachum infrigidatum calefacit, & digeſtionem adiuuat. Contra fœtorem oris fiant pilulæ ex puluere caſieligneæ, & ſtorace calamita, quia ſtorax calamita bene manibus malaxari poteſt. Hæ pilulæ etiam ad omnem dolorem ex vitio interiorum ex frigida cauſa cõfectum valent. Contra fœtorem aſſellarum, & corruptionem gingiuarum abraſis prius pillis ſub aſſellis, abluantur poſt ea loca cũ vino & aqua roſ. vel cum decoctione caſie ligneæ puluerizatæ illiniantur. Contra corruptionem gingiuarum fiat gargariſmus ex prædictis. Contra fœtorem oris etiam caſialignea commaſticata aut omnino tollit, aut pallia. Ad menſtrua prouocanda, & matricem cõ *b Sophiſtica tio caſtorei.* fortandam, fiat ſuppoſitorium ex bombice in-tincto in oleo muſcelino vel communi decoctionis pulueris caſieligneæ.

Cortex etiam eius bullitus cum oleo muſcelino integer ſuppoſitus menſtrua prouocat. Contra vitium plenis & hepaticis in oleo decocta & cataplaſmata vitiũ eorundem tollit. Hoc etiam modo *c Cõditiones boni caſtorei.* ſuppoſita tenaſmum medetur ex frigiditate prouenientem. Contra cardiacam paſſionem & ſyncopin valet ſyrupus factus ex puluere eius & roſarum, & oſſe de corde cerui. Melle temperatã & ſuperpoſita dura & humida apoſtemata diſſoluit & curat.

a *De Caſtoreo.* CAP. XII.

Caſtoreum ca. eſt in iij. gra. & ſic in ii. Eſt autem teſticulus cuiuſdam animalis quòd caſtor appellatur, vel deum. Quidã dicunt quòd ipſe præſentiens venatores inſequi eum ſuos teſticulos abſcindit dentibus & proiicit, credens venatores tantum teſticulos curarę, quod falſum eſt, non enim eſt tantæ diſcretionis ipſi enim magis inſequuntur eum propter pellem, quam propter teſticulos, & ipſi venatores teſticulos abſcindunt. Teſticuli abſciſſi in vmbroſo loco ſuſpenſi deſiccãtur. Et nota quòd iuuenis caſtorei teſticulus non eſt tantę efficaciæ quantæ ſenis. Ille autem teſticulus deſiccatus albus eſt & mollis. Si autem ſit teſticulus caſtorei in inuenture exiſtentis, vel parum iuuentutem excedentis illud optimum eſt. Si ſit caſtoris decrepita ætate exiſtentis, non eſt tantæ efficaciæ.

b Adulteratur autem à quibuſdã ſic accipiunt pellem in qua fuit caſtor vel alius teſticulus recens, & implent ſanguine & neruis addito puluere caſtorei vt habeat odorẽ caſtorei. Alij ponunt ſanguinẽ & terrã. Alij melius ſophiſticãt, imponunt ſanguinẽ ſerapinũ, & neruos piper apponũt vt ſit acuti ſaporis.

c Eligendum eſt autem quòd mediocriter habet ſaporem acutum, quia ſi habet multum acutum ſaporem & ſit quaſi ferreum ſophiſticatum eſt, & ſi non habet neruos intricatos. bonum autem caſtoreum habet ſaporem mediocriter acutum. Glutinoſum eſt & multum horribilem habet ſaporem, & neruos habet intricatos

& pelliculos adhærentes & conuenientes ad alteram extremitaté. Per septem annos in magna efficacia potest seruari, melius est tamen quanto recentius. In medicinis debet poni abiecta pellicula exteriori. Illud quod interius est debet põderari, & in medicinis poni. Virtutem habet dissoluendi, consumendi attenuandi & maximè neruosa loca confortandi.

a Contra epilepsiam & alias frigidas capitis passiones detur castoreum in quantitate ℈. ß. detur etiã in quantitate ij. vel iij. ℈. cum succo rutæ in potu, vel vino decoctionis eius. Contra paralysim linguæ puluis eius sub lingua ponatur, donec resoluatur & consumatur. Cõtra paralysim totius corporis detur vinum decoctionis eius & rutæ & saluiæ Contra paralysim virgæ fiat fomentum circa pectinem ex vino decoctionis eius frequenter & supercataplasmetur sæpius. Contra gomoream fiat decoctio eius in succo agni casti addito modico aceto, & cataplasmentur postea renes virgo & pecten. Contra lithargiriam prouocetur sternutatio ex castoreo, cerebrum commonet & confortat, vel fiat decoctio eius cum mentha & succo rutæ & modico aceti & abraso occipitio fricetur bene manibus, & supercataplasmetur. Puluis eius cum succo rutæ naribus iniiciatur vel fumum per nares recipiat.

b *De cubebe.*

CAP. XIII.

CVbebe cali. est & sic. tamen temperate. Est autem fructus cuiusdam arboris in transmarinis partibus nascentis, per x. annos potest seruari. Eligenda est quæ mediocriter habet acutum saporem cum multa aromaticitate.

c Vnde contra syncopẽ valet hoc modo puluis eius in quantitate. ℈ iiij. detur cum succo boraginis, vel cum succo radicis pastinacæ, vel foliorum eius multum confert. Contra frigidum rheuma capitis, & ad cerebrum confortandum odoretur: & frequenter naribus apponatur.

Item contra frigiditatem stomachi, & discolorationem pigmentũ fiat ex vino & melle & aliis speciebus, posita cubebe in maiori quantitate. Contra frigiditatem stomachi & discolorationem ex frigiditate puluis eius cum cibo.

a *Effectus castorei.*

b *Quid sit cubebe.*

c *Effectus cubebarum*

De capillis veneris.

CAP. XIIII.

CApillis veneris fri. & sic. tamen temperate ex substantia subtili. Virtutem habet diureticã. recens multæ est efficaciæ. parum tamen seruari potest. herba vtilis est, non radix.

d Contra calefactionem hepatis detur aqua decoctionis eius vel de aqua decoctionis eius & zuccaro fiat syrupus. Si sit etiã vitium splenis addatur aliquod diureticum Plagellæ etiam intinctæ in succo ipsius superponantur, vel etiam ipsa herba trita. Cum vino bibitus & veneno & humoribus ad stomachum fluentibus resistit. Cataplasmatus valet alopicie & scrofulorũ. Coctus cum aqua ex eo capite loto pustulas & putrefactionem mundificat.

d *Effectus capilli veneris.*

a Quid cupressus.

a De cupresso. CAP. XV.

CVpressus cali. est in primo gradu, sic. in secundo. Arbor est cuius poma lignum & folia vsui medicinæ competunt, sed poma stiptica sunt & consolidatiuũ lignum, & folia diuretica.

b Effectus cupressi.

b Contra fluxum ventris ex debilitate virtutis contẽtiuæ comedat patiens poma recentia vel puluis pomi sicci detur in cibis bibat etiã aquam decoctionis ipsius. Contra illiacam passionem fiat decoctio pomorum in aqua pluuiali, & ex aqua vinum eius limphetur. Contra dyssinteriam poma in aqua pluuiali cocta renibus & stomacho & pectini cataplasmentur.

Contra stranguriam & dissuriam detur puluis eius s. ligni vel foliorum eius in dolio, cum vino, & maximè in musto ponatur. Tale vinum preserua ab hiliaca passione. Vinum etiã decoctionis pulueris eius vel foliorum eius in ipsa accessione datum miro modo confert. Ad hemorroïdas cum multũ fluxerint fiat fomentum ex aqua pluuiali de foliis & bachis cupressi deinde in aqua tepida sedeat patiens, deinde da ei in cibis eorum puluerem, & aquam decoctionis eorrundem in potu. Hoc idem valet ad exitum ani.

c Duo sunt genera cinamomi.

d Conditiones boni cina.

De cinamomo. CAP. XVI.

CInamomum, ca. est in iij. gra. sic. in ij.

c Duo sunt genera cinamo. grossum & spissum & parum cauatum, quod cortex est cuiusdã arboris, & subtile quod concauum est & non spissum, est cortex cuiusdam fructicis, vtrũque in India & Europa reperitur. Quod grossum est in medicinis ponendum est vomicis, quod subtile est in aliis medi.

e Effectus cinamomi.

d Eligendum est illud quod subtile est acutum habet saporem, dulcedini immixtum cum multa aromaticitate & subrufum. Quod subalbidum ece est eligendum & nigrum abiiciandum, hæc est præcipua electio per colorem. Cum autem eligitur per gustum discernitur bonum & abluatur lingua saliua vel aquam, quia bonum inficit gustum, quandoque malum videtur bonum, per x. annos potest seruari. Ex aromaticitate habet virtutem confortandi cerebrum ex glutinositate consolidandi.

e Contra debilitatem stomachi, & digestionem debilitatam ex frigiditate, detur puluis subtilis cinamomi cum puluere carui in cibis. Competenter etiam in salsamẽtis ponitur ad appetitum prouocandum ex superfluitatibus impeditũ hoc modo, cum petrosil. saluia & modico aceto, & pulueribus predictis fiat salsamentum. Ad oris aromaticitatẽ cum masticetur. Et nota quod ex commasticatione quorumdam aromaticorũ, licet os ad tempus videatur aromaticum, imposterum tamẽ corrumpitur, velut ex vsu multum calidorum, vt gallie fillorum, & similium, quia caliditatem dissoluunt vnde fit putrefactio. Cinamomum autem nõ est adeo cali. vt dissoluat est tamen cõglutinatiuũ. Ad nouas fissuras labiorũ, vel aliorum vlcerũ ponatur puluis eius in scissura, & postea fiat satura, vel ligetur bene. Cõtra corruptionem gingiuarũ fiat lotura earum ex aqua salsa, & fricentur

bene, & scarificentur bene, vt sanguis exeat, & humiditates putridæ inde fluant. Ex vino decoctionis eius pulueris os abluatur, postea puluis factus ex duabus partibus symphyti & tertia cinamomi mixto modo valet. Contra syncopen & cardiacam passionem detur puluis eius cum puluere gariofilorũ. a Grossum cinamomũ in vomicis medicinis ponitur nunquã per se, non enim infert tantam abominationem, sed violentiam aliarũ specierum vt tapsiæ & similium reprimit, stomachũ etiã confortat, vnde duplex est eius cõmodum. Cinamomum tussim ex grossa humiditate, & catarrũ currat. Collyriis mixtum superfluitatem oculorum siccat, Tritum & aceto mixtum impetigines, & lentigines extirpat. Renũ doloré mitigat. Hidropisim timpanitem ac morsum reptilium curat. Opillationem aperit, cibum digerit, phlegma dissoluit vrinam & menstruam prouocat.

b *De camedreos.* CAP. XVII.

Camedreos ca. est & sic. in iiij. gradu similiter camepitheos. Camedreos quercula maior, camepitheos quercula minor appellatur. Virtutem habet diurecticam & mundificatiuam, sed quia similis est virtus earum, idẽ de eis determinatur tractatus. In fine veris cũ flores producunt colligi debẽt herbæ cũ floribus abiectis radicibus in vmbra desiccẽtur per annum in magna efficacia seruatur. c Contra stranguriam dissuriã vel iliacam passionem & oppilationẽ splenis & hepatis, ipsæ herbæ vel altera tantum in aqua salmacina decoctæ, pudendis pectini, & renibus cataplasmentur. Detur etiam vinum decoctionis earũ. Contra illiacam passionem puluis earũ cũ aqua salma cina melle & oleo iniiciantur per clystere. Contra oppilationem splenis, & hepatis, & vrinaliũ viarũ herbæ in vino & oleo decoctæ super locũ cataplasmentur. Detur etiã electuariũ quod cõficitur ex melle & duabus partibus pulueris vtriusque vel alterius, & vna parte lapidis lincis, & saxifragiæ. Contra stranguriã & dissuriã & contra lapidem & non oportebit querere, litotripon vel electuariũ ducis hoc habito, quia mirabile est contra omnes. Contra duritiem splenis & hepatis fiat decoctio pulueris vtriusque vel alterius in oleo, & hepati & spleni superponatur. Si virides herbas habemus ponantur in vino per ix. dies: vt ibi computrescant, postea bulliant vsque ad consumptionẽ ferè postea exprimantur per pannum solidum & fortem, vt tota humorositas exeat: ex illa humorositate & cera fiat vnguentum expertum ad splenem & hepar. Contra vomitum factum ex anatropha, vel aliqua causa frigida, coquantur herbæ ipsæ, vel plures diutissime in aqua salmacina, vel naturaliter salsa, & adito oleo & modico aceti fiat cataplasma supra pectus, maximum remedium est contra vomitum quemlibet qui fit ex frigida causa. Puluis etiam eius cum melle datus lumbricos occidit. Contra catarrhum ponantur pulueres calidi in sacello, & capiti superponatur optimum remedium est. Ad furfuricas capitis, vel barbę farina lupinorum amarorum de

a *Quare cinamomum ponitur in medicinis vomicis.*

b *Quid camedreos.*

c *Effectus camedrei.*

coquatur in aqua salsa, addito aceto & in colatura posito puluere vtriusque, vel alterius, & post modum caput lauetur.

Contra paralysim in vino herbæ decoctæ loco dolenti superponantur. Vlcera & vulnera consolidat earum puluis superaspersus. Ad matricem mundificandam; & menstrua prouocandum & ad matricem infrigidatam ex superfluitatibus phlegmatis calefaciendã coquantur herbæ illæ in aqua diu, & fomentetur inde mulier, & herbæ ipsæ cataplasmentur super pudẽda Puluis earum in oleo decoquatur, & bombix intinctus super ponatur, vel puluis conficiatur cum succo mali terræ & superponatur.

a Effectus camepitheos.

a De camepitheos. CAP. XVIII.

CAmepitheos cali. est & sic. in iij. gra ventositatem & inflationem dissoluit, laxatiuum est & humorem grossorum attenuatiuum, & interiorum membrorum, opilationis hepatis & splenis apperitiuum & matricis. Vrinam & menstrua prouocat ictericiam curat, de quo si duo exagia cum siccarũ ficcuum apozemate dentur nephresim extirpat, vnum exagium cum vino sumptum superiora intestina purgat. Cuius apozima cum melle bibitum dolorem femoris & coxarum mitigat, Vulnera putrida solidat, loco putrida cataplasmata desiccat duritiem mamillarum dissoluit & temperat.

b Quid carui

b De Carui. CAP. XIX.

c Effectus carui.

CArui cal. est & sic. in iii. gra. Carui herba & semen appellatur, in transmarinis partibus & etiam in Sicilia in magna quantitate repetitur per v. annos potest seruari. c Virtutem habet diurecticã. Vnde vinum decoctionis eius stranguriosis & dissuriosis confert. Puluis eius in cibis sumptus digestionem confortat ventositatem excludit, in salsamentis positus appetitum prouocat. Nota quod semine tantum in medicinis vtimur.

d Quid cuminum.

d De cumino. CAP. XX.

e Effectus cumini.

CVminum cal. est & sic. in secundo gra. Est autem semen herbę in magna quãtitate nascentis. Nõ sophisticatur propter ipsius copiã per x. annos potest seruari. Virtutẽ habet diurecticam & fumositates subtilliandi, vnde sumptum in cibis & potibus & salsamentis digestionem confortat.

e Vinum decoctionis eius & seminis fœniculi, dolorem stomachi & intestinorum ex ventositate mittigat.

Contra frigidam tussim detur vinum decoctionis ficuum siccarum & cumini. Electuarium etiã factũ ex cumino & semine fœniculi brusci & melle, vtile est contra frigidã tussim. Nec oportet queri diairis, vel diacuminum, hoc habito. Contra dolorem & tumorem faucium cuminum & ficus siccæ bene tritæ in vino decoctæ ℥. inde emplastrum factum super locum dolentem ponatur. Contra frigidum rheuma puluis eius & baccharum lauri simul trita, & in testa calefacta in sacellis ponantur & capiti superponantur. Contra stranguriã dissuriam, & alios dolores ex frigiditate,

giditate, cuminum in vino decoctum supercataplasmetur. Contra sanguinem oculorum tantum in principio dum fluxus est, sed post cum cera superponatur. Ad idem puluis cuminiũ cum albumine oui confectus super testam coquatur, quod diuisum in duas medietates sæpius superponatur. Alij alio modo operantur. Cum masticatum cumi inter dentes tenentes insufflant aerem tantum in oculis.

Contra liuorem ex contusione, vel alio modo factum dum recens est, puluis eius subtilis cum cera ad ignem bene confectus, & sæpe appositus, certum est remedium Nota quod ex frequenti vsu cumini sit discoloratio.

De Croco. CAP. XXI.

CRocus ca. est & sic. in j. gradu. *a* Croci duæ sunt species hortensis ab horto dictus in quo nascitur, & orientalis quia in oriente nascitur sic appellatur. In medicinis non vomicis iste crocus ponitur cum flores producit in medio floris iij. vel iiij. producit paruos flores. Eligendi sunt subrufi omnino qui autem habent aliquid citrinitatis abiiciantur.

b In sacculo stricto de corio seruentur per v. annos possunt seruari, virtutem habent confortandi ex qualitatibus suis, & temperatis ex aromaticitate, vnde contra debilitatem stomachi & syncopen talis sit vsus.

c Calefacta testa superponatur crocus orientalis, & desiccatus pulue-rizetur, & in brodio si caro coquatur in aqua vel vino, vel aceto distemperetur in fine decoctionis: quia tunc plus stringit ℈. i. quam duo aliter.

d Et nota quod si fiat multus eius vsus abominationem facit. Cholerico non enim debet dari quia vomitum prouocat. Ad rubore͂ oculorum ex sanguine & maculas fiat puluis de croco orientali siccato, vt diximus, & conficiatur cum vitellis ouorũ, & bõbix intinctus oculis superponatur. Crocus horte͂sis non per se datur, sed in vomicis medicinis competenter ponitur. Cõtra illiacam passionem strangu riam, & dissuriam facta decoctione eius mediocriter in oleo locis dolentibus cataplasmetur.

e *De Cicuta.* CAP. XXII.

CIcuta ca. est & sic. in iij. gra. Virtute͂ habet dissoluendi, consumendi, & attrahendi. Ea non vtimur in interioribus quia venenosa est in substantia & in qualitatibus suis. Dissoluit enim tantum quod spiritus inaniuntur ex quorum inanitione membra mortificantur. Antiqui autem eam in medicinis ponebant quia corpora tunc erant fortiora, Virtutem habet potentissimam secundum radices: secundario secundum folia: minore͂ secundum semen quod frigidum & siccum est; vnde semen eius quandoque in medicinis ponitur.

f Contra vitium splenis talis sit vsus. Tota herba in aceto cum ℔. ß. amoniaci, per ix. dies marcescat: nona die bulliant ad ignem quousque bene resolutium fuerit amoniacum, postea coletur per fortem pannum. Illa liquorositas iterum ad ignem bulliat bene & addita cera & oleo fiat vnguentum. Hoc vnguentum cicutæ potentissimũ est contra splenem, & contra dura apostemata arteticam & etiam

a Duæ sunt species croci

b Conditiones boni croci.

c Modus seruãdi crocũ.

d Multus vsus croci abominationem facit.

e Cicuta venenosa est.

f Effectus cicutæ.

epilepſiam teſtantæ Conſtantino. Contra arteticam & podagram coquantur radices cicutæ in paſta poſtea radices ipſæ ſiſſæ per medium ponantur ſuper arteticam, citiſſimum remedium eſt. Contra iliacā paſſionem ſtranguriam, diſſuriam facta decoctione in vino forti & oleo loca dolentia cataplaſmētur. Ad matricem mundificandam ex frigido & glutinoſo humore & menſtrua prouocanda & fiat fomētum ex vino & aqua ſalſa, decoctionis eius. Contra ſcrofulas facto vſu diureticarū herbarum fiat cataplaſma ex duabus partibus cicutæ & iij. ſcabioſæ. Si xxviii. ℥. cicutæ cū vij. ℔. vini quouſque iiij. pars conſumatur ſuper lentum ignem coquantur fit optimum apozema epilepſiæ: ſi quoque die x.3. ex eo acceperit: quouſque xl. dies cōpleantur. Hoc etiā apozema datū mulieribus nondum concipere valentibus, niſi ſemel ad vſum concipiendi eas conuertit. Sed tamen ſignum eis preſentialiter impregnantibus tale eſt, vomitum enim illud prouocat apozema quod nullatenus continere valent.

a Quid ſit cyperus.

a *De cypero.* CAP. XXIII.

CIperus ca. eſt & ſic. in ij. gra. Eſt autem cyperus ſubſtantia quædam modica continua & tuberoſa eſt autem radix iunci triāgularis que in vltra marinis partibus naſcitur, melior eſt maior, & per biennium ſeruatur.

b Conditiones boni cyperi.

c Eeffectus cyperi.

b Quod verò in noſtris regionibus naſcitur minor eſt, & non eſt tantæ efficaciæ & per annum ſeruatur. Eligendus autem eſt non ramoſus & quæ cum frangitur interius, quaſi citrinū pretēdit colorē, & non facile pulueriſatur. Virtutē habet diureticā ex ſubtilitate ſubſtantiæ in quolibet tempore poteſt colligi & reperiri, ſed præcipuè in fine veris iii. diebus ſoli debet exponi ne ex humiditate ſua putrefiat, poſtea in vmbroſo loco ponatur.

c Contra ſtranguriam diſſuriam cyperi in multa quantitate conquaſſati in oleo bene decoquātur, poſtea pectini & peritonio cataplaſmati pro certo prouocant vrinam humores diſſoluunt. Contra lapis vitium cyperi bene triti in oleo muſcel. bulliant aliquantulum, & liquor colatus & per ſiringam iniectus etiam lapidem frangit. Contra dolorem ſtomachi & inteſtinorū ex frigiditate vel ventoſitate valet predictum cataplaſma, quod fit contra ſtranguriam & diſſuriam. Fiat etiam hoc quod precipuum eſt, detur vinum decoctionis eius & maſticis, vel ex aqua decoctionis eius vinum limphetur hoc etiam digeſtionem confortat. Ad idem ſuccus eius cum vino datus dolorem ſtomachi ex ventoſitate, vel frigiditate, & etiā inteſtinorum tollit. Contra lithargiam cyperi bene triti in oleo ferè vſque ad conſumptionem bulliāt, poſtea illud totum ſupra carbones ponatur & fumum recipiat patiens per os & per nares optimum eſt. Ad mundificationem vulneris puluis eius vulneribus impoſitus putredinem tollit ablata putredine non eſt ponendus, quia corodit, ſed ponenda ſunt conglutinatiua. Nota quod cyperus qui habet album colorem vel terreum vel palidum abiiciendus eſt.

a *De calamo aromatico.*

CAP. XXIIII.

CAlamus aromaticus cal. eſt & ſic. in ij. gra. Eſt autem radix cuiuſdam arboris fruticis, & calamo aſſimilatur & valde aromaticus concauus eſt, quia cum colligitur extrahitur quoddam lignum intus exiſtens, tamen cõtinuus reperitur, vt ſi maioris ponderis. Duplicis maneriei eſt. Quidam reperitur in perſia, qui citrinus eſt, & eo non vtimur. Alius in India, qui ſubalbidus eſt & eo vtimur. Eſt ergo eligẽdus calamus ſubalbi coloris, qui cum frangitur non pulueriſatur facile per tres annos ſeruatur habet autem virtutem confortandĩ.

b Contra dolorem ſtomachi & inteſtinorum ex frigiditate vel ventoſitate certum eſt remedium puluis eius in quantitate. iii. ʒ. conficiatur cum ſucco abſinthii & addito vino calido detur patienti.

c Ad digeſtionem confortandam detur puluis eius cum puluere cinamomi. Hoc etiam valet contra cardiacam. Contra cardiacam paſſionem decoquatur calamus aromaticus integer in aqua roſ. & ex ea limphetur vinum patientis. Cõtra tenaſmum ex frigida cauſa, pulpuis eius cum bombacino ad huc exterius ẽxiſtente ſuperponatur.

d *De corallo.* CAP. XXV.

COralus frigidus eſt & ſic. in ij. gra. Eſt autem quædam ſubſtantia terrea, quæ reperitur in locis maritimis & maximè in cauernoſis montibus in mari exiſtentibus. Quædam enim humoroſa glutinoſitas lapidibus adhærens ex ſiccitate propria & maris caliditate ſic condenſata in ſubſtantiam lapideam tranſmutatur. Qui habet maiorem partem ignis fit rubeus, qui maiorem humiditatem vel aquoſitatem fit albus, albus frigidus eſt & ſiccus minus, rubeus ſiccus & minus frigidus, tam albus quam rubeus vſui competit medicinæ, ſed albus nunquam ponitur in medicinis niſi cum determinatione. Cum autem inuenitur ſimplex corallus, rubeus debet poni niſi determinetur ſic. ℞ coralli albi & rubei.

e Eſt ergo eligendus rub. qui groſſus eſt planus & clarus, & quanto plus accedit ad ruborem tanto melior, & qui nulla habet foramina aut pauca. Albus eligendus eſt qui groſſus & planus, & quanto magis intenditur in albedine, tanto melior qui etiam non eſt perforatus paruis foraminibus ita debet eligi cum ponendus eſt in medicinis ad faciem. Cum vero ponendus eſt in medicinis ore recipiendis, non eſt ita curandum ſi non ſit albus. Poteſt autem ſeruari vterque per infinitos annos. Virtutem habent confortandi, conſtringendi & depurandi. Occultam etiam habet virtutem contra epilepſiam. Dicunt autem quidam quod rubeus ſeruat domum a fulmine.

f Contra fluxum ſanguinis a naribus imponatur puluis eorum rubeorum cum bombice: vel conficiatur puluis eius cum ſucco ſanguinariæ & pilulæ inde factæ naribus, imponantur. Contra emoptoycas paſſiones i. vomitum ſanguineum ſi fiat vitio ſpiritualium, ex

a *Quid ſit calamus aromaticus.*

b *Conditiones boni calami.*

c *Effectus calami aromatici.*

d *Quid ſit corallus.*

e *Conditiones boni coralli.*

f *Effectus coralli.*

duabus partibus coralli subtilissimè puluerisati conficiatur cum aqua ordei infusionis dragaganti, & fiant pilulæ quas patiens diu teneat in ore, & postea dissolutas transglutiat. Generale etenim est quod ea quæ dantur contra spiritualia debent prius in ore teneri vt cum saliva propter remollitionem ad spiritualia traducantur. Si fiat vitio nutritiuorum membrorum detur pul. eius cum succo plãtaginis.

Eodem modo valet contra dysinteriam factam vitio superiorum. detur etiam pul. eius cum ouo sorbili Si fiat vitio inferiorum iniiciatur per clystere cum succo plantagini. Contra fluxum menstruorum pul. eius cum athanasia & succo plantagi. conficiatur, & fiat suppositorium, vel cum solo succo plantagi. vel puluerem solum cũ bombice mitte & citius constringit. Cõtra corrosionẽ oris & gingiuarum sic fiat lotura prius oris & gingiuarum cum aqua salmacina, vel aluminosa, & deinde facto puluere de duabus partibus coralli & tertia rosarum ponatur super gingiuas. Contra fluxum sanguinis ex gingiuis pul. coralli flos ros. & antheræ i. croci ros superaspergatur vel cum melle conficiatur, & illiniantur gingiuæ. Ad consolidanda vlcera pul. coralli impositus conglutinat. Valet oculorum dolori & obscuritati pannos eorum & putrefactiones cura: & mundificat si in collyrio mittatur dentes fricando clarificat. Gingiuas putridas sanat. Gale. corallus vstus gummi mixtus & cum aqua frigi. potatus sanguinis fluxum arcet.

a *De Cataputia.* CAP. XXVI.

a *Quid sit cataputia.*

Cataputia calida est in iii. gradu, humida in i. Est autem cataputia fructus vel semen cuiusdam herbæ quæ similiter appellatur. Cum in receptione reperitur fructus est apponendus, non herba, remoto exteriori cortice & seruata debita quãtitate potest autem per annum in magna efficacia seruari. Eligenda est catap. que interius non est perforata, nec liuida sed alba & viridis.

b *Conditiones bonæ cataputiæ.*

b Habet virtutem principaliter purgandi phlegma, secũdario choleram, & melancoliam habet etiã virtutem purgandi per inferiora ex vnctuositate & lenitate, vnde quandoque datur sanis ad conseruationem sanitatis: quandoque ægris ad egritudinem remouẽdam.

c *Effectus cataputiæ.*

c Contra quotidianam ex phlegmate salso & scabien talis sit vsus conteratur catap. ex magna quantitate, & post ea foliis caulium inuoluta sub cinere ponatur diu vt bene coquatur deinde extrahatur & exprimatur oleum quod effluit reseruetur, cum necesse fuerit ponatur in cibis patientis, vel aliquo alio modo sic possunt multum decipi. Ad idẽ fiat claretum hoc modo Cataputiæ contritæ bene cum melle decoquantur, & cum tali melle & vino fiat claretum Et nota quod in xx. li. vini sufficit. ℔. i. cataputiæ & ex ℥. ß. cataputiæ potest fieri modiolum clareti. in iure etiam piscium vel carnium: vel aliorum ciborum possunt poni cataputiæ contritæ. Comestæ etiam valent multum & sanis & ægris prædictis modis datæ. Contra quotidianam & phlegmate

falso semina artiplicis, rapæ radices lauentur in aqua feruenti addita tertia parte ℥.cataputiæ & detur cum syrupo acetoso. Contra quotidianam de phlegmate vitreo precedentibus diuisiuis bulliant. ℈. iii. vel duo in vino fortissimo & addatur tertia pars ℥.cataputiarum mundatorum à cortice postea coletur colatura cum oximelle detur.

Contra iliacam passionem bulliant in aqua radices fœniculi, & cassialignea, & in illa aqua addatur tertia pars. ℥ cataputiæ & iniiciatur per clystere, precedente clysterij tamen aliquo mollificatiuo. Contra arteticam & paralysim, dosis benedictæ simplicis cũ vino hoc modo dactylato & tertia parte i.℥.cataputiæ detur.

Ad preseruationem sanitatis fructus cataputiæ viridis, si possunt haberi, benemundati & cõtriti cũ ouo mixti in tussello ponantur sine molestia purgant, vel cataputiæ bene mundatæ cum esula ponantur in vino, & dentur addito cinamomo & aliis speciebus odoriferis. Ad vomitum prouocandũ si materia fuerit frigida in ore stomachi, & in sanis & ægris cataputiæ bene cõtritæ cum oleo siccionio conficinatur & super os stomachi ponantur vomitum prouocant. Nota quod oleum prædictũ quod fit ex eis per annum potest seruari.

a De cretano. CAP. XXVIJ.

CRetanus ca. & sic. in tertio gra. Herba est quæ in matinis locis reperitur. Virtutem habet diureticam valde cum subtili substantia. Contra stranguriam, dissuriam & vitium lapidis & iliacam passionem herba in magna quãtitate bulliat in aqua salsa vel vino, & oleo, & in illa sedeat patiens vsque ad vmblicum. Si autem non possis habere in tanta quantitate, cataplasmetur super loca dolẽtia.

b Herba etiam comesta vel vinum decoctionis eius in potu datum prouocat vrinam. Contra iliacam passionem herba decoquatur in aqua salsa ex qua addito melle & oleo fiat clystere præcedente alio clysteri mollificatiuo.

c De costo. CAP. XXVIIJ.

COstus calidæ est & siccæ complexionis in tertio gradu. Est autem radix cuiusdam arboris in India nascentis quæ similiter appellatur. Et est costus duplicis manerici. s. indicus qui subrufus est, & violentior quem non habemus. Et arabicus qui scilicet albus est temperatior quo vtimur.

d Eligendus est costus qui cum frangitur non facile puluerizatur, nec intus habet minuta foramina qui etiam habet amarũ saporem ponticitati immixtum. Ille qui cũ linguæ apponitur a põticitate deficit, & amaritudinẽ habens etiam intus minuta foramina abiiciendus est. Per x. annos potest seruari. Virtutem habet confortandi ex ponticitate, & diureticã ex qualitatibus suis dissoluit ponticitate comprimendo educit. Contra duritiem splenis & hepatis ex frigida eam detur vinum decoctionis eius.

e Electuarium quod diacostum

a *Quid sit cretanus.*
b *Effectus cretani.*
c *Quid sit costus.*
d *Conditiones boni costi.*
e *Effectus costi.*

dicitur valet ad splenem, exterius etiam eo vtimur hoc modo. Cerotum vel vnguentum fiat ex oleo competens spleni cera & puluere costi. Fiat etiam hoc marubiũ ponatur in vino & oleo & aceto, & maceretur ibi per xv. dies: postea fiat decoctio vsque ad medium deinde coletur, & in colatura addita cera & puluere costi fiat vnguentum.

Ad conceptionem adiuuandam, puluis costi in oleo muscellino vel saltem communi conficiatur, & bombix intinctus supponatur accipiat etiam fumum per embotũ, matricem mundificat, & calefacit. Contra dolorem stomachi ex frigida causa fiat emplastrum ex puluere masticis & olibani & puluere costi quantum de aliis oleo ros. & muscellino si potes & cera & stomacho superponatur, si sint ℥. iij. olei & ceræ sint iii. ℥. pulueris. Quandoque addimus spicam nucem muscatam gariofil. & similia. Contra dolorem capitis ex frigida causa vt est cephalea, detur vinum decoctionis costi. Contra lumbricos detur puluis eius confectus cum melle.

a De Cantabro. CAP. XXIX.

a Quid sit cantabrũ.
b Effectus cãtabri.
c Quid sit colophonia.
d Conditiones bonæ colophoniæ

CAntabrum cali. est & temperatè sic. Est autem cantabrũ idem quod furfur tritici, & est diaforeticum, & in aqua calida dissolutum aquã reddit mitigatiuam & humidam, vnde aqua illa nimium humida esse iudicatur.

b Contra iliacam passionem, strãguriam, dissuriam talis sit vsus, cõficiatur cum vino subtili albo mediocriter acido, ita quòd nec nimis sit spissum, nec nimis tenue post hoc decoquatur diu. deinde pãno superpositum loco dolendi apponatur, & sæpius renouetur, perfectè medetur. Idem etiam valet cõtra dolorem stomachi ex frigida causa vel ex ventositate. Hoc autem experimento curauit Platearius quendam qui habebat tãtam puncturam sub mamillis & dolorem quòd non poterat se erigere, quod contingerat ex ventositate, quod cognouit quia pulsus eius satis erat temperatus. Contra iliacam passionem iniiciatur eius colatura per clistere, mollificat enim satis. Hac etiam aqua mollificatiua vtimur competenter, quando alia mollificantia non possumus habere. Contra tussim siccam & etiam frigidam & etiam peripeumoniam, pleuresim & similia, fiat hoc in aqua decoctionis ordei bene mundati & triti & colati, dissoluatur cantabrum, & colatura iterum igni apponatur, & bulliat aliquãtulum & talis aqua tepida vel aliquantulũ calida detur patienti.

c De Colophonia. CAP. XXX.

COlophonia cali. est in secũdo gra. sicca in primo. Est autem gummi cuiusdam arboris, quæ in multa quantitate in græcia reperitur, vnde pix græca dicitur, & aliis locis. Eligenda est nigra, & quę interius est lucida, habet enim quãdoque admixtionem terræ. Virtutem habet calefaciendi & à gummositate conglutinandi. Contra disenteriam fiat suffumigiũ ex puluere eius super carbones posito.

d Contra tenasmum ex frigida causa de puluere colophoniæ, &

& puluere nasturtij an. commixtis fiat aspersio super renes, renibus prius calido melle inunctis, & deinde fascia ligetur,

a Ex colophonia etiam fiat suffumigium inferius. Ad pilos de facie remouendos & faciem de albandam talis sit vsus, accipe ℥. iiij. colopho. ℥.j. masti. & modicum amoniaci purissimi & resolue in vase terreo mundo & nouo prius colophoniam & masticem ad vltimum pone guttas amoniaci purissimi & cola super aquam frigidam collige deinde & malaxa manibus, prius tamen apparet nigrum postea ex attractione manuum redditur album, cũ autem volueris pilos tollere, resolue ad ignem parum, & cùm aliquantulum infrigidabitur, pone super faciem per vnam horã, vel duas, & postea remoue pilos ipsos & sit locus siccus, & cùm ponis super locum parum cum digito madefacto preme, vt melius adhæreat, & pilos extrahat, pilos remouet, faciem etiam depurat. Illud etiam decies poterit apponi & seruari, quia tale emplastrum durat per duos annos. Contra asthma ex frigida causa materia existente dissoluta & digesta, accipiat patiens fumum per os, & inclinet caput, facit proiicere phlegma in magna quantitate.

a Effectus colophoniæ.

b *De Cucurbita.* CAP. XXXI.

CVcurbita & citroli frigidæ & humidæ complexionis sunt, & in qualitatibus suis temperati, in calidis regionibus præcipuè reperiuntur. semina artificiose terræ iniecta in tempore veris herbam procreant quæ fructus producunt. & fructus cibis & medicinis competunt: & præcipuè semina. Cucurbithæ & citroli ante maturitatem colliguntur, & post. Citruli crudi ante maturitatem & post comedi possunt. Cucurbita non cruda, sed elixa vel assata. Semina etiam diuretica sunt propter subtilem substantiam, & præcipuè medicinis competunt.

c Contra opilationem hepatis & renum & vesicæ & contra apostemata pectoris valent. Semina autem bene mundata à corticibus exterioribus bene conterantur, & in aqua ordei aliquantulum coquãtur, vel ablactentur, & aqua illa patienti detur. Si autem non potest accipere aquam illam, fiat syrupus ex ea & detur. Nota quod maiorem habent efficaciam si non bullierint. Nota etiam quòd à corticibus mundata debent poni in medicinis in tali quantitate, quali exiguntur, vel saltem duplicetur quãtitas in acutissimus esset febribus detur aqua vel syrupus factus ex aqua. Cucurbita cocta cum carnibus maximè confert choleris, in æstate sanis. Acutissimè febricitantibus elixæ cucurbitæ sine aliquo condimento, vel etiam assatæ cum agresta datæ & ita sunt cibus & medicina.

d Coque cucurbitas in pasta bene, quæ bene coctæ dissoluantur in aqua, ex illa aqua & zuc. fiat syrupus optimus ad acutissimè febriẽtes, empicos, & ethicos & purgat à principio materiam autem indigestam bene digerit, & purgat per vrinam & aliquantulũ laxat. Contra calefactionẽ hepatis rasura cucurbitæ conteratur & succus exprimatur, addito aceto vel agresta pãnus intinctus superponatur.

b De cucurbita & citrolo.

c Effectus cucurbitæ & citrulli.

d Modus faciendi syrupum ex aqua cucurbitæ.

a Demō extrahendi ſemina cucurbitarū.

a Nota quod poſt maturitatem debent cucurbitæ colligi, & ſuſpendi cum ſeminibus vt ſubſtātia deſiccetur, poſtea propter glutinoſitatem abluantur cum aqua & ad ſolem exiccentur & in loco ſicco conſeruentur, ne propter humiditatem magnam corrumpātur & per triennium conſeruantur. Nota ſi in aliis terris iſta ſemina haberi non poſſunt, accipiamus ſemina malorum dulcium & eodem modo deſiccentur & ſecundario operantur.

b Duæ manieries ſunt chelidoniæ.

b De Chelidonia. CAP. XXXII.

CHelidonia ca. eſt & ſic in iiij. gra. Et nota quod duæ ſunt manieries chelidoniæ, ſc. indica quæ maioris eſt efficaciæ & citrinam habet radicem, & omnis quæ in noſtris partibus reperitur minoris eſt efficaciæ, tamen altera pro altera poni poteſt, teſte Conſtantino, cùm in receptione reperitur, radix non herba poni debet. Radix per tres annos poteſt ſeruari in magna efficacia.

c Effectus chelidoniæ.

c Et qualitatibus & ſubſtantia virtutem habet diſſoluendi, conſumendi & attrahendi. Contra dolorem dentium ex frigida cauſa radix aliquantulum trita inter dentem dolentem & alium dentem ſuppoſita vel ſuperpoſita teneatur. Ad purgandum caput & vuluam repletam frigido humore radices bene tritæ in vino coquantur, & patiens per os fumum recipiat, poſtea ex vino gargariſma ſibi faciat, quòd vuluam deſiccat, & caput purgat. Contra colicam paſſionem herba trita & in vino decocta ſuperponatur, vel ſpongia infuſa in vino decoctionis vel puluis eius radicis ſæpius ſuperponatur. Ad menſtrua prouocanda, & matricem mundificandam, fiat fomentum ſæpius ex aqua decoctionis eius. Ad cancrum oris, oſſis vel neruorum puluis radicis eius cum puluere roſarum conficiatur. cum aceto, & decoquatur vſque ad mediocrem ſpiſſitudinem ad modum ſynapis, & inungātur partes cancroſæ multum confert. Contra fiſtulam puluis eius cum capitello conficiatur, & cum ſtuello ori fiſtulæ immittatur.

d Quid coriandrum.

d De Coriandro. CAP. XXXIII.

COriandrum cæli eſt & ſic. in ii. gra. Herba eſt ſatis communis cuius ſemen in receptionibus poni debet, quando inuenitur eius receptio in aliqua medicina. Semen per duos annos poteſt ſeruari in magna efficacia virtutem habet confortandi ex qualitatibus & ex quantulacunque aromaticitate.

e Effectus coriandri.

e Ad digeſtionem confortādam & dolorem ſtomachi ex ventoſitate datur ſemen eius in cibis & vinum decoctionis eius. Puluis eius ſuper carbones aſperſus carnes ſaporoſas reddit.

f Quid celtica.

f De Celtica. CAP. XXXIIII.

CElticam dixit Gal. illius naturæ eſſe, cuius eſt ſpica, & illius actionis, actio tamē illius debilior eſt niſi quod ad prouocandam vrinam fortior eſt quæ cum apozimate abſinthij potata vētoſitatem

sitatẽ stomachi & hepatis & splenis destruit, & valet cum aceto bibita & splenis apostemata dissoluit. *a* Morsus & dolores renum & vesicæ placat. Sæpè etiam bibita, pectus vesicam, & splenem, & vulnera mũdificat quia vrinã & menstrua prouocat.

b De Calce. CAP XXXV.

CAlx ca. est sic. in iiij. gra. Mixta cum seuo, & oleo pustulas & putrida apostemata habentes iuuat. Vulnera & omnem incisionem bene solidat.

De Cepis. CAP. XXXVI.

CEpe virtutem habet incisiuam ob longior plus est stiptica quàm rotunda & quę colorem habet rufum quàm quæ album siccæ calidiores sũt quàm virides, & crudæ plus quã incidũt quàm coctæ. Virtus est eius liptomera & incisiua cocta inflationes, præstat, fastidiũ tollit, sitim prouocat & tollit oris fœtorem synthomatica est. *c* Hæmorrhoydas imposita prohibet, succus eius naribus impositus caput purgat, morsibus taninis & aliorum venenatorũ occurrit melle & ruta & sale addito. Cum sepo gallinaceo dolorem aureum & superfluos somnos compescit & ad vlcerationes auriũ similiter prodest. Crudi verò fricatum alopecias emendat. Cum cina. vel cum alcionio fricatum crementum capillorum præstat. Puluis commestus dolorem capitis commouet. Succus eius caput optimè purgat. vel si odor eius naribus patientis fuerit attractus. Asclepiades Peculiariæ cepis artribuunt, putant verò quotiescunque videntur nobis sibi boni coloris acquirant. Gale. existimat cholericis esse cõtrarias phlegmaticis verò vtiles.

a *Effectus celtica.*

j De diagridio.
ij De dragaganto.
iij De dauco.
iiij De draganto.
v De diptamo.

b *Effectus calcis.*

De diagridio. CAP. I.

DIagridio cal. est & sic. in iij. gra. *d* Est autem succus cuiusdam herbæ nascentis in transmarinis partibus, quæ est species titimalli, sunt enim plures species. in canicularibus diebus rumpuntur summitates illius herbę. lac effluẽs colligitur in vassis paruis, quod soli exponitur & desiccatur, & in substantiam diagridij transmutatur. Cùm sit quandoque sophisticatur ex admixtione alterius titimalli, & tũc fortius operatur quod bonum est & suauis. *e* Sophisticatur etiam quãdoque ex admixtione subtilis pulueris colophoniæ quæ pix græca dicitur. Quãdoque etiã frustra colophoniæ inter diagridium pro diagridio vendũtur. *f* Est autem illud diagridium eligendũ quod album est, vel nigrũ & subnigrum in colore, & in substantia per totum clarum & frangibile licet colophonia facile frãgitur, non tamen iam cito. Quod etiam subamarum habet saporem aliquantulum, & non abominabilem multum. Quod autem abominabilem multum habet saporẽ, sophisticatum est ex alterius admixtione. Quod etiam insipidum vel nullum habet saporem ex admixtione colophoniæ. Quod etiã

c *Effectus caparum.*

d *Quid sit diagridiũ.*

e *De sophisticatione diagridij.*

f *Cõditiones boni diagridij.*

quandam partem habet claram, quandam obscuram abiiciendum est. Est auté illud eligendũ, quod cum sputo humectatur continuo in album colorem conuertitur, ad naturã verò titimalli redit. Grossum autem est eligẽdum & minus ponderosum. Puluis enim ex admixtione colophoniæ potest sophisticari facilè, & nõ tam diu seruatur quam diu seruatur grossum. Grossum auté per x. annos potest seruari. In medicinis ponitur ad acuẽdum ipsas medicinas quia in parua quantitate potest acuere alias medicinas. Quia etiam violẽter ducit & quia multam facit abominationem nunquã per se datur. Nota quòd in dosi sufficiunt ℈.ii. vel ad plus iii. in ℔.i. & ß. Sed licet non multum sit violentum tamen violẽtiam eius reprimimus. Cùm autem medicinam acuere volueris sic est faciendum. Accipe scamoneæ ℈.ii. vel iii. & pulueriza, sed noli cribrare nec terere, sicut alias species, quia ex subtilitate sua & etiam viscositate villis stomachi adhæret, postea, dum adhuc mel calidũ est electuario imponatur, addito puluere masticis in maiori quantitate pari vel media, & semper per interualla parum pulueris diagredij mittatur, & cõtinuo moueatur ne inuiscetur, quia si totum simul poneretur conuiscaretur scamonea. In calido ponitur, quia per calorem reprimitur eius malitia & violentia. Sed hoc tale electuarium non potest dari ante xv. vel xx. dies. Vel sic, accipe ℈.ii. vel iii. vel iiii. hoc auté dico quia plus operatur ℈.i. in calida regione & in calido tempore quàm ii. vel iii. in frigida regione, & in frigido tempore puluerizetur subtilissimè & ponatur in aqua ordei per totam noctẽ, & cum illa aqua acuatur medicina vel colatura illius aquę detur si debilis sit patiẽs. Sic autem potest dari delicatis sine molestia & timore, quibusdam etiam acutè febricitantibus. Sed nota quòd scamonea in maiori quantitate ponenda est sic quàm alio modo, aqua autem sit tepida aut frigida. Nec hoc etiam electuarium dandũ est ante vii. vel x. dies. Sed quia sæpè cogimur dare medicinam, & oportet nos acuere in ipso die sic est faciendũ. Pulueriza. ℈. ii. vel iii. diagridij, sed non multum subtiliter, & plus de mastice & acue medicinam. *a* Aliter etiam fit quod possit dari in ipso die medicina, accipe scamoneã integram, & pone in pasta vel pomo granato & coque bene, & sic reprimatur eius violentia. Postea pulůerizetur & modicum masticis addatur, & inde acuatur medicina. Et nota quòd diagredio principaliter admiscetur mastix, secundario bdellium, tertio gummi arabicum. *b* Scamonea autem principaliter choleram, secũdario phlegma & melãcholiam purgat. Nota quòd nunquam debet medicina scamoneata dari cum aqua frigida licet quoddam electuarium frigidum detur in æstate cum aqua frigida. Ex frigiditate enim aquæ potest medicina scamoneata conuiscare vill. stomachi. *c* Potest etiam fieri ex ea potus laxatiuus panis fructus laxatiuus. Cùm autem fit claretum vel nectar inter alias species ponatur scamonea. *d.* Puluerizetur etiam & addito mastice ponatur in pasta & coquatur & sic

a *Modus faciendi scamoneam.*

b *De correctiuis scamoneæ.*

c *Quomodo fit vnum laxatiuũ.*

d *Quomodo fructus efficiũtur laxatiui.*

fiat panis laxatiuus. Scamonea autem integra in arbore infixa non versus terram multum sed in medio ponatur in quantitate ℔. i. vel ß. & pannus circumponatur, & cortex desuper, & ligetur bene planta illa humorositas autem arboris & nutrimētum sursum tendens efficaciam scamoneæ secum fert ad ramos, vnde fit fructus laxatiuus.

Et nota quòd cum diagredium principaliter purget choleram secundario phlegma & melancholiam cum diuersis medicinis positū diuersos humores purgat principaliter. Si enim ponatur cum oxi laxatiuo vel electuario frigido vel trifera saracenica principaliter purgat choleram. Si cum blanca, vel benedicta phlegma, cum theodoricō anachardino vel diasene melancholiam. Et nota quòd diutius conseruatur quando ponitur cum electuario confecto cum melle, quia per ii. annos, vel iii. ad plus quam si ponatur cum electuario confecto cum syrupo.

Et nota quod si fricetur scamonea cum oleo violato bene addito mastice & acuatur medicina, in ipso die vel secundo potest dari.

a De dragaganto. CAP. II.

DRagagantum frigidum est in ij.gradu, & humidum in i. Est autem gummi cuiusdam arboris in vltramarinis partibus nascentis, cuius humiditas efluēs actione caloris condensatur & in gummi substantiam transmutatur.

b Eius est triplex maneries, scilicet dragagantū album, quod melius est si clarū sit & purū. Est etiā & subrufum & citrinū quod non est adeo bonum. Est autem eligēdum illud quod nō est obscurum sed clarum nec habens aliquid terræ admixtum. Et nota quòd albū in frigidis medicinis, subrufum & citrinum in calidis debet poni per sexaginta annos seruatur.

c Virtutem habet ex frigiditatæ in frigidandi & mundificandi, ex humore humectandi, ex gummositate conglutinandi. Contra siccitatem pectoris talis sit vsus aqua ordei decoctionis dragagāti & gummi arabici detur patienti. Contra calidam & siccam tussim aqua decoctionis ordei succi liquiritiæ in qua sit dissolutum dragagantum per noctem. Ad idem in aqua ordei mitte dragagātum per noctem deinde per pannum exprimatur, & cum viscositate ipsius conficiatur puluis ipsius dragagāti & fiant pilulæ quas patiens sub lingua teneat, & sic dissolutæ transglutiantur. Valent etiam contra sitim ex caliditate spiritualiū. Electuarium etiam confectū ex duabus partibus dragaganti & tertia liquiritiæ cū syrupo simplici multum valet ad prædictam tussim. Contra tussim detur aqua ordei in qua dissolutum fuerit dragagantū per noctem.

Fiat etiam syrupus ex aqua ordei decoctionis dragaganti, vel in qua dissolutum fuerit, quia conueniēter datur vel in acutis febribus, dragagantum etiam si sub lingua teneatur valet.

Contra fissuras oris & labiorū & palati vlcerationē vel excoriationē in aqua ros. dissoluatur dragagantū per pannū exprimatur & cū glutinositate conficiatur puluis

a Quid sit dragagātū.

b Triplex maneries est dragaganti.

c Effectus dragagāti.

amidi, intingatur penna & illiniatur ligua vel labia sæpius cito curat. Ad faciem dealbandam, & pannum superfluum remouēdum, ponunt mulieres per noctem dragagantum in aqua rosata, & mane addunt boracem vel camphoram in parua quantitate, & faciem frequenter illiniunt.

Cōtra calida apostemata in principio exprimatur succus vermicularis, & in eo dissoluatur dragagātum per vnam noctem, in quo pānis intinctus super calida apostemata in principio ponatur. Eodē modo contra arteticum dolorē ex calida materia. Eodem modo cōtra combusturas in secūdo die vel tertio. *a* Nota quòd in primo die combustionis debent poni actualiter calida, & non actualiter frigida vt fumositates exhalent, vnde quādoque in principio iungimus sapone.

a In principio combustiōis actualiter calida debēt poni.

Cōtra dyssenteriam in aqua pluuiali dissoluatur, & in ea puluis decoquatur, quod detur patiēti. Eadem aqua tepida iniiciatur per clystere, si sit ex vitio inferiorum intestinorum. Si sit ex vitio superiorū detur succus plantaginis in quo per noctem iacuerit & dissolutum fuerit dragagantum.

Et notandum quòd cum ponitur in medicinis per se debet teri, quia contritioni resistit. Si enim cum aliis speciebus contereretur prius in fumum dissoluerentur aliç species quam dragagantum contereretur vnde in dragaganto per se teruntur aliæ species.

Dragagantū mixtum cum albumine oui optimum est cōtra ignis vstionem.

De dauco. CAP. III.

DAucus creticus calidus est & siccus in tertio gradu. *b* Cuius duplex est maneries scilicet daucus creticus, qui maioris est efficaciæ, & dicitur creticus, quia præcipuè in Creta reperitur & daucus asininus quia asinorum præcipuè est cibus.

b Daucus duplex.

Et nota quòd daucus asininus pro cretico ponitur, quia illius est parua quantitas. Habet autem maiorem efficaciam secundum herbā & flores, nullam autem vel modicam secundum radices. Debet herba cum floribus colligi cum flores producit abiectis radicibus, & in vmbroso loco desiccari, per annū in magna efficacia seruatur, singulis annis renouetur. Virtutem habet dissoluendi & consumendi, attenuandi ex qualitatibus suis & ex subtili substantia. *c* Contra frigidū asthma & frigidam & humidam tussim detur vinum decoctionis eius & ficuum siccarum. Contra frigidum rheuma sacelletur caput ex puluere facto ex ipsa herba & calefacto bene.

c Effectus dauci.

Contra dolorē stomachi ex ventositatate vel frigiditate, stranguriam, & dissuriam: & colicam, & illiacam passiones detur vinū decoctionis eius. Herba etiam ipsa in magna quātitate in vino & oleo cocta super locum ponatur.

Contra strāguriam & dissuriam & vitium lapidis detur vinum decoctionis eius & saxifragiæ.

Contra oppilationem splenis & hepatis ponatur herba in magna quantitate in vino & oleo & maceretur ibi per decem dies in decimo die decoquatur vsque dum reducatur ad oleum, deinde exprimatur herba, & colatura ponatur

ad ignē & imponatur cera, & fiat cerotum contra duritiem & talia satis competens est & ad calida apostemata. Contra oppilationem splenis & hepatis ex frigida causa & hydropicis fiat syrupus ex succo fœniculi & decoctionis eius.

De draganto. CAP. IIII.

DRagantum id est vitreolum calidum est & sic.in iii.gradu. *a* Sunt autem quatuor maneries s. indicum quòd in India reperitur & est album, & arabicum quod reperitur in Aphrica & est citrinū & ciptense quod reperitur in Cipro insula & est viridis coloris; & clarum quòd est humorosum & turbidum quod debet frangi, & gutta viridis quæ intus est debet poni in medicinis. *b.* Et nota quòd est quædā vena terræ quæ per decem annos seruatur. Virtutem habet dissoluendi, consumendi & corrodendi. Contra fistulas sit vsus pulueris ipsius cū duabus partibus farinę fabæ fractæ cum capitello vel sapone gallico conficiatur ex quo licinium intinctum orificio imponatur os fistulæ ita elargat quòd etiam ossa si fracta sint competēter possint extrahi. Contra polypum stuellum ex apostolicon, vel bōbace in aqua salsa madefactū & puluere eius aspersum naribus imittatur. *c* Ad carnem superfluam corrodendā solus puluis eius superponatur. Cōtra fluxum sanguinis è naribus puluis ipsius combustus cum puluerę carthæ combustæ & puluere masticis cōficiatur cum succo sanguinariæ cum quo lapis hæmatistis super cotem cōfricatus fuerit stuellum inde factum naribus impone. *d* Sic vratur dragagantum in testa sicca sine liquore ponatur super carbones donec vertatur in nigrum colorem. Contra supetfluum mulieris fiat suppositoriū ex eisdem cōfectis cum succo plantaginis cum quo cōfricatus fuerit lapis hæmatistis. Ex eisdem fiat suppositoriū contra hæmorrhoydas fluentes enim constringit, inflatas desiccat, si conficiatur cum succo tapsi barbasi. Et nota quòd dum comburitur calor eius suffocatur & extinguitur & infrigidatur vnde cū siccitate constringit.

Dragagantum etiam in admixtione aliorum denigrat.

e De dictamo. CAP. V.

DIctamum cali. est & sic. complectionis in iii. gra. Radix est herbæ quæ simili nomine appellatur in locis calidis & frigidis & præcipuè lapidosis reperitur, radix in medicinis ponitur cum in receptionibus inuenitur. Radix collecta per duos annos in magna efficacia seruatur.

Illa eligitur quæ interius habet solidam substātiam & non perforatam, quæ etiam cum frangitur facile non puluerisatur. Virtutem habet dissoluendi, consumendi & attrahendi venenū. *f* Cōtra morsum venenatorum animalium & propter venenum ipsa herba trita superponatur, & succus in vino detur. Puluis eius cōficiatur cū succo menthe & superponatur, & in potu detur. Nota quòd methridatum potest fieri habēs tyriacæ virtutem & proportionem addito dictami puluere, costi, gentiane ari-

a Quatuor sunt maneries vitreoli.

b Quid sit vitreolū.

c Effectus drag.

d Modus vrendi dragagantum.

e Quid sit dictamum.

f Effectus dictami.

ſtoſ. Sed non valet niſi per duos annos ad plus. Cōtra ſtranguriam & diſſuriam detur vinū decoctionis eius pulueris. Contra frigidū aſthma decoctio ſiccum ſiccarum fiat in vino & exprimatur, & cum tali vino dentur ℈ii. pulueris eius. Ad menſtrua prouocandū & fœtū mortuum, & ſecundinā educendā fiat iniectio pulueris eius cum ſucco ipſius herbæ vel de arthemiſia. Cōtra epilepſiam, puluis eius cum puluere caſtorei cum ſucco rutæ per os detur, colatura per nares iniiciatur. Paralytici ex eadem confectione calefacta vngantur & fricentur.

De *Endiuia.* CAP. I.

ENdiuia fri. eſt & ſic in i. gradu, quæ alio nomine ſcariola dicitur. ſemina & folia competūt vſui medicinæ, folia in vſu ciborū ſunt, ſecundum radicem, multam habet virtutē, folia viridia ſunt magnæ efficaciæ, ſicca nullius aliquātulam habēt amaritudinem, vnde diurectica ſunt & pontica, virtutē habent confortandi ex frigiditate alterandi. *a* Vnde valet contra oppilationem ſplenis & hepatis ex calida cauſa. Contra icteritiam & ſimplicem tertianam & duplicem. Contra calefactionem valet hepatis. Contra prædicta valent elixæ, vel comeſtæ crudæ. Succus eius cum aqua calida datus valet. Succus eius & trifera ſaracenica cum calida detur contra opilationes prædictas & ſimplicem & duplicem tertianam materia exiſtente digeſta & calefactionem hepatis & maxime contra icteritiā croceam. *b* Syrupus etiam fiat ex ſucco eius delicatis, ſed quia ſuccus eius eſt turbulentus fiat ſic & ita de omnibus aliis ſuccis, clarus bulliat ſuccus ſcariolæ aliquantulum poſtea reſideat, quod fœculentum eſt reſidet, quod clarum ſupernatat cola per pannum ſuauiter, & ne exprimas ne turbetur ſuccus & ex illa colatura quod videtur eſſe aqua addito zuccaro fiat clarus ſyrupus. Si autem vis facere clariorem appone albumen oui. Hic ſyrupus valet contra ictericiam, febres, calorem, hepatis quem ſi volueris facere laxatiuum in fine decoctionis ſyrupi addatur puluis ſubtiliſſimus rheubarbari, & cola ſi placet propter amaritudinem aliquantulam, ſed non eſt tantæ efficaciæ, quantæ ſi non coletur.

c Contra febres factas ex cholera in iiij. vel vj. die digeſta materia detur. Ad idem valet ſi ſuccus eius cum rheub. cum calida detur. Ad febres ex apoſtematibus ad ſaniē purgandam, valet idem & ſuccus & ſyrupus eius & trifera ſaracenica cum calid. Contra calefactionem hepatis valet ipſa herba contrita & ſuperpoſita. Ad idem valet ſuccus eius epithymatus. Item cō-

a Effectus endiuiæ.

b Modus faciendi ſyrupū ex ſucco endiuiæ.

c Effectus endiuiæ.

tra apostemata stomachi & intestinorum si sit ex calida materia. Item ad dolores exteriores vt est dolor arteticus fiat cataplasma cōtra loca dolentia ex scariola farina ordei & aceto. Item ad calefactionem hepatis fiat cataplasma ex oleo & scariola. Febrientibus est cōpetens cibus & salubris siue cocta siue cruda sit. Nota quod cum non habemus folia herbæ semen coquimus in aqua prius bene tritum. Quandoque ponimus semen cum succis quibuslibet congruis passioni curandæ.

a *De Enula.* CAP. II.

ENula campana ca. est in fine tertij gradus humi. in primo. Cuius maneries duplex est hortulana campana, & quæ maioris est efficaciæ secundum radices, vnde radix in medicinis ponēda est non herba. Colligitur autem radix in principio æstatis & ad solem exiccatur, ne humiditate corrūpatur. Per biennium, vel etiam per triennium potest seruari. Habet autem virtutem leniendi & mundificandi, vnde valet contra neruos ex frigiditate indignatos. Contra dolorem stomachi ex frigida causa vel ventositate detur vinū decoctionis eius, vel pulueris radicum.
b Cōtra dolorem spiritualium ex frigida causa detur vinum ipsum secundum illud etiam ex ventositate. Enula campana reddit præcordia sana. Contra frigidam tussim idem vinum valet. Puluis eius cum puluere cinamomi delicatis confert & soluit ventositatem & dolorem intestinorum dissoluit. Cōtra frigidum asthma coquatur optimè ordeum vt fiat aqua spissa sicut ptissana, & cum aqua ipsa coquatur optimè puluis radicis eius & detur patienti.

a Modus exicandi radicem enulæ.

b Effectus enulæ.

c *De Epithymo.* CAP. III.

EPithymum calid. est & sic. in tertio gradu. Est autem herba quasi flos nascens in calidis locis, herba verò quandoque conuertitur circa thymum s. herbam quandam & eiusdem flos est epithymū quasi supra thymum crescens.

Flos & non herba in medicinis ponitur: pro quo quandoque ponitur cuscutæ. Cum producit thymum flores ipsi flores colliguntur. Virtutem habet principaliter purgandi choleram secūdario melancholiam, sed non per se ponitur: sed precipuè ponitur in medicinis purgantibus melancholiam.
d Contra quartana fiat decoctio i.℥.&ß. epithymi in aqua: & in decoctione tali ponantur ʒ.ii. lapidis lazuli vel armenici & digesta materia detur patienti, multi taliter liberantur.

c Quid epithymum.

d Effectus epithymi.

Nota quod eadem decoctio & purgatio valet patiēti hęmorrhoydas ex melancholico sanguine.

Contra melancholicam passionē detur vinum decoctionis eius.

Contra syncopen ex fumositate melancholica fiat syrupus ex aqua decoctionis senę & epithymi, folia eius, vt dicit Constantinus, spleni cataplasmata splenem extenuant, eadem in vino & oleo decocta cataplasmata stranguriam soluunt.

e *De Euphorbio.* CAP. IIII.

EVphorbium ca. est & sic. in quarto gra. Gummi cuiusdam

e Quid euphorbiū.

arboris in India nascentis, cõglutinata transit in substantiam euphorbij, que in æstiuo tempore emittit gummositatem circa arborem, quædam pars in terram cadit & terræ habet admixtionẽ, quod minutum est non est bonum, quia habet admixtionem terræ.

Eligendum est quod grossum est & clarum in substantia & purum & in colore citrinum vel rufum, subalbidum abiiciendum est. Per quatuor annos seruatur communiter.

a De sophisticatione euforbij.

a Sophisticatur quandoque ex admixtione dragaganti rubei, quod in diebus canicularibus colligitur. Vsui reseruatur & desiccatum ad nos transfertur, & est subrufi vel subcitrini coloris.

Virtutem habet dissoluendi, attenuendi, consumendi, laxandi. Principaliter purgat phlegmate secundario melãcholiam & a remotis partibus.

b Effectus euphor.

c Quid epatica.

b Contra quamlibet sciaticam arteticam podagram, chiragram ex frigida causa, & iliacam passionem acuatur benedicta ex iii.ʒ.euphorbij & iii.ʒ.bdellij vel masticis, & detur benedicta cum aqua decoctionis fœniculi seminis vel radicum eius, & contra iliacam passionem iniiciatur per clystere cum aliquo liquore maximè valet si prędictæ passiones ex frigido humore fiant. Contra cephaleam & epilepsiam & appoplexiam ex phlegmatico humore. Eodem modo acuatur hieralogodion vel benedicta & detur patiẽti ad preseruationem vel post accessionem. Cõtra lithargiam prouocatur sternutatio cum puluere eius in pãno subtili & raro posito ad nares cum digito. Quando autem non possunt excitari conficiatur pul. eius cum oleo ros. & intingatur pẽna, & nares inungãtur cum ipsa penna bene interius & maximè in profundo. Eodẽ modo prouocetur sternutatio in epilepsiam, & appoplexia & ipsa accessione.

Contra lithargiriam & epilepsiã fiat vnguentum de puluere euforbij castorei & cera & oleo muscellino vel communi. Epilempticus a posteriori parte capitis radatur occipitium & inungatur bene & fricetur fortiter manibus. Ad memoriam recuperandã fiat electuariũ ex duabus partibus ligni aloes & casieligneæ & tertia parte euforbij & anacardorum & melle & detur in parua quantitate, scilicet vnius grani. Ad idem fit alius vsus radatur occipitiũ & abluatur bene cum vino calido, postea fricetur & statim fiat confricatio ex decoctione euforbij & interioris substantiæ anacardi cum succo pigami. Contra asthma ex phlegmate detur euforbium cum modico mastice in ouo sorbili. Contra inueteratam ictericiam ex opilatione hepatis & splenis factam. ℥.ß. detur in ouo sorbili de euforbio, probatum est. Contra vitium splenis acuatur diasenæ ex euforbio addito mastice, & detur cum precedẽtibus dictis.

Euforbium carnem superfluam corodit. optimè.

c De Epatica. CAP. V.

EPatica frig. est & sic. in iii. gra. Est autem herba quędam in aquosis locis & pręcipuæ in lapidosis locis crescens, minuta habens folia terrę & lapidibus adhęrentia, quanto

quanto autem habet maiora folia, tanto melior est & dicitur hepatica quia precipué estepatis iuuatiua a ·Virtutem habet infrigidendi & diureticam ex subtilitate substantiæ. Vnde valet contra oppilationem hepatis & splenis ex calida materia & contra hepatis calorem & ycṫericiam. Syrupus factus ex decoctione eius addito reub. in fine decoctionis optimus est cõtra predictam yctéritiam. Nota quod in omnibus aquis in quibus fit syrupus contra opilationem hepatis & calefactioné: debet epatica poni, quia multum iuuat. Contra calida apostemata trita superponatur in principio, operatur enim repercussione materiæ influentis.

b *De ære vsto.* CAP. VI.

ES vstum cal. est & sic. in iii. gra. alio nomine calcecumenon appellatur artificio quodam quo arctatur & comburitur vt possit pulucrizari.

In olla facta ex creta ponatur æs vstum, illud scilicet quo dicu de caldario a fabris fabricatum est & in fornace vbi sit cõtinus ignis & magnus ponatur per xv. dies postea pulucrizetur. In decoctione nimia augmétantur partes terrestres & diminuntur aquosę. Virtutem habet dissoluendi, consumendi & purgandi melancholicos humores & extenuandi, vnde communiter ponitur in emplastris atenuatiuis vt in apostolicon, & emplastris cõtra splenem c Carnem superfluam corrodit. Contra fistulam conficiatur puluis eius cum melle & sapone spatarensi & gallico intincta tenta imponatur ori fistulæ elargatent & purgat. Contra lithargiriam & epilepsiam fiat vnguentum ex puluere euforbij & castorei & cera & oleo muscellino vel saltem communi, & puluere æris vsti. Si fuerit epilepsia à posteriori parte capitis inungatur tota spina dorsi si lithargia abradatur occipitium & inungatur bene fricando. Contra polypum fiat stuellum de apostolicon vel ceroto, & superaspergatur puluis eius & naribus intromittatur. Contra discolorationem & abundantia melancholiæ in splene vel décursus humoribus in stomacho existentibus, vel ex diuturnitate temporis existentibus talis sit vsus. Puluis æris vsti ad mòdum lapidis lazuli lauetur & detur cum succo fœni. vel cum oximelle cum aqua calida, melancholiam purgat per superiora & inferiora, sed angustiosæ.

a Effectus epaticæ.

b Modus faciendi æs vstum,

c Effectus æris vsti.

d *De Elacterio.* CAP. VII.

ELacterium ca. est & sic in iiii. gra. Aliud est lacterides i. catapatia, aliud est lacterides quod cucumer agrestis dicitur: aliud est elacterium scilicet succus cucumeris agrestis.

e In canicularibus diebus cucumeris agrestes colliguntur & conteruntur succus expressus soli exponitur & desiccatur. quidam ad ignem decoquunt siccum cũ melle ad consumptionem succi & in modum electuarii detur. Satis laxat per superiora & inferiora.

Per duos annos in magna efficacia potest seruari, postea deficit virtus eius. Habet autem virtutem

d Quid sit elacterium.

e Modus faciendi elacterium.

purgandi principaliter phlegma, secundario melancholiam.

a Contra arteticam chiragram podagram & yliacam passio. pulverizetur elacterium & Myrrha an. ℈.iii. conficiantur bene cum oleo ros. postea detur cum succo fœniculi calido & in yliaca passione tamen precedat aliquod clystere mollificatiuum & post illud ex aqua maluarum: & oleo & melle, & ℈ vi. vel vii elacterii fiat clystere & iniiciatur optimum est.

a Effectus elacterij.

b Elleborus duplex est.

Ad prædicta dentur ℈.ii. elacterij addito pul. masticis cum calida. herba etiã ipsa si haberi potest conteratur aliquantulum & decoquatur in vino & oleo muscellino, vel communi, & loco dolenti apponatur. Stranguriam iliacam passionem & areticam iuuat.

Ad prouocandum menstrua pulvis elacterij conficiatur cum oleo muscellino vel communi: & bombix intincta supponatur. Ad apostemata maturanda. ℈. iij. vel v. elacterij & farina ordei conficiantur cum vitellis ouorum & superponatur. Item valet contra calida apostemata, sed vide ne sint multum calida, nec debet ipsum poni in principio. Ad apostemata rumpenda, fac coopertorium de elacterio & de tereb. Ad vermes aurium conficiatur elacteriũ in quãtitate granorum. v. cum modico aceto & tepidum infundatur. Ad omnem dolorem stomachi, ex frigida causa iungatur ex confectione elacterij & aceti.

ruptorium

Ad lentigines faciei & omnem superfluitatem remouendam. Accipe cerusam & camphoram & elacterium in quãtitate illorum duorum, & conficiatur cum aceto ad modum vnguenti in mortario plũbeo, & ponatur in vase vitreo, per xv. dies, & post in eodem mortario cum pistello plumbeo moueatur addito aceto si durum sit, & inũgatur facies omnem abstergit pãnum & lentigines.

c Effectus Ellebori.

b De Elleboro. CAP. viij.

Elleborus cal. est & sic in iij. gra. Cuius duplex est maneries scilicet albus & niger. Albus dicitur quia habet radices albas, vel quia albos purga hum. scilicet phlegmaticos. Niger quia nigras habet radices, vel quia nigros purgat humores scilicet melancholicos. Cum in medicinis reperitur simpliciter de albo est intelligendum, & etiam cum in medicina ponitur eius receptio radix debet poni. Antiqui autem vtebantur elleboro in purgationibus sicut nos scamonea quia tunc corpora erant fortiora, & eius violentiam poterant sustinere nunc autem debiliora sunt, & eius violentiam tolerare nequeunt, vnde cum magna cautela danda est. medicina quæ recipit elleborum, & phlegma & melancholiam purgat. Nota quòd debile habenti pectus strictum & macilento non debet dari quiæ vomitum prouocat, & per inferiora purgat. forti & facile vomenti debet dari.

c Contra quotidianã & de plegmate vitreo vel naturaliter & arteticam & podagram & chiragram valet oximel factũ de radice ellebori al. Fiat autem oximel sic, perfora radices fœni. vel rafani cum cultello & immitte radicem ellebori albi terra fossa circa radices,

caue tamen ne rumpatur radix illa & sic preparata sub terra dimittatur per xx. per xxx. dies vt accipiat virtutes ab elleboro, postea abiectis radicibus elleborij, aliæ radices conterantur & in aceto per tres aut iiij. dies ponantur, postea fiat decoctio ex tali aceto & melle & fiat oximel competens prædictis causis. Oximel factum de radicibus preparatis predicto modo cũ radicibus ellebori nigri valet ad melancholiã purgandã quartanariis, sed non debet dari nisi materia digesta. Nota quòd molestius purgat album quàm nigrum.

Contra artheticam podagram, & chiragram fiat decoctio illius herba in aqua sals. & fomententur partes, & herba etiam ipsa cataplasmetur. Ad vermes aurium confice modicum pulueris cum succo persiccariæ, & auribus imponatur, & statim exient.

Puluis eius superpositus carnem superfluam corrodit. Contra furfuricas capitis & pediculos, bulliat farina lupinorum amarorum in aceto postmodum coletur & colaturæ admisceatur puluis ellebori vt fiat quasi sinapismus, inungatur caput per discriminalia, & postea lauetur cum calida. Contra scabiẽ fiat puluis ex elleboro albo bene trito ℥. ij. & lithargirij ℥. iii. bene triti, oleum commune vel nucis, in patella coquatur lithargirium & conficiatur cum aceto ponatur illa ad vltimum, & inungatur patiens in balneo.

Contra lithargiam & epilepsiã prouocetur sternutatio ex puluere naribus immisso vel in pano posito ad nares percusso. Diosco. dicit: quòd si puluis eius cum farina ordei & aqua conficiatur, & fiat trociscus mures occidit si ex eo commedant.

a De Esula. CAP. IX.

Esula cal. est & sic. in iij. gra. frutex est, cuius radix tantum vsui competit medicinæ, cortex scilicet radicis eius in vere colligitur per biennium in magna efficacia seruatur, melius est tamen vt singulis annis renouetur. *a Esulæ quid sit.*

Virtutem habet purgandi phlegmaticos humores principaliter, vnde valet cõtra ægritudines factas ex phlegmate. Nota quod icteritiã suo acumine purgat, post scamoneam vtilior est esula & securius potest dari, non enim est multum abominabilis vt quasi indignetur inde stomachus quandoque, sed tunc regula calida superponatur.

b Contra quotidianam de phlegmate naturali, artheticam, podagram, chiragram, paralysim, iliacã passionem & leucophlegmantiam detur puluis iste petruncelli. *b Effectus esulæ.*

Quod ♃. ℈. v. esulæ & modicum cinamomi, semen fœni. anisi masticis. Sanis leucophlegmaticis valet ad præseruationem cum vino calido vel aqua calida, vel cum ouo sorbili datus in brodio vel cum iuscello, benedicta esulata valet contra prædictas & maximè contra passionem colicam iniiciatur per clysterium cum aqua salsa, & oleo & melle, optimum est.

Contra leucophlegmãtiam præcipuè talis sic vsus, bulliant succus fœni aliquantulum, & postea resideat, & aquam claram supernatantam accipe & addito puluere

esulæ & zuccaro detur, vel fiat syrupus, multum prodest. Delicatis verò medicinas abhorrentibus ponatur puluis eius ad decoquendũ cum carnibus, vel ipsæ cortices, & carnes illas comedant & brodium accipiant.

Contra prædictas passiones valet, si fiat claretum ex puluere eius in vino & melle & alis speciebus, non enim est multum abominabile. Theodoricum anacardinum vel hieralogodium competenter acutum ex esula prædicta.

a De Eruca. CAP. X.

a Eruca duplex est.

ERuca cal. est & sic. in iii. gra. cuius duplex est maneries, scilicet, domestica, quæ maioris est efficaciæ syluestris quæ minoris. Vsui competunt medicinæ præcipuè semina, secũdario folia. Virtutem habet consumendi & coitum excitandi. Contra stranguriam & dissuriam detur decocta cum carnibus contra prædicta.

b Effectus erucæ.

b Herba ipsa decocta in vino & renibus cataplasmata libidinẽ excitat, & pectini superposita vrinã prouocat. Puluis seminis cum melle & vino confectus & renibus impositus incitat libidinem.

c De hematite. CAP. XI.

c Quid sit hæmatites.

HEmatites frigi. est & sic. lapis est qui in occidentali plaga & orientali reperitur, diutissimè seruatur. Virtutem habet constringendi sanguinem, vnde dicitur hæmatites ab hæma quod est sanguis, & ites quod est sistens. Contra fluxum sanguinis de naribus fricetur hæmatites cum succo sanguinariæ super cotem, vel marmor, & bombix intinctus naribus imponatur. Contra hæmoptoicam passionem factam ex vitio spiritualium fricetur cum aqua ros. infusionis dragaganti super marmor & detur, vel cum tali confectione pul. gummi arab. vt fiant pilulæ quas teneat patiens sub lingua, & dissolutas transglutiat.
Si fiat vitio nutritiuorum, & fricetur cum succo plantaginis addito puluere symphyti & detur patiẽti. Contra stranguriam & dissuriem idem sit vsus, & si potest iniiciatur per clystere. Fiat etiam hoc emplastrum ex albumine oui oleo ros. & aceto puluere eius super sparso, & super renes & pectinem fiat encatisma. Contra fluxum menstruorum fricetur cum succo plantaginis & addito puluere bistortæ superponatur.

d De Ebulo. CAP. XII.

d Quid sit ebulus.

EBulus ca. est & sic. cuius radix & cortices & turiones præcipuè vsui competunt medicinæ. Cortices & radices in vere colliguntur. soli exiccantur, & per annum seruantur. Habet virtutem consumendi dissoluendi & purgandi principaliter phlegma.

e Effectus ebuli.

e Contra quotidianam de phlegmate naturali artheticam podagram & chiragram detur succus radicum eius cum puluere esulæ addito zuccaro, vel saltem succus turionum eius cũ prædictis, vel radices eius cũ succo fœni. & præcipuè valet sic contra leuphlegmantiã & cõtra tumorem extremitatũ

ſi fiat fomentum ex aqua ſalſa, ſed in decoctione radicum eius & turonium & totius herbæ balneum factum ex aqua ſalſa decoctio ipſis herbæ valet artheticæ, & leucophlegmantiæ.

a De Eupatorio. CAP. XIII.

EVpatorium ca. eſt in i. gra. ſic in ii. idem eſt quod ſaluia agreſtis, viride maioris eſt efficaciæ quàm ſiccum. Valet contra vniuerſalem paralyſim & contra particularem, talis ſit vſus, caſtoreum bulliat in ſucco ſaluiæ ægreſtis & zuccaro, & puluere inde facto ponatur ſub lingua. Fiat etiam gargariſma ex aqua decoctionis ipſarum ſpecierum precedente tamen minutione de duabus venis quæ ſunt ſub lingua.

a Quid ſit eupatoriũ.

b Valet etiam ſaluia agreſtis prædicto modo his qui in febribus perdiderunt vocem. Idem contra hydropiſim & icteritiam ſi fiat ex oppilatione ſplenis & hepatis talis ſit vſus ʒ. ij. ſaluiæ agreſtis in dimidia ℥. ſucci apij coquantur & detur talis decoctio. Item contra lumbricos nuclei perſicorũ triticum ſuccus ſaluiæ agreſtis valet.

b Effectus eupatorij.

c De Emblicis CAP. XIIII.

EMblici fructus ſunt creſcentes vltra mare. Purgant phlegma & melancholiam, vnde valent cõtra ægritudines ex talibus humoribus prouenientes, vt in quartanis appoſita ℥. media in decoctione. Valent etiam contra hæmorrhoïdas ſi puluis deſtemperetur cũ ſucco tapſibarbaſſi & ſupponantur. Item contra caſum capillorum puluis emblici cum puluere aloes diſtemperetur in oleo & inungatur caput. Si cadunt ex apertione pororum multum valet, quia coarctat.

c Quid emblici.

d De Flammula. CAP. I.

FLammula ca. eſt & ſic. in iiij. gra. & dicitur flammula quia incenſiuam habet virtutem, viridis autem multæ eſt efficaciæ, & ſicca nullius. Ad cauterium ſine igne vel ſine ferro faciendum conteratur flammula & ſuper locum ponatur, & dimittatur per diem poſtea inuenietur cutis combuſta, & poſt paretur modo debito.

d Quid flammula.

e Ad apoſtema rumpendum quãdo verſum eſt ad ſaniem & durum conteratur cum oleo & ſuperponatur, oleum ponitur ad relaxationem ne flammula nimium deſiccet. Contra quartanam & artheticam quidem operatur interius, contra iliacam valet paſſionem, accipiunt oleum roſ. & ponunt in ampullam vitream & impoſita flãmula ſoli exponunt in canicularibus diebus per xxx dies oleum datur contra prædicta in cibis vel alio modo in quantitate ʒ. iii. Scio verè quod hoc oleum valet exterius inunctum contra artheticos dolores & iliacam ſtranguriam, diſſuriam contra lapidis vitium iniectum per clyſtere.

e Effectus flammulæ.

a Ferrum ferrugo & squama ferri sunt eiusdem virtutis.

a De Ferro. CAP. II.

FErrum & ferrugo & squama ferri eiusdem virtutis sunt. Ferrugo cali est & sic. in ii. gra. Aliud est ferrugo, aliud squama ferri. Squama ferri est illud latum & tenue quod euolat per contustionem à ferro: ferrugo quod per excoctionem liquefit à ferro. Habet virtutem desiccandi & attenuandi.

b Effectus eorum.

b Ad extenuationē splenis valet vinum in quo candens ferrum extinctum fuerit & multum subtile est.. Contra oppilationem splenis & hepatis ex longo tempore detur puluis ferruginis subtilissimus ℈ v. cum vino calido. Vomitum in magna quantitate prouocat, & etiam tussim, quod aliquando ad mortem ducit, vnde post impetū vel potius in ipso impetu debet dari aqua in qua lapis magnetes tota nocte iacuerit & puluis eius cū aqua detur, reprimit enim violentiam eius, & sistit attestante Diosco Sed hic vomitus periculosus est, vnde non laudo fieri. Contra hæmorrhoïdas puluis factus, vel squama ferri subtilis conficiatur, cum succo tapsibarbassi & bōbicem intinctam supponat sibi patiens,. quia optimum est. Contra tenasmum ex calida causa & dissinteriam ferrugo optimè calefiat vt candens sit, postea aspergatur aceto, & recipiat patiens fumum per inferiora.

c Quid sit fumusterræ.

d Effectus fumiterræ.

c De fumoterræ. CAP. III.

FVmusterræ c. est in i. gradu sic. in ij Est autem quædam herba sic appellata, ideo quia sicut fumus in magna quantitate emittitur, dicitur autem fumusterræ quia generatur à quadam fumositate grossa à terra resoluta & circa superficiem terræ adherente quanto autem viridior est tanto melior, exiccatus nullius est efficaciæ, principaliter purgat melancholiam, secundario phlegma. s. salsum, tertio purgat choleram adustam, & est diureticus. Contra scabiem ℥. ij. succi eius addito zuccaro cum aqua calida detur, vel sic. in ℥. j. & media succi eius fiat decoctio seminis fœni. & detur.

d Fiat etiam hoc vnguentum, in oleo nucis ponatur puluis fuliginis. & conficiatur addito aceto, & succo fumiterræ in maiori quantitate quam de aliis & etiam inungatur patiens in balneo, optimum est. Nota quod si succus eius vt diximus terdetur in septimana optimè purgat humores inducentes scabiem. Contra hydropisim. & præcipuè contra leucophlegmantiam succus eius addito puluere esulæ. ℥. ii. cum aqua calida, vel fiat syrupus ex succo fumiterræ. apij, fœni. decoctionis pul. esulæ addito zuccaro optimus est etiam contra artheticam. Contra artheticam dentur ℈. ii. hermodactylorum cū succo fumiterræ, herba autem ipsa in vino cocta & cataplasmata super locum podagricum multum valet. Ad melancholiam, vel phlegma existens in ore stomachi, vnde quandoque sequitur nausea, & contra oppilationem splenis & hepatis ex frigida causa detur succus eius cum calida addito zuccaro. Nota quod quidā in mane, quidam in sero, quidam simpliciter quidam cum adiuncto. In sero semper detur cum aliore primente

ventositatem vt semine fœni. vel masticis. Fumusterræ in ventositatẽ humores dissoluit, vnde tortionem ventris infert.

a De Phu. CAP. IIII.

PHu ca. est & sic. in ij. gra. quæ alio nomine valeriana dicitur. In æstate colligitur, radix eius soli desiccatur. Per triennium in magna efficacia seruatur, radix in medicinis ponitur. Eligenda est ergò interius solidam habens substantiam & non perforatam quæ cum frangitur non pulurizatur. Virtutem habet diureticam. Contra strãgutiam & dissuriam detur vinum decoctionis eius, herba autem ipsa in vino decocta & superposita vrinam prouocat. Ad digestionem confortandam & dolorem stomachi vel ventris detur vinum decoctionis eius si sit ex frigida causa, vel ex ventositate cum semine fœni. vel masticis cum succo alicuius herbæ diureticæ.

Contra vitium pectoris detur vinum decoctionis eius & gummi arabici vel caricarum, vel alterius laxatiui. Ad superfluitatem matricis desiccandam fiat fomentum ex aqua decoctionis eius vel fiat suppositorium ex bombace intincta in confectione facta ex puluere & oleo muscellino vel communi.

Contra oppilationem splenis & hepatis ex frigida causa detur aqua decoctionis eius.

b De Filipendula. CAP. V.

FIlipendula ca. est & sic. in iij. gra. quæ fisalidos alio nomine appellatur. In vltramaris partibus & in apulia & in montuosis locis reperitur. Radix eius præcipuè vsui medicinæ competit in fine autumni colligitur. per x. annos in magna efficacia seruatur. Virtutem habet diureticam ex subtili substantia & in qualitatibus suis. Contra lapidis vitium, stranguriã, dissuriam & iliacam passionẽ præcipuè valet electuarium factum ex duabus partibus pulueris eius & tertia pars saxifragiæ. *a Conditiones bonæ valerianæ. b Vbi reperetur filipendula.*

Ad idem valet electuarium cõfectum ex eo, scilicet philontropon.

c Ad idem valet vinum decoctionis eius pulueris. Contra iliacam passionem fiat clystere ex puluere eius & aqua salmacina & oleo & melle. Detur etiam benedicta acuta ex puluere eius cum vino decoctionis. pul. eius. *c Effectus filipendulæ*

Contra dolorem stomachi ex frigida causa vel ex ventositate detur puluis eius cum puluere fœniculi. Contra iliacam passionem puluis eius cum puluere fœniculi in æstate contra dolorem stomachi ex frigida causa, vel vitio nutritiuorum vel ventositatem & dissuriam ponatur puluis eius in magna quantitate in saccello, & fiat decoctio in vino & oleo & ponatur supra locum dolorosum. Contra frigidum asthma detur puluis eius cum puluere gentianæ in cibis & potibus. Ad idem valet puluis eius cũ puluere auripigmenti positus super carbones vt patiens fumum recipiat per embotum, optimum est remedium.

d De Fraxino. CAP. VI.

FRaxinus ca. est & sic in ij. gradu. cuius cortices & viscositas *d Effectus fraxini.*

quemadmodum fungi ſupra eam naſcens, vſui competit medicinæ. Contrafluxum vētris ex lienteria, diſſinteria lenitū præcedente purgatione fiat fomentum ex aqua pluuiali decoctionis corticis vel fungi etiam ipſius dati cum aqua pluuiali.

Valet contra vomitum ex debilitate virtutis retentiuæ, vel humorum acumine cortex vel fungi in aceto bulliat & ſpongia intincta ſuper ſtomachum ponatur. Valet etiam decoctio eius contra vitium ſplenis potata.

De fœniculo. CAP. VII.

FOeniculus ca. eſt & ſic. in ij. gra. Virtutem habet diureticā ex ſubtili ſubſtantia, & qualitatibus ſuis. Semen radix, & folia eius vſui competunt medicinæ. Cum in receptione inuenitur. ℞. marathri debet poni ſemen eius. In collyriis ſuccus radix vel foliorum ſaltem cortices radicis eius non ponuntur ſine determinatione. Semen in principio autumni colligitur & in magna efficacia per iij. annos ſeruatur, cortices & radices coliguntur in principio veris, ſeruantur per medium annum.

a Effectus fœniculi.

a Contra opilationem hepatis & ſplenis ſtranguriam & diſſuriam vitiū quoq; lapidis ex calido humore detur aqua decoctionis fœni. Si ex frigido detur vinum decoctionis eius. Fœniculum coctū & commeſtum valet contra prædicta. Eadem aqua vel vinum datum ſolum dolori ſtomachi ex frigiditate vel ex ventoſitate, digeſtionem etiam confortat. Idem facit ſuccus & puluis eius ſeminis. Contra leucophlegmantiam fiat decoctio in ſucco radicis fœniculi eſulæ hermoda. añ. ℈. iij. poſt coletur & patienti detur in ſero ſtomacho non ſaturato, vel in mane ſtomacho ieiuno. Contra pannum oculi & pruritum ſuccus radicis, fœniculi in vaſe æneo per xx. dies ponatur ad ſolem & more collyrij in oculis ponatur. Contra pruritum oculi certum experimentum conficiatur modicum aloes cum ſucco fœni. & pone in vaſe æneo ad ſolem per xx. dies & poſtea in oculis more collyrij ponatur.

De fœnugræco. CAP. VIII.

FOenugræcū calidum eſt & ſic. minus tamen ſiccum: quia humidam ſubſtantiam habet glutinoſam. Virtutem habet maturandi & relaxandi. Ad apoſtemata exterius maturanda farina fœnugræci cum vitello oui conficiatur, & ſuperponatur, maturat & attenuat.

b Effectus fœnugræci.

b Ad maturandum & rumpendū conficiatur cum terebenthina, & ſuperponatur maturat & rumpit. Herba etiam ipſa in vino & oleo decocta & ſuperpoſita maturat. Ad ſplenis duritiem herba ipſa in vino & oleo macerata per xv. dies peroptimè decoquatur & colaturę addatur cera frigida fœnugræci & fiat vnguentum optimum ad apoſtemata maturanda. Ad apoſtemata ſpiritualium farina fœnugræ. & in ſaccello poſita & decocta in aqua cum viſco maluæ ſuper ſæpius ponatur. Ad apoſtemata ſtomachi & inteſtinorū ex farina fœnugræci & aqua prędicta fiant pultes & ſuperponatur.

Ad apoſtemata ſpiritualiū non valet,

valet, quia nimis calidæ ſunt.

De Gariofilis. CAP. I.

Gariofili calidi ſunt & ſic. in gradu ij. Quidam dicũt quod in iij. gra.

a Dicimus quoſdam gariofilos ex origine perfecti acuti ſaporis eſſe & illi ſunt ca. & ſic. in iij. gradu. Quidam remiſſiores habent qualitates, & iudicantur in ij. gradu eſſe calidi. Sunt autem fructus cuiuſdã arboris in India naſcentis. In æſtiuo tempore colliguntur cum maturi ſunt, per quinque annos ſeruantur in magna efficacia ſine corruptione, ſeruantur in loco non multum ſicco, nec multum humido, quia in multo humido putrefiunt, in multo ſicco areſcunt & corrrugantur.

b Eligendi ſunt qui in ſuperficie aliquantulam habent planitiem, ſignificat enim illos habere ſubſtantialem humiditatem tuberoſi etiam aliquantulum. Et qui acuti ſunt ſaporis meliores ſunt, & qui in expreſſione vnguium aliquantulum emittunt humiditatis.

c Sophiſticantur autem ſic, quidam ponunt gariofi inutiles in aliquo vaſe humectato, vel ligant in panno & ponunt aliquandiu ſub arena per noctem, & mane exiccat, ſcilicet vt humiditas illa actualiter conſeruetur. Dignoſcuntur tamen ex odore boni gariofili & ex ſapore quia maiorem emittunt humiditatem nec etiam multam habent planiciem. Sophiſticantur etiam alio modo, ſubtiliter puluerizant gariofilos electos & conficiunt cum aceto forti addito vino odorifero, & in panno ligant gariofilos inutiles, in hæc confectione per noctẽ in aceto & vino, vnde contrahunt humiditatem, & ex bonis gariofilis acumen, vix dignoſcitur ſic ſophiſticari a principio, dignoſcitur tamen i. quia illud acumen magis in exterioribus eſt quam in interioribus. In interiori tamẽ ſubſtãtia ſub lĩgua applicata modicum aut nullum ſentitur acumen, ſic ſophiſticari non ſeruãtur niſi per xx. dies.

a Quid ſint gariofili.

b Boni gariofili.

c De ſophiſticatione gariofilorum.

Habent autem virtutem confortandi ex aromaticitate gariofilorũ bonorum diſſolutorum & conſumendi ex qualitatibus ſuis.

d Ad digeſtionem confortandam detur vinum decoctionis gariofillorum maſticis & myrrhæ quia mirum eſt.

d Effectus gariofilorũ.

Ad dolorem ſtomachi ex frigida cauſa vel ventoſitate detur quoque vinum decoctionis gariofilorum, & ſeminis fœniculi. Contra aſthma frigidum in aqua ordei ponatur dragagantum per noctem in conglutione illa conficiatur puluis gariofilorum & gummi arabici & fiant pilulæ, quas teneat patiens ſub ligua trãſglutiat. Ad matricis ſuffocationem puluis gariofilorum conficiatur cum vino odorifero & ſupponatur vel

iniiciatur per pessarium, fumus eorum etiam receptus inferius valet. Contra præcipitationem odoretur decoctionis eorum vinum, & detur patienti mulieri. Ad cerebrum confortandum applicetur naribus. Contra fluxum ventris ex acumine medicinæ quando scamonea adhæret vilis stomachi, & contra vomitum cholericum in ampula vitrea aqua rosa plena buliant vij. vel ix. gariofili cum mastice, & mediocriter tepidum detur patienti. Contra cardiacam passionem & syncopèn detur pulue. gariofilorum cum succo boraginis. Nota gariofili & herba gariofilorum, folia gariofi similes habent effectus sed gariofili principaliter, folia secundario herba postremo prò gariofilis possunt poni folia.

a Quid sit gentiana.

a De Gentiana. CAP. II.

Gentiana ca. est & sic. in iij. gradu. Herba quædam est cuius radix simili nomine appellatur radix autem eius præcipuè competit vsui medicine, vnde radix non herba debet poni in medicinis. In fine veris colligitur & exiccatur per tres annos seruatur in magna efficacia.

b Conditiones bona gentia.

b Debet autem eligi solida & continua habens citrinum colorem, & etiam non perforata, nec facile in puluerem soluitur cum frangitur quæ habet paruam amaritudinem cum prædictis abiicienda est. Virtutem habet dissoluendi, consumendi & aperiendi, est enim diurectica.

c Effectus gentiane.

c Contra antiquum asthma detur puluis eius cum vino, addita aqua ordei. Ad idem fiat emplastrum de puluere eius, & tantumdem de succo liquiritiæ & melle.

Ad idem fiat præcedentibus inunctionibus circa spiritualia digesta materia detur pul. confectus cum dialtea in vino bis in septimana, si poterit liberari aliquo modo sic liberabitur vel detur in cibis, vel cum pane calido. Epilenticis detur pul. eius cum succo rutæ. Contra morsum reptilium animaliū pul. eius super vulnus aspergatur vel superponatur frustum gentianæ & pul. eius detur cum succo mentæ in potu. Ad fœtum mortuum & ad secundinam educendam confice pul. eius cum succo arthemesiæ & fiat suppositorium, vel iniiciatur per pessarium vel confice cum vino & terebenthina & supponatur.

d Quid sit galanga.

d De galanga. CAP. III.

Galanga calidum & sic. in tertio gra. Quidam dicunt quod est arbor. alij dicunt quòd frutex. Diosco. dicit quod sit radix, & reperitur circa pedem cuiusdā arboris in Persia, quod patet ex eo quod habet interius quandam radicem & etiam terra ei adhæret.

e Cōditiones bonæ galā.

e Potest autem seruari in magna efficacia, per v. annos, & sine corruptione. Est ergo eligenda quæ subrufa est & in sui manerie & pōderosa, & nodosa, & que acutum habet saporem, & dentium contritioni resistit. Quæ autem subalbida est & leuis multū & fere nullū habet saporē, & quæ etiā est perforata, & facile in puluerem soluitur abiiciēda est, virtutē habet confortandi ex aromaticitate, dissoluēdi, consumendi ex qualitatibus suis.

a Solet autem sophisticari ex admixtione iunci habentis radicem tortuosam, & etiam ex admixtione bistortæ, sed tamen dignoscitur facile quod iunci radix insipidum vel falsum habet saporem bistorta vero ponticum habet saporem, galanga aromaticum, & acutum. Alij sophistant hoc modo pulverizant optime galangam & piper confiunt cũ aceto, & imponitur radix iunci per noctem, & efficitur acuti saporis extra sed quod interius est insipidi saporis galanga vero acuti saporis est.

b Ad digestionem confortandam & dolorem stomachi ex ventositate, vel ex frigida causa detur vinũ decoctionis eius Ad cerebrum cõfortandum naribus applicetur. Cõtra cardiacam passionem & syncopen detur pulvis eius cum succo boraginis.

c *De Galbano.* CAP. IIII

GAlbanum ca. est in tertio gra. humi in primo. Dicunt quidã quod sit gummi cuiusdã arboris. Diosco. dicit quod est lachryma cuiusdam fructicis similis ferulæ. In æstate a fructice erumpitur liquor qui circa fructicem condensatur quidam autem findunt corticem vt melius effluat.

d Sophisticant quidam ex admixtione minuitorum liquorum, alij resoluunt optimũ galbanũ, postea adducunt pul. colophoniæ in magna quãtitate & fabas fractas, abiectis corticibus. Est autẽ eligendũ ꝙ albius est purius quod etiã puras gutas habet vt amoniacũ, diu põt seruari. Virtutem habet dissoluendi, attrahendi, consumendi, leniendi, maturandi & relaxandi.

e Contra frigidum asthma detur. ℈ iiij. galbani cum ouo sorbili, vel cum aqua ordei. Contra lithargiã ponatur super carbones & patiens recipiat fumum. Contra suffocationem matricis idem fiat per embotum. Contra splenis duritiem ponatur in aceto per tres noctes, post modum fiat decoctio, & post coletur colatura iterum in vase mundo ponatur addita cera & oleo & picula, fiat emplastrum superante galbano vel cerotum superante cera, vel vnguentum superante oleo, sed melius est vt emplastrum fiat hoc modo ita quòd accedat ad cerotum. Ad fœtũ mortuum & secundinam educendam fiat nastale ex eo intincto in oleo. Ad apostemata rumpẽdum superponatur. Ad dolores dentium fiat casula ex eo & denti superponatur. Nota quod cum debet poni in medicinis tolles superfluitates hoc modo liquefiat in testa & infundatur in aqua, & separentur cortices & lapilli, vel vt purius fiat per pannum coletur. Diosco. docet quod in aqua feruẽti debet poni & quod petit fundum colligatur, quod supernatat abiiciatur, vel ponatur in panno lini, & post ponatur in alio vase, & illud vas pone in aqua feruenti supra ignem cum autem sentit galbanum colorem, soluitur, quod purum effluit per pannum, illud valet.

Contra lumbricos occidendos dentur pilulæ ex galbano inunctæ ex melle.

De gummi arabico. CAP. V.

GVmmi arabicum ca. est & hu. in primo gra. simile est draga-

a De sophisticatione galan.

b Effectus galangæ.

c Quid sit galbanum.

d De sophisticatione galbani.

e Effectus boni galbani.

ganto excessus tamen eius non determinatur ab autoribus.

a Quid sit gummi arabicum.

a Gummi arabicum dicitur, quia in arabia reperitur. Gummi arboris est cuius duplex est differentia, album scilicet quod melius est. Eligendum igitur quod clarum est & in frigidis ponēdum medicinis, & præcipuè in dragaganto. Est etiam & citrinum & subrufum quod similiter clarum est, eligatur & in calidis medicinis ponatur. Cum inuenitur simpliciter gummi arabicum album est ponendum.

b Effectus gummi.

b Habet autem virtutem relaxandi, humectandi, & leniendi. Contra asperitatem linguæ ponatur in aqua donec conglutinetur, & ex tali conglutinatione humectetur lingua. & fricetur, vel in pāno subtili positum similiter in aqua ponatur & ex eo fricetur lingua.

c Quid sit gariofilata.

Contra vomitum ex debilitate virtutis contentiuæ detur pul. eius cum puluere cinamomi.

Contra hæmoptoicam passionē ex spiritualibus pul. eius subtilis conficiatur cum succo plantaginis vel aqua infusionis dragaganti, addito puluere amidi vel penidiorū, & fiant inde pilulæ, quas patiens sub lingua teneat vnam post aliam donec resoluantur, & transglutiat. Si fiat ex nutritiuis detur puluis eius cum succo plantaginis. Contra dissuriam decoctio pul. eius detur cum aqua rosa. vel pluuiali, detur etiam pul. eius cum puluere muniæ in cibis. Ad idem gummi arabicum & columba simul comburantur, & puluis eorum detur patienti in cibis. si sit vitio inferiorum: pul. iniiciatur per clystere cum aqua calida constrictiua. Contra fluxum menstruorum detur pul. eius cum puluere sanguinis draconis in aqua calida, & fiat inde suppositorium, vel iniiciatur per pessarium. Eodem modo, naribus iniectus sistit fluxū sanguinis, vel fiat inde sinapisma circa tempora.

Ad idem valet pul. eius: vel muniæ naribus impositus.

Contra frigidam tussim & pectoris siccitatē detur aqua ordei cum decoctione pulueris eius.

e *De Gariofilata.* CAP. VI.

GAriofilata vel gariofilatū ca. est & sic. in secundo gradu. Dicitur autem gariofilatū confectio quædam quæ fit ex gariofil. Et gariofilata est herba quædam satis communis efficaciam habet maiorem secundum folia quam radices, vnde folia nō radices in medicinis sunt ponenda, recens maioris est efficaciæ quam sicca exiccata verò tantum per annum debet seruari. Virtutem habet dissoluendi, consumendi, & aperiendi. Dicitur autem gariofilata, quia habet odorem similem gariofilis, vel aromaticitatem vel saporem vel effectum.

Ad menstrua prouocanda fiat fomentum ex vino decoctione eius, vel fiat suppositorium ex ea decocta cum oleo muscellino. Contra cholericam passionem gariofilata decocta in aqua marina & oleo anteriori parti & posteriori superponatur. Ad confortandum digestionem & dolorem stomachi & intestinorum ex frigiditate, & ventositate detur vinum decoctionis eius.

a De Git. CAP. vij.

GIt cal. eſt & ſic. in ſecundo grad Herba eſt quæ inter frumenta oritur, & ſemen habet nigrum & trianglum facit illud, ſed cum in medicinis recipitur ſemen non herba ponendũeſt, aliquantulum habet amaritudinem, vnde diureticum eſt.
Virtutem habet diſſoluendi & cõſumendi.
b Contra opilationem ſplenis & hepatis &renum ſtranguriam,diſſuriam, iliacam paſſionem doloris ſtomachi, & ventoſitatem detur vinum decoctionis git & pulueris eius in cibo. Contra hemorrhoidas inflatas fiat decoctio pulueris eius & ſucco tapſibarbaſi,& bombix intinctus ſupponatur.
Contra vermes aurium conficiatur cum ſucco perſiccariæ.Contra lumbricos detur puluis eius cum melle fiat etiam emplaſtrum ex puluere eius & ſucco abſinthij circa vmblicum.

c De grano ſolis. CAP. VIII.

GRanum ſolis cali.eſt & ſic. in iij.gradu. Herba eſt cuius ſemen proprie dicitur granum ſolis. Virtutem habet dieureticam, quia nitidum & clārum eſt. *d* Per x.annos poteſt ſeruari, vnde vinum de coctionis eius & etiam puluis bibitus & in cibis ſumptus ſolũ ſtrãguriam, diſſuriam,illiacam paſſionem, & lapidem frangit.

e De Gallitrico.

CAP. IX.

GAllitricum ca.eſt & ſic.alio nomine centrum galli dicitur. Fomentum ex aqua decoctionis eius optimè mũdificat, & mẽſtrua prouocat. Contra vitium lapidis detur ſuccus eius in potu.

f De Galla. CAP. X.

GAlla fri. eſt & ſic. in ſecundo gradu eſt autem fructus quercus. Quædam reperitur & leuis & perforata quæ parum valet. Aliæ reperiuntur in Affrica, & Aſia, & dicuntur Aſianæ quæ paruæ ſunt & non perforatæ, inter quas quæ groſſiores ſunt meliores ſunt. Virtutem habent conſtringendi. Contra fluxum ventris fiat emplaſtrum ex puluere gallæ ſubtili & albumine oui & aceto & ſuper pectinem & renes ponatur.
g Fiat etiam fomentũ ex aqua decoctionis gallarũ,quæ aqua in potu detur,hoc etiam fiat cõtra diſſuriam.Si vitio inferiorum fiat puluis eius cum aqua ordei iniiciatur per clyſtere.
Contra vomitum ex vitio virtutis contentiuæ & debilitatione fiat decoctio puluis gallarum addito aceto, & addita aqua marina & & ſpongia infuſa ori ſtomachi ſuperponatur. Contra fluxum menſtruorum fiat decoctio ex aqua pluuiali, decoctio gallarum & puluis etiam ipſarum iniiciatur per peſſarium cum ſucco ſolo plantaginis, vel fiat inde aliquod ſolidum & ſupponatur ei.
Contra fluxum ſanguinis de naribus puluis eius cum ſucco ſanguinariæ conficiatur, & ſtuelus inde factus naribus intromittatur.

a *Quid ſit git.*

b *Effectus git.*

c *Quid granum ſolis.*

d *Effectus eius.*

e *Effectus gallitrici.*

f *Quid ſit galla.*

g *Effectus gallæ.*

Emplastrum inde factum ex puluere gallarum & albumine oui tēporibus superponatur.

Gallarum etiam puluis superpositus vulneribus ea consolidat.

a. Adde nigrationem capillorum.

a Ad capillos albos denigrandos vel canos talis sit vsus. Accipe gallas non ponderosas nec perforatas & decoque in oleo quousque tumescant, postea cola & exprime inter duos pannos lineos quousque desiccentur, postea dimitte desiccatur, deinde bene exiccatas tere, fac puluerem subtilem, & accipe corticem nucum & tere peroptimè & confice cum aqua pluuiali & decoque addito puluere illo gallarum & ex tali confectione vnge capillos & barbam cū aqua calida, caue tamen ne cuti remaneat infectam, & sic abluantur sæpe & desiccentur.

b Effectus genestulæ.

b De Genestula. CAP. XI.

GEnestula frigid. est & sic. similis est genestæ, sed minores habet stipites & angustiores, & florem habet album, genesta verò croceum. Virtutem habet constringendi. Ad menstruorum profluuium valet fomentum ex aqua decoctionis eius suppositum vel pessarium ex puluere eius cum succo plantaginis factum ad idem. valet contra dissuriam prædictam fomentum fiat,

c Effectus galliæ muscatæ.

c De Gallia muscata. CAP. XII.

GAllia muscata cal. est & sic. cōplexionis: quidā dicunt quòd fructus est. Est autem confectio ex aromaticis & musco, sed modo reperitur sophisticata.

Ad confortationem stomachi & intestinorum dolorem ex ventositate detur vinum decoctionis eius.

De Hermodactilis. CAP. XIII.

HErmodactyli cali & sic. sunt in iiij. gradu. Herba est, circa radices eius tuberositates inueniūtur, quæ colligi debent & vsui reseruari & in medicinis poni.

d Conditiones bonorū hermodactylorum.

d In æstate colliguntur & desiccantur in magna efficacia per annum seruari possunt, tamen singulis annis renouentur. Sunt autem hermodactyli eligendi qui albi sunt & solidi, qui humorosi sunt & viridiores corrupti esse iudicātur.

Virtutem habent dissoluendi, cōsumendi & attrahendi purgant phlegma principaliter. Contra artheticam, podagram, stranguriam & iliacam passionē & contra morbos ex phlegmate feb. non existēte valet benedicta acuta ex hermodactylis hiera theodoricon anacardinum.

e Effectus hermodactylorum.

e Contra artheticam, podagram, chiragram, succus fœni. cum melle coquatur & cum tali melle ʒ. ii. hermodactylorū dentur. Cōtra illiacā passio. fiat decoctio mellis addita aqua additur ne mel aduratur & ne exeat ex melle & ij. ʒ. hermodactylorum & sem. fœniculi & cinamomi fiat electuarium, quòd vice benedictæ potest poni vel dari cum benedicta caremus. Nota quòd in dosi debent ʒ. iij. vel ij. hermodactylorū dari. Puluis hermodactyli carnem superfluam corrodit. puluerem hermodactylorū confice cum sapone gallico & li-

ciniũ intinctum ori fistulæ superponatur. Item pul. eorum cum ære vsto confectus cum aliqua medicina confortante cerebrum polypum corrodit.

a *De iusquiamo.* CAP. I.

IVsquiamus fri.est in iij.gradu,& sic.in secundo.

Herba est cuius semen propriè iusquiamus appellatur. Herba ipsa cassillago dicitur. Seminum autem triplex est diuersitas. Est autem rubeum, albú,& nigrum, nigrum est mortale, album & rubeum satis competunt vsui medicinæ.

b Nota cum in receptione reperitur iusquiamus ore recipienda ponendum est semen, si exterius herba maioris autẽ efficaciæ, sunt semina.

Virtutem habet enoticam idest mortiferam,& somnum inducendi. Ad somnum prouocandum in acuta ægritudine talis sit vsus, fiat fomentum ex aqua decoctionis illius herbæ circa pedes & frõtem, & tempora & fiat ablutio prius postea fiat hoc emplastrum pulu. subtilis seminis eius cum albumine oui & lacte mulieris & cũ modico conficeaceto, & fronti & temporibus apponatur.

Ad lachrimas constringendas fiat idem emplastrum addito modico olibani. Contra calida apostemata in principio fiat emplastrũ ex ipsa herba trita & superposita, vel ex semine eiusdem & oleo ros. Contra dissuriam fiat emplastrum ex semine eius & albumine oui, & modico aceto super pectinem & renes apponatur. Ad dolorem ex calida materia subitum medicamen, herba ipsa trita aliquantulum & superposita dolorem tollit. Contra dolorem dentium ipsa herba trita aliquantulum inter dentes teneatur. Ad idem philosophicum remedium, semen super carbones ponatur & fumum recipiat patiens per os, postea in os ponatur aqua & apparebunt quasi vermes supernatantes.

Semen in casula ceræ denti superponatur & dolorem tollit. Nota quod per x.annos seruatur.

a Quid sit iusquiamus.

b Effectus iusquiami.

c *De hysopo.* CAP. II.

ISopus est cal.& sic. in iij. gradu. Herba est satis communis. Virtutem habet secundum folia & flores, & non secundum radices. In æstate cum producit flores colligitur,& in vmbroso loco & non fumoso suspenditur & desiccatur.

c Quid sit Isopus.

In medicinis abiectis stipitibus flores & folia ponuntur. Per annum seruatur, singulis inde annis renouetur.

Virtutem habet diureticam dissoluendi, attrahendi & cõsumendi. Contra frigidam tussim vinũ decoctionis eius & ficuum siccarum.

d Ad idem valet electuariũ quod fit ex eo. s. quod dicitur diaysopum. Vinum decoctionis eius & semini fœniculi dolorẽ stomachi

d Effectus Isopi.

tollit & intestinorum. Fomentum ex aqua decoctionis eius matricē à superfluis humoribus mundificat & abstergit. Idem facit suppositorium ex puluere eius & oleo muscellino. Puluis eius vel ipsa herba intesta calefacta & super caput posita, vel in saccelo & capiti superposita, valet. Valet etiam contra frigidum catarrum & casum vue. Contra vuam fiat gargarismus ex aceto decoctionis eius subleua vuam cum digito superasperso puluere floris eius.
Herba ipsa in vino cocta & cataplasmata tollit dolorem ex ventositate.

a De Iaro. CAP. III.

a *Quid Iarus.*

IArus ca. est & sic. in iij. gra. alio nomine barba Aaron appellatur & etiam pes vituli appelatur.
In locis humidis & siccis, montuosis & planis reperitur in hyeme & æstate magnam habet efficaciam, secundum folia maiorem secundū radices, maximam secūdum quasdam tuberositates quæ circa radicem inueniuntur. Illæ tuberositates finduntur, & desiccantur, per annum seruantur. Virtutem habet dissoluendi, laxandi & attenuandi.

b *Effectus iari.*

b Contra tumores aurium ipsa herba coquatur cum rubeo vino & oleo addito cimino, fiat inde emplastrum & auribus superponatur.
Contra frigidum apostema tota herba cum tuberositate, & cum axungia veteri teratur, postmodum in testa calefacta superponatur.
Contra scrofulas nouellas herba ipsa & squilla cum axungia veteri, vel vrsina teratur & superponatur, & liberantur sic si recentes sunt.
Contra hemorrhoid. vel ficus iarus, tapsus barbassus decoquantur in vino: vel fiat aqua & encatisma i. sessio. Ad menstrua prouocanda succus iari per pessarium iniiciatur siue cum benedicta.
Ad depurandam faciem & cutem subtiliandam ex tuberositatibus desiccatis fiat puluis subtilis, & conficiatur cum aqua ro. & ponatur ad solem donec tota aqua consumatur. ita fiat ter vel quater vel amplius ex illo puluere solo confecto cum aqua ros. illiniatur facies, plus depurat quàm ipsa cerusa. Carnem superfluam corrodit solus puluis eius.

c De Iri. CAP. IIII.

c *Quid Iris.*

IRis cal. & sic. complexionis est in ij. gra. similiter ireos similes sunt in foliis & in effectibus, sed iris purpureum florem gerit, ireos album. radice vtimur, in fine veris colligitur desiccatur, per duos annos seruatur.
Radix ireos pro radice iris illirice potest poni & econuerso. Virtutem habet diureticam, vnde dissoluit & aperit.

d *Effectus iris.*

d Contra vitium spiritualium & opilationem splenis & hepatis renum & vesicæ & dolorem stomachi ex ventositate valet vinum decoctionis ireos. Puluis etiam eius leuiter carnem superfluam corrodit. Ad pannum oculorum fiat collyrium, vt ex pulueræ eius & aqua ros.

e *Quid sit ypoquistidos.*

e De Ypoquistidos. CAP. V.

Ipoquistidos

Ipoquistidos frig. est & sic. in ii. gra. Fungus est qui reperitur circa pedē rose canine. In vere colligitur & succus exprimitur qui glutinosus est, ad solem siccatur, & aliquantulum in die mouetur nec corrumpatur. Exiccatur autē in loco non multū sicco, nec multum humido. Per duos annos seruatur in magna efficacia. Virtutē habet cōstringendi. *a* Contra fluxum ventris ex cholera vel debilitate virtutis contentiuæ conficiatur cum aqua rof. & detur patienti. Fiat etiam emplastrum ex eo & succo plantaginis & albumine oui & super renes & pectinem ponatur. Contra vomitum fiat idem super furculā pectoris. Contra profluuium matricis fiat suppositoriū ex ypoquistidos & succo plantaginis & per pessarium iniiciatur.

a Effectus ypoquistidos.

b *De Iunipero.* CAP. VI.

b Effectus iuniperi.

Ivniperus ca. est & sic. in iii. gra. Cū in medicinis reperitur eius receptio fructus poni debet. In vere colligitur fructus per duos annos seruatur Virtutē habet dissoluendi consumendi. Contra fluxum ventris ex scamonea adhærēte villis stomachi & intestinorum fiat decoctio fructus in aqua pluuiali & inter patiens vsque ad vmblicum, & illæ partes fricētur cum aqua illa. Contra stranguriam, dissuriam & iliacam passionem detur vinum decoctionis fructus eius. *c* Ex iunipero fit oleum hoc modo in terra ponatur olla, & in ore bene obturato ponitur canale æneū vel ferreum, postmodum ponitur super lebetem vas æreum vel ferreum post ponitur in illa olla, & in fundo illius ollæ ponitur alia pars canalis, & circumliniatur optimè creta ne aliquid possit exire, post impleatur ex lignis iuniperi siccis & operiatur bene, & ignis fiat in circuitu ollæ, modicum olei effluit, sed illud efficacissimum est.

c Quomodo fit oleum ex iunipero.

Contra quartanam detur oleum illud in quantitate ℈. in cibis vel alio modo materia digesta & ex melancholia naturali. Cōtra iliacam passionem, stranguriam, dissuriam, detur patienti in vino in modica quantitate inungantur etiam partes dolentes. Contra epilepsiam inungatur spina & partes patientes. Contra vitium lapidis iniiciatur per siringuam. Contra antiquum asthma ex frigida causa detur in cibis vel alio modo, vel vinum decoctionis eius fructus, & ficuum siccarum.

d *De Laudano.* CAP. I.

d Quid sit laudanū.

Laudanum ca. est & humi. in i. gra. Dicunt quidam quod sit gummi arboris, quod falsum est,

ſed in quadam parte græciæ ros in quibuſdam herbis deſcẽdit, & circa illas cõuiſcatur, habitantes verò quibuſdam chordis herbã percutiunt, & ſic corrigiis humiditas illa conuiſcatur, quæ exprimitur à corrigis & ſoli exponitur & deſiccatur, immiſcentur autem ſtercora caprina & alij pulueres nigri, vnde manifeſtum eſt quòd purum valde eſt aromaticum, vix in x. ℔. inueniuntur ℥. ij. puri laudani. *a* Eſt autem illud eligendum quod ponderoſum eſt & nigrum quod etiã malaxari poteſt, illud autem quod minus nigrum eſt, & cum manibus tractatur pulueriʒatur ſignum dat quod vetuſtate corruptum ſit vel ſophiſticatum. *b* Virtutem habet conſtringendi & calefaciendi ex viſcoſitate & aromaticitate.

a Cõditiones boni laudani.

b Effectus laudani.

Contra catarrhum ex frigida cauſa ſtuellum ex eo informatum naribus imponatur. Ad idem laudanũ & roſæ diu bulliant in aqua pluuiali obturatis bene ore & naribus, & cùm aliquandiu tepefiat recipiat patiens fumum per os, & ex illa aqua lauẽtur pedes, quia multum confortantur inde nerui.

Contra relaxationẽ dentium laudanum & maſtix confricentur, & inter dẽtes & gingiuas intus & extra ponatur, quia confortat eos. Ad matricem infrigidatam, & ſuffocationem recipiat mulier fumũ per inferiora. Suppoſitorium fiat inde, valet ad eandem matricem confortandam, & conceptum adiuuat. Contra præcipitationẽ matricis recipiat mulier fumum per inferiora. Contra dolorem ſtomachi ex frigida cauſa & ad digeſtionem confortandum dentur v. pilulæ ex laudano in ſero, & fiat emplaſtrũ ex laudano, & cera addito puluere coſti & ſtomacho ſuperponatur.

c Quid ſit liquiricia.

c *De Liquiricia.* CAP. II.

LIquiricia temperatè calida eſt & humida. Dicunt quidam quòd ſit radix, quidam quòd frutex ſed non eſt, imò ramus.

d Cõditiones bonæ liquiriciæ.

d Eligenda eſt quæ non multum groſſa eſt, nec multũ gracilis, quia tota interius crocea eſt, quæ etiam cùm frangitur non pulueriʒatur, & quaſi virides partes coherentes habet, & cùm frangitur, quæ leuis eſt & interius ſubalbida, vel nigra vel viridis abiicienda eſt. Succus eius eſt eiuſdem efficaciȩ & adhuc fortioris effectus, qui hoc modo fit; cum viridis eſt ramus, conteritur bene & in aqua bullitur & decoquitur ferè vſque ad conſumptionem, poſtea exprimitur, & ſoli apponitur, & deſiccatur, & in rotunda corpuſcula ſecundum formam vaſorum formatur. *e* Alij ſophiſticant hoc modo: faciunt puluerem liquiriciæ ſubtilem, & puluerem ſucci liquiriciæ decoquunt in aqua & addunt mel, & faciunt vt diximus, ſed iſte magis abominabilis eſt, & non adeo niger.

e De ſophiſticatiõe liquiriciæ.

f Effectus liquiriciæ.

f Valet contra vitium pectoris decoctio eius in aqua, & maximè pleureticis & peripleumonicis vinum decoctionis eius valet cõtra tuſſim. Ad idem valet electuariũ confectum ex ſucco liquiriciæ & melle. Liquiricia commaſticata & ſub lingua retẽta ſitim & aſperitatem ſtomachi & gutturis mitigat.

g Quid ſit lapis laʒuli.

g *De Lapide laʒuli.* CAP. III.

LApis lazuli fri. eſt & ſic. ſimiliter & lapis armenicus, ſed eorum exceſſus ab autoribus nõ

dicitur. Lapis lazuli vena terræ est de qua fit lazulum. Similiter lapis armenus dicitur, quia maximè in armenia reperitur, non sophisticatur. Est autē lapis lazuli qui multum assimilatur colori celestino, & habet in se quædam corpuscula quasi aurea. Ille verò qui subalbū habet colorē plus habet terrestreitatis. lapis armenus leuior est, & subalbum habet colorem. Seruari potest diu sine corruptione. Lapis armenus citius corrumpitur, & minorem habet terrestreitatem. Purgat principaliter melancholiā.

a Contra melancholicam passionem detur cum decoctione senæ. Contra quartanā detur cum aqua decoctionis quæ purgat melāncholiam. Contra splenis vitium & hęmorrhoydarum detur cum decoctione senæ, vel seminis fœniculi. Contra cardiacam passionem detur cum succo boraginis, & cum puluere de corde cerui. Et vt breuiter dicam, valet ad omnes passiones factas ex melāncholia. Cum medicinis conficiantur pulueres, non cum decoctionibus, sed addantur post decoctionem. Nota modum abluendi lapidem lazuli & armenum, & etiam dandi, & in dandis ʒ. ii. possunt dare in aliquo vase solido velut inciso argento. Puluis eorum, vel alterius subtilis & cum pistello conficiatur donec aqua inficiatur, tunc abiiciatur illa, & alia imponatur, & sic facies decies vel nonies. Signum perfectæ loturę est cum aqua parum aut nihil inficitur. Nota quòd non debet dari in decoctione, quia ad fundum descenderet, vnde antequam detur decoctio, detur cum syrup. vel cultello, vel coeleari, postea detur decoctio, vel melius quando datur ad purgandū melancholiam prius detur decoctio & post quartam vel quintam assellationē detur lapis lazuli miro modo purgat sic.

a Effectus lapidis lazuli.

b *De Lilio.* CAP. IIII.

Lilium cali. est & hu. in i. gra. Aliud est domesticū aliud syluestre. Aliud gerit florem purpureum quod efficacius est. Aliud croceum. Lilium domesticū cum axungia tritum postea maturat.

b Liliū duplex est.

c Contra duritiem splenis radix lilij in magna quantitate cum branca vrsina & radice enulæ ponatur in vino & oleo, per xij. dies postea colentur & colaturæ addatur cera & oleum, & fiat vnguētum. Ad faciem colorandam. Accipe tuberositates lilij, & sicca & puluerē inde factum distempera cum aqua ros cōfectum ducas super faciem. Ad idem & ad ruborem innaturalem remouendum. Accipe tuberositates prædictos & virides si habeas, & ad misce puluerem cathimiæ, & camphoræ & oleum sambucinum ad vltimum argentum vinum extinctum, & vnguento facto inunge.

c Effectus lilij.

d *De Licio.* CAP. V.

Licium cali. est in primo gra. & sic. in ij. Quidam dicunt esse gummi, quod falsum est, sed est succus herbæ in principio æstatis colligitur & teritur, & succus exprimitur, soli apponatur, & desiccatur in substantiam licij transmutatur, addūtur tamen quædā vt dicit Diosco. Est autē illud eligendū quod durū est & habēs quandam cōglutinositatē, & interius lucidū.

d Quid sit licium.

e Quòd verò molle & obscurum est abiiciendū est. Per v. annos po-

e Cōditiones boni licij.

test seruari appellatur licium alio nomine, oculus lucens, quia reddit oculos lucidos. *a* Contra maculam oculorum dum recens est, & contra lipitudinem factam ex phlegmate exterius congelato, licium pulueri setur subtiliter & cōficiatur cum aqua ros. & sic dimittatur donec aqua tota consumatur, & ita facies ter, vel quater, vel pluries & puluis solus vel confectus cum aqua ro. oculis imponatur. Si inueterata sit passio apponatur aliquantulum de sarcocolla. Licium autem conficiatur cum succo fœniculi, & in vase æneo ponatur, oculos clarificat, & valet cùm causa est ab interioribus. Cōtra fissuras linguæ & labiorum & oris vlcera puluis licij cum amido, vel cum penidiis, & cum aqua ros. conficiatur & vlcera illiniantur, probatum est satis à multis Salernitanis. Ex licio valet suppositorium in acuta febre, quia multū desiccata stercora dissoluit. Contra tumorem gingiuarum freqūēs lotura & fricatio circa gingiuas ex aceto in quo resolutum fuerit licium fiat. Contra lētigines fiat inunctio ex licio & cerusa in eadem quātitate simul puluerizatis. Cōtra vitium mēstruorum informetur suppositorium ex trifera magna & superaspergatur puluis licij, & quando superflui humores abundant in matrice valet, quia purgat & desicat & manat.

a Effectus licij.

b Effectus mercurialis.

c Effectus linguæ auis.

d Effectus lapacij.

b *De Linochite.* CAP. VI.

LInochites i. mercurialis ca. est & humi. Cōpetenter cum carnibus grossis cocta ad solutionem datur. Competēter cum succo & aqua decoctionis eius, & oleo & melle & sale fit clystere soluens & educens humores.

De Lingua auis. CAP. VII.

LIngua auis ca. est & sic. in i. gra. folia habet parua & acuta, & in forma linguæ auis, viridis multæ est efficaciæ, sicca nullius. Virtutem habet incitandi libidinē & humectandi. Herba ipsa cum carnibus cocta, vel condita cum sanguine, libidinē incitat, comesta, menstrua prouocat. *c* Ad idem valet electuarium cōfectum ex testiculis satyrionis, & carne dactylorum, etiam interioribus fistucæ & melle & succo linguę auit. Herba ipsa cocta in aqua ordei prodest ethicis, & consumptis. Valet decoctio linguæ auis succi addito zuccaro contra siccitatem pectoris detur aqua decoctionis ipsius, & addito dragaganto magis valet.

De Lapacio. CAP. VIII.

LApaciō ca. est & sic. in iii. gra. Est autem triplex, scilicet lapacium acutum, & acuta habens folia & herba efficax est. Est lapacium rotundum quòd rotunda habet folia, & minus efficax est, est & lapacium domesticum lata habens folia magna aliquantulum competit vsui medicinæ. Virtutē habet dissoluendi, relaxandi, aperiendi & extenuādi. *d* Contra scabiem succus lapacij acuti, oleum nucis & pix liquida simul bulliant & postea coletur, & in colatura ponatur puluis tartari & fuliginis & fiat vnguētum satis competens scabiei impetigini & serpigini.

Contra impetiginem & serpignẽ fiat confectio ex succo lapacij acuti & pul. auripigmenti. Ad apostemata maturanda lapacium rotundum tritum,& in oleo decoctum, vel axungia superponatur. Ad rũpendum superponatur lapacium acutum prædicto modo. Contra splenis duritiẽ succus lapacij acuti cum storace liquida & amoniaco & aceto conficiatur & dimittatur sic tribus diebus, postea fiat decoctio & coletur & addita cera & oleo fiat vnguentum. Contra dissuriam & stranguriam fiat decoctio lapacij in vino & oleo & pectini superponatur. Vrinam prouocat in multa quãtitate aqua vel vinum decoctionis eius, soluit opilationẽ splenis & hepatis. Contra leucophlegmantiam fiat confectio ex succo lapacij acuti ℥.ij. & ʒ.ij. esulæ addito melle fiat aliquãta decoctio,& detur patiẽti. Contra scrofulas nouellas fiat emplastrum ex lapacio acuto & axungia simul tritis. Contra lumbricos valet succus eius datus cum melle. Contra phlegma abundans in cerebro succus eius cum succo rutæ in modica quantitate naribus iniiciatur in aere calido, vt balneo. Crispellæ factæ ex lapacio valent asthmaticis ex frigida causa. Lapacium crudum vel coctum comestum confert scabiosis.

a *De Lithargirio.* CAP. IX.

Lithargyrium temperatum est in frigiditate & siccitate secũdum quosdã in primo gradu. Quod sit temperatũ in frigiditate & siccitate cõstat ex verbis Diosc. quia stipticum est, quod stipticum cognoscimus, quia siccum est, & tamen in qualitatibus suis temperatum est. Eius tamen excessus ab authoribus nõ determinatur, quia non est sensus determinabilis.

a De qualitatibus lithargyrij.

b Lithargirij multiplex est differẽtia, est quoddam quod est spuma argenti, quod fit per excoctionem cum in igne separatur purum a puro, & magis attinet frigiditati & humiditati. Est autem aliud quod spuma auri dicitur & cum frãgitur interius est simile auro, & aliquantulum calori pertinet, & cathimia propriè dicitur. Est autem aliud quo communiter nos vtimur, scilicet fex stãni, quod similiter fit ex decoctione cum sit stannũ de vena terræ, illud est frigidũ & stipticũ. Dicunt quidam similiter quòd reperitur lithargyrium quod est fex plumbi. Lithargyrium vero quod est fex stanni, quód communiter vtimur virtutem habet constringendi, consolidandi, depurgandi, & diuerso modo conficiendi. Puluis lithargyrij vlneribus impositus cõsumit saniem, & vlcera cõsolidat. *c* Contra scabiẽ & præcipuè cõtra scabiẽ factam de phlegmate salso, vel cholera fiat decoctio aliquantulũ olei nucis & pulueris lithargyrij subtilis conficiatur cũ aceto, postea addatur illud oleum calidũ,& cera & bene conficiatur. Cõtra dissenteriam factã ex inferiorum vitio lithargyrium integrum super carbones ponatur quòd bene calefactum aspergatur sæpe cum aceto, postea fiat subtilissimus puluis, quòd per clystere iniiciatur cum oleo ros. vel cum aqua ordei multum valet. Contra vlcerationem virgæ distemperatũ cum oleo rosa. si inungatur virga putredinem consumit & vlcera

b Lithargiriũ est multiplex.

c Effectus lithargyrij.

cōsolidat. Cōtra feruores apostematum, vt in erysipila, conficiatur, puluis lithargyrij & cera cum oleo rof. & inungatur circa. Lithargyrium quòd spuma auri dicitur pulverizetur subtiliter & abluatur cum aqua rosa: quinquies vel decies donec aqua inficiatur ex puluere, ille puluis in modū collirij, vel solus cum aqua rof. oculis imponatur. *a* Ad faciem depurādam & pannum superfluum remouendum, quem habent mulieres post partum, axungia gallinacea, vel anserina liquefiat & addito puluere lithargyrij & oleo rof. fiat vnguentum.

a *Ad decorationē faciei.*

b *De qualitatibus lactucæ.*

b De Lactuca. CAP. X.

LActuca tēperatè frigida & humida est. *c* Semē eius frigidius est ipsa herba, sed excessus eius non determinatur ab authoribus, herba vsui ciborum competit, semen vero medicinæ, iudicatur tamen ab authoribus omnium herbarum esse temperatissima quòd bonum sanguinem generat, & copiam lactis, cibus choleris competens, cocta vel cruda comesta in febribus multum valet elixa vel cruda. Contra in aceto addito croco solum valet contra oppilationem splenis & hepatis. *d* Ad somnum prouocandum semen eius conficiatur cum lacte mulieris, & albumine oui, & fiat emplastrum circa tempora. Puluis etiam seminis cū lacte datus somnum prouocat. Idem facit febricitantibus datum cum aqua. Contra calida apostemata in principio conficiatur puluis eius cum oleo rosa, superponatur.

c *Effectus lactucæ.*

d *Somnū prouocat lactuca.*

e *Lupinus duplex est.*

f *Effectus lupini.*

g *Fructus folia lauri vsui medicinæ competentis.*

h *Effectus lauri.*

e De Lupino. CAP. XI.

LVpinus cali. & sic. in iij. gradu. Lupinorum alius amarus quia ex natura sui amarus est: & pręcipuè vsui medicinę cōpetit. Alius dulcis, & insipidus quia ex multa mora in aqua frigida dulcescit & fit insipidus virtutem habet diurecticam. Contra lumbricos farina lupinorum amarorum cum melle confecta detur. Ad idem valet panis factus ex farina lupinorum, & succo absinthij: & aqua comestus. *f* Ad idem valet præcipuè emplastrum factum ex farina lupinorū & succo absinthij ponatur super stomachum, & melius est si addatur modicum aloes. Eadem confectio sine aloe soluit opilationē splenis & hepatis. Valet etiam hydropicis confectio facta ex farina lupinorum in succo absi. data. Et panis eius confectus ex farina lupinorum cum succo persicariæ auribus iniectu vermes necat. Eadē farina cum succo porri superfluitates aurium mundificat, & farina confecta cum oleo apostema frigidum maturat & rumpit.

De Lauro. CAP. XII.

LAurus cali. est & sic. in secundo gradu. *g* Cuius fructus & folia vsui competunt medicinæ folia habent maiorem virtutem confortandi ex aromaticitate, fructus dissoluendi, consumēdi, folia desiccantur in vmbroso, & non fumoso loco, & per annū in magna efficacia seruantur, fructus per duos annos seruari possunt. *h* Fomentū factum ex aqua decoctionis foliorum, lauri matricem mundificat & confortat &

conceptum impeditum ex frigiditate adiuuat. Contra dolorem colicum, fiat fomentum ex vino decoctionis foliorum lauri. Ad idem emplastrum fiat super pectinem & renes de extremitatibus lauri coctis in vino. Idem fiat contra dolorem stomachi ex frigiditate. Et contra vomitum ex frigida causa detur vinum decoctionis foliorum lauri. Contra frigidum rheuma capitis decoquantur folia lauri & rosæ in aqua, ore vasis bene oppillato, & recipiat patiens fumum, & ex aqua illa lauetur frons & tempora. Ad idem fructus lauri bene conterantur, & facto puluere in testa calefiat, & ponatur in sacello, & sacceletur inde caput.
a Ad pannum superfluum remouendum, & contra quasdam tuberositates faciei rubeas quæ sunt in iuuenibus præcipue sanguineis, quas vocant barulos, vel barules baccæ lauri recentes soli exponantur, & desiccentur vt melius cortex tollatur: quo remoto terantur confecto subtili puluere, & conficiantur cum melle, & ex hoc tali vnguatur facies in balneo, multum enim confert. Contra pannũ superfluum quem habent mulieres post partum conficiatur prædictus puluis cum felle aliquo & inungatur. Si fel fuerit durum distemperetur cum melle. Ex bacchi lauri fit oleum valẽs contra dolorem ex frigiditate & artheticum dolorem fiat autem sic: baccæ lauri recentes conterantur, & postea diu coctæ in oleo exprimantur & colẽtur, & hoc tale dicitur oleum laurinũ. Nota quod cum in receptione reperitur. ℞. Folia lauri vel diampnis, vel diamnidis, olia debẽt poni, cum vero baccæ lauri vel dinochocij fructus.

De Lentisco. CAP. XIII.

Lentiscus cali. est & sic. plus tamen sicca quam calida, quia *a* siccissimæ compositionis est. *b* Cum receptio eius in medicinis reperitur folia debent poni quandoque tamen fructus sunt ponendi. Virtutem habent constringendi & consolidandi. *c* Contra fluxum menstruorum, & dyssenteriã & vomitum ex debilitate virtutis retentiuæ, vel acumine humorum fasciculi parui facti ex foliis eius, decoquantur in aceto & renibus & pectini cataplasmentur. Si dyssenteria fuerit ex vitio inferiorum vel superiorum super stomachum ponatur. Contra vomitum super furculem pectoris. Alius est vsus contra prædicta teneritates lentisci bulliant in aceto vsque ad consumptionem aceti, post modum desiccentur & puluis inde factus in cibis & potibus detur. Contra vlcerationem virgę puluis eius factus ex foliis super testam calidam desiccatis & puluerizaris vlcera cõsolidat, saniem consumit, sed non ponatur nisi quãdo est sanies. Cõtra vlcerationes linguæ, oris & labiorum, & etiã in febre acuta fiat decoctio in aceto foliorũ eius, & fiat gargarisma multum confert.

a *Ad decorationem.*

b *De qualitatibus lentisci.*

c *Effectus lentisci.*

d *De Lenticula.* CAP. XIIII.

Lenticula frigida est in secundo gra. & sic. in j. tam vsui medicinæ quam esui cõpetit fructus vel semen Virtutẽ habet constringendi. Vnde contra dissenteriam talis sit vsus decoquatur in aceto lenticula ad aliquantulã denigra-

d *Lenticula tã vsui medicinæ quã esui cõpetit.*

tionem & in quolibet mane detur patienti ieiuno ad commedēdum. Et si cortice ablato coquatur & prima aqua eiecta & secunda addatur melior fit ad digerendum & ad digestionem cholericam refrenandum melior. a Item lenticula simul cum cortice coquatur in aqua, illa colata & cum sale cōmixta accipe in potu quæ stipticum dabit & si aqua priori eiecta dum coquatur adiungas aliam solutionem minuit.

a Effectus lēticulæ.

b Quid sit laureola.

b De Laureola. CAP. XV.

LAureola ca. est & sic. in iii. gra. frutex est cuius semen vel fructus vsui competit medicinæ: cuius semen coconidium dicitur, & radix eius medicinalis est. Cum autem inuenitur ℞. laureolæ, vel coconidij fructus debet poni per duos annos in magna efficacia seruatur. c Virtutem habet principaliter purgandi phlegma & choleram, vnde sanis lapsis, & etiam ægris nos multum febricitantibus potest dari. d Acuatur inde benedicta, vel hieralogodion ad phegma purgandum, oxi vel trifera saracenica ad purgandum choleram ad plus in quātitate scrupuli quinque addito mastice, vel gummi arabici vel bdellio, ad repressionē acuminis medicinæ mouet per superiora & inferiora. Puluis coconidij diu bulliat in oleo, & ex tali oleo inunge pectinē & renes, contra stranguriam, dissuriam, & propter tenasmum ex frigido & glutinoso humore adhærentæ intestinis. Fiat etiam suppositorium ex bombace in eodem intincto. Auribus immittatur propter surditatem, si fiat ex humore ibi existente, saniosas enim consumit superfluitates.

c Effectus laureolæ.

d Quare acuitur benedicta cum esula.

e Tātum semen vsui medicinæ cum petit.

e De Leuistico. CAP. XVI.

LEuisticus cal. est & siccū in ij. gradu: cuius semen etiam leuisticum dicitur. Semen non herba, nec radix in medicinis debet poni, cum eius receptio inuenitur, per quatuor annos potest seruari, virtutem habet diureticam aperiendi & extenuandi. Vnde decoctio eius valet contra opilationem splenis & hepatis. Valet etiā aqua decoctionis eius contra dolorem stomachi & intestinorum factum ex ventositate. Puluis etiā eius cum puluere cinamomi datus in cibis valet ad prædicta.

De Lapide magnetis. CA. XVII.

LApis magnetes calid. est & sic. in iij. gradu, virtutem habet attenuendi, vnde dicit Aristoteles, quòd inuenitur in litore Indię & Oceani. Montes autem sunt ex talibus lapidibus confecti, vnde naues infixas clauis ferreis attrahunt & dissoluunt. f Eligendū est quòd secundum quantitatem sui ferrum, attrahit magnū vel paruū qui autem hoc non facit abiiciendus est, puluis eius cōficiatur cum apostolicon, & fiat stuellū, & vulneri imponatur: ferrum attrahit. Puluis etiam eius detur in cibis & potibus cum succo consolidæ maioris. puluis etiam eius subtilissimus in quantitate ij. ℈. datus cum succo fœniculi, valet cōtra hydropisim & spleneticos, allopiceam, attrahit enim phlegma & melancholiam.

f De electione magnetis.

a *De myrto.* CAP. I.

MYrtus vel myrta vt dicunt Phisici frigi. est in primo gradu. sic. in ii. frutex est cuius semen myrtili dicũtur, qui præcipue medicinæ competunt, flores & folia secundario. Nota quanto recentiores flores & folia tanto meliores. post maturitatem fructus collecti in magna efficacia, per biennium seruantur ad solem desiccati, folia autem diutius, flores non possunt seruari. Virtutem habet constringendi ex ponticitate, confortandi ex aromaticitate. *a Quid sit myrtus.*

b. Contra vomitum & fluxũ ventris & profluuium mulieris ex debilitate virtutis contentiuæ vel ex humorum acumine dentur fructus ipsi ad comedendum; vel succus expressus detur, vel fiat succus ex succo eorum addito zuccaro optimus est contra prædicta, & potest per annum seruari, si bene decoquatur succus, sed si non habet zuccarum appone mel, & fiat inde mediocris decoctio, vt non aduratur mel, sed non tantum valet. Sed diutius potest seruari. Et fructibus vero contritis, vel ex puluere eorum, & albumine oui, fiat emplastrum circa os stomachi contra vomitum. *b Effectus myrti.*

Contra dyssenteriam circa renes & pectinem, & vmblicum.

c Ad idem fiat fomentum circa inferiora ex aqua pluuiali decoctionis foliorum eius propter fluxum, & ad dyssenteriam & profluuium fomentum etiam factum ex aqua hac circa frontem & tempora & pedes somnum prouocat in febre acuta. Suffumigium per os & fomentum circa frontem & tẽpora fiat contra rheuma & doloris capitis factum ex caliditate. Fasciculi extremitatibus myrtæ coquantur in aceto & aqua pluuiali, & propter vomitum super os stomachi ponantur, propter fluxũ ventris supra pectinem & renes, & vmblicum poni debent supra renes in acuta febre, soluunt doloris qui fit ex acumine caloris dissoluentis Syrupus factus ex floribus miro modo valet ad prædicta. Aqua decoctionis florum in aqua pluuiali valet. *c Ad vomitum.*

Aqua etiam facta ex aqua pluuiali & floribus myrtę ad modum aquæ rosa. nimis. valet contra prædicta, & contra syncopen potest autem seruari per annum similiter puluis foliorum eius datur in cibis.

Valet & suprapositus vlceribus quia ea consolidat.

a De Manna. CAP. II.

MAnna calida est & humida têperatè. Dicunt quod sit succus herbæ quòd falsum est. Est autem ros qui super herbas diureticas cadit in quadã parte græciæ & Indiæ, & confiscatur circa herbam. Colligitur autem postea sicut laudanum, vel mel. Sed quia in parua qnantitate reperitur sophisticatur, pura verò maximè est efficaciæ. Quidam addunt fauum mel.

a *Quid sit manna.*
b *De sophisticatione mannæ.*
c *Effectus mannæ.*
d *Quid sit mellilotũ.*
e *Effectus melliloti:*
f *Duplex est malua.*
g *Effectus maluæ.*

b Alij sophisticant sine melle ex succo liquiritiæ subtiliter puluerisato & melle, & quidam durum efficitur quod mannæ assimilatur. Dignoscitur autem quia pura mãna subalbida est, & interius habet quasdam concauitates quasi fauũ mellis & puræ dulcedinis nihil autem dulcius manna. Sophisticata autem dulcis est cum quodam acumine, Si ex fauo sophisticata fuerit valde cum quadam abomitione, Si ex succo liquiritiæ habet virtutem depurandi & mundificãdi sanguinem.

c Vnde valet contra acutas febres ex cholera.

Debet eodem modo parari quo casiafistula, sed non ponitur in decoctione, debet verò in aqua cali. resolui, & per catiã colari, postea in medicinis poni. Nota quod mãna posita in decoctione plus obest quam prodest. Nunquam pura inuenitur. Vnde in febribus acutis non debet poni in multa quantitate, quia ex mellis admixtione nocet.

d De Mellíloto. CAP. III.

MEllilotum ca. est & sic. in i. gra. Herba est cuius semen simili nomine appellatur, corona regia etiam dicitur: quia formatur ad modum semicirculi. Semen cum ipsis corticibus colligitur per duos annos seruatur.

e Semina cum ipsis in medicinis ponuntur, quia adeo paruum est adhærens quod vix potest separari. Virtutem habet confortandi ex aromaticicitate sua, & est diureticum ex subtili substantia. Vnde vinum decoctionis eius digestionẽ confortat ventositatem excludit. Oppilationem renum & vesicæ aperit. Semen eius in brodio in cibis positum eos boni saporis, & optimè redolentes reddit.

f De Malua. CAP. IIII.

MAlua frig. est & hu. in ii. gra. secundum quosdam frig. est in i. gra. hu. in ii. Cuius duplex est maneries domestica. s. quæ magis frigida & humida est, & humiditatem habet subtiliorem, & siluestris, quę maluauiscus, & bismalua dicitur, crescens altius & altiora & latiora habens folia. Est autẽ quasi frutex, & est minus frigida, & habet humiditatem viscosiorem.

g Contra calida apostemata in principio folia maluæ terantur & supponantur.

Ad maturandum terantur cum axungia porci recenti, & super tegulam calidam ponantur, hoc autem valet contra duritiem splenis & hepatis. Fomentum ex aqua decoctionis circa pedes valet.

Ad somnum prouocandum in acutis febribus malua cocta & comesta soluit ventrem valet in febribus propter ventris constipationem. Ex aqua illius fiat clystere mollificatiuum competens. Ad menstrua prouocanda certum experimentum radix ipsius admodum digiti grossa, & longa vel etiam longior: radatur aliquantulũ & super aspergatur puluis scammoneæ & superponatur, vngatur tamen prius cũ melle si volueris. Maluayscus plus mollificat & maturat, sola folia & magis radix triturat, sola folia & magis radix trita cũ axum. aliquantulum calefacta & superposita apostemata maturat, duritiem relaxat & mollificat, herba etiã cocta cum radice fere ad consumptionem aquæ apparebit quasi quædam viscositas, quę superposita apostema maturat, durum relaxat & remollit. Ex aqua addita cera & oleo fit optimum vnguentum ad prædicta. Aqua decoctionis seminis ipsius herbæ valet contra tussim siccam confert ethicis. Semina autem sacellata & in oleo cocta duritiem splenis soluunt & mollificant.

a De *Mastice.* CAP. V.

MAstix cal. est & sic. complexionis in ij. gradu. Gummi est cuiusdam fruticis similis lentisco. In partibus græciæ inuenitur. In fine veris circa radices operãtur quasdam incisiones, & terram mũdificant, & vestes supponunt, vel quædam cooperimenta ex tunicis facta, ne liquor effluat in terram.

b Eligenda autem est mastix quæ clara est & alba, quæ autem habet terræ admixtionem, vel obsura est, abiiciatur. Virtutem habet constringendi, confortandi, consolidãdi, & conglutiandi.

c Contra humiditates fluentes à capite ad oculos & dentes, & dolorem temporum factum ex ventositate ascendere à stomacho ad caput puluis masticis cum vino albo odorifero & albumine oui conficiatur addito puluere olibani, si bene vobis placet & temporibus superponatur.

Emplastrum factum ex mastice & laudano, & positum super dentes & gingiuas, dentes relaxatos confirmat, gingiuas grossas extenuat humores frigidos consumit. Mastix etiam commasticata dentes dealbat & confortat: & superfluitates vuæ consumit. Cerebrum à superfluitatibus depurat facit enim excreare in magna quantitate. Mastix in testa liquefacta & corio vel panno, siue in quarta & inducta & posita super ferculam pectoris vomitum cholericum constringit, vel si fiat ex debilitate contentiuæ virtutis. Digestionem confortat debilitatem ex ægritudine, vt in conualescentibus.

Nota quod pilis abrasis debet poni. Si autem non adhæreat, tegula calefacta panno interposito superponatur; cũ autem adhæret, tegula remoueatur. Aqua decoctionis masticis tepida data digestionem confortat stomachũ relaxatum coroborat, & adito semine fœniculi ventositatem excludit. Emplastrum factum ex mastice & bolo & albumi. oui & aceto super furculam pectoris ponatur vomitũ.

a Quid sit Mastix. *b Electio Masticis.* *c Effectus Masticis.*

cholericum constringit, supra renes & pectinem positum cõstringit fluxum ventris cholericum. Aqua pluuialis decoctionis eius data ad idem valet. Fluxum etiam ventris ex acumine medicinæ reprimit. Aqua etiam pluuialis vel rosf.deco. eius: & iij vel iiij. ga. data tepida fluxum etiam ventris & vomitum ex acumine violentæ medicinæ factum constringit. Nota mastix parum debet decoqui, ne virtus dispergatur, & dari tepida, vnde cum aqua cocta parũ feruida plus valet quam aqua feruentissima, aqua dico plus valet tepida quam multum calida.

a *De Menta.* CAP. VI.

a Menta plures sunt species.

Menta cal. est, & sic. in ii. gra. cuius plures sunt differentię. Est enim quædam domestica, quæ propriæ hortulana dicitur, & hæc mediocriter calefacit & confortat. Est & alia syluatica sisimbrium quæ mentastrum dicitur & maiorem habet virtutem calefaciendi, Est & menta quæ lõgiora & acutiora & latiora habet folia, & hæc menta romana, vel saracenica dicitur i. costum vulgare & hæc magis diuretica est quã aliæ quòd perpenditur eius acumine, vel amaritudine. Est & alia species, quæ mẽtha aquatica dicitur i. balsamita. Menta domestica magis vsui medicinæ cõpetit, & viridis & exiccata magnæ est efficaciæ debet exiccari in vmbroso loco. Per annũ seruatur in magna virtute. Virtutem habet dissoluendi, & consumẽdi ex propriis qualitatibus suis, confortandi ex aromaticitate.

b Effectus mentæ.

b Contra fœtorem oris & putredinem gingiuarum abluatur os & gingiuæ ex aceto decoctionis mentæ hortulanæ postea fricẽtur ex puluere mentæ siccæ vel cũ mẽta sicca. Ad appetitum prouocandum cum impeditur ex frigidis humoribus existentibus in ore stomachi fiat salsamẽtum ex menta & aceto & modico cinamomo vel pipere. Contra vomitum factum ex vitio virtutis cõtentiuæ vel ex frigida causa fiat decoctio mentæ in aqua salmacina, & aceto & spongia intincta ori stomachi superponatur, & menta ipsa cocta, & mẽtam commedat patiens.

Contra syncopen ex debilitate cum febribus & sine febribus siue ex medicina, siue ex quacunque causa conteratur menta cum aceto & modico vino si sit sine febre, si cum febre cum solo aceto, & frusta panis bene rosti & quasi cõbusti pone in illo aceto, & aliquãdiu dimittatur in aceto, & bene humectetur, & naribus applicetur, & inde fricentur labia & gingiuæ & dentes & tempora & ligetur super venas pulsatiles temporum & brachiorum etiam patiens masticet & humiditatem transglutiat. Ad matricem mundificandam teneritates mentæ coquantur in vino & fiat suppositorium. Contra cholericam passionem fasciculi mentæ coquantur in vino & renibus & pectini cataplasmentur. Cõtra coagulationẽ lactis in mamillis mulierum fasciculi eius decocti in vino & oleo superligẽtur ipsis mamillis.

c Medicinæ contra venenum datæ debent dari cum succo mentæ.

c Nota cũ datur aliqua medicina contra venenũ, debet dari cũ succo mẽtæ. Menta autẽ habet aliquãtulã vim attrahendi venenũ, vel potest dari cũ succo decoctionis eius,

si cares succo. Succus mentæ romanæ solius, vel vinum decoctionis eius, vel succus eius cum melle datus valet contra oppilationem hepatis & splenis, & vrinalium viarum ex frigido humore, vel ex calido sine febre. Succus etiam eius datus lumbricos interficit. Auribus instilatus vermes necat. Decocta in vino & oleo cataplasmata herba solum schlirosim apostematum frigidorum remouet. Mentastrum & carice decoquantur in vino & detur patienti contra tussim frigidam & calidam. Vinum decoctionis eius vel puluis in cibis datus digestionem confortat. Fomentum factum ex aqua decoctionis eius matricem infrigidatam calefacit. Saccellatio facta ex puluere eius rheuma frigidum capitis constringit. Nota quod menta romana pro hortulana potest poni.

a De Margarita. CAP. VII.

MArgarita fri. & sic. Est lapis qui in quibusdam piscibus reperitur.

Margaritæ aliæ sunt perforatæ artificio, aliæ natura, & illæ, quia meliores sunt, ponuntur in medicinis, cum margaritarum receptio simpliciter inuenitur. Aliæ autem perforatæ & priores quas apothecarij in medicinis ponunt. Quædam tamen non perforatæ æquipollẽt margaritis perforatis. Sunt itaque eligendæ albæ & claræ quæ verò obscura & quasi subalbida est, nõ est ponenda in medicinis.

b Virtutẽ habet confortandi, non quia reparat spiritus subtiles, vt quidam dicunt: sed ideo quia sua asperitate membra a superfluis abstergit, & ea quasi constringendo & coarctando ad vnum ducit, & confortat.

Contra debilitatem & syncopen ex medicina, vel fluxum ventris, vel sanguinis: & contra cardiacã passionem in febribus detur puluis margaritarum cum zuc. ros.

c De Mumia. CAP. VIII.

MVmia cal. est & sic. iiij. gra. testante Constan. licet quidã dicant quod sit fri. & sic. quia constrictiua est, quod falsum est Multa autem frigida & sic. laxant multa calid. & sic. constringunt. Est autem mumia quædam species quæ in sepulchris mortuorum reperitur. Solebant antiquitus corpora mortuorum, bals. vel myr. conditi, & adhuc fit apud paganos circa babiloniam vbi est copia multa bals. circa cerebrum & spinam, vnde sanguis ad cerebrum calore balsami trahitur & excoquitur, aduritur & desiccatur & in mumiã transmutatur, & circa spinam etiam mumiam inuenitur.

d Eligenda est quæ lucida est nigra & fœtida, quæ etiam est solida. Subalbida verò & obscura non fœtida quæ facilè puluerizatur abiicienda est. Virtutem habet cõstrictiuam.

e Puluis eius simpliciter, vel stuellum factum ex puluere eius, & succo sanguinariæ fluxum sanguinis ex naribus sistit. Emplastrum etiã factum ex puluere eius & albumine oui, & fronti & temporibus superpositum. Vomentes sanguinem vitio spiritualium teneant sub lingua pilulas factas ex pulue-

a Quid sit margarita.
b Electio margaritarum.
c Quid sit mumia.
d Electio mumiæ.
e Effectus mumiæ.

re prædicto, addita modica mastice, & aquæ infusionis dragaganti vel gummi arab. & postea transglutiat. Si vitio nutritiuorum detur puluis eius cum ouo sorbili, vel cum succo plantaginis. Contra dyssenteriam detur puluis eius cum puluere gummi ara. exusti cõfecti cum aqua ro. vel succo plantagi. & hoc præcipuè valet si sit vitio superiorum intestinorum, si vero sit vitio inferiorum iniiciatur per clystere puluis eius cum aquo ordei infusione dragaganti. Fiat etiam emplastrum ex mumia & thanno, & aceto, & albumine oui. Si vitio inferiorum fiat, ponatur super renes & pectinem. Si vitio superiorum ponatur super vmbilicum Contra fluxum intestinorum detur athanasia cùm puluere mumiæ, & fiat suppositorium ex athanasia & puluere eius. Puluis eius solus optimè vlcera consolidat.

a De mandragora. CAP. IX.

a Duæ sunt species mãdragoræ.

MAndragora fri. est & sic. Excessus eius non determinatur ab autoribus, cuius duæ sunt species, masculus scilicet & fœmina, fe. folia habet aspera. Quidam dicunt quod ea magis competit vsui medicinæ. Nos tamen ea indifferenter vtimur. Quidam dicunt fœminam formatam esse ad formã mulieris, masculum ad formam viri, quod falsum est natura enim formam humanam herbis nunquam attribuit.

Quidam autem opinantur formã talem, vt à rusticis accepimus. Radicum cortices vsui medicinæ cõpetunt secundario poma, tertio folia. Cortex radicum colligitur per iiij. annos seruatur in multa efficacia. Virtutem habet constringendi, infrigidandi, aliquantulum mortificandi, virtutem ymotoicam habet primo soporiferam.

b Effectus mãdragoræ

b Ad somnum prouocandum in acutis febribus puluis eius conficiatur cum lacte mulieris, & albumine oui cataplasmetur fronti & temporibus. Contra dol. capitis folia eius trita supra tempora patientis ponantur. inungatur & oleo mandragorato quod sic fit.

Poma mandragoræ trita in oleo communi diu macerentur, postea fiat aliquantula decoctio coletur, & illud dicitur oleum mandragoratum. Quod valet ad somnum prouocandum, & dol. capitis, vt frons & tempora inungantur. Si verò pulsus inungatur febrilem calorem reprimit. Contra calida apostemata fiat inunctio in principio repercutit materiam, fructus etiam vel folia supercataplasmentur, vel saltem eius puluis cum succo alicuius herbæ frigidæ. Contra fluxum ventris ex impetu choleræ ex oleo prædicto veter & tota spina inungantur, & modicum iniiciatur cum aliquo clysteri.

c De Meu. CAP. X.

c Quid sit meu.

MEu ca. est & sic. in ii. grad. herba est cuius radix simili nomine appellatur & præcipuè vsui medicinæ competit, vnde radix in medicinis debet poni per duos annos potest seruari in magna efficacia, virtutem habet diureticam ex subtlli substantia attrahendi, & cõsumẽdi. Vinum vel aqua decoctionis eius videlicet cõtra oppilatio-

nem splenis & hepatis ex frigida causa contra stranguriam dissuriã, aqua verò competentius datur in æstate & inueni, vinum verò in hyeme. & seni. Puluis meu cum semine fœni. in cibo, vel potu datus ventositatem stomachi & intestinorum excludit & digestionem confortat.

Contra tenasmum ex frigida causa, herba ipsa in vino coquatur & fiat encatisma, postea puluis eius cum melle confectus superpositus est satis competens.

De malo citonio. CAP. XI.

MAla citonioi. coctana fri. sunt & sic collecta & cum stipitibus suspensa per annum possunt seruari in frigida regione per dimidium in calida virtutem habent cõstringendi & confortandi, recentia mõioris sunt efficaciæ sicca minoris. Contra vomitum & fluxum ventris ex caliditate, vel debilitate virtutis contentiuæ dentur cocta, vel cruda ad commedendum

a Contra vomitum post prandiũ. Contra fluxum ventris ante prandium, vel aliter, decoquantur optimè in aqua plu. postea bene trita ponãtur supra renes & pectinem. Contra dyssenteriam ex vitio inferiorum intestinorum super vmbili cum si vitio superiorum. Contra vomitum super os stomachi. Et aliter exprimatur succus ex viridibus, & in eo succo decoquatur pullus addito sumach & huiusmodi ius optimum est contra prædicta. Si pullus etiam commedatur appetitum prouocat confortat & cõstringit.

b Ex eis autem fit diacitonitẽ hoc modo. Coctana prius peroptimè decoquantur in aqua, postea abiiciantur exteriora, quæ impura fuerint scilicet nigra, quæ verò pura sunt valent quia bonum habent odorem. Carnes autem citoniorum benè coctæ abiectis corticibus & nucleis interioribus terantur, postea cribellentur hoc modo ponantur in cribro quod habet lõga foramina postea fricentur bene manibus, quod subtilius est transit, & iterum quod durum est teratur, & prædicto modo cribrentur, deinde addatur mel in pari quantite, & fiat decoctio & semper moueatur. Signum decoctionis quando ponitur super lignum vel lapidem & infrigidatum potest remoueri & nunc debent apponi pul. specierũ ab igne ipsius remoto, & super tabulas dilatari, & planificari. Si vis muscum apponere hoc modo apponas muscum dissoluas cum aqua rosa, vel vino saltem & superasperges, postea incide per frusta & vnum fructum super aliud appone, vt quodlibet ab illo virtutem & odorem contra-hat. Nota quòd ex tribus granis musci potes coaptare centum libras. Ad huiusmodi diacitonitem faciendum tanta debet esse copia, vt si xi. sint libræ de succo & totidem de melle in plena decoctione non nisi xl, esse debent. Alij coaptant more electuarij, quia faciunt aliquantulum decoctionem, postea puluerem imponunt & ab igne deponunt & satis competens est. Antiqui succum ex primebant & appo nebant mel in eadem quantitate mediocriter coquentes, postmodum pulueres apponentes, & ab igne remouentes.

a Effectus citonij.

b Modus faciendi diacitonitem.

Illud dicebant diacitoniten oxiporum. Diacitoniten digestioné confortat & multum ægritudinibus confert exeuntibus. Semina auté habent virtutem leniendi & humectandi, vnde aqua decoctionis eorum valet phtysicis & consumptis. Competenter etiam ponuntur in syrupis eorum. Contra asperitatem linguæ semina ponantur in panno subtili & ipse pannus in aqua ordei ponatur & inde lingua illiniatur.

a *Mala granata sunt duplicia.*

a *De malis granatis.* CAP. XII.

MAlorum granatorũ alia sunt dulcia, & illa sunt temperatè calida & humida, alia acetosa, & illa sunt fri. & sic. suspensa per annum seruantur. Dulcia plus esui quàm medicinæ competunt. Conuenienter dantur cholericis & febricitantibus ex cholera, plus auté potest sua humiditas colorem reprimere quàm caliditas suam colorem intendere. Mala granata acetosa plus vsui medicinæ competunt quàm esui.

b *Modus faciendi syrupum de granatis.*

b Succus eorum solus potest dari vel cum succo dulci mali granati febricitantibus ex cholera. Succus autem eorum competenter datur ad digestionem materiei, fit enim ex succo & zuccaro syrupus ad modum syrupi acetosi, quidam dicunt talem syrupum oxi zaccaram, & qui ex zuccaro & aceto sunt sic quòd falsum est quod dicunt quòd oxizaccara fit ex aceto & succo tantum. Syrupus acetosus ex eisdem speciebus frigidis fit. Flores autem eorum balaustiæ dicuntur debent colligi cùm producunt quasdã tuberositates & cortices & flores fructus in tempore debent colligi psidis dicuntur flores & cortices per duos annos possunt seruari, virtutem habent constringendi.

c *Effectus granatorũ.*

c Contra vomitum cholericum & dyssenteriam pul. eorum subtilis decoquatur in aceto & spongia marina intincta stomachi ori superponatur. Contra vomitum & contra dyssenteriam supra pectiné & renes detur puluis eorum cum ouo sorbili. Contra fluxum sanguinis de naribus imponatur pul. solus cum succo sanguinariæ. Contra fluxum menstruorum supponatur pul. confectus cum succo sanguinariæ vel plantaginis.

De malis matianis. CAP. XIII.

MAla matiana, id est mala syluestria frigi. sunt & sic. Virtutem habent constringendi. Vnde valet contra vomitum & fluxũ ventris. Idem sit vsus qui dictus est de citoniis & contra eadem.

d *Poma sunt duplicia.*

d Poma dulcia quæ purè dulcia sunt, ventosa sunt. Quæ aliquantulum insipida sunt magis esui quàm medicinæ competunt Debent autem dari post cibum febricitantibus & cruda & cocta, sed magis cõpetunt cocta. Competunt autem conualescentibus ab ægritudine, & laborantibus ex indigestione ex frigiditate stomachi, hoc modo præparentur findatur & in interioribus nucleis fiat quædam concauitas in medio & imponatur puluis nucis muscatæ, macis, mannæ, foliorum gariofilorum. Aliquando ponitur puluis solus cinamomi, vel piperis, & assantur & dantur post prandium.

a *De Marrubio.* CAP. XIIII.

MArrubium calidum est & sic. in tertio gradu. Herba est quæ alio nomine prassium appellatur, folia præcipuè vsui competunt medicinæ & cortices radices secúdario, herba ipsa & semina hic collecta & suspésa possunt seruari per annum in magna efficacia. Virtuté habet dissoluendi consumendi ex qualitatibus suis, ex amaritudine diureticum est, dissoluit enim & attrahit, & aperit.

b Contra vitium pectoris scilicet asthma ex frigdo humore & viscoso detur diaprassium electuarium quod ab eodem denominatur, vel fiat electuarium ex vna parte succi eius & v. mellis dispumati, & fiat decoctio aliquantulum spissa, & postea imponatur puluis dragagãti liquiritiæ, & succi liquiritiæ & hoc bonum est contra prædicta vitia vel saltem puluis eius conficiatur cum melle dispumato addito puluere succi liquiritiæ. Contra tussim ex frigiditate valet vinum decoctionis eius & ficcum siccarum.

c Contra stranguriam & dissuriam detur vinũ decoctionis eius & fiat etiam emplastrum ex ipsa herba decocta in vino & oleo supra pectinem ponatur. Idem fiat contra colicam passionem ex frigida causa. Contra hæmorrhoïdas inflatas & non fluentes fiat encatisma ex aqua salmacina & vino decoctionis ipsius herbæ. Postea fiat suppositorium ex puluere eius cófecto cũ melle, vel fiat decoctio pulueris vel eius succus in oleo muscellino & bombix intincta supponatur. Contra lumbricos detur puluis eius confectus cum melle. Contra vermes auriũ iniiciatur succus auribus. Contra duritiem splenis cortices radicis cum ipsa herba macerentur per v. dies in vino & oleo, postmodum decoctio fiat & coletur, & in colatura addatur cera & oleum & fiat vnguentum contra prædictum vitium.

De Malabatro. CAP. XV.

MAlabatrum quod folium paradisi dicitur, & folium albũ cal. est & sic. & multum aromaticum quod nos non habemus loco eius ponimus gariofilos vel spicam nardi.

d *De Melle.* CAP. XVI.

MEl ca. est in i. gra. sic. in ij. Cóponitur artificiosè ab apibus dũ enim purioré parté foliorũ & florũ sugendo attrahunt, purioré parté transmittunt, & aliis apibus subministrant. quæ similiter puriorem partem transmittunt, aliis apibus, & de cera & melle artificiosè fauum mellis componitur.

e Mel aliud domesticũ aliud syluestre. Est autem mel domesticum quòd fit a rusticis, quædam lingua cóponunt, in quibus apes colligũt & tale mel album & subrufum est. Album in frigidis, rubeum ponendũ est in calidis medicinis. Per ca. annos seruatur mel. Est auté & aliud mel syluestre quòd acticũ dicitur, illud in syluis reperitur, & nõ tantũ valet & subamarũ est, & ideò in dureticis medicinis ponitur. Est auté mel castaneaceum quod fit ex floribus castanearũ cù apes flores castanearum sugunt, & illud etiam sub amarum est, & in diureticis medicinis ponitur.

f Mel conseruat & mundificat, vnde in medicinis ponitur vt semper amaritudo reprimatur mellis dul-

a *Quid sit marrubiũ.*

b *Modus faciendi electuarium expraßio.*

c *Effectus marrubij.*

d *Quomodo ab apibus mel componitur.*

e *Mel duplex.*

f *Effectus mellis.*

cedine, & vt vis ipsius medicinæ ad profundum membrorum attrahatur. Cum pulueribus etiam miscetur, vt in sua efficacia conseruetur. Contra frigidos humores in stomacho detur mulsa scilicet confectio ex melle, & aqua, & cum aqua abstergit & dissoluit. Contra pannum faciei & etiam post partum ℥.ij. camphoræ & iiij. ℨ. nitri cum melle conficiantur & sint ita per tres dies post verò inungatur facies. Ad idem valet mel cum felle tauri mixtum. Valet etiam ad idẽ & ad faciem clarificandam lotura facta ex aqua & melle. Suppositorium factum in febribus mel supra testam vratur vt aliquantulum denigretur, & tunc appone puluerẽ salis & commisce, & pone super lapidem, & informa ad modum digiti & suppone.

a *Quid sit muscus.*

a *De Musco.* CAP. XVII.

MVscus c. est & sic. in ij. gr. Muscus est quædam humiditas, quæ in apostematibus quorundam animalium reperitur. Sũt autem in India in locis desertis & capriolis sunt similia, in quorum inguinibus sunt quædam concauitates, in quibus colliguntur humiditates ad ipsa apostemata post maturitatem per motum & collisionem rumpuntur apostemata, & segregantur cum pelle, & in tali pelle quæ pilos habet albos reperitur muscus.

b *Musci tres sunt maneries.*

b Triplex est eius maneries, est autem muscus qui omnino niger est, qui non est laudabilis, & est niger ad subnigrum colorem accedens qui laudabilior est, & est subrufus omnino accedens ad colorem spicæ nardi, qui laudabilissimus est. Dicunt autem quidam quòd talis muscus habetur ab animalibus illis quę sunt ibi vbi spica nardi reperitur, & ea nutriuntur, vnde nutrimentum spicæ transmittitur ad partes prædictas, & fit muscus similis spicæ nardi.

c *Electio musci.*

c Est ergò muscus eligendus qui est subrufus, talis autem vix potest sophisticari, & qui subamari saporis est, & qui cùm gustu percipitur statim aromaticitate sua petit cerebrum, & qui cito non soluitur, nec multum resistit, & qui etiam non omnino clarus, interius inueniuntur quædam grana quæ lata sunt, & per totum æqualia, quæ optima iudicantur ad modum xilocaractæ.

d *De sophisticatione musci.*

d Sophisticatur autem muscus & præcipuè niger, & niger ad subrufum colorem accedens ex admixtione sanguinis hircini aliquantulum assi, vel panis assi, sed vix dignoscitur, ponitur autem ℥.j. musci & iij vel iiij. ex prædictis pulueribus dignoscitur tamen quia panis assus cito frangitur, sanguis hircinus cum frangitur lucidus est & clarus interius.

Quandoque venditur cum ipsis pelliculis, & sophisticatur similiter ex ipsis pulueribus.

Incidunt enim Saraceni pelliculas & extrahunt bonum muscum, & ponunt sophisticatum, & posteà glutinant ipsas pelliculas, vt non appareat. Sed nota quòd muscus sophisticatus cum pelle ponderat in duplum illius qui non est sophisticatus.

e *Modus seruandi muscum.*

e Potest autem seruari in vase vitreo & spisso & bene obturato cũ cera, vel melius in vase plumbeo.

vt ex frigiditate & humiditate plū-bi melius seruetur in alio vase si conseruetur apponantur ij. vel iij. plumbi frustra vt melius conseruetur. Non debet seruari cum aromatico qui aroticitatem suam amitteret. Si autem amiserit in olla positus ore aperto suspendatur in cloaca & recuperabit odorē. Virtutem habet confortandi ex aromaticitate, dissoluendi, consumendi ex qualitatibus suis.

a Contra syncopen & totius corporis debilitatem, siue vitio capitis, siue vitio hepatis, & dolorem stomachi ex frigiditate detur simpliciter, cum vino, vel diamargariton vel plyris arcoticon ad plus in quantitate quinque granorum. *Effectus musci.*

Contra cerebri & matricis præcipitationem naribus applicetur. Contra suffocationem matricis suffimigetur eo. Ad menstrua educenda & ad conceptum impeditū ex frigiditate adiuuandum supponatur cum trifera magna. Suppositorium etiam factum ex storace, calamita, ambra, musco multum valet. Ad idem muscus resoluatur in oleo muscellino & bombix intincta supponatur.

Contra fœtorem oris masticetur parum & prædictum fœtorem palliat.

Contra fœtorem subassellarum qui hircus dicitur illiniantur subassellæ, & bene fricentur & bene palliat. Nota quod quidam mercatores volētes emere muscum currūt obturatis naribus & flatum tenentes ad medium ictum lapidis, & inde attrahunt aera per os, & si sentiunt musci odorem emunt, & ita probant.

b De Myrobalanis. CAP. XVIII.

Myrobalani omnes frigi. sunt & sicci, generaliter, sed citrini sunt frigidi. & sicci in secundo gradu.

b Myrobalani fructus sunt arboris in India nascentis. Eiusdem materiei sunt omnes, diuersorum tamen effectuum, & diuersarum formarum. *Quid sunt myrobalani.*

c Myrobalanorum species sunt quinque bonorum, citrinus, kebulus, bellericus, emblicus, indus. Primò trahit choleram citrinus, phlegma secundò. kebulus, è contra, belleticus, emblicus æquè. Illud & hanc nigræ choleræ niger imperat indus. *Quinque sunt species myrobalanorum.*

d Citrinus eligendus est qui ponderosus est, & grossus & cum frangitur interius est gummosus & seruatur per x. annos. Similiter kebuli, bellerici, emblici, indi per multa tempora seruantur, nec est curandum de electione indorum, & emblicorum. Dicunt autem quidam quod omnes myrobalani purgant choleram, secundario phlegma. *Electio myrabalanorū*

Kebuli principaliter choleram secundario phlegma. Indi principaliter melancholiā, secūdo cholerā, emblici & bellerici cholerā, & phlegma. Cū autē ponūtur myrobalani citrini, in medicinis ab autoribus compositis, tantummodo cortices sine nucleis ponderari debēt, cū vero in decoctionibus ponderandi sunt cum nucleis, qui tamē abiiciendi sunt, & cortices tantum debent apponi, & similiter kebuli. Alij apponendi sunt cū nucleis vel quia non possunt a nucleis separari vel quia parui sunt nuclei. Attendenda est ergo quātitas, & modus. Myrobalani citrini in quantitate. ℥. ij. & ß. puluerem ponimus in

aqua calida, non deferuente, quia consumeretur tota gūmositas per quam purgant, & cū manibus fricamus, vt melius exoluatur gūmositas, & hoc facimus in sero, deinde in mane colamus, & damus.

a Effectus myrobalanorum.

Talis autem decoctio, competenter datur in acutis febribus, quia non calefacit, & suauiter purgat. Valet precipuè contra dyssenteriam quādoque damus, cum casiafistula & thamarindis, ad purgandum choleram. Si autem datur cum eis resoluantur prius casiafistula & thamarindi, in aqua & colentur & ponatur in colatura puluis myrobalanorum, in sero, in mane coletur & detur. Et nota quòd omnes decoctiones myrobalanorum cōpetenter possunt dari in mane, & in matutinalibus horis. Decoctio indorum, & kebulorum etiam in sero competenter datur. Item nota quod habentibus stomachum frigidum, decoctio myrobalanorum aliquantulū calida, tribuitur quia si daretur cum frigida, statim proiiceretur, calefiat autem hoc modo decoctionis colatura, vt diximus ponatur in vase argenteo, vel vitreo, & illud vas ponatur in alio vase pleno aqua calida, & feruente, & illa calefiat, & post modū aliquantulum calefacta detur. Item notandum quod semper post decoctionem myrobalanorum, citrinorum datam, debet dari syrupus actualiter frigidus in potu si habes cum aqua frigida, vel saltem aqua frigida in æstate, & in hyeme si vitra velle tuum duxerit detur aqua multum calidā, vel saltem calida. Alij myrobalani non ponantur in tanta quantitate quia nunquam per se ponuntur: sed secūdum medicinarum qualitatem & quantitatem in quibus recipiuntur ponuntur.

a Ad pannum oculorū remouendum faciunt quidam puluerem de nucleis & imponunt in oculis. Alij conficiunt cum aqua rosa, & soli exponunt donec aqua consumatur, & sic faciunt ter vel quater, & postea puluerem illum simpliciter cum aqua rosa. imponunt. De kebulis faciunt quidam myrobalanos conditos, hoc modo post maturitatem, dum virides sunt accipiunt, & ponunt post iij. vel iiij. dies in syrupo hoc modo facto, in aqua resolue casiāfistulam, & thamarindos, & mannam, postea coletur, & colaturæ addatur zuccarū, & faciunt syrupum ponunt kebulos qui inflantur, & extenduntur & ingrossentur, & seruantur in tali syrupo per quinque annos. Isti myrobalani conditi multum clarificant visum debilem, ex fumositate melancholica, & phlegmatica. Valent etiam syncopizantibus, & patientibus hæmorrhoïdas, commedat patiens vnum myrobalanū conditum in mane, postea bibat mulsam, vel syrupum in quo positi fuerunt myrobalani si habes cum calida, hoc ducet bis, vel ter, & non oportet cauere a cibis, sed melius tamen est si caueat à duris. Et nota quòd myrobalanus bonus conditus ponderat, ℥. i. vel parum plus vel parum minus.

b De sophisticatione myrobalanorū

b Sophisticantur hoc modo, accipiunt belliculos vetustos, & imponunt in lixiuia calida donec ingrossentur & inflentur per xl. dies vel plures, & calefaciunt lixiuiā cū ingrossati, & inflati sunt tunc faciunt prædictum syrupū, & impo-

nunt & dimittunt per mensem, vel plus quousque omnino sint nigri exterius, & singulis diebus moueãtur. Quidam alij imponunt nuces maiores recentes in prædicto syrupo, & apparent similes kebulis. Quidam ponunt albutum. Quidã dicunt sic posse discerni. Si acu penetratur sine aliquo obstaculo bonus est. Quod falsum est, quia tũc sic significaretur esse ablutium. Omnes autem myrobalani, tam recentes, quã veteres, nucleos habent, vnde non possunt acu transfigi. Discernitur autẽ hoc modo. Ille qui bonus est cum frãgitur interius, & exterius niger reperitur, & cũ gustatur paruam habet ponticitatẽ & multam dulcedinem. Sophisticatus cũ frãgitur interius subalbidus, vel quasi palidus, & multã habet ponticitatem, & paruam dulcedinem.

nuces similes chebulis

a De macis. CAP. XIX.

Macis cali. est & sic. in ij. gradu. Est autem vt quidam dicũt flos nucis muscatæ quòd videtur falsum esse, quia flores aut decidunt, aut in fructus transmutantur. Dicunt autem quidã quòd macis est cortex, qui reperitur circa nucem muscatam in quo continetur nux, vt in sua capsula, sicut reperitur circa auellanã per x. an. seruatur. Habet autẽ virtutem cõfortãdi ex aromaticitate sua, dissoluẽdi, cõsumendi ex qualitatibus suis.

b Est autem eligendus macis qui est subrufus, vel rufus, & habet acutũ saporc cũ aliquantula amatitudine. Qui autẽ niger est vel terreus, & non habet acutum saporẽ abiiciendum est.

c Contra indigestionem ex frigiditate stomachi multum valet vinum decoctionis eius. Fiat & hoc emplastrum quòd optimũ est contra debilitatem stomachi ex frigiditate & etiam in conualescentibus ex pul. macis & masticis ante oleo rosa. & cera. Ad cerebrum depurgandum à superfluis humoribus macis masticetur & in ore teneatur, vt fumositas resoluta petat cerebrum & superflua purget. Cõtra debilitatem stomachi & hepatis ex frigiditate & leucophlegmãtiam & iliacam passionem & contra vitiũ spiritualium, & asthma ex viscoso phlegmate sit optimum remedium. Fiat decoctio macis in succo fœ. & in fine decoctionis addatur modicum vini, coletur & colatura patienti detur. Contra cardiacam passionem pul. macis in cibis & potibus valet.

d De myrrha. CAP. XX.

Myrrha ca. est & sic. in ij. gra. Gummi est cuiusdam arboris in India nascentis, quæ in æstiuo tempore quandam gummositatem à se producit quæ circa arborẽ inuiscata actione caloris in substantiam myrræ transmutatur.

e Est autem eligenda quæ citrina est vel subrufa, interius aliquantulũ lucida, myrrha alia est minuta, alia grossa quæ myrrha trocletẽ vocatur, vel alio modo, vt quidem dicunt dicitur trocleten. Habet virtutem confortandi ex gummositate, conducendo partes in vnum, dissoluendi, consumendi mediocriter ex qualitatibus suis, vnde confortat, quantum enim dissoluit tantum consumit, propter

a Quid sit macis.
b Electio macis.
c Effectus macis.
d Quid sit myrha.
e Electio myrrhæ.

quòd corpora mortuorum antiqui cum myrrha condiebant vt conseruaretur à putredine, seruatur autem per centum annos.

a Effectus myrrhæ.

a Contra catharrum & fluxũ humorum à capite pilulæ ex myrrha & storáce calamita dentur patienti. Eadem valent ad digestionem confortandam & contra viscosum phlegma adhærẽs spiritualibus vt in tussientibus contra phlegma, & contra asthma. Contra asthma ex vitio pectoris detur vinum decoctionis myrrhæ. Valet ad digestionem confortandam & contra fœtorem oris prouenientem ex fumositate a stomacho ascendente, & contra saniem stomachi & intestinorum. Contra vitium gingiuarum fricentur gingiuæ ex puluere myrræ putredinem autem consumit & eas consolidat. Fumigium myrrhæ per os receptũ cerebrum confortat, superfluitates abstergit receptum per embotum in vuluã, matricem calefacit & confortat & consumit, ita conceptum adiuuat, per annum valet contra tenasmum ex frigida causa.

De Maiorana. CAP. XXI.

Maiorana ca. est & sic. in ij. gradu, embrium dicitur alio nomine flores & folia competunt vsui medicinæ, in æstate colligitur cũ flores producit & in vmbroso loco desiccatur seruatur per annum.

b Effectus maioranæ.

b Virtutem habet confortandi ex aromaticitate, dissoluendi, consumendi mundificandi ex qualitatibus suis. Puluis maioranæ in cibis datus, vel etiam vinum decoctionis eius stomachum infrigidatum calefacit & digestionem confortat. Naribus appositus cerebrum confortat. Folia & flores in testa calefacta, & etiam in sacello posita loco dolore stomachi ex ventositate soluit, quia euentationem operatur, superposita capiti valet contra rheuma factum ex frigida causa. Fomentatio etiam facta ex aqua decoctionis eius mundificat & superfluum phlegma consumit.

De Melissa. CAP. XXII.

Melissa quæ herba citraria dicitur, cali. est & sic. in ij. grad. viridis & sicca est multæ efficaciæ, exiccata ad solem post in vmbra suspensa, per annum seruatur.

c Effectus melissæ.

c Habet autem virtutem dissolnendi, confortandi consumendi, & extenuandi. Similem habet efficaciam maioranæ, & contra easdem causas similis sit vsus excepto quòd decoctio ipsius magis prouocat menstrua, matricem mundificat ad conceptum adiuuandum. Vinum decoctionis eius valet cõtra syncopen ex frigida causa. Melissa in vino & oleo decocta & cataplasmata duritiem splenis & hepatis relaxat & soluit.

d *De Moris.* CAP. XXIII.

d Quid sint mora.

Mora domestica frigida & sicca sunt quæ dicuntur fructus siccommori.

Fructus etiam siccommori in receptionibus ponuntur. Syluestria frigida sunt & sic. fructus sunt rubi, cum matura sunt colliguntur.

e Effectus mororum.

e Virtutem habent dissoluendi, consumendi, & mundificandi.

Contra squinantiam & vuam relaxatam & brancos & vitium faucis, valet electuarium quòd diamoron dicitur. Et istud gargarismasuccus expressus decoquatur aliquantulum cum vino & oleo & aceto & fiat gargarisma. Valet etiam electuarium quòd fit ex succo eius tantum & melle dispumato simul decoctis aliquantulum. Per decem annos seruatur: & in diamoron potest poni.

Succus eius datus aliquantulum calefactus, ventrem si fuerit constipatus ex frigida causa soluit.

Succus corticis vel puluis eius cũ melle datus lumbricos necat. Vinum decoctionis corticis eius intestina mundificat, quia cortex eius virtutem habet dissoluendi, cõsumendi & mundificandi. Cassula facta ex gummi eius circa dentem putrefactum sine dolore attrahit. Mora syluestria habent virtutem constrigendi ex qualitatibus suis, & diuidendi ex aliquantula acetositate.

a *De Nasturcio.* CAP. I.

NAsturcium ca. est & sic. in quarto gradu. Semen eius præcipuè competit vsui medicinæ, vnde cum repetitur eius receptio, semen debet poni non herba. Semen collectum in multa efficacia, per v. annos seruatur. Herba viridis est multæ efficaciæ exiccata modicè, virtutem habet dissoluendi & consumendi ex qualitatibus suis. Contra paralysim linguæ opilantur nerui, & replentur humoribus, vt solet fieri in acutis febribus. Semen eius masticetur & sub lingua ponatur. Contra paralysim aliorum membrorum semen eius in sacccello positum & cum vino decoctum superponatur.

Etiam ipsa herba cruda & cum carnibus cocta valet. Contra humiditatem cerebri superfluam vt in lithargia, prouocetur sternutatio ex puluere eius naribus apposito.

Contra relaxationem vuæ fiat gargarisma ex aceto decoctionis seminis eius & ficuum siccarum.

Cõtra iliacam passionẽ ex frigida causa semen eius in saccello & in vino decoctum superponatur. Ad eadem & contra stranguriam herba ipsa decocta in vino & oleo superponatur.

Contra tenenasmun ex glutinosis humoribus cum anus exterius est puluis ano superponatur, renes etiam inungantur melle & superponatur pul. seminis eius, & cimini & colophoniæ.

b *De nitro.* CAP. II.

a Effectus nasturcij.

NItrum cal. est & sic. in ij. gra. Est autem nitrum vena terræ, quæ in multis locis reperitur, cuius duplex est differentia. s. album simile vitro quod eligẽdum est: melius enim est & citrinum quod nõ est adeo bonum. *b Quid sit nitrum.*

c Per infinita tempora potest seruari Virtutem habet dissoluendi & abstergendi ex nitrositate. Con- *c Effectus nitri.*

tra iliacam passionem competens fit clystere ex puluere nitri & aqua salsa & oleo & melle. Ad faciē depurandam puluis nitricum melle conficiatur & facies inde inungatur. Contra saniem stomachi & intestinorum ex precedenti apostemate detur pulu. nitri cum melle vel aqua salsa. Contra furfuricas capitis & pediculos pul. nitri cum melle & oleo conficiatur & abluatur prius cum aqua salsa & aqua decoctionis staphisagriæ, postmodum ex prædicto vnguento postquam abluitur caput cum aqua calida inungatur & ita fiat per iij. vel iiij. dies vel plures. Contra vermes iaurum & saniem abstergendam immittatur pul. nitri confectus cū succo absinthij.

a De Nenufare. CAP. III.

a Quid sit nenufar.

NEnufar fri. & hu. in ii. gra. herba est habens folia lata in aquosis locis reperitur in calidis & in frigidis regionibus cuius duplex est maneries. Est autem nenufar quod purpureum producit florem, & melius est & aliud quod croceum florem producit & nō est adeo bonum. Flores autem vsui competunt medicinæ. In septembri collectus per duos annos in multa efficacia seruatur.

b Modus faciendi syrupum nenufaris.

b Et nota quod melior flos est illę qui in calidis regionibus reperitur quam illæ qui in frigidis.

Cum floribus præcipuè conficitur syrupus contra acutas febres & calefactionem hepatis & calidas distemperantias.

Flores decoquantur in aqua & ex tali aqua addito zuccaro fiat syrupus.

Contra dolorem capitis ex calore imponunt Saraceni flores in aqua per noctem, & mane bibunt.

Talem aquam & flores naribus applicant contra idem.

c De Nigella. CAP. IIII.

c Quid sit nigella.

NIgella calida est & sic. in tertio gradu. Semen est cuiusdā herbæ quæ in paludosis locis & inter frumenta nascitur.

Semen autem colligitur, & per decem annos seruatur, est autem subnigrum, & subamarum, & rotundum, & planificatum, vnde virtutem habet diureticam ex amaritudine dissoluendi, consumendi ex qualitatibus suis.

d Effectus nigellæ.

d Contra lumbri. fiat emplastrum ex farina eius & suc. absinthij circa vmblicum & præcipué pueris, aliis conficiatur cum melle & detur per os. Farina eius confecta cum aceto tepido, & auribus tepida infusa vermes necat.

Contra dissuriam stranguriam & iliacam passionem datur vinū infusionis nigellæ per noctem vnam non autem fiat decoctio, quia nimis violenta est, vnde cum nigella sumitur in multa quantitate occidit. Si autem in multa quantitate habetur, ponatur in saccelo & fiat decoctio in vino & oleo & super renes & pectinem fiat sacellatio, cōtra prædicta pul. nigellæ in multa quantitate fit decoctio in forti aceto vsque aliquantulam spissitudinem, & tunc addito oleo nucis fiat quasi vnguentum contra scabiem & impetiginem, & lentigines faciei.

I.

De nuce

a *De Nuce muſcata.* CAP. V.

NVx muſcata calid. eſt & ſic. in ij. gradu. Fructus arboris eſt in India naſcentis, tempore maturitatis colligitur, per vij. annos ſeruatur. Eligenda eſt illa quæ in ſuo genere plana eſt, & grauis, & cum frãgitur interius nõ puluerizatur, & eſt acuti ſaporis. Sinautem hæc defecerint, non eſt ponẽda in medicinis. Virtutem habet confortãdi ex aromaticitate ſua, & ex qualitatibus ſuis. Contra ſtomachi frigiditatem & indigeſtionem & diſcolorationẽ ex frigiditate, in mane detur nux dimidia vel integra, ſi parua eſt, experientia didici quia multum confert. *b* Contra indigeſtionem ſtomachi hepatis, & inteſtinorum detur vinum decoctionis eius, & anisi, vel cimini & maſticis. Vinũ decoctionis eius, aniſi maſticis & cimini dolorã ſtomachi & inteſtinorum ex ventoſitate ſoluit. Conualeſcentibus ab ægritudinibus quibus debilis eſt calor naturalis, ad confortationem ſpiritualium detur vinum decoctionis eius & maſticis. Nux muſcata naribus applicata cerebrum confortat & ſpiritualia.

c *De Nuce Indica.* CAP. VI.

NVx Indica maxima eſt, & eſt calid. & ſic. Alij dicũt quod cal. & humida quia confortat coitum, Sanguinem bonum generat. Nos autem dicimus quod coitus per caliditatem & humiditatem maximè ſolet confortari, ſed tamẽ non tantum cõfortatur per ea, ſed confortatur per caliditatem & ſiccitatem. Ex ſiccitate enim ſanguis acuitur & ſubtiliatur, ex calore calefacit. Nux indica reperitur in India. Eſt autem nux magna & cum ponitur in medicinis, interiora debent poni & non cortex per x. annos põt ſeruari. Virtutẽ habet confortandi coitum. *d* Vnde ad coitũ confortãdum detur pul. eius cum puluere cinamomi in cibis. Ad idẽ ponantur iſti pul in diadragaganto, & in talibus electuariis calidis vſus eius melius valet ſi puluis eius & ſtincorum detur cum melle. Contra aſthma frigidum ſuccus liquiritiæ decoquatur in vino, poſtea terãtur & ſuccus exprimatur & coletur & cum eo detur puluis nucis indicæ.

a Quid ſit nux muſcata. *b Effectus nucis muſcatæ.* *c Quid ſit nux indica.* *d Effectus nucis indicæ.*

e *De Nuce vomica.* CAP. VII.

NVx vomica calid. & ſic. cuius interioribus, & non corticibus, vtimur. virtutem habet prouocandi vomitũ & purgandi cholerã & phlegma ſurſum. Sed quia cum anguſtia prouocat, talis ſit vſus. Si phlegma & cholera ſint in ore ſtomachi, fiat decoctio pul. eius in aqua cũ ſemine fœni. & contra phlegma detur aqua illa cum oximelle contra choleram cum ſyrupo acetoſo.

e Effectus nucis vomicæ.

j De ozimo.
ij De oppoponaco.
iij De apio.
iiij De origano.
v De oxiſenicia.
vj De ordeo.
vij De oſſe de corde cerui.
viij De oſſe ſepiæ.
ix De olibano.

f DE *Ozimo.* CAP. I.

OZimum calid. eſt & ſiccum quod alio nomine baſillicon appellatur. Cuius duplex eſt diuerſitas ſci. gariofilatum, quod habet

f Ozimum duplex.

DD d.

odorem galifilorũ, & habet folia minuta. Eſt & citrinũ, quod folia habet longa ad modum citrinum. Sed gariofilatum melioris eſt efficaciæ vnde. Conſtan. gariofilatũ calidum eſt: in primo gradu, ſic. in ſecundo Citrinũ cal. eſt & ſic. in primo gra. Et ſemen & ipſa herba vſui cõpetunt medicinæ. Cum autem receptio eius reperitur in medicinis ſemen debet poni. Cum in vnguẽtis vel emplaſtris ipſa herba apothecarij autem cum inueniũt ſemen ponunt baſilicon herbam. Semen autem virtutẽ habet conſtringendi ex glutinoſitate, quod patet ex eo ꝙ ſi ponatur in aqua ſtatim ingroſſatur, vel fit quædam glutinoſittas. Herba autem ipſa ex aromaticitate ſua, virtutem habet cõfortandi ex qualitatibus ſuis diſſoluendi, conſumendi, abſtergẽdi, & mundificandi. Semen autẽ collectum per iij. annos ſeruatur.

a Effectus ozimi.

a Contra ſyncopẽ ex cardiaca paſſione detur aqua roſ. decoctionis illius herbæ. Ad idem valet vinum in quo ipſa herba iacuit per noctẽ. Ipſa herba in multa quãtitate decoquatur in vino valet contra frigiditatem ſtomachi hoc mon. ſed melius in muſto, & poſt decoſtionem addatur aliud vinũ in multa quantitate: valet vinum multum eſt cõfortatiuum aromaticum, & valet contra prædicta, & cõtra indigeſtionẽ ex frigida cauſa impeditam, vnde decoctio ipſius herbę digeſtionẽ confortat. Contra fluxum ventris ex frigiditate factum ozimũ cum modico puluere acatiæ decoquatur in aqua pluuiali, & talis aqua detur patienti.

Matricem mundificat & menſtrua prouocat, fiat decoctio ipſius herbæ in aqua & ſupponatur fomentum, fiat ex extremitatibus ipſius herbæ circa pudenda. Conſtantinus dicit quod ſuccus herbæ ipſius paſſarizatus matricem mundificat, conceptum adiuuat. Herba decocta in vino & oleo menſtrua prouocat, & naribus cataplaſmata valet contra colicum doloris. Lumbis cataplaſmata valet contra teneſmun.

b Quid ſit opponacum.

b De Oppoponaco. CAP. II.

Oppoponacum calidum eſt & ſic. in tertio gradu. Eſt autem ſuccus cuiuſdam herbæ. Opos enim græcę ſuccus latinè, ponac herba eſt, ſimills fœtulæ vnde oppoponac. ſuccus ponac. tempore æſtiuo finditur radix & terra remota foris liquore emanat, qui ſolis actionę induratur, & poſtea raditur cum cultelo de cortice, & illud reperitur in corticibus.

c Electio opponaci.

c Eligendus eſt ille qui habet claram ſubſtantiam, & qui guttas claras, & colorem rufum accendentem ad citrinum colorem. Cum autem ponitur in medicinis, debet apponi in panno, & ſuſpendi ſuper aquam feruentem, vt quod prauum eſt effluat, quod verò luculentum remaneat, & tunc debet apponi in quantitate propoſita ab authore.

d Effectus oppoponaci.

d Poteſt autem diu ſeruari ſine corruptione, quia vix aut nunquam corrumpitur. Virtutem habet conſumendi & attrahendi. Fumigium factum ex eo valet contra lithargitiam. Materiam autem diſſoluit, euacuat in multa quantitate per inferiora.

Pilulæ factæ ex gutta eius valent contra aſthma frigidum ſimplici-

ter datæ, vel cum ouo sorbili. Ad idem aliud optimum in succo marubij ponatur per noctem in mane resoluatur in eodē succo, post coletur & addatur mel, & fiat quasi electuarium. Contra hydropisim ex phlegmate & frigora per iodicarum febrium in succo sambuci corticum iaceat per noctem, addito zuccaro detur patianti.

Contra colicam & iliacam passionem in succo fœniculi iaceat per noctem, & mane dissolutus coletur addito zuccaro detur patienti clisteri tamen mollificatiuo præcedente. Nota quòd opoponacum ad plus in quantitate ℈. iij. debet poni. Ad mēstrua & ad fœtum mortuum educendum & secundinam, fiat suppositorium ex eo. Pessarium etiam inde factum, dissolutum tamen in oleo muscelino addito succo arthemesię plus valet. Oppoponacum cum melle & absinthio datum lumbricos occidit. Emplastrum solum ex oppoponaco valet cōtra tensionem laterum vel lacertorum.

a De Opio. CAP. III.

Opium frigi. est in iiij. gra. sic. in j. Opium aliud thebaicum quod ita dicitur, quia thebis præcipuè fit, vel in transmarinis partibus. Aliud quiriani cum, ꝙ assa fœtida dicitur, vel assar de qua dictum est. Opium autem sic fit. *b* In æstate tempore maturitatis operantur in capitibus papaueris albi & in foliis quasdam incisiones cū cultello & lac emanet, circa caput inuiscatur, & postea abraditur cum cultello, & manibus malaxatur, & opiū thebacium dicitur. In quadā ciuitate Apulię, quę rana dicitur similiter fit, & dicitur inde opium tranense, sed non tantū valet. *c* Est autē eligendum opiū thebaicū, quod in sapore & odore horribile est, nec multū durū, nec multū molle. Opiū thebaicū est durius quàm tranense, & aliquantulū ab subrufum accedit colorē. Per xx. annos seruatur & vix corrūpitur. In medicinis ponitur, vt reprimat virtutē specierū acutarū, vnde illę medicinę dicūtur opiatę. Habet autē virtutē cōstringēdi, mortificādi, sed in calidis medicinis non consequitur suum effectū propter contrarietatē calidarū herbarum, virtutē habet narcoticā id est soporiferā. *d* Ad somnū prouocandum fiat emplastrū ex opio resoluto in lacte mulieris, addito puluere mandragoræ. Contra calida apostęmata, vt contra erysipillā, cōficiatur opiū cum succo corrigiolę vel iusquiami, & fiat emplastrū super ipsa apostemata. Cōtra dol. acutos fiat emplastrū ex opio cōfectū cum lacte mulieris & oleo ros. licet tamen tunc dol. minuat ad tēpus locum apostematis mortificando impósterum nocet, quia materiam conseruat. Quidam autem dicunt quòd opium miconis fit ex alio genere opij, & eodem modo fiat sed mentiuntur. Et vt dicit Diosco. ex eodem fit ex quo opium thebaicum. Sed, postquam factū est opium thebaicū, teruntur capita cum seminibus, & formantur magdaleones inde & conseruantur: sed tale opium frigidū est & hu. & valet contra desiccationem membrorum in acutis febribus & ethicis, id est febribus consuetudinariis.

a Opiū duplex est.
b Modus faciendi opiū.
c Electio opij.
d Effectus opij.

a De Origano. CAP. IIII.

a Origanum est duplex.

ORiganum ca. est & sic. in tertio gradu, alio nomine golona dicitur, cuius duplex est maneries scilicet agreste quod latiora habet folia, & fortius operatur, & domesticum, quod in hortis requiritur, & minora habet folia, & suauiter operatur quod in medicinis est ponendum. Colligitur autem in tempore productionis florum. cum floribus, folia, abiectis fustibus, in medicinis poni debent. Virtutem habet dissoluēdi, consumēdi, attrahendi & relaxandi. *b* Contra frigidum rheuma folia cum floribus in testa sine liquore aliquo bene calefacta & in saccello posita saccellus capiti superponatur & bene pannis cooperiatur caput, vt sudet. Vinū decoctionis eius gargarisatum gingiuarum & faucium superfluam consumit humiditatē. Puluis eius vuæ superpositus humores consumit. Cōtra frigidum asthma vinum decoctionis eius & ficuum siccarum vel pul. eius cum melle confectus etiam detur cum calida. Vinū decoctionis eius digestionem confortat dol. stomachi & intestinorū excludit. Fasciculi formati ex herba ipsa decocta in vino & superposita renibus strāguriam & dissuriam soluit. Fomētum factum ex aqua decoctionis eius matricem mūdificat, & menstrua prouocat. Sed melius si teneritates herbæ ipsius virides supponantur. Cōtra tenasmun & ex frigida causa cūm adhuc anus est extra puluis eius panno aspersus superponatur ano. Herba in vino decocta & oleo vulue cataplasmata duritiem eius remollit & soluit.

b Effectus origani.

c Quid sint thamarindi.

d Effectus thamarindorum.

e Modus faciendi ordeū mundatū.

c De Oxifenicia. CAP. V.

OXifenicia alio nomine finicō indi. & dactylus indicus & thamarindus, fri. sunt & sicci in ij. gra. fructus sunt cuiusdam arboris in India nascentis, & est similis dactylis. Eligendus est thamarindus qui nec durus multum nec multū humidus, quia aut corruptus, aut infectus esse significat, qui etiā est nigri coloris, & habet saporē acetosum aliquātulum. tēpore maturitatis colligitur & seruatur cum seminibus, & apud nos transducitur, corticem habet tenerrimū, & semina interius quæ non sunt ponenda in medicinis. Per x. annos potest seruari. *d* Virtutem habet purgandi choleram, & mundificat sanguinē, & feruorē eius reprimēdo membrū infrigidādo, in decoctione ponitur, ꝙ non decoquatur sed in decoctione resoluatur cum manibus, & in colatura ipsius & casiefistulæ, quādoq; ponitur puluis myrobalanorū & colatura datur in mane. Aqua in qua solutus fuerit thamarindus, multum valet etiam in febribus, corpus infrigidat & materiam digerit.

e De Ordeo. CAP. VI.

ORdeum fri. est & sic. & ex eo fiunt multa quæ vsui medicinæ competunt. Pultes quæ ex farina ordei & aqua fiunt, fiant sic ordeum bene mundatum in mola ponitur & teritur mola liquantulum subleuata, vt quasi grossam operetur substantiam Farina diu cocta in aqua optimus cibus est febricitātibus & laborantibus spiritualium apostemate, & semper

dãda est tepida nunquam autem frigida. a Ordeum mundatum decoquatur in aqua donec accedat ad aliquantulam spissitudinem & talis aqua optima est. Farina ordei polenta eius dicitur proprio nomine ab autoribus,& fit cõpetens cibus laborãtibus febre acuta & laborantibus apostemate nutritiuorum membrorum & spiritualium. In aqua decoquatur farina ordei, & fiant inde pultes optimæ febricitantibus & prædicta apostemata maturãt, matura relaxant, & optimum est nutritiuum. Contra calida apostemata in principio ad repercussionem materiei. Fiat emplastrum eius ex farina & aceto,& est repercussiuum & diaphoreticũ. Ad maturitatem eorum conficiatur cũ vitello oui. Ad frigida apostemata maturanda fiat emplastrũ ex farina eius & pice liquida & farina, & terebenthina vel melle, optimum est.

b *De osse de corde cerui.*

CAP. VII.

OS de corde cerui frigid. & sic. est. In corde autem cerui reperitur quoddã os in sinistra parte cordis,in qua quædam concauitas est,ad quam splen habet respiraculum & emittit superfluitaté. Quæ sua siccitate & cordis substantia conuertitur in osseam substãtiam, hoc autem os quasi cartilago est, & habet aliquantulum carnis de corde cerui, est subrufum de sanguine cordis, & discernitur à cartilagine quadam quæ reperitur in pectore caprarum, quod apothecarij operantur tortuosum, quod non habet ita carnem, nec est subrufum,sed est albior & melior.

c Os de corde cerui par xx. annos seruatur, debet autem primo aliquantulum desiccari, virtutem habet purgandi fumum melancholicum,& purgandi melancholicum sanguinem. Cõtra cardiacam passionem & syncopen detur puluis eius cum succo boraginis, vel fiat decoctio pulueris in vino in quo detur diamargariton distemperatum. Contra melancholicam passioné & fluxum melancholici humoris per hæmorrhoydas detur puluis eius cum vino decoctionis senæ,aut conficiatur cum diasenæ & detur.

a Effectus ordei.

b Vbi reperitur os de corde cerui.

c Effectus ossis de corde cerui.

d *De osse sepiæ.* CAP. VIII.

OS sepiæ frig. est & sic. quod s. in ventre sepiæ reperitur. Ad dentes dealbandos puluis eius in panno lineo ponatur,& inde dentes fricentur. e Ad faciem dealbãdam puluis eius conficiatur cum vnguento citrino, & illiniatur facies inde. Aliter fac puluerem de radice serpentariæ desiccata, cui adiunge os sepiæ, & infunde aquã ros.& dimitte desiccari. Sic autem facto ter vel quater vel pluries appone faciei more cerusæ.

d Vbi reperitur os sepiæ.

e Effectus ossis sepiæ.

f *De olibano.* CAP. IX.

OLibanum cal. est & sic. in ij. gra. Est auté olibanum idem quod thus scilicet gũmi cuiusdam arboris iuxta Alexandriam nascétis,& dicitur alexandrinũ,& quod purius est melius est, nascitur etiam iuxta Damascũ & damascenum dicitur quod nõ est adeo purũ. Inuenitur thus grossum quod thus masculũ dicitur siue olibanũ, vnde ponendũ est in medicinis cũ inuenitur eius receptio thus mas-

f Quid sit olibanum.

culum siue olibanum. Inuenitur autem minutum quòd mannis libani dicitur debet autem poni in medicinis cùm mãnis receptio inuenitur. *a* Eligendũ est illud quod album est & clarum, quod autem est obscurum & fœculentum abiiciendum est, diu seruatur, virtutẽ habet confortandi ex aromaticitate sua ex qualitatibus suis, & etiã consolidandi, & constringendi ex gummositate. Contra fluxum lachrymarum & dolorem dentium ex fluxu humorũ à capite & præcipuè per venas exterioris superficiei, fiat emplastrũ circa tempora ex puluere eius & vino albo & albumine oui. Contra relaxationẽ vuæ masticetur olibanũ, talis masticatio proxibet fluxum humorũ à capite ad spiritualia. Cõtra grossitiem narium ex rubore & fluxu humorum detur vinum decoctionis eius, vel detur pilulæ ex eo mane, & post detur vinum & sero etiã cùm vadit dormitum. Inuenitur quasi pilule inter olibanum, & ex is dentur iiii. vel v. ad digestionem, & contra acidam eructuationem valent eædem pilulæ, & contra easdem causas experientia didici. *b* Experimenti probatio est in diuersis substantiis eueniens secundum eundem effectum, sic diffinitur experimentum ab autoribus. Ad confortandum matricem & mundificandum ipsam, & conceptum adiuuandum, fiat fumigiũ ex eo. Ad idem valet suppositoriũ ex puluere eius & oleo muscellino, sed melius cum trifera magna & oleo muscellino. Hoc vtatur ad conceptum iuuandum puluis olibani confectus cum vino aliquantulum calefiat, & panni intincti pectini superponantur sæpius, hoc multum confortat matricem. Vel superius ad mamillas gracilandas, cum aceto conficiatur puluis olibani, & panni intincti sæpè mamillis superponatur.

a *Electio thuris.*

b *Experimenti diffinitio.*

c *De Pyrethro.* CAP. I.

PYrethrum ca. est & sic. in iii. gra. herba est satis communis, cuius radix in medicinis debet poni cum eius receptio reperitur. In hyeme colligitur eius radix per v. annos seruatur. Pyrethrum eligi debet quod continuũ est & non perforatum: & acutum habet saporem, & cum frangitur non pulnerizatur. *d* Notandum quòd acutum pyrethrum non statim percipitur, sed debet commasticari & teneri in ore diu, & contingit pro-

c *Quid sit pyrethrũ.*

d *Effectus pyrethri.*

pter eius leuitaté, aut propter substantiæ soliditatem, habet autem virtutem dissoluendi & consumédi & attrahendi. Gargarisma factum ex aqua decoctionis eius, & ficuum siccarum, vel in vino dulci cerebrum à superfluitate phlegmatica mundificat. Vnde consumit humiditaté. Inter dentes masticatum dolorem dentium tollit & rheumatismum stomachi. Masticatum etiam paralysim linguæ tollit. Contritú & decoctum cum vino & oleo loco paralytico arthetico podagrico cataplasmatú multum confert. Sed si viride haberi potest conteratur & iaceat in vino per xv. dies postea bulliat bene & coletur & addito oleo & cera fiat vnguentum optimum contra prędicta.

De Pipere. CAP. II.

Piper aliud album, aliud longú, aliud nigrum & rotúdum. Album calidum est in principio primi gradus, siccum in fine quarti, & leucopiper dicitur. Longum calidior est in iij. gra. hu. in ij. & macropiper dicitur. Nigrum & rotundum calidú est in medio quarti gra. siccum in fine eius & melano piper dicitur. *a* Quidam dicunt quod omné piper fructus est eiusdé fructicis, qui similis est iunipero. Alij quòd non eiusdem, sed diuersi. Diosco. & Constan. dicunt quòd sint fructus eiusdem arboris in India nascentis. *b* Dicunt etiam quidam quòd piper fiat nigrum per adustioné, quia cùm debet colligi propter copiam serpétum ibi existentium ignis inter arbores ponitur, vt serpentes cóburentur, vel fugiant. Sed eadem ratione destruerentur arbores ipsæ. Sunt auté fructus eiusdé arboris, sed, cùm prius flores producit, flores in vnú rediguntur & constringútur in longú, & fit piper longú, postea producunt interius paruos fructus qui piper albú dicitur quia albú est, sed tale piper non habemus, & loco eius ponitur catapucia transmarina quæ piper non est quia grossior est quàm piper, nec etiam aliquod habet acumen sicut piper. Quod cùm ponitur in medicinis interior substantia cortice abiecto debet poni. Piper autem nigrum in tépore maturitatis colligitur. Saraceni autem ponunt illud in clibano duplici de causa vt diutius conseruetur, & vt non possit fructificari in aliis partibus. Efficacius auté est piper nigrú quàm album vel longú. Piper nigrú per xl. annos seruatur. Albú quod nó habemus satis diu. Longum piper per xx. annos. *c* Piper nigrum virtuté habet dissoluédi, consumédi. Puluis eius naribus impositus sternutationem prouocat, & cerebrú à phlegmatica superfluitate mundificat. In cibis datus digestionem confortat. Salsamentum ex eo appetitum incitat, si commisceatur cum saluia & mentha & petroselino, & mica panis vsti & cú vino & aceto distéperetur. Vinú etiam decoctionis eius & ficuum siccarú spiritualia mundat a glutinoso humore, & miro modo valet contra asthma frigidum. Pul. etiam eius cum ficubus siccis datus ad idem valet. Poma piperata, vt superius diximus, cú puluere eius & præcipuè cú puluere piperis longi, quia plus confortat, digestioni præstat

a Piper triplex est.

b Quid sit piper.

c Effectus piperis.

confortationē. Puluis subtilis factus ex interiori substātia, abiecto cortice, & sępius aspersus aqua ro. & desiccatus aut simpliciter, aut aqua ro. more collyrij oculis impositus maculam & pannum tollit. Albū piper posset poni pro nigro si haberemus. Piper longum amplius aliis cōfortat. Sanguineis & cholericis non est vtilis vsus piperis, dissoluit enim & quādoque ad lepram inducit. Puluis eius carnē mortuam & superfluam corrodit.

a *De Peonia.* CAP. III.

a *Quid sit peonia.*

PEonia ca. est & sic. in ij. gradu. Herba est cuius radix simili nomine appellatur, quæ in medicinis poni debet cum in receptione inuenitur peonia. In hyeme colligitur per decem annos seruatur.

b *Electio.*

b Subnigra eligēda est, & non perforata, sed continua & quæ secundum modum suum grauis est, quæ etiā fracta non puluerisatur. Quæ aūt leuis est & perforata vetustate est consumpta. *c* Virtutem habet dissoluendi & cōsumendi. Contra epilepsiam habet virtutem occultam collo patientis suspensa, vt testatur Gale. de quodam puero collo dum suspensa erat non patiebatur, ea vero ablata morbo prædicto affligebatur. Sed modo nō inuenitur talis eius effectus, vnde dicunt quidam non de qualibet specie esse verū, sed de quadam specie tantum. Ad idem eius pul. in vino arthemesiæ decoctus datus valet. Ad idē valet eius puluis cum succo rutæ datus. Ad idem valet puluis eius datus in succo pigami. Cōtra paralysim linguę detur puluis eius cum vino de coctionis castorei.

c *Effectus peoniæ.*

d *Papauer est duplex.*

Contra dissuriam strанguriam detur vinū decoctionis puluis eius. Ad matricem suffumigandam vel mundificandam fiat suffumigium & fomentum ex aqua vel vino decoctionis eius, puluis valet. Contra tenesmū ex frigida causa puluis super ponatur cum bombice.

d *De Papauere.* CAP. IIII.

PApauer frigid. & sic. cuius duplex est maneries: album scilicet & nigrum. Album frig. est & humidum. Nigrū vero fri. & sic. & magis mortiferum. Semen eius collectum per decem annos seruatur. In medicinis ponitur cum determinatione, vt papaueris albi vel nigri. Cum autem simpliciter eius receptum inuenitur album & nigrum poni debent nam de vtroque fit mentio. Virtutem habet inducendi somnū, leniendi, & mortificandi. Ad somnum prouocandum fit emplastrum, de semine vtriusque papaueris vel alterius cū lacte mulieris vel albumine oui circa tempora. Mulieres salernitanæ dant pueris semen papaueris albi cum lactæ propio. Semen autem papaueris nigri non debet dari quia nimis mortiferum est & inducit stuporem.

Contra calefactionem hepatis & calida apostemata in principio semen papaueris, vel ipsa herba trita conficiatur cum oleo & superponatur. Contra siccitatem membrorum, vt est in ethica febre, & in aliis, oleum viol. calefiat aliquantulum & puluis seminis papaueris albi conficiatur cum eo, & fiat inunctio spinæ per totū. Contra siccitatem pectoris & consumptio-

ſumptionem membrorum diapapauer quod ex eo fit principaliter valet. Vel fiat electuariũ de ſucco liquiritiæ gummi arabico dragagãto ante & de ſemine papaueris albi in quantitate aliorum prædictorum,& conficiatur cum ſyrupo.

a De Paucedano. CAP. V.

PAucedanum calid. eſt & ſic. herba eſt quæ alio nomine fœniculus porcinus dicitur cũ inuenitur receptio paucedani in medicinis, radix debet poni, & principaliter habet ſuos effectus ſecundũ radices, ſecundario ſecundum herbam ipſam. Radix collecta per annum ſeruatur, & eſt melius vt ſingulis annis renouetur, habet virtutem diureticam.

b Contra oppilationem hepatis & ſplenis, ſtranguriam, diſſuriam detur vinum vel aqua decoctionis eius. Herba decocta in vino & oleo & cataplaſmata renibus & pectini probatum eſt contra ſtranguriam, diſſuriam, ſplenam remollit. Contra frigidos humores exiſtentes in ſpiritualibus detur aqua ordei, & decoctio eius ſi ſint multum frigidi, detur vinum decoctionis eius & ſucci liquiritiæ. Fomentum factum ex vino decoctionis eius ipſius herbæ menſtrua prouocat.

c De Petroſelino. CAP. VI.

PEtroſelinum cali. & ſic. eſt in ſecundo gradu, eſt autem duplex domeſticum & agreſte quod ſinonum dicitur. Semina præcipuè competunt vſui medicinæ vnde ipſa herba ponitur in medicinis cum receptio petroſelini, vel ſinonis reperitur. Semina collecta in magna efficacia per quinque annos ſeruantur. Virtutem habet diurecticam ſed ſinonum fortiorem. Contra eaſdem cauſas & eodem modo valet contra quas paucedanum. Competens etiam fit inde ſalſamentum ex petroſelino domeſtico.

d Herba etiam ipſa, in cibis poſita digeſtionem confortat, ventoſitatem excludit, quia eam conſumit & attenuat.

De policaria. CAP. VII.

POlicaria ca. eſt in tertio gradu ſic. in ſecundo.

e Cuius triplex eſt maneries, ſcilicet maior, media & minor, quæ magis competit vſui medicinæ. Debent autem folia colligi cum ſtipitibus, & per annum ſeruatur, folia abiectis ſtipitibus in medicinis ponuntur. Virtutem habet diſſoluendi & conſumendi.

f Vinum decoctionis policariæ & ficuum ſiccarum valet aſthmaticis, & contra frigidos humores in ſpiritualibus. Aqua decoctionis ipſius, ſi inde fiat fomentum mũdificat matricem, vuluam autem coarctat. puluis eius ſubtilis ſuperpoſitus valet. Contra tenaſmun ex frigida cauſa faſciculi poſiti ex foliis eius in vino decocti, & loco dolenti ſuperpoſiti dolorem & vẽtoſitatem tollant. Item faſciculi ſine liquore calefacti & capiti ſacellati valent contra frigidũ rheuma.

g De pinea. CAP. VIII.

PInea calida eſt & humida in primo gradu. Cum autem poni

a Quid ſit paucedanũ.

b Effectus paucedani.

c Petroſelinum duplex æſt.

d Effectus petroſelini.

e Triplex eſt policaria.

f Effectus policariæ.

g Modus præparandi.

debet in medicina ponatur super carbones vt aliquantulum comburatur, postea abiectis duplicibus corticibus & etiam quadam pellicula interiori in medicina ponatur.

a Effectus pineæ.

a Virtutem habet leniendi humectandi, aliquantulum apperiendi. Optimus cibus est laborantibus in spiritualibus, pueris præcipuè, & etiam apostemate frigido & humido asthamati, & siccæ tussientibus ethicis, & cõsumptis sanguinem bonum generat & augmentat, libidinem incitat per se potest dari, vel cum syrupo vel cũ oleo, vel in cibis. Contra dysenteriam valet cortex exterior hoc modo, super carbones, decoquantur, deinde acetum superaspergatur, & eius fumum recipiat patiens. Vel cum primo pinea ab arbore sumitur coquatur in aqua, postea super carbones ponatur, & dysentericus fumum recipiat deorsum.

b De prunis. CAP. IX.

b Prunorum triplex est maneries.
c Effectus prunorum.

PRuna sunt frigida & humida in primo gradu. Prunorum alia alba, alia nigra, alia rubea. Quæ nigra sunt & aliquantulum dura magis valent & præcipuè damascena. Cum matura sunt colliguntur & finduntur & aceto asperguntur, & per x v. dies soli exponuntur, conseruantur in vase ligneo, & per duos annos seruantur.

c Virtutem habet infrigidandi & leniendi intestina, vnde valẽt acutè febricitantibus. Contra constipationem ventris ex siccitate vel ex cholerico humore desiccato. Si sunt viridia dentur ad comedendum. Si sicca decoquantur in aqua pruna comedentur & aqua bibatur.

De Penidiis. CAP. X.

d Modus faciendi penidios.
e Effectus penidiorũ.

PEnidij calid. & humid. sunt *d* Fiunt autem sic. aqua cõmisceatur cum zuccara & fiat decoctio quousque lapidi gutta superposita adeo induretur vsquequo statim inter digitos superfrãgatur, post decoctionem super lapidem politum ponantur, vt infrigidentur & clauo asseri infixo suspendantur, & cum manibus tractentur quousque dealbentur in trahendo statim cum manibus ceperit non cohærere incide forpicibus puluis nullus potest commisceri quin totum deperdatur sed quidem desuper aspergunt iam factis penidiis vt fiant albi puluerem amili.

Penidij sunt cibi peroptimi febricitãtibus ex apostematibus spiritualium & contra tussim siccam. Valent etiam contra consumptionem pectoris ex calore & contra eius siccitatem frigidam.

e Contra vitium pectoris cum aqua ordei. Contra consumptionem per se dentur, vel in cibariis. Valet in febribus diapenidiõ, maximè in acutis vt in peripleumonia & pleuresi. Contra scissuram labiorum ponantur penidij in aqua dragaganti, & penna illiniantur labia.

f De psylio. CAP. XI.

f Quid sit psylium.

PSylium frigid. est & humi in secundo gradu, & herba est cuius semen sic vocatur. Semen eius æstate colligitur, per decem annos

ſeruatur. Virtutem habet mollificandi; leniendi & refrigerendi, & humectandi, & ex artificio constringendi.

a Contra aſperitatem linguæ in acutis febribus in panno ſubtili ponatur, & ligetur, & fundatur in aqua, & tali aqua illiniatur lingua, & cultello abradatur. Contra ſitim ſub lingua teneatur. Contra ſitim & ſiccitatem præcordialium & conſtipationem ventris in acutis febribus ponatur pſylium in aqua, & dimittatur ibi aliquantulum, abiiciatur aqua illa & pſilium detur cum aqua frigida imo frigidiſſima In ſyrupo autem contra acutas febres competenter ponitur pſylium.

Fiat decoctio multa poſtquam gutta adhæreat cannæ totaliter, quia cito adhæret propter viſcoſitatem pſylij. Contra dyſſenteriam pſilium vſtum in teſta, & puluis inde factus cum ouo ſorbili, vel melius cum aqua roſa. ſi fiat vitio ſuperiorum. Si fiat vitio inferiorum cum athanaſia puluis eius conficiatur & ſuperponatur. Ad idem fiat emplaſtrum tale ex puluere tali, & albumine oui, & modico aceto & aqua roſa. ſuper pectinem & renes, vel ſuper vmbilicium ponitur ſi vitio ſuperiorum fiat. Contra fluxũ ſanguinis de naribus valet ad emplaſtrum ſuper frontem, vel tempora ponitur, vel ſtuellum factum ex puluere eius naribus imponatur. Contra calida apoſtemata vt herpetem, vel eſtiomenum ſaccellus impletur ſemine pſylij, & in ſucco alicuius herbæ frigidæ ponatur & ſæpe ſupponatur. Contra aſperitatem capilorum lauetur caput ex aqua decoctionis pſylij. Pſylium camphoram conſeruat frigiditate ſua, & bonitate ſua.

b De polypodio. CAP. XII.

Polypodium calid. eſt in tertio gradu ſic. in ſecundo. Herba eſt ſimilis filici quæ ſupra quercus creſcit & ſuper muros & lapides. Melior vero eſt quæ creſcit ſuper quercus. Radix eius collecta & per diem ſoli expoſita, per biennium ſeruatur, Radix eligenda eſt quæ viridis eſt aliquantulum quæ autem fracta interius apparet arida abiicienda eſt. Virtutem habet diſſoluendi, attrahendi, & purgandi phlegma principaliter ſecundario melancholiam, vnde competenter ponitur in medicinis decoctionibus phlegmaticis & melancholicis. Sanis vero datur ad præſeruationem. Et nota quòd in decoctione polypodij debet poni aliquid excluſiuum, ventoſitatum, vt eſt aniſum & ſemen fœniculi cymini, quia polypodium ſolum humidũ eſt cum multa ventoſitate.

a Effectus pſilij.

b Quid ſit polypodiũ.

c Contra quotidianam & iliacam paſſionem alopiciam & dolorem artheticum & ad conſeruationem ſanitatis talis ſit vſus eius cõteratur ℥. ß. vel j. ad plus ſi ſit multum laxatiuum, & fiat decoctio eius aquę cũ prunis & viol. & ſquinanto ſi habes addito ſemine fœniculi, vel aniſi in multa quantitate, & tunc colatura ipſa mane vel ſero detur patienti. Illius puluis conteratur & fiat decoctio eius in aqua ſeminis fœniculi aniſi & in tali aqua fiat iuſcellũ, vel coquatur pullus, vel galina ouis & ſpeciebus odorifetis. Cõtra prenotatas paſſiones poteſt dari in ſero multi ſic ſa-

c Effectus polypodij.

luciferè decipiuntur : & fiat inde pigmentum sic:conteratur & coquatur in vino,post ea adatur illud.vinum & fiat pigmentum additis speciebus odoriferis.

Contra prænotatas passiones potest dari in sero decoctio polypodij bulliat cum semine fœniculi in aqua vel cum succo eiusdem additis.ʒ.ii.pulueris subtilis hermodactylorum.

Rustici bene terunt radicem viridem & ex ea & farina & ouis faciunt crispellos, & satis laxant & quandoque vltra modum.

Et nota quod quanto in calidiori regione crescit tanto melior est.

a De Petroleo. CAP. XIII.

a *Quid sit Petroleũ.*

PEtroleum calidum est & sic. in quarto gradu : petroleum dicitur oleũ petræ,inuenitur autem in locis sulphureis,fit autem cum pinguedo terræ & aquæ actione caloris in igneas partes conuertitur.

Inuenitur autem super lapides, quia per hos resudat & ex eis, & supra muros inuenitur : sest illud est nigri coloris, postea verò per excoctionem fit album, quandoque autem est citrinum in colore.

b *Electio eius.*

In Græcia & in transmarinis partibus ita petroleum operatur diu potest seruari in vase vitreo, vel vase stannato, vel bene oppilato.

b Eligendum est quod album est vel citrinum & clarissimè substantiæ & quod est fœtidissimum..

c *Effectus petrolei.*

c Potest autem ex admixtione alterius olei sophisticari, quia parum petrolei & multum alterius olei potest esse fœtidum, sed facillimè discernitur petroleũ, quia si fœtor fuerit remissus sophisticatum est.

Igneam habet virtutem dissoluendi, attrahendi & consumendi.

Contra artheticam, podagram, chiragram,paralysim, iliacam passionem, stranguriam & dissuriam fiat inunctio circa partes dolentes cum petroleum.

Contra artheticam passionem quidam dant.ʒ.j. vel ad plus ii.ʒ. & multotiens curantur.

Multotiens succum habent,sed non debet dari in æstate nec cholerico,nec debili:nisi materia morbi sit frigida,& ad plus ʒ. ii.

Contra fortem podagram & iliacam passionem bulliat cum succo ebuli. Contra vitium lapidis summum remedium est puluis lapidis lincis subtilis, bulliat in petroleo & coletur & per siringam iniiciatur, lapidem confirmatum frangit,prius autem debet fumigari virga ex aqua decoctionis maluæ & olei vt extendatur & aperiãtur meatus.

Contra asthma frigidum & tussim antiquam inungatur prius bene pectus,vt bene digeratur materia dentur.ii.ʒ.vel iii. Contra vehementem frigiditatem stomachi inungatur exterius.

Contra matricis suffocationem fumus eius positus super carbones per nares recipiatur. Contra casum matricis fiat inde suppositorium ex bombice intincto petroleo.

Nota quod quando datur petroleum prius debet dari aliquod frigidum & humidũ quia petroleũ

excoriat, frigidum autem & humidum lenit.

a *De Paritaria.* CAP. XIIII.

PAritaria calida est & sic. in tertio gradu. Herba est quæ alio nomine dicitur vitreola, quia optimè vasa vitrea purgat, vel inde forsitam fit vitrum. Viridis magnæ est efficaciæ, sicca modicè vel nullius, viridis virtutem habet dissoluendi, diaphoreticam extenuandi.

b Contra frigiditatem stomachi & intestinorum & dolorem eorũ stranguriam dissuriam decoque in aqua scilicet & in oleo, & pectini cataplasmetur.

Paritaria cocta & comesta valet contra dolem stomachi & intestinorum factum ex frigiditate vel ventositate, Mulieres salernitanæ crispellas faciunt ex paritaria aqua & farina contra prædicta accidentia.

c *De Portulaca.* CAP. XV.

POrtulaca frigida est & humida viridis multæ est efficaciæ, sicca vero non tantæ. Virtutem habet leniendi & humectandi & infrigidandi.

Optimus cibus est febricitantibus comesta cruda vel cocta. Contra constipationem ventris coquatur cum prunis in aqua comedat patiens pruna & portulacam & bibat aquam. Notandum quod competenter ponitur cum diureticis sicca & viridis, quãdo cũ diureticis exterius apponitur, Contra stranguriam & dissuriam, tunc operatur maiorem ventris constipationem, vnde portulaca competenter ponitur, quia humectat & laxat.

Contra ragadias i. fissuras labiorum etiam profundissimas fiat puluis de radice portu. in terreo vase combustæ & confice cum melle & inunge palliat etiam ragadias leprosorum.

Depulegio. CAP. XVI.

PVlegium calidum est & sic. in tertio gradu. In tempore florũ colligitur per duos annos seruatur, folia cum floribus abiectis stipitibus in medicinis ponunt. Pulegium fere simile est calamento, sed non habet maculas in foliis, & melioris est odoris.

d Virtutem habet dissoluendi & consumendi. Contra frigidum rheuma saccellatio facta capiti ex pulegio calefacto in testa sine liquore aliquo valet. Gargarismus factus ex aceto decoctionis pulegij & ficuum siccarum humiditatem vuæ & gingiuarum desiccat. Vinum decoctionis eius & ficuum siccarum valet contra frigidam tussim ex glutinoso humore vel aquoso.

Vinum decoctionis eius contra dolorem stomachi & intestinorũ ex frigiditate vel ventositate crispellæ etiam factæ ex puluere eius, & subtili farina cum aqua.

Valet ad idem emplastrum etiã factum ex eo, & decoctio in vino ad idem valet.

Fomentum factum ex aqua decoctionis eius humiditatem matricis desiccat, vuluam mirabiliter coarctat, hoc fomento vtuntur multũ mulieres salernitanæ.

a Quid sit paritaria.

b Effectus paritariæ.

c Effectus portulacæ.

d Effectus pulegij.

a *Effectus pirorum.*

a *De Pyris.* CAP. XVII.

PYrafri.ſunt in primo gra. ſic.in ij. Diuerſificantur tamen quædam enim ſunt domeſtica, quædã ſylueſtria quædam matura, quædã immatura.

b *Effectus pomorum.*

Sylueſtria frigidiora ſunt & ſicciora, magis etiam pontica & magis conſtrictiua.

Pyra ſiue cocta, ſiue cruda poſt alium cibum ſumpta virtutem digeſtiuam iuuant, vomitumque prohibent. Fiat emplaſtrum de ipſis in aqua pluuiali bene coctis ſupra ſtomachum contra vomitum, & ſuper pectinem & renes contra fluxum ventris.

b *De pomo citrino.*

CAP. XVIII.

POmum citrinum diuerſæ eſt naturæ, propter diuerſas ſubſtãtias. Cortex enim calidus & ſic. interior ſubſtantia frigi. & ſic. Cortex virtutem habet mundificandi ex aromaticitate ſua vnde in pluriſarcoticõ puluis eius ponitur.

Cortex crudus comeſtus digeſtionem confortat propter prædictam cauſam & etiam appetitum. Valet cõtra cardiacam paſſionem. Mediam ſubſtãtiam quidam cum melle comedunt, ſed malè digeritur.

Inferior ſubſtantia ſ.acetoſa competit vſui medicinæ.

Comeſta cum carnibus vel piſcibus appetitum confortat impeditum ex humiditatibus exiſtentibus circa os ſtomachi.

Competenter autem ponitur in epithimatibus vt facilius penetrent. Semina ca.ſunt & ſic. & diuretica.vt dicunt quidam. Sed mihi videtur quod ſint frigida & ſicca ex frigido.ſ. nutrimento. Nutriuntur autẽ ex aceto in quo ſunt vnde habent virtutem diureticam ex ſubtili ſubſtantia, vnde valent contra oppilationem hepatis ex frigiditate, ſi detur aqua decoctionis ſeminis illorum.

c *De paſſulis.*

CAP. XIX.

c *Modus faciendi paſſulas.*

d *Effectus paſſularum*

PAſſulæ calidæ ſunt & humidæ & dicũtur vuæ paſſæ. Quidam dimitunt vuas deſiccari in arbore & poſt deſiccant ad ſolem.

Salernitani autem eligunt meliora grana, & deſiccant ad ſolem, poſtea in furno, poſtea abluunt eas in vino dulci, & ſupetaſpergunt puluerẽ cumini & aliarum ſpecierum aromaticarum & ligant in foliis ficus, & ita ſeruantur per duos annos. Virtutem habent leniendi. *d* Paſſulæ comeſtæ vel vinum decoctionis earum valet contra frigidam tuſſim.

Paſſulæ coctæ in vino & cataplaſmate valent contra frigidum apoſtema cum dolore ſtomachi ex frigiditate.

Ex vuis immaturis facimus pulueremhoc modo, deſiccantur ad ſolem poſtea abiecto exteriori cortice arilli cum carnibus ſoli deſiccantur & fit inde puluis, qui datus in cibis valet contra vomitum cholericum & fluxum cataplaſmatur ori ſtomachi contra vomitum pectini contra fluxum ventris.

De pistaciis. CAP. XX.

PIstacæ calidæ sunt & humidæ. Fructus autem sunt in vltramarinis nascentes similes pineis, debet autem interior sic poni in medicinis.

a Virtutem habet calefaciendi, humectandi & leniendi. Contra frigiditatem pectori, valent comestæ vt amygdalæ. augmentant sperma si terantur & cum melle confiantur addito puluere nucis indicæ & stincorum in modica quantitate, hoc electuarium optimè coitum confortat.

De Plumbo. CAP. XXI.

PLumbum frigidum & humidū in secundo gradu, facillimè actione caloris dissoluitur.

b Ex plumbo fit mortarium & pistellus, imponatur oleum violarū vel rosateum, & moueatur quousque veniat ad spissitudinem expone soli per xx. dies addito oleo rosa. & moueat postea ponatur in alio vase, hoc vnguentum miro modo valet contra vsturam ignis & aquæ. Contra calida apostemata & contra excoriationem ex calore, & contra herpetem estiomenum in mortario de plumbo & consimili pistello oleum rosatum vel violatum moueatur ad spissitudinem, post expone soli per quindecim dies, vt dictum est, & fortiter moue post impone in vitreo vase stannato & vtere miro modo valet. Plumbum sic vritur in vase terreo super ignem vt ibi liquefiat, & moueatur cum ligno caprifolij siue de corilo siue de fraxino quousque desiccetur & induretur, & illud tale plumbum vstum appellatur, & hic puluis in vnguentis frigidis multum valet & in pluribus aliis.

De Polio. CAP. XXII.

POlium calidum & sic. est in secundo gradu, de quo diuersa sunt genera, sed precipuè montanum vsui competit medicinæ vnde cum simpliciter polium reperitur polium montanum debet poni. Cum flores producit colligi debet per annum seruatur.

c Virtutem habet dissoluendi, consumendi diureticam ex subtili substātia. Vinum decoctionis eius valet contra dolorem ex frigiditate stomachi & intestinorum & contra ventositatem & oppilationem, hepatis & splenis & renum. Et cōtra stranguriam & dissuriam: & dolorem stomachi ex frigiditate & ventositate.

a *Effectus pistaceariū.* *b* *Effectus plumbi.* *c* *Effectus poly.*

De Pice. CAP. XXIII.

PIx alia naualis, alia liquida, quæ picula dicitur ca. & sic. est in ij. gradu, naualis calida & minus est sicca. Dicunt autem quidam quod pix liquida sit fex picis naualis, dum coquitur naualis, pix liquida remanet, & quasi fex residet.

d Pix liquida virtutem habet dissoluendi, consumendi & relaxādi. Contra scabiem fiat vnguentum ex picula resoluta in aceto & modico oleo nucis.

d *Effectus picis.*

Ad idem pone lithargirium in aceto per noctem mane cum picula resoluta addito oleo fiat vnguētum.

Contra tineam fiat cappellum ex picula & pice nauali, id est colophonia & cum oleo.

Pix naualis in emplastris ponitur competenter

De Rosa. CAP. I.

ROsa frig. est in i. gra. sic in ij. Rosa & sicca & viridis vsui competit medicinæ. De viridibus rosis fiunt multa. Siccæ autem rosæ poni debent in medicinis cum rosarum receptio inuenitur, quia melius teruntur siccæ quàm virides.

a Modus faciendi mel rosatum

b Modus faciendi zuccarum rosatum.

c Effectus zuccari rosati.

d Modus faciendi syrupum rosatum.

a De rosa autẽ fit mel ros. & zuccarum ros. Mel autem ros. sic fit, mel dispumatum bene coletur, postea addãtur folia rosarum viridiũ abiectis stipitibus, & hæc simul bulliant ad ignem aliquantulum. Signum decoctionis est multa aromaticitas & aliquantula inspissatio & color rufus. Illud mel confortat & mundificat & mundificando dissoluit, digerit materiam melancholicam, sed magis phlegmaticam sed detur cum aqua decoctionis marathri addito ad maiorem mundificationem modico salis. Hoc mel cum frigida constringit, cum calida relaxat competenter, datur sanis & mane, & sero cum aqua calida vel frigida, phlegmaticis & melancholicis in omni tempore. Cholericis in hyeme. Et si non timetur multum de calore eis potest dari in æstate. Potionatis etiam post tertium diem cùm a balneo exierint, conuenienter detur cum frigida.

b Zuccarum rosatum sic fit, folia ro. viridia pistata vt diximus cum zuccaro bene terantur, & postea in vase vitreo vel terreo per xxx. dies ponantur ad solem, & quotidie bene moueatur, & commisceatur. Per tres annos potest seruari. Quantitas rosarum & zuccari debet esse talis, in tribus vel ad plus iiij. ℔. zuccari debet esse vna ℔. ros. Habet zuccarum ros. virtutem constringendi & confortandi.

c Contra dyssenteriam zuccarum rosatum & puluis masticis ad plus ℈ i. commisceantur & dentur, postea vero detur de aqua decoctionis masticis & gariofilorum.

Contra lienteriam & diariam factam ex debilitate virtutis rettentiuæ, zuccarum rosarum & dianthos commisceantur & dentur patienti & confert.

Valet etiam contra vomitum cholericum.

Contra syncopen, cardiacam passionem cùm sit ex calefactione spiritualium membrorum detur cum aqua rosata.

d Syrupus rosatus sic fit, quidam rosas paratas vt diximus decoquunt in aqua, & in tali aqua colata addito zuccaro faciũt syrupum. Alij verò melius facientes ponunt rosas in vase habente orificium strictum & superfundunt aquam feruentem & ita dimittunt per diẽ & noctem, ex tali aqua addito zuccaro faciunt syrupum. Alij verò apponunt plus de ros. in vase & plus.

plus infundunt de aqua feruenti & dimittunt vt diximus, & fit aqua rubea & faciunt syrupum. Alij cõterunt rosas virides & succum exprimunt & inde faciũt syrupum, hic optimus est. Nota quòd syrupus factus de rosis recẽtibus prius aliquantulum laxat postea constringit. Syrupus factus de ros. siccis in principio & in fine constringit.

a Syrupus ros. virtutem habet cõstringendi & confortandi.

Contra fluxum ventris & vomitum detur cum aqua pluuiali, vel aqua rosata febricitantibus post minutionem.

b Contra syncopen detur cum aqua frigida. Oleum ros. sic fit. Quidam decoquunt rosas in oleo cõmuni & colant & seruãt. Quidam autem implent vas vitreum rosis & oleo & faciunt bullire in caldario aqua pleno, & hoc oleum bonum est. Alij terunt rosas in oleo, & in vase vitreo soli per l. dies exponunt, & hoc oleum similiter bonum est. Contra calefactionem hepatis inungatur hepat. Contra etiam dolorem capitis ex caliditate & frigiditate frons & tempora inungantur. Et contra magnam diaphoresim. Sed quod melius est addantur pulueres sandali albi & rubei, vel saltem ros.

Et contra prædictas causas ponatur oleum rosaceum in cibis suis loco olei communis, & præcipuè contra calefactionem hepatis & inungatur hepar. Aqua ros. sic fit. Quidam rosas recentes in vas aliquod strictum habens orificium ponunt & non replent, & superfundentes aquam f ruentem dimittunt per diem & noctem, & colantes vendunt pro rosacea. Alij modicum melius faciunt sicut fit aqua rubea platearij, sed omnis aqua in hunc modum ante dictum facta est rubea, propter quod modicum rosarum in magna parte aquæ ponunt, sed hæc multo minus valet. Omnis prædicta facta per modicum paruissimum durat scilicet per duos menses, quandoque non per vnũ, nec satis est aromatica. Est autẽ multa aromaticitas optima cognitio aquæ rosatæ. Alij de ipsa rosarum substantia recenti cũ proprio rore mane collectarum & in vase duplici positarum & excoctarum aquam rosaceam eliciunt hæc optima est & valde aromatica ita vt Platearius cùm immoderatum fluxum pateretur plus dicat se odorẽ eius releuatum, quàm aliquo alio medicamento. Testatur enim fluxum ventris in magna parte inde sedari. Postquam autem huiusmodi aquæ facta est ra. debet in vase vitreo strictum habente orificium soli triginta diebus vel amplius exponi ore firmiter obturato aliter enim non diu duraret. Virtutem habet constringendi & confortandi. Contra fluxum ventris ex vomitu detur aqua rosata simpliciter, vel aqua ros. cũ decoctione masticis & gariofilatæ. Et præcipuè contra fluxum ex debilitatẽ virtutis retentiuæ vel acumine medicinæ scilicet quando medicina nimis ducit. Contra corrosionem gingiuarum gariofil. & mastix bulliant in aqua ro. postea desiccata puluerizentur, addito pul. rosatum conficiantur cum aqua ro. vel succo rosarum qui plus valet, postea fiant desiccatæ ad solem, & sic ter vel quater ex tali

a *Effectus syrupi rosati.*

b *Modus faciendi oleũ rosatum.*

confectione illiniantur gingiuæ. Syncopizantibus,& contra cardiacam passionem detur in potu,& super aspergatur faciei. In collyriis ad oculos competenter ponitur. Et in vnguentis ad faciem, quia abstergit pannum faciei, & subtiliat cutem. Rosæ siccæ naribus appositæ confortant cerebrum & corpus reparando spiritus. Contra fluxum ventris ex cholera detur aqua pluuialis decoctionis rosarũ. Valet etiam emplastrum factum de rosis & albumine oui & modico aceto,& positum super renes & pectinem. Contra vomitum fiat decoctio rosarum in aceto, & spõgia intincta super os stomachi ponatur & detur etiam puluis in ouo sorbili. Anthera dicitur scilicet flos ro. scilicet quiddam quod interius reperitur. Valet contra fluxũ ventris, & vomitum. Puluis eius superpositus vuæ humiditatẽ eius consumit. Contra ragadias superponatur puluis antheræ vel aqua draganti confectus liniatur. Cũ dens fuerit aliqua de causa extractus & sanguinis affuerit fluxus, fiat decoctio antheræ in aceto vel saltem rosarum, & fiat inde gargarismus. Nota quòd succus rosarum viridium per annum seruari potest. Contra ruborem oculorum si fiat punctura aliqua valent rosæ cataplasmatæ, sed prius in aqua coctæ.

a *Quid sit Raphanus* *b* *Modus faciendi oximel.*

a *De raphano.*
CAP. II.

RAphanus ca. est & sic. in ij. gra. Est autem herba cuius radix simili nomine appellatur. Radix magis competit vsui medicinæ & viridis & sicca, sed viridis magis potest autem abiecto fuste interiori desiccari, & sic per annũ seruari, Virtutem habet dissoluendi & incidendi.

b Competens ex eo fit oximel. Cortices radicum aliquantulum terantur & dimittantur in aceto biduo vel triduo, postmodum addatur tertia pars mellis, tale oximel valet quartanæ febri. & quotidianæ. supradictæ colaturæ addatur zuccarum, optimus inde fit syrupus. Contra quotidianam de falso phlegmate & contra tertianas nothas & præcipue in hyeme detur cum aqua calida in mane.

Suppositorium quotidianario sic facies. Accipe zuccarum & salem & parum olei viol. & pone in sartagine vel alio vase æneo & tandiu dimitte bullire donec inspicetur & durum fiat post super marmor pone, vt infrigidetur. Itaque magdaleones oblõgos in modum ossis dactylorum informabis, & sic in ano detrudantur. Vel accipe medullam animalis domestici & saponem inunge & suppone. Vel accipe saponem & inde suppositorium fac, vel stercus muris & inunge in oleo & suppone. Si frigidi humores fuerint in stomacho & indigesti, cortices radicis raphani infusas in melle & aceto comedat patiens vsque ad saturitatem, postea bibat aquam calidam & digitis ori immissis, vel penna oleo intincta prouocet vomitum. Contra duritiem splenis herba ipsa cocta in vino & oleo spleni cataplasmetur. Pectini verò ipsa herba cataplasmata soluit stranguriam & dissuriam.

a De Radice. CAP. III.

RAdix ca. eſt & ſic. in ij. gra. Herba eſt cuius radix ſimili nomine appellatur, quæ cum inuenitur in paſſionario, ſemper poni debet radix raphani. Virtutem ſimilem habet raphani, & contra eaſdem cauſas, & eodem modo, ſed non eſt adeo efficax.

b De Reubarbaro. CAP. IIII.

REubarbarum cali. eſt & ſic. in ij. gra. Reu. aliud barbarum quod in barbariæ regione inuenitur vt in India & in tranſmarinis partibus. Aliud eſt ponticum, & dicitur ponticum quia in ponto inſula reperitur, vel quia habet põticum ſaporem.

c Reubarbarum, vt quidam dicũt radix eſt cuiuſdam arboris, & reperitur quaſi quædam tuberoſitas. Eſt autem el gendum quod in ſuo genere graue eſt, & non perforatũ, & cùm frangitur interius habet quaſi quaſdam venulas diſtinctas, hinc rufas, hinc ſubalbidas, hinc croceas. Quod autem minus leue eſt & perforatum & interius perminus ſolidum & quaſi lignum, & tales venas non habet, & interius eſt quaſi nigrum & ſubalbidum, quod & maſticum non pungit, quia bonum maſticatum pungit ſicut crocus, abiiciendum eſt. Seruatur per tres annos non vltra. Virtutem habet purgandi choleram principaliter & diureticam.

d Contra medium & minorem hemitriteum & ſimplicem & duplicem tertianã in aqua decoctionis ſeminis citrul. melonis, cucumeris, & cucurbitæ reſoluantur thamarindi & caſiafiſtula, in colatura. poſtea ʒ.ii. reubarbari pulueriʐati per noctem mane coletur, & detur pueris, ſenibus & pregnantibus. Detur hoc modo ʒ.viij. pulueris reubar. ponantur in ſyrupo & oleo & aqua per noctem, mane detur colatura.

Competenter ponitur in ſyrupis contra acutas febres. Quidam in primo ligant in panno ſubtili, & dimittũt in ſyrupo à principio ſed tunc non eſt ſyrupus adeo efficax, oportet poni de reubar. in duplũ vel triplum plus quàm ſi ponatur in fine decoctionis, colari autem debet ſi placet Nota quod in libra i. ſyrupi ſufficit ℥.i. reubarbara. Cõtra calefactionem hepatis, & ſplenis ex calida cauſa detur reubar. cũ aqua calida, ſed melius erit ſi cum trifera ſaraſenica miſceatur.

Contra icteritiam detur cũ trifera ſaracenica & cum ſucco ſcariolæ.

a Quid ſit radix.

b Diuerſitas reubarbari

c Electio reubarbari

d Effectus reubarbari

e De Reupontico. CAP. V.

REuponticum ca. eſt & ſic. per x. annos ſeruari poteſt, virtutẽ habet ſimilem reubar. ſed nõ adeo efficacem.

f Eſt eligendum quod graue eſt, interius habens venas diſtinctas vt reubar. ſed non tingit vt reubar. Habet autem virtutem mundificãdi & confortandi ex ponticitate & ex ſuis qualitatibus.

Aqua decoctionis eius vel ſuccus fœni. cum eo datus ſoluit oppilationem hepatis, & ſplenis ex frigida cauſa. Cerotum factum ex puluere eius, & oleo roſ. vel communi & cera valet contra debilitatem ſtomachi. Puluis eius datus cum melle lumbricos occidit.

e Electio reupontici.

f Effectus reupontici.

a De Rubea. CAP. VI.

a Rubea duplex est.

RVbea ca. est & sic. in secundo gradu, herba est. Alia est maior, quæ maiora habet folia, & maioris est virtutis, & est alia minor: quæ minoris est virtutis. Habet autem virtutem confortandi ex ponticitate sua, & diureticam ex sua amaritudine.

b Effectus rubeæ.

b Contra debilitatem stomachi & hepatis relaxationẽ detur vinum decoctionis eius & masticis. Valet etiam emplastrum factum ex puluere eius radicis exiccatæ & mastice & cera & oleo. Ad menstrua prouocanda & ad fœtum mortuũ, & ad secundinam educendam, radix quantumcunque est grossa si potest haberi radatur exterius & supponatur. Si verò inungatur melle & superaspergatur puluere scamoneæ prædictos effectus melius exequetur. Aqua decoctionis eius si caput abluatur inde capillos reddit albos.

c De Ruta. CAP. VII.

c Ruta duplex est.
d Effectus rutæ.

RVta ca. est & sic. in tertio gradu cuius duplex est maneries scilicet domestica & syluestris, quæ piganum dicitur, folia & semina vsui cõpetunt medicinæ. Quando simpliciter in medicinis receptio rutæ inuenitur, folia debent poni. Semina collecta per v. annos seruantur, folia exiccata per annũ. Virtutem habet diureticam, dissolutiuam & consumptiuam. Contra cephalicam & epilepsiam inungantur, parum succi eius calefacti iniiciatur per nares quia phlema educit, & cerebrum confortat & mundificat. Vinum decoctionis eius valet ad eadem.

d Contra epilepsiã pulueris pæoniæ. ℈ ·ij. bulliant aliquandiu in succo eius addito modico vino detur patienti. Contra defectum visus ex fumositate melancholica in dolio cum vino ponatur ruta, & tali vino pro potu vtatur. Contra dolorem dentium ruta cocta in vino cataplasmetur loco patienti. Ad idem accipe fustem eius & exurge in igne aliquantulum, & in concauitate demptis pone & cauterisa & confert satis. Contra frigiditatem stomachi, & eius paralysim & aliorum membrorum, detur vinum decoctionis eius & castorei. Ad eadem valet succus eius cum puluere castorei. Contra iliacam passionem ʒ. iiij. esulæ bulliant aliquantulum cum melle addito succo rutæ. Ad vltimum verò detur patienti. Contra oppilationem hepatis & splenis, stranguriam, dissuriam detur vinum decoctionis eius & radicis fœniculi vel puluis eius cum succo fœniculi. Contra dissuriam & stranguriã, ruta in vino & oleo decocta pectini cataplasmetur. Contra tenesmum ex frigida causa ruta decoquatur in vino & fiat encatisma, vel calefiat bene vinum & ipsum fundatur super terram & patiens fumum recipiat. Si verò ex calida causa, acetum bene calefactum superfundatur, & patiens recipiat fumum per embotum. Ad menstrua prouocanda, & fœtum mortuum & secundinam educendam detur trifera magna cum succo rutæ. Idem succus eius operatur solus per os datus, aut puluerisatus, aut teneritates eius frixæ in oleo & suppositæ. Cõtra dolorem

exteriorem vel confusionem ruta calefacta in testa sine liquore superponatur, Contra oculorum lippitudinem puluis cimini cum succo rutæ conficiatur, & bombix intinctus superponatur.

Contra venenum bibitum ruta ipsa bibatur. Valet contra venenatorum animalium morsum cataplasmata. Si quis fuerit totus circundatus ruta securè poterit accedere ad interficiendum basilicum.

a De rore marino. CAP. VIII.

ROsmarinus cal. est & sic. excessus eius no determinatur in gradibus. Quidã dicunt quòd sit frutex alij dicunt quòd herba est. Folia & flores vsui competunt medicinæ, flos autem dicitur anthos, vnde fit electuarium quod dicitur dianthos herba ipsa libanotides vel dendrolibanotides dicitur. Cum autem anthos vel rosmarinus in receptione inuenitur, flores debent poni cum libanotides, vel dendrolibanotides folia. Flores colecti & aliquantulum desiccati ad solem per annum seruantur, similiter & folia. Habent autem virtutem confortandi ex aromaticitate sua, dissoluendi ex caliditate abstergendi, mundificandi, & consumendi ex siccitate, & virtutem diaphorecticam ex caliditate aperiente.

b Contra syncopen & cardiacam passionem detur dianthos cũ vino decoctionis eius. Vel aliter fiat decoctio florum in vino, & aqua ros. & tale vinum detur patiẽti. Vel aliter ex succo florũ & aqua rosa. & parum de succo pastinacæ, adito zuccaro, fiat optimus syrupus, & apponatur puluis ossis de corde cerui, vel detur cum puluere tali. Contra debilitatem & frigiditatem cerebri fiat decoctio eius in vino patiens cooperto capite fumum recipiat. Contra humiditatem vuæ, vinum vel acetum cum decoctionis eius gargarizentur. Contra frigiditatem stomachi, & ad digestionem confortandam detur dianthos, vel vinum decoctionis eius & masticis.

Contra dolorem stomachi & intestinorum ex ventositate detur vinum decoctionis eius & cimini. Ad menstrua prouocanda & matricem mundificandam, & ad conceptum adiuuandum fiat fomentum circa pudenda ex aqua decoctionis eius. *a Quid sit rosmarinus*

Mulieres salernitanæ etiam flores in oleo muscelino decoquunt & decoctos sibi ponunt.

De rubo. CAP. IX.

RVbum quidam dicunt calidũ & sic. esse. Constant autem summitates eius stipticas esse, & ponit contra vsturas & calida apostemata, vnde videtur quòd sit frigidam & sic. Contra rubedinem oculorum turiones eius conterãtur cum vitello oui, & addito croco oculis superponatur & confert. *b Effectus r. r. smarini*

c Contra quaslibet vsturas ~~causa~~ cera mundissima resoluatur, post ea addatur oleũ rosa. & post ea succus turionum rubi in maiori quantitate: postea oleum de ouis: quod sic fit. *d* Coque oua in aqua vt dura sint, & accipe vitella ouorum & pone in sartagine super ignem, & moue continué emplastrum & pone vitella multa quia parum olei *c Effectus rubi.* *d Oleum ouorum quo modo fiat.*

inde fluit & confert. Contra calida apostemata folia sumantur trita cum aqua rosa. & superpone. Contra dysenteriam succus turionum in aqua ordei per clystere iniiciatur vel ex turionibus tritis cũ albumine oui & aceto fiat emplastrum super pectinem & renes. Si fiat vitio superiorum, lenticula cũ succo eius aliquãtulum exusta detur ad comedendum.

a De Spica. CAP. I.

a Spica quid sit & quotuplex.

SPica calida est & sicca in primo gradu. Spica duplex est scilicet spica nardi & spica celtica. Dicunt quidam quòd spica nardi sit flos cuiusdam arboris, qui planè mentiũtur. Inuenitur spica circa radices cuiusdam arboris.

b Electio spicæ.

b Eligenda est quæ in ordine est suauis, in gustu acuta, & aliquãtulum subamara habens aliquid ponticitatis, & quæ sit in colore rufa. Cum autem in medicinis poni debet, abiiciendum est quidam album quod interius est, quidam nigrum quòd exterius est, quasi circa radices. Folia eius pura ponũtur in medicinis in quantitate ab autore denominata. Per decẽ annos potest seruari in sicco loco. Spica celtica similis est spicæ nardi, sed alba est, in Septentrionali parte inuenitur, sed pro ea ponitur saliunca. Spica nardi quæ nigra est vel terrea, non debet poni in medicinis. Virtutem habet confortãdi ex aromaticitate sua & poticitate diureticam ex qualitatibus & amaritudine sua.

c Effectus spicæ.

c Contra syncopem & cardiacã passionem limphetur vinũ ex aqua decoctionis ipsius, vel ex tali aqua addito zuccaro fiat syrupus. Contra debilitatem cerebri applicetur naribus. Contra frigidum rheuma spicæ puluis decoquatur in oleo muscelino, vel saltem communi & cum digito naribus apponatur. Tale oleum multum confert

contra surditatem ex frigida causa, & putredinem aurium post apostemata. Contra frigiditatem stomachi & indigestionem & oppilationem splenis & hepatis ex frigido humore detur vinum decoctionis eius. Contra putredinem gingiuarum superponatur puluis eius. Ad mēstrua prouocanda, & matricē mundificandam, & conceptum adiuuandum puluis eius subtilis in panno lineo, vel sacculo formato ad modum digiti ponatur, sic diu in oleo muscelino vel saltem communi bulliat & postea sibi mulier supponat. Mulieres salernitanæ in oleo bulliunt eius puluerem & cum bombace sibi supponunt. Contra tenasmum ex frigida causa puluis eius cum bombacæ exterius existente supponatur.

Contra paralysim, epilepsiam arthetica podagram oleū eius sumptum per os vel inunctum. Fit etiā oleum ex spica nardi quod optimum est.

Quidam autem pilulas eius in oleo dimittunt per viginti dies, postea bulliunt bene & collant & seruant. Alij dicunt quòd Saraceni faciunt tale oleum ex spica nardi viridi. Diosco. dicit quòd preciosissimum sic fit. Accipiunt libras l. spicæ nardi, & ponunt in olla & bene obturant os eius.
Aliam ollam infundunt terræ & à fundo ollæ superioris descendit quidam calamus ad inferiorem ollam, circa superiorem ollam ignē faciunt vt spica exoluatur, & oleū inde emanat ad inferiorem ollam & sic ex l. libris fiunt tantum quinque vel vltra olei istius.

a De solatro. CAP. II.

Solatrum. Morella idem est & est frigidum, & siccum in secūdo gradu. Est autem diureticū aliquantulum, viride & siccum & folia & frondes & fructus multæ sunt efficaciæ, sed siccæ minoris sunt efficaciæ. *a Quid sit solatrum.*

b Virtutem habet infrigidendi. Contra oppilationem splenis & hepatis maxime contra ictericiam, quando oppilatur superior porus cistis fellis, detur succus in potu. vel ex succo eius addito zuccaro fiat syruppus vel quod melius est dentur, ℥. ij. succi cum v. ℈. reubar. Contra apostemata in hepate & intestinis & in stomacho cum aqua ordei detur succus eius. Dioscorides multum approbat. Contra caliditatem hepatis penna intincta in succo eius sæpe supponatur. *b Effectus solatri.*
Item cōtra calidam podagram herba ipsa trita superponatur, vel quod melius est, succo eius addatur acetum vel agresta, vel oleum rosa. Contra calida apostemata in principio ad repercussionem materiei herba ipsa trita superponatur.

c De Storace. CAP. III.

Storax ca. est in j. gradu. sic in ij. Storax alia calamita alia rubea alia liquida quę propriè sigia dicitur. Quælibet earum gummi est arboris in India nascentis. Storax liquida in Calabria reperitur. Storax calamita non a calamo dicitur, sed a calo quod est bonum, & myrrha quod est gutta. Inde calamita. i. bona gutta per decem annos durat. *c Diuersitates storacis.*

a Eligenda est rufa & vnius coloris per totum quasdam tamen guttas subalbidas purissimas habens, & aromatica pontica: vel aliquantulum subamara, & quæ malaxari potest, vt cera non adeo, quæ quãto plus malaxatur, magis fit tenax.

a Electio.

b Sophisticatur autem sic. Rasuram yreos & minuta quædam frustra quæ de yreos faciunt cum melle miscent & addunt bonam storacem, aut etiam inutilem, & cogunt & informant in calamis, vel extra calamos & vendunt. Discernitur autem, quia si vetus est hæc cõfectio cũ malaxatur puluerisatur & frustratim decidit. Si recens humectatur, & si manibus tractetur fit manus humida, & parum viscosa, & plus habet dulcedinis quam deberet, & potest ibi discerni dulcedo mellis. Storax rubea plus accedit ad ruborem, quàm calamita, similes habet effectus. Sed storax calamita efficacior est, & habet virtutem confortandi ex aromaticitate & ponticitate, & cõsumendi ex qualitatibus suis.

b Sophisticatur storax.

c Contra debilitatem & frigiditatẽ cerebri ex ea informa duellũ & naribus impone. Vel fiat decoctio eius, & rosarum in aqua cooperto capite. ℞ fumum per os. Supra carbones posita fumum facit quem patiens cooperto capite recipiat, vel de aqua decoctionis eius & rosarũ. Vinum decoctionis eius gargarizatum humiditatem vuæ desiccat. Capsula ex ea dentes laxos confirmat & gingiuas cõfortat frigiditatem stomachi & frigidum rheuma capitis deglutiantur pillulæ ex storace factæ. Item emplastrum de ipsa cera & oleo valet contra frigiditatem stomachi. Et fumigium eius mẽstrua prouocat. Et valet contra suffocationem matricis & causas eius. Storax liquida multum valet in emplastris contra tineam & pustulas. Storax diutius seruatur quàm calamita.

c Effectus storacis.

d De squilla. CAP. IIII.

d Quid sit squilla.

SQuilla ca. est & sic. in iij. gra. & alio nomine cepula marina dicitur. Illa quæ sola reperitur nisi sit sola plantana mortifera est. Virtutem habet incidendi, dissoluendi & purgandi per vrinam. Cum ponitur in medicinis de exteriori cortice & interiori proportionaliter abiici debet quia venenosa est & pars inter media decoquatur in pasta & postea ponatur in medicinis, & in oximelle efficacius tamen operatur cruda.

e Contra quotidianam, quartanam, iliacam & artheticam valet oximel ex ea factum. Contra duriciem splenis & hepatis decoquatur in vino & oleo & superponatur. Contra easdem causas & iliacã passionem & artheticam ponatur squillæ per xv. dies in pino & oleo, postea decoctio fiat & coletur, & addita cera fiat vnguentum.

e Effectus squillæ.

f De Sambuco. CAP. V.

f Quid sit sambucus.

SAmbucus ca. est in secundo gradu, sic in primo.

g Arbor est cuius cortex medianos vsui medicinæ competit: semina & flores secundo, principaliter purgat phlegma. Contra quotidianam decoquatur & materia digesta ex alia purgatione præcedente detur patienti. Dioscorides docet quòd cortex eius & folia & flores biduo vel triduo in aqua dimittantur

g Effectus sambuci.

mittantur, & talis aqua calefacta valet cõtra quotidianam materia digesta. Contra leucophlegmantiam cõterantur cortices flores & folia, & fructus & extrahatur succus & cõficiatur cum puluere esulæ ℥.ij.& masticis, vel fiat decoctio eorum in aqua addito zucaro fiat syrupus. Succus eius vel foliorum cum melle datus lumbricos occidit. Succus eius auribus instillatus a sanie illas mundat. Fomẽtum factum ex aqua salsa & dulci decoctionis foliorum eius pedis & manus tumorem sedat. Folia vel fructus in vino & oleo decoctus & cataplasmatus duritiem splenis & hepatis soluit.

De Sumac. CAP. VI.

SVmac. frig. complectionis est in secundo gradu, sic. in tertio. Fructus est cuiusdam arboris similis granis ex quibus tinguntur panni rubei, & etiam admixtione sumac grana illa sophisticãtur. Per quatuor annos durat. Virtutẽ habet constringendi & ex acetositate sua incitandi appetitũ. *b* Contra vomitum ex calore spongia intincta in aceto decoctionis eius ori stomachi superponatur. Contra dyssinteriam factam vitio inferiorum puluis eius conficiatur cum aqua decoctionis ordei & iniiciatur per clystere. Fiat etiam emplastrum circa pectinem & renes ex puluere eius & albumine oui & aceto. Si fiat vitio superiorum detur aqua ros. decoctionis eius, vel saltem aqua pluuialis, & carnes decoquantur in aqua decoctionis eius. Contra fluxum sanguinis è naribus medulla sambuci in succo sanguinariæ intincta & puluis eius aspersa iniiciatur naribus. Contra emoptoicam passionem factã vitio spiritualium dragagantum & gummi arabicũ in aqua ordei per noctẽ dimittantur, cũ illo puluere sumac & masticis conficiatur & informentur inde pilulæ, quas teneat patiens sub lingua, & paulatim cum saliua transglutiat. Si vitio nutritorum fiat sumac in olla exuratur & puluis eius cum athanasia detur. Suppositorium factũ ex tali puluere & athanasia contra fluxum menstruorũ valet. Contra pruritum oculorum ex calidis humoribus lauẽtur oculi ex aqua decoctionis eius.

a Quid sit sumac.

b Effectus eius.

c De Sandalis. CAP. VII.

SAndali frigi. sunt in tertio gra. Genus quoddam est sandalorũ alij sunt albi, alij rubei, alij citrini & istis aliis magis sunt aromatici & meliores, sed raro isti apponuntur aut inueniũtur. Omnes per tres annos seruantur. *d* Virtutem habent cõstringendi ex qualitatibus, alterandi ex frigiditate. Contra febrilem discrasiam & sitim & hepatis calefactionem fiat decoctio puluis eorũ in aqua addito zuccaro, & fiat syrupus vel in fine decoctionis syrupi in saccello impositus eorũ puluis in ipso syrupo decoquatur. Contra calorẽ hepatis puluis eorum conficiatur cum oleo ros. & aceto, & plagella intincta epithimetur in hyeme calida, in æstate frigida, vel intingatur in succo solatri, & agresta cum quibus conficiatur puluis eorum. Contra vomitum cholericum fiat decoctio in aceto & aqua pluuia-

c Diuersitas sandalorũ.

d Effectus sandalorũ.

li, & spongia intincta ori stomachi cataplasmetur. Contra calida apostemata in principio puluis eius in succo alicuius herbæ frigidæ conficiatur, & plagellæ intinctæ loco dolenti cataplasmentur.

a Quid sit staphisagria.

a De staphisagria. CAP. VIII.

STaphisagria quæ & caput purgium dicitur cal. est & sic. in tertio gradu, semen & herba simili nomine appellantur. Semen vsui medicinæ competit. Per quinque annos durat. Et habet virtutẽ dissoluendi, attrahendi & consumẽdi, purgat phlegma principaliter. *b* Ad phlegma educendum & cõtra lithargiam pulue. eius naribus immittatur, sternutationẽ prouocat & caput a grauedine releuat. Idem operatur si cõmasticetur staphisagria. Gargarismum factũ ex aceto decoctionis eius & ro. humiditatem vuę & faucium exiccat. Et valet contra rheuma stomachi. Dioscorid. docet quod viuum argentum cum sputo mortificetur, & cum eo conficiatur puluis staphisagriæ addito aceto & oleo pediculos tollit & partes scabiosas emundat.

b Effectus eius.

c De Serapino. CAP. IX.

c Quid sit serapinum.

SErapinum calidum est & sic. in iij. gra. gummi est cuiusdam arboris, diu seruatur in loco sicco. *d* Virtutem habet attrahendi, dissoluendi, consumendi & relaxandi. Contra lithargiã fiat fumigium ex eo & cornu caprino positis super carbones. Sternutationẽ prouocat & cerebrũ a phlegmatica superfluitate mũdificat. Contra asthma ex frigiditate & humiditate detur serapinũ in quantitate iij. ℈· præcedẽtibus mollificatiuis & maximè digestiuis, decoquatur gẽtiana in aqua ordei, in qua colata resoluatur serapinum & detur patienti. In præcipitatione matricis fumigium vel suppositorium factum ex serapino valet, & vt dicit Dioscorides menstrua & fœtum mortuum & secundinam educit. Contra suffocationem matricis mulier per os & nares fumum ex puluere eius recipiat. Contra duritiem splenis ponatur serapinũ in aceto per noctem & mane resoluatur ad ignẽ & coletur & addito oleo & cera fiat vnguentum.

d Effectus eius.

e De semperuiua. CAP. X.

e Effectus semperuiuæ.

SEmperuiua dicitur barba iouis, & dicitur semperuiua quia semper viridis reperitur, frigida est in tertio gradu sic. in primo. Viridis est multæ efficaciæ, exiccata modice. Virtutẽ habet infrigidãdi & alterãdi. Contra caliditatẽ hepatis & cõtra dolorẽ exicca materia herba ipsa cõteratur & succus exprimatur, & cũ aceto & agresta comiseatur: & plagella in tincta epithimetur. Cõtra calida apostemata in principio herba ipsa trita superponatur ad repercussionem materiei, sed ad tẽpus prodest, sed post modum ledit cõdensando & indurando materiam. Idem valet contra loca erisipillota. Contra vsturam ignis, vel aquæ fiat vnguẽtum ex succo eius & cera & oleo. In primis tribus diebus calida debent poni vt fumositatũ fiat euaporatio, post tertium diem tali inungimus vnguento ad leniendum & infrigidandum. Contra fluxum sanguinis è naribus qui fit per ebullitionem in hepate vt in iuuenibus in æstate plagellæ in

succo eius & aqua rof. intinctæ fronti & tēporibus epithimentur. Experiētia didici quod in multum valet ex sola aqua frigida, & illud idem factū multū valere probaui.

a *De Syselei.* CAP. XI.

SIselei siue siler mōtanum cal. & sic. complexionis est in secundo gradu. Semen eius vsui medicinæ competit. Per quatuor annos seruatur. Virtutem habet diureticam dissoluendi, & consumendi. Contra asthma ex frigida causa detur vinū decoctionis eius & caricarum. Contra oppilationem splenis & hepatis & vesicæ detur vinum decoctionis eius.

b *De Sulphure.* CAP. XII.

SVlphur calid. & sic. in secundo gra. Terra est quę actione caloris ipsius terræ excoquitur, & in substantiam sulphuream conuertitur aquosis & terrestribus partibus in igneis trāseuntibus. Est autem illud viuū quod tale est æquale producitur, aliud extinctum est siue mortuum, quod artificio resoluitur, & calamis æris vel ferreis funditur, & non est tantę efficacię. *c* Eligendum est quod viride est, habēs colorem viriditatis submissum. Quod autem album est vel subnigrum abiiciēdum est. Extinctum diutius durat, quia calor vini nimis ipsum consumit & conuertit in cinerem. In terra laboris in multa quantitate reperitur. Virtutem habet dissoluendi, attrahendi & consumendi. *d* Contra asthma antiquū ex frigido & glutinoso humore precedente inunctione spiritualium & aquis mollificatiuis, & digestiuis, vt materia paretur ad exitum, dentur puluis eius ℈. iij. cum ouo sorbili. Aliter accipiat patiens fumum eius positi super carbones inclinato capite ne phlegma dissolutum ad spiritualia decurrens spiritualia suffocet. Et etiam patiens teneat caput aliquantulum remotum a fumo, ne spiritualia desiccētur huiusmodi fumigium purgat caput & spiritualia a phlegmatica superfluitate competēter si fiat asthma ex siccitate nullo modo fiat. Cōtra paralysim podagrā, artheticam epilepsiam fiat vnguentum ex oleo siccinio cera & oleo & puluis sulphuris & ellebori in fine, & de eo vnguatur spina tota epileptici a sursum vsque deorsum. Balneum etiam sulphureum omnibus prædictis confert & hydropicis maximè. Contra scabiem pul. lithargirij per noctem vnam confectus in aceto maneat ita mane addito sulphure trito & oleo nucis fiat vnguentum.

a Effectus siseleos.

b Quid sit sulphur.

c Electio eius.

d Effectus eiusdem.

e De Sanguine draconis. CAP. XIII.

SAnguis draconis fri. & sic. complexionis est in tertio gra. Dicunt autem quidā quod est succus cuiusdā herbæ quod falsū est. Est autem gummi cuiusdā arboris in persia & in India nascētis, & dicitur sanguis draconis quia ei assimilatur. *f* Est autē eligendū subrubeum, & interius clarum, sicut minium vel vermiculum i. gummi ambræ. *g* Sophisticatur autem sepius ex puluere boli armeni quādoque ex pul. minij cum alio succo & postea indurato nec facile discernitur, per xxx. annos durat.

e Sanguis draconis quid sit.

f Electio eius.

g Sophisticatur.

a Effectus sanguinis draconis.

a Virtutem autem habet constringendi, & cõsolidandi. Cõtra fluxũ sanguinis è naribus impone puluerẽ & post ea constringãtur, vt pul. orificiis venarum adhæreat. Fiat etiam sinapisma ex eo id est emplastrum conglutinariũ & cohærens, admisceatur cum albumine oui & aqua ros. circa frontem & tempora. Contra emoptoicam passionẽ si fit vitio spiritualium, fiant pilulę ex puluere eius & gummi arabici cum aqua ordei infusione draganti, quas tenendo in ore patiẽs paulatim transglutiat. Si fiat vitio nutritiuorum detur puluis eius cũ succo plantaginis & aqua decoctionis ordei. Fiat etiam emplastrum ex sanguine draconis cum albumine oui & aceto circa pectinem & renes. Contra fluxũ menstruorum fiat ex eo suppositorium cum succo corrigiolæ vel sanguinariæ.

b

b De Squinanto. CAP. XIIII.

Quid sit squinãtũ.

SQuinantum quæ palea cameli dicitur quia eo nutriuntur cameli, ca. est & sic. in tertio gradu. Per decem annos durat, albius est melius. Quoddam durum circa stipitem & quoddam tenue & lene circa foliorum summitatẽ inutile iudicatur. *c* Virtutem habet purgãdi phlegma principaliter sed per se nunquam detur, sed in decoctione cum purgantibus phlegma vt polypodio & similibus.

c Effectus squinanti.

d Quid sit sinapis.

d De Sinapi. CAP. XV.

e Effectus sinapis.

f Quid sit sarcocolla.

SInapis cal. est & sic. in medio quarti gra. herba est cuius semẽ simili nomine appellatur. Sinapis semen, semẽ napes, idem est, & multũ assimilatur semini rapæ: sed semen rapæ est amarum, istud vero acutum per quinque annos durat. Quando ℞. sinapi, vel napeos semẽ debet poni non herba. *e* Virtutem habet dissoluendi, attrahẽdi, attenuandi & consumendi. Contra paralysim linguæ semen sinapis commasticetur & sub lingua teneatur. Contra paralysim aliarum partium, ponatur semen in saccello & coquatur in vino, & supra locum dolentem saccelletur maximè in principio ægritudinis. Puluis eius sternutationem prouocat si naribus imponatur & cerebrum a superfluitate phlegmatica mũdificat. Contra antiquum asthma ex glutinoso humore detur vinum decoctionis eius & caricarum. Contra oppilationem splenis & hepatis & leucophlegmantiã decoquatur semen in aqua addita radice fœniculi, cuius colaturæ addatur mel, & detur contra splenis duritiem, herba in vino & oleo decocta cataplasmetur. Ad apostemata maturãnda & rumpenda ipsa herba conteratur bene cum axungia porcina veteri, & cataplasmetur. Fomentum factum ex aqua decoctionis ipsius menstrua educit, stranguriam & dissuriã soluit. Aliter decoquatur herba ipsa in vino & oleo & supra pectinem ponatur efficaciter operatur. Contra humectationem vuæ cerebri & faucium decoquatur semen eius in vino addito dragagãto quod ibi apponitur ne exurat & excoriet.

f De Sarcocolla. CAP. XVI.

SArcocolla ca. eſt & ſic. in primo gra. Gummi eſt cuiuſdam arboris ſarcocolla, & in tranſmarinis partibus reperitur. Alia eſt in puluerē redacta quæ facilè ſophiſticatur, diu tamen ſeruatur ex glutinoſitate quā habet ex admixtione pulueris alterius. *a* Alia groſſa reperitur. Eligēda eſt illa quæ groſſa eſt, & alba, minuta enim facilè ſophiſticatur. Ineſt ei virtus conſtringendi & cōſolidandi. *b* Contra fluxum lachrimarum & ſanguinis è naribus fiat ſinapiſma ex puluere ſarcocollæ & albumine oui ſuper frontem & tēpora. Contra maculas oculorū puluis eius conficiatur cum aqua ro. & ſoli exponatur quouſque aqua cōſumatur, & aqua ro. iterum appoſita ſimiliter fiat tertio & quarto, poſtea cū aqua ro. oculo imponatur, vel etiā per ſe. Contra teneſmun recipiat patiens per embotum per inferiora fumum ex pul. eius poſito ſuper carbones. Contra teneſmum ex frigida cauſa valet pul. eius ſuperpoſitus, vel vulneribus quia conſolidat.

c *De ſticados.* CAP. XVII.

STicados cali eſt & ſic. in primo gradu. Herba eſt quæ in productione florū colligi debet. Per annum ſeruatur. *d* Virtutem habet diureticam ex qualitatis ſubtili ſubſtantia. Contra cōſtrictionem pectoris ex frigida cauſa vel vinum decoctionis eius, & draganti. Contra ſuperfluitatem ſtomachi & oppilationem ſplenis, renum & veſicæ detur vinum decoctionis eius.

e *De Siſimbrio.* CAP. XVIII.

SIſymbrium cali. eſt & ſic. in iij. gradu. Eſt ſiſymbrium domeſticum, & eſt ſylueſtre quod calamentum dicitur. Quando enim inuenitur ♃. ſi ſymbrij ſimpliciter herba quæ ſic appellatur debet poni in medicina. Quando ſi ſymbrium inuenitur: calamentum intelligitur. Virtutem habet diureticam & mundificatiuam. Per annum ſeruatur. *f* Contra rheuma capitis ex frigiditate fiat ſacellatio ſuper caput ex ipſa herba calefacta in olla rudi ſine aliquo liquore. Itē valet ſemen contra dolorem ex ventoſitate in ſuperficie alicuius partis corporis. Contra vitium pectoris ex frigida cauſa, fiant pultes ex farina ordei in aqua puluis eius ſuperpoſitus detur patienti. Contra frigiditatem ſtomachi & iliacam paſſionem & oppilationem ſplenis, & hepatis & rhenum & vrinalium viarum valet vinum decoctionis eius ſumptum Fomentum factum ex aqua decoctionis eius circa pudenda matricem mundificat & conceptum adiuuat. Contra ſtranguriam & diſſuriam ſolæ teneritates herbæ in oleo muſcelino vel ſaltem communi decoctæ & ſuperpoſitæ pectini & renibus. Item ſimiliter menſtrua educunt & matricem mundificant, & cōceptum adiuuant.

a *Electio eius.*

b *Effectus ſarcocollæ.*

c *Quid ſit ſticados.*

d *Effectus eius.*

e *Siſymbriū duplex.*

f *Effectus ſiſymbrij.*

g *De ſatyrione.* CAP. XIX.

SAtyrion cali. eſt & hu. in tertio gradu. Sola radix vſui medicinæ competit, ſit idem recens maximè ruberoſum & viride & quod reperitur admodum teſticuli circa radicem. Virtutem potentiſſimam habet augmentādi ſper-

g *Effectus ſatyrionis.*

ma, & purgat extrema, & ad incitandum libidinem. Radix conficiatur cum melle dispumato. Cōtra artheticam detur radix cum oximelle vel cum aceto & melle, hoc tamen medicā en nociuum est eiusdē, quod promouet libidinē.

a
Effectus spōse solis.

a De Sponsa solis. CAP. XX.

SPonsa solis, heliotropia, intiba, cicorea, solsequium, dionysia, idem est, cali. est & sic. est autem viridis multæ efficaciæ, exiccata paruæ vel nullius. Virtutem habet resistēdi veneno, vnde etiam mustelæ & quædam animalia alia à venenosis animalibus læsa tactu huius herbæ sanantur. Contra morsum venenatorum animalium ponatur super morsum succus eius, & etiam bibitus valet, herba etiam cocta & comesta soluit oppillationē splenis & hepatis. Contra calefactionem hepatis succus eius supra hepar positus valet.

b
Quid sit spodium.

b De spodio. CAP. XXI.

c
Spodium sophisticatur.

d
Electio eius.

e
Effectus spodij.

SPodium fri. est in iij. gradu, & sic. Optimum spodium fit ex ossibus elephantis combustis. Sophisticatur sæpè ex radice cuiusdam cannæ & ex marmore per adustionem in cinericiam substantiam mutato, sed istud nimis ponderosum est. Sed elephas habet ossa solida vt sunt dentes & illa non comburuntur, quæ medullam habent illa comburuntur, & illa dicuntur spodium. *c* Vnde illud eligendum est, quod valet leue est, & continuum. Si autem sit valde lene habens quasdam partes subnigras, bonum est, tamen non est tantæ efficaciæ. Per x. annos seruatur. *d* Virtutē habet infrigidandi, & infrigidando sitim compescit, & habet etiam virtutem constringendi, vnde contra fluxum sanguinis è naribus pulue. eius immittatur. Et in syrupis ad infrigidandum ponitur. Pul. eius cum succo plātaginis datus valet. Contra fluxum dysentericum & hemorrhoydarum, & menstruorū detur pul. eius cum succo plantaginis vel alterius herbę frigidæ. Et nota quod laudabilius est in præcio quàm in virtute.

f
Strucium quid sit.

g
Effectus strucij.

e De Strucio. CAP. XXII.

STrucium cali. est & sic. in ij. gra. Idem est quod cauliculus agrestis. Semen succus & folia vsui competunt medicinæ. Quando inuenitur ♃. seminis cauliculi agrestis semen caulis agrestis poni debet, cuius succus mabatematicon poni debet, quoniam sic appellatur. Quando folia & ipsa poni debēt, & ponitur in emplastris, & in vnguentis. Succus præparatur sic, folia conterantur & succus expressus ad solē exiccetur, & ita per biennium durat. Virtutem habet dissoluendi, extenuandi diureticam. *f* Contra paralysim linguę commasticetur semen eius, & teneat patiens diu sub lingua. Si sit paralysis in superficie alicuius partis corporis, conteratur semen & saccello impositum in vino decoquatur, & patiēs saccelletur. Contra lithargiam pul. seminis eius insuffletur naribus vt cōmoueatur cerebrum. Vel melius hoc modo fit. Succus vel semen eius in succo rutæ & forti aceto bulliant in saccello parumper, & inde posterior

capitis pars s. occipitiũ prius abraso bene & inde fricentur bene nares. Contra iliacã passionem strãguriam & dissuriam excoquantur folia eius bene in oleo, & illa ex cocta super pectinẽ cataplasmentur, & in virga oleum immittatur, hoc remedio Plateaeius fuit liberatus. Fomẽtũ ex aqua decoctionis eius menstrua educit, & matricem mũdificat, & stranguriam dissoluit.

a De Stincis. CAP. XXIII.

STinci pisces sunt lacertis similes, in Apulia inueniũtur sed vltramarini efficaciores sunt cali. sunt & sic. in iij. gra. Sic præparantur, saliũtur & desiccãtur, alioquin corrumperentur. Virtutem habẽt potissimam augmentandi sperma, huiusmodi pisces per duos annos durãt. b Ad prouocãdum libidinẽ detur puluis eorũ cũ vino in quantitate iiij. ʒ. vel v. cum diasatyrion, vel cum aliquo alio electuario. Et nota quod multum poni non debet quia læsionem inferrent.

De scordeon. CAP. XXIIII.

SCordeon i. alium agreste ca. est & sic. in iii. gra. In productione florũ debet colligi per duos an nos durat, floribus tantummodo vtimur in medicinis. c Virtutẽ habet dissoluendi, incidendi, ex subtilitate substantiæ diaphoreticam. Vinum decoctionis eius vel aqua multum valet contra dolorẽ stomachi ex debilitate, & contra oppilationẽ splenis & hepatis, & contra strãguriam & dissuriam. Fomẽtum ex aqua decoctionis eius mẽstrua prouocat matricem mundificat, strãguriam & dissuriam soluit.

d De Sapone. CAP. XXV.

SApo ca. & sic. complexionis est. Sapo alius gallicus, alius saracenicus. e Sapo sic fit, fiat lixiuia ex aqua & cinere, postea immissã calce viua ponatur in aliquo vase habẽte foramen subtile in fundo, & sic dimittatur per triduũ, postea aperiatur foramen & quod liquidius est & primitus exit capitellũ dicitur. Istuc sic colatur supra ignẽ ponitur, & apposito oleo bulliat ad spissitudinem, & nigrum fit per excoctionem. Gallicus fit ex capitello & sepo arietino, & est albus. Spatarensis fit ex gallico & multis aliis. Saponis talis sit vsus. Contra vsturam ex igne, vel aqua feruenti, fiat partibus exustis inunctio ex sapone saracenico in principio, & sic per diem dimittatur, vt calidæ fumositatis & ardoris fiat euaporatio. Nam prius apponenda sunt semper actualiter calida vt excludantur calidæ fumositates, quia si frigida statim apponerẽtur includerẽtur fumositates, & partes illæ magis exurerẽtur post diẽ verò adhibeãtur frigida & sanãtia. f Cõtra scissuras capillorũ inungãtur sapone, inunctio eius valet salso phlegmati. Qando sanies apostematum propter durã superficiem exire nec erumpi potest inunctio fiat superficietenus ad relaxationẽ & euaporationem. Sapo gallicus fortiorẽ habet virtutẽ saracenicus secũdario, sed superficietenus tamẽ dealbat corpus. Sapo spatarẽsis valet ad impetiginẽ & serpiginem hoc modo, inungatur locus patiens, sic quod sana pars non attigatur, & dimittatur donec profunda sit corrosio & cum patiens plus sustinere non poterit, cũ calida locus ablua-

a Quid sint stinci.

b Effectus stincorum.

c Effectus scordei.

d Sapo duplex est.

e Modus faciẽdi saponem.

Effectus saponis.

tur, & iterum post aliquam morã inungatur & sic fiat quotiens fuerit sufficiens, scilicet donec pars superflua consumatur.

a Sparagus quid sit.

a *De Sparago.* CAP. XXVI.

SParagus ca. est & sic. Est frutex habens folia minuta, & pungitiua ad modum rapinæ. Virtutẽ habet diureticam succus eius per biennium seruatur. Vinũ vel aqua decoctionis eius, vel cibus factus ex fructu eius valet contra vitium pectoris ex frigiditate. *b* Contra oppilationem splenis & hepatis, & contra stranguriam dissuriam & iliacam & contra vitium lapillis & quibusdam aliis confert.

Effectus eiusdem. b

De Sauina. CAP. XXVII.

SAuina ca. est & sic. in ii. gra. Sola folia competunt medicinæ per ij. annos durat. Virtutẽ habet diureticam & diaphoreticam & extenuatiuam. *c* Contra menstrua stranguriam & dissuriam cõterãtur folia & decoquantur in vino & oleo, & ita super pectinem cataplasmentur. Cõtra eadem fomentum ex ea valet. Contra vitiũ pectoris ex frigida causa & contra dolorem stomachi & intestinorũ ex ventositate detur vinum decoctionis eius. Contra tenesmũ ex frigida causa sauina cõtrita in aceto forti vel vino decoquatur, & per inferiora suscipiat patiens fumum, & in ipsa sedeat, vel fiat encatisma super nates & cataplasmentur.

c Effectus sauinæ.

d Effectus saxifragiæ.

e Sal est multiplex.

d. *De Saxifragia.* CAP. XXVIII.

SAxifragia cali. & sic. in iij. gra. Radice eius vtimur per biennium durat. Virtutem habet diureticam cõfringendi lapidem, vnde saxifragia dicitur, i. frangens saxum, vel lapidem.

Contra lapidem in renibus & in vesica, & cõtra iliacam passionem stranguriam dissuriam, valet vinũ decoctionis eius, vel pulue. eius ℥. ij. in ouo sorbili. Fomẽtum etiam ex ea factum multum confert prędictis.

f Effectus salis.

e *De Sale.* CAP. XXIX.

SAl est diuersorum modorum & diuersis fit modis. Omne tamẽ sal cal. est & sic. *f* Virtutem habet dissoluẽdi, cõsumendi & mũdificandi. Contra repletionẽ stomachi ex frigidis & glutinosis humoribus fiat confectio ex pul. subtili salis in aceto & oleo & detur cum tepida, deinde penna intincta ori immittatur, & prouocetur vomitus, optimè purgat stomachum à malis humoribus. Contra dolorem factum ex ventositate & maximè cõtra cholericum & iliacum dolores sal calefiat in testa, & in sacello positũ supra locum dolentem cataplasmetur sæpe. Ad constipationem ventris, & maximè in acuta febre fiat suppositorium ex melle, & sale sic, decoquatur mel in sartagine, vel testa, vt denigretur. Deinde apposito sale bulliat modicum postea ab igne depositum ponatur super lignum vel ferrum, vel lapidem planificatum, & informetur magdaleon ad modum digiti & suppone prius tamen butyro vel oleo intincto ne excoriationem faciat mordicando anum. In clysteribus etiam cõpetenter ponitur cum aliis. Ad colorandum aurum quod album vel pallidum

pallidum inuenitur, ponatur aqua in testa oui ablata pellicula interius tenui immittatur sal. & pul. auripigmenti, & bulliat super carbones semper mouendo, & postquàm ebullierit parum immittatur siue sit anulus, siue sit massa, cum filo suspensus & extrahatur sic sæpe faciendo quousque optimus color adueniat, iste color bene durat per xxx. dies vel plus.

a *De sale armoniaco.* CAP. XXX.

SAl armoniacum ab armenia dicitur quia ibi reperitur ca. est & sic. in iiij. gra. secundum quosdã fit ex terra, secundũ alios fit ex terra quadam quemadmodum nitrũ est & plura alia.

b Eligendum est quòd albũ est in sapore acutum & in parte salsum. Virtutem habet incidendi & dissoluendi & abstergendi, nec debet interius recipi in aliqua medicina. *c* Contra pannum faciei & denigrationem post partum conficiatur puluis cum aqua ros. & soli exiccetur mouendo & hoc puluere & aqua ros. facies illiniatur. Contra serpiginẽ & impetiginem puluis eius superponatur. Cõtra morpheam loco prius bene scarificato ex puluere eius fiat multa fricatio. Contra scabiem conficiatur puluis eius cum sapone sarracenico & inde locus inungatur, & multum valere probatur.

d *De Salegemma.* CAP. XXXI.

SAlgemma genus sal. ca. est & sic. in ij. gra. vena terræ dicitur, & salgemma dicitur quia gemmæ assimilatur. Virtutem habet dissoluendi consumendi & depurandi.

e Habet etiam secundarium effectum armoniaci, sed tamen non tantam habet virtutem. Suppositorium ex ipsa substantia salisgemmæ factum miro modo operatur, & in clysteribus posita multum confert.

De Scabiosa. CAP. XXXII.

SCabiosa ca. est & sic. in ij. grad. viridis valet, exiccata parum & dicitur scabiosa quia cõtra scabiem valet.

f Virtutem habet dissoluendi, consumendi & mundificandi. Cõtra scabiem succus ipsius cum aceto conficiatur & oleo nucis, & aliquantulum decoquatur & fiat vnguentum. Ad auris surditatem ex fame factam immitatur succus cũ oleo in modica quantitate. Contra hæmorrhoidas scabiosa & flos muscatæ decoquantur in aqua & vino, & fiat encatisma, & super cataplasmentur herbæ.

Contra condilomata quæ fiunt quasi glandulæ, idem fiat. Et nota quòd ficus sunt interius in ano cũ inflatione venarum, & raro sine chirurgia curari possunt. Condilomata sunt quædam superfluæ interius carnes apparentes in ano quasi paruæ glandulæ. Contra serpiginem & impetiginem trita & fricata valet sed multo magis cum aliis idoneis confecta. Contra lepram quæ dicitur allopicia, propina succi eius ℥. quatuor vel quinque, & balneetur in aqua decoctionis eius.

a Sal armoniacum quid sit.
b Electio eius.
c Effectus eiusdem.
d Quid sit salgemma.
e Effectus eius.
f Effectus scabiosæ.

De serpentaria. CAP. XXXIII.

SErpentaria drogontea colubrina, ca. est & sicca excessus eius

non determinatur, radix eius maximè vsui medicinæ competit, & dicitur serpentaria quia maculas habet distinctas vt serpens, vel quia venenum serpentis fugat. Radix per frustra diuisa & ad solē desiccata per duos annos durat.

a Effectus serpentariæ

a Virtutem habet dissoluendi & mundificandi. Interius per se non recipitur quia nimis vehemens est eius effectus. Ad dealbandam faciem & mundificandam puluis ipsius subtillissimè crispellatus cum aqua rosarum commisceatur, & ad solem desiccetur & addatur tertia pars optimæ cerusæ & tali puluere per se vel cum aqua rosarum illiniatur facies. Puluis eius cum sapone conficiatur, & stuellum intinctum fistulæ in profundum immittatur, vel etiā tanta ex ipsa radice & sapone intincta imponatur, & vulnus mundificat & elargat, & si os interius putrefactum lateat illud elaxat vt facile extrahi possit. Contra cancrum accipe tres partes huius pulueris & tertiam calcis viuæ & cum aceto distempera admodum pastæ, & fiat magdaleon, & ponatur in testa supra ignem vel in furno calido decoquatur, & puluis inde factus superaspergatur, cācrum corrodit & mundificat & curat. Ad apostema maturandum & rumpendum decoquantur folia eius in oleo & superponatur. Suppositorium inde factum menstrua educit.

De saluia. CAP. XXXIIII.

e Effectus eius.

SAluia calida est in primo gradu sic. in secundo.

b Saluia duplex.

b Cuius duplex est maneries scilicet siluestris quæ eupatorium dicitur, & est magis diuretica & domestica quę sic appellatur. Exiccata vsui medicinæ competit secūdario folia. Quando ♃. saluię repe ritur: folia domesticæ poni debēt, quando eupatorium folia syluestris ponenda sunt. In loco vmbroso posita per duos annos durat.

c Effectus saluiæ.

c Virtutem habet dissoluendi & attrahendi, & inter herbas maximè cōfortat neruos sicut inter species castoreum, vnde & contra paralysim, & epilepsiam valet vinum decoctionis saluiæ. Nam dicitur habere secundarium effectum à castoreo, & cum deest castoreum, loco eius ponitur supra locum dolentem ipsa herba decocta contra prædictas passiones multum valet similiter & puluis eius in cibis positus. Ad excitandum apetitum cū stomachus malis humoribus crudis & indigestis repletur, fiat salsamentū ex saluia petroselino & aceto & modico pipere multum confert. Fomentum ex aqua decoctionis eius factum stranguriam & dissuriam soluit, & matricem mundificat.

d Quid sit senetium.

d *De Senetionibus.* CAP. XXXV.

SEnetion cal. est & sic. in ij. grad. Senetion idem est quòd nasturtium aquaticum. Viridis multæ est efficaciæ exiccata modicè. Virtutem habet diureticam & mundificatiuam. Senetiones coquinatæ in aqua solum cum carnibus spiritualia mundificat. error

e Contra stranguriam dissuriam & iliacam passionem & pectoris vitium herba ipsa decocta per se: vel cum carnibus comesta valet. Vinum decoctionis eius idem operatur. Decocta etiam in vino & oleo & pectini cataplasmata multū

confert vitio pectoris & iliorum ſtranguriæ, diſſuriæ, fiat etiam fomentum vſque ad vmbilicum ex aqua decoctionis eius.

a De Sena. CAP. XXXVI.

SEnæ ca. eſt & ſic. Arbor eſt naſcens in confinis Babyloniorum & in Arabia, cuius folia medicinæ vſui competunt abiectis fuſtibus. Per decem annos durat. Virtutem habet diſſoluendi, attrahendi, & purgandi principaliter melancholiam.

Per ſe datur in decoctione in quãtitate ʒ.i. dari debet cum aliis laxatiuis in quantitate ʒ ß. vel minus.

b Contra melancholiam, epilepſiam, quartanam hæmorrhoidas vitium ſplenis & hepatis & ſyncopem idem ſit vſus.

Ex aqua decoctionis ſenæ & zuccar o fiat ſyrupus.

Vel aliter ex ſucco boraginis & eo zuccaro fiat ſyrupus, & hic maximè melancholiam ſyncopen epilepſiam purgat.

Vel ex aqua decoctionis fœniculi vel ſucco fœniculi & ſenæ & zuccaro fiat ſyrupus & maximè cõtra ſplenis vitium.

De Serpillo. CAP. XXXVII.

SErpillum vel Serpillum cal. eſt & ſic.

c Duplex eſt eius maneries, domeſticum quod diffũdit ramos ſuos ſuper terram quaſi rependo creſcens. Sylueſtre quod in altum creſcit, & groſſiorem habet ſtipitem. In productione florum colligitur per duos annos ſeruatur. Virtutem habet diſſoluendi, attrahendi & repellendi venenum. Contra catarrhum ex frigida cauſa ſaccelletur caput ex herba ipſa calefacta ſine liquore.

d Contra vitia pectoris & frigiditate fiant pultes ex farina & aqua & ſuper aſperſo puluere ſerpilli dentur. Vinum decoctionis eius ſumptum valet contra opilationem ſplenis & hepatis. Fomentum etiam factum ex aqua decoctionis eius ſoluit ſtranguriam & diſſuriã. Matricem confortat, & mundificat, mulieres ſalernitanæ hoc fomẽto multum vtuntur. Contra venenum & morſum venenatorum animalium comeditur herba ipſa decocta, vel in ſalſamento, vnde Virgilius iuſſit meſſores vti ſerpillo & alio, quia ſæpe in tempore meſſis à ſerpentibus punguntur. Corpus etiam ſerpillo inunctum ab ipſis manet illeſum & ſecurum.

a Quid ſit ſenæ.

b Effectus ſenæ.

c Serpillum eſt duplex.

d Effectus ſerpilli.

De Saturegia. CAP. XXXVIII.

SAturegia ca. eſt & ſic. Pultes ex farina & aqua & puluere eius ſpiritualia mundificant. Puluis ſatureiæ comeſtus ad idem valet.

e De thamariſco. CAP. I.

THamariſcus ca. & ſic. complexionis eſt. Secundum quoſ-

e Quid ſit thamariſcus.

dam est frutex, secundum alios arbor, secundum folia vsui competit medicinæ, & maximè secundũ corticẽ desiccatus modicæ est virtutis. Virtutem habet diureticam, & mundificatiuam splenis & maximè contra oppilationem splenis & hepatis stranguriam & dissuriã & iliacam detur vinum decoctionis pul. corticis thamarisci, qui etiam puluis valet in cibis & potibus. *a* Contra eadem vinum reconditum in vase ex eius radice, vel ligno facto assiduè sumptum confert laborantibus duritie splenis, vnde Gale. vidi capellam pascentem assidue thamariscum quæ interfecta splene carebat.

a Effectus thamarisci

De titimallo. CAP. II.

TItimallus ca. est & sic. in iii. grad.

b Herba est cuius species sunt multæ. Est enim vna species quæ esula dicitur, alia laureola alia cataputia de quibus dictum est. Modo dicendum est de illa specie, quę anabula vocatur. Virtutem habet dissolutiuuam, attractiuam & purgat principaliter phlegma, & choleram. Lac vero colligi debet in medio veris, & in principio æstatis hoc modo, frangitur secundum summitatem, & gutte lactis inde exeuntes iii. vel iiij. in vase vitreo suscipiãtur, & hoc cautè, ne manus colligentis à lacte inficiantur, quia exurit & excoriat, quod si contigerit fricetur locus cum succo solatri, vel alterius herbæ frigidæ. Per duos menses seruari potest in magña efficacia.

b Titimali multa sunt species.

c Nota quod per se non debet dari, quia vehementer operatur. Acuuntur inde pilulæ competẽter aureæ, & pilulæ de quinque generibus myrobalanorum absque omni scamonea. Acuuntur etiam inde medicinæ, vt benedicta hieralogodion, & oxi. & trifera saracenica, & huiusmodi sine appositione alterius rei rei laxatiuæ. Multi enim medici vtuntur hoc acumine, neglectis aliis, tum quia facilius habetur, hoc modo præparetur, vt malitia eius reprimatur decoquatur, lac cũ gummi arabici vel dragagãto in testa oui, post aliquantulum bulliat supra prunas & post in medicina ponatur in quantitate iiij. ʒ. Si quis enim abhorruerit accipere medicinam si competenter decipi potest, fiat ex farina panis, & aqua hoc acumine etiam prædicta quantitate detur pro medicina.

c Effectus titimali.

d De terra sigillata. CAP. III.

d Quid sit terra sigillata.

TErra sigillata, terra saracenica, vel creta & terra argẽtea idem est: frig est & sic. manet ies terræ est & dicitur sigilata, quia quasi effigies sigili imprimitur.

e Virtutem habet potissimam cõstringendi. Contra fluxum sanguinis è naribus. fiat sinapismus super tempora, & frontem ex puluere eius & albumine oui. Ad idem puluis eius cum succo sanguinariæ naribus iniiciatur. Contra fluxum vẽtris fiat emplastrum supra ventrẽ ex puluere eius & oleo ros. & aceto & albumine oui. Cõtra vomitũ fiat emplastrum in furcula pectoris ex puluere eius & aceto & decoctione rosarũ. Contra asperitatẽ capillorũ cõmisceatur puluis ei⁹ cũ aqua calida & post lotionẽ capitis hęc aqua infũdatur, & post paucũ alia a-

e Effectus eiusdem.

qua tepida fiat lotura. Sic operatur mulieres salernitanæ. Sophisticatur ex creta communi nostra sed tunc non est aromatica nec secundum colorem colorata satis durat.

a *De Turbith.* CAP. IIII.

TVrbith cali. & sic. est in iij. gradu. Radix est cuiusdam arboris in India & Arabia nascentis.
b Eligendum quòd in medio sit concauum secũdum longitudinẽ, non habens fustem interius, quod si habeat extrahi debet cũ in medicina ponitur, & quod non facile puluerisatur. Per biennium durat. Per se non datur propter malitiam eius vehementem, sed quia competenter acuuntur medicinæ vt benedicta, hieralogodiõ absque alio laxatiuo.
c Virtutem habet dissoluendi attrahendi humores ab extremis, & maximè phlegma. Valet cõtra iliacam passionem artheticam podagram chiragram in quantitate iiij. ʒ. confectus cum alia medicina cõpetente his membris Fiat cõfectio ad eadem competens de eo cum modico oleo ro. ad reprimandam eius malitiam addito gummi arabici, & melle bene dispumato & ita mortuam carnem corrodit & consumit.

De Tapsia. CAP. V.

TApsia calid. est & sic. in iij gradu. Radix vsui medicinæ competit per tres annos durat nũquam per se dari debet principaliter ducit per vomitum, secundario per secessum in medicinis vomitiuis maximè ponitur.
d Cum teritur teres bene faciem & oculos cooperiat, t parum vel nihil videat, etiam in testiculos, quia cito inflantur. Quod si ita euenerit inflatio infundatur pannus in aceto & fiat inde partis inflatæ, confricatio, vel commisceatur acetum cum populeon & inungatur, & vix in tertium diem dissoluitur inflatio. Virtutem habet dissoluendi & attrahendi humorem ad superficiem corporis, & resoluendũ ingrossam ventositatem. Mixta cũ aliis rumpentibus satis rumpit apostemata & similia.

De tela aranea. CAP. VI.

TEla araneæ frigida est & sic.
e Virtutem habet constringẽdi & consolidandi vnde vulneribus recentibus apposita ea consolidat & competenter inde in vulneribus mortificata supponatur.

De tapso barbasso. CAP. VII.

TApsus barbassus & flosmus & ponfilogos idem est fri. est & sic. viridis valet, sicca minime.
f Virtutem habet constringendi & consolidandi. Contra hæmorrhoïdas & cardiacam passionem ex vino decoctionis eius & vinum etiam ano infundatur & herba cataplasmetur, aliter abstergat se patiens semper ex illa herba post assellationem hoc constringit, & etiam hæmorrhoïdas sanat. Contra tenesmum ex calida causa & cõtra fluxum ventris, fiat fomentum & encatisma ex aqua decoctionis eius circa ventrem & inferiora & multotiens.

a Quid sit turbith.
b Electio.
c Effectus turbith.
d Effectus tapsiæ.
e Effectus tella araneæ.
f Effectus tapsi.

a Quid sit tartarum.

a De tartaro. CAP. VIII.

Tartarum calid. est & sic. in tertio gradu. Vinum in dolio positum per motum ebullitionis terrestres partes in talem essentiam mutat cum dolio adhæret. Per triginta annos durat.

b Effectus tartari.

b Virtutem habet dissoluẽdi attrahendi & exiccandi.

Et nota quod in meliori vino melius fit & purius. Ad scabiem & serpiginem, & ipse conficiatur pulvis lithargirij per noctem, mane super ignem ponatur oleum muscelinum, & pul. tartari subtilissimus in quantitate ℥.i. vel iij. addito puluis masticis, propter eius violentiam cum aliquo electuario delicato vt cum diapenidiis & similibus detur & hoc puluere cum aliquo electuario sic confecto vtuntur saraceni, sicut laxatiuis medicinis.

Semen staphisagriæ in aqua diu bulliat ex aqua illa & tartaro fiat commixtio furfures capitis tollit, capite inde loto vel inuncto.

Puluis eius in cibis exhibitus pinguem extenuat, & hic consumendo eius pinguedinem.

c Quid sit terebenthina

c De terebenthina. CAP. IX.

Terebebenthina calid. est & sic. Gummi arboris est abietis vt quidam dicunt. Eligenda est alba vel citrina in substantia valet clara & non fœculenta. Per c. annos durat. Virrutem habet dissoluendi, laxandi, & maturandi.

Ad frigida apostemata maturãda conficiatur terebenthina cum farina ordei & cataplasmetur. Cõtra tenesmum super carbones ponatur & emboto imposito accipiat patiens fumum inferius, Contra suffocationem matricis accipiat fumum per os. Ad præcipitationem matricis suppositorium etiam factum ex bombice intincta matricem mundificat, & hoc sæpius probatum est.

d Effectus tetrahit.

De tetrahit. CAP. X.

Tetrahit vel herba iudaica calida est & sic. in secundo gradu. Viridis bona est., sicca parũ valet. d Virtutem habet calefaciẽdi, abstergendi, & depurandi & etiã virtutem diureticam, & maximè confert mulieribus, ad matricis & vrinalium viarum mundificationem, & confortarionẽ naturalis caloris. Mulieres faciunt pilulas ex ipsa herba contrita, & farina, & aqua, & eis vtuntur. Contra stranguriam & dissuriam herba in vino decocta & pectini cataplasmata multum confert.

e Modus faciendi syrupum violarum.

De viola. CAP. I.

Viola frigid. est in primo gradu. hu. in fine ij. Per duos annos durat.

Vis durat de ipsis viridibus, zuccarum viol. & oleum viol. & de viridibus, & de siccis fit sed quod de siccis fit minus est efficax. Zuccarum viol. sic fit vt rosatum.

e Sed syrupus viol. sic fit violæ in aqua coquantur, & ex colatura & zuccaro fiat syrupus. Vel sic & melius est, violæ dimittantur in aqua per noctem & fiat syrupus. Si au-

tem ex ſucco & zuccaro tanto melius.

a Oleum violatum fiat hoc modo violæ decoquantur in oleo & colentur vel fiat decoctio in duplici vaſe , vel etiam ſic quod melius eſt, decoquantur & colentur & colaturæ recentes addantur & ſic dimittantur per quindecim dies ad ſolem & coletur & ſic ſecundo & tertio fiat & erit optimum. Quodlibet iſtorum cum alio condimento interius receptum valet contra diſcraſiam totius corporis valet & exterius inunctum.

b Contra hepatis calefactionem valet. Inunctum ſuper tempora & frontem dolo, ex calore remouet Herba ipſa contrita ſuper calidum apoſtema poſita in principio valet Fomentario ex aqua decoctionis ipſius circa pedes & frontem in acutis ſomnum prouocat. Et nota quod ſyrupus violis magis debet decoqui quam roſ. aliter enim cor rumperetur. Nota etiã quod viol. virtutem habet liniendi & humectandi refrigerandi & relaxandi.

c *De vitro.* CAP. II.

VItrum frig. eſt in primo gradu ſic in ij. Ad ſcabiem ſic valet picula ad ignem reſoluatur & coletur,& addatur oleum nucis, tartarum & vitri pul.& immittatur. Ad ſerpiginem & impetiginem. Gummi prunorum in aqua ad ignem reſoluatur & fortiter exprimatur, & addito vitri puluere fiat vnguentum. Ad morpheam cum flore vitri , & oleo roſ. & capitello conficiatur puluis , eius , & locus inde fricetur præcedente ſcarificatione. Pul. eius ſubtiliſſimus cum ſucco fœnic. & in ocu, poſitus corrodit panum. Vitru, fit ex terra fit etiam ex herba.

a *Modus faciendi oleũ violatum.*

b *Effectus olei viol.*

c *Effectus vitri.*

d *De virga paſtoris.* CAP. III.

VIrga paſtoris frig. eſt & ſic,. Sola folia viridia medicinæ c, petunt,per annum ſeruantur, viridia tamen meliora ſunt.

Virtutem habet conſtringendi replendi & infrigidandi. Ex pul. eius & aceto & albumine oui ſupra pectinem & renes poſitum valet contra fluxum vẽtris. Valet etiam pul. eius datus cum ouo ſorbili.

d *Effectus virgæ paſtoris.*

Ad idem valet datur cum ſucco plantaginis.

Ad idem contra fluxum fomentario ex aqua decoctionis. Ad idem valet trita. Valet ad calida apoſtemata in principio vt eriſipilã & huiuſmodi. Caput cataplaſmatum, pilis abraſis phreneticis valet.

j De zinzibere.
ij De zuccara.
iij De zeduar.

e *De Zinzibere.* CAP. I.

e *Quid ſit zinziber.*

ZInziber calid. eſt in iij gra. humidum in primo. Quidam dicunt eſſe radicem arboris : alij de ramuſculis arboris: alij dicunt eſſe radicem cuiuſdam herbæ creſcentis in tranſmarinis partibus & in montibus Sclauoniæ. Eſt autem domeſticum & ſylueſtre. Karopos eſt coloris vehementer acutũ ac ſolidæ ſubſtantiæ eſt. Domeſticum ſubalbum eſt : acutum habet ſaporem , ſed non adeo vehementer: nec ſubſtãtiam ad eo ſolidam vnde cum frãgitur partes ſibi

cohærent cum quibusdam ramusculis in sylues. hoc raro cõtingit, vel nunquã. Per bienniũ seruatur, cum pipere autem multo melius.

a Effectus zimziberis.

a Vinum vel aqua decoctionis ei9 & ficuum siccarum & passularum valet ad tussim siccam & ad spirituum frigiditatem. Vinum decoctionis eius & cumini valet ad dolorem stomachi & intestinorũ ex ventositate & indigestionem. Puluis etiam incibis exhibitus sincopizantibus confert, Pul. etiam eius cum bombice suppositus contra frigidum tenesmum valet.

b Modus faciendi zuccara.

b De Zuccara. CAP. II.

ZVccara cal. est & hu. temperatè in j. grad. Habet virtutem humectandi & relaxendi, & cum frigidis infrigidandi syrupis: & si duæ ℔. sunt de zuccaro vna sit de aqua, & si ibi sit de aqua plus non est peccatũ nisi propter hoc, quia diuturnior fit decoctio eius. Zuccara sic fit cannæ illæ in quibus crescit radicitus cum sunt maturæ earum summitates abiiciantur ad mensuram j. vel ij. palmarum, & statim infiguntur terræ in specie graminis, reliquum incisum per frustula terunt in mola & liquorem cum frustibus recipiũt in vasculis, & totum missum in caldarium coquunt, & videtur totum transire in spumam & haurientes ponunt in vasculis rotundis, & sic ponunt in angulis domorum, statimque cooperiunt spalia, & supra aspergunt aquam frigidam: & inde fortius ebullit, & quanto plus excoquitur & depuratur, sed tanto magis minuitur substantia, & magis dealbatur. Illud verò cui modicum aquæ aspergitur remanet citrinum, & illud valde calidius, vnde neque in acutis debet dari, & dicitur zuccara mellita. In eodem curcello circa fundum quandoque tale est, superius verò album & laudabile. Item cum aceto coque donec exuratur, & forma inde magdaleones. Optima suppositoria sunt in acutis cõtra ventris constipationem.

c Quid sit zeduar.

c De Zeduar. CAP. III.

ZEduar ca. est in iij. gra. sic. in primo radix est cuiusdam herbæ per x annos seruatur.

d Effectus zeduarius.

d Vinum decoctionis eius contra frigidam tussim valet, & ad dolorẽ stomachi, & intestinorũ ex ventositate vel frigiditate. Suppositoriũ & trifera magna & ex pul. eius matricem calefacit, & mundificat. Salsamentum ex eo factum & rore marino & aceto & pane asso simul mixtis appetitum irritat, & digestionem confortat.

Finitur Platearius.

INCIPIT TABVLA PLATEARII DE SIMPLI-ci medicina. Et primo de litera. A.

A.

FINIS TABVLAE PLATEARII.

